

နှင်းလူစာပေ

အမှတ်(၃၀၁)၊ တိုက်(၁၃၇)
ဒီဇင်ဘာသီရိဂေဟာမြို့တော်၊ တောင်ဒဂုံမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့
၀၉-၄၅၂၄၃၄၆၇၇၊ ၀၉-၇၇၁၇၁၀၄၂၅

မေ့ဒါနကုသိုလ်ရှင်

ဦးထွန်းထွန်း+ဒေါ်စောမြတ်ဖူးမိသားစု၏

ပညာပါရမီအလှူတော်

နဝကမ္မအလှူတော်ငွေ သိန်း ၁၀၀ ကျပ်

နေတ္ထိပါဠိတော်မြန်မာပြန်

အရှင်ဝနုဓုဒ္ဓိ
(မဟာဝေဇ္ဇာစရိယ)

ဖြန့်ချိရေး

သစ္စာမဏ္ဍိုင်

အမှတ်(၃၈/၃၃)၊ ဗဟန်း(၂)လမ်း၊ မြို့မရပ်ကွက်၊

ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

၀၉-၅၀၆၀၈၄၅၊ ၀၉-၄၅၀၁၉၁၁၄၂

- ပုံနှိပ်
ပထမအကြိမ်၊ ဩဂုတ်လ၊ ၂၀၂၄၊ အုပ်စု (၅၀၀)
- ကွန်ပျူတာစာစီ
ကျမ်းပြုဆရာတော်နှင့်တပည့်များ
- မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း
ယွန်းသီရိမေ
- အတွင်းအပြင်အဆင်
လူအောင်(ဝမ်းတွင်း)
- ထုတ်ဝေသူ
ဒေါ်နှင်းနွယ်စိုး (၀၂၀၅၅) (နှင်းလူစာပေ)
အမှတ်(၃၀၁)၊ တိုက်(၁၃၇)၊ ဒီဇင်ဘာသီရိဂေဟာမြို့တော်၊
တောင်ဒဂုံမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့
- ပုံနှိပ်သူ
ဦးဝင့်ဗိုလ်ဗိုလ်၊ နန်းသဇင်ပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၄၄၁)
၃၉ လမ်း(အလယ်)၊ ရန်ကုန်မြို့။
- တန်ဖိုး
၁၂၅၀၀

ထုတ်ဝေသည့် စာအုပ်ကတ်တလောက်အညွှန်း (CIP)
 နေတ္တိပါဠိတော်မြန်မာပြန် / အရှင်ဇနနန္ဒ(မဟာဓမ္မာစရိယ)
 ရန်ကုန်၊ နှင်းလူစာပေ၊ ၂၀၂၄
 စာမျက်နှာ ၄၃၅၊ ၂၁ စင်တီ
 (၁) နေတ္တိပါဠိတော်မြန်မာပြန်

နေတ္တိကျမ်းမိတ်ဆက်

ပိဋကတ်စာပေလေ့လာနည်းပြ နေတ္တိကျမ်း (The Guide) သည် သုတ္တန္တ ပိဋကတ်, ခုဒ္ဒကနိကာယ်၌ ပါဝင်သောကျမ်းဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်က တရားအကျဉ်းကို အကျယ်ချဲ့၍ ဟောရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူသော အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်က ထိုကျမ်းကို ဟောခဲ့သည်ဟု နေတ္တိအဋ္ဌကထာစသည်တို့အရ သိရသည်။ သို့သော် မျက်မှောက်ခေတ်သုတေသီတို့၏ တွေ့ရှိဖော်ထုတ်ချက်အရ သာသနာနှောင်းပိုင်းပေါ် ကျမ်းအချို့လာ တရားဝါဒများကို နေတ္တိကျမ်းတွင်းစာကိုယ်၌ ပုံစံထုတ်ဖော်ပြထားသောကြောင့် ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်က အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမဟုတ်ဘဲ အမည်တူအရှင်ကစ္ဆာယန မည်သော နောက်နှောင်းပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တစ်ပါးဖြစ်မည်ဟု ခန့်မှန်းရပေသည်။ ကျမ်းပေါ်ထွက်ရာ အချိန်ကို ဘီစီ ၅-ရာစုမှ ၃-ရာစုခန့် ပထမသင်္ဂါယနာတင်ချိန်နှင့် တတိယသင်္ဂါယနာတင်ချိန်အတွင်းဖြစ်မည်ဟု မှန်းဆရသည်။ ကစ္ဆည်းအမည်နှင့်ပတ်သက်၍ ကာတန္တကျမ်းကို မှီငြမ်းရေးသည့် ကစ္ဆည်းသဒ္ဒါကျမ်းကို ပြုစုသူမှာလည်း ဘွဲ့တူအရှင်ကစ္ဆည်းပင်ဖြစ်၍ ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်က အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်ပင် ထိုကစ္ဆည်းသဒ္ဒါကျမ်းကို ပြုစုခဲ့သည်ဟု အချို့ယုံကြည်ခဲ့ကြပုံနှင့် ဤအချက်ကို တိုက်ဆိုင်လေ့လာနိုင်သည်။

စူဠနိဒ္ဒေသ၊ မဟာနိဒ္ဒေသကျမ်းတို့လို ပါရာယနသုတ်ဂါထာအချို့ကို မူတည်၍ ပါဠိတော်ကို ပါဠိတော်ဖြင့် ဖွင့်ပြသည့် အဋ္ဌကထာသဘောကို နေတ္တိကျမ်းအစပိုင်း၌ တွေ့ရသောကြောင့် နေတ္တိကျမ်း၏ တည်ဆောက်ပုံကို ထိုနိဒ္ဒေသနှစ်ကျမ်းဖြင့်

နားလည်ခံစားနိုင်သည်။ ထူးခြားချက်ကား နေတ္တိကျမ်းလာ အချို့အကိုးအကား တရားဂါထာများကား မည်သည့်နိကာယ်ကျမ်းများတွင်မှ မပါပေ။

နေတ္တိကျမ်း၌ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ကျမ်းနှင့်ခေတ်ပြိုင်ဟု သိသာစေသော စေတနာကံ စေတသိက်ကံ အသုံးအနှုန်း၊ နိဗ္ဗာန်ကိုထောက်၍ ဘုံအားလုံး ဒုဂ္ဂတိ၊ ဝဋ်သုံးပါး သည် ဘဝင်္ဂ စသော ထူးဆန်းသော အကြောင်းအရာများပါဝင်သည်။

နေတ္တိကျမ်းကို နေတ္တိအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာဟောင်း၊ နေတ္တိဝိဘာဝိနီဋီကာ၊ နေတ္တိမဟာဋီကာကျမ်းတို့ဖြင့် လေးကျမ်းအထိ ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းထားသည်။

နေတ္တိနည်းကို သီလက္ခန္ဓာဋီကာဟောင်း ဋီကာသစ်၊ မူလပဏ္ဏာသဋီကာတို့၌ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံဆရာအစဉ်အဆက် နေတ္တိနည်းကို လေ့လာ သင်ယူပို့ချခဲ့ပြီး ယနေ့အချိန်၌ ဓမ္မစရိယ စာချတန်း ပါရာဇိကဏ် ဒုတိယနေ့ နိပါတ်(၁၀)ပုစ္ဆာအတွက် နေတ္တိနည်းကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

နေတ္တိကျမ်းဖွဲ့စည်းပုံ

အကျဉ်းချုပ်

နေတ္တိကျမ်း၌ ပေါင်းချုပ်သင်္ဂဟဝါရ၊ အကျဉ်းဥဒ္ဒေသဝါရ၊ အကျယ်နိဒ္ဒေသ ဝါရ၊ ထပ်ဆင့်အကျယ်ပဋိနိဒ္ဒေသဝါရဟု အလှည့်အကြိမ် အခန်းခွဲ ပြဆိုရာ ဝါရ ၄-ရပ် ပါရှိသည်။

ထိုတွင် သင်္ဂဟဝါရ၌ ပထမဆုံးဂါထာလာ နရဝရ-ဖြင့် ဘုရား၊ သာသနဝရ-ဖြင့် တရား၊ ဝိဒူ-ဖြင့် သံဃာတို့ကို ပြလျက် ဘုရားရှိခိုးသည်။ ဒုတိယဂါထာဖြင့် အထက်ပါ သာသနဝရ ပရိယတ်သုတ်တရား၌ ပါရှိသော သဒ္ဓါအနက်ပုဒ် ၁၂-မျိုး ကိုမိတ်ဆက်ပြပြီး နောက်ဆုံးပိတ်ပဏ္ဍမဂါထာကျမှ ဖြေရန် “သဒ္ဓါနှင့်အနက်”ဟူသည် အဘယ်နည်းဟု မေးခွန်းထုတ်ထားသည်။ တတိယဂါထာဖြင့် နေတ္တိကျမ်း၌ပါ သော ဟာရ ၁၆၊ နယ ၅၊ မူလပဒ ၁၈-တို့ကို မိတ်ဆက်ပြသည်။ စတုတ္ထဂါထာဖြင့် ဟာရနှင့် နယတို့၏ သဒ္ဓါနှင့်အနက်ဆိုရာ ရွေးချယ်စိစစ်မှု ဝိစယအလုပ်အထူး

ကို ပြသည်။ ပဉ္စမဂါထာဖြင့် ဒုတိယဂါထာ၏မေးခွန်းကို ဖြေ၍ နေတ္တိကျမ်းသည် နဝင်္ဂသတ္တုသာသန၏ သုတ်အနက်ကို ရှာမှီးပြသည့် အဋ္ဌကထာကျမ်းတစ်မျိုး ဖြစ်ကြောင်း ပြသည်။

ဥဒ္ဒေသဝါရ၌ ဟာရ ၁၆-ပါး၊ နည်း ၅-ပါး၊ မူလပဒ ၁၈-ပါးတို့ကို အမည်ဖော်၍ အနုဂီတိ ဥဒ္ဒါနဂါထာတို့ဖြင့် အကျဉ်းချုံးပြသည်။ နိဒ္ဒေသဝါရ၌ မကျဉ်းမကျယ် အားဖြင့် ဟာရ ၁၆-ပါးကို ဟာရသင်္ခေပ၊ နည်း ၅-ပါးကို နယသင်္ခေပတို့ဖြင့် ရှေ့နောက်ချိတ်ဆက် စာကြည့်နည်းကို ပြသည်။ သင်္ဂဟဝါရ၌ ပြခဲ့သော ပုဒ် ၁၂-ပါးကိုလည်း အမည်အားဖြင့် ဖော်ပြသည်။ ထို့နောက် ဟာရ နယ ပုဒ်တို့ကို သဒ္ဒါ အနက် နှစ်ချက်ခွဲပြီး နေတ္တိ ၃၃-ပါးကို ပြသည်။

ပဋိနိဒ္ဒေသဝါရ၌ ဟာရ ၁၆-ပါးအတွက် ဟာရဝိဘင်္ဂ၊ ဟာရသမ္မာတ၊ နည်း ၅-ပါးအတွက် နယသမုဋ္ဌာန၊ မူလပုဒ် ၁၈-ပါးအတွက် သာသနပဋ္ဌာနတို့ ပါဝင်သည်။ ထိုတွင် ဟာရဝိဘင်္ဂ၌ ဟာရချင်း မရောယှက်စေရဘဲ ဟာရတစ်ခုနှင့် တစ်ခု ရိုင်းပင်းကူညီကာ ဝိဇ္ဇကတ်သုံးပုံလာ ပုံစံများစွာ ထုတ်ပြ၍ အကျယ်ဝေဖန်ချဲ့ပြသည်။ ဟာရဝိဘင်္ဂသည် နေတ္တိကျမ်း၏ အခက်ဆုံးအပိုင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ဟာရသမ္မာတတွင် အစပိုင်း ဒေသနာဟာရသမ္မာတနှင့် ဝိစယဟာရသမ္မာတ၌သာ အကြောင်းအရာ များပြားသည်။ ဝိစယဟာရသမ္မာတကား တရားများသလောက် တရားနက်သည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ အားတော်ဆယ်ပါးပြဆိုချက်ကို ထိုဝိစယ ဟာရသမ္မာတတွင် အကျယ်ပြသထားသည်။

နယသမုဋ္ဌာန၌ နည်း၅-နည်းကို အကျယ်ချဲ့ပြရာတွင် နည်းချင်းချိတ်ကာ ပြသသွားပုံမှာ လက်ဖျားခါလောက်အောင် ကောင်းသည်။ နည်းခန့်၌ ပုဂ္ဂိုလ် ၄ ယောက်ကနေ ၃ ယောက်ဖြစ်ပုံ၊ ၃ ယောက်ကနေ ၂ ယောက်ဖြစ်ပုံ ပြဆိုချက်များ သည် ဆန်းသစ်သည်။ သာသနပဋ္ဌာန၌ မူလ ပုဒ် ၁၈-ပါးကို သာသနပဋ္ဌာနသုတ် ၁၆-ပါး၊ ၂၈-ပါးတို့ဖြင့် အကျယ်ချဲ့ပြထားသည်။ တရားဒေသနာအမျိုးမျိုး၏ အကြောင်းကို သုတ်ရှုထောင့် အမျိုးမျိုးကနေ အံ့ဩဘနန်း သိရှိခွင့်ရသည်။

နေတ္တိကို နားလည်နိုင်ပုံ

အချက်များ

နေတ္တိဟူသည် မြန်မာတို့ နားလည်ထားသော နည်းဟူသော ဝေါဟာရနှင့် ဆင်တူသောကြောင့် နည်းနာနာယဖြစ်သည်ဟု အလွယ်နားလည်နိုင်သည်။ နေတ္တိနှင့် ပရိယာယ်ဝေဝုစံ ဆင်သော စကားမှာ “ဟာရ”ဖြစ်သည်။ ထိုဟာရပုဒ်ကို အဖွင့် ကျမ်းတို့၌ အမျိုးမျိုးဖွင့်ပြစေကာမူ ဟရ-ဟာရ-ဆောင်ခြင်းဟူသော အနက်ကို ပိုသဘောကျသည်။ နေတ္တိ၌ နီ-ဓာတ်ကလည်း ဆောင်ခြင်းအနက်ကို ဟောပေ ရာ အရှင်မဟာကစ္ဆည်းသည် “နေတ္တိ”ဟူသော ဝေါဟာရအစား ဟာရ-ဟူသော ဝေါဟာရဖြင့် အစားထိုး၍ နေတ္တိနည်းကို တင်ပြသွားသည်ဟု နားလည်နိုင်သည်။ နေတ္တိပုဒ်က တစ်ကျမ်းလုံး၏အမည်ကို တာဝန်ယူရသဖြင့် ၎င်းပုဒ်အစား ဟာရ- ပုဒ်ဖြင့် Guide ပေးလျက် နေတ္တိနည်းကို ပြသသွားသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုဟာရ သည် ဟာရကိုအကျယ်ဝေဖန်ခြင်း ဟာရဝိဘင်္ဂနှင့် ဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျရောက်ရာ ဟာရသမ္မာတဟု ၂-မျိုး ရှိသည်။ ဆရာတော်ဦးဗုဓ်ရေးသားသည့် နေတ္တိဟာရတ္ထ ဒီပနီသည် ထိုဟာရ ၂-မျိုးလုံးကို ကြည့်၍ ရေးသားထားကြောင်း တွေ့ရသည်။

နေတ္တိကျမ်းဆရာသည် “ဓမ္မံ ဒေသေတိ”စသည်လာ ဒေသေတိ-ပုဒ်ကို ကြည့်၍ ဒေသနာဟာရကို ဦးစွာထားပုံ၊ ယနေ့ စာသင်သားသုံး ပုဒ်စစ်ကျမ်းသည် ဝိစယ ဟာရ ၁၂-မျိုးအနက် ပဒဝိစယနှင့် အတူဖြစ်ပုံ၊ ယုတ္တိကို မြင်က ယုတ္တိအယုတ္တိ ဝိစာရ(ယောဇန)ဟု မြင်ကာ သင့်တာကို စစ်က မသင့်တာလည်း စစ်ရာကျပုံ၊ “မင်းစကား ယုတ္တိမရှိဘူး”ဟု မြန်မာတို့ကြား၌ ယုတ္တိစကား တွင်ကျယ်ပုံ၊ အသိဉာဏ် မြင့်မားသူတို့၏ မှန်ကန်ခြင်းအပေါ်ထားရှိသည့် စံနှုန်းများဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ယုတ္တိ ဗေဒပညာနှင့်လည်း ယုတ္တိဟာရကို နားလည်နိုင်ပုံ၊ ပဒ-ကလည်း အကြောင်း၊ ဌာနကလည်း အကြောင်းဟောသည်၊ အကြောင်းအကြောင်းဟူသည် နီးကပ်သော အကြောင်းဟု ပဒဌာနပုဒ်ကို နားလည်နိုင်ပုံ၊ ပဒဌာနဟာရနှင့် လက္ခဏာဟာရတို့ ကို ပေါင်းလျှင် လက္ခဏာဒီစတုက္ကလာ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန် ပဒဌာန် ၄-ချက်

လုံး သိလာရပုံ၊ လက္ခဏဟာရဖြင့် အဘိဓမ္မာ လက္ခဏာဒိစတုက္က၏ အစောဆုံး ပေါ်ပေါက်ရာအချိန်သည် နေတ္တိကျမ်းကလာသည့် လက္ခဏဟာရဖြစ်နိုင်ပုံ၊ ဓမ္မာ စရိယစာသင်နည်း နည်း ၄၀-လာ အစိတ်ကို မှတ်၍ဆိုသဖြင့် အပေါင်းကိုလည်း ရသော ဥပလက္ခဏနည်းနှင့် လက္ခဏဟာရ မစိမ်းပုံ၊

ရန်သူကို ကော်ထုတ်ယက်ထုတ်နည်းဆိုင်ရာ စစ်ဗျူဟာ မဟာဗျူဟာကျကျ ဆောင်ရွက်သည်စသော စကားများကို ခံစားပြီး စတုဗျူဟဟာရကို လေ့လာသင့် ပုံ၊ အာဝဠနှင့် ပရိဝတ္တနတို့ လည်စေသောသဘော တူနေသည်ကို ကွဲပြားအောင် မည်သို့လေ့လာနိုင်ပုံ၊ ဝိဘတ္တိဟာရ တရားဝေဖန်ခြင်းဟူသည် အကျယ်နားလည် ကြည့်ခြင်းတစ်မျိုးဖြစ်၍ ယင်းပုဒ်သည် သဒ္ဒါကျမ်းလာ ဝိဘတ်အမည်နှင့်လည်း တူပုံ၊ ဝေဝစနဟာရဟူသည် ယနေ့ခေတ် အဘိဓာန်စာကြည့်နည်းဆိုင်ရာ Synonym သဘောမျိုးဖြစ်ပုံ၊ ပညတ္တိဟာရသည် အဘိဓမ္မာ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း အမည်တို့နှင့် မစိမ်းပုံ၊ ဩတရဏဟာရသည် ခန္ဓာစသည်ဖွဲ့ပြသည့် အဘိဓမ္မာ ဓာတုကထာကျမ်း တို့နှင့် မစိမ်းပုံ၊ သောဓနဟာရဟူသည် ရှေးခေတ်အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ အမေးအဖြေ စုံ မစုံဆိုင်ရာ ဉာဏ်ပွင့်စေသော သင်ကြားနည်းတစ်နည်းဖြစ်ပုံ၊ အဓိဋ္ဌာနသည် ပါရမီ ၁၀ ပါးအနက် အဓိဋ္ဌာနပါရမီနှင့် တူ၍ ထိုအဓိဋ္ဌာနပုဒ်ရှိ ဌာ-ဓာတ်သည် ရပ်တည် ခြင်းအနက်ကို ဟောသောကြောင့် အဓိဋ္ဌာနဟူသည် အထူးမကြံဘဲ ထေရဝါဒမူဝါဒ လို တရားကို အရှိအရှိအတိုင်း သူတန်ဖိုးအတိုင်း ရှိစေသည့်ဟာရဟု သဒ္ဒါကြီးလာ ပကတိရုပ်ပြုသည့် သုတ်တွေလို အလုပ်လုပ်သည်ဟု နားလည်နိုင်ပုံ၊ ပရိက္ခာရ ဟာရလာ ပရိက္ခာရ-ဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ သင်္ကန်းပရိက္ခရာ၊ ဆေးပစ္စဝေက္ခဏာ လာ ဘောသဇ္ဇပရိက္ခာရ-ကို ကြားဖူးပြီး ဤနေရာ၌ ပရိက္ခာရပုဒ်သည် အကြောင်း ဟောပုံ၊ သမာရောပနဟာရလာ ရောပနပုဒ်နှင့်စပ်၍ စာချတန်းလာ ဒေါသ+ အာရောပနလာ အာရောပနနှင့် တူသလား စဉ်းစားနိုင်ပုံအချက်တို့ကို နေတ္တိကျမ်း ကို နားလည်အောင် အားထုတ်ရာ၌ တွေ့ရသည်။

ထိုသို့ ဟာရဖြင့် နေတ္တိနည်းကို ပြပြီးနောက် နေတ္တိနှင့် နီ-ဓာတ်ချင်းတူသော နယ ၅-ပါးဖြင့် နေတ္တိကို ဆက်ပြသည်ဟု ချိတ်ဆက်နားလည်နိုင်သည်။ နန္ဒိယာဝဋ္ဋ နည်းဟူသည် အများသိ အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာဟူသော မူလနှစ်ဖြာဖြစ်ကြောင်း၊ သမထ ဝိပဿနာဟူသော အစုံအားထုတ်ရသည့် ယုဂနဒ္ဒနည်းဖြစ်ကြောင်း ခံစားနားလည် နိုင်သည်။ ထိုနန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်းသည် မူလနှစ်ဖြာအတွက် မိုးကုတ်နည်းနှင့် သင့်တော် ကြောင်း၊ သမထဝိပဿနာအတွက် ဖားအောက်တောရနည်းနှင့် သင့်တော်ကြောင်း၊ သီဟဝိက္ကိဋ္ဌိတနည်းသည် သတိပဋ္ဌာန်ကို အဓိကထား၍ တရားပြသည့် မဟာစည် နည်းနှင့် သင့်တော်ကြောင်း နားလည်နိုင်သည်။ တိပုက္ခလနည်းသည် ကံကုသိုလ် ဉာဏ်ကုသိုလ် စသည်ခွဲ၍ ကုသိုလ်အကုသိုလ်မူလကို အဓိကထား တရားပြသည့် တရားနည်းနာများနှင့် သင့်တော်သည်ဟု နားလည်နိုင်သည်။ စိတ်မှာ အတွေးတစ်ခုခု ပေါ်လာက ကုသိုလ်လား အကုသိုလ်လားဟု ကြည့်ရှုစစ်ဆေးသည့် ဒိသာလောစန နည်းကို Scan-ဖတ် စာလေ့လာနည်းဖြင့် နားလည်နိုင်ပြီး ထို့နောက် စိတ်မှာပေါ်သည့် အတွေးက အကုသိုလ် သို့မဟုတ် ကုသိုလ်ပဲဟု ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်လိုက်ခြင်းဆိုင်ရာ ချွန်းတောင်းပမာ သစ်သီးကို ချိတ်ယူလိုက်သည့် အင်္ဂုသနည်းကို Data-ကောက် လေ့လာနည်းဖြင့် နားလည်နိုင်ပေသည်။

ထိုနယသမုဋ္ဌာန်နောက် သာသနပဋ္ဌာနနည်းနာကို ဆက်လက်ပြသထားရာ သာသနပဋ္ဌာနဟူသည် ပရိယတ္တိသာသနာ၏ သုတ် ၁၆-မျိုး စသော ထူးပြားမှု အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ဖြစ်ရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် ပဋ္ဌာန၌ ပ-ပကာရ အထူးအပြား သဘောသည် ရှေ့က နေတ္တိဟာရနယတို့နှင့် နည်းနာသဘောတူသည်ဟု ချိတ်ဆက် နားလည်နိုင်သည်။ ထိုသာသနပဋ္ဌာနနည်းလာသုတ်များကို ဥပမာအားဖြင့် အများသိ ဓမ္မစကြာ အနတ္တလက္ခဏသုတ်စသည်ကို ကိလေသာကို ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးမှု သဘောပါသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဘာဂိယသုတ် (ရဟန္တာဖြစ်မှုသဘောပါသောကြောင့် အသေက္ခဘာဂိယသုတ်)ဟု အမည်အသစ်ပေးသလိုမျိုးဟု နားလည်နိုင်သည်။

နေတ္တိပါဠိတော်မြန်မာပြန်ကျမ်းကို
ပြုစုခြင်းအကြောင်း

မိမိသည် ဒုလ္လဘငါးပါးဖြင့် အရတော်လျက်ရှိသော ဤရဟန်းဘဝဖြင့် ပိဋကတ်သုံးပုံကို အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာပါမကျန် ဖတ်ရှုလေ့လာကျင့်သုံးသွားလိုစိတ်ရှိခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ နိဿယမြန်မာပြန်ကျမ်းများကို စာသင်သားဘဝကတည်းက စုဆောင်းလေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုတွင် မြန်မာမပြန်ရသေးသည့် ပါဠိတော်ကျမ်းများပင် ရှိနေသေးသည်ကို သိရသဖြင့် ထိုကျမ်းများကို မြန်မာပြန်ပေးပါက မိမိ၏ ပိဋကတ်သုံးပုံ ကုန်အောင်ဖတ်ရှုသွားလိုသည့် သမ္မာဆန္ဒလည်း ပြည့်ဝသည့်အပြင် သာသနာအတွက် လိုအပ်နေသော မြန်မာပြန်ကျမ်းတစ်ကျမ်းကိုလည်း ဖြည့်စွက်ပေးရာရောက်မည်ဟု နှလုံးပိုက်ကာ ပရမတ္ထဒီပနီမြန်မာပြန် (တတိယတွဲ)ကို ပြုစုထုတ်ဝေပြီးနောက် စာချတန်းစာပေများ လေ့လာစဉ်က သိပ်နားမလည်ခဲ့သော နေတ္တိနည်းကို ပိုမိုနားလည်နိုင်ရန်ပါ ရည်ရွယ်လျက် ဤနေတ္တိမြန်မာပြန်ကျမ်းကို ရေးသားပြုစုခဲ့ပါသည်။ ရေးသားပြုစုရာ၌ နေတ္တိကျမ်းလာဝါရအခွဲများအတိုင်း အခန်း(၄)မျိုး ခွဲ၍ ပြုစုထားသည်။

ကျားမြီးဆွဲမိသလို
ခက်သည့်ကျမ်း

နေတ္တိကျမ်းကား ပါဠိဝါကျတည်ဆောက်ပုံအနေအထား အနက်အဓိပ္ပာယ် ယူဆရပုံအားဖြင့် သက်ဝင်နက်နဲ ခက်ခဲသောကျမ်းကြီးဖြစ်ကြောင်းကို နေတ္တိအဋ္ဌကထာကျမ်းပြုဆရာ အရှင်ဓမ္မပါလကိုယ်တိုင် -

“တဿာ ဂန္တိရဉာဏေဟိ၊ ဩဂါဟေတဗ္ဗဘာဝတော။

ကိဉ္ဇာပိ ဒုက္ကရာ ကာတုံ၊ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မယာ”ဟု ညည်းညူပြထားသည့် ကျမ်းကြီး ဖြစ်ပါသည်။ မှန်ပါသည်၊ နေတ္တိကျမ်းသည် ကျမ်းဦးအစဂါထာများဖြင့်

ပင် ခက်လှသဖြင့် အဖွင့်ကျမ်းလေးကျမ်းဖြင့် ဖွင့်ဆိုခံရသည့် ကျမ်းဖြစ်ပါသည်။ မိမိသည် မိုးထိမူ နေတ္တိပါဠိတော်နိဿယမှ မြန်မာစာသားတွေချည်း ကူးယူ၍ ထို မြန်မာပြန်များကို အဋ္ဌကထာအဖွင့်နှင့်ညှိကာ မြန်မာပြန်ကျမ်းလုပ်လိုက်လျှင် အလွယ်တကူပြီးမည်ဟု ထင်ခဲ့ပါသည်။ တကယ်တမ်း ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာ ကို ချောင်းကောက်နေတ္တိအဋ္ဌကထာနိဿယဖြင့် တိုက်ဆိုင်လေ့လာပြီးသောအခါ မြန်မာနိုင်ငံဖြစ် တောင်ငူခေတ် နေတ္တိဝိဘာဝိနီကျမ်းကို ဖတ်ကြည့်ရင်း ထိုကျမ်း ကိုလည်း အမှီမပြုဘဲ ရေးက နေတ္တိမြန်မာပြန်ကျမ်း မကောင်းနိုင်ဟု သိရှိ၍ နိဿယ မရှိသေးသည့် ထိုဋီကာကျမ်းကိုပါ ပေါက်အောင်ဖတ်ကာ ဘာသာပြန်ကို ပံ့ပိုးရပါ သည်။ အတော်လက်ဝင် ပင်ပန်းပါသည်။ နုသည့်ကျန်းမာရေးအခံရှိသောကြောင့် ကျမ်းရေးခိုက် နှစ်ခါသုံးခါ ပန်းဖျားဖျားခဲ့ပါသည်။

ဤနေတ္တိမြန်မာပြန်ကျမ်း၏ ကြိုးစားအားထုတ်မှုများ

ဤနေတ္တိမြန်မာပြန်ကျမ်းကို စာဖတ်သူတစ်ဦးနေရာကပါ ခံစား၍ ကျမ်းစာ ဆိုလိုရင်းကို နားလည်စေသော လိုရင်းချုပ်ခေါင်းစီးများ၊ အချိတ်အဆက်များ၊ ဆဋ္ဌမူပါဠိတော် ပိုဒ်ထားနည်း ပြင်ဆင်ချက်များ၊ ပုဒ်သင်္ကေတထားနည်းများကို လည်း လမ်းညွှန်ထားပါသည်။ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ မပါသော အဖွင့်ရှင်းချက် များနှင့် တန်ဆာဆင်၍ ကျမ်းစာနားလည်နည်း အဖွင့်သစ်များကို ထည့်သွင်းရေး ထားသောကြောင့် ဤမြန်မာပြန်ကျမ်းသည် မြန်မာပြန် မည်ကာမတ္တမဟုတ်ဘဲ ဋီကာသဘောလည်း ဆောင်နေပါလိမ့်မည်။ နေတ္တိကျမ်း၏ ကျမ်းကိုးများကို ပါဠိ တော်ကျမ်းကနေ ယူနိုင်သောကြောင့် ဤကျမ်း၌ မပြတော့ပါ။ ထို့အပြင် စာချ တန်းလာ နေတ္တိနည်းများကို မူရင်းနေတ္တိကျမ်း မည်သည့်နေရာမှ ယူထားသည်ဟု သိနိုင်စေရန် အချို့နေရာများ၌ နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားသည်။ အထူးသဖြင့် အငှား ကြိယာအချို့ဖြင့် ဆိုထားသည့် နေတ္တိဟာရ ဝိဂြိုဟ်များကို မူရင်းနှင့် တည့်မတ်ကာ

စာကြံပြထားသည်။ စာညွှန်းအနေဖြင့် ပြရမူ ထောင့်ကွင်းရှင်းချက်များကို အကုန်ညွှန်းရမည်ဖြစ်သောကြောင့် အထူးမညွှန်းတော့ဘဲ ထိုနေရာများတွင် သတိထားဖတ်ခြင်းဖြင့် ဤကျမ်း၏ အားထုတ်ထားမှုကို သိနိုင်ပေသည်။

ကျေးဇူးမှတ်တမ်း

ဤနေ့တ္ထိမြန်မာပြန်ကျမ်း၌ မိုးထိမူကနေ မြန်မာဘာသာချည်းယူလျက် ကွန်ပျူတာစာစီကုသိုလ်ယူပေးခဲ့ကြသည့် တောင်ငူမြို့နယ်၊ ပဒဲကျေးရွာ၊ အမှတ်(၁) ဘကမူလွန်ကျောင်းရှိ ကျောင်းဆရာ ဆရာမများ၊ နေ့တ္ထိမဟာဠိကာကျမ်းကို ငှားရမ်းအသုံးပြုခွင့်ပေးသည့် ရန်ကုန်သာသနာ့တက္ကသိုလ် သာသနာ့ပျိုးခင်းဆရာတော်၊ ကွန်ပျူတာနည်းပညာဖြင့် ကူညီလျက် ပရိဖတ်ပေးကြသည့် ဦးဇေနဦးဓမ္မဝိယ ဦးပညာဝံသ၊ ကွန်ပျူတာစာဖောင့်ပြဿနာကို ဖြေရှင်းပေးသည့် ရန်ကုန်မြို့နေ ဦးညီ၊ စာအုပ်ထုတ်ရန်အတွက် လိုအပ်သော နဝကမ္မအလှူငွေများကို ပေးလှူကြသည့် ဦးထွန်းထွန်း+ဒေါ်စောမြတ်ဖူး၊ သတ္တန္တရကပ်ကို ရှောင်ရသော မိမိနှင့် တပည့်သားများအား ကျမ်းရေးဖို့ရာ တည်းခိုနေစရာများ ပေးအပ်တော်မူကြသည့် တောင်ငူမြို့ အိုင်သုံးဆင့် ရွာဦးကျောင်းဆရာတော်နှင့် ညောင်ကိုင်း ပတ္တန်းအောင်ချမ်းသာကျောင်းဆရာတော်၊ လှည်းကူးမြို့ သဘာဝဓမ္မဂယာရိပ်သာ၏ သီလရှင်ဆရာကြီး ဒေါ်ဝီရကာရီစသည့် ကျေးဇူးတင်ထိုက်သူအားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

အရှင်ဇနနန္ဒ

(မဟာဓမ္မာစရိယ)

၁၃၈၆-ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့

နေတ္တိပါဠိတော်ဖြန့်မာပြန်
မာတိကာ

အခန်း (၁)

၁-သင်္ဂဟဝါရ	၃၁
၂-ဥဒ္ဓေသဝါရ	၃၃
ဟာရ ၁၆-ပါး	၃၃
တဿာနုဂီတိဂါထာ	၃၃
နည်း ၅-နည်း	၃၄
တဿာနုဂီတိဂါထာ	၃၄
မူလပုဒ် ၁၈-ပါး	၃၅
တတြိဒံ ဥဒ္ဓါနံ	၃၆
၃-နိဒ္ဓေသဝါရ	၃၇
ဟာရသင်္ခေပ	၃၇
နယသင်္ခေပ	၄၂
ပုဒ် ၁၂-ပါး	၄၄

အခန်း (၂)

၄-ပဋိနိဒ္ဓေသဝါရ	၄၆
၁-ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂ	၄၆

အသာဒစသော ဇိ-ချက်အဖွင့်	၄၇
တိပုက္ခလနည်းလာ ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်	၄၉
နန္ဒိယာဝဋ္ဋနှင့် သီဟဝိက္ကိဋ္ဌိတနည်း	၅၀
ဒေသနာဟာရဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်	၅၁
အသာဒါဒိ ဇိ-ချက်ကို သစ္စာ ၄-ပါးနှင့် ချိတ်ပြပုံ	၅၂
သစ္စာဒေသနာကို ပုဒ် ၁၂-မျိုးဖြင့် ရှင်းပြပုံ	၅၃
(ပိုဒ်ရေ ၅-အစ သာတ္ထိ သဗ္ဗဉ္ဇန-အဖွင့်)	၅၃
ပိုဒ်ရေ ၅-အစ အာဒိကလျာဏံ-စသည်အဖွင့်	၅၄
ပိုဒ်ရေ ၅-အစ ခက်ဆစ်အကျန်တို့ကို ဆက်ဖွင့်ပြခြင်း	၅၆
၂-ဝိစယဟာရဝိဘင်္ဂ	၅၈
ဝိစယဟာရ ၁၂-မျိုး	၅၈
ကေနဿု နိဝုတော-စသော အမေးဂါထာ	၅၉
ဂါထာအမေး-၄-ရပ်အဖွင့်	၅၉
အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော-စသော အဖြေဂါထာ	၅၉
ပဌမံ ပဌမေန-အဖွင့်	၆၀
ဒုတိယံ ဒုတိယေန-အဖွင့်	၆၁
တတိယံ တတိယေန-အဖွင့်	၆၂
စတုတ္ထံ စတုတ္ထေန-အဖွင့်	၆၂
သဝန္တိ သဗ္ဗမိ-စသော အမေးဂါထာ	၆၃
အမေး ၄-ဝါကျဖြစ်ပါလျက် အဖြေ ၂-ဝါကျဖြစ်ရပုံ	၆၄
အမေးဂါထာ ပဌမပါဒအဖွင့်	၆၄
အမေးဂါထာ ဒုတိယပါဒအဖွင့်	၆၅
အမေးဂါထာ တတိယနှင့် စတုတ္ထပါဒအဖွင့်	၆၆
ယာနိ သောတာနိ-စသော အဖြေဂါထာ	၆၆

အဖြေဂါထာ ရှေ့ပိုင်း “သတိ”အဖွင့်	၆၆
အဖြေဂါထာ နောက်ပိုင်း “ပညာ”အဖွင့်	၆၇
ပညာ စေတ သတိ စ-စသောအမေးဂါထာ	၆၈
ယမေတံ ပဉ္စ အပုစ္ဆိ-စသော အဖြေဂါထာ	၆၈
နိရောဓ-ပုစ္ဆာဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်မှ စကာ ချိတ်ဖွင့်ပြပုံ	၆၈
အရဟတ္တဖိုလ်ပညာတစ်ခုတည်းက အမည်နှစ်မျိုးရပုံ တစ်နည်း	၇၀
တရား ၂-ပါးကနေ ၄-ပါးဖြစ်ပုံ	၇၁
ဣန္ဒြေမှ ဣဒ္ဓိပါဒ်သို့	၇၁
ဣဒ္ဓိပါဒ်သမာဓိက ဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်ပုံ	၇၃
ပညာ,သတိ,နာမ်ရုပ်တို့ ချုပ်ပုံကို ဖွင့်ပြခြင်း	၇၄
ယေ စ သင်္ခတဓမ္မာသေ-စသော အမေးဂါထာ	၇၅
အမေး ၃-ရပ်ရှိသည်ဟု ဖွင့်ပြပုံ	၇၅
ကာမေသု နာဘိဂိဇ္ဈေယျ-စသော အဖြေဂါထာ	၇၆
အနာဝရဏဉာဏ်တော်အကြောင်း	၇၆
ကာမတို့၌ မမက်မော မတွယ်ရာ-ဟု ဟောရခြင်းအကြောင်း	၇၇
စိတ်ညစ်ညူးနောက်ကျူသူ မဖြစ်ရာ-ဟု ဟောရခြင်းအကြောင်း	၇၇
အနုပ္ပန္န-ဥပ္ပန္န ကုသိုလ်အကုသိုလ်ထုတ်ယူနည်း	၇၈
နောက်ကျူသည့်တရားများကို ဣန္ဒြေ ၅-ပါးဖြင့် ပယ်ရှားပုံ	၇၉
ဣန္ဒြေ ၅-ပါးနှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်	၇၉
တရားအားလုံးတို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်-ဟု ဟောရခြင်းအကြောင်း	၈၀
အဘိညာနှင့် ပရိညာအထူး	၈၁
ပဟာန-ဘာဝနာ-သစ္စိကိရိယာဟူသည်	၈၂
သတိရှိသည်ဖြစ်၍ နေထိုင်ရာ၏-ဟု ဟောတော်မူပုံ	၈၃
နိဂုံး	၈၅

၃-ယုတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂ	၈၇
မဟာပဒေသ၊ သစ္စာ၊ ဝိနယ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသော မူ ၄-ခု	၈၇
အမေးအဖြေယုတ္တိဟာရထုတ်နည်း	၈၉
ကေနဿုပ္ပာဟတော-စသော အမေးဂါထာ	၈၉
မစ္စုနာပ္ပာဟတော-စသောအဖြေဂါထာ	၉၀
ဇရာနှင့် မရဏကို နှိုင်းယှဉ်၍ ယုတ္တိထုတ်ခြင်း	၉၀
ဇရာမရဏနှင့် တဏှာကို နှိုင်းယှဉ်၍ ယုတ္တိထုတ်ခြင်း	၉၁
လောဘကို ကုစ္ဆာ တဏှာ-အမည် ၂-မျိုးဖြင့် ဟောရပုံ ယုတ္တိ	၉၂
တဏှာသည် သဘောတစ်ခုတည်းဖြစ်စေကာမူ အာရုံလောင်စာကြောင့်	
အမည်အမျိုးမျိုးပြားပုံ ယုတ္တိ	၉၂
အာသာ စ ပိဟာ-စသော တဏှာဝေဝုစ်ပြဂါထာ	၉၃
တဏှာဝေဝုစ်ပြ စုဏ္ဏိယသာဓက	၉၄
ယုတ္တိရှာနည်းထုတ်နည်းပြပုံ	၉၄
စရိုက်နှင့် တန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးရာ၌ ယုတ္တိရှာပြပုံ	၉၅
ဗြဟ္မစိုရ်တရား ၄-ပါး၊ သင်္ခါရနိမိတ်ပယ်ခြင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာပယ်ခြင်းတို့ဖြင့်	
ယုတ္တိဟာရထုတ်ပြပုံ	၉၅
ရူပါဝစရဈာန်ဆိုင်ရာ အမြတ်အယုတ် ယုတ္တိထုတ်ပြပုံ	၉၇
အရူပါဝစရဈာန်ဆိုင်ရာ အမြတ်အယုတ် ယုတ္တိထုတ်ပြပုံ	၉၈
အဘိညာဉ်စိတ်ဆိုင်ရာ ယုတ္တိထုတ်ပြပုံ	၁၀၀
နိဂုံး	၁၀၀
၄-ပဒဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂ	၁၀၁
ဝိပလ္လာသ၊ ဝိယသာတရုပ်၊ အဒိန္နဒါနစေတနာဟူသော ပဒဋ္ဌာန်များ	၁၀၁
ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ အဿာဒ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမကာယဟူသော ပဒဋ္ဌာန်များ	၁၀၂
နေယျအာရုံ၊ အသုဘအာရုံ၊ အဒိန္နဒါနဝိရတီ၊ ပါဏာတိပါတဝိရတီ၊	၁၀၂
သမ္မာပဋိပတ်ဟူသော ပဒဋ္ဌာန်များ	

နိဗ္ဗိဒါ၊ ဝေဒနာ၊ ဥပ္ပါဒဝယ၊ ဓမ္မသညာဟူသော ပဒဋ္ဌာန်များ	၁၀၃
ကာမဂုဏ် ၅-ပါး၊ ပသာဒိန္ဒြေ ၅-ပါး၊ မနာယတန၊ စိတ်ဝင်စားခံရသော လာမည့်ဘဝဟူသော ပဒဋ္ဌာန်များ	၁၀၄
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ အဝေစ္စပသာဒ၊ သဒ္ဓါ၊ သမ္မပ္ပဓာန်၊ သတိပဋ္ဌာန်၊ ဈာန်၊ သစ္စာ-ဟူသောကြောင်းပဒဋ္ဌာန်များ	၁၀၄
အဝိဇ္ဇာစသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဒဋ္ဌာန်တရားများ	၁၀၅
ဓမ္မာစရိယစာချတန်းသုံးဆိုင်ရာ ပဒဋ္ဌာန်များ	၁၀၇
နိဂုံး	၁၀၉
၅-လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂ	၁၁၀
သတ်ဖြတ်ခြင်းလက္ခဏာတူသော တရားများ (အာယတန)	၁၁၀
သတ်ဖြတ်ခြင်းလက္ခဏာတူသော တရားများ (ခန္ဓာ)	၁၁၁
ယေသဉ္စ သုသမာရဒ္ဓါ-စသော ဂါထာ	၁၁၁
သတိပဋ္ဌာန်ချင်းတူသောကြောင့်	၁၁၁
စိတ်မွေ့ပျော်စရာအာရုံချင်းတူသောကြောင့်	၁၁၂
နိယျာနိကလက္ခဏာချင်းတူသောကြောင့်	၁၁၂
အပြစ်ရှိပယ်သင့်လက္ခဏာတူသောကြောင့်	၁၁၄
ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ ကောင်းဆိုးလတ်ခံစားခြင်းလက္ခဏာစသည် တူသောကြောင့်	၁၁၄
အနုလောမပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဆိုင်ရာလက္ခဏဟာရ	၁၁၆
နိဂုံး	၁၁၇
၆- စတုဗျူဟဟာရဝိဘင်္ဂ	၁၁၈
(၁) နိရုတ္တိ-ဗျူဟဟာရ	၁၁၈
(၂) အဓိပ္ပါယ်-ဗျူဟဟာရ	၁၁၉
အပါယ် ၄-ပါးမှလွတ်လိုသော်	၁၁၉

စေတနာဆိုးက ဆိုးကျိုးရမည်	၁၂၀
ချမ်းသာလိုက အကုသိုလ် မပြုသင့်	၁၂၀
ဇရာ၊မရဏမှ လွတ်လိုသော်	၁၂၁
နိဗ္ဗာန်ရှာက မမေ့ရ	၁၂၁
(၃) နိဒါန-ဗျူဟဟာရ	၁၂၂
သားနွားစသည်တို့သည် နှစ်သက်မှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊ နှစ်သက်ကြောင်းနိဒါန	၁၂၂
သားနွားစသည်တို့သည် စိုးရိမ်မှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊ စိုးရိမ်ကြောင်းနိဒါန	၁၂၂
ကာယသည် မငဲ့ကွက်မှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊ မငဲ့ကွက်မှုဖြစ်ကြောင်းနိဒါန	၁၂၃
ပြင်ပရုပ်ဝတ္ထုတို့သည် မက်မောမှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊ မက်မောမှုဖြစ်ကြောင်းနိဒါန	၁၂၃
ပြင်ပရုပ်ဝတ္ထုတို့သည် မမက်မောမှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊ မမက်မောမှုဖြစ်ကြောင်းနိဒါန	၁၂၄
အတွင်းရုပ်ကိုယ်သည် မမက်မောမှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊ မမက်မောမှုဖြစ်ကြောင်းနိဒါန	၁၂၄
အတွင်းခန္ဓာငါးပါးသည် မမက်မောမှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊ မမက်မောမှုဖြစ်ကြောင်းနိဒါန	၁၂၅
(၄) ပုဗ္ဗာပရသန္တိ-ဗျူဟဟာရ	၁၂၅
ကာမန္တာ ဇာလသန္ဓနာ-စသောဂါထာ	၁၂၅
ရတ္တော အတ္တံ န ဇာနာတိ-စသော ဂါထာ	၁၂၆
ရှေ့ဒေသနာနှင့် နောက်ဒေသနာကို ချိတ်ဆက်ဖွင့်ပြပုံ	၁၂၆
ပထမဂါထာလာ တရားအချင်းချင်း ချိတ်ဆက်ဖွင့်ပြခြင်း	၁၂၇
ယဿ ပပဉ္စာ-စသော ဂါထာ	၁၂၈
ဂါထာ၏ ပုဒ်လုံးကောက်အဖွင့်	၁၂၈
ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယတဏှာစသည်နှင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံစသည် ကိုက်ညီပုံ	၁၂၈

အများသိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ-တရားကို အလားတူတရားဖြင့် ချိတ်ပြပုံ	၁၂၉
ဂါထာလုံးကောက်ပုဒ်များကို ပယ်ပုံဖြင့် ချိတ်ဖွင့်ပြခြင်း	၁၃၀
ဂါထာလာ “ပပဉ္စ”ပုဒ်ကို အနက်ဖွင့်၍ ဒေသနာချင်း ချိတ်ပြခြင်း	၁၃၀
ပုဗ္ဗာပရသန္တိ ၄-မျိုး	၁၃၁
(က) အတ္တသန္တိ	၁၃၁
(ခ) ဗျဉ္ဇနသန္တိ	၁၃၂
(ဂ) ဒေသနာသန္တိ	၁၃၂
ဈာန်မဝင်စား-ဝင်စားဒေသနာနှစ်မျိုး၏ အဆက်စပ်ပဟေဠိ	၁၃၂
သက်မဲ့ရဟန္တာတို့၏ ချုပ်သွားသည့်စိတ်ကို မာရ်နတ် မသိပုံ	၁၃၄
သက်ရှိရဟန္တာတို့၏ တဏှာဒိဋ္ဌိအမှီကင်းသော ဈာန်စိတ်ကို မည်သူမျှမသိနိုင်	၁၃၄
(ဃ) နိဒ္ဒေသသန္တိ	၁၃၄
၇-အာဝဇ္ဇဟာရဝိဘင်္ဂ	၁၃၇
အာရမ္မထ-စသော ဂါထာကို မူတည်၍ ပဒဋ္ဌာန်ထုတ်ပြခြင်း	၁၃၇
အာရမ္မဝီရိယကနေ သစ္စာတိုင်အောင် အာဝဇ္ဇဟာရထုတ်ပြခြင်း	၁၃၉
တဏှာ၏ဆန့်ကျင်ဘက် သမထဖြင့် အာဝဇ္ဇဟာရထုတ်ပုံ	၁၄၁
တဏှာအဝိဇ္ဇာ၏ဆန့်ကျင်ဘက် သမထဝိပဿနာဖြင့်	
အာဝဇ္ဇဟာရထုတ်ပုံ	၁၄၁
ယထာပိ မူလေ စသော ဂါထာ	၁၄၂
မြုပ်နေသော ပဒဋ္ဌာန်	၁၄၂
သဗ္ဗပါပဿ-စသော ဂါထာ	၁၄၄
မကောင်းမှုကို (ကာယဝစီ)စေတနာကံနှင့် မနောကံခွဲပြပုံ	၁၄၄
မကောင်းမှုရှောင် (၁)	၁၄၅
မကောင်းမှုရှောင် (၂)	၁၄၆

ကောင်းမှုဆောင်	၁၄၇
ဖြူအောင် စိတ်ကိုထား	၁၄၇
ဓမ္မော ဟဝေ-စသော ဂါထာ	၁၄၈
ဓမ္မပုဒ်နှင့် ဒုဂ္ဂတိပုဒ်အရကောက်	၁၄၈
သီလကျင့်သုံးသူကို တရားက အပါယ် ၄-ပါးတို့ကနေ စောင့်ရှောက်ပုံ	၁၄၉
အရိယမဂ်ကျင့်သုံးသူကို တရားက ဘုံအားလုံးတို့ကနေ စောင့်ရှောက်ပုံ	၁၅၂
တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ-စသော ဂါထာဖြင့် ရှေ့ဂါထာကို ကူညီဖွင့်ပြပုံ	၁၅၂
အထက်ပါဂါထာမှ ဒုဂ္ဂတိ-ပုဒ်အရတရားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်အထိ ထုတ်ပြပုံ	၁၅၃
ရှေ့ ဓမ္မော ဟဝေ-ဂါထာနှင့် ပြန်ချိတ်ကာ အာဝဇ္ဇဟာရထုတ်ပြပုံ	၁၅၃
၈-ဝိဘတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂ	၁၅၆
ဓမ္မဝိဘတ္တိဟာရကို တရားဖ-ပါးဖြင့် ထုတ်ပြခြင်း	၁၅၆
ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ဟူသည်	၁၅၇
နိဗ္ဗေတဘာဂိယသုတ်ဟူသည်	၁၅၈
အမည်,ဝတ္ထုအားဖြင့် ဆက်ဆံသောတရားများကို ဝေဖန်ပြခြင်း	၁၅၉
သေက္ခ-အသေက္ခ, ဘဗ္ဗ-အဘဗ္ဗဆိုင်ရာ တရားများကို ဝေဖန်ပြခြင်း	၁၆၀
ဘူမိဝိဘတ္တိနှင့် ပဒဋ္ဌာနဝိဘတ္တိကို ထုတ်ပြခြင်း	၁၆၂
၉-ပရိဝတ္တနဟာရဝိဘင်္ဂ	၁၆၄
သမ္မာတရား ၁၀-ပါးဖြင့် မိစ္ဆာတရား ၁၀-ပါးတို့ကို လည်စေပုံ	၁၆၄
အကုသလကမ္မပထ၁၀ပါးဖြင့် ကုသလကမ္မပထ၁၀ပါးကို လည်စေခြင်း	၁၆၆
မဂ်ကို ကဲ့ရဲ့က မဂ္ဂင် ၈-ပါးနှင့် ဝိမုတ္တိတရား ၂-ပါးကို ကဲ့ရဲ့ရာကျပုံ	၁၆၆
အဓမ္မဖြင့် ဓမ္မကို လည်စေခြင်း	၁၆၇
တစ်နည်း အဓမ္မဖြင့် ဓမ္မကို လည်စေခြင်း	၁၆၇
ပယ်တတ်သောဝိပဿနာဖြင့် ပယ်အပ်သောသညာကို လည်စေခြင်း	၁၆၈
အကြွင်းမဲ့ ပရိဝတ္တနဟာရထုတ်နည်း မှာထားချက်	၁၆၈

၁၀-ဝေဝစနဟာရဝိဘင်္ဂ	၁၆၉
အာသာ စ ပိဟာ-စသော ဂါထာ	၁၆၉
အာသာ, ပိဟာ, အဘိနန္ဒနာ ၃-ပုဒ်အဖွင့်	၁၆၉
အနေကဓာတု-ပုဒ်ကို အခံအတိုက်အပွင့်ဓာတ်အားဖြင့် ဖွင့်ပုံ	၁၇၀
သရာ-အဖွင့်	၁၇၀
တဏှာ, စိတ်, ပညာတို့၏ ပရိယာယ်ဝေဝစ်များ	၁၇၁
ဗုဒ္ဓ၏ ပရိယာယ်ဝေဝစ်များ	၁၇၃
ဓမ္မ၏ ပရိယာယ်ဝေဝစ်များ	၁၇၅
သံဃ၏ ပရိယာယ်ဝေဝစ်များ	၁၇၇
သီလ၏ ပရိယာယ်ဝေဝစ်များ	၁၇၇
စာဂ၏ ပရိယာယ်ဝေဝစ်များ	၁၇၈
၁၁- ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂ	၁၈၀
အခြေခံကျသော နိက္ခေပညတ်, ဒုက္ခသစ္စာအရာ	၁၈၀
ပတာဝပညတ်, ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာအရာ	၁၈၁
ပရိညာပညတ်စသော ပညတ် ၄-မျိုး, နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာအရာ	၁၈၂
ဘာဝနာပညတ်စသော သစ္စာပညတ် ၄-မျိုး	၁၈၃
နိရောဓပညတ်စသည့် သစ္စာပညတ် ၆-မျိုး	၁၈၄
ပဋိဝေပပညတ်စသော လောကုတ္တရာပညတ် ၄-မျိုး	၁၈၅
ဥပ္ပါဒပညတ်စသော လောကုတ္တရာပညတ်အစုံ	၁၈၆
ဓမ္မစကြာပညတ် (၁) အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေဆိုင်ရာ	၁၈၇
ဓမ္မစကြာပညတ် (၂) အညိန္ဒြေဆိုင်ရာ	၁၈၈
ဓမ္မစကြာပညတ် (၃) အညာတာဝိန္ဒြေဆိုင်ရာ	၁၈၉
တုလမတုလဉ္စ-စသော ဂါထာနှင့် အဖွင့်	၁၈၉
ယော ဒုက္ခမဒ္ဒန္တိ-စသော ဂါထာနှင့် အဖွင့်	၁၉၁

မောဟသမ္ပန္နနစသော ဂါထာနှင့် အဖွင့်	၁၉၃
နိဗ္ဗာန်ပညတ်စသည်	၁၉၄
၁၂-ဩတရဏဟာရဝိဘင်္ဂ	၁၉၆
ရဟန္တာ၏ အသေကွပ်မုတ္တိ ၅-ပါး	၁၉၆
သောတာပန်၏ သေကွပ်မုတ္တိ ၅-ပါး	၁၉၈
ဂါထာအဖွင့် နိဂုံး	၁၉၉
မှီလှုပ် မမှီလှုပ်စသော တရားတော်	၁၉၉
မှီရာ ၂-မျိုးမှ စေတနာကို ထုတ်၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ သွင်းပုံ	၂၀၀
ရာဂနှင့် မောဟရှိသူမှ ဝေဒနာထုတ်၍ ခန္ဓာစသည်ဖြင့် သွင်းပုံ	၂၀၀
မှီလှုပ် မမှီလှုပ်တရားနောက်ပိုင်းအဖွင့်	၂၀၂
မချစ်ဖို့ရန် ဟောသည့် တရား ၃-ဂါထာ	၂၀၅
ကာမံ ကာမယမာနဿ-စသော ဂါထာ ၃-ပုဒ်	၂၀၇
၁၃-သောဓနဟာရဝိဘင်္ဂ	၂၁၀
ကေနဿု နိဝုတော-စသော အမေးအဖြေနှစ်ဂါထာ	၂၁၀
သဝန္တိ သဗ္ဗမိ- စသော အမေးအဖြေနှစ်ဂါထာ	၂၁၂
ပညာ စေတ-စသော အမေးအဖြေနှစ်ဂါထာ	၂၁၃
၁၄-အဓိဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂ	၂၁၄
သစ္စာ ၄-ပါးကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း	၂၁၄
ဒုက္ခသစ္စာလာရုပ်ကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း	၂၁၆
အဝိဇ္ဇာကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း	၂၂၀
ဝိဇ္ဇာကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း	၂၂၂
သမာပတ်ကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း	၂၂၃
ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသူကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း	၂၂၄
သမာဓိကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း	၂၂၄

ပဋိပဒါကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း	၂၂၅
ကာယကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း	၂၂၆
ဧကတ္တ၊ ဝေမတ္တထုတ်ရာ၌ အထူးမှာကြားချက်	၂၂၇
၁၅-ပရိက္ခာရဟာရဝိဘင်္ဂ	၂၂၈
ပရိက္ခာရမည်ပုံစသည်	၂၂၈
ဟေတုအကြောင်းနှင့် ပစ္စယအကြောင်းအထူး (၁)	၂၂၈
ဟေတုအကြောင်းနှင့် ပစ္စယအကြောင်းအထူး (၂)	၂၃၀
သံသရာစက်ဝန်းကို သန္တတိအနက်မှသည် ဗီဇအနက်ထိပြပုံ	၂၃၁
သီလစသော ပစ္စယအကြောင်းများ	၂၃၃
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ပစ္စယအကြောင်းနှင့် သဘာဝဟေတုအကြောင်း ခွဲပြပုံ	၂၃၄
၁၆-သမာရောပနဟာရဝိဘင်္ဂ	၂၃၇
သမာရောပနဟာရထုတ်နည်းနှင့် ယင်းဟာရသရုပ် ၄-မျိုး	၂၃၇
ကုသိုလ်၊ဖိုလ်ဆိုင်ရာ ပဒဋ္ဌာနသမာရောပနဟာရထုတ်နည်း	၂၃၇
အကုသိုလ်အရာ ပဒဋ္ဌာနသမာရောပနဟာရထုတ်နည်း	၂၃၉
ဝေဝစနသမာရောပနထုတ်နည်း	၂၄၀
ဘာဝနာသမာရောပနထုတ်နည်း	၂၄၀
ပဟာနသမာရောပနထုတ်နည်း	၂၄၂
ဟာရသမ္မာတ	၂၄၅
၁- ဒေသနာဟာရသမ္မာတ	၂၄၅
အရက္ခိတေန စိတ္တေန-အဖွင့်	၂၄၅
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတေန စ-အဖွင့်	၂၄၆
ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ဝိပလ္လာသဝတ္ထု ၄-ပါးဖြင့် ချိတ်ဆက်ဖွင့်ပြပုံ	၂၄၆
ဒိဋ္ဌဝိပလ္လာသနှင့် တဏှာဝိပလ္လာသအထူး စသည်	၂၄၇
ထိနမိဒ္ဓါဘိဘူတေန-အဖွင့်	၂၄၈

ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတိ-အဖွင့်	၂၄၈
သစ္စာဖွဲ့ပြပုံ	၂၄၈
၂-ဝိစယဟာရသမ္မာတ	၂၅၀
တဏှာမှသည် အရဟတ္တဖိုလ်အထိ ချိတ်ဆက်ပြပုံ	၂၅၀
ပဝိစယခေါ်ပညာနှင့် စတုတ္ထဈာန်	၂၅၁
တဏှာအသင်း၊ ဒိဋ္ဌိအသင်းခွဲပြပုံ	၂၅၂
ရူပါဝစရဈာန်မှ အရူပါဝစရဈာန်သို့ အကူးအထူး	၂၅၂
သမထနှင့် ဝိပဿနာခွဲနည်း	၂၅၃
အရဟတ္တဖိုလ်အကျိုးသမာဓိ ၅-မျိုး	၂၅၄
သမထဝိပဿနာခွဲပုံ	၂၅၅
ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန်ယူ ခွဲပြခြင်း	၂၅၅
စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို အာရုံအားဖြင့် ပြခြင်း	၂၅၆
ရာဂ၊ဒေါသ၊မောဟစရိုက်ရှိသူတို့ ဝဋ်မှ ထွက်ပုံ ၃-မျိုး	၂၅၇
ဝိမောက္ခမူလ ၃-ပါးကို သိက္ခာခန္ဓ ၃-ပါးဖြင့် ဖွဲ့ယူပြပုံ	၂၅၈
သမထနှင့် ဝိပဿနာခွဲပုံ	၂၅၈
အရိယာမဂ်ကို အခိုက်အတန့်အားဖြင့် သိခြင်း ၅-မျိုး	၂၅၉
မြတ်စွာဘုရား၏ ဉာဏ်အားတော် ၁၀-ပါး	၂၆၀
ပဌမ ဌာနအဋ္ဌာနဉာဏ်	၂၆၀
ဒုတိယ သဗ္ဗတ္ထဂါမိနီ ပဋိပဒါဉာဏ်	၂၆၅
တတိယ အနေကဓာတု နာနာဓာတုဉာဏ်	၂၇၀
စတုတ္ထ နာနာဓိမုတ္တိကတာဉာဏ်	၂၇၁
ပဉ္စမ ဝိပါကဝေမတ္တတာဉာဏ်	၂၇၁
ဆဋ္ဌ သံကိလေသဝေါဒါနုဋ္ဌာနဉာဏ်	၂၇၄
သတ္တမ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဝေမတ္တတာဉာဏ်	၂၇၆

အဋ္ဌမ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်နှင့် နဝမ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်	၂၇၇
ဒသမ သဗ္ဗသဝပရိက္ခယဉာဏ်	၂၈၀
၃-ယုတ္တိဟာရသမ္မတ	၂၈၂
၄-ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္မတ	၂၈၂
၅-လက္ခဏဟာရသမ္မတ	၂၈၃
၆-စတုဗျူဟဟာရသမ္မတ	၂၈၄
၇-အာဝဇ္ဇဟာရသမ္မတ	၂၈၅
၈-ဝိဘတ္တိဟာရသမ္မတ	၂၈၅
၉-ပရိဝတ္တနဟာရသမ္မတ	၂၈၆
၁၀-ဝေဝစနဟာရသမ္မတ	၂၈၆
၁၁-ပညတ္တိဟာရသမ္မတ	၂၈၇
၁၂-ဩတရဏဟာရသမ္မတ	၂၈၈
၁၃-သောဓနဟာရသမ္မတ	၂၈၉
၁၄-အဓိဋ္ဌာနဟာရသမ္မတ	၂၉၀
၁၅-ပရိက္ခာရဟာရသမ္မတ	၂၉၁
၁၆-သမာရောပနဟာရသမ္မတ	၂၉၂
ဟာရသမ္မတနိဂုံး	၂၉၃

အခန်း (၃)

နယသမုဋ္ဌာန	၂၉၄
နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်း၏ နယသမုဋ္ဌာန	၂၉၄
မူလနှစ်ဖြာ အနမတဂ္ဂတရားကို ဓမ္မစကြာဖြင့် ချိတ်ဆက်ဟောထားပုံ	၂၉၄
သစ္စာ ၄-ပါးဖွဲ့ပြပုံ	၂၉၆

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ပြခြင်း	၂၉၇
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ဆန့်ကျင်ဘက် သမ္မာဒိဋ္ဌိစသည်	၂၉၇
သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ဥစ္ဆေဒ သဿတအားဖြင့် ခွဲပုံ	၂၉၈
ဗောဓိပက္ခိယတရား ၄၃-ပါး	၂၉၉
အဆိုးနှင့် အကောင်း အချိတ်အဆက်ရှိပုံ	၂၉၉
နန္ဒိယာဝဋ်-ပုဒ်ကို ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် ဖွင့်ပြပုံ	၃၀၁
ဒိသာလောစနနည်းနှင့် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်း ထည့်၍ ပြခြင်း	၃၀၂
ကိလေသဝတ္ထု ၄၀-တို့ကို တဏှာဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသူ ၂-မျိုးဖို့ ခွဲပြခြင်း	၃၀၄
ကိလေသဝတ္ထု ၁၀-ပါးအချင်းချင်း ချိတ်ဆက်မှတ်နည်း	၃၀၆
အာဟာရ-ဝိပလ္လာသ-ဥပါဒါန	၃၀၆
ဥပါဒါန-ယောဂ	၃၀၇
ယောဂ-ဂန္ထ	၃၀၇
ဂန္ထ-အာသဝ	၃၀၈
အာသဝ-ဩဃ	၃၀၈
ဩဃ-သလ္လ	၃၀၈
သလ္လ-ဝိညာဏဋ္ဌိတိ	၃၀၈
ဝိညာဏဋ္ဌိတိ-အဂတိ	၃၀၉
ကိလေသဝတ္ထု ၄၀-ကို ဒိသာအုပ်စုများခွဲပုံ	၃၀၉
ဒိသာနှင့် စရိုက်တို့ကို တွဲပြခြင်း	၃၁၀
ကိလေသဝတ္ထုများဆိုင်ရာ ပိုင်းခြားသိခြင်း ပယ်စွန့်ခြင်း	၃၁၁
ပရိညာနှင့် ပဟာနကို ပြပြီး မဂ်တရား ၁၀-ပါးပြပုံ	၃၁၄
လောကမှ ထွက်စေသော တရား ၄၀-ကို အချင်းချင်း ချိတ်ဆက်ပြပုံ	၃၁၅
လောကမှ ထွက်စေသော တရား ၄၀-တို့ကို ဒိသာဖြင့် ခွဲပြခြင်း	၃၁၈
စရိုက်နှင့် ဒိသာဆေးများတွဲပုံ	၃၁၈

လောကမှထွက်စေသော တရား ငှဝတို့ကို ဝိမောက္ခမုခ ၃ပါးဖြင့် တွဲပြပုံ	၃၁၉
တေသံ ဝိက္ခိဋ္ဌိတံ	၃၂၁
ကိလေသဝတ္ထု ၁၀-မျိုးတို့ကို မဂ် ၁၀-မျိုးတို့ဖြင့် ချိတ်ပြပုံ	၃၂၁
သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတ-ပုဒ်ကို ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် ဖွင့်ပြပုံ	၃၂၂
ပဋိပဒါပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်အတွက် ညစ်ညူးဖြူစင်တရားများခွဲခြားပြလျက် ဒိသာလောစနနှင့် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းကို နိဂုံးအုပ်ပြခြင်း	၃၂၃
တိပုက္ခလနည်းအစ	၃၂၄
ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်ကို ၃-ယောက်ဖြင့် ညှိပြပုံ	၃၂၄
ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်အတွက် အညစ်အဖြူတရားများ	၃၂၆
ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်အတွက် အညစ်အဖြူတရားများ	၃၂၇

အခန်း (၄)

သာသနပဋ္ဌာန	၃၃၀
သာသနပဋ္ဌာန ၁၆-သုတ်	၃၃၀
သံကိလေသ ၃-မျိုးအကြောင်းရှင်းပြချက်	၃၃၁
၁၆-သုတ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ ရှင်းပြချက်	၃၃၁
သံကိလေသဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂၁-ခု	၃၃၂
ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၁၈-ခု	၃၃၉
နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၁၈-ခု	၃၅၅
အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၁၃-ခု	၃၆၄
သံကိလေသဘာဂိယ-ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု	၃၆၉
သံကိလေသဘာဂိယ-နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု	၃၇၀
သံကိလေသဘာဂိယ-အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု	၃၇၂

သံကိလေသဘာဂိယ-နိဗ္ဗေတဘာဂိယ-အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု	၃၇၅
သံကိလေသဘာဂိယ-ဝါသနာဘာဂိယ-နိဗ္ဗေတဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု	၃၇၇
ဝါသနာဘာဂိယ-နိဗ္ဗေတဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု	၃၇၈
တဏှာသံကိလေသဘာဂိယသုတ်စသည့်သတ်မှတ်ချက်များ	၃၈၀
သံကိလေသစသော ရှေ့ ၄-သုတ်အဖွင့် သတ်မှတ်ချက်များ	၃၈၁
သာသနပဋ္ဌာန ၂၈-သုတ်	၃၈၄
လောကီသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး	၃၈၄
လောကုတ္တရာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၃၈၅
လောကီ-လောကုတ္တရာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၃၈၆
သတ္တာဓိဋ္ဌာနသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး	၃၈၈
ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၃၈၉
သတ္တာဓိဋ္ဌာန-ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၃၉၀
ဉာဏသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၃၉၁
ဧညယျသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၃၉၁
ဉာဏ-ဧညယျသုတ်ပုံစံ ၅-မျိုး	၃၉၃
ဒဿနသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး	၃၉၅
ဘာဝနာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၃၉၇
ဒဿန-ဘာဝနာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၃၉၈
သကဝစနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၃၉၉
ပရဝစနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၄၀၀
သကဝစန-ပရဝစနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၄၀၂
ဝိသဇ္ဇနီယသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၄၀၆
အဝိသဇ္ဇနီယသုတ်ပုံစံများ	၄၀၇
ဝိသဇ္ဇနီယ-အဝိသဇ္ဇနီယသုတ်ပုံစံ ၄-မျိုး	၄၀၉

ကမ္မသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး	၄၁၁
ဝိပါကသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၄၁၄
ကမ္မ-ဝိပါကသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၄၁၆
ကုသလသုတ်ပုံစံ ၄-မျိုး	၄၁၈
အကုသလသုတ်ပုံစံ ၄-မျိုး	၄၁၉
ကုသလ-အကုသလသုတ် ၂-ပုံစံ	၄၂၀
အနုညာတသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး	၄၂၁
ပဋိက္ခိတ္တသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး	၄၂၃
အနုညာတ-ပဋိက္ခိတ္တသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး	၄၂၃
ထဝသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး	၄၂၆
သုတ်အရောအနှောအဖွင့်	၄၂၉
လောကီ-လောကုတ္တရာသုတ်ခွဲနည်း	၄၂၉
ရည်စူးချက်ပါသောသုတ်များ	၄၃၀
လောကုတ္တရာသုတ်ကို ပုဂ္ဂိုလ် ၂၆-ဦးတို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ပုံ	၄၃၀
လောကီသုတ်ကို ပုဂ္ဂိုလ် ၁၉-ဦးတို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ပုံ	၄၃၁
ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ကို ပုဂ္ဂိုလ် ၅-ဦးတို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ပုံ	၄၃၂
ထိုထိုသုတ်ချင်း ညွှန်ပြနည်း	၄၃၂
နိဒါန်းနှင့် ပြန်ချိတ်ပြသည့် နိဂုံး	၄၃၄

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

နေတ္ထိပါဠိတော်မြန်မာပြန်

အခန်း(၁)

၁-သင်္ဂဟဝါရ

(က) လောကစောင့်နတ်မင်းနှင့်တကွဖြစ်သော နောက်လိုက်သတ္တဝါ လောကသည် အကြင်လူသားဘုရားမြတ်ကို အခါမရွေး ပူဇော်မြတ်နိုး၏၊ ရှိလည်း ခိုး၏။ ထိုလူသား ဘုရားမြတ်၏ ဤသာသနာတော်မြတ်(သုတ်-ပရိယတ်)ကို ပညာရှိတို့သည် သိသင့်သိထိုက်ပေ၏။ [ထိုတွင် “လူသားဘုရားမြတ်”ဟူသောစကားဖြင့် ဘုရားရတနာ၊ “သာသနာတော်မြတ်”ဟူသောစကားဖြင့် တရားရတနာ၊ “ပညာရှိတို့သည်”ဟူသောစကားဖြင့် သံဃာရတနာကို ယူကာ ရတနာ ၃-ပါးလုံးပါသည့် ဂါထာဟု မှတ်ပါ။]

(ခ) ၁၂-ပုဒ်တို့သည် သုတ်(ပရိယတ်)တည်း။ ထိုပုဒ်အလုံးစုံသည် (၆-ပါးသော) သဒ္ဓါသည်လည်းကောင်း၊ (၆-ပါးသော)အနက်သည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ထိုသဒ္ဓါအနက်၂-ပါးကို သဒ္ဓါဟူသည် အဘယ်နည်း? အနက်ဟူသည်အဘယ်နည်း? ဟု စူးစမ်းရှာဖွေသိအပ်၏။ [ထိုတွင် သုတ်ပရိယတ်ဟူသော စကားသည် ရှေ့ဂါထာနှင့် နောက်ဂါထာအချိတ်အဆက်ကို ပြသည်။ အနက်နှင့် သဒ္ဓါဆိုတာ အဘယ်ဖြစ်သည်ကို ဤသင်္ဂဟဝါရနိဂုံးဂါထာ၌ ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် ရှာဖွေစူးစမ်းပြလိမ့်မည်။]

(ဂ) (သုတ်ပရိယတ္တိ)သာသနာတော်၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ အနက်ကိုရှာမှီးရာ ရှာမှီးကြောင်းဖြစ်သော ဟာရ ၁၆-ပါး(လည်း)ရှိသော၊ နည်း ၅-နည်း(လည်း)ရှိသော၊ မူလပုဒ် ၁၈-ပါး(လည်း)ရှိသော နေတ္ထိ(အဋ္ဌကထာကျမ်း)ကို အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် ပြတော်မူအပ်ပြီ။ [ပုဒ် ၁၂-ပါးဟူသော သုတ်ပရိယတ်ကို နေတ္ထိကျမ်းဖြင့် ဖွင့်ပြမည်ဖြစ်၍ ၎င်းကို ရှေ့က ပြသည်။ ဟာရ၊ နယတို့၏ ခက်ဆစ်အဓိပ္ပါယ်

ကို အဖွင့်ကျမ်းတို့၌ အမျိုးမျိုးဖွင့်ပြစေကာမူ ဤကျမ်းရင်းအရ ဟာရ နယဆိုသည်မှာ ပရိယတ္တိသာသနာ၏တရားအနက်ကို ရှာမှီးကြောင်း ကိရိယာတန်ဆာပလာများဟု သိရသည်။ နေတ္တိကျမ်းသည် မဟာနိဒ္ဒေသတို့လို ပါဠိတော်စာရင်းဝင်အဖွင့်ကျမ်းဟု “အဋ္ဌကထာကျမ်း”စကားဖြင့် သိစေသည်။]

(ဃ) (ဒေသနာစသော)ဟာရတို့သည် သုတ်(ပရိယတ်)၏သဒ္ဒါကို ရွေးချယ်စိစစ်တတ်ကုန်၏။ (နန္ဒိယာဝဋ္ဌ၊ တိပုက္ခလ၊ သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတအားဖြင့်) ၃-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော နည်းတို့သည် သုတ်(ပရိယတ်)၏အနက်ကို ရွေးချယ်စိစစ်တတ်ကုန်၏။ ဟာရနယနှစ်ပါးစုံကို ထက်ဝန်းကျင်မှ (ဉာဏ်ဖြင့်) သိမ်းယူလျက် သုတ်(ပရိယတ်)ကို အဖွင့်ခံသုတ်အားလျော်စွာ ဖွင့်ဆိုသင့်၏။ [ဟာရအလုပ် သဒ္ဒါကို ပဓာနထား၍ ရွေးချယ်သည်၊ နယအလုပ် အနက်ကို ပဓာနထား၍ ရွေးချယ်သည်ဟု အထူးကို သိပါ။ ပဓာနစကားဖြင့် ဟာရ၌ အနက်ကိုလည်း ရွေးချယ်သေးသည်ဟု သိပါ။]

(င) အကြင်ဒေသနာပါဠိသည်လည်းကောင်း အကြင်ဒေသနာပါဠိ၏အနက်သည် လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထို ၂-ပါးစုံကိုလည်း သိအပ်သည်သာလျှင်တည်း။ ထိုဒေသနာနှင့် ဒေသနာအနက်၌ ဤဆိုလတ္တံ့သော ဟာရ၊ နယတို့၏အစဉ်သည် အင်္ဂါ ၉-ပါးအပြားရှိသော သုတ္တန်(ပရိယတ်)၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ အနက်ကိုရှာမှီးရာ ရှာမှီးကြောင်းဖြစ်သော အဖွင့်အဋ္ဌကထာ ဖြစ်၏။ ဤကား အကျဉ်းချုပ်အလှည့်အကြိမ်ပြသင်္ဂဟဝါရတည်း။ [ထိုတွင် အင်္ဂါ ၉-ပါးဟူသည် သုတ္တ၊ ဂေယျစသော နဝင်္ဂသတ္တုသာသနာတည်း။ ဤဂါထာသည် သင်္ဂဟဝါရ၏ နိဂုံးဂါထာတည်း။ (ဂ)အမှတ်ပြဂါထာ၌ သဒ္ဒါနှင့်အနက်ဟူသည် အဘယ်ဖြစ်သနည်းဟု မေးခွန်းထုတ်ခဲ့၏။ ယင်းသည် ဤကျမ်းတွင်ပြမည့် သောဓနဟာရနည်းအရ အဖြေမပါသေးသဖြင့် မပြည့်စုံသေးပေ။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒါဟူသည် အသံဒေသနာ၊ အနက်ဟူသည် ဒေသိတ-ဟောနက်ဟု ဖြေပြသည်။ နိဂုံးဂါထာဆိုသော်လည်း လာမည့် ဥဒ္ဒေသဝါရစသည်အတွက်ပါ စကားစပ်အစပျိုးသွားသည်။]

သင်္ဂဟဝါရ ပြီး၏

၂-ဥဒ္ဓေသဝါရ

ဟာရ ၁၆-ပါး

၁။ ထို “သောဠသဟာရာ နေတ္တိ” စသောဂါထာ၌ ဟာရ ၁၆-ပါးတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ ဒေသနာဟာရ၊ ဝိစယဟာရ၊ ယုတ္တိဟာရ၊ ပဒဋ္ဌာနဟာရ၊ လက္ခဏဟာရ၊ စတုဗျူဟဟာရ၊ အာဝဋ္ဋဟာရ၊ ဝိဘတ္တိဟာရ၊ ပရိဝတ္တနဟာရ၊ ဝေဝစနဟာရ၊ ပညတ္တိဟာရ၊ ဩတရဏဟာရ၊ သောဓနဟာရ၊ အဓိဋ္ဌာနဟာရ၊ ပရိက္ခာရဟာရ၊ သမာရောပနဟာရတို့ တည်း။ ဤသို့ ဟာရ ၁၆-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

တဿာနဂီတိဂါထာ

(က) ဒေသနာဟာရလည်းကောင်း၊ ဝိစယဟာရလည်းကောင်း၊ ယုတ္တိဟာရလည်းကောင်း၊ ပဒဋ္ဌာနဟာရလည်းကောင်း၊ လက္ခဏဟာရလည်းကောင်း၊ စတုဗျူဟဟာရလည်းကောင်း၊ အာဝဋ္ဋဟာရလည်းကောင်း၊ ဝိဘတ္တိဟာရလည်းကောင်း၊ ပရိဝတ္တနဟာရလည်းကောင်း၊ [ရှေ့သင်္ဂဟဝါရ၌ ဟာရသည် သဒ္ဓါကို ရွေးချယ်ကြောင်း၊ သဒ္ဓါဟူသည် ဒေသနာဖြစ်ကြောင်း သိခဲ့ရပြီ။ ထိုအသိနှင့်အညီ သဒ္ဓါကို အဓိကထားရွေးချယ်သည့် ဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် ဒေသနာဟာရကို အစထားသည်မှာ အဓိပ္ပါယ်ရှိလှသည်။]

(ခ) ဝေဝစနဟာရလည်းကောင်း၊ ပညတ္တိဟာရလည်းကောင်း၊ ဩတရဏဟာရလည်းကောင်း၊ သောဓနဟာရလည်းကောင်း၊ အဓိဋ္ဌာနဟာရလည်းကောင်း၊ ပရိက္ခာရဟာရလည်းကောင်း၊ သမာရောပနဟာရလည်းကောင်းတည်း။ ဤသို့ ဟာရ ၁၆-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

(ဂ) ထို ဟာရ ၁၆-ပါးတို့ကို အနက်အားဖြင့် အချင်းချင်းမရောမယှက်အောင် ပြု၍ အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်၏။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့ကိုသာလျှင် အကျယ်အားဖြင့် နည်းဥပါယ်ဖြင့် ဝေဖန်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤကား ထိုဟာရ ၁၆-ပါးဖို့ ထပ်ဆင့်ဖွဲ့

ဆိုထားသော အနုဂီတိဂါထာတို့တည်း။ [ထိုတွင် “ဟာရ ၁၆-ပါးကို နည်းဖြင့် ဝေဖန်သည်”ဟူသော ဟာရနှင့်နည်းအချိတ်အဆက်စကားကိုမှတ်သားခဲ့ပါ။ “မရောမယှက်”စကားဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ထုတ်ပုံစသည်ချင်းတူသော အရာများ ဤကျမ်း၌ ရှိနေသည်ဟု အက်ကြောင်းပေးထားသည်။...အနုဂီတိ-စကားဖြင့် ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် လာမည့် ဝိစယဟာရတွင် ပါဝင်သည့် အနုဂီတိဝိစယဟာရကို ထုတ်သုံးသွားသည်ဟု သိပါ။]

နည်း ၅-နည်း

၂။ ထိုဟာရ,နယ,မူလပဒတို့တွင် နည်း၅-နည်းတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ (နန္ဒိမည်သော တဏှာ၏ မလည်မပတ်အကြွင်းမဲ့ပြတ်ခြင်းပြု)နန္ဒိယာဝဋ္ဌနည်းလည်းကောင်း၊ (သုံးပါးစီသုံးပါးစီဖြစ်သော ကုသိုလ်မူလအကုသိုလ်မူလတို့ဖြင့် တင့်တယ်သော) တိပုက္ခလနည်းလည်းကောင်း၊ (ခြင်္သေ့နှင့်တူသော ဘုရားရှင်တို့၏ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဆိုင်ရာ တင့်တယ်စွာယဉာဏ်ကစားပုံပြု)သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းလည်းကောင်း၊ (တရားပန်းသီးတည်းဟူသော အရပ်မျက်နှာတို့ကို ကြည့်ရှုနည်းပြု) ဒိသာလောစနည်းလည်းကောင်း၊ (ကြည့်ရှုပြီးစီး တရားပန်းသီးတို့ကို လိုအပ်ရာသို့ စုစည်းချိတ်ငင်ယူတတ်သော ချိတ်နှင့်တူသော) အင်္ဂုသနည်းလည်းကောင်းတည်း။ ဤနည်း၅-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ [နန္ဒိယာဝဋ္ဌနှင့် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းတို့ကို နေတ္တိပါဠိတော်အဖွင့်ကိုကြည့်၍လည်းကောင်း၊ တိပုက္ခလနည်းကို အဋ္ဌကထာကြည့်၍လည်းကောင်း၊ ဒိသာလောစနှင့်အင်္ဂုသနည်းတို့ကို အဋ္ဌကထာရှုကာ နားလည်သလိုကြံစည်၍လည်းကောင်း ဘာသာပြန်လိုက်သည်။]

တဿာနုဂီတိဂါထာ

(က) ပဌမသည် နန္ဒိယာဝဋ္ဌနည်းမည်၏။ ဒုတိယသည်ကား တိပုက္ခလနည်းမည်၏။ တတိယဖြစ်သော အနက်ကို ပြတတ်သည့်နည်းသည် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းမည်၏။

(ခ) စတုတ္ထဖြစ်သော မြတ်သောနည်းကို ဒိသာလောစနည်းမည်၏ဟူ၍ ဆို

ကုန်ပြီ။ ပဉ္စမသည် အင်္ဂုသနည်းမည်၏။ အလုံးစုံကုန်သော ၅-ပါးသော နည်းတို့ကို သိအပ်ကုန်၏။ ဤကား ထိုနည်း၅-ပါးဖို့ ထပ်ဆင့်ဖွဲ့ဆိုအပ်သော အနုဂီတိဂါထာတို့တည်း။ [တတိယနည်း၌ “အနက်ကိုပြတတ်”ဟူသော စကားသည် နည်း၅-နည်းအနက် ရှေ့၃-နည်းကား အတ္တနည်း၊ နောက်၂-နည်းကား သဒ္ဒနည်းဟု သိသာစေသည်။]

မူလပုဒ် ၁၈-ပါး

၃။ ထိုဟာရ၊နယ၊မူလပဒတို့တွင် မူလပုဒ်၁၈-ပါးတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ ကုသိုလ်ပုဒ် ၉-ပါး၊ အကုသိုလ်ပုဒ် ၉-ပါးတို့တည်း။ ထို ၁၈-ပုဒ်တို့တွင် အကုသိုလ်ပုဒ် ၉-ပါးတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ တဏှာ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ သုဘသညာ၊ သုခသညာ၊ နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာတို့တည်း။ ဤ ၉-ပုဒ်တို့သည် အကုသိုလ်တို့ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်း ၉-ပုဒ်တို့၌ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်အသင်းဝင်ဖြစ်သောတရားသည် သိမ်းကျုံးရေတွက်ခြင်း စုဝေးပေါင်းဆုံခြင်းသို့ ရောက်၏။

ထို ၁၈-ပုဒ်တို့တွင် ကုသိုလ်ပုဒ် ၉-မျိုးတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း?။ သမထ၊ ဝိပဿနာ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ၊ အသုဘသညာ၊ ဒုက္ခသညာ၊ အနိစ္စသညာ၊ အနတ္တသညာတို့တည်း။ ဤ ၉-ပုဒ်တို့သည် ကုသိုလ်တို့ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်း ၉-ပုဒ်တို့၌ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်အသင်းဝင်ဖြစ်သော တရားသည် သိမ်းကျုံးရေတွက်ခြင်း စုဝေးပေါင်းဆုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ [တဏှာနှင့်အဝိဇ္ဇာကို သံသရာလည်မူလနှစ်ဖြာ၊ ထို၏ဆန့်ကျင်ဘက် သမထနှင့် ဝိပဿနာကို သံသရာရပ် မူလနှစ်ဖြာဟု သိပါ။ ထိုသဘောဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပယ်တတ်ပယ်အပ် ကုသိုလ်မူလ အကုသိုလ်မူလ ၃-ပါးစီဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတိပဋ္ဌာန်အရာ ပယ်အပ်သညာနှင့် ပယ်တတ်သညာဖြင့်လည်းကောင်း အထက်ပါတရားအချုပ်မူလပုဒ် ၁၈-ပါးကို တည်ဆောက်ထားကြောင်း သိပါ။ နေတ္တိကျမ်း၏ အသက်တရားစုလေးဖြစ်သည်။ အကျယ်ချဲ့ဆင်ခြင်နိုင်လျှင် ဆင်ခြင်နိုင်သလောက် အကျိုးများသည်။]

တကြိမ် ဥဒ္ဒါနံ

(က) တဏှာလည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာလည်းကောင်း၊ လောဘလည်းကောင်း၊ ဒေါသလည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး မောဟလည်းကောင်း၊ (သုဘသညာ၊ သုခသညာ၊ နိစ္စသညာ၊ အတ္တသညာအားဖြင့်) ၄-ပါးကုန်သော ဝိပလ္လာသတို့လည်းကောင်း၊ ဤ၉-ပုဒ်တို့သည် အကုသိုလ် ကိလေသာတို့၏တည်ရာဘုံတို့ဖြစ်ကုန်၏။ [သညာ၄-ပါးကို ဝိပလ္လာသဟု ချုံးဆိုသည်။ တဏှာနှင့်လောဘ၊ အဝိဇ္ဇာနှင့်မောဟတို့ သဘောတူစေကာမူ တရားနာသူတို့ သဘောတွေ့စေရန် အကုသိုလ် ၉-ပါးအဖြစ် ခွဲဟောသည်ဟု မှတ်ပါ။]

(ခ) သမထလည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော (အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟ-အားဖြင့်) ၃-ပါးကုန်သော အကြင်မူလတို့လည်းကောင်း၊ (ကာယာနုပဿနာ၊ ဝေဒနာနုပဿနာ၊ စိတ္တာနုပဿနာ၊ ဓမ္မာနုပဿနာအားဖြင့်) ၄-ပါးကုန်သော သတိပဋ္ဌာန်တို့လည်းကောင်း၊ ဤ၉-ပုဒ်တို့သည် ကုသိုလ်ဣန္ဒြေတို့၏ တည်ရာဘုံတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ [အသုဘသညာ၊ ဒုက္ခသညာ၊ အနိစ္စသညာ၊ အနတ္တသညာတို့နှင့် သတိပဋ္ဌာန်၄-ပါး အစဉ်အတိုင်း အတူတူဟု သိထားမှ ဤဂါထာအဖွဲ့ကို သဘောပေါက်မည်။ ဣန္ဒြေဟူသော စကားဖြင့် ဗောဓိပက္ခိယတရားများကို အစဆွဲထုတ်ထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း နောက်တွင် သိလိမ့်မည်။]

(ဂ) (သမထအစရှိကုန်သော) ၉-ပုဒ်တို့ဖြင့် ကုသိုလ်အသင်းဝင်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (တဏှာအစရှိကုန်သော) ၉-ပုဒ်တို့ဖြင့် အကုသိုလ်အသင်းဝင်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကိုလည်းကောင်း ယှဉ်စေအပ်ကုန်၏။ ဤတဏှာအစရှိကုန်သော ၁၈-ပါးကုန်သော ပုဒ်တို့သည်သာလျှင် မူလပုဒ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤကား ထို၁၈-ပါးကုန်သော မူလပုဒ်တို့၌ အကျဉ်းရေတွက်သော စကားကို ပြဆိုရာဂါထာတို့တည်း။

ဥဒ္ဒေသဝါရ ပြီး၏။

၃-နိဒ္ဒေသဝါရ

၄။ ထို သင်္ဂဟဝါရ၊ ဥဒ္ဒေသဝါရတို့၌ အကျဉ်းအားဖြင့် နေတ္တိကျမ်းကို ငါကစွည်းမထေရ်သည် ဆိုအပ်ပြီ။ (ထို့ကြောင့် ယခုပြဆိုမှာတွေက အကျယ်ဟုဆိုလိုသည်။) [နေတ္တိကျမ်း၌ ယခုလို တုံးတံတိစကားများ ဆိုထားသည်ကို နောက်၌လည်း တွေ့ရလိမ့်မည်။ ထိုတွင် သင်္ဂဟဝါရကိုပါ ထည့်ပြခြင်းမှာ ရှေ့သင်္ဂဟဝါရတွင်သာ ပြခဲ့သော ပုဒ် ၁၂-မျိုးသရုပ်ကို ဤနိဒ္ဒေသဝါရ၌ အကျယ်ပြဆိုသောကြောင့်တည်း။]

ဟာရသင်္ခေပ

၁။ သာယာဖွယ်-အဿာဒသည်လည်းကောင်း၊ အပြစ်-အာဒိနဝသည်လည်းကောင်း၊ ထွက်မြောက်ရာထွက်မြောက်ကြောင်း-နိဿရဏသည်လည်းကောင်း၊ တရား၏အကျိုး-ဖလသည်လည်းကောင်း၊ ရှေးဦးအကြောင်း-ဥပါယသည်လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရား၏ (သစ္စာ) ယောဂီတို့ကို တိုက်တွန်းခြင်း-အာဏတ္တိသည်လည်းကောင်း ဒေသနာဟာရမည်၏။ [ထို အဿာဒဒိ ၆-ချက်ဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးကိုပါ ပြသွားရာကျသောကြောင့် အကျယ်တွင် သစ္စာဖွဲ့ပုံပါ ပါလိမ့်မည်။]

၂။ သုတ်၏အကြင်မေးမြန်းစိစစ်ခြင်း(ပုစ္ဆာဝိစယ)သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ဖြေဆိုစိစစ်ခြင်း(ဝိသဇ္ဇနာဝိစယ)သည်လည်းကောင်း၊ သုတ်သို့ အကြင်ထပ်မံလိုက်၍ဆိုခြင်းဆိုင်ရာ * (အနုဂီတိဝိစယ)သည်လည်းကောင်း၊ (အာဟစ္စဝစန-စသော ၉-) သုတ်ကို အကြင်ရွေးချယ်စိစစ်ခြင်း(သုတ္တန္တပဝိစယ)သည်လည်းကောင်း ဟာရတစ်မျိုးတည်း။ (ထိုဟာရကို) ဝိစယဟာရဟူ၍ ညွှန်ပြအပ်၏။ [ပဒ၊ ပုစ္ဆာ၊ ဝိသဇ္ဇနာ၊ ပဗ္ဗာပရ၊ အဿာဒ၊ အာဒိနဝ၊ နိဿရဏ၊ ဖလ၊ ဥပါယ၊ အာဏတ္တိ၊ အနုဂီတိ၊ နဝသုတ္တန္တ-ဟု ဝိစယဟာရ ၁၂-မျိုးရှိသည်တွင် အမှတ်စဉ် ၂၊ ၃-နှင့် ၁၁၊ ၁၂-ဝိစယဟာရတို့ကို ဂါထာ၌ ပြသွားသည်။ ကြွင်းကို အကျယ်ရောက်မှ ပြလိမ့်မည်။ *အနုဂီတိသဘောကို ကျမ်းအစကတည်းက တဿာနုဂီတိဂါထာများဖြင့် ပြသသွားသည်ဟု သိပါ။]

၃။ ဟာရအလုံးစုံတို့၏ အကြင်ဖြစ်ရာဘူမိ(သဒ္ဓါ)သည်လည်းကောင်း၊ ထို ဟာရအလုံးစုံတို့၏ အကြင်ကျက်စားရာဂေါစရ(အနက်)သည်လည်းကောင်း (ရှိ၏။) ထိုသဒ္ဓါအနက်တို့ကို သင့်/မသင့်ဆိုင်ရာ စုံစမ်းဆင်ခြင်ခြင်းသည် ဟာရတစ်မျိုး တည်း။ ထိုဟာရကို ယုတ္တိဟာရဟူ၍ ညွှန်ပြအပ်၏။ [ဟာရ ၁၆-ပါးလုံး၏ အချုပ်အခြာ ဖြစ်သော သဒ္ဓါနှင့်အနက်တို့ကို သင့်မသင့် စိစစ်သော ဘူမိ(သဒ္ဓါ)ယုတ္တိဟာရနှင့် ဂေါစရ (အတ္ထ)ယုတ္တိဟာရဟု ယုတ္တိဟာရ (၂)မျိုးရှိသည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

၄။ မြတ်စွာဘုရားသည် (ကုသိုလ်စသော) တရားကို ဟောတော်မူ၏။ ထို ဟောတော်မူအပ်သော (ကုသိုလ်စသော)တရား၏လည်း (ယောနိသောမနသိကာရ- စသည့်) အကြင်နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်ဆိုအပ်၏။ ဤသို့ ဘုရား ဟောတရားမှန်သမျှ မကျန်အောင် (နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်ဆို အပ်၏။) ထိုဟာရမျိုးသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရ မည်၏။ [အထက်ပါ တရားစာသားကို စာချ တန်းနေတ္တိ အတွေ့အကြုံနှင့် ကြည့်သောအခါ တရားဟောတော်မူသည့် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဟောလိုသည့် စိတ် စေတနာ အကြောင်းတရားများအထိ ပဒဋ္ဌာန်ကို လှမ်းမြင်ရ ပါသည်။]

၅။ ဟောတော်မူထားသော တစ်ခုသောတရားထဲ၌ အချို့ မဟောအပ်ကုန် သော အကြင်တရားတို့သည် (သဘာဝလက္ခဏာ၊ သာမညလက္ခဏာအားဖြင့်) တူမျှသောလက္ခဏာ ရှိကုန်သောကြောင့် အကုန်ဟောထားရာကျကုန်၏။ ထိုဟာရ မျိုးသည် လက္ခဏဟာရ မည်၏။ [ရှေ့ပဒဋ္ဌာနနှင့် ဤလက္ခဏဟာရတို့သည် အဘိဓမ္မာ လက္ခဏာဒိစတုက္က၏ သမိုင်းရင်းမြစ်များ ဖြစ်သည်။]

၆။ သဒ္ဓါဖြင့် ပုဒ်ကိုထုတ်ဆိုခြင်း-နေရုတ္တု၊ အလိုသဘောထား-အဓိပ္ပါယ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ တရားဒေသနာဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း-ဒေသနာနိဒါနသည်လည်း ကောင်း၊ ရှေ့ ပုဒ်၏နောက်ပုဒ်နှင့် စာစပ်ခြင်း-ပုဗ္ဗာပရနုသန္နိသည်လည်းကောင်း ဟာရတစ်မျိုးတည်း။ ထိုဟာရသည် စတုဗျူဟဟာရမည်၏။ [စတု-လေးမျိုးသော တရားတို့၏၊ ဗျူဟ-ပေါင်းထုတ်ရာ။]

၇။ (အကြင်ဟာရသည်) တစ်ခုသော နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ကို

(ဒေသနာသို့ တင်အပ်သည်ရှိသော်) ကြွင်းကျန်သော နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို ရှာ၏။ (ရှာပြီးနောက်) ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို လည်စေ၏။ ထို ဟာရသည် အာဝဇ္ဇဟာရမည်၏။ [ဤ ဂါထာအနက်အယူအဆ အဋ္ဌကထာအဖွင့်စသည် အရ ရှုပ်ထွေးသည်။ လာမည့် အာဝဇ္ဇဟာရဝိဘင်္ဂအဖွင့် ရောက်က ထိုအရှုပ်ကို ဖြေရှင်း ကြည့်ပါမည်။ ပဒဋ္ဌာနဟာရနှင့် ဆင်စေကာမူ ဤ၌ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို လည်စေ ပုံထူးသည်ဟု မှတ်သားနှင့်ပါဦး။]

၈။ (ကုသိုလ်-စသော)သဘောတရားဓမ္မကိုလည်းကောင်း၊ (အထက်၌ဖြစ် သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသတို့၏) တည်ရာအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ကိုလည်းကောင်း၊ (ပုထုဇ္ဇနဘူမိ၊ ဒဿနဘူမိ-စသော) အဆင့်အတန်းဘူမိကိုလည်းကောင်း၊ (၎င်း ဓမ္မ၊ ပဒဋ္ဌာန၊ ဘူမိတို့၏) ဆက်ဆံသော အခြေအနေသာဓာရဏတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မဆက်ဆံသောအခြေအနေအသာဓာရဏတို့ကိုလည်းကောင်း ဝေဖန်ဟောကြား သည့် (ဟာရကို) ဝိဘတ္တိဟာရဟူ၍ သိအပ်၏။ [ဤဂါထာအရ ဓမ္မသာဓာရဏာ သာဓာရဏဝိဘတ္တိ၊ ပဒဋ္ဌာနသာဓာရဏာသာဓာရဏဝိဘတ္တိ၊ ဘူမိသာဓာရဏာသာဓာရဏ ဝိဘတ္တိ-ဟု ဝိဘတ္တိဟာရ ၃-မျိုးရှိပုံကို မှတ်သားထားနှင့်ပါ။]

၉။ ပွားများစေအပ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်၊ ပယ်စွန့်အပ်သည်လည်းဖြစ်ကုန် သောကုသိုလ်-အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော ဖွင့်ပြအပ်သည့်တရားတို့ကို ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့သို့ လည်စေသောဟာရသည် ပရိဝတ္တနဟာရမည်၏။ [ထိုတွင် “ပွားများ”ကို ကုသိုလ်အတွက်၊ “ပယ်စွန့်”ကို အကုသိုလ်အတွက် အစဉ်တိုင်းစပ်ယူပါ။ ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်သည် အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်လည်ရမည့်တရားဖြစ်သည်။]

၁၀။ သုတ်ပုဒ်၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော (ဗုဒ္ဓ-စသော)ဓမ္မတစ်ခု၏ များပြား သည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော အထူးထူးကုန်သော (တထာဂတ၊ ဘဂဝါ-စသော) စကားပရိယာယ် ဝေဝုဇ်တို့ကို သုတ်ကိုသိသော အကြင်သူသည် (အကြင်ဟာရ ဖြင့်) ယှဉ်စပ်ဖလှယ်ပြ၏။ ထို ဟာရသည် ဝေဝစနဟာရမည်၏။ [“ဟောတော်မူ အပ်ကုန်သော”ဟူသည့် နာမဝိသေသနကို “ဓမ္မ တစ်ခု၏”စကားကိုကျော်ကာ “စကား”၌ စာစပ်အနက် ယူပါ။]

၁၁။ မြတ်စွာဘုရားသည် (ခန္ဓာစသော)ဓမ္မတစ်ခုကို အမျိုးမျိုးကုန်သော (နိက္ခေပ, ပဘဝ-အစရှိသော) ပညတ်စကားတို့ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထိုပညတ်ပုံ အခြင်းအရာကို ပညတ္တိဟာရမည်၏ဟူ၍ သိအပ်၏။ [ရှေ့ဝေဝစန-က ရှိပြီးသား ဝေါဟာရတစ်ခု၏ အနက်တူပရိယာယ် ဝေါဟာရများကို ထုတ်ဟောပြီး ဤပညတ္တိဟာရ က မရှိသေးရှိပြီးတရားတစ်ခုကို ပညတ်အမျိုးမျိုးတင်ကာ နားလည်အောင် ဟောသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့် ပြသည်။]

၁၂။ အကြင်ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည်လည်းကောင်း, အကြင်ဣန္ဒြေ၊ ခန္ဓာတို့သည် လည်းကောင်း, အကြင်ဓာတ်၊ အာယတနတို့သည်လည်းကောင်း (ရှိကုန်၏။) အကြင်ဟာရသည် ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အစရှိသည်တို့ဖြင့် သွင်းတတ်၏။ ထိုသွင်း ကြောင်းဟာရသည် ဩတရဏဟာရမည်၏။ [ရှေ့ပညတ္တိဟာရလာ ခန္ဓပညတ်စသည် နောက် ဤခန္ဓာစသည်သွင်းပြသော ဩတရဏဟာရတို့ ဆက်စပ်မှုရှိသဖြင့် ရှေ့နောက် ဆက်ဟောသည်။ အဘိဓမ္မာကျမ်း တိကဒုကမာတိကာ ဓာတုကထာကျမ်းစာများ သင်ဖူး လျှင် ဤနည်းနှင့် မစိမ်းပါ။]

၁၃။ ဂါထာ၌ (နတ်သားစသည်က) သိလိုသဖြင့် မေးမြန်းအပ်သော (မင်္ဂလာ စသည်၏) အနက်ကို (ဘုရားရှင်စသည်က) ဖြေဆိုအပ်သည်ရှိသော် (မကောင်းမှု ကိုပယ်စွန့်ခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်၏စသော) အကြင်အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ မေးမြန်းအပ်၏။ (ထိုမေးမြန်းအပ်သော အနက်၏) သုတ်သင်သန့်စင်ပြီးသည်၏ အဖြစ်, မသုတ်သင်မသန့်စင်သေးသည်၏အဖြစ်ကို စိစစ်ခြင်းဟူသော အကြင် ဟာရသည် (ရှိ၏။) ထိုဟာရသည် သောဓနဟာရမည်၏။ [ဤဂါထာအရ သောဓန ဟာရဟူသည် လိုရင်းအားဖြင့် အနက်စိစစ်အတ္ထသောဓနဟာရတစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့အနက်စိစစ်ခြင်းဖြစ်စေကာမူ အတ္ထယုတ္တိဟာရနှင့်မတူ, အကြောင်းကား ဤ၌ အမေး အဖြေ အရာ၌သာ အနက်ကို သီးသန့်စစ်သောကြောင့်တည်း။]

၁၄။ အကြင်တရားတို့ကို (ဒုက္ခချင်းစသည်) တူသောသာမည၏အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း (ဇာတိဒုက္ခ, ဇရာဒုက္ခ-စသည်) ထူးသောဝိသေသ၏အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း (ပါဠိတော်၌) ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့ကို (သာမညကား

အဘယ်နည်း? ဝိသေသကား အဘယ်နည်း?ဟု) (အကြင်ဟာရသဘောအရ) အထူးအပြားမကြံစည်အပ်ကုန်။ ထိုဟာရသည် အဓိဋ္ဌာနဟာရမည်၏။ [အထူးအပြားမကြံဘဲ သူ့မူလပကတိတန်ဖိုးအတိုင်း ရှိစေသည့် ဟာရ ဖြစ်သည်။ ဤဂါထာအရ ဧကတ္ထအဓိဋ္ဌာနဟာရ၊ ဝေမတ္တအဓိဋ္ဌာနဟာရအားဖြင့် အဓိဋ္ဌာနဟာရ ၂-မျိုးရှိသည်ဟု သိနိုင်သည်။]

၁၅။ အကြင်(အယောနိသော မနသိကာရစသော အကြောင်းတရားတို့သည် အကြင် (အဝိဇ္ဇာစသော အကျိုး)တရားကို (သဟဇာတအစရှိသော)အကြောင်းပစ္စယဖြင့် ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ အကြင်(ရှေ့၌ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာစသောအကြောင်း)တရားတို့သည် အကြင်(နောက်၌ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာသောအကျိုး)တရားကို ဟေတုအကြောင်းကို ထုတ်ဆောင်၍ အဆင့်အဆင့်သော(ဥပနိဿယအကြောင်းဟေတုဖြင့်) ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ထိုဟာရသည် ပရိက္ခာရဟာရမည်၏။ [ပစ္စယအကြောင်းနှင့်ဟေတုအကြောင်း ၂-မျိုးပေါ်လွင်အောင် လာမည့်ဟာရဝိဘင်္ဂကိုပါ ကြည့်၍ ဘာသာပြန်ထားသည်။ ဩတရဏဟာရသည်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းကို ပြသည်။ ဤဟာရဖြင့် ပဋ္ဌာန်းနည်းကို ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။]

၁၆။ အကြင်(သမာဓိအစရှိကုန်သော)တရားတို့၏ အကြင်နီးကပ်သော အကြောင်းအရင်းဖြစ်ကုန်သော (သီလအစရှိကုန်သော)တရားတို့ကိုလည်းကောင်း (ပဒဋ္ဌာနသမာရောပန), တူသောအနက်ရှိကုန်သော အကြင်(ပရိယာယ်ဝေဝုဏ်ဝေါဟာရ)တို့ကိုလည်းကောင်း (ဝေဝုဏ်နသမာရောပန), မြတ်စွာဘုရားသည် ထင်ရှားပြအပ်ကုန်ပြီ။ ထို(ပဒဋ္ဌာန်အကြောင်းတရား, ပရိယာယ်ဝေဝုဏ်ဝေါဟာရ)တို့ကို (အကြင်ဟာရဖြင့်) ကောင်းစွာတင်ပြအပ်ကုန်၏။ ထိုဟာရသည် သမာရောပနဟာရမည်၏။ [ပါဠိ၌ “စေကတ္ထာ”၌ စ-သဒ္ဒါဖြင့် သမာရောပနဟာရ ၄-မျိုး ပြည့်အောင် ဘာဝနာနှင့် ပဟာနသမာရောပနတို့ကို ယူပါ။]

ဟာရအကျဉ်းပြ ဟာရသင်္ခေပပြီး၏။

နယသင်္ခေပ

၁၇။ အကြင်အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာနည်းအထူးသည် တဏှာကို သမထဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာကိုကား ဝိပဿနာပညာဖြင့်လည်းကောင်း သစ္စာ ၄-ပါးတို့နှင့် ယှဉ်၍ ဆောင်တတ်၏။ ဤ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာနည်းအထူးသည် နန္ဒိယာဝဋ္ဌ မည်၏။ [ဤနည်းသည် သုတ္တန်နည်း ဆန်သည်။]

၁၈။ အကြင်အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာနည်းအထူးသည် အကုသိုလ်တရားတို့ကို မိမိ၏ အရင်းအမြစ်ဖြစ်ကုန်သော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကုသိုလ်တရားတို့ကိုကား ကုသိုလ်အရင်းအမြစ်ဖြစ်ကုန်သော အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ဟုတ်၊မှန်၊မချွတ်ယွင်းသော ဘူတ၊တထ၊အဝိတထအားဖြင့် (သစ္စာလေးပါးတို့နှင့် ယှဉ်၍) ဆောင်တတ်၏။ ထိုသံဝဏ္ဏနာအထူးကို တိပုက္ခလနည်းဟူ၍ ဆိုကုန်ပြီ။ [ဤနည်းသည် အဘိဓမ္မာနည်း ဆန်သည်။ တိပုက္ခလ၌ တိ-သဒ္ဓါ ၃-ခုဟောသဖြင့် ကုသိုလ်မူလ ၃, အကုသိုလ်မူလ ၃-ဟု ခွဲမှတ်ပါ။ ဘူတ တထ အဝိတထ-တို့ဖြင့် ပရမတ္ထသစ္စာကို ပြကြောင်း အဋ္ဌကထာအဖွင့်အရ သိရသည်။]

၁၉။ အကြင်အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာနည်းအထူးသည် (အသုဘသညာ-စသော) ဝိပလ္လာသလေးပါးတို့ဖြင့် ကိလေသာတရားတို့ကိုလည်းကောင်း [အကုသိုလ် အချင်းချင်းဖြစ်သည်။]၊ သဒ္ဓါအစရှိသော ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ပဋိပတ္တိ ပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မတို့ကိုလည်းကောင်း [ကုသိုလ်အချင်းချင်း၊ အဗျာကတအချင်းချင်းဖြစ်သည်။] (သစ္စာလေးပါးတို့နှင့် ယှဉ်၍) ဆောင်တတ်၏။ ဤသံဝဏ္ဏနာအထူးကို သီဟဝိက္ခီဠိတနည်းဟူ၍ နည်း၌ လိမ္မာကုန်သော ပညာရှိတို့သည် ဆိုကုန်ပြီ။ [သစ္စာ ၄-ပါး အနည်းအထိ ပါပုံကို သတိထားဖတ်ပါ။]

၂၀။ ထိုထိုပါဠိတော်၌(ရှိသော) ဖြေကြားချက်ဝေယျာကရဏတို့၌ အကြင်ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ကို ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ (အကြင်နည်းသည်) (ထိုကုသိုလ်အကုသိုလ် တရားတို့ကို) စိတ်ဖြင့်သာလျှင် ကြည့်ဆင်ခြင်၏။ ထိုနည်းကို ဒိသာလောစနနည်းဟူ၍ ဆိုကုန်ပြီ။ [ကုသိုလ်၊အကုသိုလ် အဖြူအမည်း ခွဲကြည့်သောနည်းဟု မှတ်ပါ။]

၂၁။ အကြင်နည်းသည် ဒိသာလောစနနည်းဖြင့် ကြည့်ရှုပြီးနောက် (သုတ်မှ) ထုတ်ဆောင်၍ အလုံးစုံကုန်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ်တရားတို့ကို ချိတ်ငင်ပေါင်းရုံး၍ ကောင်းစွာဆောင်တတ်၏။ ဤနည်းသည် အင်္ဂုသနည်းမည်၏။ [ရှေ့နည်းဖြင့် ကုသိုလ်အကုသိုလ် တစ်ခုခု ခွဲပြီးနောက် သေချာသည့်တရားကို ချိတ်ဆွဲယူသည့်နည်း ဖြစ်သည်။ နောက်၌ ကုသိုလ်ကို အဖြူထည်ဝေါဒါန၊ အကုသိုလ်ကို အမည်းအညစ် သံကိလေသဟု သုံးနှုန်းဟောလိမ့်မည်။]

၂၂။ ရှေးဦးစွာ ဟာရ ၁၆-ပါးတို့ကို (အဖွင့်သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗသုတ်၌ ယှဉ်အပ်ကုန်လျက်) (နည်း၅-နည်းအနက်) ဒိသာလောစနနည်းဖြင့် ကြည့်ရှုပြီးနောက် အင်္ဂုသနည်းဖြင့် အကျဉ်းပေါင်းရုံး၍ အတ္ထနယ ၃-ပါးတို့ဖြင့် သုတ်ပါဠိကို ပြရာ၏။ [ဆိုလိုသည်မှာ ဟာရ ၁၆-ပါးကို အရင် လေ့လာပြီးနောက် နည်း၅-နည်းအနက် ဒိသာလောစနနှင့် အင်္ဂုသနည်းတို့ဖြင့် လေ့လာပြီးမှ ကျန်နည်း ၃-နည်းကို လေ့လာပါဟူလို။--- အတ္ထနယ-၃ပါးဟူသည် နည်း၅-နည်းအနက် ရှေ့နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်း၊ တိပုက္ခလနည်း၊ သီဟဝိက္ကိဋ္ဌိတနည်း ၃-ပါးအပေါင်းကို ဆိုလိုသည်။ ကျန်နည်း ၂-ပါးကို ကမ္မနယ သို့မဟုတ် သဒ္ဒနယဟု အဋ္ဌကထာအရ ခေါ်နည်းသိထားပါ။]

[နယ-ဟူသောပုဒ်ကို အထက်ပါ နယသင်္ခေပဂါထာတို့လာ စာအနေအထားအရ “နေတိ ပါပေတိ ယောဇေတိတိ နယော-ဆောင်တတ်၊ ရောက်စေတတ်၊ ယှဉ်စေတတ်သော တရားသည် နယ”ဟု နားလည်ပါ။ အဘယ်သည် အဘယ်ဖြင့် အဘယ်ကို အဘယ်တို့နှင့် ယှဉ်စေ၍ ဆောင်တတ်သနည်းဟူမူ နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်းသည် သမထဝိပဿနာတို့ဖြင့် တဏှာအဝိဇ္ဇာတို့ကို သစ္စာလေးပါးတို့နှင့် ယှဉ်၍ ဆောင်တတ်သည်၊ တိပုက္ခလနည်းသည် ကုသိုလ်အကုသိုလ်တရားတို့ကို ကုသိုလ်အကုသိုလ်မူလတို့ဖြင့် သစ္စာလေးပါးတို့နှင့် ယှဉ်၍ ဆောင်တတ်သည်၊ သီဟဝိက္ကိဋ္ဌိတနည်းသည် ဝိပလ္လာသ၊ ဣန္ဒြိယတရားတို့ဖြင့် ကိလေသာ၊ ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့ကို သစ္စာလေးပါးတို့နှင့် ယှဉ်၍ ဆောင်တတ်သည်ဟု ဖြေရာ၏။ ကြွင်း ဒိသာလောစနနှင့် အင်္ဂုသနည်းအတွက် နေတိတိ နယော-ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့ကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် နည်းမည်၏ဟု သိရာ၏။]

နည်းအကျဉ်းပြနယသင်္ခေပပြီး၏။

ပုဒ် ၁၂-ပါး

၂၃။ (က,ခ-စသော) အက္ခရာလည်းကောင်း၊ (နာမ်အာချာတ်ဝိဘတ်အဆုံးရှိသည့်) ပုဒ် လည်းကောင်း၊ (အနည်းဆုံး ကတ္တာ၊ ကံ၊ ကြိယာပါသော) ဗျည်း(ဝါကျ) လည်းကောင်း၊ (ဗုဒ္ဓဇာတိ ဗုဒ္ဓေါ စသည်ဖြင့် ထုတ်ဆိုပြသည့်) နိရုတ္တိ(ဝိဂြိုဟ်) လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး (စူဠနိဒ္ဒေသ၊ မဟာနိဒ္ဒေသကျမ်းတို့လို အကျယ်ဖွင့်ပြသည့်) နိဒ္ဒေသ(ဝိဂြိုဟ်၏အကျယ်)လည်းကောင်း၊ အခြင်းအရာ-အာကာရ (ဝါကျ၏အစိတ်အပိုင်း)လည်းကောင်း (ဤသို့) အာကာရလျှင် ၆-ခုမြောက်သဒ္ဒါရှိသော အလုံးစုံသော ဗျဉ္ဇနပဒသည် ဤမျှအရေအတွက် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ [ဤ၌ ဗျဉ္ဇန-ဟူသည် သရဗျည်းက ဗျည်းနှင့် မတူ။ ဗျဉ္ဇန-sentence-ဝါကျ အပြည့်အစုံနှင့် အာကာရ-clause-ဝါကျ အစိတ်အဝက်ဟု ၎င်းတို့အထူးကို သိပါ။ စကားပြော ကြံစည်ခန်းတို့၌ ကော်မာကုတ်ပါသည့် ဝါကျသည် အာကာရဝါကျအစိတ်ဟု ဓမ္မာစရိယ တန်းစာကို နည်းမှီ၍ သိပါ။ ဘာသာစကားတို့၌ သဒ္ဒါမကင်းသဖြင့် သဒ္ဒါကို ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။]

၂၄။ အကျဉ်းပြအပ်သော အနက်ဟူသော အခြင်းအရာ-သင်္ကာသနာလည်းကောင်း၊ ရှေးဦးစွာပြအပ်သော အနက်ဟူသော အခြင်းအရာ-ပကာသနာလည်းကောင်း၊ အကျယ်ပြအပ်သော အနက်ဟူသော အခြင်းအရာ-ဝိဝရဏာလည်းကောင်း၊ ဝေဖန်အပ်သော အနက်ဟူသော အခြင်းအရာ ဝိဘဇနာလည်းကောင်း၊ ထင်ရှားစွာပြအပ်သော အနက်ဟူသော အခြင်းအရာ-ဥတ္တာနိကမ္မလည်းကောင်း၊ အပြားတို့ဖြင့်သိစေအပ်သော အနက်ဟူသော အခြင်းအရာ-ပညတ္တိလည်းကောင်း၊ ဤသို့ ဤ ၆-ပါးကုန်သော အတ္ထပဒတို့ဖြင့်သာလျှင် သုတ်၏အနက်ကိုလည်း ပြအပ်၏။ အဝိဇ္ဇာအဖုံးကို ခွါခြင်းစသော ကြိယာကိုလည်း ပြအပ်၏။ [တရားဟောရာ၌ အကျဉ်းကို အကျယ်ဝေဖန်ကာ ပညတ်နာမည်တပ်ဟောပုံနှင့် ဤအတ္ထပဒ၏ အရေးပါပုံကို ခံစားနားလည်ပါ။ ဝိဘဇနာဖြင့် ဝိဘတ္တိဟာရ၊ ပညတ္တိဖြင့် ပညတ္တိဟာရကို သတိရကာ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါ။]

၂၅။ အနက်၏ မယုတ်(ပြည့်စုံ)ကုန်သော (နန္ဒိယာဝဠ၊ တိပုက္ခလ၊ သီဟ ဝိက္ခိဋ္ဌိတ ဟူသော) နည်း၃-မျိုးတို့ကိုလည်း ရေတွက်အပ်ကုန်ပြီ။ အနက်၏ မယုတ်(ပြည့်စုံ)ကုန်သော (သင်္ကာသနစသော) ပုဒ်၆-မျိုးတို့ကိုလည်း ရေတွက် အပ်ကုန်ပြီ။ မြတ်စွာဘုရားပါဠိတော်၏ အနက်သည် ဤအနက်အစု (၃+၆=)၉-ပါး တို့နှင့် အမြဲယှဉ်၏။ [အနက်ရှုထောင့် ၉-ပါးရှိသည်ဟု သိပါ။ မယုတ်ပြည့်စုံ အနုန-စကား ဖြင့် ပါဠိတော်လာ အများသိ သာတ္ထိ-ပုဒ်ကို ငဲ့ရေးသည်။]

၂၆။ အနက်၏(အထက်ပါ) ၉-ပါးသော ပဒတို့လည်းကောင်း၊ သဒ္ဒါကို စိစစ် ရှာမှီးခြင်းငှာဖြစ်ကုန်သော (ဟာရ ၁၆၊ ဗျဉ္ဇနပဒ ၆၊ ကမ္မနယ ၂-အားဖြင့် ဟာရာဒိ သဒ္ဒါရှုထောင့်) ၂၄-ပါးတို့လည်းကောင်း ဤသို့ ဤ(၉+၂၄)နှစ်ပါးစုံကို တစ်ပေါင်း တည်း ပြု၍ ပဒတ္ထ ၃၃-ပါးတို့ (ဖြစ်ကုန်၏။) နေတ္တိသည် ဤ ၃၃-ပါးသော ပုဒ် အနက်= ပဒတ္ထမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ ဤသို့ သိအပ်၏။ [ကမ္မနယဟူသည် အနက် မပါ သဒ္ဒါ၏ကိစ္စမျှသာဖြစ်သော ဝေါဟာရနယတည်း။ နေတ္တိကျမ်းဟု ပြောလိုက်လျှင် ဤ သဒ္ဒါအနက်ရှုထောင့် ၃၃-ပါးကို သတိရနေပါ။ ...၎င်း နေတ္တိ ၃၃-ပါး၌ မူလပုဒ် ၁၈-ပါး မပါသေးပေ။ ၎င်းပါ ထည့်လျှင် ပုဒ်-၁၂၊ ဟာရ-၁၆၊ နယ-၅၊ မူလပဒ-၁၈အားဖြင့် နေတ္တိ ၅၁-ပါးဖြစ်သည်။]

ပုဒ် ၁၂-ပါးပြီး၏။

နိဒ္ဒေသဝါရပြီး၏။

အခန်း(၁)ပြီး၏။

အခန်း (၂)

၄-ပဋိနိဒ္ဒေသဝါရ

၁-ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂ

၅။ ထိုဟာရအစရှိသည်တို့၌ တရားအနက်ကို ဖွင့်ပြကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော ဒေသနာဟာရသည် အဘယ်နည်း?ဟု မေးအပ်၏။ “အဿာဒါဒီနဝတာ” အစရှိသော ဂါထာသည် ဒေသနာဟာရ မည်၏”ဟု ဖြေဆိုအပ်၏။ [ဒေသနာ-(စသည်)၏ အနက်ကို စာချတန်းနေတ္တိထုတ်နည်း၊ ဝိဂြိုဟ်များကို ယူ၍လည်းကောင်း၊ “ဆောင်ကြောင်း”ဟူသော အနက်ကို “ဟာရတိ ဧတေနာတိ ဟာရော”နှင့် “နေတိ ဧတေနာတိ နေတ္တိ”ဟူသော တူညီချက်တို့ကို ရှု၍လည်းကောင်း ဘာသာပြန်ထားသည်။] ဤဒေသနာဟာရသည် အဘယ်ဓမ္မကို ဟောသနည်း?ဟု မေးအပ်၏။ ထိုဒေသနာဟာရသည် “ ‘ရဟန်းတို့၊ သင်တို့အား အစဉ်ကောင်းခြင်းရှိသော အလယ်၌ကောင်းခြင်းရှိသော အဆုံး၌ကောင်းခြင်းရှိသော အနက်နှင့်ပြည့်စုံသော သဒ္ဓါနှင့်ပြည့်စုံသော တရားကို ငါဘုရား ဟောတော်မူအံ့၊ အလုံးစုံပြည့်စုံသော စင်ကြယ်သော မြတ်သောအကျင့်ကို ထင်ရှားပြတော်မူအံ့”ဟု (လာသော ဒေသနာ၌) သာယာဖွယ်-အဿာဒါကိုလည်းကောင်း၊ အပြစ်-အာဒီနဝကိုလည်းကောင်း၊ ထွက်မြောက်ရာ-နိဿရဏကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုး-ဖလကိုလည်းကောင်း၊ အကြောင်းဥပါယ်ကိုလည်းကောင်း၊ တိုက်တွန်းခြင်း-အာဏတ္တိကိုလည်းကောင်း ဟော၏”ဟု ဖြေဆိုအပ်၏။ [ထိုတွင် “ဒေသနာ၌” ဟူသော အစပ်အဟပ်ထည့်စရာကို နေတ္တိ၊ ၅၊ ၄၁-လာ “ကတ္ထ ပန အာဂတေ”ကို ကြည့်၍ ထည့်နိုင်ပေသည်။]

အဿာဒစသော ဖိ-ချက်အဖွင့်

ထိုအဿာဒစသည်တို့တွင် အဿာဒသည် အဘယ်နည်း?။

“ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိသော ထိုသတ္တဝါအား ထိုဝတ္ထုကာမသည် အကယ်၍ ပြည့်စုံသည် ဖြစ်အံ့။ (ထို)သတ္တဝါသည် အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကို ရသောကြောင့် စင်စစ်အားဖြင့် နှစ်သက်သောစိတ်ရှိသည် ဖြစ်၏”ဟူသော ဤဝမ်းသာစရာသည် သာယာစရာ-အဿာဒ မည်၏။

ထိုတွင် အာဒီနဝသည် အဘယ်နည်း?။

“ဝတ္ထုကာမကိုအလိုရှိသော ဖြစ်ပွားသည့်တဏှာရှိသော ထိုသတ္တဝါအား ထို ဝတ္ထုကာမတို့သည် အကယ်၍ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးကုန်အံ့။ (ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်) မြား ပစ်ခံရသူကဲ့သို့ ဖောက်ပြန်တော့၏”ဟူသော ဤဝမ်းနည်းစရာသည် အပြစ်- အာဒီနဝမည်၏။

ထိုတွင် နိဿရဏသည် အဘယ်နည်း?။

“မြေ၏ဦးခေါင်းကို (မိမိ၏) ခြေဖြင့် ရှောင်ဖယ်သွားသကဲ့သို့ (ထို့အတူ) အကြင် ရဟန်းသည် ဝတ္ထုကာမတို့ကို ရှောင်ဖယ်၏။ ထိုရဟန်းသည် လောက၌ ဤတဏှာ ကို သတိရှိသည်ဖြစ်၍ ကောင်းစွာလွန်မြောက်၏”ဟူသော ဤတဏှာကင်းခြင်း သည် လွတ်မြောက်ဖွယ်-နိဿရဏမည်၏။

ထိုတွင် အဿာဒသည် အဘယ်နည်း?။

“အကြင်သူသည် လယ်ယာမြေ အိမ်ရာရွှေငွေ နွားမြင်းကျွန် အမှုလုပ်မိန်းမ ဆွေမျိုးတို့နှင့်အတူ အခြားများစွာသော ကာမဂုဏ်မျိုးတို့ကို တပ်မက်မော၏” ဟူ သော ဤမက်မောမှုသည် သာယာဖွယ်-အဿာဒမည်၏။

ထိုတွင် အာဒီနဝသည် အဘယ်နည်း?။

“အားမရှိကုန်သော ကိလေသာတို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်စက်ကုန်၏။ ဒုစရိုက် ဘေးရန်တို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်စက်ကုန်၏။ ရေသည် လှေကဲ့သို့ မပြတ်ဝင်ဘိ သကဲ့သို့ ထိုကိလေသာဒုစရိုက်ဘေးရန်တို့က အနှိပ်စက်ခံရသောကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်

သို့ ဇာတိအစရှိသော ဆင်းရဲသည် အစဉ်လိုက်၏” ဟူသော ဤဒုက္ခ၏ အစဉ်လိုက်မှုသည် အပြစ်-အာဒိနဝမည်၏။

ထိုတွင် နိဿရဏသည် အဘယ်နည်း?။

“ထို့ကြောင့် သတ္တဝါသည် အခါမရွေး သတိထားလျက် ကာမဝတ္ထုတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ရာ၏။ လှေကို ရေပက်ထုတ်လျက် တစ်ဖက်ကမ်းသို့ လှော်ခတ်သွားသူကဲ့သို့ ထိုကာမဝတ္ထုတို့ကို ပယ်စွန့်၍ ဝဲဩဃလေးဖြာ သံသရာကို ကူးမြောက်ရာ၏” ဟူသော ဤကူးမြောက်မှုသည် နိဿရဏ မည်၏။

ထိုတွင် ဖလသည် အဘယ်နည်း?။

“မိုးရွာသောကာလ၌ ကြီးသောထီးသည် ထီးဆောင်းသောသူကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ ဤအတူ ကုသိုလ်ဓမ္မသည် စင်စစ်တရားကို ကျင့်သောသူကို စောင့်ရှောက်တတ်၏။ တရားကို ကျင့်သောသူသည် ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ မသွားရ။ ဤအကျိုးအာနိသင်သည် ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော တရားတော်၏အကျိုးအာနိသင်တည်း” ဟူသော ဤတရား၏ စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် အကျိုးဖလ မည်၏။

ထိုတွင် ဥပါယသည် အဘယ်နည်း?။

“အကြင်အခါ ‘(ရုပ်နာမ်ဓမ္မ)သင်္ခါရအားလုံးတို့သည် အမြဲမရှိကုန်’ဟု ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်နိုင်၏။ ထိုအခါ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရဟူသော ဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့၏။ ဤငြီးငွေ့ခြင်းသည် ကိလေသာစင်ကြယ်ရာနိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်း ဖြစ်၏” ဟုလည်းကောင်း၊

“အကြင်အခါ ‘(ရုပ်နာမ်ဓမ္မ)သင်္ခါရအားလုံးတို့သည် ဆင်းရဲကုန်၏’ဟု ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်နိုင်၏။ ထိုအခါ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရဟူသော ဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့၏။ ဤငြီးငွေ့ခြင်းသည် ကိလေသာစင်ကြယ်ရာနိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းဖြစ်၏” ဟုလည်းကောင်း၊

“အကြင်အခါ သဘာဝတရားအားလုံးတို့သည် အတ္တမဟုတ်ကုန်’ဟု ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်နိုင်၏။ ထိုအခါ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရဟူသော ဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့၏။ ဤ

ငြီးငွေ့ခြင်းသည် ကိလေသာစင်ကြယ်ရာနိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းဖြစ်၏”ဟုလည်းကောင်းဟောထားသည့် ဤငြီးငွေ့ခြင်းတည်းဟူသောဝိပဿနာသည် အကြောင်း-ဥပါယမည်၏။

ထိုတွင် အာဏတ္တိဟူသည် အဘယ်နည်း?။

“မျက်စိအမြင်ရှိသူသည် လုံ့လဝီရိယရှိလတ်သော် မညီညွတ်သော အရပ်တို့ကို ရှောင်ကြဉ်သကဲ့သို့ ဤအတူ ဇီဝလောက၌ ပညာရှိသည် မကောင်းမှုတို့ကို ကြဉ်ရှောင်ရာ၏” ဟူသော ဤမကောင်းမှုရှောင်ခိုင်းခြင်းအစီအရင်သည် အာဏတ္တိမည်၏။

(ထိုတွင် ဖလဟူသည် အဘယ်နည်း?။) [ထိုဝါကျကို ဆဋ္ဌမူ၌ ထည့်ဖို့ ကျန်ခဲ့သည်။]

“မောဃရာဇ၊ အချိန်မရွေး အောက်မေ့မှုသတိရှိလျက် (သတိသည်-ဥပါယ), ငါကောင်ဟု အစဉ်အမြင်မှားမှု အတ္တာနုဒိဋ္ဌိကို နုတ်ပယ်၍ သင်္ခါရလောကကို ဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့် ရှုလော့။ (ငါစွန့်-အာဏတ္တိ), ဤသို့ ရှုသည်ရှိသော် သေမင်းကို လွန်မြောက်နိုင်ရာ၏”ဟူသော ဤသေမင်း၏နယ်ပယ်ကို လွန်မြောက်ခြင်းသည် အကျိုးဖလမည်၏။

တိပုက္ခလနည်းလာ ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်

၆။ ထိုအဿာဒအစရှိသည်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် အကျဉ်းသိ-ဣဒ္ဓိတညူ မည်သောပုဂ္ဂိုလ်အား နိဿရဏကို ဟောတော်မူ၏။ အလယ်အလတ်သိ-ဝိပဋ္ဌိတညူ မည်သောပုဂ္ဂိုလ်အား အာဒိနဝကိုလည်းကောင်း နိဿရဏကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူ၏။ ဆောင်သိ-နေယျ မည်သောပုဂ္ဂိုလ်အား အဿာဒကိုလည်းကောင်း အာဒိနဝကိုလည်းကောင်း နိဿရဏကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူ၏။ [ဤပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်သည် နောက်၌ ၃-ခုအသားပေးဟောသည့် တိပုက္ခလနည်းတွင် ဝင်သည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ် ထည့်မဟောရခြင်းအကြောင်းပြကို အဋ္ဌကထာတွင် ရှာဖတ်ပါ။]

နန္ဒိယာဝဋ္ဋနှင့် သီဟဝိက္ကိဋ္ဌိတနည်း

ထိုနိဿရဏစသော ဒေသနာ၌ အကျင့်(ပဋိပဒါ) ၄-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ (၁) တဏှာစရိုက်ရှိသော ပညာနို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သတိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခဲယဉ်းသော အကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နို့နှေးသော အဘိညာဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သတိပဋ္ဌာန်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော မှီရာဥပနိဿယတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ဝဋ်မှ ထွက်၏။ [အဘိညာဉ်ဟူသည် အဘိညာဉ်ငါးပါးလာ အဘိညာဉ်မဟုတ်၊ မဂ်အသိဉာဏ်ကို ဆိုလိုသည်။]

(၂) တဏှာစရိုက်ရှိသော ထက်မြက်သော ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သမာဓိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခဲယဉ်းသောအကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လျင်မြန်သော အဘိညာဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဈာန်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော ဥပနိဿယတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ဝဋ်မှ ထွက်၏။

(၃) ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသော ပညာနို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝီရိယိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်း၊ လွယ်ကူသောအကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နို့နှေးသောအဘိညာဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမ္ပပ္ပဓာန်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော ဥပနိဿယတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ဝဋ်မှ ထွက်၏။

(၄) ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသော ထက်မြက်သော ပညာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ပညိန္ဒြေဖြင့်လည်းကောင်း၊ လွယ်ကူသောအကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လျင်မြန်သောအဘိညာဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အရိယသစ္စာဟုဆိုအပ်ကုန်သောဥပနိဿယတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ဝဋ်မှ ထွက်၏။

(ဉာဏ်နို့ဉာဏ်ထက်အားဖြင့်) တဏှာစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်၂-ယောက်တို့သည် သမထ ရှေ့သွားရှိသော ဝိပဿနာဖြင့် (ရောက်နိုင်သော) ရာဂ၏ ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းဟူသော စိတ်၏ လွတ်မြောက်မှု အနာဂါမိဖိုလ်သမာဓိဖြင့် ဝဋ်မှ ထွက်ကုန်၏။ (ဉာဏ်နို့ဉာဏ်ထက်အားဖြင့်) ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်တို့သည် ဝိပဿနာရှေ့သွားရှိသော သမထဖြင့် (ရောက်နိုင်သော) အဝိဇ္ဇာ၏ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းဟူသော ပညာ၏လွတ်မြောက်မှု အရဟတ္တဖိုလ်ပညာဖြင့် ဝဋ်မှ ထွက်ကုန်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်ဉာဏ်နို့ဉာဏ်ထက်တဏှာစရိတပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်

တို့သည် သမထရှေ့သွားရှိကုန်သော အကျင့်ပဋိပဒါတို့ဖြင့် ဝဋ်မှ ထွက်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၂-ယောက်တို့ကို နန္ဒိယာဝဋ်နည်းဖြင့် ဆောင်အပ်ကုန်၏။ အကြင်ဉာဏ် နှံ့ဉာဏ်ထက်ဒိဋ္ဌိစရိတ ပုဂ္ဂိုလ်၂-ယောက်တို့သည် ဝိပဿနာရှေ့သွားရှိကုန်သော အကျင့်ပဋိပဒါတို့ဖြင့် ဝဋ်မှ ထွက်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၂-ယောက်တို့ကို သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတ နည်းဖြင့် ဆောင်အပ်ကုန်၏။ [နည်း ၅-နည်းအနက် အထက်ပါ ၃-နည်းပါပုံ သိသာ၏၊ ကြွင်း ၂-နည်းပါနိုင်ပုံကို နည်းခန်းရောက်လျှင် သိလာလိမ့်မည်။ ဒေသနာဟာရတွင် နည်း ဝင်ဟောပြခြင်းဖြစ်သည်။ အထက်ပါအတိုင်း ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက် ပဋိပဒါ ၄-မျိုး ထည့် ဟောလျှင် နန္ဒိယာဝဋ်နှင့် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းဖြစ်ပုံကို မှတ်သားထားပါ။]

ဒေသနာဟာရဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်

၇။ ထိုဒေသနာဟာရသည် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဖြစ်သနည်း?။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ် အား မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း တရားကို ဟောတော်မူ၏။ တစ်ယောက်သော လေးစားထိုက်သော အမြတ်ကျင့်ဖော်သည်လည်း တရားကို ဟော၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် သည် ထိုတရားကို ကြားနာရ၍ (ရတနာသုံးပါးတို့၌) ယုံကြည်ခြင်းကို ရ၏။ (ထို ပုဂ္ဂိုလ်၌ ထိုဒေသနာဟာရသည် ဖြစ်၏။) ထိုနာကြားအပ်သော ပါဠိနှင့် အနက်၌ အကြင်စူးစမ်းခြင်း-ဝီရိယသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အားထုတ်ခြင်း-ဥဿာဟ နာသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်နှိုင်းချိန်ခြင်း တုလနာသည်လည်းကောင်း၊ အကြင် ကပ်၍ဆင်ခြင်ခြင်း ဥပပရိက္ခာသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ဤပညာသည် နာ ကြားမှုဖြင့်ပြီးစီးသော သုတမယိပညာမည်၏။ ထို ပရိယတ္တိဓမ္မကို နာကြားခြင်း ဟူသော အမှီဥပနိဿယဖြင့် အကြင်စူးစမ်းခြင်း-ဝီရိယသည်လည်းကောင်း၊ နှိုင်း ချိန်ခြင်း-တုလနာသည်လည်းကောင်း အကြင်ကပ်၍ဆင်ခြင်ခြင်း ဥပပရိက္ခာသည် လည်းကောင်း၊ အကြင်စိတ်ဖြင့် အဖန်အဖန်အခါအခါ ရှုကြည့်ခြင်း မနဿနပေ ကွဏာသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ဤပညာသည် ကြံစည်မှုဖြင့်ပြီးစီးသော စိန္တာမယိပညာမည်၏။ ဤ၂-ပါး ကုန်သော သုတမယိ+စိန္တာမယိပညာတို့ဖြင့် (ရုပ် နာမ်ဖြစ်ပျက်မှာ) နှလုံးသွင်းခြင်း၌ လုံ့လပြုသောပုဂ္ဂိုလ်အား (သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်

တည်းဟူသော) အမြင်အဆင့်-ဒဿနာတို့လည်း ကောင်း (အထက်မဂ်ဖိုလ်တည်းဟူသော) အပွားအဆင့်-ဘာဝနာတို့လည်းကောင်း အကြင်အရိယမဂ်ဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ဤပညာသည် ပွားများမှုဖြင့်ပြီးစီးသော ဘာဝနာမယီပညာ မည်၏။

၈။ သူတစ်ပါးမှဖြစ်သည့် ဒေသနာအသံဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပြီးစီးသော ပညာသည် သုမယီပညာမည်၏။ ကိုယ်စီကိုယ်ငှ ကိုယ့်သန္တာန်၌ဖြစ်သော သင့်လျော်သော အကြောင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့် ပြီးစီးသော ပညာသည် စိန္တာမယီပညာမည်၏။ သူတစ်ပါးမှဖြစ်သော ဒေသနာအသံကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်စီကိုယ်ငှ ကိုယ့်သန္တာန်၌ဖြစ်သော ကြံစည်မှုကြောင့်ဖြစ်စေ၊ သင့်လျော်သော အကြောင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ ပြီးစီးသော အကြင်ဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ဤဉာဏ်သည် ဘာဝနာမယီပညာမည်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား သုတမယစိန္တာမယအားဖြင့် ဤပညာ ၂-ပါးတို့ ရှိကုန်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ည္ဇကာဋီတညူမည်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား သုတမယပညာသာ ရှိ၏။ စိန္တာမယပညာကား မရှိ။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဉ္စိတညူမည်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား သုတမယပညာလည်း မရှိ။ စိန္တာမယပညာလည်း မရှိ။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် နေယျပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ [ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက် ပညာ ၃-မျိုး အရ တိပုက္ခလနည်းကို ဤဟာရတွင် ထည့်ဟောထားသည်ဟု နည်းခန်းကျ သိလာလိမ့်မည်။]

အဿာဒါဒိ ၆-ချက်ကို သစ္စာ ၄-ပါးနှင့် ချိတ်ပြပုံ

၉။ ထိုဓမ္မဒေသနာသည် အဘယ်ကို ဖွင့်ပြသနည်း?။ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာအားဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို ဖွင့်ပြ၏။ အာဒိနဝနှင့် ဖလသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ အဿာဒသည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ နိဿရဏသည် နိရောဓသစ္စာ မည်၏။ ဥပါယနှင့် အာဏတ္တိသည် မဂ္ဂသစ္စာ မည်၏။ (ဤသို့ အဿာဒစသည်ကို သစ္စာ၌ သွင်းအပ်၏။) ဤကား အရိသစ္စာတို့လေးပါးတို့တည်း။ ဤဒေသနာတော်သည် ဓမ္မစကြာတည်း။

ဘုရားအဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်းဟူမူကား ရဟန်းတို့၊ “တဏှာကြည်

သော ဤလောကီတရားအပေါင်းသည် ဒုက္ခ”တည်းဟု ငါဘုရားသည် ဗာရာဏသီ ပြည် ဣသိပတန အမည်ရှိသော မိဂဒါဝန်တော၌ သတ္တလောကဝယ် ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏား၊ နတ်၊ မာရ်နတ်၊ ဗြဟ္မာ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူမျှ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် မလည်စေနိုင်သော အတုမရှိ မြတ်သော ဓမ္မစက်ကို ဖြစ်စေလည်စေအပ်ပြီ။ ဓမ္မ စကြာတစ်သုတ်လုံးကို ဆောင်ယူ၍ သိအပ်၏။ [ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် မလည်စေ နိုင်ဟူသည် ဒုက္ခကို သုခ၊ သမုဒယကို အသမုဒယ၊ နိရောဓကို အနိရောဓ၊ မဂ္ဂကို အမဂ္ဂ ဟု ပြောင်းပြန်သစ္စာလုပ်မရအောင် တရားတော် ခိုင်မာသည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

သစ္စာဒေသနာကို ပုဒ် ၁၂-မျိုးဖြင့် ရှင်းပြပုံ
(ပိုဒ်ရေ ၅-အစ သာတ္ထိ သဗျဉ္ဇန-အဖွင့်)

ထိုစတုသစ္စာဒေသနာ၌ ပုဒ်တို့သည် အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်။ အက္ခရာတို့သည် အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်။ ဝါကျတို့သည် အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်။ ဝါကျအစိတ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ ဝိဂြိုဟ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝိဂြိုဟ်၏အကျယ်တို့သည်လည်း ကောင်း အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်။ ထိုစတုသစ္စာဟုဆိုအပ်သော အနက်၏သာလျှင် အကျဉ်းပြအပ်သော အခြင်းအရာ(သင်္ကာသနာ)သည်လည်းကောင်း၊ ရှေးဦးစွာပြ အပ်သော အခြင်းအရာ(ပကာသနာ)သည်လည်းကောင်း၊ ဖွင့်ပြအပ်သောအခြင်း အရာ(ဝိဝရဏာ)သည်လည်းကောင်း၊ ဝေဖန်အပ်သော အခြင်းအရာ(ဝိဘဇနာ) သည်လည်းကောင်း၊ ပေါ်လွင်အောင်ပြုအပ်သောအခြင်းအရာ(ဥတ္တာနိကမ္မ)သည် လည်းကောင်း၊ အပြားအားဖြင့်သိအပ်စေအပ်သော အခြင်းအရာ (ပညတ္တိ)သည် လည်းကောင်း (အတိုင်းအရှည်မရှိ။) ဤသို့လည်းဖြစ်သော ဤသို့လည်းဖြစ်သော အပြားဖြင့် ဤဒုက္ခအရိယသစ္စာကို သိအပ်၏။

ရဟန်းတို့ "ဤတဏှာသည် ဒုက္ခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ မည်၏"ဟု၊ (ပ) ရဟန်းတို့ "ဤအသင်္ခတဓာတ်သည် ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာ မည်၏"ဟု (ပ)၊ ရဟန်းတို့ "ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက် ကြောင်း အကျင့် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏"ဟု ငါဘုရားသည် ဗာရာဏသီပြည် ဣသိပတန

အမည်ရှိသော မိဂဒါဝုန်တော၌ သတ္တလောကဝယ် ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏား၊ နတ်၊ မာရ်နတ်၊ ဗြဟ္မာ တစ်စုံတစ်ယောက်သော သူမျှ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် မလည်စေနိုင်သော အတုမရှိမြတ်သော ဓမ္မစက်ကို ဖြစ်စေ လည်စေအပ်ပြီ။ ဓမ္မစကြာတစ်သုတ်လုံး ကို ဆောင်ယူ၍ သိအပ်၏။

ထိုစတုသစ္စာဒေသနာ၌ ပုဒ်တို့သည် အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်။ အက္ခရာတို့သည် အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်။ ဝါကျတို့သည် အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်။ ဝါကျအစိတ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ ဝိဂြိုဟ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝိဂြိုဟ်၏အကျယ်တို့သည်လည်းကောင်း အတိုင်းအရှည် မရှိကုန်။ ထိုစတုသစ္စာဟုဆိုအပ်သော အနက်၏သာလျှင် အကျဉ်းပြအပ်သော အခြင်းအရာ (သင်္ကာသနာ)သည်လည်းကောင်း၊ ရှေးဦးစွာ ပြအပ်သော အခြင်းအရာ(ပကာသနာ)သည်လည်းကောင်း၊ ဖွင့်ပြအပ်သော အခြင်းအရာ(ဝိဝရဏာ)သည်လည်းကောင်း၊ ဝေဖန်အပ်သော အခြင်းအရာ(ဝိဘဇနာ)သည်လည်းကောင်း၊ ပေါ်လွင်အောင်ပြုအပ်သော အခြင်းအရာ (ဥတ္တာနီကမ္မ)သည်လည်းကောင်း၊ အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်သော အခြင်းအရာ (ပညတ္တိ)သည်လည်းကောင်း (အတိုင်းအရှည်မရှိ။) ဤသို့လည်းဖြစ်သော ဤသို့လည်းဖြစ်သော အပြားဖြင့် ဤဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာကိုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာကိုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခနိရောဓဂေါမိနီပဋိပဒါအရိယသစ္စာကိုလည်းကောင်း သိအပ်၏။ [တူရာ ပေါင်းကာ မြုပ်နေသည်ကို ဖော်၍ ဘာသာပြန်ထားသည်။ ခေါင်းစီးကို ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ စသည်လာ သာတ္ထိ သဗျဉ္ဇနံ-အဖွင့်ကိုပါ သတိရနားလည်ကာ ထည့်နိုင်သည်။]

ပိုဒ်ရေ ၅-အစ အာဒိကလျာဏံ-စသည်အဖွင့်

ထိုပုဒ် ၁၂-ပါးတို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် အက္ခရာတို့ဖြင့် အနက်ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြတော်မူ၏။(၁-၁), ပုဒ်တို့ဖြင့် အနက်ကို ရှေးဦးစွာ ပြတော်မူ၏။(၂-၂), ဝါကျတို့ဖြင့် အနက်ကို ဖွင့်၏။(၃-၃), ဝါကျ၏အစိတ်တို့ဖြင့် အနက်ကို ဝေဖန်၏။(၄-၄), ဝိဂြိုဟ်တို့ဖြင့် အနက်ကို ပေါ်လွင်အောင် ပြ၏။(၅-၅), ဝိဂြိုဟ်၏အကျယ်တို့ဖြင့် အနက်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေ၏။(၆-၆), ထိုသဒ္ဒါပုဒ် ၆-ပါးတို့တွင်

မြတ်စွာဘုရားသည် အက္ခရာတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း(၂) (အနက်ကို) အကျဉ်းအားဖြင့် ပြတော်မူ၏။ ဝါကျတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါကျ၏ အစိတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း(၂) (အနက်ကို) မကျဉ်းမကျယ်ပြတော်မူ၏။ ဝိဂြိုဟ် တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိဂြိုဟ်၏အကျယ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း(၂) (အနက်ကို) အကျယ်ချဲ့ပြတော်မူ၏။ ထိုတွင် အကျဉ်းပြခြင်းသည် ဒေသနာ၏ အစတည်း။ မကျဉ်းမကျယ်ပြခြင်းသည် ဒေသနာ၏ အလယ်တည်း။ အကျယ်ချဲ့ခြင်းသည် ဒေသနာ၏ အဆုံးသတ်တည်း။ ထိုဓမ္မဝိနယသည် အကျဉ်းပြအပ်သည်ဖြစ်၍ ညွှန်တညူပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆုံးမ၏။ ထိုဆုံးမခြင်းဖြင့် ထိုဓမ္မဝိနယကို “အစဉ်ကောင်းခြင်း ရှိ၏”ဟူ၍ ဟောတော်မူကုန်ပြီ။ မကျဉ်းမကျယ်ချဲ့ပြအပ်သည်ဖြစ်၍ ဝိပဇ္ဇိတညူ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆုံးမ၏။ ထိုဆုံးမခြင်းဖြင့် ထိုဓမ္မဝိနယကို “အလယ်၌ ကောင်းခြင်း ရှိ၏”ဟူ၍ ဟောတော်မူကုန်ပြီ။ အကျယ်ချဲ့ပြအပ်သည်ဖြစ်၍ နေယျပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆုံးမ၏။ ထိုဆုံးမခြင်းဖြင့် ထို ဓမ္မဝိနယကို “အဆုံးသတ်၌ ကောင်းခြင်းရှိ၏”ဟူ၍ ဟောတော်မူကုန်ပြီ။ [ထိုတွင် (၁-၁)စသည့်သင်္ကေတဖြင့် သဒ္ဒါ ၆-ပါးနှင့် အနက် ၆-ပါး စီချင်း ချိတ်ဟောပုံကို သိသာစေသည်။ ကျေနပ်စရာအချိတ်အဆက်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ တစ်ဖြတ်၌ “(အနက်ကို)”ဟူသော နေရာတွင် အနက် ၆-မျိုးအနက် ၂-ပါးစီ ၃-ဆါလွှာ ဟောနိုင်သည်။ အာဒိကလျာဏံ-စသော ၃-ချက်ကို တိပုက္ခလနည်း၏အမှတ်သား ၃- ဂဏန်းနှင့် ချိတ်ရန် မမေ့နှင့်။]

၁၀။ ထိုဒေသနာတော်၌ ပုဒ် ၆-မျိုးတို့သည် ပါဠိတော်၏ အနက်မည်၏။ ထို ပုဒ် ၆-မျိုးတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း?။ အကျဉ်းပြအပ်သောအနက်ဟူသော အခြင်းအရာ၊ ရှေးဦးစွာ ပြအပ်သောအနက်ဟူသော အခြင်းအရာ၊ အကျယ်ဖွင့် အပ်သောအနက်ဟူသောအခြင်းအရာ၊ ဝေဖန်အပ်သောအနက်ဟူသောအခြင်းအရာ၊ ပေါ်လွင်အောင်ပြုအပ်သော အနက်ဟူသော အခြင်းအရာ၊ အပြားအားဖြင့်သိစေ အပ်သောအနက်ဟူသော အခြင်းအရာတို့တည်း။ ဤ ပုဒ် ၆-မျိုးတို့သည် ပါဠိတော် ၏ အနက်မည်၏။ ပုဒ် ၆-မျိုးတို့သည် သဒ္ဒါ မည်၏။ ထိုပုဒ် ၆-မျိုးတို့သည် အဘယ် သည်တို့နည်း?။ အက္ခရာ၊ ပုဒ်၊ ဝါကျ၊ ဝါကျ၏အစိတ်၊ ဝိဂြိုဟ်၊ ဝိဂြိုဟ်၏ အကျယ်

တို့တည်း။ ဤ၆-ပုဒ်တို့သည် သဒ္ဒါမည်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့၊ သင်တို့အား အစဉ်ကောင်းခြင်းရှိသော အလယ်ဉ်ကောင်းခြင်းရှိသော အဆုံးသတ်ဉ်ကောင်းခြင်းရှိသော အနက်နှင့်ပြည့်စုံသော သဒ္ဒါနှင့်ပြည့်စုံသော တရားကို ငါဘုရား ဟောတော်မူအံ့”ဟု (ပိုဒ်ရေ ၅-တွင် စထားခဲ့သည့် စကားကို) မိန့်ဆိုတော်မူပြီ။ [ကျမ်းအစတွင် မာတိကာသင်္ဂဟခင်းထားသည့် ပုဒ် ၁၂-မျိုးကို ဟာရ ၁၆-ပါး အစဖြစ်သည့် ဒေသနာဟာရတွင် ထည့်သွင်းဟောပြနိုင်၍ အချီအချလှသဖြင့် ဝမ်းသာမိသည်။ လာမည့်ဟာရများတွင်လည်း ထိုအခြေခံနည်းနာပုဒ်များ ပါမပါ စိစစ်ဖတ်သွားပါ။]

ပိုဒ်ရေ ၅-အစ ခက်ဆစ်အကျန်တို့ကို ဆက်ဖွင့်ပြခြင်း

ကေဝလံ-သီးသန့်ဟူသည်ကား လောကီတရားတို့နှင့် မရောနှောသော လောကုတ္တရာ အကျင့်မြတ်တည်း။ ပရိပုဏ္ဏံ-ထက်ဝန်းကျင်မှပြည့်စုံသောဟူသည် ကား မလျော့လည်း မလျော့၊ မပိုလည်း မပိုသော အကျင့်မြတ်တည်း။ ပရိသုဒ္ဓိ-စင်ကြယ်သော-ဟူသည်ကား အညစ်အကြေးမရှိသော အညစ်အကြေးအားလုံးမှ ကင်းသော ထက်ဝန်းကျင်မှဖြူစင်သော ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ဟူသော အလုံးစုံသော တရားထူးတို့၏ ပင်မတည်ရာအကျင့်မြတ်တည်း။ ဤ အကျင့်မြတ်ကို မြတ်စွာဘုရား၏ သွားလမ်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရားမှီဝဲဆည်းကပ်စရာဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရား၏ (သဗ္ဗညုတဉာဏ်တည်းဟူသော အစွယ်ဖြင့်) ထိုးဖောက်ရာဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “အလုံးစုံ ပြည့်စုံသော စင်ကြယ်သော မြတ်သောအကျင့်ကို ထင်ရှားပြတော်မူအံ့”ဟု (ပိုဒ်ရေ ၅-အစ လက်ကျန်စကားဖြစ်သည်။) မိန့်တော်မူ၏။

အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျိုးငှာ ဤဓမ္မဒေသနာသည် ဖြစ်သနည်း။ သစ္စာယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အကျိုးငှာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည်...

“သုခ+သောမနဿ+တဏှာ စသော အဿာဒ၊ ဒုက္ခ+ဒေါမနဿ စသော အာဒိနဝ၊ အရိယာမဂ်+နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော နိဿရဏ၊ တရားဒေသနာ၏အကျိုး

ဖလ၊ အရိယမဂ်၏ နီးသောအကြောင်းဖြစ်သော ရှေ့ပိုင်းအကျင့်ဝိပဿနာဟူသော ဥပါယ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဝေနေယျတို့ကို တိုက်တွန်းခြင်း အာဏာအစီအရင် အာဏတ္တိဟူသော အကြင်အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာအထူးသည် ရှိ၏။ ထိုအဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အထူးသည် ဒေသနာဟာရမည်၏”ဟု မိန့်ဆိုတော်မူခဲ့ပြီ။

ဒေသနာဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂီပြီး၏။

၂-ဝိစယဟာရဝိဘင်္ဂ

၁၁။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် ရွေးချယ်စိစစ်ကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော ဝိစယဟာရဟူသည် အဘယ်နည်း?။ “ယံ ပုစ္ဆိတဉ္စ ဝိဿန္တိတဉ္စ” အစရှိသော အကြင်ဂါထာကို ဆိုအပ်ပြီ။ ဤဂါထာသည် ဝိစယဟာရမည်၏။

ဝိစယဟာရ ၁၂-မျိုး

ထိုဝိစယဟာရသည် အဘယ်ကို ရွေးချယ်စိစစ်သနည်း?။ ပုဒ်ကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ အမေးကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ အဖြေကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ ရှေ့စကားနောက်စကားကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ သာယာဖွယ်အဿာဒကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ အပြစ်အာဒီနဝကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ ထွက်မြောက်မှုနိဿရဏကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ ဒေသနာ့အကျိုးဖလကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ အကြောင်းဥပါယကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ တိုက်တွန်းမှုအာဏတ္တိကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ ရှေးဆိုပြီးသည်နှင့် လျော်စွာဆိုခြင်းအနုဂီတိကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ အလုံးစုံ ၉-ပါးကုန်သော (သုတ္တ, ဂေယျ-စသော) သုတ္တန်တို့ကို ရွေးချယ်စိစစ်၏။ [ထို ၁၂-ပါးလုံး ရွေးချယ်မရွေးချယ် စောင့်ကြည့်ဖတ်ရှုသွားပါ။ မဃစရိယနေတ္တိထုတ်နည်းတွင် ဤဝိစယဟာရကို ၁၁-မျိုးသာပြထားသည်။ သုတ္တန် ၉-မျိုး အရကောက်ရာ၌ အဋ္ဌကထာတို့၌ သုတ္တဂေယျစသော နဝင်္ဂီသတ္တုသာသနကို ကောက်သည်။ ဤဟာရပြီးခါနီး စာများအရ သုတ္တန် ၉-မျိုးကို ဤနေတ္တိကျမ်းလာအတိုင်းလည်း ရသင့်သည်ဟု ထင်ပေသည်။] (ထိုတွင်-အမေး,အဖြေ) ဝိစယဟာရ ရွေးချယ်စိစစ်ပုံကား အဘယ်သို့ပါနည်း?။ အရှင်အဓိတသည် ပါရာယနသုတ်တို့၌ မြတ်စွာဘုရားကို ပြဿနာမေးသောအခြင်းအရာအားဖြင့် ထိုဝိစယဟာရကို သိအပ်၏။ [ဟာရ ၁၂-မျိုးအနက် ပုဒ်ဝိစယကို နိရုတ္တိစတုဗျူဟဟာရစသည်အရ သိနိုင်၍ ဤ၌ မပြပေ။]

ကေနဿု နိဂုတော-စသော အမေးဂါထာ

“အရှင်ဂေါတမ၊ သတ္တလောကကို အဘယ်တရားက ဖုံးလွှမ်းထားပါသနည်း။ သတ္တလောကသည် အဘယ်တရားကြောင့် မထင်ရှားပါသနည်း။ အဘယ်တရားကို ‘လိမ်းကျံ ကပ်ငြိတတ်သောတရား’ဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ အဘယ်တရားသည် ထိုသတ္တလောက၏ ဘေးကြီး ဖြစ်ပါသနည်း”ဟု မေး၏။

ဂါထာအမေး-၄-ရပ်အဖွင့်

(ဂါထာ၌) ဤ ၄-ပါး ၄-ဝါကျတို့ကို မေးအပ်ကုန်ပြီ။ ထိုမေးအပ်သည့်အနက် သည် အမေးတစ်ခုတည်းသာတည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း? ဟူမူ လောကဟူသော အမှီတစ်ခု၌ သိမ်းသွင်းမေးထားသောကြောင့်တည်း။ မှန်၏၊ “သတ္တလောကကို အဘယ်တရားက ဖုံးလွှမ်းထားပါသနည်း”ဟူသော ဤမိန့်ဆိုဝါကျဖြင့် လောကဟူသော တည်ရာကို မေး၏။ “သတ္တလောကသည် အဘယ်တရားကြောင့် မထင်ရှားပါသနည်း”ဟူသော ဤမိန့်ဆိုဝါကျဖြင့် လောက၏ မထင်ရှားခြင်းကို မေး၏။ “အဘယ်တရားကို လိမ်းကျံကပ်ငြိတတ်သောတရားဟု ဟောတော်မူပါသနည်း”ဟူသော ဤမိန့်ဆိုဝါကျဖြင့် လောကကို လိမ်းကျံခြင်းကို မေး၏။ “အဘယ်တရားသည် ထိုသတ္တလောက၏ ဘေးကြီးဖြစ်ပါသနည်း”ဟူသော ဤမိန့်ဆိုဝါကျဖြင့် ထိုလောက၏သာလျှင် ကြီးစွာသော ဘေးဖြစ်ပုံကို မေး၏။ လောကသည် ကာမသတ္တဝါဟူသော ကိလေသာလောက၊ ရူပသတ္တဝါဟူသော ဘဝလောက၊ အရူပသတ္တဝါဟူသော ဣန္ဒြိယလောကအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ [လောကကြီး ၃-မျိုး အနက် သတ္တလောကခေါ် သတ္တဝါလောကပင်တည်း။ ပါဠိတွင်လာသည့် ဧဝံ အာဟ-ကို “မိန့်ဆို”အဖြစ်ပေါင်း၍ ဘာသာပြန်လိုက်ပေသည်]

အဝိဇ္ဇာယ နိဂုတော-စသော အဖြေဂါထာ

ထိုပုစ္ဆာ၌ -

“အဇိတ၊ သတ္တလောကကို မသိမှု ‘အဝိဇ္ဇာ’က ဖုံးလွှမ်းထား၏။ ယုံမှားသံသယ

ဖြစ်မှု ‘ဝိဝိဿာ’နှင့် မေ့လျော့မှု ‘ပမာဒ’တရားကြောင့် သတ္တလောကသည် မထင်ရှား။ မြည်တမ်းကြောင်း(ဇေယျ)ကို သတ္တလောကကို လိမ်းကျံသော တရားဟု ငါ ဆို၏။ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခသည် ထိုသတ္တလောက၏ ကြီးစွာသော ဘေးကြီးဖြစ်၏”ဟု အဖြေ စကားဖြစ်၏။

ပုစ္ဆာဂါထာ၌ ဟောအပ်ကုန်သော ဤ ၄-ဝါကျတို့ကို ဝိဿန္ဓနာဂါထာ၌ ဟော အပ်ကုန်သော ဤ ၄-ဝါကျတို့ဖြင့် ပထမအမေးဝါကျကို ပထမအဖြေဝါကျဖြင့်၊ ဒုတိယအမေးဝါကျကို ဒုတိယအဖြေဝါကျဖြင့်၊ တတိယအမေးဝါကျကို တတိယ အဖြေဝါကျဖြင့် ဖြေဆိုအပ်ကုန်ပြီ။ စတုတ္ထအမေးဝါကျကို စတုတ္ထအဖြေဝါကျဖြင့် ဖြေဆိုအပ်ကုန်ပြီ။

ပဌမံ ပဌမေန-အဖွင့်

“အရှင်ဂေါတမ၊ သတ္တလောကကို အဘယ်တရားက ဖုံးလွှမ်းထားပါသနည်း” ဟူသော အမေး၌ “သတ္တလောကကို အဝိဇ္ဇာက ဖုံးလွှမ်းထား၏”ဟု အဖြေသည် ဖြစ်၏။ သတ္တလောကကို နီဝရဏတို့က ဖုံးလွှမ်းထား၏။ မှန်၏၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် အဝိဇ္ဇာဟူသော အဖုံးအလွှမ်း (နီဝရဏ)ရှိကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား သည် အဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်းဟူမူကား “ရဟန်းတို့၊ အာရုံ၌ငြိကပ်တတ် ကုန်သော သတ္တဝါအားလုံးတို့၏လည်းကောင်း၊ ထွက်သက်ဝင်သက်ရှိကုန်သော သတ္တဝါအားလုံးတို့၏လည်းကောင်း၊ ကြီးပွားပြီးကြီးပွားဆဲသော သတ္တဝါအားလုံး တို့၏လည်းကောင်း အကြောင်းတရားအနေဖြင့် အကြင်ဝိဇ္ဇာသည် ရှိ၏။ တစ်ခု သာလျှင်ဖြစ်သော ဤအဝိဇ္ဇာကို (ကာမစ္ဆန္တနီဝရဏ စသည်တို့၏လည်း)အကြောင်း တရားဖြစ်သောကြောင့် အဖုံးအလွှမ်း(နီဝရဏ)ဟူ၍ ငါဘုရား ဆိုတော်မူ၏။ မှန်၏၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် အဝိဇ္ဇာဟူသော အဖုံးအလွှမ်း (နီဝရဏ) ရှိကုန်၏။ ရဟန်းတို့၊ အခါခပ်သိမ်းအားဖြင့်သာလျှင် အဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ အဝိဇ္ဇာကို စွန့်ခြင်းကြောင့်၊ အဝိဇ္ဇာကို တဖန်စွန့်ခြင်းကြောင့် သတ္တဝါတို့မှာ အဖုံးအလွှမ်း (နီဝရဏ) မရှိဟူ၍ ငါဘုရားဆိုတော်မူ၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။ “သတ္တလောကကို

အဝိဇ္ဇာက ဖုံးလွှမ်းထား၏”ဟူသော ထိုအဖြေဝါကျဖြင့်လည်း “အရှင်ဂေါတမ၊ သတ္တလောကကို အဘယ်တရားက ဖုံးလွှမ်းထားပါသနည်း”ဟူသော ပထမအမေး ဝါကျ၏ အဖြေကို ယှဉ်စပ်အပ်၏။

ဒုတိယံ ဒုတိယေန-အဖွင့်

“သတ္တလောကသည် အဘယ်တရားကြောင့် မထင်ရှားပါသနည်း” ဟူသော ဒုတိယအမေး၌ “ယုံမှားသံသယဖြစ်မှု ‘ဝိဝိစ္ဆာ’နှင့် မေ့လျော့မှု ‘ပမာဒ’တရားကြောင့် သတ္တလောကသည် မထင်ရှား”ဟု အဖြေသည် ဖြစ်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို နိဝရဏ တို့သည် ဖုံးလွှမ်းအပ်ပြီ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ယုံမှား၏။ ဝိဝိစ္ဆာကို ယုံမှားခြင်း-ဝိစိကိစ္ဆာ မည်၏ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ယုံမှားသောကြောင့် မယုံကြည်။ မယုံကြည် သောကြောင့် အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ကုသိုလ် တရားတို့ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာလည်းကောင်း သမ္မပ္ပဓာန်ဝီရိယကို အား မထုတ်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသာသနာတော်ဝယ် ကုသိုလ်တရားတို့၌ မေ့လျော့ ပေါ့ဆသည်ဖြစ်၍ မေ့လျော့ပေါ့ဆမှုကို မပြတ်အားထုတ်လျက် နေထိုင်၏။ ဖြူစင် သောကုသိုလ်တရားတို့ကို မဖြစ်ပေါ်စေ။ မဖြစ်ပေါ်စေအပ်ကုန်သော ထိုကုသိုလ် တရားတို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား မထင်ရှားကုန်။ မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း ဟူမူကား--

“ဟိမဝန္တာတောင်သည် အဝေး၌တည်သော်လည်း ထင်ရှားသကဲ့သို့ သူတော် ကောင်းတို့သည် အဝေး၌ပင် နေကုန်သော်လည်း ထင်ရှားကုန်၏။ ညအခါ ပစ်လိုက် သည့် မြားတို့သည် မထင်ရှားကုန်သကဲ့သို့ သူယုတ်မာတို့သည် အနီး၌ ရှိနေကြကုန် သော်လည်း ဤသာသနာတော်၌ မထင်ရှားကုန်။ ထိုသူတော်ကောင်းတို့သည် သီလစသောဂုဏ်တို့ဖြင့် ထင်ရှားကုန်၏။ ကျော်စောခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း အခြံအရံ ဖြင့်လည်းကောင်း ထင်ရှားကုန်၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ယုံမှားသံသယဖြစ်မှု ‘ဝိဝိစ္ဆာ’နှင့် မေ့လျော့မှု ‘ပမာဒ’တရားကြောင့် သတ္တလောကသည် မထင်ရှား”ဟူသော

ထိုအဖြေဝါကျဖြင့်လည်း “သတ္တလောကသည် အဘယ်တရားကြောင့် မထင်ရှားပါသနည်း”ဟူသော ဒုတိယအမေးဝါကျ၏ အဖြေကို ယှဉ်စပ်အပ်၏။

တတိယံ တတိယေန-အဖွင့်

“အဘယ်တရားကို လိမ်းကျံကပ်ငြိတတ်သောတရားဟု ဟောတော်မူပါသနည်း” ဟူသော တတိယအမေး၌ “မြည်တမ်းကြောင်း(ဇေယျ)ကို သတ္တလောကကို လိမ်းကျံသော တရားဟု ငါ ဆို၏”ဟု အဖြေသည် ဖြစ်၏။ မြည်တမ်းကြောင်း(ဇေယျ)ကို တဏှာ-ဟု ဆိုအပ်၏။ ထိုတဏှာသည် အဘယ်သို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် လိမ်းကျံသနည်း?။ ဘုရား အဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်းဟူမူကား--

“တပ်မက်သော သူသည် အကျိုးအနက်ကို မသိ။ တပ်မက်သော သူသည် အကြောင်းတရားကို မမြင်။ အကြင်အခါ၌ တပ်မက်မှုလောဘသည် လူကို လွှမ်းမိုးဖိစီး၏။ ထိုအခါ အမိုက်တိုက်သဖွယ် ဖြစ်၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ထိုတဏှာသည် အာရုံ၌ ကပ်ငြိခြင်းသဘော များသော ပုဂ္ဂိုလ်အား “ဤသို့ဤပုံ နှင် မြည်တမ်းလော့”ဟု ပြု၍ ထိုတဏှာ၌ သတ္တလောကသည် အလွန်လိမ်းကျံကပ်ငြိသည်မည်သည် ဖြစ်၏။ “မြည်တမ်းကြောင်း(ဇေယျ)ကို သတ္တလောကကို လိမ်းကျံသော တရားဟု ငါ ဆို၏”ဟူသော ထိုအဖြေဝါကျဖြင့်လည်း “အဘယ်တရားကို လိမ်းကျံကပ်ငြိတတ်သောတရားဟု ဟောတော်မူပါသနည်း”ဟူသော တတိယအမေးဝါကျ၏ အဖြေကို ယှဉ်စပ်အပ်၏။

စတုတ္ထံ စတုတ္ထေန-အဖွင့်

“အဘယ်တရားသည် ထိုသတ္တလောက၏ ဘေးကြီးဖြစ်ပါသနည်း” ဟူသော စတုတ္ထအမေး၌ “သံသရာဝဋ်ဒုက္ခသည် ထိုသတ္တလောက၏ ကြီးစွာသော ဘေးကြီးဖြစ်၏”ဟူသော အဖြေသည် ဖြစ်၏။ ဒုက္ခသည် ကိုယ်ဆင်းရဲ(ကာယိကဒုက္ခ)، စိတ်ဆင်းရဲ(စေတသိကဒုက္ခ) အားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် အကြင်ဒုက္ခသည် ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဏ်(စိတ်)၌ ဖြစ်၏၊ ဤဒုက္ခသည် ကာယိက

+ဒုက္ခတည်း။ အကြင်ဒုက္ခသည် ဒေါသမူစိတ်၌ ဖြစ်၏။ ဤဒုက္ခသည် စေတသိက+ဒေါမနဿတည်း။ အကြင်ကြောင့် သတ္တဝါအားလုံးတို့သည် ဒုက္ခမှ ကြောက်လန့်ကုန်၏။ ဒုက္ခနှင့်တူညီလွန်းသော ဘေးသည်ပင် မရှိ။ ထိုဒုက္ခထက်သာလွန်သော ဘေးသည်ကား အဘယ်မှာရှိတော့မည်နည်း။ ဒုက္ခဝေဒနာဟုဆိုအပ်သော ဒုက္ခသဘော(ဒုက္ခဒုက္ခတာ), သင်္ခါရတရားတို့၏ ဒုက္ခသဘော(သင်္ခါရဒုက္ခတာ), ဖောက်ပြန်သော ဒုက္ခသဘော (ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ) အားဖြင့် ဒုက္ခသဘော ၃-မျိုး ရှိကုန်၏။ ထိုဒုက္ခ ၃-မျိုးတို့တွင် သတ္တလောကသည် အခိုက်အတန့်အားဖြင့် တရံတခါ တစ်စုံတစ်ခုသော (ပြည့်စုံသော သမ္ပတ္တိဘဝ၌) ဒုက္ခဒုက္ခမှ လွတ်၏။ ထို့အတူ ဖြစ်ပျက်ဝိပရိဏာမဒုက္ခမှ လွတ်၏။ ထို ဒုက္ခ ၂-မျိုးမှ လွတ်ခြင်းသည် အဘယ့်ကြောင့်နည်း? သတ္တလောက၌ ရောဂါနည်းသော သတ္တဝါတို့သည်လည်း ကောင်း, အသက်ရှည်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်သောကြောင့် တည်း။ ပြုပြင်မှုသင်္ခါရဒုက္ခမှမူကား သတ္တလောကသည် ဝိပါက နာမက္ခန္ဓာ+ကဋတ္တာရုပ်အကြွင်းမရှိသော အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်ဖြင့် လွတ်၏။ ထိုကြောင့် သင်္ခါရဒုက္ခသည် သတ္တလောက၏ ပင်မဒုက္ခဖြစ်သည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုတော်မူ၍ “သံသရာဝဋ်ဒုက္ခသည် ထိုသတ္တလောက၏ကြီးစွာသော ဘေးကြီးဖြစ်၏” ဟူသော ဤစကားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ၏။ “သံသရာဝဋ်ဒုက္ခသည် ထိုသတ္တလောက၏ ကြီးစွာသော ဘေးကြီးဖြစ်၏” ဟူသော ထိုအဖြေဝါကျဖြင့်လည်း “အဘယ်တရားသည် ထိုသတ္တလောက၏ ဘေးကြီးဖြစ်ပါသနည်း” ဟူသော စတုတ္ထအမေးဝါကျ၏ အဖြေကို ယှဉ်စပ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “သတ္တလောကကို အဝိဇ္ဇာက ဖုံးလွှမ်းထား၏” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပြီ။

သဝန္တိ သဗ္ဗမိ-စသော အမေးဂါထာ

“မြတ်စွာဘုရား, အာယတနအားလုံးတို့၌ အကြင်တဏှာအလျဉ်တို့သည် စီးကုန်၏။ အဘယ်တရားက ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်နိုင်ပါသနည်း?။ ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်သောတရားကို ဟောတော်မူပါလော့,

အဘယ်တရားက ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်ပါသနည်း”ဟု အရှင်အဇိတသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဆက်လက်မေးလျှောက်၏။

အမေး ၄-ဝါကျဖြစ်ပါလျက် အဖြေ ၂-ဝါကျဖြစ်ရပုံ

၄-ပါးကုန်သော ဤဝါကျတို့ကို မေးမြန်းအပ်ကုန်ပြီ။ ထို ၄- ဝါကျတို့သည် အမေး ၂-ရပ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့် အမေး ၂-ရပ်တို့ ဖြစ်ကုန်သနည်း။ (အကြင်ကြောင့်) ဤဂါထာဖြင့် ယူအပ်ကုန်သော အနက်တို့ကို အများတို့ကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော သဒ္ဒါဖြင့် မေးအပ်ကုန်ပြီ။ (ထို့ကြောင့် အမေး ၂-ရပ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။) ဤသို့ ဘေးဒုက္ခရောက်သော သတ္တလောက၏လည်းကောင်း၊ ဤဘေးဒုက္ခတို့၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော ကိလေသဝတ္ထု ၁၀-ပါးဖြင့် ညစ်ညူးပူပန်သော သတ္တလောက၏လည်းကောင်း “ဖြူစင်ကြောင်း ဝေါဒါန (သမထဝိပဿနာ) သည် အဘယ်နည်း?။ (နိမိတ်နှင့် တေဘူမကဝဋ်မှ) ထမြောက်ကြောင်း ဝုဠာန (အရိယာမဂ်) သည် အဘယ်နည်း”ဟု အဇိတ၏ မေးလိုရင်းဖြစ်၏။ မှန်၏၊ ဤသို့ ဝေါဒါန၊ ဝုဠာနအနေဖြင့် အဇိတက မေး၏။

အမေးဂါထာ ပဌမပါဒအဖွင့်

"အာယတနအားလုံးတို့၌ အကြင်တဏှာအလျဉ်တို့သည် စီးကုန်၏" ဟူသော အမေးစကား၌ အလိုကြီးခြင်း (အဘိဇ္ဈာ)၊ အမျက်ထွက်ခြင်း (ဗျာပါဒ)၊ မေ့လျော့ခြင်း (ပမာဒ) များသည်ဖြစ်၍ မတည်ကြည်သော စိတ်ရှိသောသူအား (တဏှာအလျဉ်တို့သည်) စီးကုန်၏။ ထိုအဘိဇ္ဈာအစရှိသည်တို့တွင် အကြင်တရားသဘောသည် အဘိဇ္ဈာမည်၏။ ဤအဘိဇ္ဈာသည် လောဘဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်မူလ ဖြစ်၏။ အကြင်သဘောတရားသည် ဗျာပါဒမည်၏။ ဤဗျာပါဒသည် ဒေါသဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်မူလ ဖြစ်၏။ အကြင်သဘောတရားသည် ပမာဒမည်၏။ ဤပမာဒသည် မောဟဟု ဆိုအပ်သော အကုသိုလ်မူလ ဖြစ်၏။ ဤတရား ၃-ပါးတို့၏အပေါင်းဖြင့် မတည်ကြည်သောစိတ်ရှိသော ထိုသူအား (ရူပါရုံ စသည်အားဖြင့်)

အပြင်အာယတန ၆-ပါးတို့၌ ရူပတဏှာ၊ သဒ္ဓတဏှာ၊ ဂန္ဓတဏှာ၊ ရသတဏှာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတဏှာ၊ ဓမ္မတဏှာဟုဆိုအပ်ကုန်သော တဏှာတို့သည် စီးကုန်၏။ ဘုရား အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်းဟူမူကား--

“ရဟန်းတို့၊ စင်စစ် ‘စီး၏’ဟူသော ဤအမည်သည် အတွင်းအာယတန ၆-ပါး တို့၏ အမည်တည်း။ ‘မျက်စိသည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ရူပါရုံ တို့၌ စီး၏။ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ရူပါရုံတို့၌ တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်၏’ ဟုလည်းကောင်း၊ ‘သောတသည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော သဒ္ဓါရုံ တို့၌ စီး၏။ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော သဒ္ဓါရုံတို့၌ တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက် ၏’ဟုလည်းကောင်း၊ ‘ဃာနသည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ဂန္ဓာရုံ တို့၌ စီး၏။ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ဂန္ဓာရုံတို့၌ တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက် ၏’ဟုလည်းကောင်း၊ ‘ဇိဝှါသည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ရသာရုံ တို့၌ စီး၏။ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ရသာရုံတို့၌ တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက် ၏’ဟုလည်းကောင်း၊ ကာယသည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့၌ စီး၏။ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့၌ တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်၏’ဟုလည်းကောင်း၊ ‘စိတ်သည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ် ကုန်သော ဓမ္မာရုံတို့၌ စီး၏။ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ဓမ္မာရုံတို့၌ တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်၏’ဟုလည်းကောင်း ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့ အလုံးစုံသော ဒွါရ မှလည်း စီး၏။ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း စီး၏။ ထိုကြောင့် “အာယတနအားလုံးတို့၌ တဏှာအလျဉ်တို့သည် စီးကုန်၏”ဟု အဓိတက ဆို၏။

အမေးဂါထာ ဒုတိယပါဒအဖွင့်

“အဘယ်တရားက ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို တားမြစ်ပိတ်ပင်နိုင်ပါသနည်း?” ဟူသော ဤဝါကျဖြင့် တဏှာထကြွမှု ပရိယုဋ္ဌာန်ကိုပယ်သတ်ခြင်းကို မေး၏။ ဤ တဏှာထကြွမှု ပရိယုဋ္ဌာန်ကိုပယ်ခြင်းသည် စင်ကြယ်ကြောင်းဝေါဒါနတည်း။

အမေးဂါထာ တတိယနှင့် စတုတ္ထပါဒအဖွင့်

“ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်သော တရားကို ဟောတော်မူပါလော့၊ အဘယ်တရားက ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်ပါသနည်း”ဟူသော ဤဝါကျဖြင့် အကိန်းအငုပ်အနုသယကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်းကို မေး၏။ ဤအကိန်းအငုပ်အနုသယကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်းသည် သံသရာမှ ထမြောက်ကြောင်းဂုဋ္ဌာနတည်း။ [ဝေါဒါန၊ ဂုဋ္ဌာန-တို့ကို ရှေ့နားက အဓိတ၏ မေးလိုရင်းနှင့် ပြန်ချိတ်ဖတ်ပါ။]

ယာနိ သောတာနိ-စသော အဖြေဂါထာ

ထို ၂-ရပ်သော ပုစ္ဆာတို့၌ အဖြေကို “အဓိတ၊ လောက၌ စီးသွားကုန်သော တဏှာအလျဉ်တို့ကို (ဝိပဿနာနှင့်ယှဉ်သော) အောက်မေ့မှု‘သတိ’သည် တားမြစ်ပိတ်ပင်နိုင်၏။ တဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်သော တရားကို ငါ ဆိုပေအံ့၊ အရိယာမဂ်ပညာက ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်၏”ဟု သိအပ်၏။ [ဤဂါထာဖြင့် သတိ-သမထသည် ဝေါဒါန၊ အရိယာမဂ်သည် ဂုဋ္ဌာန-ဟု နှစ်ခွန်းဖြေ၏။ ထို့ကြောင့် ဂါထာကို နှစ်ပိုင်းခွဲထားပါ။]

အဖြေဂါထာ ရှေ့ပိုင်း “သတိ”အဖွင့်

ရုပ်ကိုယ်၌ဖြစ်သော သတိကို ပွားစေအပ်သည်ရှိသော် များစွာပြုအပ်သည်ရှိသော် မျက်စိသည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ရူပါရုံတို့၌ မဆွဲငင်၊ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ရူပါရုံတို့၌ မတုံ့ပြန် မတိုက်ခိုက်။ သောတသည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော သဒ္ဓါရုံတို့၌ မဆွဲငင်၊ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော သဒ္ဓါရုံတို့၌ မတုံ့ပြန် မတိုက်ခိုက်။ ယာနသည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ဂန္ဓာရုံတို့၌ မဆွဲငင်၊ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ဂန္ဓာရုံတို့၌ မတုံ့ပြန် မတိုက်ခိုက်။ ဇိဝါသည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ရသာရုံတို့၌ မဆွဲငင်၊ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော

ရသာရုံတို့၌ မတုံ့ပြန် မတိုက်ခိုက်။ ကာယသည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့၌ မဆွဲငင်၊ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့၌ မတုံ့ပြန် မတိုက်ခိုက်။ စိတ်သည် စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ဓမ္မာရုံတို့၌ မဆွဲငင်၊ စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်ကုန်သော ဓမ္မာရုံတို့၌ မတုံ့ပြန်မတိုက်ခိုက်။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် မဆွဲငင် မတုံ့ပြန် မတိုက်ခိုက်သနည်း?။ စက္ခုအစရှိသော ဣန္ဒြေတို့ကို ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်တားမြစ်အပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ အဘယ်တရားဖြင့် ထိုတဏှာစသော အလျဉ်သောတတို့ကို ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်တားမြစ်အပ်ကုန်သနည်း?။ သတိတည်းဟူသော အစောင့်အရှောက်ဖြင့် ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်တားမြစ်အပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “တဏှာအလျဉ်တို့ကို (ဝိပဿနာနှင့်ယှဉ်သော) အောက်မေ့မှုသတိသည် တားမြစ်ပိတ်ပင်နိုင်၏”ဟု ဟောတော်မူပြီ။

အဖြေဂါထာ နောက်ပိုင်း “ပညာ”အဖွင့်

ပညာဖြင့် အနုသယတို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်၏။ အနုသယတို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်ပြီးသည်ရှိသော် ထကြွတတ်ကုန်သော ပရိယုဋ္ဌာန် (ကိလေသာ)တို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်တော့၏။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ပယ်စွန့်အပ်ကုန်သနည်း။ အနုသယကို (အရိယာမဂ်ဖြင့်) ပယ်စွန့်အပ်ကုန်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ထိုအနုသယကို ပယ်စွန့်လိုက်သည်ရှိသော် ပရိယုဋ္ဌာန်ကိုပါ ပယ်စွန့်ရာကျပုံ ဥပမာကား— ပင်စည်ရှိသော သစ်ပင်၏အမြစ် နုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်ပြီးသည်ရှိသော် အပွင့်၊ အသီး၊ ရွက်၊ အညွန့်တို့၏ သန္တတိအစဉ်သည် ကောင်းစွာ အကြွင်းမဲ့ပြတ်သကဲ့သို့ ဤအတူ အနုသယတို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် ပရိယုဋ္ဌာန်၏ သန္တတိအစဉ်သည် ကောင်းစွာအကြွင်းမဲ့ပြတ်တော့၏၊ ပိတ်အပ်ပြီးတော့၏၊ ဖုံးအပ်ပြီးတော့၏။ အဘယ်ဖြင့် ကောင်းစွာ အကြွင်းမဲ့ဖြတ်အပ်၊ ပိတ်အပ်၊ ဖုံးအပ်သနည်းဟု မေးအပ်၏။ ပညာဖြင့် ကောင်းစွာ အကြွင်းမဲ့ဖြတ်အပ်၊ ပိတ်အပ်၊ ဖုံးအပ်ဟု ဖြေဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “အရိယာမဂ်ပညာက ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်း ပိတ်ဆို့နိုင်၏”ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

ပညာ စေဝ သတိ စ-စသောအမေးဂါထာ

“အရှင်ဘုရား၊ ပညာသည်လည်းကောင်း သတိသည်လည်းကောင်း နာမ်ရပ်သည်လည်းကောင်း ရှိပါ၏။ ဤပညာသတိနာမ်ရပ်တရားသည် အဘယ်အရပ်၌ အကြွင်းမဲ့ချုပ်သနည်း။ မေးအပ်သောအရှင်ဘုရားသည် ဤအကြောင်းကို အကျွန်ုပ်အား ဟောတော်မူပါလော့”ဟု ဤသို့အရှင်အဇိတသည် ဆက်လက်မေးလျှောက်၏။

ယမေတံ ပဉ္စ အပုစ္ဆိ-စသော အဖြေဂါထာ

“အဇိတ၊ သင်မေးအပ်သော အမေးပြဿနာကို ငါ ဖြေအံ့။ အကြင်နိဗ္ဗာန်၌ နာမ်သည်လည်းကောင်း ရုပ်သည်လည်းကောင်း အကြွင်းမဲ့ ချုပ်၏။ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံဟူသော အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ်၏ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်၌ ဤနာမ်ရုပ်သည် ချုပ်၏”ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဖြေကြားတော်မူ၏။

နိရောဓ-ပုစ္ဆာဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်မှ စကာ ချိတ်ဖွင့်ပြပုံ

ဤအဇိတသည် သိခြင်းငှာအလိုရှိအပ်သော အနက်ပုစ္ဆာ၌ ဒေသနာ အစဉ်အစပ်ကို မေး၏။ ဒေသနာအစဉ်အစပ်ကိုမေးသော အဇိတသည် အဘယ်ကို မေးသနည်း။ ဝိပါက နာမက္ခန္ဓာ+ကဋတ္တာရုပ်အကြွင်းမရှိသော အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်ကို မေး၏။ သစ္စာ ၃-ပါးတို့သို့လည်း အညီအညွတ်ရောက်၍ အကြောင်းတရားတို့သည် ပြုအပ်ကုန်၏၊ ချုပ်ပျက်တတ်သော သဘောရှိကုန်၏။ ထိုသစ္စာ ၃-ပါးတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း? ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့တည်း။ အညီအညွတ်ရောက်၍ အကြောင်းတရားတို့သည် မပြုအပ်သောသဘောသည် နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ထိုသစ္စာတို့တွင် သမုဒယသစ္စာကို ဒဿန ဘုံအဆင့်၊ ဘာဝနာ ဘုံအဆင့်အားဖြင့် ဘုံအဆင့် ၂-ဆင့်တို့၌ ပယ်အပ်၏။ ဒဿနဘုံအဆင့် သောတာပတ္တိမဂ်သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသအားဖြင့် သံယောဇဉ် ၃-ပါးတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ ဘာဝနာဘုံအဆင့် အထက်မဂ် ၃-ပါးသည် (သောတာပတ္တိမဂ်က ပယ်လိုက်သည်မှ) ကြွင်းကျန်သော ကာမစ္ဆန္ဒ၊ ဗျာပါဒ၊ ရူပရာဂ၊

အရူပရာဂ၊ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာအားဖြင့် ခုနစ်ပါးကုန်သော သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏။ (ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပ-ဟူသော) ဓာတ်၃-ပါး၌ (သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသ၊ ကာမတ္တန္တု၊ ဗျာပါဒ ဟူသော) အောက်ကာမဘုံသို့ သက်ရောက်စေတတ်ကုန်သော သံယောဇဉ် ၅-ပါး၊ (ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ၊ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာ ဟူသော) အထက်ရူပအရူပဘုံသို့ သက်ရောက်စေတတ်ကုန်သော သံယောဇဉ် ၅-ပါးအားဖြင့် ဤသံယောဇဉ် ၁၀-တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

၁၂။ ထိုအထက်အောက်သံယောဇဉ်တို့တွင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသဟုဆိုအပ်ကုန်သော သံယောဇဉ် ၃-ပါးတို့သည် အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေဟူသော ပယ်တတ်သောတရားသို့ ရောက်၍ ချုပ်ကုန်၏။ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေဟူသော သောတာပတ္တိမဂ်က ပယ်လိုက်သည်မှ ကြွင်းကျန်သော ကာမတ္တန္တု၊ ဗျာပါဒ၊ ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ၊ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာ-အားဖြင့် ၇-ပါးကုန်သော သံယောဇဉ်တို့သည် အညိန္ဒြေဟူသော ပယ်တတ်သော တရားသို့ ရောက်၍ ချုပ်ကုန်၏။ အကြင်အညာတာဝိန္ဒြေဉာဏ်ကြောင့် “ငါ့အား ပဋိသန္ဓေသည် ကုန်ပြီ”ဟု သိ၏။ ဤသို့ ကုန်မှု၌သိသော အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်သည် “ခယေ ဉာဏ” မည်၏။ အကြင်ဉာဏ်ကြောင့် “ဤ ၁၆-ပါးသော မဂ်ကိစ္စအလိုငှာ နောက်ထပ် အခြားသော မဂ်ကိုပွားစေခြင်းကိစ္စသည် ငါ့အား မရှိပြီ”ဟု သိ၏။ ဤသို့တစ်ဖန် မဖြစ်မှု၌သိသော အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်သည်လည်း “အနုပ္ပါဒေ ဉာဏ” မည်၏။ ဤ ၂-ပါးသော အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် အညတာဝိန္ဒြေမည်၏။ အကြင်အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အညိန္ဒြေလည်းကောင်း ရှိကုန်၏။ ဤဣန္ဒြေ ၂-ပါးတို့သည် အမြတ်ဆုံးဖိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား ချုပ်ကုန်၏။ ထိုဉာဏ်တို့တွင် အကြင်“ခယေ ဉာဏ”သည်လည်းကောင်း၊ အကြင် “အနုပ္ပါဒေ ဉာဏ”သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်၏။ ဤဉာဏ် ၂-ပါးတို့သည် တစ်ခုသော အရဟတ္တဖိုလ်ပညာသည် ဖြစ်၏။ [နိရောဓ-နိဗ္ဗာန်ကို မေးသဖြင့် နိဗ္ဗာန်သည် မဂ်ဖိုလ်တို့ မပေါ်ဘဲ မရ၊ မဂ်ဖိုလ်တို့သည် ကိလေသာတို့ကို ပယ်ရင်း နိဗ္ဗာန်ကို သိသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုသဘောအတိုင်း ဖွင့်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။]

အရဟတ္တဖိုလ်ပညာတစ်ခုတည်းက

အမည်နှစ်မျိုးရပုံ တစ်နည်း

တစ်နည်းကား (ထိုတစ်ခုတည်းသော အရဟတ္တဖိုလ်ပညာသည်) အာရုံသင်္ကေတဖြင့် “ခယ၊ အနုပ္ပါဒ”ဟူသော အမည် ၂-မျိုးတို့ကို ရအပ်ကုန်၏။ “ငါ့အား ပဋိသန္ဓေသည် ကုန်ပြီ”ဟုသိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အရဟတ္တဖိုလ်ပညာသည် “ခယေ ဉာဏ”ဟူသော အမည်ကို ရ၏။ “ဤ ၁၆-ပါးသော မဂ်ကိစ္စအလို့ငှာ နောက်ထပ် အခြားသော မဂ်ကိုပွားစေခြင်းကိစ္စသည် ငါ့အား မရှိပြီ”ဟု သိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အရဟတ္တဖိုလ်ပညာသည် “အနုပ္ပါဒေ ဉာဏ” ဟူသော အမည်ကို ရ၏။ (“ပညာစေတိ ၈- ဂါထာတွင်ပါသည့် တဏှာအလျဉ်တို့ကို ပိတ်ခြင်းအလုပ်ကိစ္စဖြင့် ရှေ့၌ဆိုခဲ့သော) ထိုပညာသည် အပြားအားဖြင့် သိတတ်သောအနက်သဘောကြောင့် ပညာမည်၏။ (တဏှာအလျဉ်တို့ကို တားမြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သံဝရဏကိစ္စဖြင့် ရှေ့၌ဆိုခဲ့သော) ထိုသတိသည် ရှုမှတ်ယူထားတိုင်းသော အာရုံသို့ သက်ဝင်တတ်သော သဘောအနက်ကြောင့် သတိမည်၏။

၁၃။ ထိုသစ္စာ ၄-ပါးတို့တွင် အကြင် ၅-ပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် နာမ်ရပ်မည်၏။ ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့တွင် ဖဿလျှင် ၅-ခုမြောက်ရှိသော တရားအပေါင်းသည် (ဇာတ်လိုက်တရား ပညာနှင့် သတိ-သည်) နာမ်မည်၏။ (စက္ခုန္ဓေသော) ရုပ်ဏုန္ဒ ၅-ပါးတို့သည် ရုပ်မည်၏။ ထိုနာမ်ရုပ် ၂-ပါးစုံသည် (အကြောင်း) ဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်တွဲ၏။ ထိုဝိညာဏ်နှင့်တွဲသော နာမ်ရုပ်၏ချုပ်ခြင်းကို မြတ်စွာဘုရားကို မေးသော အရှင်အဓိကသည် ပါရာယနသုတ်၌ --

“ပညာ စေတိ ၈၊ နာမရူပဉ္စ မာရိသ။

ဧတံ မေ ပုဋ္ဌော ပဗြုဟိ၊ ကတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိ”ဟု အမေးဂါထာအားဖြင့် လျှောက်၏။

တရား ၂-ပါးကနေ ၄-ပါးဖြစ်ပုံ

ထိုအမေးဂါထာ၌ ဟောအပ်ကုန်သော တရားတို့တွင် သတိနှင့်ပညာသည် ဣန္ဒြေ ၄-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ (အဘယ်သို့ ၂-ပါးကနေ ၄-ပါး ဖြစ်သနည်း?။) သတိသည် သတိန္ဒြေ၊ သမာဓိန္ဒြေအားဖြင့် ဣန္ဒြေ ၂-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ပညာသည် ပညိန္ဒြေ၊ ဝီရိယိန္ဒြေအားဖြင့် ဣန္ဒြေ ၂-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤ ၄-ပါးသော ဣန္ဒြေ၌ အကြင်ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ခြင်း (သဒ္ဓဟနာ)သည် အကြင်ရတနာ ၃-ပါး စသည်တို့၌ သက်ဝင်၍ ယုံကြည်ခြင်း(ဩကပ္ပနာ)သည် ရှိ၏။ ဤယုံကြည်ခြင်းသည် သဒ္ဓိန္ဒြေမည်၏။ [စာကြိုးစားဟူသကဲ့သို့ ပညာနှင့် ကြိုးစားမှုနီးကပ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပညာထဲ ဝီရိယသွင်းဟန်ရှိသည်။ ဒေသနာဟာရတွင် သုတမယီ-ပုဒ်အဖွင့် ဥဿာဟနာ-ပုဒ်ကို အဖွင့်တွေကြည့်ကာ ပြန်ရှုပါ။ ယင်းသို့ သိမ်းယူသဖြင့် ဣန္ဒြေ ၅-ပါး စုံသွား၏။]

ဣန္ဒြေမှ ဣဒ္ဓိပါဒ်သို့

ထိုဣန္ဒြေတို့၌ “ဆန္ဒ”ဟူသောအဓိပတိက ဖြစ်စေအပ်သော အကြင်စိတ်၏ တစ်အာရုံတည်း၌ ဖြစ်မှု (စိတ္တေကဂ္ဂတာ)သည် ရှိ၏။ ဤ စိတ္တေကဂ္ဂတာသည် ဆန္ဒသမာဓိ မည်၏။ (ထို “စိတ္တေကဂ္ဂတာ”၌ ရှိသော) စိတ်သည် (ဝိပဿနာသမာဓိဖြင့်) တည်ကြည်သည်ရှိသော် အဖန်တလဲလဲဆင်ခြင်နိုင်စွမ်း(ပဋိသင်္ခါနုဗလ)ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားစေနိုင်စွမ်း (ဘာဝနာဗလ)ဖြင့်လည်းကောင်း ကိလေသာတို့ကို (ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ဖြင့်) ပယ်ခွါနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော (အကြင်ဆန္ဒသမာဓိသည်) ရှိ၏။ ဤဆန္ဒသမာဓိသည် ပဟာန (ပဓာန)မည်၏။ ထိုဝိပဿနာသမာဓိကြောင့် တည်ကြည်သောစိတ်၌ အဖန်ဖန်အောက်မေ့အပ် ကြံစည်အပ်သောကြောင့် သရသင်္ကပ္ပဟုဆိုရသည့် ထွက်သက်ဝင်သက်၊ ဝိတက် ဝိစာရ၊ သညာဝေဒနာဟူသော အကြင်တရားတို့ ရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် သင်္ခါရ မည်ကုန်၏။ ဤသို့ ယခင်လက်ဦး(former)ဆန္ဒသမာဓိသည်လည်းကောင်း၊ ကိလေသာတို့ကိုပယ်ခွါနိုင်စွမ်းသဘောရှိသော (ထိုဆန္ဒသမာဓိ) ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန (ပဓာန)သည်လည်းကောင်း၊ ဤ (သရသင်္ကပ္ပ)သင်္ခါရတို့သည်လည်းကောင်း ရှိ

ကုန်၏။ ထိုဆန္ဒသမာဓိ၊ ပဟာန(ပဓာန)၊ သင်္ခါရ ၂-ပါးတို့နှင့်ပြည့်စုံသော၊ ကင်းဆိတ်ရာဝိဝေကကိုမှီသော၊ ရာဂကင်းရာကိုမှီသော၊ ရာဂချုပ်ရာကိုမှီသော၊ ကိလေသာကို စွန့်လျက် နိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်သော အရိယာမဂ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဣဒ္ဓိပါဒ်ကို ပွားစေ၏။ [ဝီရိယာဓိပတေယျာ၊ စိတ္တာဓိပတေယျာ၊ ဝီရိယာဓိပတေယျာ-ဟူသော နောက်ပုဒ်တို့ကို ထောက်ကာ ဤနေရာ၌ ဆန္ဒာဓိပတေယျာ-ဟု ရှိမှ ပါဠိမှန်မည် ဖြစ်၍၊ အဓိပတိ ၄-ပါးတို့၌ သဒ္ဓါဓိပတိဟု မရှိ၊ ဆန္ဒာဓိပတိဟုသာရှိ၍ ပါဠိတော်ကိုပါ ပြင်၍ ဘာသာပြန်လိုက်ပေသည်။ ထူးဆန်းသည်ကား ရှေ့က သဒ္ဓါနှင့် ရောနှောမှုကြောင့် “သဒ္ဓါ ဓိပတေယျာ” ဟုရှိသော ပါဠိကို အမှန်ယူလျက် အဋ္ဌကထာ၌ပင် ထိုပါဠိဖြင့် ဖွင့်ပြလျက် ရှိနေသည်။ ထို့အပြင် ဤနေရာသည် pahana, pdhana-ပါဠိမူကွဲနေပုံနှင့်တကွ တဒုဘယံ-အရ ၂-ပါးဖြစ်ရမည့်တရားက ဆန္ဒ၊ ပဟာန(ပဓာန)၊ သင်္ခါရ-ဟု ၃-ပါးလိုဖြစ်နေပုံ စသည်ဖြင့် ဘာသာပြန် နားလည်ဖို့ ခက်သည်။ ထိုတဒုဘယံ-နေရာနှင့် ဝိက္ခမ္ဘနတာယ-ဟူသော အရကောက်စာစပ်ဝေးသည့်ပုဒ်ကို မည်သို့ဘာသာပြန်ထားကြောင်း သိနိုင်ရန် မူရင်းပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ၊ ဝိဘာဝိနီတို့နှင့် တိုက်ကြည့်ပါလေ။]

ထိုဣန္ဒြေတို့၌ “ဝီရိယ”ဟူသောအဓိပတိက ဖြစ်စေအပ်သော အကြင်စိတ်၏ တစ်အာရုံတည်း၌ ဖြစ်မှု (စိတ္တေကဂ္ဂတာ)သည် ရှိ၏။ ဤစိတ္တေကဂ္ဂတာသည် ဝီရိယသမာဓိ မည်၏။ စိတ်သည် (ဝိပဿနာသမာဓိဖြင့်) တည်ကြည်သည် ရှိသော် ..(ပ)... ဣဒ္ဓိပါဒ်ကို ပွားစေ၏။ [ဝီရိယအစားထိုးဆိုပါ။]

ထိုဣန္ဒြေတို့၌ “စိတ္တ”ဟူသောအဓိပတိက ဖြစ်စေအပ်သော အကြင်စိတ်၏ တစ်အာရုံတည်း၌ ဖြစ်မှု (စိတ္တေကဂ္ဂတာ)သည် ရှိ၏။ ဤစိတ္တေကဂ္ဂတာသည် စိတ္တသမာဓိ မည်၏။ စိတ်သည် (ဝိပဿနာသမာဓိဖြင့်) တည်ကြည်သည် ရှိသော် ..(ပ)... ဣဒ္ဓိပါဒ်ကို ပွားစေ၏။ [စိတ္တအစားထိုးဆိုပါ။]

ထိုဣန္ဒြေတို့၌ “ဝီရိယ”ဟူသောအဓိပတိက ဖြစ်စေအပ်သော အကြင်စိတ်၏ တစ်အာရုံတည်း၌ ဖြစ်မှု (စိတ္တေကဂ္ဂတာ)သည် ရှိ၏။ ဤစိတ္တေကဂ္ဂတာသည် ဝီရိယသမာဓိ မည်၏။ (ထို “စိတ္တေကဂ္ဂတာ”၌ ရှိသော) စိတ်သည် (ဝိပဿနာ သမာဓိဖြင့်) တည်ကြည်သည်ရှိသော် အဖန်တလဲလဲဆင်ခြင်နိုင်စွမ်း(ပဋိသင်္ခါနဗလ)

ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားစေနိုင်စွမ်း (ဘာဝနာဗလ)ဖြင့်လည်းကောင်း ကိလေသာတို့ကို (ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံဖြင့်) ပယ်ခွါနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော (အကြင်ဝိမံသသမာဓိသည်) ရှိ၏။ ဤဝိမံသသမာဓိသည် ပဟာန (ပဓာန)မည်၏။ ထိုဝိပဿနာသမာဓိကြောင့်တည်ကြည်သောစိတ်၌ အဖန်ဖန်အောက်မေ့အပ် ကြံစည်အပ်သောကြောင့် သရသင်္ကပ္ပဟုဆိုရသည့် ထွက်သက်ဝင်သက်၊ ဝိတက် ဝိစာရ၊ သညာဝေဒနာဟူသော အကြင်တရားတို့ ရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် သင်္ခါရမည်ကုန်၏။ ဤသို့ ယခင်လက်ဦး(former)ဝိမံသသမာဓိသည်လည်းကောင်း၊ ကိလေသာတို့ကိုပယ်ခွါနိုင်စွမ်းသဘောရှိသော (ထိုဝိမံသသမာဓိ) ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန (ပဓာန)သည်လည်းကောင်း၊ ဤ (သရသင်္ကပ္ပ)သင်္ခါရတို့သည်လည်းကောင်း ရှိ ကုန်၏။ ထိုဝိမံသသမာဓိ၊ ပဟာန (ပဓာန)၊ သင်္ခါရ ၂-ပါးတို့နှင့်ပြည့်စုံသော၊ ကင်းဆိတ်ရာဝိဝေကကိုမှီသော၊ ရာဂကင်းရာကိုမှီသော၊ ရာဂချုပ်ရာကိုမှီသော၊ ကိလေသာကို စွန့်လျက် နိဗ္ဗာန်သို့ညွတ်သော အရိယာမဂ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဣဒ္ဓိပါဒ်ကို ပွားစေ၏။ [အထက်က သင်္ခါရနေရာကို မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် စာ ၃၇၅-လာ “ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ထွက်သက်ဝင်သက်တို့သည် ကိုယ်ဖြင့် ပြုစီရင်မှု ‘ကာယသင်္ခါရ’မည်၏။ ဝိတက်ဝိစာရတို့သည် နှုတ်ကို ပြုစီရင်မှု ‘ဝစီသင်္ခါရ’မည်၏။ သညာ၊ ဝေဒနာတို့သည် စိတ် ဖြင့် ပြုပြင်စီရင်မှု ‘စိတ္တသင်္ခါရ မည်၏’”ဟူသော စကားဖြင့် နားလည်ပါ။]

ဣဒ္ဓိပါဒ်သမာဓိက ဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်ပုံ

၁၄။ အလုံးစုံသော ဣဒ္ဓိပါဒ်သမာဓိသည် ဉာဏ်ဟူသော အရင်းမူလရှိ၏၊ ဉာဏ် လျှင် ရှေ့သွားရှိ၏၊ ဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်၏။

(ဣဒ္ဓိပါဒ်သမာဓိက ဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်ပုံကား.....)

ရှေးလွန်လေပြီးသော ဘဝတို့၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက် သကဲ့သို့ ထို့အတူ နောက်အနာဂတ်ဘဝတို့၌ အနာဂတံသဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်၏။ နောက်အနာဂတ် ၇-ရက်တို့၌ စေတောပရိယဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ရှေးလွန်လေပြီးသော ၇-ရက်တို့၌ စေတောပရိယဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်၏။ နေ့၌

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ညဉ့် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်၏။ ညဉ့် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့ ထို့အတူနေ့ဉ့် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သို့ အစဉ်လိုက်၏။ (ဂါထာမြန်မာပြန်။)

ပညာ၊ သတိ၊ နာမ်ရုပ်တို့ ချုပ်ပုံကို ဖွင့်ပြခြင်း

ဤသို့ ဟင်းလင်းပေါက်သော မလွှမ်းမိုးမနှိပ်စက်အပ်သော စိတ်ဖြင့် အရောင်နှင့်ပြည့်စုံသော စိတ်ကို ပွားစေ၏။ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော (သဒ္ဓါစသည့်) ဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့သည် စိတ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်၍ စိတ်ဖြစ်သည်ရှိသော် ဖြစ်ကုန်၏၊ စိတ်ချုပ်သည်ရှိသော် ချုပ်ကုန်၏။ နာမ်ရုပ်သည်လည်း ဝိညာဏ်ဟူသော အကြောင်းရှိ၏၊ ဝိညာဏ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ ထိုဝိညာဏ်၏ တဏှာ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းသည် အရိယာမဂ်ဖြင့် ပြတ်၏။ ထိုဝိညာဏ်သည် အာဟာရ (၄-ပါး) အကြောင်းကင်းသည်ဖြစ်၍ တဏှာဖြင့် မနှစ်သက်သည်ဖြစ်၍ ပဋိသန္ဓေကို မဖြစ်စေတတ်သည်ဖြစ်၍ ချုပ်၏။ နာမ်ရုပ်သည်လည်း ဝိညာဏ်ဟူသော ဟေတုအကြောင်းမရှိသည်ဖြစ်၍ သင်္ခါရစသော ပစ္စယအကြောင်းမရှိသည်ဖြစ်၍ တဖန်အသစ်ဘဝကို မဖြစ်စေ။ ဤသို့ ဝိညာဏ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် ပညာသည်လည်း ကောင်း သတိသည်လည်းကောင်း နာမ်ရုပ်သည်လည်းကောင်း ချုပ်၏။ [အရှုခံရုပ် နာမ်အပြင် အရှုဉာဏ် ချုပ်ပုံအထိ တက်မေးနိုင်သော ပုစ္ဆာတရားဖြစ်သည်။ စိတ်နှင့် ဝိညာဏ်သည် အတူတူဖြစ်သော်လည်း ဤနေရာ၌ စိတ်သည် အပ္ပနာစိတ်ဖြစ်သည်။ ဝိညာဏ်သည် ကံဝိညာဏ်ဖြစ်သည်။ စိတ်ချုပ်သော် ဣန္ဒြေ ၅-ပါး ချုပ်သည်ဟု မိန့်သဖြင့် ဣန္ဒြေတို့တွင် သတိနှင့်ပညာလည်း ပါသွား၍ စိတ်ချုပ်က ထို ၂-ပါးလည်း ချုပ်သည်ဟု ခွဲဖြေသည်။ ဝိညာဏ်အသုံးကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းဖြင့် ရှင်းပြလို၍ ခွဲသုံးသည်။]

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “အဇိတ၊ သင်မေးအပ်သော အမေးပြဿနာကို ငါ ဖြေအံ့။ အကြင်နိဗ္ဗာန်၌ နာမ်သည်လည်းကောင်း ရုပ်သည်လည်းကောင်း အကြွင်းမဲ့ ချုပ်၏။ ကုသိုလ်ကံအကုသိုလ်ကံဟူသော အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ်၏ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဤနိဗ္ဗာန်၌ ဤနာမ်ရုပ်သည် ချုပ်၏” ဟု ဟောတော်မူ၏။ [သတိပညာသည်နာမ်အဖြေထဲတွင် ပါပြီးဖြစ်၍ သီးခြားမဖြေဟု သိပါ။]

ယေ စ သင်္ခတဓမ္မာသေ-စသော အမေးဂါထာ

၁၅။ “အရှင်ဘုရား၊ အနိစ္စအစရှိသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် စုံစမ်းဆင်ခြင်အပ်ပြီးသော တရားရှိကုန်သော အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ သီလအစရှိသည်တို့ကို ကျင့်ဆဲဖြစ်ကုန်သော များစွာကုန်သော အကြင်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း ဤလောက၌ ရှိကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျင့်ကို မေးမြန်းထိုက်သော ရင့်ကျက်သော ပညာရှိတော်မူသော အရှင်ဘုရားသည် အကျွန်ုပ်အား အသေးစိတ်ဟောတော်မူပါလော့” ဟု အဇိတသည် ဆက်လက်မေးလျှောက်၏။ [ဆဋ္ဌမူ၌ အထက်ပါဂါထာ၏ရှေ့၌ အကြောင်းအရာ ကွဲသွားသောကြောင့် နံပါတ် ၁၅-တပ်ရမည်ကို မတပ်မိဘဲ အောက်ချ လွှဲတပ်ထား၏။]

အမေး ၃-ရပ်ရှိသည်ဟု ဖွင့်ပြပုံ

ဤ ၃-ပါးကုန်သော ဝါကျတို့ကို မေးအပ်ကုန်၏။ ဤဝါကျတို့သည် အမေး ၃-ရပ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် အမေး ၃-ရပ်တို့ ဖြစ်ကုန်သနည်း။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပဿနာရှေ့သွားရှိသော ကိလေသာပယ်မှုပဟာနိတို့ကိုမေးခြင်းနှင့် ယှဉ်သော မေးလိုရင်းပုစ္ဆာအစီအရင်ဖြင့် အမေး ၃-ရပ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုစကားမှန်၏၊ ဤသို့ ဆိုခဲ့သော မေးလိုရင်းပုစ္ဆာအစီအရင်ဖြင့် အဇိတသည် မေးပြီ။ (ထိုအမေးဂါထာတွင်) “အနိစ္စ အစရှိသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် စုံစမ်းဆင်ခြင်အပ်ပြီးသောတရားရှိကုန်သော အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း”ဟူသော ဝါကျဖြင့် ရဟန္တာ(အသေက္ခ)ပုဂ္ဂိုလ်သဘောကို မေး၏။ “သီလအစရှိသည်တို့ကို ကျင့်ဆဲဖြစ်ကုန်သော များစွာကုန်သော အကြင်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း ဤလောက၌ ရှိကုန်၏”ဟူသော ဝါကျဖြင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သဘောကို မေး၏။ “ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အကျင့်ကို မေးမြန်းထိုက်သော ရင့်ကျက်သော ပညာရှိတော်မူသော အရှင်ဘုရားသည် အကျွန်ုပ်အား အသေးစိတ်ဟောတော်မူပါလော့”ဟူသော ဝါကျဖြင့် ဝိပဿနာရှေ့သွားရှိသော ကိလေသာပယ်မှုပဟာနိကို မေး၏။

ကာမေသု နာဘိဂိဇ္ဈေယျ-စသော အဖြေဂါထာ

ထိုပုစ္ဆာ၌ “အို အဇိတ၊ ရဟန်းသည် ကာမတို့၌ မမက်မောမတွယ်ရာ။ စိတ် ညစ်ညူး နောက်ကျသူ မဖြစ်ရာ။ တရားအားလုံးတို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည် သတိရှိ သည်ဖြစ်၍ နေထိုင်ရာ၏” ဟူသော မြတ်စွာဘုရား၏ အဖြေသည် ဖြစ်၏။ [ထိုဂါထာ တွင် အမေး ၃-ရပ်ကို ပေါင်းဖြေထားသလား? သို့မဟုတ် “ရာ” နှစ် “ရာ” အထိ သေက္ခ အတွက်အဖြေလား၊ ထို့နောက် “တရား” စသည်ကနေ အဆုံးအထိ အသေက္ခအတွက် အဖြေလား? ဟု ကြိုတင် စဉ်းစားထားပါ။]

အနာဝရဏဉာဏ်တော်အကြောင်း

{ပုစ္ဆာဂါထာ၌ပါသော နိပကော-အရ ဘုရားရှင်သည် အနာဝရဏဉာဏ်ဖြင့် မေးသူက သိလိုသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အကျင့်စသည်ကို သိသည်။ ထို့ကြောင့် ဂါထာကို ဖွင့်မပြခင် အနာဝရဏဉာဏ် အကြောင်းကို အရင်မိန့်သည်ဟုသိကာ စာကို ဆက်ဖတ်ပါ။}

မြတ်စွာဘုရား၏ အလုံးစုံသော ကာယကံသည် ဉာဏ်တော်လျှင် ရှေ့သွား ရှိ၏။ ဉာဏ်တော်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းရှိ၏။ အလုံးစုံသော ဝစီကံသည် ဉာဏ်တော်လျှင် ရှေ့သွားရှိ၏။ ဉာဏ်တော်၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်ခြင်းရှိ၏။ အလုံးစုံသော မနောကံသည် ဉာဏ်တော်လျှင် ရှေ့သွားရှိ၏။ ဉာဏ်တော်၏ နောက်သို့အစဉ်လိုက်ခြင်း ရှိ၏။ (မြတ်စွာဘုရား၏) အတိတ်အဖို့၌ အပိတ်အပင် အတားအဆီးမရှိသော ဉာဏ်အမြင်သည် ဖြစ်၏။ အနာဂတ်အဖို့၌ အပိတ်အပင် အတားအဆီးမရှိသော ဉာဏ်အမြင်သည် ဖြစ်၏။ ပစ္စုပ္ပန်အဖို့၌ အပိတ်အပင် အတားအဆီး မရှိသော ဉာဏ်အမြင်သည် ဖြစ်၏။

အဘယ်အာရုံ၌ ဉာဏ်အမြင်ကို တားဆီးခြင်း ဖြစ်သနည်း။ အနိစ္စ၌လည်း ကောင်း၊ ဒုက္ခ၌လည်းကောင်း၊ အတ္တမဟုတ်သည်၌လည်းကောင်း အကြင်မသိ ခြင်း၊ အကြင်မမြင်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤမသိမမြင်ခြင်းသည် ဉာဏ်အမြင်ကို ဆီးတား ခြင်း ဖြစ်၏။ ဤလောက၌ ယောက်ျားသည် ကြယ်အပေါင်းတို့ကို မြင်ရာ၏။ အရေအတွက်အမည်ဖြင့်ကား မသိရာ သကဲ့သို့ (ထို့အတူ ဝိညာဏ် ၆-ပါးဖြင့် အာရုံ

၆-ပါးကို သိစေကာမူ အနိစ္စဒုက္ခအနတ္တ အနေဖြင့်ကား မသိ။) ဤတားဆီးခြင်းမျိုးသည် ဉာဏ်အမြင်ကို တားဆီးခြင်းဖြစ်ပေ၏။

မြတ်စွာဘုရား၏ကား အပိတ်အပင်အတားအဆီးမရှိသော ဉာဏ်အမြင်သည် ဖြစ်၏။ မှန်၏၊ ဘုန်းတော်ရှိကုန်သော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် (သေက္ခအသေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျင့်ကိုပြသရာ၌) အပိတ်အပင်အတားအဆီးမရှိသော ဉာဏ်အမြင် ရှိကုန်၏။

ကာမတို့၌ မမက်မော မတွယ်ရာ-ဟု ဟောရခြင်းအကြောင်း

ထိုသေက္ခ အသေက္ခတို့တွင် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် ၂-ပါးကုန်သောတရားတို့၌ စိတ်ကို စောင့်ရှောက်အပ်၏။ အဘယ်တရား ၂-ပါးတို့၌နည်းဟူမူကား မက်မော အပ်ကုန်သော အာရုံတရားတို့၌ မက်မောခြင်းဂေဓ-တဏှာမှလည်းကောင်း၊ အမျက် ထွက်အပ်ကုန်သော အာဃာတဝတ္ထုတို့၌ အမျက်ထွက်ခြင်းဒေါသမှလည်းကောင်း စိတ်ကို စောင့်ရှောက်အပ်၏။ ထိုဂေဓ ဒေါသတို့တွင် အကြင်လိုချင်ခြင်းဣန္ဒြာသည် အကြင်မိန်းမောတွေဝေခြင်းမူ၌သည် အကြင်တောင့်တခြင်းပတ္တနာသည် အကြင် အာရုံကို ချစ်မြတ်နိုးခြင်း ပိယာဟနာသည် အကြင်မြူးထူးပျော်ပါး ကစားခြင်း ကိဋ္ဌနာသည် ရှိ၏၊ ထိုဣန္ဒြာ စသည်သည် ဂေဓမည်၏။ ထိုတဏှာ-ဂေဓကို မြတ်စွာဘုရားသည် တားမြစ်တော်မူလိုသည် ဖြစ်၍ “ကာမတို့၌ မမက်မော မတွယ်ရာ” ဟူ၍ မိန့်တော်မူပြီ။ [“သေက္ခအသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျင့်ကိုပြသရာ၌” ဟူသော အချိတ်အဆက်ကို အဋ္ဌကထာစာသွားစာလာကို ထောက်ဆ၍ ထည့်နိုင်လိုက်ပေသည်။ အသေက္ခကား ရဟန္တာဖြစ်ပြီး၍ စိတ်ကို စောင့်ရှောက်ဖို့ ထည့်ဟောစရာမလိုသဖြင့် မဟောဟု သိပါ။]

စိတ်ညစ်ညူးနောက်ကျသူ မဖြစ်ရာ-ဟု ဟောရခြင်းအကြောင်း

“စိတ်ညစ်ညူးနောက်ကျသူ မဖြစ်ရာ”ဟူသော ဤဝါကျဖြင့် ကိလေသာ ထကြွမှု ပရိယုဋ္ဌာန်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းကို မိန့်တော်မူ၏။ ထိုစကားမှန်၏၊ သေက္ခ

ပုဂ္ဂိုလ်သည် အလွန်မက်မောသည်ဖြစ်၍ မဖြစ်သေးသော ကိလေသာကိုလည်း ဖြစ်စေနိုင်၏။ ဖြစ်ပြီးသော ကိလေသာကိုလည်း တိုးပွားသည်ကို ပြုနိုင်၏။ အကြင် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား မနောက်ကျသော သမ္မာသင်္ကပ္ပရှိသည်ဖြစ်၍ မမက်မော သည်ဖြစ်၍ သမ္မပ္ပဓာန်ဝီရိယကို ဖြစ်စေ၏။ (အဘယ်သို့ ဖြစ်စေသနည်းဟူမူကား) ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် မဖြစ်သေးသော ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို မဖြစ်စေပေါ်စေရန် ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏။ အားထုတ်၏။ လုံ့လပြု၏။ စိတ်ကို ချီ မြှောက်၏။ ဆောက်တည်၏။ ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖြစ်ပြီးကုန်သော ယုတ်မာ သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ရန် ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏။ အားထုတ်၏။ လုံ့လပြု၏။ စိတ်ကို ချီမြှောက်၏။ ဆောက်တည်၏။ ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြစ်စေရန် ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏။ အားထုတ်၏။ လုံ့လပြု၏။ စိတ်ကို ချီမြှောက်၏။ ဆောက်တည်၏။ ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ် တရားတို့ကို တည်မြဲစေရန် မပျောက်ပျက်စေရန် တိုးတက်ဖြစ်ပွားစေရန် ပြန့်ပြော စေရန် ပွားများမှုပြည့်စုံစေရန် ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏။ အားထုတ်၏။ လုံ့လပြု၏။ စိတ် ကို ချီမြှောက်၏။ ဆောက်တည်၏။ [သမ္မပ္ပဓာန် ဝီရိယ-၄-ပါးကို ထည့်ဟောနေခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အောက်တွင် ဝီရိယဆိုင်ရာ အနုပ္ပန္နစသည်ကို ဆက်ဖွင့်ပြလိမ့်မည်။]

အနုပ္ပန္န-ဥပ္ပန္န ကုသိုလ်အကုသိုလ်ထုတ်ယူနည်း

၁၆။ (ထိုတွင်) အဘယ်မည်ကုန်သော တရားတို့သည် မဖြစ်သေးသော ယုတ်မာ သော အကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ကုန်သနည်း?။ ကာမနှင့်စပ်သော အကြံဝိတက်၊ စိတ်ဆိုးမှုနှင့်စပ်သော အကြံဝိတက်၊ ညှဉ်းဆဲမှုနှင့်စပ်သော အကြံဝိတက်ဟူကုန် သော ဤမိစ္ဆာဝိတက်တို့သည် မဖြစ်သေးသော ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရား တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အဘယ်မည်ကုန်သော တရားတို့သည် ဖြစ်ပြီးသော ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ကုန်သနည်း?။ အဖန်ဖန်ကိန်းအနုသယဖြစ်ကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့သည် ရှိကုန်၏။ ဤအနုသယတို့သည် ဖြစ်ပြီးသော ယုတ်မာ သော အကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အဘယ်မည်ကုန်သော တရားတို့သည်

မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ကုန်သနည်း?။ ဖိုလ်သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြင်သဒ္ဓါအစရှိသော ဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့ ရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အဘယ်မည်ကုန်သော တရားတို့သည် ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ကုန်သနည်း?။ ရှစ်ယောက်မြောက် မဂ်သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြင်မဂ်ဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့ ရှိကုန်၏။ ဤတရားတို့သည် ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်တရားတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

နောက်ကျသည့်တရားများကို ဣန္ဒြေ ၅-ပါးဖြင့် ပယ်ရှားပုံ

အကြင်ဣန္ဒြေဖြင့် ကာမနှင့်စပ်သော အကြံဝိတက်ကို တားမြစ်၏။ ဤဣန္ဒြေသည် သတိန္ဒြေမည်၏။ အကြင်ဣန္ဒြေဖြင့် စိတ်ဆိုးမှုနှင့်စပ်သော အကြံဝိတက်ကို တားမြစ်၏။ ဤဣန္ဒြေသည် သမာဓိန္ဒြေမည်၏။ အကြင်ဣန္ဒြေဖြင့် ညှဉ်းဆဲမှုနှင့်စပ်သော အကြံဝိတက်ကို တားမြစ်၏။ ဤဣန္ဒြေသည် ဝီရိယန္ဒြေမည်၏။ အကြင်ဣန္ဒြေဖြင့် ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းကုန်သော ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်စွန့်၏၊ ဖျောက်ဖျက်၏၊ အဆုံးစွန်ထိ ကင်းအောင်ပြု၏၊ အဖန်ဖန်မဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်စေ၏၊ လက်မခံ။ ဤဣန္ဒြေသည် ပညိန္ဒြေ မည်၏။ သတိ သမာဓိ ဝီရိယ ပညာ ဤဣန္ဒြေ ၄-ပါးတို့၌ အကြင်ယုံကြည်ပုံအခြင်းအရာ သက်ဝင်ပုံအခြင်းအရာသည် ရှိ၏။ ဤတရားသဘောသည် သဒ္ဓိန္ဒြေမည်၏။ [အခြား ပါဠိတော်တို့၌ နာဓိဝါသေတိ-လက်မခံ-ဟူသော ပုဒ်သည် ပဇောတိ-ပယ်စွန့်၏-ဟူသောပုဒ်၏ ရှေ့ကလာသည်။]

ဣန္ဒြေ ၅-ပါးနှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်

ထိုဣန္ဒြေတို့တွင် သဒ္ဓိန္ဒြေကို အဘယ်အရာတို့၌ ရှုမြင်အပ်သနည်း။ သောတာပတ္တိမဂ်ရကြောင်းတရား ၄-ပါးဟူသော ဤအရာတို့၌ သဒ္ဓိန္ဒြေကို ရှုမြင်အပ်၏။ ဝီရိယန္ဒြေကို အဘယ်အရာတို့၌ ရှုမြင်အပ်သနည်း။ သမ္ပပ္ပဓာန် ၄-ပါးဟူသော ဤအရာတို့၌ ဝီရိယန္ဒြေကို ရှုမြင်အပ်၏။ သတိန္ဒြေကို အဘယ်အရာတို့၌ ရှုမြင်အပ်သနည်း။ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးဟူသော ဤအရာတို့၌ သတိန္ဒြေကို ရှုမြင်အပ်၏။

သမာဓိန္ဒြေကို အဘယ်အရာတို့၌ ရှုမြင်အပ်သနည်း။ ဈာန် ၄-ပါးဟူသော ဤအရာတို့၌ သမာဓိန္ဒြေကို ရှုမြင်အပ်၏။ ပညိန္ဒြေကို အဘယ်အရာတို့၌ ရှုမြင်အပ်သနည်း။ အရိယသစ္စာ ၄-ပါးဟူသော ဤအရာတို့၌ ပညိန္ဒြေကို ရှုမြင်အပ်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ဖြင့် မမေ့မလျော့သောသတိရှိသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် စိတ်သဘောအားဖြင့် ညစ်ညူးနောက်ကျခြင်း မရှိသူအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “စိတ်ညစ်ညူးနောက်ကျသူ မဖြစ်ရာ”ဟူ၍ ဟောတော်မူပြီ။ [သောတာပတ္တိမဂ်ရကြောင်းတရား ၄-ပါးဟူသည် သူတော်ကောင်းကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း၊ သူတော်ကောင်းတရားကို ကြားနာခြင်း၊ သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း၊ သောတာပတ္တိမဂ်နှင့် လျော်သော အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းတို့တည်း။ ပါထိကဝဂ်ပါဠိ ပိုဒ်ရေ ၃၁၁။ ကျန်အချက်အလက်များ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် သစ္စာခန်းမှ ယူပါ။]

တရားအားလုံးတို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်-ဟု ဟောရခြင်းအကြောင်း

၁၇။ “တရားအားလုံးတို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်”ဟူသော ဤဝါကျ၌ လောကသည် ကာမသတ္တဝါဟူသော ကိလေသာလောက၊ ရူပသတ္တဝါဟူသော ဘဝလောက၊ အရူပသတ္တဝါဟူသော ဣန္ဒြိယလောကအားဖြင့် ၃-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင် ကိလေသာလောကကြောင့် ဘဝလောကသည် ကောင်းစွာဖြစ်ပေါ်လာ၏။ (မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့၌တည်သော) ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် (ကိလေသာလောကကို ပယ်ရန်) (သဒ္ဓါအစရှိသော) ဣန္ဒြေတို့ကို ဖြစ်စေ၏။ (သဒ္ဓါအစရှိသော) ဣန္ဒြေတို့ကို တိုးပွားစေအပ်ကုန်ပြီးသည်ရှိသော် နည်းယူသိထိုက်သော “နေယျ”တရားကို ပိုင်းခြား၍သိခြင်းပရိညာ ဖြစ်၏။ ထိုနေယျပရိညာကို သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဟူသော အကျိုးရှိသော ဒဿနပရိညာ၊ အထက်မဂ်ဉာဏ် ၃-ပါးဟူသော အကျိုးရှိသော ဘာဝနာပရိညာဟူသော ပရိညာ ၂-ပါးဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်အပ်၏။ ချဲ့ဦးအံ့၊ အကြင်အခါ၌ ကလျာဏပုထုဇဉ်/သောတာပန်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည် သိထိုက်သော “ဧည ယျ”တရားကို ပိုင်းခြား၍ သိအပ်၏၊ ထိုအခါ၌ ငြိမ်းငြိမ်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော သညာ၊

မနသိကာရ (ဗလဝဝိပဿနာဉာဏ်)တို့ဖြင့် နည်းယူသိထိုက်သော “နေယျ” တရားကို ပိုင်းခြား၍ သိအပ်ပြီး ဖြစ်၏။ ကလျာဏပုထုဇဉ်/သောတာပန်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ (ဗလဝဝိပဿနာတရား) ၂-ပါးတို့သည် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှုဟုဆိုရသည့် ဒဿနကောသလ္လ၊ အထက်မဂ်ဉာဏ် ၃-ပါးဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှုဟုဆိုရသည့် ဘာဝနာကောသလ္လဟူသော ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူဖြစ်ကြောင်း ကောသလ္လတရားသို့ ရောက်ကုန်၏။ [တရားနက်သည်။ နေယျဆိုင်ရာ ပရိညာကို ဖွင့်ပြလိုသဖြင့် ချဲ့ဦးအံ့-စသည်ဖြင့် ဝါကျတက်လာသည်။ ပထမအဆင့် ဧယျ၊ ဒုတိယအဆင့် နေယျဟု အဆင့် ၂-ဆင့်ရှိကြောင်း သိထားရမည်။ ကလျာဏပုထုဇဉ်သည် သမ္မသနဉာဏ်မှစ၍ အာဒိနဝဉာဏ်အထိ ဧယျကိုသိပြီးမှ အထက်နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်မှစ၍ မဂ်ဖိုလ်အထိ နေယျတရားကို သိသည်။ ထိုတွင် သစ္စာကို စတင်သိခြင်းသည် ဧယျ၊ သစ္စာသိပြီးနောက် နည်းယူကာ ဆောင်၍ သိနိုင်ခြင်းသည် နေယျဖြစ်သည်။ အညိန္ဒြေဆိုင်ရာ သစ္စာသိပုံထောက်က သောတာပန်အတွက် နေယျအဆင့်ကသာ အထက်မဂ်ဖိုလ်သို့ သွားသည်။ ဤ၌ ပေါင်းပြစေကာမူ သောတာပန်အတွက် နေယျအဆင့်မှပင် အထက်တက်သည်ဟု မြင်ပါ။]

အဘိညာနှင့် ပရိညာအထူး

ထိုဧယျနေယျဆိုင်ရာသိမှုဉာဏ်ကို အဘိညာ၊ ပရိညာ၊ ပဟာနု၊ ဘာဝနာ၊ သစ္စိကိရိယာဟူသော တရား ၅-ပါးအပြားဖြင့် သိအပ်၏။ ထိုတရား ၅-ပါးတို့တွင် အဘိညာဟူသည် အဘယ်နည်း။ (ရုပ်နာမ်တရားတို့၏) ခက်မာခြင်း၊ တွေ့ထိခြင်း စသော မိမိလက္ခဏာ၌ အကြင်ဉာဏ်သည် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါအနေဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ဤဉာဏ်သည် အထူးသိမှုအဘိညာမည်၏။ [ဤအဘိညာဉာဏ်ဖြင့် အထက်စာပိုဒ်တွင် ပြခဲ့သည့် သိထိုက်သော ဧယျတရားကို သိသည်ဟု ဆက်စပ်မြင်ပါ။ ဤစာပိုဒ်အရ ဧယျတရားဟူသည် နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်အရာထိ ဖြစ်သည်။ အကြောင်းကိုသိသည့် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကို သိပြီး အကျိုးကိုသိသည့် အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ဖြင့် ကျန်လက္ခဏာ၊ ရသာ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကို သိသည်ဟု မြင်ပါ။]

ထိုတရား ၅-ပါးတို့တွင် ပရိညာဟူသည် အဘယ်နည်း။ ဤသို့(အဘိညာဖြင့်) အထူးသိပြီးနောက် “ဤတရားသဘောသည် ကုသိုလ်မည်၏။ ဤတရားသဘောသည် အကုသိုလ်မည်၏။ ဤတရားသဘောသည် အပြစ်ရှိ၏။ ဤတရားသဘောသည် အပြစ်မရှိ။ ဤတရားသဘောသည် ညစ်ညမ်း၏။ ဤတရားသဘောသည် ဖြူစင်၏။ ဤတရားသဘောကို မှီဝဲအပ်၏။ ဤတရားသဘောကို မမှီဝဲအပ်။ ဤသို့ အနိစ္စသည်ဆိုင်ရာ ပေါင်းစုသုံးသပ်မှုအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်ယူအပ်ကုန်သော ဤတရားတို့သည် ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသော အကျိုးကို ဖြစ်စေကုန်၏။ ဤအကျိုးရလဒ်သည် ဤသို့ယူအပ်ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော ထိုဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသည်တို့၏ သစ္စာတို့ကိုလျော်စွာသိခြင်း ထိုးထွင်းသိခြင်း ဟူသော အကျိုးရလဒ်တည်း”ဟု အကြင်ပိုင်းခြား၍သိခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤပိုင်းခြား၍သိခြင်းသည် ပရိညာမည်၏။ [အထက်တွင် အဘိညာဖြင့် သိစရာဥေယျတရားကို နာမရူပရိက္ခေဒဉာဏ်အထိ ဆင်းဖွင့်ပြသလို ဤ၌လည်း ရှေ့စာပိုဒ်နေယျသိမှု ပရိညာအရာဝယ် နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၌သာ ကန့်သတ်ပြခဲ့စေကာမူ သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အထိ ဆင်းဖွင့်ပြသည်။... ကုသိုလ်မှန်း အကုသိုလ်မှန်းစသည် ခွဲသိခြင်းသည် သမ္မသနဉာဏ်စသည့်အရာဟု ဤပရိညာအဖွင့်၏ကျေးဇူးကြောင့် အသိတိုးရပေသည်။]

ပဟာန-ဘာဝနာ-သစ္စိကိရိယာဟူသည်

ဤသို့ (ပရိညာဖြင့်) ပိုင်းခြားသိပြီးနောက် ပယ်စွန့်သင့်သောတရား(ပဟာန), တိုးပွားစေသင့်သောတရား(ဘာဝနာ), မျက်မှောက်ပြုထိုက်သောတရား(သစ္စိကိရိယ)အားဖြင့် တရား ၃-ပါးတို့သည် (လုပ်စရာရှင်းပြစရာအားဖြင့်) ကြွင်းကျန်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုတရား ၃-ပါးတို့တွင် ပယ်စွန့်သင့်သောတရားတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ အကြင်(မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိစသော)တရားတို့သည် အကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည် ပယ်စွန့်သင့်သော တရားတို့ မည်ကုန်၏။ ထိုတရား ၃-ပါးတို့တွင် တိုးပွားစေသင့်သောတရားတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ အကြင်(သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော)တရားတို့သည် ကုသိုလ်မည်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့ သည် တိုးပွား

စေသင့်သောတရားတို့ မည်ကုန်၏။ ထိုတရား ၃-ပါးတို့တွင် မျက်မှောက်ပြုထိုက်ကုန်သော တရားတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ အကြင်(နိဗ္ဗာန်)တရားသည် အသင်္ခတမည်၏။ ဤအသင်္ခတတရားသည် မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော တရားမည်၏။ အကြင်သူသည် ဤသို့ သိ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်အနက်၌ ကျွမ်းကျင်သောသူ၊ အကြောင်းပစ္စည်းပါဠိ၌ကျွမ်းကျင်သောသူ၊ (ဧကတ္တနည်းစသည်ကို သိခြင်းဟုဆိုအပ်သော) ကောင်းသောသဘော၌ ကျွမ်းကျင်သောသူ၊ (ရဟန္တာတို့၏) ဖိုလ်သဘော၌ ကျွမ်းကျင်သောသူ၊ အစီးအပွား၌ (ဆောင်ရန်) ကျွမ်းကျင်သောသူ၊ အစီးအပွားမရှိသည်၌ (ရှောင်ရန်) ကျွမ်းကျင်သောသူ၊ ဘဝနေနည်းအကြောင်းဥပါယ်၌ ကျွမ်းကျင်သောသူ၊ များမြတ်သော ကျွမ်းကျင်သူသဘောနှင့် ပြည့်စုံသောသူဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “တရားအားလုံးတို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်”ဟု ဟောတော်မူပြီ။ [ဤစာစုဖြင့် သေက္ခထက် အဆင့်မြင့်ပြီး အသေက္ခရဟန္တာဖြစ်သွားပြီဟု သဘောပေါက်က သေက္ခ အသေက္ခအချိတ် အဆက်ရပြီ။ ပုစ္ဆာ ၃-ချက်အနက် ဝိပဿနာပဟာနုပုဗ္ဗင်္ဂမကိုလည်း အထက်က ပဟာနုစသည်ဖြင့် ချိတ်ဖွင့်ပြသည်ဟု နားလည်ပါ။]

သတိရှိသည်ဖြစ်၍ နေထိုင်ရာ၏-ဟု ဟောတော်မူပုံ

“သတိရှိသည်ဖြစ်၍ နေထိုင်ရာ၏”ဟူသည်ကား ထိုအသေက္ခရဟန်းသည် မျက်မှောက်ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော၌ ချမ်းသာစွာနေခြင်းအကျိုးငှာ ရှေ့သို့တက်ရာ၌ လည်းကောင်း၊ နောက်သို့ဆုတ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ တူရုတည့်တည့်ကြည့်ရာ၌ လည်းကောင်း၊ တစောင်းကြည့်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ကွေးရာ၌လည်းကောင်း၊ ဆန့်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသုပ္ပိတသင်္ကန်းကို ဆောင်ရာ၌လည်းကောင်း၊ စားရာ၌လည်းကောင်း၊ သောက်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ကိုက်စားရာ၌လည်းကောင်း၊ လျက်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်စွန့်ရာ၌လည်းကောင်း၊ သွားရာ၌လည်းကောင်း၊ ရပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ထိုင်ရာ၌လည်းကောင်း၊ အိပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ နိုးရာ၌လည်းကောင်း၊ ပြောဆိုရာ၌လည်းကောင်း၊ ဆိတ်ဆိတ်နေရာ၌လည်းကောင်း၊

အောက်မေ့ခြင်း ‘သတိ’ဖြင့် ဆင်ခြင်ခြင်း ‘သမ္မဇဉ်’ဖြင့် နေအပ်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသတိသမ္မဇဉ်အကျင့် ၂-ပါးတို့ကို ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ တစ်ခုသော သတိအကျင့်ကို စင်ကြယ်ပြီးပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ တစ်ခုသော သမ္မဇဉ်အကျင့်ကို စင်ကြယ်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စင်ကြယ်ပြီးပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်ကုန်သနည်း။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စင်ကြယ်ကုန်ပြီးပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်ကုန်၏။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စင်ကြယ်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်ကုန်သနည်း။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စင်ကြယ်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်ကုန်၏။ မှန်၏၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား (သဒ္ဓါအစရှိသော) ဣန္ဒြေတို့သည် ပြုအပ်ပြီးသော ကိစ္စရှိကုန်၏။ အကြင်တရားအပေါင်းကို သိအပ်၏။ ထိုသိအပ်သော တရားအပေါင်းသည် ၄-ပါး အပြားရှိ၏။ (အဘယ် ၄-ပါးတို့နည်းဟူမူ) ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိခြင်းတည်းဟူသော အဘိသမယ၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော အဘိသမယ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားများခြင်းတည်းဟူသော အဘိသမယ၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းတည်းဟူသော အဘိသမယတို့တည်း။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤအဘိသမယ ၄-ပါးအပြားကို ဤပြခဲ့သည့်အတိုင်း သိ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို ရာဂ၏ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒေါသ၏ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ မောဟ၏ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ‘သတိရှိလျက် ရှေ့သို့တက်သောသူဟူ၍၊ သတိရှိလျက် နောက်သို့ဆုတ်သောသူ’ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ {ရှေ့မှာပြခဲ့သည့် တူရုတည့်တည့်ကြည့်-စသည်အကုန်ယူပါ။} ထိုကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “သတိရှိသည်ဖြစ်၍ နေထိုင်ရာ၏”ဟု ဟောတော်မူပြီ။ [ပါဠိတော်လာ ဣမာ ဒွေ စရိယာ-၌ ဒွေသရုပ်ကို ရှေ့စကားနှင့် နေဇွီဝိဘာဝိနီကိုထောက်၍ သတိသမ္မဇဉ် ၂-ပါးကို အရကောက်လိုက်ပေသည်။ အစဉ်အတိုင်း ယူပါက ‘ရဟန္တာအား သတိဝိနည်းကို ပေးအပ်သည်’ဟု ဝိနည်း၌ မိန့်ထားသည်ကိုထောက်၍ သတိကို စင်ကြယ်ပြီး ရဟန္တာတို့အတွက်၊ သမ္မဇဉ်ပညာကို စင်ကြယ်အောင်အားထုတ်ဆဲ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ယူသင့်သည်ဟု မြင်သည်။]

ထိုကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “အိုအဇိတ၊ ရဟန်းသည် ကာမတို့၌ မမက်မောမတွယ်ရာ။ စိတ်ညစ်ညူးနောက်ကျသူ မဖြစ်ရာ။ တရားအားလုံးတို့၌ ကျွမ်းကျင်

လိမ္မာသည် သတိရှိသည်ဖြစ်၍ နေထိုင်ရာ၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။

နိဂုံး

ဤပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း (ပုစ္ဆာဝိစယဟာရကို) မေးအပ်၏။ ဤပြဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း (ဝိသဇ္ဇနာဝိစယဟာရကို) ဖြေဆိုအပ်၏။ မူလသုတ်အား သင့်လျော်သော ဆိုမှု ထပ်ဆင့်ဆို အနုဂီတိ(ဝိစယ)ကို အနက်အားဖြင့်လည်းကောင်း သဒ္ဒါအားဖြင့် လည်းကောင်း နှီးနှောသောအားဖြင့် တူစွာဆောင်အပ်၏။ [အနုဂီတိကို ဤဟာရ၌ “ရတ္တော အတ္ထံ န ဇာနာတိ”စသောဂါထာဖြင့် ပြသွားသည်ဟု ဆိုလိုပုံရသည်။ အောက်က သုတ္တဝိစယမှတစ်ပါး ကျန်ဝိစယများကိုလည်း အစ၌ပြခဲ့စေကာမူ ဒေသနာဟာရသည် နည်းမှီသိနိုင်သဖြင့် အထူးမဖွင့်တော့ဟု သိပါ။] မှန်၏။ အနက်မှကင်းသော သဒ္ဒါသည် အကျိုးမရှိသောစကား ဖြစ်၏။ အကြင်ကြောင့် မကောင်းသဖြင့်ထားအပ်သော ပုဒ်ဝါကျ၏အနက်သည်လည်း သိနိုင်ခဲ့သည် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အနက်သဘာဝ နိရုတ္တိနှင့် ပြည့်စုံသောသုတ်ကို ကောင်းစွာဆိုအပ်၏။ သုတ်ကိုလည်း ရွေးချယ် စိစစ်အပ်၏။ (အဘယ်သို့ ရွေးချယ်စိစစ်အပ်သနည်း။) ဤသုတ်သည် အဘယ် သုတ်နည်း။ (၁) ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင် ဟောတော်မူအပ်သည့် အာဟစ္စဝစနသုတ် လော၊ (၂) သာဝကတို့ဟောအပ်သည့် အနုသန္ဓိဝစနသုတ်လော၊ (၃) တိုက်ရိုက် သိအပ်သော အနက်ရှိသည့် နီတတ္ထသုတ်လော၊ (၄)ဆောင်၍ သိအပ်သော အနက် ရှိသည့် နေယျတ္ထသုတ်လော၊ (၅) ညစ်ညူးမှုအဖို့အားလျော်သည့် သံကိလေသ ဘာဂိယသုတ်လော၊ (၆) ကုသိုလ်ဝါသနာအဖို့အားလျော်သည့် ဝါသနာဘာဂိယ သုတ်လော၊ (၇) ကိလေသာကို ဖောက်ခွဲခြင်းအဖို့အားလျော်သည့် နိဗ္ဗေဘာဂိယ သုတ်လော၊ (၈) အသေက္ခအဖို့အားလျော်သည့် အသေက္ခဘာဂိယသုတ်လော၊ (၉) “ဤ သုတ်၏ အဘယ်အပိုင်း၌ အလုံးစုံသောသစ္စာတို့ကို ရှုမြင်အပ်ကုန်သနည်း?။ (ဤသုတ်၏) အစအလယ်အဆုံး၌ အလုံးစုံသော သစ္စာတို့ကို ရှုမြင်အပ်ကုန်၏”ဟု (သစ္စာသုတ်လော-ဟု) ဤသို့ဤပုံ သုတ်ကို ရွေးချယ်စိစစ်အပ်ပေသတည်း။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “သုတ်၏ အကြင်မေးမြန်းစိစစ်ခြင်း

(ပုစ္ဆာဝိစယ)သည်လည်းကောင်း၊ အကြင် ဖြေဆိုစိစစ်ခြင်း(ဝိသဇ္ဇနာဝိစယ)သည်လည်းကောင်း၊ သုတ်သို့ အကြင်ထပ်မံလိုက်၍ဆိုခြင်းဆိုင်ရာ *(အနုဂီတိဝိစယ)သည်လည်းကောင်း”စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူ၏။ [သုတ် ၉-သုတ်မှန်း သိဖို့ ဧဝံ သုတ္တံ-စကားရှေ့က လူတိ-စသည်ကို ကြည့်ပြီး ကြိုးစားနားလည်ခဲ့ရသည်။ ဤသုတ် ၉-အနက် သာသနပဋ္ဌာနအခန်းကျလျှင် မည်သည့်သုတ်များကျန်၍ မည်သည့်သုတ်များပါသည်ဟု စူးစမ်းရမည်။ သစ္စာသုတ်ကို ပြသဖြင့် ဒေသနာဟာရတုန်းကလို သစ္စာကို ဤဟာရတွင်လည်း တွေ့ရသည်ဟု နှိုင်းယှဉ်မှတ်ပါ။ ဆဋ္ဌမူ၌ ဝါသနာဘာဂိယသုတ် ကျန်နေခဲ့သည်။ နေတ္တိဝိဘာဝနီဋီကာစသည်ရှု။]

ဝိစယဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ဝိစယဟာရဝိဘင်္ဂီပြီး၏။

၃-ယုတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂ

၁၈။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် သင့်မသင့်ကို ယှဉ်စေကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော ယုတ္တိဟာရဟူသည် အဘယ်နည်း။ “သဗ္ဗေသံ ဟာရာနံ” အစရှိသော အကြင်ဂါထာကို ဆိုအပ်ပြီ။ ဤဂါထာသည် ယုတ္တိဟာရမည်၏။ [“ယုတ္တာယုတ္တိ” ယောဇယတိ ဧတေနာတိ ယုတ္တိ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ မူရင်းပါဠိတော်မှ ကြိယာပုဒ်ကို ယူကာ ဘာသာပြန်ထားသည်။ နေတ္တိထုတ်နည်းစာအုပ်တို့၌ ယောဇယတိ-အစား ဝိစာရေတိ-ဟု အငှားကြိယာနှင့် ရှိသည်။]

မဟာပဒေသ၊ သစ္စာ၊ ဝိနယ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသော မူ ၄-ခု

(ထိုယုတ္တိဟာရသည်) အဘယ်သို့ ယှဉ်စေသနည်း? (အသင့်ယုတ္တိရှိစေသနည်း?)။ (အောက်ပါတိုင်း အသင့်ယုတ္တိရှိစေ၏။) ကြီးမြတ်သော ညွှန်ပြဖွယ် အကြောင်း(မဟာပဒေသ) တို့သည် ၄-ပါးတို့တည်း။ (အဘယ်၄-ပါးတို့နည်းဟူမူ) ဘုရားတည်းဟူသော ညွှန်ပြဖွယ်အကြောင်း (ဗုဒ္ဓါပဒေသ), သံဃာတည်းဟူသော ညွှန်ပြဖွယ်အကြောင်း (သံဃာပဒေသ), မထေရ်များစွာတည်းဟူသော ညွှန်ပြဖွယ်အကြောင်း (သမ္မဟုလတ္ထေရာပဒေသ), မထေရ်တစ်ပါးဟူသော ညွှန်ပြဖွယ်အကြောင်း (ဧကထေရာပဒေသ)တို့တည်း။ ဤကား မဟာပဒေသ ၄-ပါးတို့တည်း။ (မဟာပဒေသဆိုင်ရာ) ထိုပုဒ်၊ ဗျဉ္ဇနပုဒ်တို့ကို “(သစ္စာလေးပါးပြ) သုတ်၌ ချသွင်းအပ်ကုန်၏။ (ရာဂဝိနယစသော) ဝိနည်း၌ နှီးနှောအပ်ကုန်၏။ (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသော) ဓမ္မသဘော-ဓမ္မတာ၌ ထည့်သွင်းအပ်ကုန်၏။ [ဟာရသင်္ခေပတုန်းက ဘူမိ(သဒ္ဓ)နှင့် ဂေါစရ(အတ္တ) ယုတ္တိဟာရနှစ်မျိုးကို ပြန်သတိရပါ။ ထိုနှစ်မျိုးနှင့် ပြန်ချိတ်ကြည့်ရာ အထက်စာတွင် “တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ-ထိုပုဒ်ဗျဉ္ဇနတို့ကို”ဟူသော နေရာတွင် ချိတ်ရသည်။ ထိုနေရာတွင် “တေ ဘူမိဂေါစရေ”ဟု ဟာရသင်္ခေပအရ မဟောဘဲ “တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ”ဟောခြင်းမှာ ဂါထာနံပါတ် ၂၃-လာ ပဒဗျဉ္ဇန-ခေါ် ပုဒ်ဝါကျတို့ကို လည်း ဆိုလိုသည်

ဟု ထင်ပေသည်။ ထိုသို့ဆိုလျှင် ပုဒ်ဝါကျတို့ဖြင့် သဒ္ဒယုတ္တိဟာရကို အမြဲကံမျှပြနိုင်သည် ဟု အချိတ်အဆက်မိလာသည်။ ပုဒ်ဝါကျတို့ကို သဒ္ဒယုတ္တိထုတ်လျှင် ပုဒ် ၁၂-မျိုးလာ အက္ခရာ စသည်လည်း ထုတ်ပြီးဟု မှတ်ပါ။ သို့သော် ဤ၌ သဒ္ဒယုတ္တိဟာရကို သီးသန့်ထုတ်ပြမပြ ဆက်လက်စူးစမ်းပါဦး။]

(ထိုပုဒ်၊ ဗျဉ္ဇနပုဒ်တို့ကို) အဘယ်သုတ်၌ ချသွင်းအပ်ကုန်သနည်းဟူမူ အရိယ သစ္စာ ၄-ပါး(ပြသည့်သုတ်)တို့၌ ချသွင်းအပ်ကုန်၏။ အဘယ်ဝိနည်း၌ နှီးနှော အပ်ကုန်သနည်းဟူမူ ရာဂကို ဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော ဝိနည်း၌၊ ဒေါသကို ဆုံးမ ကြောင်းဖြစ်သော ဝိနည်း၌၊ မောဟကို ဆုံးမကြောင်းဖြစ်သော ဝိနည်း၌ နှီးနှော အပ်ကုန်၏။ အဘယ်ဓမ္မတာ၌ ထည့်သွင်းအပ်ကုန်သနည်းဟူမူ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဟူသော ဓမ္မတာ၌ ထည့်သွင်းအပ်ကုန်၏။ [နေတ္တိဝိဘာဝိနီ ဋီကာစာ-၃၁-၌ သဒ္ဒယုတ္တိ သည် သဘာဝနိရုတ္တိဖြစ်ခြင်း၊ အလိုရှိထိုက်သောအနက်ကို ဟောရခြင်း၊ အတ္တယုတ္တိသည် သုတ်၊ ဝိနည်း၊ ဓမ္မတာတို့နှင့် မဆန့်ကျင်ခြင်းဟု ခွဲပြသောကြောင့် မဟာပဒေသနောက် က သုတ်စသည့်အဆိုသည် သဒ္ဒယုတ္တိကနေ အတ္တယုတ္တိအကူးဟု သိရပေသည်။]

အကယ်၍ (မဟာပဒေသလေးပါးလာ) ပုဒ်၊ ဗျဉ္ဇနပုဒ်အပေါင်းသည် အရိယ သစ္စာ ၄-ပါးတို့၌ သက်ဝင်သည်ဖြစ်အံ့၊ ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့ကို ဆုံးမ ကြောင်းဖြစ်သော ဝိနည်း၌ နှီးနှောသည်ဖြစ်အံ့၊ ဓမ္မတာကိုလည်း မဆန့်ကျင်စေ သည်ဖြစ်အံ့၊ ဤသို့ ကိုက်ညီသည်ရှိသော် ကာမာသဝအစရှိသော အာသဝေါတို့ ကို မဖြစ်ပေါ်စေ။* အကြင်အကြင်သို့သော ဘူမိ(သဒ္ဓါ၊ ဂေါစရ(အတ္တ)သည် မဟာ ပဒေသ ၄-ပါးတို့နှင့် (သုတ်၊ ဝိနည်း၊ ဓမ္မတာတို့နှင့်) သင့်တော်၏။ အကြင်အကြင်သို့ သော အကြောင်းဖြင့် သင့်တော်၏။ အကြင်အကြင်သို့သော အပြားဖြင့် သင့်တော်၏။ ထိုထိုသို့သော ဘူမိ(သဒ္ဓါ၊ ဂေါစရ(အတ္တ)တို့ကို ယူအပ်၏။ [ရှေ့က အဘယ်သို့ “အသင့် ယုတ္တိရှိစေသနည်း”ဟူသော မေးခွန်းကို “ဤသို့ အသင့်ယုတ္တိရှိ(စေ)၏”ဟု ပြန်ပိတ်ကာ ဖြေသည်။* တရားစစ်မစစ် ထိုတရားကြောင့် အကုသိုလ်အာသဝဖြစ်မဖြစ်နှင့် တိုက်ကြည့်ပါ ဟု ဆိုလိုသည်။ တရားစစ်မစစ် မဟာပဒေသတို့ဖြင့်သာမက သစ္စာ၊ ဝိနယ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဖြင့်ပါ တိုက်ကြည့်ရမည်။]

အမေးအဖြေယုတ္တိဟာရထုတ်နည်း

၁၉။ (ယုတ္တိဟာရဆိုင်ရာ)အမေးပုစ္ဆာကို အမေးခံရသူသည် “မေးခွန်း၌ အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော ပုဒ်တို့ ပါဝင်ကုန်သနည်း”ဟု ပုဒ်အားဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ သက်ဝင်အပ်၏။ ရွေးချယ်စိစစ်အပ်၏။ အကယ်၍ ပုဒ်အားလုံး တို့သည် ၁-ခုသော အနက်ကို ဟောကုန်အံ့, (ဤသို့ ဟောကုန်သည်ရှိသော် ထို ပုဒ်အားလုံးတို့သည်) အမေး ၁-ခုတည်း ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ၄-ပုဒ်တို့သည် ၁-ခု သောအနက်ကို ဟောကုန်အံ့, (ဤသို့ဟောကုန်သည်ရှိသော် ထို ၄-ပုဒ်တို့သည်) အမေး ၁-ခုတည်း ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ၃-ပုဒ်တို့ သည် ၁-ခုသောအနက်ကို ဟော ကုန်အံ့, (ဤသို့ ဟောကုန်သည်ရှိသော် ထို ၃-ပုဒ်တို့သည်) အမေး ၁-ခုတည်း ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ၂-ပုဒ်တို့သည် ၁-ခုသော အနက်ကို ဟောကုန်အံ့, (ဤသို့ ဟော ကုန်သည်ရှိသော် ထို ၂-ပုဒ်တို့သည်) အမေး ၁-ခုတည်း ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ၁-ပုဒ် သည် ၁-ခုသောအနက်ကို ဟောအံ့, (ဤသို့ ဟောကုန်သည်ရှိသော် ထို ၁-ပုဒ် သည်) အမေး ၁-ခုတည်း ဖြစ်၏။ ထိုအမေးပုစ္ဆာကို စူးစမ်းဆင်ခြင်သူသည် “ဤ ပရိယတ္တိဓမ္မတို့သည် အထူးထူးသော အနက်ရှိကုန်သလော (အတ္ထ), အထူးထူး သော သဒ္ဓါရှိကုန်သလော (ဗျဉ္ဇန)။ ထိုသို့ မဟုတ် ဤပရိယတ္တိဓမ္မတို့၏ အနက် (အတ္ထ)သည် ၁-ခုတည်းဖြစ်၍ သဒ္ဓါ(ဗျဉ္ဇန)သာလျှင် ထူးသလော”ဟု သိအောင် ပြုထိုက်၏။ ပုံစံကား အဘယ်ကဲ့သို့ပါနည်း? ထိုနတ်သားသည် မြတ်စွာဘုရားကို (အောက်ပါအတိုင်း) ပုစ္ဆာကို မေးလျှောက်သကဲ့သို့ပါတည်း။ [ရှေ့အမေးအဖြေဝိစယ ဟာရနှင့် အမေးအဖြေ စထုတ်ပုံချင်း ဆင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိစယဟာရနောက် ယုတ္တိ ဟာရကို ထားပုံရသည်။...ထိုတွင် အတ္ထနှင့် ဗျဉ္ဇနကို ကွင်းဖြင့်ပြခြင်းမှာ ရှေ့က ဘူမိ၊ ဂေါစရတို့နှင့် ပြန်ချိတ်မိစေလို၍ ဖြစ်သည်။ သဒ္ဓါတူသလော အနက်ထူးလော-ဟူသော အထက်ပါ စိစစ်ချက်သည် ယုတ္တိဟာရ၏ အသက်ဖြစ်သည်။ ကျမ်းဂန်တို့၌ ထိုပုံစံများ တွေ့တိုင်း ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ယုတ္တိဟာရထုတ်ပြသွားကြောင်း သိပါ။]

ကေနဿုဗ္ဗာဟတော-စသော အမေးဂါထာ

“မြတ်စွာဘုရား, အဘယ်အရာသည် သတ္တလောကကို အခါမရွေး လွန်ကဲစွာ

သတ်အပ်ပါသနည်း။ အဘယ်အရာသည် (ထိုသတ္တလောကကို) အခါမရွေး ခြံရံလွှမ်းမိုးအပ်ပါသနည်း။ အဘယ်မည်သောမြားသည် (ထိုသတ္တလောကကို) အခါမရွေး စူးဝင်အပ်ပါသနည်း။ အဘယ်အရာသည် အခါမရွေး (ထိုသတ္တလောကကို) ပူပန်စေအပ်သနည်း”ဟု မေးလျှောက်၏။ ဤ ၄-ဝါကျတို့ကို မေးလျှောက်အပ်ကုန်၏။ (ဖြေစရာအားဖြင့်) *၃-ဝါကျသာ ဖြစ်ကုန်သော ထိုအမေးတို့ကို အဘယ်သို့ သိအပ်ပါသနည်း။ အကြင်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် နတ်သားအား ဖြေတော်မူ၏။ ထိုကြောင့် သိအပ်၏။

မစ္ဆန္ဒနာဗ္ဘဟတော-စသောအဖြေဂါထာ

“နတ်သား၊ သတ္တလောကကို သေခြင်းတရားသည် အခါမရွေး လွန်ကဲစွာ သတ်အပ်၏။ အိုခြင်းတရားသည် (ထိုသတ္တလောကကို) အခါမရွေး ခြံရံလွှမ်းမိုးအပ်၏။ တပ်မက်မှု တဏှာမြားသည် အခါမရွေး စူးဝင်အပ်၏။ အလိုကုက္ခာသည် အခါမရွေး ပူပန်စေအပ်၏”ဟု ဖြေဆိုတော်မူ၏။ [အမေး ၄-ခုဖြစ်လျက် အဖြေ ၃-ခု ဖြစ်ခြင်းမှာ တတိယနှင့်စတုတ္ထအမေးသည် တဏှာတစ်ခုတည်းကို မေးရာကျသောကြောင့် ဖြစ်သည်။]

ဇရာနှင့် မရဏကို နှိုင်းယှဉ်၍ ယုတ္တိထုတ်ခြင်း

၂၀။ ထိုအဖြေဂါထာ၌ (မစ္ဆန္ဒနာ-ပုဒ် ဇရာယ-ပုဒ်ဖြင့် ဆိုအပ်သော) ဇရာမရဏဟူသော ဤတရား ၂-ပါးတို့သည် ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော သင်္ခတတရား၏ မှတ်အပ်ကြောင်း သင်္ခတလက္ခဏာတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ခန္ဓာအစဉ်တည်တံ့မှု၏ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဤသဘောသည် ဇရာမည်၏။ ပျက်ခြင်းသည် မရဏမည်၏။ ထိုဇရာမရဏ၌ အိုခြင်း၏လည်းကောင်း သေခြင်း၏လည်းကောင်း အနက်အားဖြင့် ထူးခြားမှုရှိ၏။ အဘယ်အကြောင်းဖြင့် ထူးခြားမှုရှိသနည်း။ အကြင်ကြောင့် အမိဝမ်း၌ ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်လည်း သေကုန်၏။ ထိုအမိဝမ်း၌ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် အိုမင်းရင့်ရော်သည်ကား မဖြစ်ကုန်။ နတ်တို့အား

လည်း သေခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုနတ်တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်တို့သည်လည်း မအိုကုန်။ အိုခြင်းကို ဆေးကုသခြင်းငှာ တတ်နိုင်သည်သာလျှင်တည်း။ တန်ခိုးအဘိညာဉ်ရှိကုန်သော သူတို့၏ တန်ခိုးအရာကို ဖယ်ထား၍သာလျှင် သေခြင်းကို ဆေးကုသခြင်းငှာ မတတ်နိုင်သည်သာလျှင်တည်း။ (ဤအကြောင်းပြချက်တို့အရ ဇရာနှင့် မရဏတို့ကြား ထူးခြားမှုရှိ၏။)

ဇရာမရဏနှင့် တဏှာကို နှိုင်းယှဉ်၍ ယုတ္တိထုတ်ခြင်း

ဆက်ဦးအံ့၊ “တပ်မက်မှုတဏှာမြားသည် အခါမရွေး စူးဝင်အပ်၏”ဟု (အဖြေဂါထာ၏တတိယပါဒဖြင့်) အကြင်တဏှာကို ဆို၏။ အိုလည်းအိုကုန် သေလည်းသေကုန်သောတဏှာမရှိကုန်သောရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုတွေ့မြင်ရကုန်သောကြောင့် (ဤတဏှာသည် ဇရာမရဏတို့မှ တခြားတပါးသာလျှင်တည်း။) အကယ်၍ ဇရာမရဏကဲ့သို့ ထို့အတူ တဏှာသည် ထပ်တူဖြစ်ငြားအံ့၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော် အလုံးစုံသော ပျို့နုသောအရွယ်၌ တည်ကုန်သူတို့သည်လည်း (ခဏတိုင်းဖြစ်ပျက်နေသော တဏှာဆွေးမြေ့အိုမင်း သေဆုံးသွားရာသောကြောင့်) (ဘုရားရဟန္တာတို့လို) တဏှာကင်းကွာကုန်သည် ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ထို့အပြင် တဏှာသည် ဒုက္ခ၏အကြောင်း(သမုဒယသစ္စာ)ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဇရာမရဏသည်လည်း ဒုက္ခ၏အကြောင်း(သမုဒယသစ္စာ) ဖြစ်ရာ၏။ တဏှာသည်လည်း ဒုက္ခ၏အကြောင်း(သမုဒယသစ္စာ)မဖြစ်ငြားအံ့၊ မှန်၏၊ ဇရာမရဏသည် ဒုက္ခ၏အကြောင်း (သမုဒယသစ္စာ)မဖြစ်ရာ။ တဏှာသည် ဒုက္ခ၏အကြောင်း(သမုဒယသစ္စာ) ဖြစ်ပေ၏။ ဆက်ဦးအံ့၊ တဏှာကို မဂ်ဖြင့် ပယ်သတ်အပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဇရာမရဏကိုလည်း မဂ်ဖြင့် ပယ်သတ်အပ်သည် ဖြစ်ရာ၏။ (ဤသို့သဘောကား မရှိခဲ့။) ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် အခြားတပါးကုန်သော သင့်သောအကြောင်းတို့ဖြင့် (ခြားနားမှုရှိသည်၏ အဖြစ်ကို) ရှာအပ်၏။ အမှာစကားကို ဆိုဦးအံ့၊ ယုတ္တိသို့ကောင်းစွာတင်အပ်သည်ရှိသော် အနက်အားဖြင့်ကား ခြားနားမှုရှိသည် အဖြစ်ကို အကယ်၍ တွေ့မြင်ရသည်ဖြစ်အံ့၊ သဒ္ဓါအားဖြင့်လည်း (ခြားနားမှုရှိသည်၏အဖြစ်ကို) ရှာအပ်၏။

ငြောင့်(သလ္လ), ပူလောင်စေခြင်း(ဓူပါယန)အားဖြင့် (ဂါထာ၌ တဏှာသလ္လေန, ကုဏ္ဍာဓူပါယိတ-ပုဒ်တို့ဖြင့် ဆိုအပ်ကုန်သော) ဤတရားတို့၏ *လောဘတရားကိုယ် အားဖြင့် တစ်ခုတည်းသဘောသည် ဖြစ်၏။ မှန်၏, အလို(ကုဏ္ဍာ)၏လည်းကောင်း တောင့်တမှု(တဏှာ)၏လည်းကောင်း အနက်အားဖြင့် တပါးတခြား၏ အဖြစ် သည် မသင့်။ တဏှာဖြင့် အလိုမပြည့်သည်ရှိသော် ၉-ပါးကုန်သော ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြောင်း ဝတ္ထုတို့၌ အမျက်ထွက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းသည်လည်းကောင်း ဖြစ်တတ်၏။ (ဇရာမရဏမှာ အလိုသဘောမရှိသဖြင့် ဤအချက်လည်း ထူးသည်။) ဤသို့သော အသင့်ယုတ္တိဖြင့် ဇရာ၏လည်းကောင်း, မရဏ၏လည်းကောင်း, တဏှာ၏လည်းကောင်း အနက်အားဖြင့် တပါးတခြား၏အဖြစ်သည် သင့်၏။ [ယုတ္တိဟာရ၌ သဒ္ဓယုတ္တိဟာရကား နိရုတ္တိစတုဗျူဟဟာရနှင့် သဒ္ဓါ ကျမ်းတို့၏တာဝန်ဖြစ် သောကြောင့် ဤ၌အကျယ်မပြဘဲ အတ္ထယုတ္တိဟာရကို အဓိကထားထုတ်ပြကြောင်း တွေ့ ရသည်။ အတ္ထိယုတ္တိဟာရသည် ယနေ့ခေတ် စာချတန်းသုံး အတ္ထယုတ္တိဟာရထုတ်ပုံထက် အဆင့်များစွာ မြင့်သောကြောင့် အထက်ပါမူရင်းကနေ နည်းပြန်ယူ၍ အတ္ထယုတ္တိစာသင် နည်းကို အဆင့်မြှင့်သင့်သည်။]

လောဘကို ကုဏ္ဍာ တဏှာ-အမည် ၂-မျိုးဖြင့်ဟောရပုံ ယုတ္တိ

ဆက်ဦးအံ့, ကုဏ္ဍာဟူ၍လည်းကောင်း တဏှာဟူ၍လည်းကောင်း အမည်(ဓမ္မ) ၂-မျိုးတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် (လောဘကို) ဟောအပ်ပြီ။ ဤလောဘကို အပြင်ပ၌ ဖြစ်သော ရူပါရုံအစရှိသော ဝတ္ထုတို့ကို အာရုံပြုသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ကုဏ္ဍာဟူ၍လည်းကောင်း တဏှာဟူ၍လည်းကောင်း အမည်(ဓမ္မ) ၂-ပါးတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောအပ်ပြီ။

**တဏှာသည် သဘောတစ်ခုတည်းဖြစ်စေကာမူ
အာရုံလောင်စာကြောင့် အမည်အမျိုးမျိုးပြားပုံ ယုတ္တိ**

ချဲ့ဦးအံ့, အလုံးစုံသော တဏှာသည် အာရုံကို မျိုး၍ယူခြင်းလက္ခဏာဖြင့် တူသောလက္ခဏာရှိ၏။ ဥပမာအဘယ်ကဲ့သို့နည်း? အလုံးစုံသောမီးသည် ပူသည်၏

အဖြစ်တည်းဟူသောလက္ခဏာဖြင့် တူသောလက္ခဏာရှိသကဲ့သို့တည်း။ ထိုသို့ လက္ခဏာတူသော်လည်း စွဲလောင်ရာမီးစာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ထင်းမီးဟူ၍လည်း ကောင်း မြက်မီးဟူ၍လည်းကောင်း သစ်ပေါက်စမီးဟူ၍လည်းကောင်း နွားချေး မီးဟူ၍လည်းကောင်း ဖွဲမီးဟူ၍လည်းကောင်း အမှိုက်သရိုက်မီးဟူ၍လည်းကောင်း တပါးကုန်သောအမည်တို့ကို ရ၏။ မှန်၏၊ အလုံးစုံသောမီးသည် ပူသည်၏ အဖြစ် တည်းဟူသော လက္ခဏာရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အလုံးစုံသော တဏှာသည် အာရုံကိုမျှ၍ယူခြင်းလက္ခဏာဖြင့် တူသောလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုသို့ လက္ခဏာတူသော်လည်း အာရုံဟူသောလောင်စာဝတ္ထု၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရှာမှီး မှု(ဣစ္ဆာ)ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အာရုံကိုမက်မောမှု(တဏှာ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စူးဝင်မှု(သလ္လ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပူလောင်စေမှု(ဓူပါယနာ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စိုစွတ်စေးကပ်သော သဘောရှိမှု(သရိတာ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အာရုံ၌ပြန့်နှံမှု (ဝိသတ္တိကာ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ချစ်နှစ်သက်တတ်မှု(သိနေဟ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပင်ပန်းမှု(ကိလမထ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နွယ်ကဲ့သို့ ရစ်ပတ်ခြင်းသဘောရှိမှု (လတာ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငါးဥစွာဟူ၍အောက်မေ့မှု(မညနာ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နောင်ဖွဲ့မှု(ဗန္ဓန)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တောင့်တမှု(အာသာ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အာရုံ၌ အရသာကို သောက်လိုမှု(ဝိပါသာ)ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အလွန်နှစ်သက် တတ်မှု(အဘိနန္ဒနာ)ဟူ၍လည်းကောင်း တပါးတခြားသော အမည်တို့ဖြင့် (တဏှာ ကို) ဆိုအပ်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံသောတဏှာသည် အာရုံကို မျှ၍ယူခြင်း လက္ခဏာ ဖြင့် တူသောလက္ခဏာရှိ၏။ အကြင်အပြားအားဖြင့် ၀၀၀၈နဟာရဝိဘင်း၌ -

အာသာ စ ပိဟာ-စသော တဏှာဝေဝုဏ်ပြဂါထာ

“(သရာ)တောင့်တတတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ (ပိဟာ)မျှော်လင့်တတ်သည် လည်းဖြစ်သော၊ (အဘိနန္ဒနာ)အလွန်နှစ်သက်တတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ များ စွာကုန်သောဓာတ်တို့၌ (သရာ)မြစ်ကဲ့သို့စီးတတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ (ပတိဋ္ဌိတာ) တည်တတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ မသိခြင်းမောဟလျှင်အရင်းအမွှန်အစရှိသော၊

(ပဇ္ဇိတာ)အပြားအားဖြင့် ဆိုတတ်သည်လည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသောတဏှာကို အမြစ်နှင့်တကွ ငါသည် ဖျက်ဆီးအပ်ပြီ”ဟု ဂါထာအားဖြင့် မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ထို အာသာ၊ ပိဟာ၊ အဘိနန္ဒနာ၊ သရာ၊ ပတိဋ္ဌိတာ၊ ပဇ္ဇိတာ-ဟူသော ဝေဝုဇ်သည် တဏှာ၏ ဝေဝုဇ်ပရိယာယ် ပုဒ်တည်း။ [ယုတ္တိဟာရ၌ ဝေဝုဇ်ဟာရသွင်းပြခြင်းသည် သဒ္ဒယုတ္တိဟာရအတွက်ဖြစ်ပုံရသောကြောင့် သဒ္ဒယုတ္တိဟာရထုတ်တိုင်း ဝေဝုဇ်နည်း ပါသင့်သည်။]

တဏှာဝေဝုဇ်ပြ စုဏ္ဏိယသာကေ

ဘုရားအဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ “တိဿ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၌ စွဲမက်မှုမကင်း သူ လိုချင်မှုမကင်းသူ ချစ်ခင်မှုမကင်းသူ မွတ်သိပ်မှုမကင်းသူ ပူလောင်မှုမကင်း သူအား၊ ဤအတူ “ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ သညာက္ခန္ဓာ၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ စွဲမက်မှုမကင်းသူ လိုချင်မှုမကင်းသူ ချစ်ခင်မှုမကင်းသူ မွတ်သိပ်မှုမကင်းသူ ပူလောင် မှုမကင်းသူအား” (ဟု ဟောတော်မူအပ်သော ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၊ တိဿ သုတ်ဟူသော) တစ်သုတ်လုံးကို အကျယ်ချဲ့အပ်၏။ ဤတိဿ-သုတ်၌ ဟောအပ် သော ရာဂ၊ ဆန္ဒ၊ ပေမ၊ ပိပါသ၊ ပရိဋ္ဌာဟ-ဟူသော ဝေဝုဇ်သည် တဏှာ၏ ဝေဝုဇ် ပရိယာယ်တည်း။ [ဤသို့ ဣစ္ဆာနှင့် တဏှာတို့၏ အနက်အားဖြင့် တပါးတခြားမဟုတ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့် “အမေး ၄-ခွန်းဖြစ်ပါလျက် အဖြေ ၃-ခွန်းဖြစ်၏”ဟူသော စကား သည် အသင့်ယုတ္တိရှိ၏။]

ယုတ္တိရှာနည်းထုတ်နည်းပြပုံ

၂။ အလုံးစုံသော ဒုက္ခ၏ဖြစ်ခြင်းသည် ကာမတဏှာကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ခါရ ဟူသော အကြောင်းမှုရှိ၏(ဟုဆိုခြင်းသည် အသင့်ယုတ္တိရှိ၏။) သို့သော် အလုံးစုံ သော ငြီးငွေ့မှု၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ကာမတဏှာ၏ အခြံအရံဖြစ်သော ဝတ္ထုကာမ ဟူသော အကြောင်းရှိ၏ဟု ဆိုခြင်းကား မသင့်။ ဤအသင့်ယုတ္တိအားဖြင့် အခြား တပါးကုန်သော သင့်သောအကြောင်းတို့ဖြင့် (အသင့်ယုတ္တိကို) ရှာအပ်၏။

စရိုက်နှင့်တန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးရာ၌
ယုတ္တိရှာပြပုံ

ဆက်ဦးအံ့၊ အနာနှင့်ဆေးတည့်အောင်ပေးရသည့် ထုံးဥပဒေသရှိသော အကြင် အကြောင်းကြောင့် ရာဂစရိုက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မြတ်စွာဘုရားသည် အသုဘ ကို ဟောတော်မူ၏။ ဒေါသစရိုက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မြတ်စွာဘုရားသည် မေတ္တာ ကို ဟောတော်မူ၏။ မောဟစရိုက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မြတ်စွာဘုရားသည် ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်ကို ဟောတော်မူ၏။ မှန်၏၊ အကယ်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဂစရိုက်ရှိ သောပုဂ္ဂိုလ်အား မေတ္တာဟူသော လွတ်မြောက်မှု(မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ)ကို ဟော တော်မူငြားအံ့၊ နို့နေးသည့်အသိဉာဏ်ရှိသော ချမ်းသာသောအကျင့်(သုခါပဋိပဒါ- ဒန္တာဘိညာ)ကိုမူလည်း ဟောတော်မူငြားအံ့၊ လျင်မြန်သည့် အသိဉာဏ်ရှိသော ချမ်းသာသောအကျင့် (သုခါပဋိပဒါ-ခိပ္ပါဘိညာကို)လည်း ဟောတော်မူငြားအံ့၊ ဝိပဿနာရှေ့သွားရှိသော ပဟာန်ကိုမူလည်း ဟောတော်မူငြားအံ့၊ (မေတ္တာသည် ရာဂနှင့် နီးသောကြောင့်၊ ရာဂစရိုက်ရှိသူသည် ဒုက္ခပဋိပဒါအကျင့်ကို ကျင့်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့်၊ ရာဂစရိုက်ရှိသူကို သမထရှေ့သွားရှိသောပဟာန်ကို အရင်ဟော ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်) (ထို) ဒေသနာသည် မသင့်။ ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်း ဖြင့် အလုံးစုံသော သဘောတရားသည် ရာဂကို ပယ်ခြင်းအား လျောက်ပတ်၏၊ ဒေါသကို ပယ်ခြင်းအား လျောက်ပတ်၏၊ မောဟကို ပယ်ခြင်းအား လျောက်ပတ်၏။ ထိုအလုံးစုံကို ဝိစယဟာရဖြင့် ရွေးချယ်စိစစ်၍ ယုတ္တိဟာရဖြင့် ယှဉ်စေအပ်၏။ ဉာဏ်၏ အကြင်မျှလောက်သော အာရုံသည် ရှိ၏။ ထိုမျှလောက်သော ယုတ္တိဟာရ အစီအရင်သည် ဖြစ်၏။ [ယုတ္တိဟာရက ကြီးကျယ်ခမ်းနားသည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဗြဟ္မစိုရ်တရား၄-ပါး၊ သင်္ခါရနိမိတ်ပယ်ခြင်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာပယ်ခြင်းတို့ဖြင့်
ယုတ္တိဟာရထုတ်ပြပုံ

“မေတ္တာဖြင့် နေလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား ဒေါသသည် စိတ်ကိုကုန်ခန်းစေ၍ တည်လိမ့်မည်”ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်၊ “ဒေါသသည် ပယ်စွန့်ခြင်း ချုပ်

ခြင်းသို့ ရောက်၏” ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ “ကရုဏာဖြင့် နေလေ့ ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား ညဉ့်ဆဲနိပ်စက်ခြင်းသည် စိတ်ကိုကုန်ခန်းစေ၍ တည်လိမ့် မည်” ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်၊ “ညဉ့်ဆဲနိပ်စက်ခြင်းသည် ပယ်စွန့်ခြင်း ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏” ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ “မုဒိတာဖြင့် နေ လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မမွေ့လျော်ခြင်းသည် စိတ်ကို ကုန်ခန်းစေ၍ တည်လိမ့် မည်” ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်၊ “မမွေ့လျော်ခြင်းသည် ပယ်စွန့်ခြင်းချုပ် ခြင်းသို့ ရောက်၏” ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ “ဥပေက္ခာဖြင့် နေလေ့ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ရာဂသည် စိတ်ကိုကုန်ခန်းစေ၍ တည်လိမ့်မည်” ဟူသော ဤ ဒေသနာသည် မသင့်၊ “ရာဂသည် ပယ်စွန့်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏” ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာသင့်၏။ “သင်္ခါရနိမိတ်ကင်းစင်သော ဖလသမာပတ်ဖြင့် နေ လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား သင်္ခါရနိမိတ်သို့အစဉ်လျှောက်ခြင်းရှိသူဖြစ်၍ ထိုထိုပယ် စွန့်ပြီးသော သင်္ခါရနိမိတ်ကြောင့်သာလျှင် စိတ်ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်ပြန်သေး ၏” ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်၊ “သင်္ခါရနိမိတ်သည် ပယ်စွန့်ခြင်းချုပ် ခြင်းသို့ ရောက်၏” ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ “‘ငါ ဖြစ်၏’ဟု (မှတ် ထင်လျက်) (အတ္တမှ)ကင်းသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို ‘ဤ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး သည် ငါ ဖြစ်၏’ဟု (သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြင့်) အဖန်ဖန်မရှု။ ထိုသို့ မရှုစေကာမူ ငါ့အား ‘အဘယ်သည် ငါဖြစ်သနည်း’ဟူ၍ ‘အဘယ်အခြေအနေဖြင့် ငါ ဖြစ်သနည်း’ဟူ၍ ဟိုလိုဖြစ်မလားဒီလိုဖြစ်မလားဟူသော ယုံမှားသည့် ဝိစိကိစ္ဆာဟုဆိုအပ်သော မြား သည် စိတ်ကို သိမ်းပိုက်၍ တည်လိမ့်မည်” ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်။ “ဟို လိုဖြစ်မလားဒီလိုဖြစ်မလားဟူသော ယုံမှားသည့် ဝိစိကိစ္ဆာဟုဆိုအပ်သော မြား သည် ပယ်စွန့်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏” ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ [နောက်ဆုံးအပိုဒ်၌ သောတာပန်သည် ဒိဋ္ဌိတော့ ကင်း၏၊ ဝိစိကိစ္ဆာမကင်းဟု ဆိုရာကျ သဖြင့် မသင့်ဟု ဆိုလိုသည်။]

ရူပါဝစရဈာန်ဆိုင်ရာ အမြတ်အယုတ်
ယုတ္တိထုတ်ပြပုံ

ဒေသနာတစ်ပါးကား အဘယ်နည်း။ “ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့သည် ထူး(မြတ်)သော (ဒုတိယဈာန်)အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏” ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်, “(ပဌမဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏” ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ တစ်နည်းကား “*ဝိတက်မရှိခြင်းကို အာရုံပြု ကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် (ဒုတိယဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ် ကုန်၏”ဟူသော ဤ ဒေသနာသည် မသင့်, “ထူးသော(ဒုတိယဈာန်)အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏”ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ (ပ-တွင် ဒု, ပ၊ ဒု, ဒု။) [ဒုတိယ ဈာန်အရာ *ဝိတက်မရှိခြင်း-ဟူသော ဘာသာပြန်ကို အဋ္ဌကထာပါဠိနှင့် နိဿယကို ကြည့်၍ ပြန်လိုက်သည်။ ဆဋ္ဌမူပါဠိတော်၌ အ-မပါပေ, ဝိတက္က-စသည် ရှိနေသည်။]

ဒုတိယဈာန်ကို ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဝိတက်၊ ဝိစာရကို အာရုံပြုခြင်း ရှိ ကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် ထူးသော(တတိယဈာန်)အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန် ၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်, (ဒုတိယဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန် ၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ တစ်နည်းကား တတြမဇ္ဈတ္တပေက္ခာ၊ သုခကို အာရုံပြုခြင်း ရှိကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် (တတိယဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်, ထူးသော(တတိယ ဈာန်)အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤ ဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ (ဒုတွင် တ, ဒု၊ တ, တ။)

တတိယဈာန်ကိုဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဝီတိ၊ သုခကို အာရုံပြုခြင်း ရှိကုန် သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် ထူးသော (စတုတ္ထဈာန်)အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန် ၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်၊ (တတိယဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ် ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ တစ်နည်းကား ဥပေက္ခာသည် ဖြစ် စေအပ်သော သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းကို အာရုံပြုခြင်းရှိကုန်သော သညာ၊ မနသိ ကာရတို့သည် (စတုတ္ထဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာ

သည် မသင့်, ထူးသော (စတုတ္ထဈာန်) အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ (တ-တွင် ၈, တ၊ ၈, ၈။)

စတုတ္ထဈာန်ကိုဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဥပေက္ခာဝေဒနာကို အာရုံပြုခြင်းရှိကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် ထူးသော (အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်) အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်, (စတုတ္ထဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ တစ်နည်းကား အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို အာရုံပြုခြင်းရှိကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် (အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်, ထူးသော (အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်) အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ (စတွင် အာ, ၈၊ အာ, အာ။)

အရူပါဝစရဈာန်ဆိုင်ရာ အမြတ်အယုတ် ယုတ္တိထုတ်ပြပုံ

အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်အား ရူပဈာန်ကို အာရုံပြုခြင်း ရှိကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် ထူး(မြတ်)သော (ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်)အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်, (အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ တစ်နည်းကား ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို အာရုံပြုခြင်းရှိကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် (ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်, ထူးသော (ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်)အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ (အာ တွင် ဝိည, အာ၊ ဝိည, ဝိည။) ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်ကို ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား အာကာသာနဉ္စာယတနကို အာရုံပြုခြင်းရှိကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် ထူးသော (အာကိဉ္စညာယတနဈာန်)အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်, (ဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်မှ)ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။

တစ်နည်းကား အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို အာရုံပြုခြင်းရှိကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် (အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်၊ ထူးသော (အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်) အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ (ဝိဉ်တွင် ကိဉ်၊ ဝိဉ်၊ ကိဉ်၊ ကိဉ်။)

အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဝိညာဏဉ္ဇာယတနဈာန်ကို အာရုံပြုခြင်းရှိကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် ထူးသော (နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်) အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်၊ (အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ တစ်နည်းကား နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို အာရုံပြုခြင်းရှိကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် (နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်၊ ထူးသော (နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်) အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ (ကိဉ်တွင် နေ၊ ကိဉ်၊ နေ နေ။)

နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ထင်ရှားသည့် သညာကိစ္စကိုပြုတတ်သည်သာ ဖြစ်ကုန်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အလုံးစုံတို့သည် ထူးသော (သညာ ဝေဒယိတနိရောဓမာပတ်) အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်၊ (နေဝ သညာနာသညာယတနဈာန်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ တစ်နည်းကား သညာဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ရာ-သညာဝေဒယိတ နိရောဓမာပတ်ကို အာရုံပြုခြင်းရှိကုန်သော သညာ၊ မနသိကာရတို့သည် (သညာ ဝေဒယိတနိရောဓမာပတ်မှ) ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်၊ ထူးသော (သညာ ဝေဒယိတနိရောဓမာပတ်) အကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။ (နေတွင် နိ၊ နေ၊ နိ၊ နိ။)

အဘိညာဉ်စိတ်ဆိုင်ရာ ယုတ္တိထုတ်ပြပုံ

စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဝသီဘော်မြောက်အောင် လေ့ကျင့်အပ်ပြီးသော စိတ်သည် (အဘိညာဉ်ဖန်ဆင်းခြင်းသို့) ရှေးရှုဆောင်ခြင်းကို (ယူခြင်းငှာ) ခန့်ထည်၏ဟူသော ဤဒေသနာသည် မသင့်၊ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဝသီဘော်မြောက်အောင် လေ့ကျင့်အပ်ပြီးသော စိတ်သည် (အဘိညာဉ်ဖန်ဆင်းခြင်းသို့) ရှေးရှုဆောင်ခြင်းကို ယူခြင်းငှာ ခန့်ထည်၏ ဟူသော ဤဒေသနာသည်သာ သင့်၏။

နိဂုံး

ဤသို့ အလုံးစုံ အင်္ဂါ ၉-ပါးရှိကုန်သော သုတ္တန်တို့ကို ဓမ္မအားလျော်စွာ ဝိနယအားလျော်စွာ ဘုရားအဆုံးအမအားလျော်စွာ ရှုထောင့်ပေါင်းစုံမှ ဝိစယဟာရဖြင့် ရွေးချယ်စိစစ်၍ ယုတ္တိဟာရနှင့် ယှဉ်စေအပ်ကုန်၏ဟု သိအပ်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “သဗ္ဗေသံ ဟာရာနံ ယာ ဘူမိ ယော စ ဂေါစရော တေသံ”စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူပြီ။

ယုတ္တိဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ယုတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂီပြီး၏။

၄- ပဒဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂ

၂၂။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် နီးကပ်သောအကြောင်းကို ဟောပြောကြောင်း ဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော ပဒဋ္ဌာနဟာရဟူသည် အဘယ်နည်း။ “ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဇိနော” ဟူသော ဤဟာရသည် ပဒဋ္ဌာနဟာရမည်၏။ (ဓမ္မံ ဒေသေတိ-အရ) အဘယ်သို့ တရားကို ဟောတော်မူသနည်း။ [“ပဒံ တိဋ္ဌတိ ဧတေနာတိ ပဒဋ္ဌာနော”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုကာ “အကြောင်းတရား၏ တည်ကြောင်းဖြစ်၍”ဟု လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ပဒဋ္ဌာနံ ဝိစာရေတိ-အစား မူရင်းစာသား ဒေသေတိ-ယူကာ ဘာသာ ပြန်ထားသည်။]

ဝိပလ္လာသ၊ ဝိယသာတရုပ်၊ အဒိန္နဒါနစေတနာ

ဟူသော ပဒဋ္ဌာန်များ

အဝိဇ္ဇာသည် အလုံးစုံသော တရားတို့၏ မဖောက်မပြန် မှန်သောသဘောကို ထိုးထွင်းမသိနိုင်ကြောင်းဟူသော အမှတ်လက္ခဏာရှိ၏။ ဝိပလ္လာသတရားတို့သည် ထိုအဝိဇ္ဇာ၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ တဏှာသည် ငါ၊ ငါ့ ဥစ္စာဟု အာရုံကို သက်ဝင်မျိုသိပ်နှလုံးသွင်းခြင်း အမှတ်လက္ခဏာရှိ၏။ ချစ်ဖွယ် သဘော သာယာဖွယ်သဘောသည် ထိုတဏှာ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ လောဘသည် အာရုံကို တောင့်တခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ အဒိန္နဒါနစေတနာ သည် ထိုလောဘ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ [မူလနှစ်ဖြာနှင့် လောဘ တို့၏ ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို သိသာစေရန် ခွဲဖော်ပြသည်။ အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်သည် အကျိုးတရား နှင့် မကင်းသဖြင့် အကျိုးတရားတို့ကို လည်း ထုတ်ပြသည်။ ထိုအကျိုးတရားကို ထုတ်ပြ ရာ၌ ရိုးရိုးမပြ ပရမတ်လက္ခဏာကိုပါ ထုတ်ပြသည်။ ယင်းသို့ လက္ခဏာကိုပါ ထုတ်ပြ ခြင်းသည် လာမည့်လက္ခဏာဟာရနှင့် ဤပဒဋ္ဌာနဟာရတို့၏ အချိတ်အဆက်ဖြစ်သည်။]

ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ အဿာဒ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမကာယ
ဟူသော ပဒဋ္ဌာန်များ

တင့်တယ်သည်ဟုမှတ်ထင်သော သုဘသညာသည် အဆင်းပုံသဏ္ဌာန် အမူအရာ ဟန်ပန်ကို ယူခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဣန္ဒြေကိုစောင့်ရှောက်ခြင်းသည် ထိုသုဘသညာ၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ ချမ်းသာသည်ဟု မှတ်ထင်သော သုခသညာသည် အာသဝ၏ အာရုံဖြစ်သောဖဿဖြင့် အာရုံသို့ ကပ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ သာယာကြောင်းဖြစ်သော တဏှာသည် ထိုသုခသညာ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ မြသည်ဟု မှတ်ထင်သော နိစ္စသညာသည် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဟူသော သင်္ခတလက္ခဏာရှိလှန်သော တရားတို့ကို ကောင်းစွာ မရှုမမြင်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ စိတ်ဝိညာဏ်သည် ထိုနိစ္စသညာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ငါကောင်းဟု မှတ်ထင်သော အတ္တသညာသည် အနိစ္စသညာနှင့် ဒုက္ခသညာတို့ကို ကောင်းစွာ မရှုမမြင်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ နာမကာယသည် ထိုအတ္တသညာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ [အကုသိုလ်သညာ လေးပါး၏ ပဒဋ္ဌာန်များကို မှတ်ရလွယ်စေရန် ခွဲဖော်ပြသည်။ ယင်းသညာတို့ကို သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးဖြင့် ပယ်သတ်နိုင်သည်။ ဤအထိအကုသိုလ်တရားတို့၏ ပဒဋ္ဌာန်များဖြစ်သည်။]

နေယျအာရုံ၊ အသုဘအာရုံ၊ အဒိန္နဒါနဝိရတီ၊ ပါဏာတိပါတဝိရတီ၊
သမ္မာပဋိပတ်ဟူသော ပဒဋ္ဌာန်များ

ဝိဇ္ဇာသည် အလုံးစုံသော တရားတို့၏ မဖောက်မပြန်သော သဘောကို ထိုးထွင်းသိခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ သိထိုက်သော သစ္စာအလုံးစုံသည် ထိုဝိဇ္ဇာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ သမထသည် စိတ်ကို ပျံ့လွင့်စေတတ်သော ဥဒ္ဓစ္စကို ကောင်းစွာပျောက်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ အသုဘအာရုံသည် ထိုသမထ၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အလောဘသည် အလိုရမ္မက်ကို ပယ်ပျောက်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ အဒိန္နဒါနမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဝိရတီသည် ထိုအလောဘ၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အဒေါသသည် အမျက်မထွက်ခြင်း

လက္ခဏာ ရှိ၏။ ပါဏာတိပါတမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဝိရတီသည် ထိုအဒေါသ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အမောဟသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုင်ရာ ဒသက ဝတ္ထုတို့ကို မဖောက်မပြန်ကျင့်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ မှန်စွာကျင့်ခြင်းသမ္မာပဋိပတ် သည် ထိုအမောဟ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ [ဝတ္ထုအဝိပဋ္ဌိပတ္တိ လက္ခဏော၌ ဝတ္ထုနောင် အ-အငြင်း၊ ဝိ-အငြင်းဖြစ်သောကြောင့် အငြင်းရဲ့အငြင်းက မူရင်းသဘောဖြင့် ဘာသာပြန်ထားသည်။ ခေါင်းစီး၌ ရှေ့က အဝိဇ္ဇာနှင့်တဏှာတို့၏ ဆန့် ကျင်ဘက်အစဉ်ဖြစ်သည့် ဝိဇ္ဇာ၊ သမထ၊ ကုသိုလ်မူလ ၃-ပါးတို့၏ ပဒဋ္ဌာန်များဟု သိသာ စေရန် ခွဲဖော်ပြသည်။]

နိဗ္ဗိဒါ၊ ဝေဒနာ၊ ဥပ္ပါဒဝယ၊ ဓမ္မသညာ
ဟူသော ပဒဋ္ဌာန်များ

မတင့်တယ်ဟု မှတ်သားသော အသုဘသညာသည် ညိုမည်းမည်းဝိနီလက နှင့် ပြည်ယိုစီးနေဆဲဝိပဗ္ဗကအသုဘကောင်ကို ယူခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ငြီးငွေ့ သောအားဖြင့်ဖြစ်သော ဘာဝနာဉာဏ်သည် ထိုအသုဘသညာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဆင်းရဲဟု မှတ်သားသော ဒုက္ခသညာသည် အာသဝ၏ အာရုံဖြစ်သော ဖဿကို ပိုင်းခြားသိခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ ဝေဒနာသည် ထိုဒုက္ခ သညာ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ မမြဲဟုမှတ်သားသော အနိစ္စ သညာသည် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းဟူသော သင်္ခတလက္ခဏာ ရှိကုန်သောတရားတို့ ကို ကောင်းစွာရှုခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သင်္ခတတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသည် ထိုအနိစ္စသညာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ငါကောင် မဟုတ်ဟု မှတ်သားသော အနတ္တသညာသည် အလုံးစုံသော သဘောတရားတို့ကို နှလုံးသွင်း ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သဘာဝဓမ္မမျှသာတည်းဟူသော အမှတ်ဓမ္မသညာသည် ထို အနတ္တသညာ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ [ကုသိုလ်သညာ၄-ပါးတို့၏ ပဒဋ္ဌာန်များဟု သိသာစေရန် ခွဲဖော်ပြသည်။ သတိပဋ္ဌာန်၄-ပါး မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်နှင့် ချိတ်ဖတ်ကြည့်ပါ။]

ကာမဂုဏ် ၅-ပါး၊ ပသာဒိန္ဒြေ ၅-ပါး၊ မနာယတန၊
စိတ်ဝင်စားခံရသော လာမည့်ဘဝဟူသော ပဒဋ္ဌာန်များ

ဝတ္ထုကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့သည် ကာမရာဂ၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်ကုန်၏။ မျက်စိစသည်အကြည်ရုပ်ဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့သည် ရုပ်၌ မက်မောသော ရူပရာဂ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်ကုန်၏။ ဖိ-ခုမြှောက်သော မနာ ယတနသည် ဘဝ၌ မက်မောသောဘဝ ရာဂ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အဖန်တလဲလဲရှုကြည့်မိသည့် ဖြစ်လတ္တံ့သော ဘဝခန္ဓာသည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ [ပဒဋ္ဌာန်ကို တစ်ခါတည်း ထုတ်ပြ သည်။ အကုသိုလ်အာရုံဆိုင်ရာ ပဒဋ္ဌာန်များဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ယူပါ။ မှန်၏၊ ဖြစ် လတ္တံ့နောက် တကယ်ရလာမည့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတွင် ရုပ်ကသာ အာရုံမယူတတ်ပေ။ ကျန်နာမ်တရားများ အာရုံယူတတ်သည်။]

ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ အဝေစ္စပသာဒ၊ သဒ္ဓါ၊ သမ္မပ္ပဓာန်၊ သတိပဋ္ဌာန်၊
ဈာန်၊ သစ္စာ-ဟူသောကြောင်းပဒဋ္ဌာန်များ

ရှေ့၌နေခဲ့ဖူးသောခန္ဓာအစဉ်ကို အဖန်လဲလဲအောက်မေ့သောသတိသည် ကုသိုလ်ကံသာလျှင်ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသည်ဟူသော ကမ္မဿကတာဉာဏ်အမြင်၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ [ဆဋ္ဌမူပါဠိ၌ “ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ” ဟူသော ကတ္တားနှင့် “ဉာဏဒဿနဿ” ဟူသော သမ္ပဒါန်ပုဒ်ကို space-မခြားဘဲ ရိုက်ထား၍ တစ် သမာသ်တည်းထင်မိတတ်သည်။] သဒ္ဓါသည် ယုံကြည်သောအားဖြင့် အာရုံသို့သက်ဝင် ဆုံးဖြတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ ကြည်ညိုသင့်သော ဘုရားအစရှိသော ဝတ္ထုအာရုံ၌ သက်ဝင်ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်တတ်သောတရားဟူ၍ ဉာဏ်မှာ ရှေးရှုထင်လာခြင်း ပစ္စုပ္ပန်ရှိ၏။ ကြည်လင်မှုပသာဒသည် မနောက်ကျခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏၊ ကောင်း စွာကြည်လင်ခြင်းတရားဟု ဉာဏ်မှာထင်လာခြင်း ပစ္စုပ္ပန်လည်း ရှိ၏။ သဒ္ဓါ သည် အလွန်တောင့်တယုံကြည်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ မတုန်မလှုပ်ပြီးပြည့်စုံစွာ ကြည်လင်ခြင်းသည် ထိုသဒ္ဓါ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ ကြည်လင်

မူပသာဒသည် မနောက်ကျိခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ သဒ္ဓါတရားသည် ထိုပသာဒ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဝီရိယသည် အားထုတ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ မဖောက်မပြန်မှန်ကန်သော သမ္မပ္ပဓာန်လုံ့လသည် ထိုဝီရိယ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ သတိသည် ငုပ်လျှိုးသကဲ့သို့ အာရုံသို့ သက်ဝင်အမှတ်ရ ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သတိစွဲမြဲတည်မှုသတိပဋ္ဌာန်သည် ထိုသတိ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ သမာဓိသည် တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ် ဟူသော တည်တံ့ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဈာန်တို့သည် ထိုသမာဓိ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်ကုန်၏။ ပညာသည် ကွဲပြားခြားနားသောအားဖြင့် သိခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ သစ္စာအာရုံတို့သည် ထိုပညာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်ကုန်၏။ [ဤနေရာ၌ လက္ခဏာဒီစတုက္ကတွင်လာသည့် ပစ္စုပ္ပန်ပါ ၂-ချက်ထုတ်ပြ လာသည်။ ဤတရားတို့ကို ဣန္ဒြေဗိုလ် ၅-ပါးစသည်ဆိုင်ရာ ဗောဓိပက္ခိယပဒဋ္ဌာန်များဟု မှတ်ပါ။]

အဝိဇ္ဇာစသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဒဋ္ဌာန်တရားများ

တစ်ပါးသော နည်းကို ငါကစွည်းမထေရ်သည် ဆိုအပ်၏။ လွဲမှားသော အကြောင်းဖြင့် နှလုံးသွင်းမှု အယောနိသောမနသိကာရသည် သာယာဖွယ်ကို နှလုံးသွင်းရှုမြင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ အဝိဇ္ဇာသည် ထိုအယောနိသောမနသိကာရ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာသည် သစ္စာ ၄-ပါးတို့၌ တွေဝေ ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာသည် သင်္ခါရတို့၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ သင်္ခါရတို့သည် ဘဝသစ်ကို ပေါက်ရောက်စေခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ [ပုနတ္ထဝ-နောက် ဝိဘတ်ထားပုံ ဆဋ္ဌမူနေတ္တိအဋ္ဌကထာနှင့် ချောင်းကောက်နိဿယတို့ မတူ။ ဤ၌ ချောင်းကောက်နိဿယအတိုင်း ပြန်လိုက်သည်။] ထိုသင်္ခါရတို့သည် စိတ် ဝိညာဏ်၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်ကုန်၏။ စိတ်ဝိညာဏ်သည် အကျိုး ဥပပတ္တိဘဝ၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ထိုစိတ်ဝိညာဏ်သည် နာမ် ရုပ်၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ နာမ်ရုပ်သည် နာမကာယ ရူပကာယ

တို့ကို ပေါင်းစပ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ထိုနာမ်ရုပ်သည် အာယတန ၆-ပါး၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အာယတန ၆-ပါးသည် စက္ခုအစရှိကုန် သော ဣန္ဒြေ ၆-ပါးတို့၏ ပိုင်းခြားအပ်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော လက္ခဏာ ရှိ၏။ ထိုအာယတန ၆-ပါးသည် ဖဿ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဖဿသည် စက္ခုပသာဒ+ရူပါရုံ+စက္ခုဝိညာဏ်တို့၏ စုဝေးရာ လက္ခဏာရှိ၏။ ထို ဖဿသည် ဝေဒနာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဝေဒနာသည် လိုလား အပ်သော ဣဋ္ဌာရုံနှင့် မလိုလားအပ်သော အနိဋ္ဌာရုံကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ထိုဝေဒနာသည် တဏှာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ တဏှာသည် အာရုံကို မျို၍ယူခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ထိုတဏှာသည် ဥပါဒါန်၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဥပါဒါန်သည် ဥပပတ်ခန္ဓာကို ဖြစ်စေတတ်၏။ (ဖြစ် စေတတ်သော လက္ခဏာရှိ၏။) ထိုဥပါဒါန်သည် ဘဝ၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ (ကမ္မ) ဘဝသည် နာမကာယနှင့် ရူပကာယကို ဖြစ်စေခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ ထို(ကမ္မ)ဘဝသည် ဇာတိ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဇာတိ သည် ခန္ဓာတို့၏ အဦးအစ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဇာတိသည် ဇရာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဇရာသည် ခန္ဓာဟူသော ဥပဓိ၏ မှည့်ရင့် ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဇရာသည် မရဏ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ မရဏသည် ရုပ်နာမ်နှစ်ထွေ ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ကင်းပြတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ထိုမရဏ သည် သောက၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ သောကသည် ဆွေမျိုး တို့၏ ပျက်စီးခြင်းစသည်ဖြင့် နှိပ်စက်ခံရသူ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ ပူပန်ခြင်းကို ပြုတတ်၏။ (ပြုတတ်သော လက္ခဏာရှိ၏။) ထိုသောကသည် အသံ ထွက်ငိုကြွေးခြင်းပရိဒေဝ၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ပရိဒေဝ သည် ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းစသည်ဖြင့် နှိပ်စက်ခံရသူ၏ ငိုကြွေးမြည်တမ်း ခြင်းကို ပြုတတ်၏။ (ပြုတတ်သော လက္ခဏာရှိ၏။) ထိုပရိဒေဝသည် ဒုက္ခ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဒုက္ခသည် ကာယကို လွန်စွာနှိပ်စက်တတ်

သော သဘောရှိ၏။ ထိုဒုက္ခသည် စိတ်ဆင်းရဲမှု ဒေါမနဿ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဒေါမနဿသည် စိတ်ကို လွန်စွာနှိပ်စက်တတ်သော သဘောရှိ၏။ ထိုဒေါမနဿသည် စိတ်၏ ပြင်းစွာပူပန်ပင်ပန်းမှု ဥပါယာသ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဥပါယာသသည် စိတ်၏ ပြင်းစွာပူလောင်ခြင်းကို ပြုတတ်၏။ ထိုဥပါယာသသည် ဘဝ၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ (ကိလေသာဝဋ်ဟူသော ဘဝ၏ အကြောင်းအင်္ဂါ၊ ကမ္မဝဋ်ဝိပါကဝဋ်ဟူသော ဘဝဟုဆိုရသည့် အစိတ်အင်္ဂါအားဖြင့်) ဤဘဝအင်္ဂါတို့သည် အကြင်အခါ၌ ညီညွတ်ကုန်၍ ဖြစ်ပွားကုန်၏။ ထိုအခါ၌ ထိုဘဝသည် ဖြစ်၏။ ထိုဘဝသည် သံသရာကျင်လည်မှု၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အရိယာမဂ်သည် သံသရာဝဋ်မှ ထွက်မြောက်စေခြင်း လက္ခဏာ ရှိ၏။ ထိုအရိယာမဂ်သည် နိရောဓနိဗ္ဗာန်၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ [လက္ခဏပုဒ်သည် ပုဒ်တိုင်းနောက် မပါ။ ထို့ကြောင့် အစောပိုင်း၌ ထည့်ကာ ဘာသာပြန်ထားသည်။ နောက်ပိုင်း သဘောလက္ခဏာတူသဖြင့် လက္ခဏပုဒ်မပါစေကာမူ ထည့်မပြန်တော့ပါ။]

ဓမ္မာစရိယစာချတန်းသုံးဆိုင်ရာ ပဒဋ္ဌာန်များ

အကြားအမြင်များသော ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာကို သိသူအဖြစ်သည် တရားနှင့် စပ်ဆိုင်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို သိသူအဖြစ်၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ တရားနှင့်စပ်ဆိုင်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည် တွန့်တိုပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကို သိသူအဖြစ်၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ တွန့်တိုပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းကို သိသူအဖြစ်သည် တရားအားထုတ်သူနှင့်ဆိုင်ရာ အင်္ဂါ ၅-တန်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော ကိုယ့်အကြောင်းကို သိသူအဖြစ်၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ တရားအားထုတ်သူနှင့်ဆိုင်ရာ အင်္ဂါ ၅-တန်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော ကိုယ့်အကြောင်းကို သိသူအဖြစ်သည် ရှေး၌ပြုအပ်ခဲ့ဖူးသော ကောင်းမှုရှိသူအဖြစ်၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ရှေး၌ပြုအပ်ခဲ့ဖူးသော ကောင်းမှုရှိသူ

အဖြစ်သည် သင့်တော်လျောက်ပတ်သောအရပ်၌နေခြင်း၏နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ သင့်တော်လျောက်ပတ်သောအရပ်၌နေခြင်းသည် သူတော်ကောင်း ကိုမှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ သူတော်ကောင်း ကိုမှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်းသည် မိမိစိတ်ကို ကောင်းစွာထားသိုခြင်း၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ မိမိစိတ်ကို ကောင်းစွာထားခြင်းသည် သီလတို့၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ သီလတို့သည် စိတ်နှလုံးရှင်လန်းခြင်း၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ စိတ်နှလုံးရှင်လန်းခြင်းသည် ဝမ်းမြောက် ခြင်း ပါမောဇ္ဇ၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ဖြစ်၏။ ဝမ်းမြောက်ခြင်းပါမောဇ္ဇသည် နှစ်သက်ခြင်း ပီတိ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ နှစ်သက်ခြင်း ပီတိ သည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးငြိမ်းအေးခြင်း၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးငြိမ်းအေးခြင်းသည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးချမ်းသာခြင်း၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးချမ်းသာခြင်းသည် စိတ်တည်ငြိမ်မှု သမာဓိ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ စိတ်တည်ငြိမ်မှုသမာဓိသည် ယထာဘူတကျကျ သိသောဉာဏ်အမြင်၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ယထာဘူတကျကျသိသောဉာဏ်အမြင်သည် အားကောင်းသောဗလဝဝိပဿနာ ဟုဆိုအပ်သော ငြီးငွေ့ခြင်း၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အားကောင်း သောဗလဝဝိပဿနာဟုဆိုအပ်သော ငြီးငွေ့ခြင်းသည် တပ်မက်မှုကင်းခြင်းအရိယာ မဂ်၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ တပ်မက်မှုကင်းခြင်းအရိယာမဂ် သည် အာသဝတို့မှ လွတ်မြောက်သော အရိယာဖိုလ်၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အာသဝတို့မှ လွတ်မြောက်သော အရိယာဖိုလ်သည် အာသဝတို့ မှလွတ်မြောက်သော အရိယာဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်သိသော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် အမြင်၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ [စာချတန်း၌ ဤနေတ္တိထုတ်နည်းကို အထက် တက်အာရယု၊ အောက်ဆင်းဩရယုဟု ၂-မျိုးခွဲပြသည်။ ဤမူရင်းကျမ်း၌ကား အာရယု သာ လာပေသည်။]

နိဂုံး

ဤသို့ အလုံးစုံသော ဥပနိဿယအကြောင်းကြီးသည်လည်းကောင်း အလုံးစုံသော ပစ္စယအကြောင်းငယ်သည်လည်းကောင်း ရှိပေ၏၊ ထိုအကြောင်း ဟူသမျှသည် နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်သဘော ဖြစ်ပေ၏။ ထိုကြောင့် အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်သည် “ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဇီနော”စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူ၏။ [ပဒဋ္ဌာန-ဟူသည် နီးသောအကြောင်းဟုဆိုသော် ဝေးသောအကြောင်း(ဒူရကာရဏ)ဟူသည် အဘယ်နည်းဟု နီးသောအကြောင်းနှင့် ဝေးသောအကြောင်းတို့ အထူးကို ဆက်လက်လေ့ပါလေ။]

ပဒဋ္ဌာနာဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ပဒဋ္ဌာနာဟာရဝိဘင်္ဂီပြီး၏။

၅-လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂ

၂၃။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် မှတ်သားကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်း ဖြစ်သော လက္ခဏဟာရသည် အဘယ်နည်း။ “ဝုတ္တမှိ ဧကဓမ္မေ”စသော ဟာရ သည် လက္ခဏဟာရ မည်၏။ (ထိုဟာရသည်) အဘယ်သို့ မှတ်သားသနည်း။ အကြင်တရားတို့သည် တူသော လက္ခဏာရှိကုန်၏။ ထိုတရားတို့တွင် တစ်ခုသော ဓမ္မကို ပါဠိတော်၌ ဟောအပ်သည်ရှိသော် ကြွင်းကုန်သော တရားတို့သည် ဖွင့်ဆို ချက်၏အစွမ်းအားဖြင့် (မဟောစေကာမူ) ဟောဆိုရာကျကုန်၏။ (ထိုသို့မှတ်သား၏။) လက္ခဏဟာရဖြင့် မှတ်သားပုံကား အဘယ်နည်း။

သတ်ဖြတ်ခြင်းလက္ခဏာတူသော တရားများ (အာယတန)

ဘုရားရှင် အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်းဆိုသော် “ရဟန်းတို့၊ စက္ခု သည် အမြဲမတည်၊ တိုသော ခဏရှိ၏၊ နည်းသော ခဏရှိ၏၊ ပျက်တတ်၏၊ သူစိမ်း ပြင်ပ ရန်သူသဖွယ်ဖြစ်၏၊ ဆင်းရဲခြင်းရှိ၏၊ ပျက်စီးခြင်းရှိ၏၊ တုန်လှုပ်ခြင်းရှိ၏၊ ပြာပူနှင့်တူ၏၊ ပြုပြင်ခြင်းရှိ၏၊ သတ်ဖြတ်တတ်၏၊ ရန်သူတို့အလယ်၌ ကျရောက် သကဲ့သို့ ဖြစ်၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤသုတ်၌ စက္ခုကို ဟောတော်မူအပ်သည် ရှိသော် ကြွင်းကျန်သည့် အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သော (သောတစသော) အာယတန တို့ကို ဟောတော်မူရာကျကုန်၏။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဟောတော်မူရာ ကျကုန်သည်နည်း။ အလုံးစုံကုန်သော အတွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော အာယတန ၆-ပါးတို့သည် သတ်ဖြတ်တတ်သောသဘောအနက် ဝဓကဋ္ဌလက္ခဏာတူသော ကြောင့် ဟောတော်မူရာကျကုန်၏။

သတ်ဖြတ်ခြင်းလက္ခဏာတူသော တရားများ

(ခန္ဓာ)

ဘုရားရှင် အဘယ်ကဲ့သို့ဟောတော်မူသေးသနည်းဟူမူကား- “ချစ်သား ရာဇ၊ (သင်သည်) အတိတ်ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာ၌ ငဲ့ကွက်ခြင်းကင်းသည် ဖြစ်လေလော့။ အနာဂတ်ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာကို အလွန်မနှစ်သက်လင့်။ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာကို ငြီးငွေ့ခြင်းငှာ လောဘကင်းခြင်းငှာ ချုပ်ခြင်းငှာ စွန့်ခြင်းငှာ တစ်ဖန်စွန့်လွှတ်ခြင်းငှာ ကျင့်လေလော့” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤသုတ်၌ ရူပက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မူအပ်သည်ရှိသော် ကြွင်းကျန်သည့် ခန္ဓာတို့ကို ဟောတော်မူရာကျကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဟောတော်မူရာကျကုန်သည်သနည်း။ အလုံးစုံသော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို ယမကောဝါဒသုတ်၌ သတ်ဖြတ်တတ်သောသဘောအနက် ဝဓကဋ္ဌလက္ခဏာတူသောအနေဖြင့် ဘုရားရှင်ဟောကြားထားသောကြောင့် ဟောတော်မူရာကျကုန်၏။ [လက္ခဏာသည် ရုပ်နာမ်တို့၏ ခက်မာ၊တွေ့ထိစသော သဘာဝလက္ခဏာ၊ အနိစ္စစသော သာမညလက္ခဏာအားဖြင့် ၂-ပါးရှိသည်။ ထိုတွင် ဤ၌ ဝဓကအနက်သည် တော-၄၀အနက် ဒုက္ခလက္ခဏာအားဖြင့် ရှုရာကျသဖြင့် သာမညလက္ခဏာအားဖြင့် ဟောသွားကြောင်း တွေ့ရသည်။]

ဘုရားရှင် အဘယ်သို့ ဟောတော်မူသေးသနည်းဟူမူကား -

ယေသဉ္စ သုသမာရဒ္ဓါ-စသော ဂါထာ

“အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား ကိုယ်မှာ သတိထားမှု ကာယဂတာသတိကို အမြဲကောင်းစွာ အားထုတ်ကြကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် မပြုသင့် မပြုထိုက်သော (ငါသာချမ်းသာရေးစသည့်) ကိစ္စကို မပြုမမှီဝဲကုန်။ ပြုသင့်ပြုထိုက်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်းကိစ္စ၌ အမြဲမပြတ် ပြုလေ့ရှိကုန်၏”ဟု (ဂါထာအားဖြင့်) ဟောတော်မူ၏။

သတိပဋ္ဌာန်ချင်းတူသောကြောင့်

ဤဂါထာ၌ ကာယဂတာသတိကို ဟောတော်မူလိုက်သည်ရှိသော် ဝေဒနာ

မှာ သတိထားမှု ဝေဒနာဂတာသတိ၊ စိတ်မှာ သတိထားမှု စိတ္တဂတာသတိ၊ ဓမ္မမှာ သတိထားမှု ဓမ္မဂတာသတိတို့ကိုလည်း (သတိပဋ္ဌာန်ချင်းတူသောကြောင့် သဘာဝလက္ခဏာအားဖြင့်) ဟောရာကျကုန်၏။

စိတ်မွေ့ပျော်စရာအာရုံချင်းတူသောကြောင့်

ထိုမှတစ်ပါး အလုံးစုံသော မြင်အပ်ရာရာ (ရူပါရုံ)ဒိဋ္ဌ၊ အလုံးစုံသော ကြားအပ်ရာရာ (သဒ္ဓါရုံ)သုတ၊ အလုံးစုံသော တွေ့အပ်ရာရာ (ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဗောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ) မှတစ်ပါး ဟောတော်မူထားသော ပါဠိတော်၌ အထူးသိအပ်ရာရာ (ဓမ္မာရုံ)ဝိညာတကိုလည်း စိတ်မွေ့ပျော်စရာအာရုံချင်းတူသောကြောင့်ဟောရာကျ၏။ [အထက်က ဓမ္မာနုပဿနာနောက် ဓမ္မချင်း စပ်သောအားဖြင့် နေတ္တိကျမ်းဆရာသည် ဓမ္မာရုံကို သွားသတိရပုံပေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဓမ္မာရုံကို ဆက်ဟောသည်ဟု စူးစမ်းရသည်။ အောက်တွင် သတိပဋ္ဌာန်တစ်ခါ လှည့်ဝင်လိမ့်ဦးမည်။]

နိယျာနိကလက္ခဏာချင်းတူသောကြောင့်

ဘုရားရှင် အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသေးသနည်းဟူမူကား-

“ရဟန်း၊ ထို့ကြောင့် သင်သည် ဤသာသနာတော်၌ ပြင်းစွာအားထုတ်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍ သမ္ပဇေညဏ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိရှိသည်ဖြစ်၍ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော အဖြစ်အပျက်လောက၌ မက်မောမှု အဘိဇ္ဈာနှင့် နှလုံးမသာမယာမှု ဒေါမနဿကို ပယ်ဖျောက်၍ ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ်ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေချေလေ့”ဟု ဟောတော်မူ၏။ (ထိုပါဠိတော်တွင်) “ပြင်းစွာအားထုတ်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍” ဟူသောစကားဖြင့် ဝီရိယိန္ဒြေကို၊ “သမ္ပဇေညဏ်ရှိသည်ဖြစ်၍”ဟူသော စကားဖြင့် ပညိန္ဒြေကို၊ “သတိရှိသည်ဖြစ်၍”ဟူသော စကားဖြင့် သတိန္ဒြေကို၊ “ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော အဖြစ်အပျက်လောက၌ မက်မောမှုအဘိဇ္ဈာနှင့် နှလုံးမသာမယာမှုဒေါမနဿကို ပယ်ဖျောက်၍”ဟူသောစကားဖြင့် သမာဓိန္ဒြေကို (ဟောတော်မူ၏။) ဤသို့ ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ်ရှုလေ့ရှိ

သည်ဖြစ်၍နေသောပုဂ္ဂိုလ်အားသတိပဋ္ဌာန်၄-ပါးတို့သည်ပွားခြင်း၏ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ရောက်ကုန်သနည်း။ (ဝီရိယ၊ ပညာ၊ သတိ၊ သမာဓိအားဖြင့်) ၄-ပါးကုန်သော လူ့ဇန္တုတို့သည် (ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်း၌ ယှဉ်သောလက္ခဏာဖြင့်) တူသောလက္ခဏာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ရောက်ကုန်၏။ [ထိုတွင် လက္ခဏာတူအကြောင်းပြကို အောက်ကကပ်လျက် စာပိုဒ်အဆုံးကို ကြည့်၍ ထည့်နိုင်ပေသည်။ သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာ၌ ဤသို့ လူ့ဇန္တု ၄-ပါး ထုတ်ပြပုံ ဆန်းသစ်သည်။ “ထို့ကြောင့်” အပိုင်း၌ “တရားဆိုင်ရာယုံကြည်သောကြောင့်”ဟု ယူလျှင် လူ့ဇန္တု ၅-ပါးပြည့်သည် မှတ်ပါ။]

၂၄။ သတိပဋ္ဌာန်၄-ပါးတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်သည်ရှိသော် သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးတို့သည် ဘာဝနာ၏ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်ပြီးသည်ရှိသော် လူဒွိပါဒ် ၄-ပါးတို့သည် ဘာဝနာ၏ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ လူဒွိပါဒ် ၄-ပါးတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်ပြီးသည်ရှိကုန်သော် လူ့ဇန္တု ၅-ပါးတို့သည် ဘာဝနာ၏ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ လူ့ဇန္တု ၅-ပါးတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်ပြီးသည်ရှိသော် ဗိုလ် ၅-ပါးတို့သည် ဘာဝနာ၏ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဗိုလ် ၅-ပါးတို့ကိုပွားစေအပ်ကုန်ပြီးသည်ရှိသော် ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးတို့သည် ဘာဝနာ၏ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းသို့ရောက်ကုန်၏။ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်ပြီးသည်ရှိသော် အင်္ဂါ ၈-ပါးရှိသော အရိယာမဂ်သည် ဘာဝနာ၏ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏။ အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော သစ္စာသိ ဗောဓိသို့ရောက်တတ်ကုန်သော အရိယာမဂ်ဉာဏ်၏ အဖို့၌ဖြစ်ကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည် ဘာဝနာ၏ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ရောက်ကုန်သနည်း။ အလုံးစုံကုန်သော သစ္စာသိ ဗောဓိသို့ရောက်ကုန်သော အရိယမဂ်ဉာဏ်၏ အသင်းအပင်း၌ဖြစ်ကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည် *ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်း၌ယှဉ်သော လက္ခဏာဖြင့် တူသောလက္ခဏာရှိကုန်၏။ ထိုဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည် (ထိုသို့)တူသောလက္ခဏာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ဘာဝနာ၏

ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ [ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စသည်အရ သဘာဝလက္ခဏာ၊ သာမညလက္ခဏာ ၂-မျိုးတွင် ဤနိယျာနိကလက္ခဏာ စသည်သည် ထိုလက္ခဏာ ၂-မျိုးမှ အလွတ်ပေလောဟု စဉ်းစားမိသည်။ သွင်းသော် တော ၄၀-ကနေလွတ်သမျှ သဘာဝလက္ခဏာထဲ သွင်းရမည် ထင်ပေသည်။]

အပြစ်ရှိပယ်သင့်လက္ခဏာတူသောကြောင့်

(ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သောတရားတို့သည် အပြစ်မရှိပယ်တတ်လက္ခဏာတူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဘာဝနာ၏ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သကဲ့သို့) ဤအတူ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သောတရားတို့သည် အပြစ်ရှိလက္ခဏာတူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပယ်ခြင်းသို့ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်သည်ရှိသော် ဝိပလ္လာသတရားတို့သည် ပယ်စွန့်အပ်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား အာဟာရတို့သည်လည်း ပိုင်းခြားသိခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဥပါဒါန်တို့ဖြင့် မြဲစွာစွဲလမ်းခြင်း မရှိတော့။ ယောဂတို့နှင့်လည်း မယှဉ်တွဲ။ ဂန္ထတို့နှင့်လည်း မယှဉ်တွဲ။ အာသဝတို့ဖြင့်လည်း အာသဝေါမရှိ။ ဩဃတို့မှလည်း ကူးမြောက်၏။ တဏှာစသော မြားတို့မှလည်း မြားကင်း၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၏တည်ရာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိတို့သည်လည်း ပိုင်းခြားသိခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ အဂတိလိုက်မှုတို့ဖြင့်လည်း အဂတိမလိုက်။ ဤသို့ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သည်လည်း အပြစ်ရှိပယ်သင့်လက္ခဏာတူသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပယ်ခြင်းသို့ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ [ဤစာပိုဒ်တွင်ပါသည့် ဝိပလ္လာသ အာဟာရစသည်တို့ကို နည်းခန်းတွင်လည်း တွေ့ရလိမ့်မည်။]

ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ ကောင်းဆိုးလတ်ခံစားခြင်းလက္ခဏာ စသည်တူသောကြောင့်

အကြင်ဒေသနာ၌မူလည်း ရုပ်ဣန္ဒြေ ၈-ပါးကို ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ထိုဒေသနာ၌သာလျှင် ရုပ်ဓာတ် ၁၀-ပါးကိုလည်းလည်းကောင်း၊ ရူပက္ခန္ဓာကိုလည်း

ကောင်း၊ ရုပ်အာယတန ၁၀-ပါးကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ (ဤ ရုပ်တရားတို့ကို ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာဖြင့်တူသောလက္ခဏာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဟောအပ်ကုန်၏။) အကြင်ဒေသနာ၌မူလည်း ချမ်းသာသော ဝေဒနာခံစားမှုကို ဟော တော်မူအပ်ပြီ။ ထိုဒေသနာ၌ ကိုယ်ချမ်းသာ အစိုးတရခံစားမှု သုခိန္ဒြေကိုလည်း ကောင်း၊ စိတ်ချမ်းသာ အစိုးတရခံစားမှု သောမနဿိန္ဒြေကိုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်းသမုဒယ အရိယသစ္စာကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

*(ဤတရားတို့ကို ချမ်းသာခံစားခြင်းလက္ခဏာ၊ ရာဂါနုဿယကိန်းခြင်းလက္ခဏာဖြင့် တူသောလက္ခဏာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဟောအပ်ကုန်၏။) အကြင်ဒေသနာ၌မူလည်း ဆင်းရဲသော ဝေဒနာခံစားမှုကို ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ထိုဒေသနာ၌ ကိုယ်ဆင်းရဲ အစိုးတရခံစားမှု ဒုက္ခိန္ဒြေကိုလည်းကောင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲအစိုးတရခံစားမှု ဒေါမန ဿိန္ဒြေကိုလည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲဒုက္ခအရိယသစ္စာကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူ အပ်ပြီ။

*(ဤတရားတို့ကို ဆင်းရဲခံစားခြင်းလက္ခဏာ၊ ပဋိဗ္ဗာနဿယကိန်းခြင်းလက္ခဏာ ဖြင့် တူသောလက္ခဏာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဟောအပ်ကုန်၏။) အကြင်ဒေသနာ၌မူ လည်း ဆင်းရဲလည်းမဟုတ် ချမ်းသာလည်းမဟုတ်သောခံစားမှု အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ထိုဒေသနာ၌ (အလယ်အလတ်ခံစားမှုချင်း တရား ကိုယ်တူသောကြောင့်) အညီအမျှရှုမြင်အစိုးတရမှု ဥပေက္ခိန္ဒြေကိုလည်းကောင်း၊ အလုံးစုံသော အကြောင်းတရားကို စွဲ၍အကျိုးတရားတို့၏ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပုံ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်ကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူအပ်၏။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဟော တော်မူအပ်သနည်း။ ဆင်းရဲလည်းမဟုတ်ချမ်းသာလည်းမဟုတ်သော အလယ် အလတ် ခံစားမှု ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ သစ္စာလေးပါးကို မသိတတ်သော အဝိဇ္ဇာသည် အဖန်ဖန် ကိန်းသောကြောင့် ဟောတော်မူအပ်၏။ [*ပြထားသည့်နေရာ၌ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယကိန်းသောကြောင့်ဟု တိုက်ရိုက်အကြောင်းပြပုံကို ထောက်၍ သုခဒုက္ခဝေဒနာတို့၌ အနုဿယကိန်း အကြောင်းပြကို နည်းယူထည့်လိုက်ပေသည်။]

အနုလောမပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဆိုင်ရာ

လက္ခဏဟာရ

(ထိုတွင် အဝိဇ္ဇာကို ဟောလိုက်သည်ရှိသော် သံသရာလည်စေပုံဆိုင်ရာလည်ခြင်းလက္ခဏာ တူသောကြောင့် ကြွင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတို့ကိုလည်း လက္ခဏဟာရဖြင့် ထုတ်အပ်၏။ ထုတ်ပုံကား..) သစ္စာလေးပါးကို မသိတတ်သော အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းကြောင့် ပြုပြင်တတ်သော သင်္ခါရတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ပြုပြင်တတ်သော သင်္ခါရတို့ဟူသော အကြောင်းကြောင့် အာရုံကို သိတတ်သော ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ အာရုံကို သိတတ်သော ဝိညာဏ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ညွှတ်တတ်ဖောက်ပြန်တတ်သော နာမ်ရုပ်သည် ဖြစ်၏။ ညွှတ်တတ် ဖောက်ပြန်တတ်သော နာမ်ရုပ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် တည်ရာအာယတန ၆-ပါးသည် ဖြစ်၏။ တည်ရာအာယတန ၆-ပါးဟူသော အကြောင်းကြောင့် တွေ့ထိတတ်သော ဖဿသည် ဖြစ်၏။ တွေ့ထိတတ်သော ဖဿဟူသော အကြောင်းကြောင့် ခံစားတတ်သော ဝေဒနာသည် ဖြစ်၏။ ခံစားတတ်သော ဝေဒနာဟူသော အကြောင်းကြောင့် မက်မောတတ်သော တဏှာသည် ဖြစ်၏။ မက်မောတတ်သော တဏှာဟူသော အကြောင်းကြောင့် စွဲလမ်းတတ်သော ဥပါဒါန်သည် ဖြစ်၏။ စွဲလမ်းတတ်သော ဥပါဒါန်ဟူသောအကြောင်းကြောင့် အကြောင်းကမ္မဘဝ၊ အကျိုးဥပပတ္တိဘဝသည် ဖြစ်၏။ အကြောင်းကမ္မဘဝဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဇာတိပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဇာတိပဋိသန္ဓေနေခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့် အိုခြင်းဇရာ၊ သေခြင်းမရဏ၊ စိုးရိမ်ခြင်းသောက၊ ငိုကြွေးခြင်းပရိဒေဝ၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခ၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်းဒေါမနဿ၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းဥပါယာသတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံသော ထိုဆင်းရဲအစု၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဆက်ဦးအံ့၊ ထိုအနုလုံပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို လောဘနှင့်တကွ-ဒေါသနှင့်တကွ-မောဟနှင့်တကွဖြစ်သော ညစ်ညူးကြောင်းကိလေသာတို့ဖြင့် ဆောင်အပ်သိအပ်(သကဲ့သို့ ထို့အတူ ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုလည်း) လောဘကင်းခြင်း-ဒေါသကင်းခြင်း-မောဟကင်းခြင်းဟုဆိုအပ်သော မဂ်အရိယာတရားမြတ်တို့ဖြင့် ဆောင်အပ်သိအပ်၏။ [ထိုတွင် ဆက်ဦး

အံ့-အပိုဒ်ကား သံကိလေသလက္ခဏာအားဖြင့် တူသောကြောင့် အနုလုံပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို၊ ထိုနှင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဆက်စပ်သဖြင့် ဝေါဒါနလက္ခဏာအားဖြင့် တူသောကြောင့် ပဋိလုံပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို လက္ခဏာဟာရထုတ်ပါသည်ဟု မှတ်ချက်ပေးလိုပုံရသည်။]

နိဂုံး

ဤသို့အကြင်ပထဝီ၊ ဖဿစသော ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် ကောင်းစွာဆောင်ခြင်း၊ ထိခိုက်ခြင်းစသော ကိစ္စအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြမ်းတမ်းခြင်း၊ တွေ့ထိခြင်းစသော သဘောလက္ခဏာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ထိုပထဝီ၊ ဖဿ-စသည်၏) မမြဲခြင်းအစရှိသော သာမညလက္ခဏာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ထိုပထဝီ၊ ဖဿ-စသည်၏) စုတိ-ပျက်ခြင်း၊ ဥပပါတ-ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း တူသော လက္ခဏာ ရှိကုန်၏။ ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့တွင် တစ်ခုသောတရားကို ဟောတော်မူအပ်သည်ရှိသော် ကြွင်းကုန်သော တရားတို့သည် ဟောရာကျသည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “ဗုတ္တမိ ဧကဓမ္မေ”စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူပြီ။ [ဤနိဂုံးပါ စ-သဒ္ဒါအဖွင့်ကို အဋ္ဌကထာစသည်၌ ရှုလျက် ယနေ့ခေတ် စာချတန်း လက္ခဏာဟာရနေတ္ထိထုတ်ပုံကို ဤမူရင်းနှင့် အပြည့်အစုံတူမတူ ပြန်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါရန်။]

လက္ခဏာဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

လက္ခဏာဟာရဝိဘင်္ဂီပြီး၏။

၆- စတုဗျူဟဟာရဝိဘင်္ဂ

၂၅။ ထိုဟာရ၁၆-ပါးတို့တွင် တရား ၄-မျိုးတို့၏ပေါင်းပြကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော စတုဗျူဟဟာရသည် အဘယ်နည်း။ “နေရတ္တ’မဓိပ္ပာယော”စသော ဤဟာရသည် စတုဗျူဟဟာရ မည်၏။ သဒ္ဓါဖြင့် (၁) ပါဠိ၏ ခက်ဆစ်ဖွင့်ဝိဂြိုဟ်နေရတ္တကိုလည်းကောင်း၊ (၂) ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း၊ (၃) အကြောင်းနိဒါန်းကိုလည်းကောင်း၊ (၄) ရှေ့တရားနှင့် နောက်တရားတို့၏စပ်ခြင်း ပုဗ္ဗပရသန္တိကိုလည်းကောင်း (ဉာဏ်ဖြင့်) ရှာဖွေအပ်၏။

(၁) နိရုတ္တိ-ဗျူဟဟာရ

ထို ၄-ပါးတို့တွင် ခက်ဆစ်ဖွင့်ဝိဂြိုဟ်နေရတ္တသည် အဘယ်နည်း။ ပုဒ်တို့၌ ယှဉ်စပ်သော (အလုပ်ကိုလုပ်သည့်) ယင်းသဘာဝနိရုတ္တိသည် ခက်ဆစ်ဖွင့်ဝိဂြိုဟ်နေရတ္တမည်၏။ ယင်း ခက်ဆစ်ဝိဂြိုဟ်နေရတ္တကြောင့် (သိထိုက်သောဥပေသ) တရားတို့ကို (ပထဝီ၊ ခန္ဓာ၊ ဓာတ်၊ လူ၊ နတ်-စသော) အမည်(နာမ်)အားဖြင့် သိသောဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်၏။ ဤသဒ္ဓါသည် သဘာဝ နေရတ္တမည်၏။ ချဲ့ဦးအံ့၊ အကြင်အခါ၌ ရဟန်းသည် အတ္တ-အနက်၏လည်း အမည်ကို သိ၏။ ဓမ္မ-ပါဠိ၏လည်း အမည်ကို သိ၏။ ထိုအခါ၌ ထိုရဟန်းသည် ထိုထိုသို့သော အပြားဖြင့် ထိုအမည်ဝေါဟာရသို့/ကို တင်၏/ဟော၏။ (ပညတ်တင်သုံး၏။) [နေရတ္တနှင့် နိရုတ္တိ အတူတူသုံးကောင်းသည်။ ပါဠိတော်၌ “နိရုတ္တိ ပဒသံဟိတာ”ဟု အာကာသခြားလျက် စာရှိသင့်၏။ ထိုတွင် နာမသော-ဖြင့် သဒ္ဓါနာမ်ကျမ်းကို သတိရသည်။ သုဒ္ဓနာမ်ပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ဆိုနိုင်သည်၊ ဝိဂြိုဟ်မဆိုကောင်းသည့် ပုဒ်တွေက ရဋ္ဌိပုဒ်စသည် ဖြစ်သည်။ ဉာဏ်-ဖြင့် ဉာဏ်သည် နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တွင် ပါဝင်သည်။ အတ္တဿ ဓမ္မဿ-ပုဒ်တို့ဖြင့် အတ္တပဋိသမ္ဘိဒါ၊ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တို့ကို အဋ္ဌကထာတို့၌ ဖွင့်မပြစေကာမူ မိမိစိတ်၌ ချိတ်ဆက်မြင်လာသည်။] (အနက်ကိုသိခြင်းစသော ဤမျှအတိုင်းအတာဖြင့်လည်း) ဤရဟန်းကို အနက်၌

ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ ပါဠိ၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ အက္ခရာ၊ ဝါကျတို့၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ နိရုတ္တိဝိဂြိုဟ်၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ တရားဒေသနာ၏ရှေ့နောက်၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ တရားဒေသနာ၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ အတိတ်ပညတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ အနာဂတ်ပညတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ ပစ္စုပ္ပန်ပညတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ ဣတ္ထိလိင်ပညတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ ပုလ္လိင်ပညတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ နပုလ္လိင်ပညတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ တစ်ခုသောပညတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍၊ များစွာသောပညတ်၌ ကျွမ်းကျင်သူဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံကုန်သော ဇနပုဒ်၌ဖြစ်သော သတ္တဝါ ဝေါဟာရပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အလုံးစုံကုန်သော ဇနပုဒ်၌ဖြစ်ကုန်သော လူဝေါဟာရပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း (ပါဠိ၌ ဝိဂြိုဟ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်) ဆိုအပ်ကုန်ပြုအပ်ကုန်၏။ ဤကား နိရုတ္တိပုဒ်တို့၌ ယှဉ်စပ်သော သဘာဝ နိရုတ္တိတည်း။ [ထိုတွင် ကာလ ၃-ပါး၊ လိင် ၃-ပါး၊ ဝုဏ်နှစ်ပါးဖြင့် “ဝိဂြိုဟ်ဆိုရာ၌ ကာလ လိင်ဝုဏ်စသည်ကွဲရသည်”ဟူသော စည်းကမ်းနှင့် နားလည်ပါ။ ဝိစယဟာရတုန်းက ပဒ ဝိစယဟာရကို ကျမ်းဆရာအကျယ်မပြခြင်းမှာ ဤနေရာတွက် ချန်ခဲ့ခြင်းဟု ပြန်သတိရပါ။]

(၂) အဓိပ္ပါယ်-ဗျူဟဟာရ

၂၆။ ထို ၄-ပါးတို့တွင် အဓိပ္ပာယ်ဆိုလိုချက်သည် အဘယ်နည်း။

အပါယ် ၄-ပါးမှလွတ်လိုသော်

“မိုးရွာသောကာလ၌ ကြီးသောထီးသည် ထီးဆောင်းသောသူကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ ဤအတူ ကုသိုလ်ဓမ္မသည် စင်စစ် တရားကျင့်သူကို စောင့်ရှောက်တတ်၏။ တရားကျင့်သူသည် ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ မသွားရ။ ဤအကျိုးအာနိသင်သည် ကောင်းစွာ ကျင့်အပ်သော တရားတော်၏ အကျိုးအာနိသင်တည်း”ဟူသော ဤဂါထာစကားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူပြီ။

ဤဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း။ “အကြင်သူ

တို့သည် အပါယ် ၄-ပါးတို့မှ လွတ်လိုကုန်သည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ ထိုသူတို့သည် တရားကို ကျင့်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့”ဟူသော ဤအဓိပ္ပာယ်သည် ဤဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။

စေတနာဆိုးက ဆိုးကျိုးရမည်

“အိမ်ခြံစပ်အဝ၌ ခိုးထုပ်ခိုးထည်နှင့်တကွမိသော ခိုးသူကို မိမိခိုးသော အမှု ဖြင့် ပစ္စည်းရှင်တို့သည်လည်းကောင်း မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည်လည်းကောင်း သတ်လည်းသတ်အပ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း နှောင်လည်းနှောင်ဖွဲ့အပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ဤအတူ မကောင်းမှုကိုပြုလေ့ရှိသော ဤသတ္တဝါအပေါင်းကို သေပြီး နောက် တမလွန်ဘဝ၌ မိမိပြုသော မကောင်းမှုဖြင့် သတ်လည်းသတ်အပ်၏။ နှောင်လည်းနှောင်ဖွဲ့အပ်၏” ဟူသော ဤတရားဂါထာကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ဤဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း။ “စေတနာ ထည့်၍ ပြုလုပ်ဆည်းပူးအပ်ကုန်သော ဆင်းရဲသောအကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်ကုန်သော အကုသိုလ်ကံတို့၏ မလိုလားအပ်သော မသာယာအပ်သော အကျိုးကို ခံစားရလိမ့်မည်”ဟူသော ဤ အဓိပ္ပာယ်သည် ဤဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။

ချမ်းသာလိုက အကုသိုလ် မပြုသင့်

“အကြင်သူသည် မိမိ၏ ချမ်းသာကို ရှာအံ့ဟု မိမိကဲ့သို့ ချမ်းသာခြင်းကို အလိုရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို တုတ်လှံကန်ဖြင့် ညှဉ်းဆဲ၏။ ထိုညှဉ်းဆဲသူသည် တမလွန်ဘဝ၌ ချမ်းသာကိုမရနိုင်”ဟူသော ဤစကားကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူပြီ။

ဤဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း။ “အကြင်သူတို့သည် ချမ်းသာဖြင့် အလိုရှိကုန်သည်ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ ထိုသူတို့သည် မကောင်းသော

အမှုကို မပြုကုန်လတ္တံ့”ဟူသော ဤအဓိပ္ပာယ်သည် ဤဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။ [ထိုတွင် ပါဠိအသုံး “ချမ်းသာဖြင့် အလိုရှိ”စကားသည် မြန်မာအသုံး “ချမ်းသာကို အလိုရှိ”ဟု ဖြစ်သည်။]

ဇရာ,မရဏမှ လွတ်လိုသော်

“ငိုက်မျဉ်းလျက် မျောက်မျဉ်းအိပ်ကာ အစားကြီးလျက် ကျွေးမွေးထားသော ဝက်ကြီးကဲ့သို့ တလူးလူးတလဲလဲ အိပ်လေ့ရှိသည့် ပညာနဲ့သူသည် (အနိစ္စ အစရှိသော လက္ခဏာတို့ကို မဆင်ခြင်နိုင်သောကြောင့်) အဖန်တလဲလဲ အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ နေရ၏” ဟူသော ဤဂါထာတရားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူပြီ။

ဤဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း။ “အကြင်သူတို့သည် အိုခြင်းသေခြင်းမှ ငြီးငွေ့ (လွတ်)လိုသည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ ထိုသူတို့သည် အစာဘောဇဉ်၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိကုန်သည်၊ စက္ခုအစရှိသော ဣန္ဒြေတို့၌ လုံခြုံသောတံခါးရှိကုန်သည်၊ ညဦးယံမိုးသောက်ယံပတ်လုံး နီးကြားသောအားထုတ်မှုကို အားထုတ်ကုန်သည်၊ ကုသိုလ်တရားတို့၌ အထူးရှုမြင်တတ်ကုန်သည်၊ အကြီးအငယ်အလတ်ဖြစ်ကုန်သော တရားမြတ်ကျင့်ဖော်တို့၌ ရိုသေကျိုးနွံခြင်းရှိကုန်သည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့”ဟူသော ဤအဓိပ္ပာယ်သည် ဤဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။

နိဗ္ဗာန်ရှာက မမေ့ရ

“မမေ့လျော့ခြင်းသည် မသေရာနိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းတည်း။ မေ့လျော့ခြင်းသည် သေခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ မမေ့လျော့သော သူတို့သည် သေသည် မမည်ကုန်။ မေ့လျော့သူတို့သည် သေသူကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်၏”ဟူသော ဤစကားကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူပြီ။

ဤဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း။ “အကြင်သူတို့သည် မသေတရား ရှာဖွေခြင်းကို ရှာဖွေလိုကုန်သည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ ထိုသူ

တို့သည် မမေ့မလျော့ကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကုန်လတ္တံ့” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်သည် ဤဒေသနာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတည်း။ ဤကား အဓိပ္ပါယ်ဆိုလိုချက်တည်း။ [ဤအဓိပ္ပာယ်ဖော်စာသင်နည်းသည် ဓမ္မစရိယတန်း အဘော်ဖော်နည်းနှင့် တူသည်။ ပိဏ္ဍတ္တ-အနှစ်ချုပ်အနက်ယူသည့် စာလေ့လာနည်းတို့နှင့်လည်းကောင်း ဘုရားအလိုတော်သိသူ ဗုဒ္ဓမတညူစကားတို့နှင့်လည်းကောင်း ဤအဓိပ္ပါယ်ပုဒ်ကို နားလည်ပါ။]

(၃) နိဒါန-ဗျူဟဟာရ

၂၇။ ထို ၄-ပါးတို့တွင် အကြောင်းနိဒါန်းသည် အဘယ်နည်း။

သားနွားစသည်တို့သည် နှစ်သက်မှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊
နှစ်သက်ကြောင်းနိဒါန

အကြင်လောဘဖြစ်ကြောင်းဖြင့် နွားထိန်းဓနိယအမည်ရှိသော ထိုသူသည် မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်၏။ အဘယ်သို့ လျှောက်သနည်းဟူမူကား -

“သားရှိသူသည် သားတို့ဖြင့် နှစ်သက်ရ၏။ ထို့အတူသာလျှင် နွားရှိသူသည် နွားတို့ဖြင့် နှစ်သက်ရ၏။ မှန်၏၊ ဥပဓိတို့သည် လူကို နှစ်သက်စေကုန်၏။ ဥပဓိမရှိသူသည် မနှစ်သက်ရပေ”ဟု လျှောက်၏။

သားနွားစသည်တို့သည် စိုးရိမ်မှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊ စိုးရိမ်ကြောင်းနိဒါန

အကြင်သောကဖြစ်ကြောင်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုဓနိယအား “သားရှိသူသည် သားတို့ဖြင့် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြရ၏။ ထို့အတူသာလျှင် နွားရှိသူသည် နွားတို့ဖြင့် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြရ၏။ မှန်၏၊ ဥပဓိတို့သည် လူကို စိုးရိမ်ကြောင့်ကြစေ၏။ ဥပဓိမရှိသူသည် မစိုးရိမ် မကြောင့်ကြရပေ”ဟု ဟောတော်မူ၏။

(ဓနိယနှင့် ဘုရားရှင်တို့၏ မတူညီသော) ဤအကြောင်းဝတ္ထုဖြင့် ဤနိဒါန်းဖြင့် “ဤအရာ၌ ကိုယ်ပဖြစ်သော နွား-သား ဟူသော သိမ်းပိုက်စရာဥစ္စာကို ဥပဓိဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည်”ဟု သိအပ်၏။

ကာယသည် မငဲ့ကွက်မှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊

မငဲ့ကွက်မှုဖြစ်ကြောင်းနိဒါန

ထို့အပြင် အကြင်မိမိကာယ၌ငဲ့ကွက်ကြောင်းလောဘအားဖြင့် ယုတ်မာသော
မာရ်နတ်သည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်ပေါ်မှ ကျောက်တုံးကြီးကို ပစ်ချ၏။ အကြင်ကိုယ်၌
မငဲ့ကွက်ကြောင်း အလောဘအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည်-

“(မာရ်နတ်) သင်သည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တစ်တောင်လုံးကိုလည်း အကယ်၍ လှုပ်စေ
ဦးတော့၊ ကိလေသာမှ ကောင်းစွာလွတ်ကုန်ပြီးသော ဘုရားရှင်တို့အား တုန်လှုပ်
ခြင်း မရှိသည်သာလျှင်တည်း”ဟုလည်းကောင်း၊

“အကယ်၍ ကောင်းကင်တစ်ခွင်လုံးကို ခွဲငြားအံ့။ မြေသားအထု အလုံးစုံကို
လှုပ်ငြားအံ့။ ဤသို့ပြုစေကာမူ အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်
စင်စစ် ထိတ်လန့်ကုန်ရာ၏။ ရင်ဝ၌ မြားကိုလည်း အကယ်၍ ချိန်ရွယ်လှုပ်စေငြား
အံ့။ ဤသို့ပြုစေကာမူ မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ဥပဓိတို့၌ ခိုလှုံရာကို မပြုကုန်”ဟု
လည်းကောင်း ဟောတော်မူ၏။

(မာရ်နတ်နှင့် ဘုရားရှင်တို့၏ မတူညီသော) ဤအကြောင်းဝတ္ထုဖြင့် ဤ
နိဒါန်းဖြင့် “ဤအရာ၌ ကိုယ်ကာယကို ဥပဓိဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ
သည်”ဟု သိအပ်၏။ [မာရ်နတ်ဘက်က ဝတ္ထုနိဒါန်းသည် တိုက်ရိုက်မပါ။ မာရ်နတ်သည်
သူ့ကာယ၌ ခင်မင်ငဲ့ကွက်သော လောဘစိတ်ထားအားဖြင့် ဘုရားရှင်ကို လုပ်ကြံ၏ဟု
ဝတ္ထုနိဒါနဆိုင်ရာ လောဘ၊ အလောဘကို ကိုက်ညီအောင် ယူပါ။ မှန်၏၊ ကိုယ်ကာယ၌
လောဘဖြင့် ငဲ့သူများသည် “ငါနာသလို သူလည်းနာလိမ့်မည်”ဟူသော စိတ်ဖြင့် လုပ်ကြံ
သတ်ဖြတ်လေ့ရှိသည်။]

ပြင်ပရုပ်ဝတ္ထုတို့သည် မက်မောမှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊

မက်မောမှုဖြစ်ကြောင်းနိဒါန

ထို့အပြင် အကြင်ပြင်ပရုပ်ဝတ္ထုတို့၌ တဏှာဖြင့် မက်မောနေကြသော အခြင်း
အရာအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် -

“သံဖြင့် ပြုလုပ်သော (သံခြေကျင်းစသော) အနှောင်အဖွဲ့, သစ်သားဖြင့် လုပ်သော (ထိပ်တုံးစသော) အနှောင်အဖွဲ့, မြက်လျှော်တို့ဖြင့် လုပ်သော (ကြိုးစသော) အနှောင်အဖွဲ့မျိုးကို ခိုင်မြဲသော အနှောင်အဖွဲ့ဟု ပညာရှိတို့ မဆိုကြကုန်။ ပတ္တမြားနားဋ္ဌောင်း စသောရတနာတို့၌လည်းကောင်း, သားသမီး မယားတို့၌လည်းကောင်း, အလွန်တပ်မက်နှစ်သက်သော ငွေကွက်မှု တဏှာအနှောင်အဖွဲ့မျိုးကိုသာလျှင် ခိုင်မြဲသော အနှောင်အဖွဲ့ဟု ပညာရှိတို့ ဆိုကြကုန်၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။

ဤအကြောင်းဝတ္ထုဖြင့် ဤနိဒါန်းဖြင့် “ဤအရာ၌ ကိုယ်ပြင်ပဝတ္ထုတို့၌ တဏှာကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည်”ဟု သိအပ်၏။ [ခေါင်းစီးများကို နေတ္တိဝိဘာဝိနီ-လာ ဝတ္ထု, နိဒါန နမူနာပြဝိဂြိုဟ်များကို ကြည့်၍ အဆင်ပြေသလိုကြံဆပေးထားသည်။ သင့်က ယူပါရန်။]

ပြင်ပရုပ်ဝတ္ထုတို့သည် မမက်မောမှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊
မမက်မောမှုဖြစ်ကြောင်းနိဒါန

ထို့အပြင် အကြင်ပြင်ပရုပ်ဝတ္ထုတို့၌ တဏှာပယ်စွန့်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် -

“ပညာရှိတို့သည် (အပါယ်လေးပါးတည်းဟူသော) ယုတ်နိမ့်ရာသို့ ဆောင်တတ်သဖြင့် (နှောင်ဖွဲ့မှန်းမသိနှောင်ဖွဲ့သဖြင့်) လျော့ရဲဟန်ရှိသော်လည်း လွတ်မြောက်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းသော ဤတဏှာတည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ကို ရုန်းဖြတ်၍ မငဲ့ကွက်ဘဲ ကာမ ချမ်းသာကို စွန့်လျက် တောထွက်ကြကုန်၏”ဟု ဟောတော်မူပြီ။

ဤအကြောင်းဝတ္ထုဖြင့် ဤနိဒါန်းဖြင့် “ဤအရာ၌ ကိုယ်ပြင်ပဝတ္ထုတို့၌ တဏှာပယ်စွန့်ရေးကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည်”ဟု သိအပ်၏။

အတွင်းရုပ်ကိုယ်သည် မမက်မောမှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊
မမက်မောမှုဖြစ်ကြောင်းနိဒါန

ထို့အပြင် မြတ်စွာဘုရားသည် -

“နာကျင်တတ်သော မစင်ကြယ်သော ပုပ်သော အနံ့မကောင်းသော မပြတ်ယိုစီးသော ကိုယ်ကိုမှီသော (ဤမျက်စိနားနှာခေါင်းစသည်ကို) သူမိုက်တို့သည် နေ့ညပတ်လုံး အလွန်နှစ်သက်အပ်၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။

ဤဝတ္ထုဖြင့် ဤနိဒါန်းဖြင့် “ဤနေရာ၌ မျက်စိအစရှိသော ကိုယ်တွင်းဝတ္ထု၌ အာရုံရှိသော တဏှာပယ်စွန့်ရေးကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည်” ဟု သိအပ်၏။

အတွင်းခန္ဓာငါးပါးသည် မမက်မောမှုဖြစ်ရာဝတ္ထု၊
မမက်မောမှုဖြစ်ကြောင်းနိဒါန

ထို့အပြင် မြတ်စွာဘုရားသည် -

“တန်ဆောင်မုန်းလရာသီ၌ လရောင်ကြောင့်ပွင့်သော ကုမုဒြာကြာဖြူပန်းကို လက်ဖြင့် နုတ်ဖြတ်သကဲ့သို့ မိမိ၏ ချစ်ခြင်းတဏှာကို နုတ်ဖြတ်လော့။ မြတ်စွာဘုရားသည် တဏှာငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကိုသာလျှင် ဟောတော်မူအပ်၏။ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အင်္ဂါ ၈-ပါးရှိသော အရိယာမဂ်ကို ပွားများလေလော့”ဟု ဟောတော်မူ၏။

ဤဝတ္ထုဖြင့် ဤနိဒါန်းဖြင့် “ဤနေရာ၌ ခန္ဓာငါးပါးကိုယ်တွင်းဝတ္ထု၌ အာရုံရှိသော တဏှာပယ်စွန့်ရေးကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည်”ဟု သိအပ်၏။ [အတွင်းခန္ဓာ၌ မက်မောမှုမရှိတော့လျှင် အပြင်ဘက်ခန္ဓာ၌လည်း မက်မောမှုမရှိပြီ။] ဤကား အကြောင်းနိဒါန်းတည်း။

(၄) ပုဗ္ဗာပရသန္တိ-ဗျူဟဟာရ

ထို ၄-ပါးတို့တွင် ရှေ့တရားနှင့် နောက်တရားကို စပ်ခြင်းပုဗ္ဗာပရသန္တိသည် အဘယ်နည်း။ ဘုရားအဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်းဆိုသော် -

ကာမန္တာ ဇာလသန္တန္တာ-စသောဂါထာ

“ဝတ္ထုကာမတို့၌ ကိလေသာကာမဖြင့် မှောင်မိုက်အောင် အပြုခံရသူ၊ တဏှာ

တည်းဟူသော ပိုက်ကွန်ဖြင့် အဖုံးလွှမ်းခံရသူ၊ တဏှာတည်းဟူသော အမိုးဖြင့် ဖုံးအုပ်ခံရသူ မေ့လျော့ခြင်းတည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့ဖြင့် အနှောင်ဖွဲ့ခံရသူ သတ္တဝါတို့သည် မြူးဝ၌ ဝင်ကုန်သော ငါးတို့သည် သေခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ နို့စို့အရွယ် နွားသူငယ်သည် အမိနွားမကြီးသို့ လိုက်သကဲ့သို့လည်း ကောင်း အိုခြင်းသေခြင်းသို့ အစဉ်လိုက်ကြရကုန်၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤ ဂါထာဒေသနာသည် ကာမတဏှာကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ထိုဒေသနာသည် အဘယ်မည်သော ရှေ့နောက်ဖြစ်သော ဒေသနာတစ်ပါးနှင့် ကိုက်ညီသနည်း။ ဘုရားအဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်း။

ရတ္တော အတ္ထံ န ဇာနာတိ-စသော ဂါထာ

“အာရုံ၌ မက်မောသော သတ္တဝါသည် အကျိုးတရားကို မသိ။ အာရုံ၌ မက်မောသော သတ္တဝါသည် အကြောင်းတရားကို မမြင်။ အကြင်အခါ၌ ရာဂသည် လူကို လွှမ်းမိုးဖိစီး၏၊ ထိုအခါ၌ အမိုက်တိုက်သဖွယ် ဖြစ်၏”ဟု ဂါထာဖြင့် ဟောတော်မူ၏။

ရှေ့ဒေသနာနှင့် နောက်ဒေသနာကို ချိတ်ဆက်ဖွင့်ပြပုံ

ဤသို့ (ပထမ၊ ဒုတိယဂါထာလာ) အမိုက်တိုက်သဘောဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ပထမဂါထာလာ) ဖုံးလွှမ်းသောသဘောဖြင့်လည်းကောင်း ထိုကာမတဏှာကို သာလျှင် ဟောအပ်၏။ (ထို့ကြောင့် ရှေ့နောက်ဒေသနာနှစ်ရပ် ကိုက်ညီ၏။) “ဝတ္ထုကြာမတို့၌ ကိလေသာ ကာမဖြင့် မှောင်မိုက်အောင် အပြုခံရသူ၊ တဏှာတည်းဟူသော ပိုက်ကွန်ဖြင့် အဖုံးလွှမ်းခံရသူ၊ တဏှာတည်းဟူသော အမိုးဖြင့် ဖုံးအုပ်ခံရသူ” ဟူသော အကြင်တရားပုဒ်ကိုလည်း (ပထမဂါထာ၌) ဟောတော်မူ၏။ “အာရုံ၌ မက်မောသော သတ္တဝါသည် အကျိုးတရားကို မသိ။ အာရုံ၌ မက်မောသော သတ္တဝါသည် အကြောင်းတရားကို မမြင်” ဟူသော အကြင်တရားပုဒ်ကိုလည်း (ဒုတိယ

ဂါထာ၌) ဟောတော်မူ၏။ ထကြွခြင်းပရိယုဋ္ဌာန(ကိလေသာ)ကိုပြသော (နှစ်ဂါထာ လာ) ဤတရားပုဒ်တို့ဖြင့် ထိုကာမတဏှာကိုသာလျှင် ဟောအပ်၏။ (ထို့ကြောင့် ရှေ့နောက် ဒေသနာနှစ်ရပ် ကိုက်ညီ၏။) (ပထမ, ဒုတိယဂါထာတို့၌) အကြင်မှောင် မိုက်အောင် ပြုတတ်သော မက်မောမှုရာဂ(ကာမတဏှာ)ကို (ဘုရား ဟောပြီ။) ဤရာဂ (ကာမတဏှာ)သည် ဆင်းရဲကြောင်းသမုဒယသစ္စာဖြစ်၏။ မှန်၏၊ ယင်း သမုဒယသစ္စာ ကာမတဏှာသည် တစ်ဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏။ [ထို့ကြောင့် ကာမတဏှာသည် ဆင်းရဲကြောင်းသမုဒယသစ္စာဖြစ်၏ဟူလို၊ ဤသို့ ရှေ့နောက်ဒေသနာ နှစ်ရပ်ကိုက်ညီ၏။]

ပထမဂါထာလာ တရားအချင်းချင်း ချိတ်ဆက်ဖွင့်ပြခြင်း

အကြင်လိုချင်တတ်သောတရားကိုလည်း “ကာမ”ဟူ၍ (ပထမဂါထာ၌) ဘုရား ဟော၏။ ဤကာမတရားတို့သည် အနုသယကိလေသာကာမတရားတို့ဖြစ်ကုန်၏။ “တဏှာတည်းဟူသော ပိုက်ကွန်ဖြင့် အဖုံးလွှမ်းခံရသူ”ဟု (ဒုတိယဂါထာ၌ပင် ဆက်ဟောအပ်သော) ဤစကားဖြင့် ထိုအနုသယကိလေသာကာမတို့၏သာလျှင် အားထုတ်မှုပယောဂကြောင့် (ဖြစ်ပေါ်လာသော) ထကြွမှုပရိယုဋ္ဌာန(ကိလေသာ) ကို ပြတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် “(ကာမန္တာ-ပုဒ်အရ) အနုသယကိလေသာအစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း, (ဇာလသန္တန္နာ-ပုဒ်အရ) ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာ၏အစွမ်းဖြင့်လည်း ကောင်း(ဒုတိယဂါထာလာပမတ္တဗန္ဓနာ-ပုဒ်၌)တဏှာဟူသောအနှောင်အဖွဲ့ ‘တဏှာ ဗန္ဓန’ကို ဟောတော်မူအပ်”ပြီဟု သိအပ်၏။ အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ဤသို့ တဏှာ အနှောင်အဖွဲ့ရှိသော သဘောရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် အိုခြင်းသေခြင်းသို့ အစဉ်တစိုက် လိုက်ကုန်၏။ ဤသို့ အစဉ်တစိုက်လိုက်ခြင်းကို မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်ပြထားအပ်ခဲ့သော (ဒုတိယ)ဂါထာအစွမ်းဖြင့် “အိုခြင်းသေခြင်းသို့ အစဉ် တစိုက်လိုက်ကုန်၏” ဟူ၍ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဤကား ရှေ့နောက်ဒေသနာချင်း စပ်ဆက်မှုတစ်ဖြတ်တည်း။ [အဓိပ္ပါယ်အယူအဆခက်သည်။ ဒုတိယဂါထာ၌ သူတရား ချင်း ရှေ့နောက် အချက်အဆက်မိမ့်ကို ဆက်လက် ဖွင့်ပြသဖြင့် တစ်ဂါထာတည်းတွင် လည်း ရှေ့နောက် အချိတ်ဆက်မိသင့်သည်ဟု သိစေလိုပုံရသည်။]

ယဿ ပပဉ္စာ-စသော ဂါထာ

“အကြင်မြတ်စွာဘုရားအား သံသရာကိုကြာမြင့်စွာတည်စေကြောင်း “ပပဉ္စ” သည်လည်းကောင်း ကိလေသာ၏တည်ကြောင်း “ဌိတိ” သည်လည်းကောင်း မရှိ။ (ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်) တဏှာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ပင့်ကူကြိုး “သန္ဓာန” ကိုလည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော တံခါးကျည် “ပလိဃ” ကိုလည်းကောင်း လွန်မြောက်ပြီ။ တဏှာကင်းသည် (နိတ္တဏှ) ဖြစ်၍ ကြွသွားတော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရားကို နတ်နှင့်တကွသော လူအပေါင်း သည် မရှုတ်ချ မကဲ့ရဲ့ပေ” ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူပြီ။

ဂါထာ၏ ပုဒ်လုံးကောက်အဖွင့်

ထိုဂါထာတွင် “ပပဉ္စ” ဆိုသည်ကား တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာနတည်း၊ ထိုတရား ၃-ပါးတို့က ပြုပြင်စီမံအပ်ကုန်သော (ပရိယုဋ္ဌာနကံ) အဘိသင်္ခါရတရားတို့တည်း။ “ဌိတိ” ဆိုသည်ကား သင့်လျော်သောအကြောင်းကိုရသော် အဖန်ဖန်လဲလဲဖြစ်တတ်ကိန်းတတ်သော အနုသယတရားတို့တည်း။ “သန္ဓာန” ဆိုသည်ကား တဏှာ၏ထကြွမှု ပရိယုဋ္ဌာနတည်း၊ ၃၆-ပါးကုန်သော တဏှာဟုဆိုအပ်သောပိုက်ကွန်၏ အကြင်အလေ့အကျက်တို့တည်း။ “ပလိဃ” ဆိုသည်ကား မောဟတည်း။ အကြင်သူသည် ထိုပပဉ္စ သင်္ခါရ၊ ဌိတိ၊ သန္ဓာန၊ ပလိဃ အလုံးစုံကို ကောင်းစွာကျော်လွန်ပြီး ပယ်ပြီးပေပြီ။ ဤပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “နိတ္တဏှ-တဏှာကင်းသူ” ဟု ဆိုအပ်၏။ [ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာ-ဟူသော တဏှာ ၃-ပါးကိုတည်၍ အာရုံ ၆-ပါးဖြင့်မြှောက်ကာ ၁၈-ရ၏။ ၎င်းကို အတွင်းအပြင်သန္တာန် ၂-ပါးဖြင့်မြှောက်ကာ တဏှာ ၃၆-ပါး ရ၏။]

ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယတဏှာ-စသည်နှင့် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံ-စသည်
ကိုက်ညီပုံ

၂၈။ ထိုပပဉ္စသင်္ခါရအစရှိသောစကား၌ (ပပဉ္စတရား ၃-ပါးတို့က အထူးပြုပြင်အပ်သော) ပရိယုဋ္ဌာနကံသင်္ခါရတရားတို့သည် အခုဘဝ၌ခံစားအပ်သော(ဒိဋ္ဌ

ဓမ္မဝေဒနီယ) အကျိုးကို ပေးတတ်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယဘဝ၌ခံစားအပ်သော (ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယ) အကျိုးကို ပေးတတ်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဘဝအဆက်ဆက်၌ ခံစားအပ်သော (အပရာပရိယဝေဒနီယ)အကျိုးကို ပေးတတ်ကုန်သည်လည်းကောင်း (ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့) ထို့အတူ (ပရိယုဋ္ဌာနကံသင်္ခါတရားကို အထူးပြုပြင်တတ်သည့် ပပဇ္ဇ ၃-ပါးတွင် ပါသည့်) *တဏှာသည် ၃-ပါးအပြားရှိသော အခုဘဝဒိဋ္ဌဓမ္မအကျိုး၊ ဒုတိယဘဝဥပပဇ္ဇအကျိုး၊ ဘဝအဆက်ဆက် အပရာပရိယအကျိုးကို ပေး၏။ ဤဆိုလတ္တံ့အတိုင်း မြတ်စွာဘုရားသည် “လောဘဖြင့် ပြုအပ်သောအကြင်အမှုကို ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း စိတ်နှလုံးဖြင့်လည်းကောင်း ပြု၏။ ထိုအမှုကံ၏ အကျိုးကို အခုဘဝ ဒုတိယဘဝ ဘဝအဆက်ဆက်၌ ခံစား၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤ“*တဏှာသည် ၃-ပါးအပြားရှိသော”စသောရှေ့စကားသည် မြတ်စွာဘုရား၏[“ဤဆိုလတ္တံ့အတိုင်းမြတ်စွာဘုရားသည်”စသော နောက်စကားဖြင့်] ရှေ့စကား နောက်စကား သင့်မြတ်ညီညွတ်၏။

အများသိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံ-တရားကို

အလားတူတရားဖြင့် ချိတ်ပြပုံ

ထိုဘုရားစကားတော်၌ (ပပဇ္ဇတရား ၃-ပါးတို့က အထူးပြုပြင်အပ်သော) ပရိယုဋ္ဌာန ကံသင်္ခါရတရားသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံသော်လည်းကောင်း၊ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံသော်လည်းကောင်း၊ အပရာပရိယဝေဒနီယကံသော်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေ၏။ ဤသို့ ၃-ပါးအပြားရှိသော ကံသည် (အစဉ်အတိုင်း) အခုဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ တတိယဘဝမှစ၍ ဘဝအဆက်ဆက်၌သော်လည်းကောင်း အကျိုးပေး၏။ (ထိုကံ ၃-ပါးနှင့်စပ်၍) မြတ်စွာဘုရားသည် “ဤလူ့ရွာ၌ သူမိုက်သည် အကြင်စေတနာဖြင့် အကယ်၍ သူ၏ အသက်ကို သတ်လေ့ရှိသည် ဖြစ်အံ့၊ (ပ) မိစ္ဆာအမြင်ရှိသည် ဖြစ်အံ့။ ထိုအမှုကံ၏အကျိုးကို အခုဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယဘဝ၌သော်လည်းကောင်း၊ တတိယဘဝမှစ၍ ဘဝအဆက်ဆက်၌သော်လည်းကောင်း ခံစားရ၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရား၏ “ဤလူ့ရွာ၌ သူမိုက်သည်”စသော ဤနောက်စကားသည် (“ထိုဘုရားစကားတော်၌” အစရှိသော ရှေ့စကားနှင့်) ရှေ့စကားနောက်စကား သင့်မြတ်ပေ၏။ [နားလည်ဖို့ ခက်သည်။ “ရှေ့စကားနောက်စကား”နေရာ၌ ရှေ့နောက်အထက်အောက်ကစား၍ ဘာသာပြန်လိုက်ပေသည်။]

ဂါထာလုံးကောက်ပုဒ်များကို ပယ်ပုံဖြင့်
ချိတ်ဖွင့်ပြခြင်း

ထိုရှေ့စကားတို့၌ (တဏှာ)ပရိယုဋ္ဌာနကို စူးစမ်းဆင်ခြင်သိမြင်ခြင်းအား အစွမ်းဟူသော သမထပဋိသင်္ခါနဗိုလ်ဖြင့် ပယ်စွန့်အပ်၏။ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်စိတ် ၁-ပါး၌ရှိသော) ပြုပြင်စီမံမှု ကံ-“သင်္ခါရ”(တဏှာ-ဒိဋ္ဌိ)တို့ကို မြင်ခြင်းအားအစွမ်းဟူသော သောတာပတ္တိမဂ်ဒဿနဗိုလ်ဖြင့် ပယ်စွန့်အပ်ကုန်၏။ ၃၆-ပါးကုန်သော တဏှာကျက်စားမှု အထူးတို့ကို ပွားများခြင်းအား အစွမ်းဟူသော အထက်မဂ် ၃-ပါးဘာဝနာဗိုလ်ဖြင့် ပယ်စွန့်အပ်ကုန်၏။ ဤသို့ တဏှာကိုလည်း ၃-ပါးအပြားဖြင့် ပယ်စွန့်အပ်၏။ [“လည်း”ဖြင့် တဏှာ၏ ရှေ့က ဒိဋ္ဌဓမ္မစသည် ၃-မျိုးကို ပေါင်းပြသည်။ ဤသို့ တဏှာကုန်လျှင် ရဟန္တာဖြစ်ပြီ။] အကြင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ တဏှာကင်းသော “နိတ္တဏှ”သဘောသည် ရှိပေ၏။ ဤ တဏှာကင်းသော သဘောသည် (မသေခင် အခြေအနေအရ) သဥပါဒိသေသန နိဗ္ဗာန်မည်ပေ၏။ ကိုယ်ခန္ဓာပျက်သေသည်မှနောက်၌ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် မည်ပေ၏။

ဂါထာလာ “ပပဉ္စ”ပုဒ်ကို အနက်ဖွင့်၍
ဒေသနာချင်း ချိတ်ပြခြင်း

ချဲ့ထွင်တတ်မှု “ပပဉ္စ”ဟူသည် အစဉ်လိုက်ဖွဲ့မှု အနုဗန္ဓတည်း။ “ဖြစ်ပြီး ဖြစ်လတ္တံ့ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် သိနိုင်သော ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ (တဏှာ-စသည်ဖြင့်) ချဲ့ထွင်တတ်၏= အစဉ်လိုက်ဖွဲ့၏”ဟူသော အကြင်စကားကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူပြီ။ “ရာဓ၊ အတိတ်ကရုပ်၌ (တဏှာ-စသည်ဖြင့်)

ငဲ့ကွက်မှုကင်းလော့, အနာဂတ်ရုပ်ကို (တဏှာဖြင့်) မနှစ်သက်လင့်, ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ကို ငြီးငွေ့ခြင်းငှာ စွဲမက်မှုကင်းခြင်းငှာ ချုပ်ခြင်းငှာ တစ်ဖန်စွန့်ခြင်းငှာ ကျင့်လော့” ဟူသော အကြင်စကားကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူပြီ။ မြတ်စွာဘုရား၏ဤစကား ၂-ခွန်းသည် ရှေ့စကား နောက်စကား သင့်မြတ်ပေ၏။ (သင့်မြတ်ပုံကား) အကြင်ချဲ့ထွင်တတ်သော (တဏှာပါသည့်) ပပုဗ္ဗတရားသည်လည်းကောင်း, အကြင်ပြုပြင်စီရင်တတ်သော ကံသင်္ခါရတရားသည်လည်းကောင်း, ဖြစ်ပြီးဖြစ်လတ္တံ့ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ရုပ်ကို အကြင်အလွန်နှစ်သက်မှုအဘိနန္ဒနာ (တဏှာ)သည်လည်းကောင်း ဤတရားအပေါင်းသည် (တဏှာပါပုံအားဖြင့်) တစ်သဘောတည်းတစ်နက်တည်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ တစ်သဘောတည်းတစ်နက်တည်း ဖြစ်ပါသော်လည်း အခြားတပါးကုန်သော ပုဒ်တို့ဖြင့် အခြားတပါးကုန်သော အက္ခရာတို့ဖြင့် အခြားတပါးကုန်သောဝါကျတို့ဖြင့် ပမာဏကန့်သတ်ချက်မရှိသော တရားဒေသနာတော်ကို မြတ်စွာ ဘုရားသည် ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအပြားဖြင့် (အဖွင့်ခံ) သုတ်နှင့် (အခြား) သုတ်ကို နှိုးနှော၍ ရှေ့တရားနောက်တရား ယှဉ်တွဲ၍ သုတ်ကို အကျယ်ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်၏။

ပုဗ္ဗာပရသန္နိ ၄-မျိုး

ထိုရှေ့နှင့်နောက်တို့၏စပ်ခြင်းပုဗ္ဗာပရသန္နိသည် (က) အနက်၏ အနက်တပါးနှင့် စပ်ခြင်း အတ္ထသန္နိ, (ခ) ပုဒ်၏ ပုဒ်တပါးနှင့်စပ်ခြင်း ဗျဉ္ဇနသန္နိ, (ဂ) ဒေသနာပါဠိတော်၏ ဒေသနာတပါးနှင့်စပ်ခြင်း ဒေသနာသန္နိ, (ဃ) အဋ္ဌကထာအကျယ်ပြုခြင်း၏ အကျယ်ပြုခြင်းတပါးနှင့် စပ်ခြင်းနိဒ္ဒေသသန္နိအားဖြင့် ၄-ပါးအပြားရှိ၏။

(က) အတ္ထသန္နိ

ထို ၄-ပါးတို့တွင် အတ္ထသန္နိသည် အကျဉ်းပြုအပ်သော အခြင်းအရာ သင်္ကာသနာ, ရှေးဦးစွာပြုအပ်သောအခြင်းအရာ ပကာသနာ, ဖွင့်ပြုအပ်သောအခြင်းအရာ ဝိဝရဏာ, ဝေဖန်အပ်သောအခြင်းအရာ ဝိဘဇနာ, ပေါ်လွင်အောင်ပြုအပ်သော

အခြင်းအရာ ဥတ္တာနီကမ္မတာ၊ အပြားအားဖြင့် သိအပ်စေသောအခြင်းအရာ ပညတ္တိ အားဖြင့် ပုဒ် ၆-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ [အဋ္ဌကထာ၌ ကြိယာ၊ကာရကစသည် စပ်ခြင်း သည် အနက်စပ်ခြင်းဟု ဖွင့်ထားသောကြောင့် ယနေ့ခေတ် အသုံးပြုနေသော စာစပ်နည်း သည် နေတ္တိကျမ်းမှလာသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ကျမ်းအစ ပုဒ် ၁၂-မျိုးကို အသုံးချဖွင့်ပြသည် ဟု သတိရပါ။]

(ခ) ဗျဉ္ဇနသန္တိ

ဗျဉ္ဇနသန္တိသည် ပိဋကတ် ၃-ပုံသို့ ရောက်၍ မကုန်နိုင်သော အက္ခရာ၊ အနက် ကို သိကြောင်းဖြစ်သော ပုဒ်၊ အနက်ကို ပြတတ်သော ဗျဉ္ဇန-ဝါကျ၊ ဝါကျ၏ အစိတ် အာကာရ၊ ခက်ဆစ်ဖွင့်ထုတ်ဆိုခြင်းနိရုတ္တိ-ဝိဂြိုဟ်၊ ဝိဂြိုဟ်အကျယ်နိဒ္ဒေသအားဖြင့် ပုဒ် ၆-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ [အထက်က အတ္ထသန္တိသည် ယခုဗျဉ္ဇနသန္တိရှိပေလို့သာ ရှိရ သည်ဟု သိ၍ အတ္ထသန္တိကို နားလည်ပြီး ပုဒ်ပုဒ်ချင်းစပ်သော ဗျဉ္ဇနသန္တိကို နားလည် ကြည့်ပါ။ ကျမ်းအစ ပုဒ် ၁၂-မျိုးကို အသုံးချသည်ဟု သတိရပါ။]

(ဂ) ဒေသနာသန္တိ

ဈာန်မဝင်စား-ဝင်စားဒေသနာနှစ်မျိုး၏ အဆက်စပ်ပဟေဠိ

ဒေသနာချင်းစပ်သော ဒေသနာသန္တိကား ဤသို့တည်း။ (ဖလသမာပတ် ဈာန် ဖြင့်)ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မြေဟူသော အာရုံကိုမှီ၍ဈာန်ဝင်စားသည် မဟုတ်၊ (ဖလသမာပတ်)ဈာန်ကိုကား (နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍) ဝင်စားပေ၏။ ဈာန် ဝင်စားလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရေဟူသော အာရုံကိုမှီ၍ ဈာန်ဝင်စားသည် မဟုတ်၊ ဈာန်ကိုကား ဝင်စားပေ၏။ ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိ သောပုဂ္ဂိုလ်သည် မီးဟူသော အာရုံ ကို မှီ၍ ဈာန်ဝင်စားသည် မဟုတ်၊ ဈာန်ကိုကား ဝင်စားပေ၏။ ဈာန်ဝင်စားလေ့ ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် လေဟူသော အာရုံကို မှီ၍ ဈာန်ဝင်စားသည် မဟုတ်၊ ဈာန် ကိုကား ဝင်စားပေ၏။ [မဟာဘုတ်လေးပါးဖြင့် ရုပ်နှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိသောကြောင့် ကာမဘဝနှင့် ရူပဘဝကို ယူပါ၊ အရူပဘဝကား ဆိုလတ္တံ့သော သူ့အမည်နှင့်သူ ထင်ရှား

သည်။] ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အာကာသာနဉ္စာယတနဟူသော အာရုံကို မှီ၍ ဈာန်ဝင်စားသည် မဟုတ်၊ ဈာန်ကိုကား ဝင်စားပေ၏။ ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိညာဏဉ္စာယတနဟူသော အာရုံကို မှီ၍ ဈာန်ဝင်စားသည် မဟုတ်၊ ဈာန်ကိုကား ဝင်စားပေ၏။ ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အာကိဉ္စညာယတန ဟူသော အာရုံကို မှီ၍ ဈာန်ဝင်စားသည် မဟုတ်၊ ဈာန်ကိုကား ဝင်စားပေ၏။ ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် နေဝသညာနာသညာယတနဟူသော အာရုံကို မှီ၍ ဈာန်ဝင်စားသည် မဟုတ်၊ ဈာန်ကိုကား ဝင်စားပေ၏။ ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤ ပစ္စုပ္ပန်လောကဟူသော (သက်ရှိ ရုပ်နာမ်)အာရုံကို မှီ၍ ဈာန်ဝင်စားသည် မဟုတ်၊ ဈာန်ကိုကား ဝင်စားပေ၏။ ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တမလွန်လောကဟူသော (သက်ရှိရုပ်နာမ်)အာရုံကို မှီ၍ ဈာန်ဝင်စားသည် မဟုတ်၊ ဈာန်ကိုကား ဝင်စားပေ၏။ ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုပစ္စုပ္ပန်နှင့် တမလွန်လောက နှစ်ပါးကို ကြည့်၍ အကြင် မြင်အပ်သောရူပါရုံ၊ ကြားအပ်သောသဒ္ဓါရုံ၊ တွေ့သိအပ်သောဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ အထူးသိအပ်သော ဓမ္မာရုံ၊ ရှာရှာမရှာရှာ ရောက်လာသော ပတ္တအာရုံ၊ ရောက်ရောက်မရောက်ရောက် ရှာဖွေထိုက်သော ပရိယေသိတအာရုံ၊ ကြံစည်အပ်သော ဝိတက္ကိတအာရုံ၊ သုံးသပ်အပ်သော ဝိစာရိတအာရုံ၊ စိတ်ဖြင့်အဖန်တလဲလဲ ကြံအပ်သော (အာပေါဓာတ်၊ အာကာသဓာတ်၊ လက္ခဏရုပ်၊ ဩဇာရုပ်ဟူသော သက်မဲ့အနိဋ္ဌိယရုပ်)မနသာနုစိန္တိတအာရုံသည် ရှိပေ၏။ ထိုအာရုံကိုလည်း မှီ၍ ဈာန်ဝင်စားသည် မဟုတ်၊ ဈာန်ကိုကား ဝင်စားပေ၏။ [နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ဖလသမာပတ်ဈာန်ဝင်စားပုံကို မြေအာရုံတုန်းက ငြင်းပုံနှင့် အတူဟု သိပါ။ စာနေကျဉ်းစေရန် လက်သည်းကွင်းများ မထည့်တော့။] (တဏှာဒိဋ္ဌိ) အမှီကင်းသောစိတ်ရှိသဖြင့် ဖလသမာပတ်ဈာန်စိတ်ဝင်စားသော ဤရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို နတ်နှင့်တကွသော မာရ်နတ်နှင့်တကွသော ဗြဟ္မာနှင့်တကွသော လောက၌ ရဟန်းပုဏ္ဏားနှင့်တကွသော နတ်လူနှင့်တကွသော သတ္တဝါအပေါင်း၌ ('ဤသဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်တရားကို မှီ၍ ဤသူ ဈာန်ဝင်စားနေပါတကား'ဟု တစုံတယောက်သောသူသည်) မသိအပ်မသိနိုင်။

[အနိဿိတစိတ္တေန-(တဏှာဒိဋ္ဌိ) အမှီကင်းသော စိတ်ရှိသဖြင့်-ဟု ပါဠိအရှုတိုင်း ကြိယာ ဝိသေသနကြံကာ ဘာသာပြန်လိုက်သည်။]

သက်မဲ့ရဟန္တာတို့၏ ချုပ်သွားသည့်စိတ်ကို မာရ်နတ် မသိပုံ

ယုတ်မာသော မာရ်နတ်သည် ဂေါဓိကအမည်ရှိသော အမျိုးကောင်းသား၏ စိတ်ဝိညာဏ်ကို စုံစမ်းရှာဖွေသည်ရှိသော် မသိမမြင်။ အကြင်ကြောင့် ထိုဂေါဓိက သည် ချဲ့ထွင်တတ်သော ပပဉ္စတရားကို လွန်ပြီးသည် ဖြစ်၏။ ထိုဂေါဓိကအား မက်မောခြင်းတဏှာကို ပယ်စွန့်သဖြင့် ဒိဋ္ဌိဟူသော မှီရာသည်လည်း မရှိ။ ထို့ကြောင့် မာရ်နတ်သည် မသိမမြင်။ မာရ်နတ်သည် ဂေါဓိက အမည်ရှိသော သူ၏ (တဏှာ ဒိဋ္ဌိအမှီကင်းသော) စိတ်ကို မသိသကဲ့သို့ ထို့အတူ ဝက္ကလိမထေရ်၏ (တဏှာဒိဋ္ဌိ အမှီကင်းသော) စိတ်ကို မသိနိုင်ပေ။

သက်ရှိရဟန္တာတို့၏ တဏှာဒိဋ္ဌိအမှီကင်းသော ဈာန်စိတ်ကို မည်သူမျှမသိနိုင်

နတ်နှင့်တကွသော မာရ်နတ်နှင့်တကွသော ဗြဟ္မာနှင့်တကွသော လောက သည်လည်းကောင်း၊ ရဟန်းပုဏ္ဏားနှင့်တကွသော နတ်လူနှင့်တကွသော သတ္တဝါ အပေါင်းသည်လည်းကောင်း ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိကုန်သော အမှီကင်းအနိဿိတ စိတ်ရှိသည့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မသိအပ်မသိနိုင်ကုန်။ ဤကားဒေသနာသန္နိတည်း။ [ဒေသနာသန္နိ-ဟူသည် ခေါင်းစီး၌ပြထားသည့်အတိုင်း ဈာန်မဝင်စားဝင်စားစသော တရား ချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေဟန်ပေါက်၍ ညီအောင် ညှိပြသည်ဟု ဆိုလိုပုံရသည်။]

(ဃ) နိဒ္ဒေသသန္နိ

ထိုလေးပါးတို့တွင် အဖွင့်အကျယ်နိဒ္ဒေသသန္နိဟူသည် အဘယ်နည်း။ (တဏှာ ဒိဋ္ဌိ) မှီသော စိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မကောင်းမှုအဖို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ (တဏှာဒိဋ္ဌိ) မမှီသော စိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ကောင်းမှုအဖို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။

မှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ညစ်ညူးခြင်းဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မမှီသော စိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဖြူစင်ခြင်းဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ ပြေးသွားတတ်သော သံသရာ၌ ဖြစ်ခြင်းဖြင့် ညွှန်ပြ အပ်ကုန်၏။ မမှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ ပြေးသွားတတ် သော သံသရာမှ ဆုတ်နစ်ခြင်းဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ် တို့ကို တဏှာဖြင့်လည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မမှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အငြိမ်းသမထဖြင့်လည်းကောင်း အထူးရှု ဝိပဿနာဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဒုစရိုက်မှမရှုက်ခြင်း အဟိရိကဖြင့်လည်းကောင်း ဒုစရိုက်မှမကြောက်ခြင်း အနောတ္တပ္ပဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မမှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကို ဒုစရိုက်မှရှုက်ခြင်း ဟိရီဖြင့်လည်းကောင်း ဒုစရိုက်မှကြောက်ခြင်း ဩတ္တပ္ပဖြင့် လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မှီသောစိတ်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သတိမဲ့ခြင်း ဖြင့်လည်းကောင်း သမ္မဇဉ်ပညာမဲ့ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မမှီ သောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သတိဖြင့်လည်းကောင်း သမ္မဇဉ်ပညာဖြင့်လည်း ကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မသင့်သောအကြောင်း ဖြင့်လည်းကောင်း မသင့်မတင့်နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မမှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သင့်သောအကြောင်းဖြင့်လည်းကောင်း အသင့် အတင့်နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပျင်းရိခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဆုံးမခက်ခြင်းဖြင့်လည်း ကောင်း ညွှန်ပြ အပ်ကုန်၏။ မမှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို လုံ့လအားထုတ်ခြင်းဖြင့် လည်း ကောင်း ဆုံးမလွယ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သဒ္ဓါမဲ့ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း မေ့လျော့ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြ အပ်ကုန်၏။ မမှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သဒ္ဓါဖြင့်လည်းကောင်း မမေ့လျော့ ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မသူ တော်တရားကို နာခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း မစောင့်စည်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း

ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မမှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားကို နာယူခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း စောင့်စည်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သူတပါး စည်းစိမ်ကို ရှေးရှုကြံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဖျက်စီးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မမှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သူတပါးစည်းစိမ်ကို ရှေးရှုမကြံခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း မဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပိတ်ပင်တတ်သော နီဝရဏတရားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း နောင်ဖွဲ့တတ်သော သံယောဇဉ်တရား၏အာရုံတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မမှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မက်မောခြင်း ရာဂမှကင်းသော လွတ်မြောက်သော စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း မသိခြင်း အဝိဇ္ဇာမှကင်းသော လွတ်မြောက်သော ပညာဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ကင်းပြတ်၏ဟူသောအမြင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြင့်လည်းကောင်း မြဲ၏ဟူသောအမြင် သဿတဒိဋ္ဌိဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ မမှီသောစိတ်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို စွဲလမ်းအပ်သောတရားအကြွင်းရှိသော သဥပါဒိသေသဓာတ်သဘောဖြင့်လည်းကောင်း စွဲလမ်းအပ်သောတရားအကြွင်းမရှိသော အနုပါဒိသေသဓာတ်သဘောဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ ဤကား နိဒ္ဒေသသန္နိတည်း။ ထိုကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “နေရတ္ထ’ မဓိပ္ပါယ”စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူ၏။ [နိဒ္ဒေသသန္နိ-ဟူသည် အမှီရှိသည့် စိတ်, အမှီမရှိသည့်စိတ် အချင်းချင်းညှိကာ အကောင်းအဆိုးတရားအစဉ်ချင်း မဆန့်ကျင်အောင် အကျယ်ဆက်စပ်ပြသည်ဟု ဆိုလိုပုံရသည်။]

စတုဗျူဟဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

စတုဗျူဟာရဝိဘင်္ဂံပြီး၏။

၇-အာဝဇ္ဇဟာရဝိဘင်္ဂ

၂၉။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် ရှေးရှုလည်စေကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော အာဝဇ္ဇဟာရသည် အဘယ်နည်း။ “ဧကမိ ပဒဋ္ဌာနေ”အစရှိသော ဤဟာရသည် အာဝဇ္ဇဟာရမည်၏။ [“အာ-အဘိမုခံ ဝတ္တိယန္တိ ဧတေနာတိ အာဝဇ္ဇော” ဟု အာ-အနက်ဖော်ကာ ဘာသာပြန်လိုက်သည်။]

[ကျမ်းရင်းစာကိုယ်ကို မဖတ်ခင် “(အကြင်ဟာရသည်) တစ်ခုသော နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို (ဒေသနာသို့ တင်အပ်သည်ရှိသော်) ကြွင်းကျန်သော နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို ရှာ၏။ (ရှာပြီးနောက်) ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့ကို လည်စေ၏။ ထိုဟာရသည် အာဝဇ္ဇဟာရမည်၏”ဟူသော နိဒ္ဒေသဝါရလာ စကားကို ပြန်သတိရပါ။ ထိုဂါထာအရ “တရားတစ်ပုဒ်၌ ပဒဋ္ဌာန်တစ်ခုကို တွေ့သော် ကြွင်းပဒဋ္ဌာန်များကိုပါ ရှာခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို လည်စေခြင်းလိမ့်စေခြင်းအားဖြင့် အာဝဇ္ဇဟာရ၏ အလုပ် ၂-မျိုးရှိသည်ဟု မြင်သည်။ ထိုအမြင်ဟုတ်မဟုတ် အောက်ပါတရားသား စာကိုယ်များကို ဖတ်ကြည့်ဦးစို့။]

အာရမ္မထ-စသော ဂါထာကို မူတည်၍ ပဒဋ္ဌာန်ထုတ်ပြခြင်း

“မပျင်းမရိ အားထုတ်ကြကုန်လော့ အဆင့်အဆင့်အားထုတ်ကြကုန်လော့၊ မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌ အားထုတ်ကြကုန်လော့၊ ‘ဆင်ပြောင်ကြီးသည် ကျူအိမ်ကို ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့ သေမင်း၏ (ကိလေသာ)စစ်သည်ကို (မဂ်ပညာဖြင့်) ချေဖျက်ကြကုန်လော့”ဟူသော ဤဒေသနာသည် နမူနာပုံစံဖြစ်၏။

(ထိုဂါထာတွင်) “မပျင်းမရိ အားထုတ်ကြကုန်လော့ အဆင့်အဆင့်အားထုတ်ကြကုန်လော့”ဟူသော စကားသည် ဝီရိယ၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ “မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌ အားထုတ်ကြကုန်လော့”ဟူသော စကားသည် သမာဓိ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ‘ဆင်ပြောင်ကြီးသည်

ကျူအိမ်ကို ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့ သေမင်း၏ (ကိလေသာ) စစ်သည်ကို (မဂ်ပညာဖြင့်) ချေဖျက်ကြကုန်လော့”ဟူသော စကားသည် ပညာ၏နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ (ဣန္ဒြေပုဒ်ထည့်သွင်း၍ ပြရသော်) “မပျင်းမရိအားထုတ်ကြကုန်လော့ အဆင့်အဆင့်အားထုတ်ကြကုန်လော့”ဟူသော စကားသည် ဝီရိယိန္ဒြေ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ “မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌ အားထုတ်ကြကုန်လော့”ဟူသော စကားသည် သမာဓိ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ‘ဆင်ပြောင်ကြီးသည် ကျူအိမ်ကို ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့ သေမင်း၏ (ကိလေသာ) စစ်သည်ကို (မဂ်ပညာဖြင့်) ချေဖျက်ကြကုန်လော့”ဟူသော စကားသည် ပညာ၏နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တည်း။

[ထိုအဖွင့်တွင် အားထုတ်ကြိယာကို ကြည့်သော် ဝီရိယအားထုတ်ပုံချင်းတူပါလျက် “မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ အားထုတ်ကြကုန်လော့”ဟု စကားသည် အဘယ့်ကြောင့် သမာဓိ၏ ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်ရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား ဗုဒ္ဓသာသနာ၌-ဟု ၌-ဝိဘတ် အဆုံးထားပုံကို ကြည့်ပါ။ ထိုပုဒ်သည် ဧကဝုဏ်ဝိဘတ်ဆုံးပုဒ်လည်းဖြစ်သည်။ “ဘုရားသာသနာ၌ အားထုတ်ကြ”ဆိုရာ၌ ဘုရားသာသနာတစ်ခုတည်းကိုသာ စိတ်အာရုံမများဘဲ သမာဓိထားလျက် အားထုတ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းပုဒ်သည် သမာဓိ၏ ပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်ရပေသည်။ အင်္ဂလိပ်စာ“look at me.”ပုံစံလာ (၌-နှင့် တန်ဖိုးချင်းတူသော) at-၏ အထူးပြုချက်ကြောင့် “ငါ့ကို အာရုံမများဘဲ သမာဓိထားစိုက်ကြည့်ပါ”ဆိုသလိုမျိုးဟု နားလည်သည်။]

[အထက်ပါဂါထာဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ထုတ်ပြပုံအရ “အာရမ္မထ-စသော ဂါထာကို မြတ်စွာဘုရား ဟောလိုက်ခြင်းသည်ပင် လက်ဦးပဒဋ္ဌာန်တစ်ခုစီကို ထုတ်ပြခြင်းကိစ္စပါ ပြီးစီးသည်ဟု နားလည်သည်။ “(အကြင်ဟာရသည်) တစ်ခုသော နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို (ဒေသနာသို့ တင်အပ်သည်ရှိသော်)”စကားနှင့် အညီတည်း။ မှန်၏၊ အထက်ပါ ဂါထာအဖွင့်အရ ထိုဂါထာလာ လေးပါး-တရားများသည် ထိုထိုနောက်ပွား ဝီရိယ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့၏ ပဒဋ္ဌာန်များဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် “ကြွင်းကျန်သော နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ကို ရှာ၏” ဟူသောစကားနှင့်အညီ ဤတရားသားစာကိုယ်အကျယ်သည် နိဒ္ဒေသဝါရက အာဝဇ္ဇဟာရ စည်းကမ်းနှင့် ကွက်တိဖြစ်သည်။]

အာရမ္မဝီရိယကနေ သစ္စာတိုင်အောင်

အာဝဇ္ဇဟာရထုတ်ပြခြင်း

အားမထုတ်သေးကုန်သောသတ္တဝါတို့၏အားထုတ်မှုဘာဝနာ၌လည်းကောင်း၊ အားထုတ်ဆဲဖြစ်ကုန်သောသတ္တဝါတို့၏ အားထုတ်မှုဘာဝနာ၌လည်းကောင်း အားထုတ်မှု အာရမ္မဝီရိယ ဖြစ်၏။ [ဤသို့ သဘာဂကုသိုလ်ဝီရိယကို ထုတ်ပြီး အောက်၌ ဝိသဘာဂ အကုသိုလ်ပမာဒ-စသည် ထုတ်လိမ့်မည်။ ဤသည်ပင် အာဝဇ္ဇဟာရသဘော ဖြစ်သည်။]

ထိုသတ္တဝါတို့တွင် အကြင်သတ္တဝါတို့သည် အားမထုတ်ကုန်၊ ထိုသတ္တဝါတို့ သည် မေ့လျော့ခြင်းပမာဒလျှင် အရင်းမူလရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ အားမထုတ်ကုန်။ [ဤနေရာ၌ ဝီရိယ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အကုသိုလ်ပမာဒကို ပြသောကြောင့် နိဒ္ဒေသဂါထာ လာ “(ရှာပြီးနောက်) ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို လည်စေ၏။ ထိုဟာရသည် အာဝဇ္ဇဟာရ မည်၏”ဟူသော စကားနှင့် ကွက်တိဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။] ထိုမေ့လျော့ခြင်းသည် တဏှာဟူသောအကြောင်းအရင်းမူလရှိသည့် မေ့လျော့ခြင်း၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းအရင်းမူလရှိသည့် မေ့လျော့ခြင်းအားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါး တို့တွင် မသိခြင်း မောဟက ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းအရင်း မူလရှိသည့်သတ္တဝါသည် အကြင်ပမာဒကြောင့် “ခန္ဓာ၅-ပါးတို့သည် ဖြစ်တတ် ပျက်တတ်သော သဘောရှိကုန်၏”ဟု သိသင့်သိထိုက်သောအရာဌာနကို မသိ။ ဤပမာဒကား အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းအရင်းမူလရှိသည့် မေ့လျော့ခြင်းတည်း။ တဏှာဟူသော အကြောင်းအရင်းမူလရှိသည့် မေ့လျော့ခြင်းသည် မဖြစ်ကုန်သေး သော စည်းစိမ်တို့ကို ဖြစ်စိမ့်သောငှာ ရှာဖွေသည်ဖြစ်၍ မေ့လျော့ခြင်းသို့ ရောက် ခြင်း၊ ဖြစ်ကုန်ပြီးသော စည်းစိမ်တို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော မေ့လျော့ခြင်းသို့ရောက်ခြင်း၊ (ထိုရပြီးသား စည်းစိမ်တို့ကို) သုံးဆောင်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသောမေ့လျော့ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းအားဖြင့် ၃-ပါးအပြားရှိ၏။ လောက ၌ ဤမေ့လျော့ခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာ၏ အစွမ်းဖြင့် ၁-ပါး၊ တဏှာ၏အစွမ်းဖြင့် ၃-ပါး၊ ပေါင်း ၄-ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုမေ့လျော့ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာနှင့်

တဏှာတို့တွင် နာမ်တရားအပေါင်းသည် အဝိဇ္ဇာ၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ ရုပ်အပေါင်းသည် တဏှာ၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ [ဤသို့ ပဒဋ္ဌာန်ထုတ်ပြလိုက်သဖြင့် အာဝဋ္ဌဟာရစည်းကမ်းအရ ပဒဋ္ဌာန်ထုတ်နည်း တစ်ကျော့ပြန်လည်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့သော် နာမ်တရားအပေါင်းနှင့် ရုပ်တရားအပေါင်းကို အရင်ဦးစွာ “အာရမ္မဏ-စသောတရားဂါထာလို ပြထားသည့် လက်ဦးပဒဋ္ဌာန်ကား မဟုတ်ပေ။] ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား ရုပ်ရှိသော ရူပဘဝတို့၌ အလွန်သက်ဝင်မက်မောသော အဇ္ဈောသာန တဏှာဖြစ်ခြင်း၊ ရုပ်မရှိသော (နာမ်ရှိသော) အရူပဘဝတို့၌ ပြင်းစွာ တွေ့ဝေခြင်းမသိမှု သမ္မောဟအဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ထိုရုပ်နာမ် ၂-ပါးတို့တွင် ရုပ်အပေါင်းသည် ရူပက္ခန္ဓာ၊ နာမ်အပေါင်းသည် နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး မည်၏။ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် အဘယ်မည်သော စွဲလမ်းခြင်းဥပါဒါန်ဖြင့် စွဲလမ်းခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သနည်း။ တဏှာဟူသော စွဲလမ်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာဟူသောစွဲလမ်းခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း စွဲလမ်းခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာတဏှာ ၂-ပါးတို့တွင် တဏှာသည် ကာမုပါဒါန် သီလဗ္ဗတုပါဒါန်အားဖြင့် စွဲလမ်းခြင်း ၂-ပါး၊ အဝိဇ္ဇာသည် ဒိဋ္ဌပါဒါန် အတ္တဝါဒုပါဒါန်အားဖြင့် စွဲလမ်းခြင်း ၂-ပါးစီရှိကြပေ၏။ [သင်္ဂြိုဟ်သမုစ္စည်းပိုင်းအရ ဒိဋ္ဌပါဒါန် ၃-ပါးဟု သိရသဖြင့် ဤနေတ္တိလာ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ကို အဝိဇ္ဇာဘက်မထည့်ဘဲ တဏှာဘက် ထည့်ခြင်းကို စူးစမ်းသင့်သည်။ ဒိဋ္ဌိသည် လောဘအုပ်စုဝင် ဖြစ်စေကာမူ အမြင်သဘောအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာအုပ်စုထဲ ဝင်ပုံနှင့် ဤတရားများကို စဉ်းစားပါ။] ဤစွဲလမ်းခြင်းဥပါဒါန် ၄-ပါးတို့ကြောင့် အကြင်စွဲလမ်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့သည် ရှိပေကုန်၏၊ ဤခန္ဓာသည် ဆင်းရဲဒုက္ခပေတည်း။ ဥပါဒါန် ၄-ပါးတို့သည် ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယပေတည်း။ အကြင်ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် ဆင်းရဲ၏။ ဥပါဒါန်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော ထိုခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို ပိုင်းခြား၍သိခြင်းငှာလည်းကောင်း ပယ်စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း မြတ်စွာဘုရားသည် တရားဟောတော်မူ၏၊ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြား၍သိခြင်းငှာလည်းကောင်း ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း တဏှာကို ပယ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း တရားကို ဟောတော်မူ၏။ [စကားထပ်နေခြင်းမှာ ထပ်ဖွင့်ပြ၍ ဖြစ်သည်။ မူရင်းပါဠိကြည့်ပါ။]

တဏှာ၏ဆန့်ကျင်ဘက် သမထဖြင့်

အာဝဋ္ဌဟာရထုတ်ပုံ

၃၀။ ထိုတဏှာနှင့်အဝိဇ္ဇာ အကြောင်းအရင်းမူလရှိကုန်သော ပမာဒတို့တွင် တဏှာဟူသော အကြောင်းအရင်းမူလရှိသော မေလျော့ခြင်းသည် မဖြစ်ကုန်သေးသော စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို ဖြစ်စိမ့်သောငှာ ရှာမှီးခြင်း၊ ဖြစ်ကုန်ပြီးသော စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းကိုလည်း ပြုခြင်း၊ (ထိုစည်းစိမ်တို့ကို) သုံးဆောင်ခြင်းအကြောင်းနိမိတ်ကိုပြုခြင်းအားဖြင့် ၃-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတဏှာဆိုင်ရာ မေလျော့ခြင်း ၃-ပါးကို ကောင်းစွာထိုးထွင်း၍ သိသဖြင့် (မိမိစိတ်ကို) စောင့်ရှောက်ခြင်း(ဟုဆိုအပ်သော) ပယ်ဖျောက်ခြင်းကုန်စေခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤပယ်ဖျောက်ခြင်းကုန်စေခြင်းသည် ငြိမ်းသောသမထ ဖြစ်၏။ [ကုသိုလ်ဝိရိကနေ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ထုတ်လာသည့် တဏှာပမာဒ၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အပ္ပမာဒအကျင့်ဖြင့် အာဝဋ္ဌဟာရထုတ်ခြင်းတည်း။ အကုသိုလ်သဘာဝ-ကုသိုလ်ဝိသဘာဝ။]

တဏှာအဝိဇ္ဇာ၏ဆန့်ကျင်ဘက် သမထဝိပဿနာဖြင့်

အာဝဋ္ဌဟာရထုတ်ပုံ

ထိုငြိမ်းသောသမထသည် အဘယ်သို့သော အကြောင်းဖြင့် ဖြစ်သနည်း? အကြင်အခါ၌ ကာမတို့၏ သာယာဖွယ်(အဿာဒ)ကိုလည်း သာယာဖွယ်အားဖြင့် သိ၏။ အပြစ်ကိုလည်း အပြစ်အားဖြင့် သိ၏။ ထွက်မြောက်ရာကိုလည်း ထွက်မြောက်ရာအားဖြင့် သိ၏။ ယုတ်ညံ့ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ညစ်ညူးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဖြူစင်ခြင်းကိုလည်းကောင်း ကာမဂုဏ်မှထွက်မြောက်ခြင်း၌ အကျိုးအာနိသင်ကိုလည်းကောင်း သိ၏။ ထိုအခါ၌ ဤသို့သောအကြောင်းဖြင့် ငြိမ်းသောသမထသည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ငြိမ်းခြင်းသမထသမာဓိသည်ရှိသော် အကြင်စုံစမ်းဆင်ခြင်ခြင်း၊ နှိုင်းချိန်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤစုံစမ်းဆင်ခြင်နှိုင်းချိန်သော ပညာသည် အထူးသဖြင့်ရှုတတ်သော ဝိပဿနာမည်၏။ သမထဝိပဿနာအားဖြင့် ဤ ၂-ပါးသော တရားတို့သည် ဘာဝနာအရာပွားခြင်း

ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဤသမထဝိပဿနာတရား ၂-ပါးတို့ကို ပွားစေအပ်
ကုန်ပြီးသည်ရှိသော် တဏှာအဝိဇ္ဇာအားဖြင့် ဤ ၂-ပါးသော တရားတို့ကို ပယ်အပ်
ကုန်၏။ ဤတရား ၂-ပါးတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်ပြီးသည်ရှိသော် အစွဲအလမ်းဥပါဒါန်
တရား ၄-ပါးတို့သည် ချုပ်ကုန်၏။ စွဲလမ်းမှု ၄-မျိုးချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝ၏ချုပ်
ခြင်း ဖြစ်၏။ ဘဝ၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၏ ချုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။
ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် အိုခြင်း သေခြင်း စိုးရိမ်ခြင်း ငိုကြွေးခြင်း
ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း စိတ်ဆင်းရဲခြင်း ပြင်းထန်စွာပင်ပန်းခြင်းတို့ ချုပ်ကုန်၏။ ဤသို့
ချမ်းသာအစရှိသည်တို့နှင့် မရောသော ထိုဆင်းရဲအစု၏ ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။
ဒုက္ခသမုဒယအားဖြင့် ရှေ့ပိုင်းသစ္စာ ၂-ပါးတို့လည်းကောင်း၊ သမထ ဝိပဿနာ
အားဖြင့် မဂ်ဟုဆိုအပ်သော အလယ်ပိုင်းသစ္စာလည်းကောင်း၊ ဘဝ၏ချုပ်ငြိမ်းရာ
နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော နောက်ဆုံးသစ္စာလည်းကောင်း ဤသစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို ထုတ်
ဆောင်အပ်ကုန်ပြီ။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “အာရမ္မဏ နိက္ကမထ”စသည်ဖြင့်
ဝီရိယအားထုတ်ရန် ဟောတော်မူ၏။ [တဏှာအဝိဇ္ဇာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သမထ
ဝိပဿနာဖြင့် အာဝဇ္ဇဟာရထုတ်ခြင်းတည်း။ အကုသိုလ်သဘာဝ-ကုသိုလ်ဝိသဘာဝ။]

ယထာပိ မူလေ စသော ဂါထာ

ခိုင်မြဲသော ရေသောက်မြစ်ကို မဖျက်ဆီးဘဲ ‘မနုတ်ဘဲ’ ပင်စည်ကို ဖြတ်သော်
လည်း သစ်ပင်သည် တစ်ဖန် ပေါက်ရောက်စည်ကားပြန်သကဲ့သို့ ဤအတူ ကိန်း
အောင်းနေသော *တဏှာနုဿယကို မဖျက်ဆီးအပ်သေးသည်ရှိသော် ဤ(ပဋိသန္ဓေ
နေခြင်းစသော) ဆင်းရဲသည် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဖြစ်ရ၏။ (ဟူသော ဂါထာတွင်
လာသည့်)-

မြုပ်နေသော ပဒဋ္ဌာန်

ဤ*တဏှာနုဿယကား အဘယ်မည်သော တဏှာ၏ (နီးသောအကြောင်း
ပဒဋ္ဌာန်) ဖြစ်သနည်း? ဘဝတဏှာ၏ (နီးသောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်) ဖြစ်ပေ၏။

ဘဝတဏှာဟုဆိုအပ်သော ဤတရား၏ အကြောင်းပစ္စယ(ပဒဋ္ဌာန်)ကား မသိမှု အဝိဇ္ဇာဖြစ်၏။ မှန်၏၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဘဝကို တွယ်တာသော ဘဝတဏှာ ဖြစ်၏။ တဏှာ အဝိဇ္ဇာအားဖြင့် ၂-ပါးကုန်သော တရားတို့သည် ကိလေသာတို့ မည်ကုန်၏။ ထိုတဏှာ အဝိဇ္ဇာတရား ၂-ပါးတို့သည် စွဲလမ်းမှုဥပါဒိန် တရား ၄-ပါးတို့ဖြစ်ကုန်၏။ ဤစွဲလမ်းခြင်းဥပါဒိန် ၄-ပါးတို့ကြောင့် အကြင်စွဲလမ်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော အစဉ်ဥပါဒိနက္ခန္ဓာတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဤဥပါဒိနက္ခန္ဓာတို့သည် ဆင်းရဲဒုက္ခပေတည်း။ ဥပါဒိန် ၄-ပါးတို့သည် ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယပေတည်း။ (အကြင်)ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် ဆင်းရဲ၏၊ ထိုဥပါဒိန်ရှိသော ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းငှာလည်းကောင်း ပယ်စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းငှာလည်းကောင်း ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း တဏှာကို ပယ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း မြတ်စွာဘုရားသည် တရားကို ဟောတော်မူ၏။ [“မြုပ်နေသော ပဒဋ္ဌာန်”ဟု ခေါင်းစီးပေးရခြင်းမှာ ပဒဋ္ဌာန်ကို စတင်ထုတ်ရသော အာဝဋ္ဌဟာရစည်းမျဉ်းအရ ဖြစ်သည်။ ထိုပဒဋ္ဌာန်ထည့်ပါဌ်များကို ထိုစည်းမျဉ်းအရ “ဝနံ နာမ အနုသယော၊ ဝနထော နာမ ပရိယုဋ္ဌာနံ၊ ဣဒံ ပဒဋ္ဌာနံ”ဟူသော လာမည့် သမာရောပနဟာရကို ကြည့်၍လည်းကောင်း၊ ပဒဋ္ဌာနဟာရအရ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားများသည် ပဒဋ္ဌာန်အကြောင်းများ ဖြစ်ပုံကို ကြည့်၍လည်းကောင်း ထည့်နိုင်ပေသည်။]

အဖန်တလဲလဲကိန်းသော လိုချင်မှုတဏှာနုဿယကို အကြွင်းမဲ့ ကောင်းစွာ ပယ်နုတ်ကြောင်းတရားသည် အငြိမ်းသမထမည်၏။ တဏှာနုဿယ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဖုံးလွှမ်းတတ်သော အဝိဇ္ဇာကို တားမြစ်ကြောင်းတရားသည် အထူးသဖြင့် ရှုတတ်သော ဝိပဿနာမည်၏။ သမထဝိပဿနာဟူသော ဤတရား ၂-ပါးတို့သည် (ထိုတဏှာနုဿယကို ပယ်နုတ်လျက်၊ တဏှာနုဿယ၏အကြောင်းပစ္စည်းအဝိဇ္ဇာကို တားမြစ်လျက်) ဘာဝနာအရာ ပွားခြင်း ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် သမထ၏ အကျိုးကား ရာဂ၏ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းဟုဆိုအပ်သော စိတ်၏ရာဂမှ လွတ်မြောက်မှု ရာဂဝိရာဂါစေတောဝိမုတ္တိတည်း။ ဝိပဿနာ၏အကျိုးကား အဝိဇ္ဇာ၏ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပညာ၏ အဝိဇ္ဇာမှ လွတ်မြောက်မှု အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါပညာဝိမုတ္တိတည်း။

ဒုက္ခသမုဒယအားဖြင့် ရှေ့ပိုင်းသစ္စာ ၂-ပါးတို့လည်းကောင်း၊ သမထဝိပဿနာ အားဖြင့် မဂ်ဟုဆိုအပ်သော အလယ်ပိုင်းသစ္စာလည်းကောင်း၊ ဘဝ၏ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော နောက်ဆုံးသစ္စာလည်းကောင်း ဤသစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို ထုတ်ဆောင်အပ်ကုန်ပြီ။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ယထာပိ မူလေ” စသည်ဖြင့် တဏှာနုဿယကို သိရန် ဟောတော်မူပြီ။ [တဏှာအဝိဇ္ဇာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အဖြူတရား သမထ၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ်ပညာဖြင့် အာဝဇ္ဇဟာရထုတ်ခြင်းတည်း။ အကုသိုလ် သဘာဝ-ကုသိုလ် ဝိသဘာဝ။]

သဗ္ဗပါပဿ-စသော ဂါထာ

မကောင်းမှုဟူသမျှကို မပြုရာ မဖြစ်စေရာ၊ ကုသိုလ်ကို ရရှိပြည့်စုံစေရာ၏၊ မိမိစိတ်ကို ဖြူစင်စေရာ၏။ ဤသည်ကား ဘုရားရှင်တို့၏ အဆုံးအမတော်ပေတည်း။ ဤကား နမူနာပုံစံတည်း။

မကောင်းမှုကို (ကာယဝစီ)စေတနာကံနှင့် မနောကံခွဲပြပုံ

(ထိုဂါထာတွင်) “မကောင်းမှုဟူသမျှ”မည်သည်ကား ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက်၊ မနောဒုစရိုက်အားဖြင့် ဒုစရိုက် ၃-ပါးတို့တည်း။ ထိုဒုစရိုက် ၃-ပါးတို့သည် သူ၏အသက်ကို လျင်စွာသေစေခြင်း၊ ပိုင်ရှင်သည် မပေးအပ်သော သူတပါးဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း၊ ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းစွာကျင့်ခြင်း၊ မဟုတ်မမှန်ပြောဆိုခြင်း၊ ချောပစ်ကုန်းတိုက်သောစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ကြမ်းတမ်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ပြိန်ဖျင်းအကျိုးမရှိသောစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ သူတပါးစည်းစိမ်ကို ရှေးရှုကြံခြင်း၊ သူတပါးစည်းစိမ်ကို ဖျက်ဆီးကြောင်းဖြစ်သော ဒေါသ၊ မှားယွင်းသော အမြင်အားဖြင့် ၁၀-ပါးကုန်သော အပါယ်လားကြောင်း မကောင်းမှုကံတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအပါယ်လားကြောင်း မကောင်းမှုကံတို့သည် စေ့ဆော်တတ်သော စေတနာကံ (ကာယကံ၊ ဝစီကံ)، စိတ်၌ယှဉ်သော စေတသိက်ကံ(မနောကံ)အားဖြင့် ကံ ၂-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် ပါဏာတိပါတ၊ ပိသုဏ္ဍဝါစာ၊ ဖရုသဝါစာ

အားဖြင့် ဤတရား ၃-ပါးသည် ဒေါသကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ အဒိန္နဒါန၊ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ၊ မုသာဝါဒ အားဖြင့် ဤတရား ၃-ပါးသည် လောဘကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ သမ္ပပ္ပလာပဟူသော ဤတရား ၁-ပါးသည် မောဟကြောင့် ဖြစ်၏။ ဤ ၇-ပါး သော အကြောင်းတို့သည် “စေ့ဆော်တတ်သော စေတနာကံ”မည်၏။ အကြင် အဘိဇ္ဈာသည်ရှိ၏၊ ဤတရားသည် လောဘဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်မူလတည်း။ အကြင်ဗျာပါဒသည် ရှိ၏၊ ဤတရားသည် ဒေါသဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်မူလ တည်း။ အကြင်မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည် ရှိ၏။ ဤတရားသည် လွဲမှားသောခရီးတည်း။ ဤ အကြောင်းတရား ၃-ပါးတို့သည် “စိတ်၌ယှဉ်သော စေတသိက်ကံ” မည်၏။ ထို ကြောင့် “စေ့ဆော်တတ်သော စေတနာကံ”ဟုလည်းကောင်း “စိတ်၌ယှဉ်သော စေတသိက်ကံ”ဟု လည်းကောင်း မိန့်တော်မူ၏။ [ကာယကံဝစီကံ-၇ ပါးကို စေတနာ ကံ၊ မနောကံ ၃-ပါးကို စေတသိက်ကံဟု ဆိုလိုသည်။ စေတနာလည်း စေတသိက်ဟု မတွေးလင့်။ စေတ-နှင့် မနော-သည် စိတ်ဟောတူသောကြောင့် စေတသိက်ကံဟု နားလည် ပါ။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊ စာ ၄၃-လာ စေတနာ သီလံ၊ စေတသိကံ သီလံ-ကိုလည်း အထက်ပါ အတိုင်း ကျမ်းညွှန်းနားလည်ပါ။ ...ထိုတွင် အာဝဇ္ဇဟာရစည်းမျဉ်းအရ မြုပ်နေသော ပဒဋ္ဌာန် ကို ရှာလိုသော် “လောဘကြောင့်”စသည်နေရာ၌ “ဒေါသော ပါဏာတိပါတဿ စ၊ ပိသုဏာယ ဝါစာယ စ၊ ဖရဿာယ ဝါစာယ စ ပဒဋ္ဌာန်”စသည်ဖြင့် ဖော်ပါ။]

မကောင်းမှုရှောင် (၁)

လိုချင်မှုလောဘစသော အကုသိုလ်အမြစ်မူလသည် ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် လုံ့လပြု ခြင်းသို့ ရောက်သည်ရှိသော် ၄-ပါးအပြားရှိသော မလားအပ်သောအရာအဂတိသို့ ချစ်မြတ်နိုးခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ အမျက်ထွက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ ကြောက်ခြင်း ကြောင့်ဖြစ်စေ မိုက်မဲခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ ရောက်၏။ ထို ၄-ပါးတို့တွင် ချစ်မြတ်နိုး ခြင်းကြောင့် အကြင်အဂတိ မလိုက်အပ်သည်သို့ လိုက်၏။ ဤသို့လိုက်ခြင်းသည် လိုချင်တတ်သောလောဘကြောင့် ဖြစ်၏။ အမျက်ထွက်ခြင်းကြောင့် အကြင်အဂတိ မလိုက်အပ်သည်သို့ လိုက်၏။ ဤသို့လိုက်ခြင်းသည် အမျက်ထွက်ခြင်းဒေါသ

ကြောင့် ဖြစ်၏။ ကြောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ မိုက်မဲခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း အကြင်အဂတိ မလိုက်အပ်သည်သို့ လိုက်၏။ ဤသို့လိုက်ခြင်းသည် မိုက်မဲခြင်းမောဟကြောင့် ဖြစ်၏။ ထိုအဖြစ်မူလ ၃-ပါးတို့တွင် လိုချင်မှုလောဘကို အသုဘဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်၏။ အမျက်ထွက်မှုဒေါသကို မေတ္တာဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်၏။ မိုက်မဲမှုမောဟကို ပညာဘာဝနာဖြင့် ပယ်အပ်၏။ ထိုနည်းတူစွာ လိုချင်မှုလောဘကို အညီအမျှရှုမှုဥပေက္ခာဘာဝနာသည် ပယ်အပ်၏။ အမျက်ထွက်မှုဒေါသကို ချစ်ခြင်းမေတ္တာ ဘာဝနာသည်လည်းကောင်း၊ သနားခြင်းကရုဏာသည်လည်းကောင်း ပယ်အပ်၏။ တွေဝေမှုမောဟသည် ဝမ်းမြောက်ခြင်း မုဒိတာဖြင့် ပယ်ခြင်းသို့ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် မကောင်းမှုမှန်သမျှကို မပြုဖို့ ရန် မဖြစ်ပေါ်စေဖို့ရန် “သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ”ဟု ဟောတော်မူ၏။ [ဆုတ်နစ်ဒေါသကြောင့် ညံ့ကြောက်သဖြင့် ဘယာဂတိလိုက်သည်ဟုလည်း ယူသင့်၏၊ ဤ၌ကား မောဟရှိသူသည် ကြောက်စရာဟုတ်မဟုတ် ခွဲမသိသဖြင့် မောဟကြောင့် ဘယာဂတိလိုက်သည်ဟု ဟောထားပုံရသည်။ ထိုတွင် အာဝဇ္ဇဟာရစည်းမျဉ်းအရ မြုပ်နေသော ပဒဋ္ဌာန်ကို ရှာလိုသော် “လောဘကြောင့်”စသည့်နေရာ၌ “လောဘော ဆန္ဒာဂတိယာ ပဒဋ္ဌာန်”စသည်ဖြင့် ဖော်ပါ။ သဘာဂအကုသိုလ် ဝိသဘာဂကုသိုလ်သဘောကိုလည်း လောဘ၊ အသုဘဘာဝနာစသည်ဖြင့် သိပါ။]

မကောင်းမှုရှောင် (၂)

၃၁။ အလုံးစုံသော မကောင်းမှုမည်သည်ကား မှားယွင်းသောအမြင်၊ မှားယွင်းသောအကြံ၊ မှားယွင်းသောစကား၊ မှားယွင်းသောအပြုအမူ၊ မှားယွင်းသောအသက်မွေးခြင်း၊ မှားယွင်းသောလုံ့လ၊ မှားယွင်းသောအောက်မေ့ခြင်း၊ မှားယွင်းသောတည်ကြည်ခြင်းအားဖြင့် မှားယွင်းသောသဘော (မိစ္ဆတ္တ) ၈-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤတရား ၈-ပါးအပေါင်းကို အလုံးစုံသော မကောင်းမှုဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤမှားယွင်းသောသဘော ၈-မျိုးတို့ကို အကြင်မပြုခြင်းသည် အကြင်မလုပ်ခြင်းသည် အကြင်ဆောက်တည်၍ မကျင့်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသဘောကို “သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ”ဟူ၍

ဆိုအပ်၏။ [မကောင်းမှုကို ဒုစရိုက်ကမ္မပထတရား ၁၀-ပါး၊ အကုသိုလ်မူလ ၃-ပါး၊ မိစ္ဆာ မဂ္ဂင် ၈-ပါးတို့ဖြင့် ဟောသွားသည်ဟု သိပါ။]

ကောင်းမှုဆောင်

မိစ္ဆတ္တ ၈-ပါးတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် မဖောက်မပြန်မှန်ကန်သော သဘောတရား (သမ္မတ္တ) ၈-ပါးတို့သည် ပြည့်စုံကျရောက်ကုန်၏။ သမ္မတ္တတရား ၈-ပါးတို့ကို အကြင်ပြုခြင်းသည် အကြင်လုပ်ခြင်းသည် အကြင်ပြည့်စုံစေခြင်း သည် (ပါဠိတော်မူ)၊ အကြင်ဆောက်တည်၍ ကျင့်ခြင်းသည် (အဋ္ဌကထာမူ) ရှိ၏။ ဤသဘောကို “အပြစ်မရှိသော ကုသိုလ်ကို ပြည့်စုံစေခြင်း”ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ [သမ္မာ မဂ္ဂင် ၈-ပါးအပြင် သုစရိုက်ကမ္မပထတရား ၁၀-ပါး၊ ကုသိုလ်မူလ ၃-ပါးတို့ဖြင့်လည်း ကောင်းမှုကိုဟောရသည်ဟု နည်းမှီသိပါ။]

ဖြူအောင် စိတ်ကိုထား

“မိမိ၏စိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်း”ဟူသော စကားဖြင့် ရှေးကျသော မင်္ဂလိက ပွားများ ခြင်း အလုပ်ကို ပြ၏။ စိတ်ဖြူစင်သည်ရှိသော် ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် ပြုံးပြုံးပြက် ဖြူစင်ကုန်၏။ မှန်၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့၊ စိတ်စင်ကြယ်ခြင်းအကျိုး ငှာ သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားသည် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးတော်မူ၏”ဟု မိန့် တော်မူ၏။ ချဲ့ဦးအံ့၊ စိတ်ကိုဖြူစင်စေခြင်းတို့သည် (သမထဖြင့်) အပိတ်အပင် နီဝရဏကို ပယ်ခြင်း၊ (ဝိပဿနာမဂ်ဖြင့်) အဖန်ဖန်ဖြစ်မှုကိန်းမှုအနုသယကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ချခြင်းအားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိကုန်၏။ စိတ်ဖြူစင်ခြင်း၏တည်ရာ ဘုံတို့သည် (သောတာပတ္တိမဂ်ဟူသော) အမြင်ဒဿန၏တည်ရာဘုံ၊ (အထက်မဂ် ၃-ပါးဟူသော) ပွားများမှုဘာဝနာ၏တည်ရာဘုံ အားဖြင့် ၂-ပါးအပြား ရှိကုန်၏။ ထိုစကား၌ အကြင်ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်းကို ထိုးထွင်း၍သိမြင်ခြင်းဖြင့် ဖြူစင်စေ၏။ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးသည် ဆင်းရဲဒုက္ခဖြစ်၏။ အကြင်(နီဝရဏ၊ အနုသယ)မှ ဖြူစင်စေ၏။ ဤနီဝရဏ၊ အနုသယသည် ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယမည်၏။ အကြင်သောတာ

ပတ္တိမဂ်ဆိုင်ရာ မြင်မှုဒဿန, အထက်မဂ် ၃-ပါးဆိုင်ရာ ပွားမှုဘာဝနာဟုဆိုအပ်သော ဖြူစင်သောမဂ်ခရီးဖြင့် ဖြူစင်စေ၏။ ဤမဂ်ခရီးသည် ငြိမ်းအေးရာသို့ ရောက်ကြောင်း မဂ္ဂမည်၏။ အကြင်ငြိမ်းအေးရာနိဗ္ဗာန်ကို ဖြူစင်စေအပ်၏။ ဤငြိမ်းအေးရာ နိဗ္ဗာန်သည် ချုပ်ရာနိရောဓမည်၏။ ဤသစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို ထုတ်အပ်ကုန်ပြီ။ ထိုကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ”စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။

ဓမ္မော ဟဝေ-စသော ဂါထာ

“မိုးရွာသောကာလ၌ ကြီးသောထီးသည် ထီးဆောင်းသောသူကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ ဤအတူ ကုသိုလ်ဓမ္မသည် စင်စစ်တရားကို ကျင့်သောသူကို စောင့်ရှောက်တတ်၏။ တရားကို ကျင့်သောသူသည် ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ မသွားရ။ ဤအကျိုးအာနိသင်သည် ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော တရားတော်၏ အကျိုးအာနိသင်တည်း” ဟူသော ဤတရားဂါထာကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူပြီ။

ဓမ္မပုဒ်နှင့် ဒုဂ္ဂတိပုဒ်အရကောက်

(ထိုဂါထာတွင်) “ဓမ္မ”မည်သည်ကား ဣန္ဒြိယသံဝရသီလ, အရိယမဂ်အားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ “ဒုဂ္ဂတိ”မည်သည်ကား နတ်လူတို့ကိုလည်း ထောက်ဆ၍ ချမ်းသာမှကင်းသော အပါယ်ဘုံ-ဒုဂ္ဂတိ, ငြိမ်းအေးရာနိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ထောက်၍ အလုံးစုံကုန်သော ဥပပတ်ဖြစ်သော နတ်ဘုံလူဘုံ-ဒုဂ္ဂတိအားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၄-ပါးတို့တွင် စောင့်စည်းခြင်း အလေ့သီလ၌ အကြင်မကျိုးမပြတ်ပြုလေ့ရှိသောသူ၏ သီလသဘောသည် ရှိ၏။ ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော ဤသီလတရားသည် အပါယ်တို့မှ စောင့်ရှောက်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့, အကျင့်သီလရှိသော သူ၏ တမလွန်ဂတိတို့သည် နတ်, လူအားဖြင့် ဤဂတိ ၂-မျိုးတို့တည်း” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ [မြုပ်နေသော ပဒဋ္ဌာန်ကို ဖော်လိုက် “သီလတရားသည် အပါယ်တို့မှ စောင့်ရှောက်ခြင်း၏ (လူ့ရွာနတ်ရွာ၏) ပဒဋ္ဌာန်တည်း”ဟု ဖော်ပါ။]

သီလကျင့်သုံးသူကို တရားက အပါယ် ၄-ပါးတို့ကနေ
စောင့်ရှောက်ပုံ

နာဠန္ဒာနိဂုံး၌ အသိဗန္ဓကပုတ္တဖြစ်သော ဂါမဏိသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဤ
အပြားအားဖြင့်လည်း လျှောက်ထားဖူးပေပြီ။

“အရှင်ဘုရား၊ ရေကရားကိုင်ဆောင်ကုန်သော မှော်ပန်းကိုပန်ဆင်ကုန်သော
ရေသို့ဆင်းသက်တတ်ကုန်သော မီးကိုလုပ်ကျွေးတတ်ကုန်သော ပစ္ဆာဘူမိအရပ်၌
နေထိုင်ကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့သည် သေလွန်သူကို အထက်နတ်ပြည်သို့ ရောက်စေ
ကုန်၏။ ကောင်းစွာ ရောက်စေနိုင်ကုန်၏။ နတ်ပြည်သို့ပင် ရောက်စေနိုင်ကုန်၏။
အရှင်ဘုရား၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော (အလုံးစုံသောတရားတို့ကို)
ကိုယ်တိုင်မှန်စွာ သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်ကား လူအားလုံးကို ခန္ဓာ
ပျက်ကြွေသေပြီးသည်မှ နောက်၌ နတ်ပြည်လောကသို့ ရောက်အောင် ပြုပြင်
ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပါ၏လော” ဟု (လျှောက်၏။)

“ရွာသူကြီး၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဤအရာ၌ သင့်ကိုပင် ပြန်၍ မေးဦးအံ့၊ သင် နှစ်
သက်သည့်အတိုင်း ဖြေဆိုလော့။ ရွာသူကြီး၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်
သနည်း? ဤလောက၌ ယောက်ျားသည် အသက်ကို သတ်လေ့ရှိ၏။ မပေးသည်
ကို ယူလေ့ရှိ၏။ ကာမတို့၌ မှားယွင်းစွာကျင့်လေ့ရှိ၏။ မမှန်ပြောလေ့ရှိ၏။ ကုန်း
စကားကို ပြောတတ်၏။ ကြမ်းတမ်းသော စကားကို ပြောတတ်၏။ ပြိန်ဖျင်းသော
စကားကို ပြောတတ်၏။ မက်မောမှု အဘိဇ္ဈာများ၏။ အမျက်ထွက်သော စိတ်ရှိ၏။
မှားသော အယူရှိ၏။ ထိုယောက်ျားကို များစွာသော လူအပေါင်းသည် စည်းဝေး၍
“ဤယောက်ျားသည် ခန္ဓာပျက်ကြွေ သေပြီးသည်မှနောက်၌ ကောင်းသောလား
ရာ နတ်ပြည်လောကသို့ ရောက်ပါစေ”ဟူ၍ တောင်းပန်ရာ၏။ ချီးမွမ်းရာ၏။
လက်အုပ်ချီကာ အဖန်တလဲလဲ ဆုတောင်းရာ၏။ ရွာသူကြီး၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့
မှတ်ထင်သနည်း? ထိုယောက်ျားသည် များစွာသော လူအပေါင်းက တောင်းပန်
ချီးမွမ်းခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း လက်အုပ်ချီကာ အဖန်တလဲလဲ ဆုတောင်း
ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း ခန္ဓာပျက်ကြွေသေပြီးသည်မှနောက်၌ကောင်းသော

လားရာ နတ်ပြည်လောကသို့ ရောက်ရာသလော”ဟု မေးတော်မူ၏။ “အရှင်ဘုရား၊ မရောက်ရာပါ”ဟု ဖြေဆို၏။

“ရွာသူကြီး၊ ဥပမာသော်ကား ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် ကျောက်တုံးကြီး တစ်တုံးကို အလွန်နက်သော ရေအိုင်၌ ပစ်ချရာ၏။ ထိုကျောက်တုံးကို များစွာသော လူအပေါင်းသည် စည်းဝေး၍ “အိုကျောက်တုံးကြီး၊ ထလော့၊ အိုကျောက်တုန်းကြီး၊ ရေပေါ် ပေါ်လော့၊ အိုကျောက်တုန်းကြီး၊ ကုန်းပေါ်သို့ တက်လော့”ဟူ၍ တောင်းပန်ရာ၏။ ချီးမွမ်းရာ၏။ လက်အုပ်ချီကာ အဖန်တလဲလဲ ဆုတောင်းရာ၏။ ရွာသူကြီး၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း? ထိုယောက်ျားသည် များစွာသောလူအပေါင်း၏ တောင်းပန်ချီးမွမ်းမှုကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ လက်အုပ်ချီကာ အဖန်တလဲလဲဆုတောင်းခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း ထရာသလော၊ ပေါ်ရာသလော၊ ကုန်းပေါ်သို့တက်ရာသလော”ဟု မေး၏။ “အရှင်ဘုရား၊ ဤသို့ မဖြစ်နိုင်ပါ”ဟု လျှောက်၏။

“ရွာသူကြီး၊ ဤဥပမာအတူသာလျှင် အကြင်ယောက်ျားသည် အသက်သတ် လေ့ရှိ၏။ မပေးသည်ကို ယူလေ့ရှိ၏။ ကာမတို့၌ မှားယွင်းစွာကျင့်လေ့ရှိ၏။ မမှန်ပြောလေ့ရှိ၏။ ကုန်းစကားပြောတတ်၏။ ကြမ်းတမ်းသောစကားကို ပြောလေ့ရှိ၏။ ပြိန်ဖျင်းသောစကားကို ပြောတတ်၏။ မက်မောမှု အဘိဇ္ဈာများ၏။ အမျက်ထွက်သော စိတ်ရှိ၏။ မှားသောအယူရှိ၏။ ထိုယောက်ျားကို များစွာသော လူအပေါင်းသည် စည်းဝေး၍ “ဤယောက်ျားသည် ခန္ဓာပျက်ကြွေသေပြီးသည်မှ နောက်၌ ကောင်းသောလားရာ နတ်ပြည်သို့ ရောက်ပါစေ”ဟူ၍ တောင်းပန်စေကာမူ ချီးမွမ်းစေကာမူ လက်အုပ်ချီကာ အဖန်တလဲလဲ ဆုတောင်းစေကာမူ ထိုယောက်ျားသည် ခန္ဓာပျက်ကြွေ သေပြီးသည်မှ နောက်၌ မကောင်းသော လားရာ ပျက်စီးကျ ရောက်ရာ အပါယ်ငရဲသို့ ရောက်ရာ၏။

ရွာသူကြီး၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း? ဤလောက၌ ယောက်ျားသည် အသက်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ မပေးသည်ကို ယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ ကာမတို့၌ မှားယွင်းစွာကျင့်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ မမှန်ပြောခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊

ကုန်းစကားပြောခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ ကြမ်းတမ်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ ပြိန်ဖျင်းသော စကားပြောခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ မက်မောမှု အဘိဇ္ဈာ မများ၊ အမျက်မထွက်သော စိတ်ရှိ၏၊ မှန်ကန်သော အမြင်ရှိ၏။ ထိုယောက်ျားကို များစွာသော လူအပေါင်းသည် စည်းဝေး၍ “ဤယောက်ျားသည် ခန္ဓာပျက်ကြွေ သေပြီးသည်မှ နောက်၌ မကောင်းသောလားရာ ပျက်စီးကျရောက်ရာ အပါယ်ငရဲ သို့ရောက်ပါစေ”ဟူ၍တောင်းပန်ရာ၏၊ ချီးမွမ်းရာ၏၊ လက်အုပ်ချီကာ အဖန်တလဲလဲ ဆုတောင်းရာ၏။ ရွာသူကြီး၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့မှတ်ထင်သနည်း? ထိုယောက်ျား သည် များစွာသော လူအပေါင်း၏ တောင်းပန်ချီးမွမ်းခြင်းကြောင့်သော်လည်း ကောင်း၊ လက်အုပ်ချီကာ အဖန်တလဲလဲ ဆုတောင်းခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း ခန္ဓာပျက်ကြွေသေပြီးသည်မှနောက်၌ မကောင်းသောလားရာ ပျက်စီးကျရောက် ရာ အပါယ်ငရဲသို့ ရောက်ရာသလော”ဟု မေး၏။ “မရောက်ပါ အရှင်ဘုရား”ဟု ဖြေ၏။

“ရွာသူကြီး၊ ဥပမာသော်ကား ယောက်ျားသည် ထောပတ်အိုးကိုသော်လည်း ကောင်း ဆီအိုးကိုသော်လည်းကောင်း နက်သော ရေအိုင်၌ နှစ်မြုပ်၍ ခွဲရာ၏။ ထို ခွဲရာ၌ကျောက်စရစ်အိုးခြမ်းတို့သည်အောက်သို့ကျ၍ထောပတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဆီသည်လည်းကောင်း အထက်သို့ တက်ရာ၏။ ထိုထောပတ်၊ ဆီကို များစွာသော လူအပေါင်းသည် စည်းဝေး၍ “အိုထောပတ်ဆီ မြုပ်ပါလော့၊ အိုထောပတ်ဆီ နှစ် ပါလော့၊ အိုထောပတ်ဆီ အောက်သို့ သွားပါလော့”ဟူ၍ တောင်းပန်ရာ၏။ ချီးမွမ်း ရာ၏။ လက်အုပ်ချီကာ အဖန်တလဲလဲ ဆုတောင်းရာ၏။ ရွာသူကြီး၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း? စင်စစ်သော်ကား ထောပတ်၊ ဆီသည် များစွာသော လူအပေါင်း၏ တောင်းပန်ချီးမွမ်းခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း လက်အုပ်ချီ ကာ အဖန်တလဲလဲ ဆုတောင်းခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း မြုပ်ရာသလော၊ နှစ်ရာသလော၊ အောက်သို့ကျရာသလော”ဟု မေး၏။ “ဤသို့ မဖြစ်နိုင်ပါ အရှင် ဘုရား” ဟု ဖြေ၏။

“ရွာသူကြီး၊ ဤဥပမာအတူ အကြင်သူသည် အသက်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊

မပေးသည်ကို ယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ ကာမတို့၌ မှားယွင်းစွာကျင့်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ မမှန်ပြောခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ ကုန်စကား ပြောခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ ကြမ်းတမ်းသော စကားကို ပြောခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ ပြိန်ဖျင်းသော စကားပြောခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏၊ မက်မောမှုအဘိဇ္ဈာ မများ၊ အမျက်မထွက်သော စိတ်ရှိ၏၊ မှန်ကန်သော အမြင်ရှိ၏၊ ထိုယောက်ျားကို များစွာသောလူအပေါင်းသည် စည်းဝေး၍ “ဤယောက်ျားသည် ခန္ဓာပျက်ကြွေသေပြီးသည်မှ နောက်၌ မကောင်းသောလားရာ ပျက်စီးကျရောက်ရာ အပါယ်ငရဲသို့ ရောက်ပါစေ” ဟူ၍ တောင်းပန်စေကာမူ၊ ချီးမွမ်းစေကာမူ၊ လက်အုပ်ချီကာ အဖန်တလဲလဲ ဆုတောင်းစေကာမူ ထိုယောက်ျားသည် ခန္ဓာပျက်ကြွေသေပြီးသည်မှ နောက်၌ ကောင်းသောလားရာ နတ်ပြည်လောကသို့ ရောက်ရာ၏။ ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပြားဖြင့် ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော တရားသည် ချမ်းသာကင်းရှား အပါယ်၄-ပါးတို့မှ စောင့်ရှောက်၏။”

အရိယမဂ်ကျင့်သုံးသူကို တရားက ဘုံအားလုံးတို့ကနေ
စောင့်ရှောက်ပုံ

ထို ၄-ပါးသောတရားတို့တွင် အရိယမဂ်၏ အကြင်ထက်မြက်သည်၏အဖြစ်သည် (ဣန္ဒြေဆိုင်ရာ)အကြင်လွန်ကဲသည်၏အဖြစ်သည် ရှိ၏။ ဤသို့သဘောရှိသော ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော မဂ်တရားသည် အလုံးစုံကုန်သော ဥပပါတ်ဖြစ်သော နတ်ဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်းတို့မှ စောင့်ရှောက်၏။ [မြုပ်နေသော ပဒဋ္ဌာန်ကို ဖော်လိုက “မဂ်တရားသည် အလုံးစုံသောဂတိတို့မှ စောင့်ရှောက်ခြင်း၏ (ဖိုလ်တရား၏) ပဒဋ္ဌာန်တည်း”ဟု ဖော်ပါ။]

တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ-စသော ဂါထာဖြင့်
ရှေ့ဂါထာကို ကူညီဖွင့်ပြပုံ

၃၂။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ထို့ကြောင့် ရဟန်းသည် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူ ဖြစ်ရာ၏။ မှန်ကန်သောကြံစည်မှု ‘သမ္မာသင်္ကပ္ပ’လျှင် ကျက်စားရာအာရုံ

ရှိသူ ဖြစ်ရာ၏။ မှန်ကန်သောအမြင်ကို ရှေ့သွားပြုသူ ဖြစ်ရာ၏။ သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုကို သိ၍ ထိနမိဒ္ဓကို နှိမ်နင်းကာ ဒုက္ခသုံးမျိုးတို့ အနှိပ်စက်ခံနေရသော ‘ဒုဂ္ဂတိ’အားလုံးတို့ကို စွန့်ပယ်နိုင်ရာ၏”ဟု ဥဒါန်းကျူးရင့်သောအားဖြင့် ဤသို့ ဟောတော်မူ၏။ [ဆဋ္ဌမူ၌ စာပိုဒ်တပ်လွဲနေသည်။]

အထက်ပါဂါထာမှ ဒုဂ္ဂတိ-ပုဒ်အရတရားဖြင့်
ပဒဋ္ဌာန်အထိ ထုတ်ပြပုံ

ထိုဂါထာ၌ ‘ဒုဂ္ဂတိ’တို့၏ဖြစ်ကြောင်းသည် တဏှာသည်လည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ထိုတဏှာနှင့်အဝိဇ္ဇာတို့သည် အစွဲဥပါဒါန် ၄-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဥပါဒါန် ၄-ပါးတို့ကြောင့် ဥပါဒါန်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ဤ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ဒုက္ခမည်၏။ ဥပါဒါန် ၄-ပါးတို့ဟူသော ဤတရားသည် ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယမည်၏။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဒုက္ခမည်၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို ပိုင်းခြားသိခြင်းငှာ လည်းကောင်း ပယ်စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း-- ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသိခြင်းငှာ လည်းကောင်း သမုဒယသစ္စာကို ပယ်စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း တရားကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာနှင့်တဏှာတို့တွင် မျက်စိစသော ရုပ်ဣန္ဒြေ ၅-ပါးသည် တဏှာ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ စိတ်မနိဇ္ဈေသည် အဝိဇ္ဇာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ [အာဝဋ္ဌဟာရစည်းမျဉ်း၏ပဒဋ္ဌာန်ကို တိုက်ရိုက် တွေ့ရသည်။ အထက်နားက တဏှာနှင့် အဝိဇ္ဇာနေရာတွင်လည်း ဟေတု-အကြောင်းပုဒ်ဖြင့် ပဒဋ္ဌာန်ကို ထုတ်ပြသွားသည်ဟု မှတ်ပါ။]

ရှေ့ ဓမ္မော ဟဝေ-ဂါထာနှင့် ပြန်ချိတ်ကာ
အာဝဋ္ဌဟာရထုတ်ပြပုံ

မျက်စိစသောရုပ်ဣန္ဒြေ ၅-ပါးကို စောင့်ရှောက်သောသူသည် တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိတရားကို ပွားစေ၏၊ တဏှာကိုလည်း နှိပ်ကွပ်နိုင်၏။ မနိဇ္ဈေကို

စောင့်ရှောက်သောသူသည် ထူးကဲစွာ ရှုမြင်ခြင်းဝိပဿနာကို ပွားစေ၏၊ အဝိဇ္ဇာကိုလည်း နှိပ်ကွပ်နိုင်၏။ တဏှာကို နှိပ်ကွပ်နိုင်သဖြင့် ကာမဂုဏ်ဆိုင်ရာစွဲလမ်းမှု ကာမုပါဒါန်၊ အလေ့အကျင့်ဆိုင်ရာစွဲလမ်းမှု သီလဗ္ဗတုပါဒါန်အားဖြင့် ဤဥပါဒါန် ၂-ပါးတို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်၏။ အဝိဇ္ဇာကို နှိပ်ကွပ်နိုင်သဖြင့် အမြင်မှားမှုဆိုင်ရာ စွဲလမ်းမှု ဒိဋ္ဌပါဒါန်၊ အတ္တဝါဒဆိုင်ရာစွဲလမ်းမှု အတ္တဝါဒုပါဒါန်အားဖြင့် ဤဥပါဒါန် ၂-ပါးတို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်၏။ ဥပါဒါန် ၄-ပါးတို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်သည်ရှိသော် သမထဝိပဿနာဟူသော တရား ၂-ပါးတို့သည် ဘာဝနာပွားများ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဤဖြူစင်သော အကျင့်ကို မြတ်သောအကျင့် ‘မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ’ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ [“အာဝဇ္ဇဟာရထုတ်ပြပုံ”ဟူသော ခေါင်းစီးကို ကုသိုလ်အကုသိုလ် သဘာဝဝိသဘာဝပုဒ်များကို ထောက်၍ တပ်ခြင်းဖြစ်သည်။]

ထိုတရားတို့တွင် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏အကျိုးကား သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်၊ အနာဂါမိဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်အားဖြင့် ၄-ပါးကုန်သော တူသည်၏အဖြစ် ဟုဆိုအပ်သော အကျိုးသာမညဖလတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤ ၄-ပါးတို့သည် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အကျိုးဖိုလ်တို့တည်း။ ဤသို့ ရှေ့သစ္စာနှစ်ပါးတို့သည် ဒုက္ခ၊ သမုဒယ သစ္စာတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ သမထ၊ ဝိပဿနာ၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယတို့သည် မဂ္ဂသစ္စာဖြစ်၏။ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အကျိုးဖိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း ထိုမဂ်ဖိုလ်တို့၏အာရုံဖြစ်သော မပြုပြင်အပ်သော အသင်္ခတနိဗ္ဗာနဓာတ်သည် ဒုက္ခချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤသစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို ထုတ်ဆောင်အပ်ကုန်ပြီ။ ထို့ကြောင့် “တရားသည် စင်စစ် စောင့်ရှောက်၏”စသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူပြီ။

ထိုဘုရားစကားတော်၌ အကြင်စွဲလမ်းရာဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဖြင့် စောင့်ရှောက်၏။ ဤစွဲလမ်းရာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ အကြင်ဥပါဒါန်မှ စောင့်ရှောက်၏။ ဤဥပါဒါန်တရားသည် ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယမည်၏။ အကြင်တရားဖြင့် စောင့်ရှောက်၏။ ဤစောင့်ရှောက်ကြောင်း တရားသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ အကြင်ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်သည် စောင့်ရှောက်တတ်၏။ ဤငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်သည် ဒုက္ခချုပ်ရာနိရောဓသစ္စာမည်၏။ ဤသစ္စာအမှန် ၄-ပါး

တို့ကို ထုတ်ဆောင်အပ်ကုန်ပြီ။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည်
“ဧကမိ ပဒဋ္ဌာနေ”ဟု ဟောတော်မူပြီ။

အာဝဇ္ဇဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

အာဝဇ္ဇဟာရဝိဘင်္ဂါပြီး၏။

၈-ဝိဘတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂ

၃၃။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် ဝေဖန်ကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်း ဖြစ်သော ဝိဘတ္တိဟာရဟူသည် အဘယ်နည်း? “ဓမ္မဉ္စ ပဒဋ္ဌာနံ ဘူမိဉ္စ” စသော ဟာရသည် ဝိဘတ္တိဟာရ မည်၏။

ဓမ္မဝိဘတ္တိဟာရကို တရား ၆-ပါးဖြင့် ထုတ်ပြခြင်း

(ရှေ့ရှေ့သော) ကုသိုလ်ပွားများခြင်း အဖို့အစုအားလျော်သော ဝါသနာဘာဂိယသုတ်, ကိလေသာကိုဖောက်ခွဲခြင်းအဖို့အစုအားလျော်သော နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ်အားဖြင့် သုတ် ၂-မျိုးတို့ ရှိကုန်၏။ (နောက်နောက်သော) ကုသိုလ်အဖို့အစု၌ ဖြစ်သောအကျင့်ပုညဘာဂိယ, ဖိုလ်တရားအဖို့အစု၌ဖြစ်သော အကျင့်ဖလဘာဂိယအားဖြင့် အကျင့်ပဋိပဒါ ၂-မျိုးတို့ ရှိကုန်၏။ (ကိလေသာမှ)စောင့်စည်းကြောင်း အလေ့အကျင့်သံဝရသီလ, (ကိလေသာကို) စွန့်ပယ်ကြောင်းအလေ့အကျင့်ပဟာနသီလအားဖြင့် သီလ ၂-မျိုးတို့ ရှိကုန်၏။ ထို ၆-ပါးတို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ကို ပုညဘာဂိယပဋိပဒါဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထိုဝါသနာဘာဂိယသုတ်ကို ခံယူသောသူသည် သံဝရသီလ၌တည်၍ ထိုသီလအကျင့်မြတ်ဖြင့် မြတ်သောအကျင့်ကိုကျင့်လေ့ရှိသူ ဖြစ်၏။ ထို ၆-ပါးတို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ်ကို ဖလဘာဂိယပဋိပဒါဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထိုနိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ်ကို ခံယူသောသူသည် ပဟာနသီလ၌တည်၍ ထိုမဂ်အကျင့်မြတ်ဖြင့် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသူ ဖြစ်၏။ [“ဝါသနာဘာဂိယသုတ်အဆင့်သည် လောကီကုသိုလ်အဆင့်, နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ်အဆင့်သည် မဂ်ကုသိုလ်အဆင့်ဖြစ်သည်။ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်အရ လောကီကုသိုလ်ကိုပြုသော် ထိုလောကီကုသိုလ်သည် ရှေ့ရှေ့သောကုသိုလ်ဖြစ်၍ ပုညဘာဂိယအကျင့်ကို ကျင့်ရာရောက်သဖြင့် နောက်နောက်သော

ပုညကုသိုလ်ပွားများဖို့ရာ ဖြစ်သည်။ ထိုဝါသနာဘာဂိယသုတ်ကို ခံယူသူသည် သံဝရသီလ အကျင့်ဖြင့် အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သူဖြစ်သည်။ သို့သော် လောကုတ္တရာပန်းတိုင်သို့ မရောက်ပေ။ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ်အရ မဂ်ကုသိုလ်ကိုပြုသော် ဖိုလ်ရဖို့ရာ ဖလဘာဂိယအကျင့်ကို ကျင့်ရာရောက်သဖြင့် ထိုမဂ်ကုသိုလ်က ဖိုလ်ကို ဖြစ်စေသည်။ ထိုတရားကို ခံယူသူသည် ပဟာနသီလသံဝရအကျင့်ဖြင့် မဂ်တည်းဟူသော အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သူဖြစ်သည်။ လောကုတ္တရာပန်းတိုင်သို့ရောက်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုရှင်းချက်တွင် ဖလ (လောကုတ္တရာ) နှင့် ဝိပါက (လောကီ) တို့သည် အကျိုးတရားဟောပုံချင်း တူသည်။ ထို့ကြောင့် ပုညဘာဂိယ ပဋိပဒါ၌ ပုညအစား ဝိပါကဘာဂိယပဋိပဒါဟု ဖလဘာဂိယပဋိပဒါလို ဟောလိုရသည်။ သို့သော် လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာဟူသော ဝိပါကအကျိုးဟူသည် တမလွန်မှ ရရှိတာ များသည်။ ထို့ကြောင့် ဝါသနာကုသိုလ်က ပုညကုသိုလ်ကို ကျေးဇူးပြုသည့်အနေဖြင့် ဟောခြင်းဖြစ်၍ ရှေ့ရှေ့ကုသိုလ်၊ နောက်နောက်ကုသိုလ်ဟု နားလည်၍ ရေးလိုက်ပေသည်။]

ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ဟူသည်

ထို ၆-ပါးတို့တွင် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ဟူသည် အလှူစကား (ဒါနကထာ) လည်းကောင်း၊ အလေ့အကျင့်စကား (သီလကထာ) လည်းကောင်း၊ နတ်ရွာစကား (သဂ္ဂကထာ) လည်းကောင်း၊ မဂ်မောစရာကာမဂုဏ်တို့၏အပြစ် (ကာမာနံ အာဒိနဝ) လည်းကောင်း၊ ကာမဂုဏ်မှထွက်မြောက်ခြင်း၌ အကျိုး (နေက္ခမ္မေ အာနိသံသ) လည်းကောင်းတည်း။ ဤသို့ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်သဘောကို သိအပ်၏။ [ဤအဖွင့် အရ ဝါသနာဘာဂိယတရားမှာ လောကီကုသိုလ်တရားသာဖြစ်၍ လောကုတ္တရာမဂ်ကုသိုလ်ကို ကောက်ရသည့် ဉာဏသံဝရကို အထက်စာပိုဒ် သံဝရသီလ-ပုဒ်အရ ဤနေရာတွင် အဋ္ဌကထာတို့ယူပြပုံ စဉ်းစားသင့်သည်။... ဝိနည်းမဟာဝါ ယသသူဌေးသားအကြောင်းလာ အနုဗ္ဗိကထာနှင့် ညှိကြည့်ရာ ကာမဂုဏ်တို့၏ “ယုတ်ညံ့ခြင်း ညစ်ညူးခြင်း”ဟူသော အချက်နှစ်ချက် ဤ၌ မပါကြောင်း တွေ့ရသည်။]

နိဗ္ဗေဘောဂိယသုတ်ဟူသည်

ထို ၆-ပါးတို့တွင် နိဗ္ဗေဘောဂိယသုတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကိုပြရာ သုတ်သည် နိဗ္ဗေဘောဂိယသုတ်မည်၏။ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်၌ ဝုဠာနဂါမိနိဝိပဿနာပညာ အသိ မရှိ။ အရိယာမဂ် မရှိ။ အရိယာဖိုလ် မရှိ။ နိဗ္ဗေဘောဂိယသုတ်၌ ဝုဠာနဂါမိနိဝိပဿနာပညာ အသိ ရှိ၏။ အရိယာမဂ် ရှိ၏။ အရိယာဖိုလ် ရှိ၏။ (ဆိုပြီးဝါသနာဘာဂိယနှင့် နိဗ္ဗေဘောဂိယ၊ ဆိုလတ္တံ့ သံကိလေသဘာဂိယနှင့် အသေက္ခဘာဂိယအားဖြင့်) ဤသုတ် ၄-မျိုးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသုတ် ၄-မျိုးတို့ကို (.....) “ဒေသနာနည်းဖြင့် အရိယာဖိုလ်ဖြင့်” (တစ်နည်း.. “ဒေသနာ၏ အကျိုးဖလဝိစယဖြင့်”) သံဝရသီလပဟာနသီလဖြင့် ဗြဟ္မစရိယဖြင့် အလုံးစုံသော အဖို့အားဖြင့် ဝိစယဟာရ ၁၂-ပါးဖြင့် ရွေးချယ်စိစစ်၍ ယုတ္တိဟာရဖြင့် ဉာဏ်၏အရာ ရှိသလောက် (ဤဝိဘတ္တိဟာရ၌ ထည့်သွင်း) ယှဉ်စေအပ်ကုန်၏။

[ထိုတွင် ဤ“(....)”သင်္ကေတဖြင့် ဤနေရာတရားစုသည် ရှေ့စာပိုဒ်က တရားများကို ပြန်ညွှန်းနေခြင်းဖြစ်၍ ထိုသင်္ကေတနေရာတွင် ပုညဘာဂိယပဋိပဒါကနေလည်း ယူသင့်သော “ပုညေန-ကုသိုလ်ပုညဖြင့်”ဟူသော စကားတစ်ခု ဘာကြောင့်မပါသလဲဟု စူးစမ်းစရာကို ပြသည်။ ဆက်လက်စဉ်းစားစရာကား “ဒေသနာယ”နေရာ၌ ဣတ္ထိလိင်ချင်းတူသော “ဝါသနာယ”ဟူသော ပုဒ်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ပုညေန-ဟု မလို၊ ဒေသနာယ-အစား “ဝါသနာယ”ပုဒ်ကို ထားရုံသာ ဖြစ်သည်။ “(တစ်နည်း.. ဒေသနာ၏ အကျိုးဖလ ဝိစယဖြင့်)”ဟူသော ဘာသာပြန်ကို ဖလဝိစယဟာရကို သတိရပြီး အသစ်ထည့်လိုက်သည်။ နေတ္တိအဋ္ဌကထာလာ ဖလဒေသနာဟာရ ဖလဝိစယဟာရ အဖွင့်တို့နှင့် ယှဉ်ကြည့်ပါ။

ဝိဘတ္တိဟာရ၌ ဓမ္မ၊ ပဒဋ္ဌာန၊ ဘူမိ-ဟု ဝိဘတ္တိဟာရ ၃-မျိုးရှိသည်ဟု ဆိုစေကာမူ အထက်ပါသုတ်ထုတ်ပုံအရ၊ ဝိစယဟာရ၌လည်း သုတ္တဝိစယဟာရရှိပုံအရ သုတ္တဝိဘတ္တိလည်း ရှိသင့်ကြောင်း သိရသည်။ ထိုသုတ်များကို သာသနပဋ္ဌာနအခန်းတွင် အကျယ်တင်ပြလိမ့်မည်။ သို့သော် “ဤသုတ်၌ ဟောအပ်ကုန်သော ကုသိုလ်တို့သည် ဝါသနာဘာဂိယမည်၏၊ ဤသုတ်၌ ဟောအပ်ကုန်သော ကုသိုလ်တို့သည် နိဗ္ဗေဘောဂိယ မည်၏၊ ဤ

သုတ်၌ ဟောအပ်ကုန်သော အကုသိုလ်တို့သည် သံကိလေသဘာဂီယမည်၏-အစရှိသည် ဖြင့် ဓမ္မကိုလည်း ဝေဖန်၏”ဟု နေတ္တိဘာဝိနီ၊ စာ ၃၄-၌ ဖွင့်ထားပုံအရ သုတ်ဝေဖန်မှုသည် ဓမ္မဝိဘတ္တိထဲတွင် ပါဝင်သည်ဟု သိရ၏။]

အမည်,ဝတ္ထုအားဖြင့် ဆက်ဆံသောတရားများကို
ဝေဖန်ပြခြင်း

၃၄။ ထိုသံကိလေသဘာဂီယ, အသေက္ခဘာဂီယသုတ်တို့တွင် အဘယ်မည် ကုန်သော တရားတို့သည် ဆက်ဆံသော သာဓာရဏတရားတို့ ဖြစ်ကုန်သနည်း? အမည်အားဖြင့်ဆက်ဆံမှု နာမသာဓာရဏ, မှီရာဝတ္ထုအားဖြင့်ဆက်ဆံမှု ဝတ္ထုသာ ဓာရဏအားဖြင့် ဆက်ဆံတူမျှမှုပြ သာဓာရဏတရား ၂-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အမှာ စကားကို ပြဦးအံ့, နာမသာဓာရဏ, ဝတ္ထုသာဓာရဏမှ အခြားသော အမှတ်မရှိ အလုံးစုံ ဤသို့တူသောသဘောရှိသည့် (ကိစ္စသာဓာရဏ, ပစ္စည်းသာဓာရဏ, ပဋိပက္ခသာဓာရဏစသော တရားသဘောများ ရှိပေ၏။) [ထိုတရားသဘောများကို လည်း အလုံးစုံသော အဖို့အားဖြင့် ဝိစယဟာရ ၁၂-ပါးဖြင့် ရွေးချယ်စိစစ်၍ ယုတ္တိဟာရ ဖြင့် ဉာဏ်၏အရာ ရှိသလောက် ဤဝိဘတ္တိဟာရ၌ ထည့်သွင်းယှဉ်စေအပ်ကုန်၏။] အဓိ သတ်ခြင်း စသည်ဖြင့် ၆-ပါးရှိသော သေချာပေါက်ငရဲကျစေသည့် မိစ္ဆတ္တနိယတ အမှုကို ပြုကုန်သူတို့၏လည်းကောင်း, အကျိုးပေးပုံသေမရှိသည့် အနိယတ အကုသိုလ်ကံကိုပြုကုန်သူတို့၏လည်းကောင်းသောတာပတ္တိမဂ်သည်ပယ်အပ်ကုန် သော (ဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ) ကိလေသာတို့သည် တူမျှဆက်ဆံကုန်၏။ ပုထုဇဉ်အား လည်းကောင်းသောတာပန်အားလည်းကောင်း (အနာဂါမ်တို့ပယ်သည့်) ကာမရာဂ နှင့် ဗျာပါဒတို့သည် တူမျှဆက်ဆံကုန်၏။ ပုထုဇဉ်အားလည်းကောင်း အနာဂါမ် အားလည်းကောင်း အထက်အဖို့သို့ဆောင်သည်ဖြစ်၍ နောင်ဖွဲ့တတ်သော (ရူပ ရာဂ, အရူပရာဂ, မာန, ဥဒ္ဒစ္စ, အဝိဇ္ဇာအားဖြင့်) ဥဒ္ဒိဘာဂီယသံယောဇဉ်တို့သည် တူမျှဆက်ဆံကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏တပည့် (ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်)သည် အလုံးစုံသော လောကီဖြစ်သော သမာပတ်ကို ဝင်စား၏။ ထိုသမာပတ်သည် ရာဂမကင်းသော

လောကီသမာပတ်ဝင်စားမှု စသည်တို့နှင့် တူမျှဆက်ဆံကုန်၏။ မှန်၏၊ တူမျှဆက်ဆံကုန်သော တရားတို့သည် ဤသို့ပိုင်းခြားသော အခြင်းအရာဖြင့် အချင်းချင်း အခြားတပါးသော မိမိတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အရာကို မလွန်ကုန်။ အကြင်(ရဟန္တာ၊ ပုထုဇဉ်) ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ဤလောကီသမာပတ်တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံ၏။ ထို(ရဟန္တာ၊ ပုထုဇဉ်)ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုလောကီသမာပတ်တရားကို မလွန်။ ဤတရားတို့သည် ဆက်ဆံသော သာဓာရဏတရားတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ [ဩရုဗ္ဗာဂိယသံယောဇဉ်ဖြစ်သည့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသ၊ ကာမစ္ဆန္ဒ၊ ဗျာပါဒတို့ကိုကား နိယတတိက်လို ရှင်းရမလွယ်သဖြင့် မဟောဘဲ အထက်ပါအတိုင်း နိယတတိက်အကူအညီဖြင့် ခွဲဟောသည် မှတ်ပါ။... “ထိုသံကိလေသဘာဂိယ၊ အသေက္ခဘာယိယသုတ်တို့တွင်”ဟူသော အစွဲကို အဖွင့်ကျမ်းများနှင့် ကျမ်းရင်းစာကိုယ်အခြေအနေကြည့်၍ စွဲကာဘာသာပြန်သည်။... ထိုသို့စွဲရခြင်းကျေးဇူးကို အဖွင့်ကျမ်းများနှင့် ညှိဖတ်က တွေ့ပါလိမ့်မည်။... ဤနေရာကို ဓမ္မဝိဘတ္တိနေရာဟု အဖွင့်ကျမ်းတို့၌ မိန့်ဆိုစေကာမူ ဝတ္ထုသာဓာရဏာ-ဟူသော စကား၌ ဝတ္ထုနှင့်ဘူမိတို့သည် အနက်တူ၍ ဘူမိဝိဘတ္တိကိုလည်း ပြသည်ဟု မြင်သည်။ နေတ္တိကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် ဤဟာရ၌ ယုတ္တိဟာရအကူညီယူစေပုံ စကားကိုလည်း ထောက်ပါ။]

**သေက္ခ-အသေက္ခ၊ ဘဗ္ဗ-အဘဗ္ဗဆိုင်ရာ တရားများကို
ဝေဖန်ပြခြင်း**

ထိုတရားတို့၌ အဘယ်မည်ကုန်သော တရားတို့သည် မဆက်ဆံသော အသာဓာရဏတရားတို့ဖြစ်ကုန်သနည်း(ဟုမေး၍)ဟောအပ်သော ဒေသနာအတိုင်းအတာပမာဏကို အစွဲပြုထောက်ဆ၍ ကျင့်ဆဲ၊ ကျင့်ပြီး-သေက္ခ၊ အသေက္ခတရား၊ ထိုက်တန်၊ မထိုက်တန်-ဘဗ္ဗ၊ အဘဗ္ဗတရားအားဖြင့် မဆက်ဆံသော အသာဓာရဏတရားတို့ကို (ဉာဏ်ဖြင့်) ရှာဖွေအပ်ကုန်၏။ အဋ္ဌမက(မဂ်သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်) အားလည်းကောင်း၊ ဖိုလ်သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်းကောင်း ကာမရာဂနှင့် ဗျာပါဒတို့သည် တူမျှဆက်ဆံကုန်၏။ (မဂ်သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌာန်၏အဖြစ်၊ ဖိုလ်သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌာန်၏အဖြစ်

ဟူသော) တရားသဘောသည် မဆက်ဆံ။ *အဋ္ဌမက(အနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်) အားလည်းကောင်း အနာဂါမိ(ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်)အားလည်းကောင်း အထက်အဖို့၌ ဖြစ်ကုန်သော အနှောင်အဖွဲ့ဥဒ္ဓိဘာဂိယသံယောဇဉ်တို့သည် တူမျှဆက်ဆံကုန်၏။ (အနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ္ဂဋ္ဌာန်၏အဖြစ်၊ အနာဂါမိဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖလဋ္ဌာန်၏အဖြစ်ဟူသော) တရားသဘောသည် မဆက်ဆံ။ အလုံးစုံကုန်သော သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏ ကျင့်ဆဲ သေက္ခ(ပုဂ္ဂိုလ်)ဟူသော အမည်သည် တူမျှဆက်ဆံ၏။ (မိမိတို့၏ မဂ္ဂဋ္ဌာန်၏အဖြစ်၊ ဖလဋ္ဌာန်၏အဖြစ်ဟူသော) တရားသဘောသည် မဆက်ဆံ။ အလုံးစုံကုန်သော ကျင့်ဆဲဖြစ်ကုန်သော မဂ္ဂသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကျင့်ဆဲ ပဋိပန္နက(ပုဂ္ဂိုလ်)ဟူသော အမည်သည် တူမျှဆက်ဆံ၏။ (မိမိတို့၏ မဂ္ဂဋ္ဌာန်၏ အဖြစ်ဟူသော) တရားသဘောသည် မဆက်ဆံ။ အလုံးစုံကုန်သော ကျင့်ဆဲ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သေက္ခသီလသည် တူမျှဆက်ဆံ၏။ (မိမိတို့၏ မဂ္ဂဋ္ဌာန်၏အဖြစ်၊ ဖလဋ္ဌာန်၏အဖြစ်ဟူသော) တရားသဘောသည် မဆက်ဆံ။ [များသောအားဖြင့် အဋ္ဌမကဟူသည် သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ကို ခေါ်သည်။ ဤ၌ သဒ္ဓါပစ္စရာအားဖြင့် တင်စား၍ အနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာန်ကို အဋ္ဌမကဟု ခေါ်ထားသည်။] ဤသို့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ သေက္ခ အသေက္ခ တရားဆိုင်ရာ အသာဓာရဏတရားဝေဖန်ချက်ကို နည်းမှီဝေဖန်သော အားဖြင့် (အရိယာ မဟုတ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ဘဗ္ဗ၊ အဘဗ္ဗတရားဆိုင်ရာ အသာဓာရဏတရားဝေဖန်ချက်ကို) ထူးသောသဘောကိုရှုလေ့ရှိသူပညာရှိသည် အယုတ် အမြတ်အလတ်တရားကို အစွဲပြု ထောက်ဆ၍ ရှာဖွေအပ်ပေ၏။ [“ဘဗ္ဗ အဘဗ္ဗ တရား”ဟူသည် ရှေးနားက နိယတ အနိယတဆိုင်ရာ အကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်သည်။ “အယုတ်အမြတ်အလတ်”တရားလည်း ကုသိုလ်ကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ ထိုနိယတအနိယတ ဆိုင်ရာ အယုတ်စသည် ဖြစ်သည်။...ဤနေရာ၌လည်း ဘူမိ၊ ဝတ္ထုတို့လို တည်ခြင်းအနက် ရှိသော ဌာ-ဓာတ်ဖြင့် ပုဒ်တည်ဆောက်ထားသည့် မဂ္ဂဋ္ဌတာ၊ ဖလဋ္ဌတာ-ပုဒ်များဖြင့် အဋ္ဌကထာစသည်၌ ဖွင့်ပြထားသောကြောင့် ထို “ဋ္ဌ”ပုဒ်များဖြင့် ဘူမိဝိဘတ္တိကိုပါ ထုတ် နိုင်သည်ဟု မြင်သည်။]

ဘူမိဝိဘတ္တိနှင့် ပဒဋ္ဌာနဝိဘတ္တိကို ထုတ်ပြခြင်း

သောတာပတ္တိမဂ်ဒဿနဘူမိသည် (သောတာပတ္တိဖိုလ်ဟူသော) မြဲသော နိယာမသို့ သက်ဝင်ခြင်း၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အထက်မဂ် ၃-ခု ဘာဝနာဘူမိသည် အထက်အကျိုးဖိုလ် ၃-ပါးတို့သို့ ရောက်ခြင်း၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသည်ဖြစ်၍ နံ့နွေးသော အသိဉာဏ်သည် သမထ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ချမ်းသာသော အကျင့်ရှိသည်ဖြစ်၍ လျင်သော အသိဉာဏ်သည် ဝိပဿနာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အလှူဒါနဖြင့်ပြီးသော ပုညကြိယဝတ္ထု (ကောင်းမှုကို ပြုခြင်း၏တည်ရာ)သည် တရားနာခြင်း၏ ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အကျင့်သီလဖြင့်ပြီးသော ပုညကြိယဝတ္ထုသည် အကြံဖြင့်ပြီး၍ အပြားအားဖြင့်သိသည့် စိန္တာမယပညာ၏ ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ သမထဘာဝနာဖြင့်ပြီးသော ပုညကြိယဝတ္ထုသည် အထက်စွာန်၊ ဝိပဿနာဘာဝနာဖြင့်ပြီးသော ပညာ၏ ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အလှူဒါနဖြင့်ပြီးသော ပုညကြိယဝတ္ထုသည် တရားနာခြင်း၏လည်းကောင်း၊ အကြားအမြင်ဖြင့်ပြီးသော အပြားအားဖြင့်သိသော ပညာ၏လည်းကောင်း ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အကျင့်သီလဖြင့်ပြီးသော ပုညကြိယဝတ္ထုသည် အကြံဖြင့်ပြီးသော အပြားအားဖြင့်သိသော စိန္တာမယပညာ၏လည်းကောင်း၊ အသင့်အားဖြင့်နှလုံးသွင်းခြင်း ယောနိသောမနသိကာရ၏လည်းကောင်း ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ပွားများခြင်းဘာဝနာဖြင့်ပြီးသော ပုညကြိယဝတ္ထုသည် ပွားများခြင်းဘာဝနာဖြင့် ပြီးသော ပညာ၏လည်းကောင်း၊ မဖောက်မပြန်မှန်ကန်သော အမြင်သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏လည်းကောင်း ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ သင့်တော်လျောက်ပတ်သော အရပ်၌ နေခြင်းသည် ကင်းဆိတ်မှုဝိဝေဂ၏လည်းကောင်း၊ သမာဓိ၏လည်းကောင်း ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ သူတော်ကောင်းကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်းသည် ရတနာ ၃-ပါးအပေါ် မတုန်မလှုပ်ကြည်ညိုမှု ၃-မျိုး

တို့၏လည်းကောင်း၊ ညစ်ညူးခြင်းမှငြိမ်းခြင်းသမထ၏လည်းကောင်း ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာဆောက်တည်ခြင်းသည် ရှက်ခြင်း၏လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာ၏လည်းကောင်း ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အကုသိုလ်ကို ပယ်စွန့်ခြင်းသည် ကုသိုလ်ကို စုံစမ်းဆင်ခြင်သော အပြားအားဖြင့်သိသော (ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ)ပညာ၏လည်းကောင်း၊ မဂ်သမာဓိန္ဒြေ၏လည်းကောင်း ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ကောင်းစွာဟောထားသည့်တရား၏ အဖြစ်သည် ကုသိုလ်မျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးခြင်း၏လည်းကောင်း၊ ဖလသမာပတ်ကိုဝင်စားခြင်း၏လည်းကောင်း ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ သံဃာတော်၏ကောင်းသော အကျင့်ရှိသည်၏အဖြစ်သည် သံဃာတော်၏ “ကောင်းပါပြီ” ဟူ၍စကားကို ဝန်ခံသော အဖြစ်၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဆရာဖြစ်သော ဘုရား၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် မကြည်ညိုကုန်သေးသူတို့ ကြည်ညိုလာခြင်း၏လည်းကောင်း၊ ကြည်ညိုပြီးသူတို့ အတိုင်းထက်အလွန်ကြည်ညိုမှုများခြင်း၏လည်းကောင်း ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ အဆီးအတားအပိတ်အပင်မရှိသော ပါတိမောက်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည် သီလမရှိကုန်သူတို့ကို နှိပ်ကွပ်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သီလချစ်ကုန်သူတို့၏ ချမ်းသာစွာနေရခြင်းငှာလည်းကောင်း ဆက်ဆံသော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “ဓမ္မဉ္စ ပဒဋ္ဌာနဉ္စ” စသည်ဖြင့် မိန့်ဆိုတော်မူပြီ။ [ဆက်ဆံသော သာဓာရဏပဒဋ္ဌာန်ကို ပြကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဘူမိနှင့်စပ်၍ ဆက်ဆံ/ မဆက်ဆံစကား မပါ။ ဘူမိဟူသာ ပါသည်။ ဘူမိဆက်ဆံ/မဆက်ဆံတရားများကို ရှေ့စာပိုဒ်တို့၌ ပြခဲ့ပုံနှင့် ကျေနပ်နိုင်သည်။ ပုညကြိယဝတ္ထုလာ ဝတ္ထုဖြင့် ဘူမိကိုပင် ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။]

ဝိဘတ္တိဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ဝိဘတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂီပြီး၏။

၉-ပရိဝတ္တနဟာရဝိဘင်္ဂ

၃၅။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် ထက်ဝန်းကျင်မှလည်စေကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော ပရိဝတ္တနဟာရသည်အဘယ်နည်း။ “ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဖြစ်သော တရားတို့ကို”စသော ဤဟာရသည် ပရိဝတ္တနဟာရ မည်၏။ [“ပရိ-ပရိ သမန္တတော ဝတ္တိယန္တိ ဧတေနာတိ ပရိဝတ္တနော”ဟု ပရိအနက်ဖော်ကာ ဘာသာပြန်လိုက်သည်။]

သမ္မာတရား ၁၀-ပါးဖြင့် မိစ္ဆာတရား ၁၀-ပါးတို့ကို လည်စေပုံ

မဖောက်မပြန်မှန်သောအမြင်ရှိသော ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်အား မှားသောအမြင်သည် ကျေပျောက်၏။ ထိုမဖောက်မပြန် မှန်သောအမြင်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြောင့်ဖြစ်ကုန်သည့် များစွာကုန်သော ယုတ်မာကုန်သော အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သည့် အကြင်တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ထိုတရားတို့သည်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ကျေပျောက်ကုန်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိရှိခြင်းဟူသောအကြောင်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား များစွာကုန်သော ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော အကြင်(သမထဝိပဿနာ)တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ပွားများခြင်းဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ [“သမ္မာဒိဋ္ဌိရှိသူအား သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ဆန့်ကျင်ဘက် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း၊ ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်းကောင်း ကျေပျောက်ကုန်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ကုန်သည့် ကုသိုလ်တရားတို့သည် တိုးပွားကုန်၏”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုမူရင်းအဆိုသည် “သုတံ၌ ဟောအပ်သော တရားတို့ကို အရကောက်၍ ထိုဓမ္မသည် ကုသိုလ်ဖြစ်လျှင် အကုသိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အကုသိုလ်ဖြစ်လျှင် ကုသိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း ကင်းပျောက်စေ၍ ထို

ဓမ္မလျှင် အရင်းခံရှိသော အကျိုးအတန်တန်ကို ပြန်လည်၍ ပြခြင်းသည် ပရိဝတ္တနဟာရ ထုတ်နည်းမည်၏”ဟူသော ယနေ့ခေတ်နေတ္တိဟာရထုတ်နည်းနှင့် ကိုက်ညီကြောင်း ခံစား ရသည်။]

မဖောက်မပြန်မှန်သော အကြံရှိသော ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်အား မှားသောအကြံ သည် ကျေပျောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပရှိခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့် များစွာကုန်သော ယုတ်မာကုန်သော အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော အကြင်တရားတို့ သည်လည်း ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ထိုတရားတို့သည်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ကျေပျောက် ကုန်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပရှိခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား များစွာ ကုန်သော ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော အကြင် (ဗောဓိပက္ခိယ ၃၇-ပါး)တရားတို့သည် လည်းဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ပွားများခြင်းဘာဝနာ ၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။

ဤအတူ မှန်သောစကားရှိသူအား၊ မှန်သောကိုယ်အမှုရှိသူအား၊ မှန်သော အသက်မွေးမှုသူအား၊ မှန်သောလုံ့လရှိသူအား၊ မှန်သောအောက်မေ့မှုရှိသူအား၊ မှန်သောတည်ကြည်မှုရှိသူအား၊ မှန်သောလွတ်မြောက်မှုရှိသူအား (ကျေပျောက် သောတရား၊ ထပ်ဆင့်ကျေပျောက်သောတရား၊ ဖြစ်ပေါ်သောတရား၊ ပြည့်စုံသော တရားတို့ကို နည်းယူဆောင်၍ သိအပ်၏။) မှန်သောလွတ်မြောက်ခြင်း၌ ဉာဏ် အမြင်ရှိသော ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်အား မှားသောလွတ်မြောက်ခြင်း၌ ဉာဏ်အမြင် သည်ကျေပျောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား မိစ္ဆာဝိမုတ္တိဉာဏ်အမြင်(မောဟ)ရှိခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် များစွာကုန်သော ယုတ်မာကုန်သော အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော အကြင်တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ထိုအကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ကျေပျောက်ကုန်၏။ သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏ်အမြင်ရှိခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်အား များစွာကုန်သော ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော အကြင် (သမထ ဝိပဿနာဟုဆိုအပ်သော ဗောဓိပက္ခိယ ၃၇-ပါး)တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ကုန်ရာ၏။ ထိုကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ပွားများခြင်း ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။

အကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးဖြင့် ကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးကို
လည်စေခြင်း

၃၆။ ပါဏာတိပါတမှမူလည်း ရှောင်ကြဉ်သောသူအား ပါဏာတိပါတကို ပယ်
စွန့်အပ်၏။ အဒိန္နာဒါနမှ ရှောင်ကြဉ်သောသူအား အဒိန္နာဒါနကို ပယ်စွန့်အပ်၏။
မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သောသူအား မမြတ်သောအကျင့်ကျင့်ခြင်းကို ပယ်စွန့်
အပ်၏။ မှန်သောစကားကို ဆိုသောသူအား မမှန်သောစကားကို ပယ်စွန့်အပ်၏။
ကုန်းတိုက်စကားကို မဆိုသောသူအား ကုန်းတိုက်သောစကားပြောဆိုခြင်းကို
ပယ်စွန့်အပ်၏။ သိမ်မွေ့သော စကားရှိသောသူအား ကြမ်းတမ်းသောစကားကို
ပယ်စွန့်အပ်၏။ ပြောချိန်ကျသော စကားကို ဆိုလေ့ရှိသူအား အကျိုးမရှိသော
စကားပြောဆိုခြင်းကို ပယ်စွန့်အပ်၏။ သူတပါး စည်းစိမ်ကို ရှေးရှုမကြံလေ့ရှိသူ
အား သူတပါးစည်းစိမ်ရှေးရှုကြံခြင်းကို ပယ်စွန့်အပ်၏။ စီးပွားချမ်းသာကို မဖျက်ဆီး
တတ်သောစိတ်ရှိသောသူအား စီးပွားချမ်းသာဖျက်ဆီးတတ်သော ဒေါသကို ပယ်
စွန့်အပ်၏။ မှန်ကန်သော အမြင်ရှိသူအား မိစ္ဆာအမြင်ကို ပယ်စွန့်အပ်၏။

မဂ်ကို ကဲ့ရဲ့က မဂ္ဂင် ၈-ပါးနှင့် ဝိမုတ္တိတရား ၂-ပါးကို
ကဲ့ရဲ့ရာကျပုံ

အမှတ်မရှိ အလုံးစုံကုန်သောသူတို့သည်လည်း မြတ်သောအင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့်
ပြည့်စုံသော မဂ်ကို ကဲ့ရဲ့ကုန်၏။ ထိုသူတို့အား မျက်မြင်ဖြစ်ကုန်သော အကြောင်း
နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော ကဲ့ရဲ့ထိုက်ကုန်သော မူလဝါဒ-ထပ်ဆင့်ဝါဒ ရှိကုန်သော
အပြစ်တို့သည်သာ ရောက်ကုန်၏။ အင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသောမဂ်ကို ကဲ့ရဲ့ကုန်
သော ထိုအရှင်တို့သည် မဖောက်မပြန်မှန်သော အမြင်ဟုဆိုအပ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ
တရားကိုလည်း ကဲ့ရဲ့ရာကျကုန်၏။ ထို့ကြောင့် (ထိုအရှင်တို့သည်) မိစ္ဆာအမြင်ရှိ
ကုန်သောသူတို့အား ပူဇော်ရာကျကုန်သည်လည်းကောင်း ချီးမွမ်းရာကျကုန်သည်
လည်းကောင်း ဖြစ်ကုန်တော့၏။ ဤအတူ ထိုအရှင်တို့သည် သမ္မာသင်္ကပ္ပတရား
ကိုလည်းကောင်း သမ္မာဝါစာတရားကိုလည်းကောင်း သမ္မာကမ္မန္တတရားကိုလည်း
ကောင်း သမ္မာအာဇီဝတရားကိုလည်းကောင်း သမ္မာဝါယာမတရားကိုလည်းကောင်း

သမ္မာသတိတရားကိုလည်းကောင်း သမ္မာသမာဓိတရားကိုလည်းကောင်း သမ္မာဝိမုတ္တိတရားကိုလည်းကောင်း သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနတရားကိုလည်းကောင်း ကဲ့ရဲ့ရာကျကုန်၏။ ထိုသို့ သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနတရားကို ကဲ့ရဲ့ခြင်းကြောင့် (ထိုအရှင်တို့သည်) မိစ္ဆာဝိမုတ္တိဉာဏ် အမြင်ရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပူဇော်ရာ ကျကုန်သည်လည်းကောင်း ချီးမွမ်းရာကျကုန်သည်လည်းကောင်း ဖြစ်ကုန်တော့၏။ [“ဤအတူ”စကားဖြင့် အလယ်တရားများကို မြှုပ်ဟောသွားသည်၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပစသည်ဖြင့် မိစ္ဆာပုဒ်အစားထိုး၍ ဖော်ဆိုပါ။]

အဓမ္မဖြင့် ဓမ္မကို လည်စေခြင်း

အကြင်အမှတ်မရှိသော သူတို့သည်လည်း “အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကာမတို့ကို စားသုံးအပ်ကုန်၏။ အလိုရှိသော ဝတ္ထုကာမတို့ကို သုံးဆောင်အပ်ကုန်၏။ အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကာမတို့ကို မှီဝဲအပ်ကုန်၏။ အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကာမတို့ကို အမြဲမှီဝဲအပ်ကုန်၏။ အလိုရှိတတ်သော ကိလေသာကာမတို့ကို ပွားများစေအပ်ကုန်၏။ အလိုရှိတတ်သော ကိလေသာကာမတို့ကို အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်ကုန်၏”ဟု ဆိုကုန်၏။ (ထို့ကြောင့်) အလိုရှိ အပ်သောကာမတို့မှ (သူတော်ကောင်းတို့) ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဓမ္မသည် ထိုသူတို့အတွက် တရားမဟုတ် အဓမ္မဖြစ်၏။ [ကာမတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကသာ သူတို့အတွက် ဓမ္မဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

တစ်နည်း အဓမ္မဖြင့် ဓမ္မကို လည်စေခြင်း

တစ်နည်းကား၊ အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသောသူတို့သည် “ကိုယ်စိတ်၏ ပင်ပန်းခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းသည် တရားတည်း”ဟု ဆိုကုန်၏။ ထိုသူတို့အား ဝဋ်မှထွက်မြောက်တတ်သော (ဝိပဿနာနှင့်တကွဖြစ်သော အရိယမဂ်)တရားသည် ပွားစေအပ်သော တရားမဟုတ်သည် ဖြစ်၏။ အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသောသူတို့သည် စင်စစ် “(အတ္တကိလမဏာနုယောဂ အကျင့်ကြောင့်ဖြစ်သော) ဆင်းရဲဒုက္ခသည် ဓမ္မမည်၏”ဟု ဆိုကုန်၏။ ထိုသူတို့အတွက် (အပြစ်ကင်းသော ပစ္စည်းလေးပါးကိုသုံးဆောင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော) သုခသည် ဓမ္မမဟုတ်။

ပယ်တတ်သောဝိပဿနာဖြင့် ပယ်အပ်သောသညာကို
လည်စေခြင်း

တစ်နည်းဆိုဖွယ် ရှိသေး၏။ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့၌ (ကိလေသာဟူသော မစင်ကို ယိုစေသောကြောင့်) မတင့်တယ်ဟု အကြိမ်ကြိမ်ရှုမြင်နေသော ရဟန်းသည် တင့်တယ်၏ဟူသော ဖောက်ပြန်သော အမှတ်သညာတို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်၏။ ဆင်းရဲ၏ဟု အကြိမ် ကြိမ်ရှုမြင်နေသော ရဟန်းသည် ချမ်းသာ၏ဟူသော ဖောက်ပြန်သော အမှတ်သညာတို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်၏။ မမြဲဟု အကြိမ် ကြိမ်ရှုနေသော ရဟန်းသည် မြဲ၏ဟူသော ဖောက်ပြန်သော အမှတ်သညာတို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်၏။ အတ္တကောင်မဟုတ်ဟု အကြိမ် ကြိမ် ရှုမြင်နေသော ရဟန်းသည် အတ္တကောင်ဟူသော ဖောက်ပြန်သော အမှတ်သညာတို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်၏။

အကြွင်းမဲ့ ပရိဝတ္တနဟာရထုတ်နည်း မှာထားချက်

(အကြင်သူသည်) အကြင်အကြင်(ကုသိုလ်, အကုသိုလ်)တရားကို (စိတ်ဖြင့်လည်း) နှစ်သက်၏။ (အယူဖြင့်လည်း) ကပ်ရောက်၏။ ထိုထိုသို့သော နှစ်သက်စရာ ကပ်ရောက်စရာ (ကုသိုလ်, အကုသိုလ်) တရားအတွက် အကြင်(အကုသိုလ်, ကုသိုလ်)တရားသည် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ ထိုဆန့်ကျင်ဘက်တရားသည် ထိုသူအား အလိုမရှိအပ်သောအားဖြင့် ရှေးရှုကပ်ရောက်ပိုင်းခြားသိအပ်သည် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “ကုသလာကုသလာ ဓမ္မေ”စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူပြီ။ [နားလည်ရခက်သည်, အထက်တွင် တွေ့ခဲ့ရသော သမ္မာ, မိစ္ဆာဆိုင်ရာ ကဲ့ရဲ့ချီးမွမ်းတရားဖြင့် စဉ်းစားပါက ကုသိုလ်တရားပင်ဖြစ်ပါစေ နှစ်သက်မခံရက ဆန့်ကျင်ဘက်တရားဖြစ်သွားပြီး ထိုဆန့်ကျင်ဘက် အခြေအနေအတိုင်း ပရိဝတ္တနဟာရဆိုင်ရာ လည်ပါထုတ်ပါဟု ဆိုလိုပုံရသည်။]

ပရိဝတ္တနဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ပရိဝတ္တနဟာရဝိဘင်္ဂီပြီး၏။

၁၀-ဝေဝစနဟာရဝိဘင်္ဂ

၃၇။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတွင် ပရိယာယ်သဒ္ဓါကို အထူးအားဖြင့်ဆိုကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော ဝေဝစနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ “ဝေဝစနာနိ ဗဟူနိ” စသော ဟာရသည် ဝေဝစနဟာရမည်၏။ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် (လောဘ-စသော) တစ်ခုသော တရားကို (တဏှာ၊ ရာဂ-စသော) တပါးတခြားကုန်သော ပရိယာယ်သဒ္ဓါတို့ဖြင့် ပြည့်စုံတော်မူ၏။ [“ဝိသေသေန ဝုစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ ဝေဝစနော”ဟု ဝိ-ဝေ-အနက်ဖော်ကာ ဘာသာပြန်လိုက်သည်။]

မြတ်စွာဘုရား အဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်းဟူမူကား -

အာသာ စ ပိဟာ-စသော ဂါထာ

“တောင့်တခြင်း အာသာ-တဏှာ၊ မက်မောခြင်း ပိဟာ-တဏှာ၊ အလွန်နှစ်သက်ခြင်း အဘိနန္ဒနာ-တဏှာ၊ အနေကဓာတုခေါ် များစွာသောဓာတ်တို့၌ ရွေ့လျားတတ်သော သရာ-တဏှာ၊ တည်တံ့တတ်သော ပတိဋ္ဌိတာ-တဏှာ၊ မသိခြင်းမောဟလျှင် မူလအမွန်အစရှိသော တောင့်တပြောဆိုတတ်သော ပဇ္ဇေတိတာ-တဏှာအားဖြင့် အလုံးစုံသော မက်မောမှု တဏှာကို အရင်းမူလပါမကျန် ငါဘုရားသည် ကင်းခြင်းကို ပြုအပ်ပြီ”ဟု (ဂါထာအားဖြင့်) ဟောတော်မူ၏။

အာသာ၊ ပိဟာ၊ အဘိနန္ဒနာ ၃-ပုဒ်အဖွင့်

(ထိုဂါထာတွင်) ဖြစ်လတ္တံ့သော ဥစ္စာပစ္စည်းကို အကြင်တောင့်တခြင်းသည် ရှိ၏၊ ဤတောင့်တခြင်းကို “အာသာ”ဟု ဆိုအပ်၏၊ “(ထိုပစ္စည်းသည်) မချွတ်ဧကန် (ငါထံသို့) ရောက်လာလိမ့်မည်”ဟု ထိုသူ့အား တောင့်တမှု “အာသာ”သည် ဖြစ်ပေ၏။ ဖြစ်ဆဲသော ဥစ္စာပစ္စည်းကို အကြင်တောင့်တမက်မောခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤတောင့်တမက်မောခြင်းကို (ပစ္စုပ္ပန်) “ပိဟာ”ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်

ကိုမြင်ရ၍သော်လည်း “ဤသို့သဘောရှိသော(သူလို) ငါဖြစ်လို၏”ဟု ထိုတောင့်တသူအား (အနာဂတ်) “ပိဟာ” သည် ဖြစ်၏။ အလိုရှိအပ်သော ဥစ္စာပစ္စည်း၏ပြည့်စုံခြင်းကို စောင့်မျှော်ကြောင်းဖြစ်သော တဏှာသည် အလွန်နှစ်သက်ခြင်း အဘိနန္ဒနာ-တဏှာမည်၏။ ချစ်အပ်သော ဆွေမျိုး (သတ္တဝါ)ကိုလည်း အလွန်နှစ်သက်မြတ်နိုး၏။ ချစ်အပ်သော (ရူပါရုံစသော သင်္ခါရ)ဓမ္မကိုလည်း အလွန်နှစ်သက်မြတ်နိုး၏။ (ထိုသတ္တဝါ, သင်္ခါရကို) မစက်ဆုပ်မရွံရှာသောအားဖြင့်လည်း အလွန်နှစ်သက်မြတ်နိုး၏။

အနေကဓာတု-ပုဒ်ကို အခံအတိုက်အပွင့်ဓာတ်အားဖြင့်
ဖွင့်ပုံ

“အနေကဓာတု”ဟူသည်ကား မျက်စိစက္ခုဓာတ်, အဆင်းရူပဓာတ်, မြင်သိစိတ်စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ နားသောတဓာတ်, အသံသဒ္ဒဓာတ်, ကြားသိစိတ်သောတဝိညာဏဓာတ်၊ နှာခေါင်းဃာနဓာတ်, အနံ့ဂန္ဓဓာတ်, နံသိစိတ်ဃာနဝိညာဏဓာတ်, လျှာဇိဝါဓာတ်, အရသာရသဓာတ်, အရသာသိစိတ် ဇိဝါဝိညာဏဓာတ်၊ ကိုယ်ကာယဓာတ်, အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်, ထိသိစိတ်ကာယဝိညာဏဓာတ်, သိကာမျှမနောဓာတ်, ဓမ္မာရုံသဘောဓမ္မဓာတ်, သိကာမျှထက်အထူးသိမှု မနောဝိညာဏဓာတ်တို့တည်း။ [ဤအနေကဓာတ်ကို သရာ-တဏှာ၏ အာရုံကို ပြရန် ဖွင့်သည်ဟု စပ်ယူပါ။]

သရာ-အဖွင့်

“သရာ”ဟူသည်ကား အချို့သူတို့သည် ရူပါရုံ၌ တွယ်တာကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် သဒ္ဓါရုံ၌ တွယ်တာကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် ဂန္ဓာရုံ၌ တွယ်တာကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် ရသာရုံ၌ တွယ်တာကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၌ တွယ်တာကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် ဓမ္မာရုံ၌ တွယ်တာကုန်၏။ ထိုအာရုံ ၆-ပါးတို့၌ အိမ်မိသားစု၌ မှီကုန်သော အကြင်နှလုံးမသာယာမှု ၆-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း, အိမ်မိသားစု၌ မှီကုန်သော အကြင်ဝမ်းမြောက်မှု ၆-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း, ကာမဂုဏ်

မှထွက်မြောက်မှု၌ မှီကုန်သော အကြင်နှလုံးမသာယာမှု ဖိ-ပါးတို့သည်လည်း ကောင်း၊ ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်မှု၌ မှီကုန်သော အကြင်ဝမ်းမြောက်မှု ဖိ-ပါးတို့သည်လည်းကောင်း (ဖြစ်ကုန်၏)။ ဤ ၂၄-ပါးကုန်သော ပုဒ်တို့သည် တဏှာ၏ ဘက်တော်သားတည်း။ ဤ ၂၄-ပါးသော အဖို့အစုသည် တဏှာ၏ ပရိယာယ် ဝေဝုဏ်တည်း။ အိမ်မိသားစု၌မှီသော အကြင်ဥပေက္ခာ ဖိ-ပါးတို့ (ဖြစ်ကုန်၏)။ ဤ ဥပေက္ခာသည် ဒိဋ္ဌိဘက်တော်သားတည်း။ [ဒိဋ္ဌိဘက်သားဖြစ်သောကြောင့် တဏှာ၏ ဝေဝုဏ်မဖြစ်၍ ဤနေရာ၌ မယူအပ်ဟု နေတ္တိဝိဘာဝိနီ၌ ဖွင့်သည်။ ဥပေက္ခာ ဖိ-ပါးဟုဆိုခြင်းသည် အကျဉ်းတည်း။ အကျယ်အားဖြင့်ကား ကာမဂုဏ်မှီဝမ်းနည်းဝမ်းသာ ၁၂-မျိုး၊ ကာမဂုဏ်မမှီဝမ်းနည်းဝမ်းသာ ၁၂-မျိုးအားဖြင့် ရှေးနည်းတူ ၂၄-ပါးရသင့်သည်ဟု မှတ်ပါ။...ပတိဋ္ဌိတာ-စသည်မဖွင့်။]

တဏှာ၊ စိတ်၊ ပညာတို့၏ ပရိယာယ်ဝေဝုဏ်များ

၃၈။ တောင့်တမှုပတ္ထနာအခြင်းအရာဖြင့်ဖြစ်သော ထိုတဏှာသည်သာလျှင် ရူပါရုံစသောသဘောတရား၌ တပ်နှစ်သက်သည်ဖြစ်၍ “ဓမ္မနန္ဒီ”မည်၏။ ရူပါရုံစသော သဘောတရားတို့ကို ချစ်သည်ဖြစ်၍ “ဓမ္မပေမ” မည်၏။ ရူပါရုံစသော သဘောတရားတို့ကို အလွန်သက်ဝင်သဘောကျသည်ဖြစ်၍ “ဓမ္မဇ္ဈောသာန”မည်၏။ ဤ ၃-မည်ကား တဏှာ၏ ပရိယာယ်ဝေဝုဏ်တည်း။ သိတတ်သော စိတ်၊ သိတတ်သောမနော၊ အထူးသိတတ်သောဝိညာဏ်အားဖြင့် ဤ ၃-မည်ကား စိတ်၏ပရိယာယ် ဝေဝုဏ်တည်း။ စိတ်ဟူသော သိမှုပိုင်းဆိုင်ရာအစိုးရမှု မနိန္ဒြေ၊ စိတ်ဟူသောသဘော-မနောဓာတ်၊ စိတ်ဟူသောရပ်တည်ရာ-မနာယတန၊ သိတတ်သောစိတ်-ဝိဇာနနာအားဖြင့် ဤ ၄-မည်ကား စိတ်၏ပရိယာယ် ဝေဝုဏ်တည်း။ ပညာဟူသော ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသိမှုပိုင်းဆိုင်ရာ အစိုးရမှု ပညိန္ဒြေ၊ ပညာဟူသော စွမ်းအား-ပညာဗိုလ်၊ လွန်မြတ်သောအကြောင်း အကျိုးသိမှုအကျင့်-အဓိပညာသိက္ခာ၊ [နောက်က ပညာ-ပုဒ်ကား သီးသန့်ရပ်တည်သင့်သောကြောင့် သိက္ခာ-ပုဒ်ကို ဆဋ္ဌမူ၌ အဓိပညာသိက္ခာဟု နေရာမခြားဘဲ ရိုက်သင့်သည်။] အသေးစိတ်သိခြင်း-ပညာ၊ အသေးစိတ်သိခြင်းအစု-

ပညာက္ခန္ဓာ၊ သစ္စာတရားတို့ကို စိစစ်ထိုးထွင်းသိမှုအစိတ်အပိုင်း-ဓမ္မဝိစယ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂ၊ သိတတ်သော-ဉာဏ်၊ မှန်သောအမြင်-သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဆုံးဖြတ်တတ်သော အသေးစိတ်သိမှု-တိရဏာပညာ၊ အထူးသဖြင့်ရှုမြင်နိုင်မှုပညာ-ဝိပဿနာ၊ အကြောင်း၌သိမှု-ဓမ္မဉာဏ်၊ အကျိုး၌သိမှု-အတ္တဉာဏ်၊ မှီငြမ်း၍သိမှု-အနုယဉာဏ်၊ ကိလေသာတို့၏ကုန်ခန်းမှု၌ သိမှု-ဓယဉာဏ်၊ ကိလေသာတို့၏တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်း၌ သိမှု-အနုပ္ပါဒဉာဏ်၊ မသိရသေးသော သစ္စာလေးပါးကို သိအောင်အားထုတ်မှု ဟူသော အစိုးတရသိမှုပညာ-အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေ၊ ဖိုလ်သောတာပန်စသည် တို့၏ သစ္စာလေးပါး အစိုးတရသိမှုပညာ-အညိန္ဒြေ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ သစ္စာလေးပါး အစိုးတရသိမှုပညာ-အညာတာဝိန္ဒြေ၊ ပညာမျက်စိ-စက္ခု၊ သိတတ်သောပညာ-ဝိဇ္ဇာ၊ ထိုးထွင်းသိမှုပညာ-ဗုဒ္ဓိ၊ မြေကြီးအထုနှင့်တူသောပညာ-ဘူရိ၊ လျင်စွာယူ ဆောင်နိုင်သောပညာ-မေဓ၊ ပညာဟူသောအလင်း-အာလောက၊ အကြင်အမှတ် မရှိသည်လည်း ဖြစ်သော အခြားတပါးလည်းဖြစ်သော (ဓမ္မသင်္ဂဏီအဘိဓမ္မာကျမ်း လာ) အလားတူ သိခြင်းအမျိုးနွယ်စုသည် ရှိပေ၏၊ ထိုသိခြင်းမျိုးနွယ်စုမှန်သမျှ သည် ပညာ၏ပရိယာယ် ဝေဝုဏ်များပေတည်း။ (အထက်တွင်ဆိုခဲ့သော ဓယဉာဏ်၊ အနုပ္ပါဒဉာဏ်၊ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေ၊ အညိန္ဒြေ၊ အညာတာဝိန္ဒြေအားဖြင့်) ဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့သည် လောကုတ္တရာပညာ ဝေဝုဏ်တို့တည်း။ (ထိုလောကုတ္တရာ ပညာ ၅-မျိုးကို ချန်၍ကြွင်းကျန်သည့်) အမည်ဟူသမျှသည် လောကီလောကုတ္တရာ ရောသောပညာ ဝေဝုဏ်များတည်း။ အထက်ပါ လောကုတ္တရာ ဣန္ဒြေ ၅-မျိုးကောက် ယူနည်းမှ တစ်နည်းသော်ကား ဆုံးဖြတ်ခြင်းလက္ခဏာ၌ အကြီးအမှူး၏အဖြစ် တည်းဟူသော သဘောဖြင့် သဒ္ဓါမည်၏။ အားထုတ်ခြင်းသဘောဖြင့် ဝီရိယမည်၏။ မမေ့စေခြင်းသဘောဖြင့် သတိမည်၏။ မပျံ့လွင့်ခြင်းသဘောဖြင့် သမာဓိမည်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သောသဘောဖြင့် ပညာမည်၏။ [ဆဋ္ဌမူစာပိုဒ်ခွဲရာ၌ တဏှာ ဝေဝုဏ်ကုန်မှ ၃၈-စာပိုဒ်ကို စလျင်လည်း ရသည်။ ဤ၌ ဂါထာ၌ဆိုထားသော တဏှာမှ အခြားအမည်တူ တဏှာဘက်ကူးသွား၍ တဏှာချင်း တူစေကာမူ စာပိုဒ်ခွဲဟန်တူသည်။ စိတ်သည် နာမ်တရားတို့၌ ပဓာနဖြစ်၍ လောကကို ဆောင်ပုံချင်းတူသော တဏှာနောက်

စိတ်ကို၊ ပညာလည်း နာမ်တရားတို့တွင် အမြတ်ဆုံးတရားဖြစ်၍ တဏှာကိုသတ်ပြီး စိတ်ကို ဆုံးမရန်ပြလိုသောကြောင့် ပရိယာယ်ထုတ်ဟန်တူသည်။ ပညာဖြင့် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကိုယ်စားပြုပြီးနောက် တဏှာကိုငြိမ်းစေသော စိတ်ကိုငြိမ်စေသော သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြရန် အောက်ပါ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ စသည်ကို မိန့်သည်ဟု မှတ်ပါ။]

ဗုဒ္ဓ၏ ပရိယာယ်ဝေဝုဏ်များ

အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသ၌ “ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘အရဟံ’မည်တော်မူ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင်သိတော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ’မည်တော်မူ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့အသိဉာဏ်ဝိဇ္ဇာ၊ အကျင့်စရဏနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောအကြောင်းကြောင့်လည်း ‘ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န’မည်တော်မူ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ကောင်းသော စကားကို ဆိုတော်မူတတ်သောအကြောင်းကြောင့်လည်း ‘သုဂတ’မည်တော်မူ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ လောကသုံးပါးကို သိနားလည်တော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘လောကဝိဒ္ဓ’ မည်တော်မူ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ ဆုံးမခြင်းငှာ သင့်လျော်ကုန်သော ယောကျ်ားတို့ကို သာသုမရှိ ဆုံးမတော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ’ မည်တော်မူ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ နတ်လူတို့၏ ဆရာဖြစ်တော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ’မည်တော်မူ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ သစ္စာလေးပါးတို့ကို ကိုယ်တိုင်သိ၍ ဝေနေယျတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘ဗုဒ္ဓ’မည်တော်မူ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောအကြောင်းကြောင့်လည်း ‘ဘဂဝါ’မည်တော်မူ၏”ဟု အကြင်အောက်မေ့နည်းကို မိန့်ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ “အားဆယ်ပါးတို့၌ ပြီးပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်တော်မူသောဘုရား၊ ရဲရင့်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးသောဘုရား၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍

သိတော်မူတတ်သောဉာဏ်ရရှိတော်မူထားသည့် ဘုရား၊ ယှဉ်တွဲမှုယောဂ ၄-ပါးကို ပယ်စွန့်တော်မူအပ်ပြီးသော ဘုရား၊ အဂတိလိုက်ခြင်းကို လွန်တော်မူပြီးသော ဘုရား၊ နုတ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာမြားရှိတော်မူသော ဘုရား၊ အသားသစ်တက်ပြီး၍ ညစ်ညူးခြင်းကိလေသာဟူသော အမာအနာ ပျောက်တော်မူသောဘုရား၊ နင်းချေအပ်ပြီးသော ဆူးငြောင့်ရှိတော်မူသောဘုရား၊ ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော ထကြွခြင်း ပရိယုဋ္ဌာန်ကိလေသာရှိတော်မူသောဘုရား၊ အနှောင်အဖွဲ့ကို လွန်တော်မူပြီးသော ဘုရား၊ ဂန္ထတည်းဟူသော အထုံးအဖွဲ့ကို ဖြေတော်မူပြီးသော ဘုရား၊ မကောင်းသော တဏှာအလိုဆန္ဒကို လွန်တော်မူပြီးသောဘုရား၊ မောဟတည်းဟူသော အမိုက်အမှောင်ကို ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသောဘုရား၊ အမြင်စက္ခုငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောဘုရား၊ လောကဓံတရားရှစ်ပါးကို ကောင်းစွာလွန်တော်မူပြီးသောဘုရား၊ အလိုရှိအပ်သော ဣဋ္ဌာရုံနှင့် အလိုမရှိအပ်သော အနိဋ္ဌာရုံတို့၌ လိုက်လျောခြင်း အနုရောဓ(လောဘ)، ဆန့်ကျင်ခြင်း ဝိရောဓ (ဒေါသ)တို့နှင့် မယှဉ်တွဲတော်မူသော ဘုရား၊ မရေတွက်အပ်သောဂုဏ်ရှိသော ဘုရား၊ ကိလေသာအနှောင်အဖွဲ့ကို လွန်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ ချထားအပ်ပြီးသော မာရ်စစ်တပ်ရှိတော်မူသောဘုရား၊ သာလွန်သူတို့ထက် သာလွန်မြတ်တော်မူတတ်သော ဘုရား၊ ပညာတည်းဟူသောမီးရှူးဥက္ကာကို ထွန်းဆောင်တော်မူတတ်သော ဘုရား၊ ပညာအလင်းကို ပြုတော်မူတတ်သောဘုရား၊ ပညာအရောင်ကို ပြုတော်မူတတ်သောဘုရား၊ ကိလေသာအမိုက်အမှောင်ကို နုတ်ပယ်တော်မူတတ်သောဘုရား၊ ကိလေသာမြူတို့ကို ပယ်စွန့်တော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား၊ အတိုင်းအတာမရှိသော ဂုဏ်ရှိတော်မူသောဘုရား၊ မနှိုင်းယှဉ်အပ်သောဂုဏ်ရှိတော်မူသောဘုရား၊ မရေတွက်နိုင်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ ပညာအရောင်အလင်းကို ပြုတော်မူတတ်သောဘုရား၊ ဉာဏ်အရောင် အလင်းကိုပြုတော်မူသောဘုရား၊ တရားတည်းဟူသောအရောင်ဖြင့် ထွန်းလင်းတောက်ပခြင်းကို ပြုတော်မူတတ်သောဘုရား”ဟူသော အကြင်စကားကိုလည်းကောင်း၊ “ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝန္တော” ဟူသော အကြင်စကားကိုလည်းကောင်း မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဤပရိယာဓဝေဝုစ်အလုံးစုံသည် ဗုဒ္ဓါ

နုဿတိ၏သာလျှင် ပရိယာယ်ဝေဝုတ်တည်း။ [ဆဋ္ဌမူ၌ ပြီးခါနီးဝယ် စ,ဟု ကော်မာခြားသင့်သည်။ ဤဟာရထုတ်နည်းသည် ဗုဒ္ဓါနုဿတိပွားရာ၌ အထောက်အကူပြုကြောင်း တွေ့ရသည်။]

ဓမ္မ၏ ပရိယာယ်ဝေဝုတ်များ

အဖို့တစ်ပါးကား ဓမ္မာနုဿတိနိဒ္ဒေသ၌ “မြတ်စွာဘုရားသည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ပရိယတ်ဟူသော တရားတော် ၁၀-ပါးကို ကောင်းစွာဟောကြားထားပေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားသည့် လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါးသည် ကိုယ်တိုင်မြင်အပ်သောကြောင့် ‘သန္နိဋ္ဌိက’မည်၏။ မြတ်စွာဘုရားညွှန်ပြထားသော အရိယာမဂ်တရားတော်သည် အကျိုးပေးရာ၌ ဆိုင်းငံ့ထားသော အချိန်မရှိသောကြောင့် ‘အကာလိက’မည်၏။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားသည့် လောကုတ္တရာတရား ၉-ပါးသည် လာလှည့်ရှုလှည့်ဟု ဖိတ်ကြားထိုက်သောကြောင့် ‘ဧဟိပဿိက’မည်၏။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားသည့် မဂ်၄-ပါး ဖိုလ်၄-ပါးတရားသည် ဘာဝနာ၏ အစွမ်းဖြင့် မိမိစိတ်၌ ကပ်၍ဆောင်ခြင်းကို ထိုက်သောကြောင့် ‘ဩပနေယျိက’မည်၏။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားသည့် လောကုတ္တရာ တရား ၉-ပါးကို ပညာရှိတို့သည် မိမိစိတ်၌ သိအပ်ခံစားအပ်သောကြောင့် ‘ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညုဟိ’မည်၏”ဟု အကြင်အောက်မေ့နည်းကို မိန့်ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ “အကြင်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သည် ငါဟူသော မာန်ယစ်ခြင်းကင်းရာဖြစ်ပေ၏၊ တဏှာဟူသော ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ရာဖြစ်ပေ၏၊ တဏှာဟူသော ငြိတွယ်မှုကို ကောင်းစွာ အကြွင်းမဲ့ နုတ်ခွါရာဖြစ်ပေ၏၊ သံသရာဝဋ်ပြတ်ရာဖြစ်ပေ၏၊ အတ္တစသည်မှ ဆိတ်သုဉ်းပေ၏၊ အလွန်ရဲခဲ၏၊ တဏှာ၏ကုန်ခန်းပျက်စီးရာဖြစ်ပေ၏၊ တဏှာတပ်စွဲမှုကင်းရာဖြစ်ပေ၏၊ ကိလေသာနှင့် ရုပ်နာမ်ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်ပေ၏၊ ကိလေသာ အပူငြိမ်းရာဖြစ်ပေ၏။ [ဓမ္မတို့တွင် အမြတ်ဆုံးနိဗ္ဗာန်ဓမ္မကို ပရိယာယ်ထုတ်သည်ဟု မှတ်ပါ။]

ထိုနိဗ္ဗာန်သည် အပြုအပြင်မခံရ၊ ပျက်စီးခြင်းမရှိ၊ ယိုစီးမှုအာသဝေါတို့၏

အာရုံမဟုတ်၊မဖောက်မပြန်မှန်၏။သံသရာ၏ ဟိုမှာဘက်ကမ်းဖြစ်၏၊သိမ်မွေ့၏၊
မြင်နိုင်ခဲ့၏၊ ဆွေးမြေ့ခြင်းမရှိ၊ မြဲ၏၊ ပျက်စီးခြင်းသဘောမရှိ၊ သာမန်မျက်စိ ဒိဗ္ဗ
မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်၊ သံသရာချဲ့ထွင်မှု ပပဉ္စမ ကင်း၏၊ အငြိမ်း သန္တဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရားဟောပြအပ်သော ထိုနိဗ္ဗာန်သည် သေခြင်းမရှိ၊ မွန်မြတ်၏၊
အေးချမ်း၏၊ ဘေးငြိမ်း၏၊ တဏှာ၏ ကုန်ခန်းပျက်စီးရာဖြစ်၏၊ အံ့ဩဖွယ် ဖြစ်၏၊
အံ့ချီးဖွယ်ဖြစ်၏၊ ဤတိဟူသော ဘေးရန် မရှိ၊ ဤတိဟူသော ဘေးအန္တရာယ်မရှိ
ကြောင်းဓမ္မဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရားဟောပြအပ်သော ထိုနိဗ္ဗာန်သည် ဖြစ်ခြင်းပဋိသန္ဓေသဘော
မရှိ၊ ပဝတ္တိအားဖြင့် ဖြစ်ပွားခြင်းဘူတသဘော မရှိ၊ ဘေးဥပဒ္ဒဝေါ မရှိ၊ မပြုလုပ်
မဖန်တီးအပ်၊ စိုးရိမ်ခြင်း ကင်း၏၊ ထို့ပြင် စိုးရိမ်ခြင်း အထူးကင်း၏၊ တစ်စုံတစ်
ယောက်က စီမံထားသည်မဟုတ်၊ တစ်စုံတစ်ယောက်က စီမံထားကြောင်းဓမ္မ မရှိ။

(မြတ်စွာဘုရားဟောပြအပ်သောထိုနိဗ္ဗာန်ကို)နက်နဲသောအာရုံကြီးဖြစ်သည်
ဟု၊ ကြည့်မြင်နိုင်ခဲ့သည်ဟု၊ လောကထက်လွန်မြတ်သည်ဟု၊ သူ့ထက် မြတ်သော
တရားမရှိဟု၊ အတူမရှိဟု၊ ဘက်ပြိုင်တရားမရှိဟု၊ အထူးသဖြင့် ကြီးမြတ်သည်
ဟု၊ အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သည်ဟု ဆိုအပ်၏။

ဤငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ကို ပုန်းအောင်းရာလည်းဖြစ်သည်ဟု၊ စောင့်ရှောက်ရာလည်း
ဖြစ်သည်ဟု၊ ငိုကြွေးကြောင်းရာဂစသည် မရှိရာလည်းဖြစ်သည်ဟု ကိလေသာမြူ
မရှိရာလည်း ဖြစ်သည်ဟု၊ အပြစ်အနာဆာကင်းရာလည်း ဖြစ်သည်ဟု၊ အညစ်
အကြေးကင်းရာလည်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုအပ်၏။

(ဤငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ကို) တက်နေစရာ ကျွန်းကြီးပမာဟု၊ ချမ်းသာသုခဟု၊ နှိုင်း
ယှဉ်စရာပမာဏမရှိဟု၊ ထောက်တည်ရာဟု၊ ရာဂအစရှိသော တောင့်တကြောင့်ကြ
ကင်းရာဟု၊ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဟူသောပပဉ္စ မရှိရာဟု ဆိုအပ်ပြီ”ဟူ၍ မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။
ဤပရိယာယ်ဝေဝုစ် အလုံးစုံသည် ဓမ္မာနုဿတိ၌ နိဗ္ဗာန်တရား ဆိုင်ရာပရိယာယ်
ဝေဝုစ်များတည်း။

သံဃာ၏ ပရိယာယ်ဝေဝုစ်များ

အဖို့တပါးကား သံဃာနုဿတိနိဒ္ဒေသ၌ “မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား သံဃာတော်သည် ကောင်းစွာကျင့်တော်မူ၏၊ ဖြောင့်မတ်စွာကျင့်တော်မူ၏၊ နိဗ္ဗာန် အကျိုးငှာ ကျင့်တော်မူ၏၊ အရိုအသေခံထိုက်အောင် ကျင့်တော်မူ၏၊ အကြင် ယောက်ျား ၄-ယောက်တို့၏ အစုံအားဖြင့် ၈-ယောက်ကုန်သော ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ် တို့သည် (ရှိကုန်၏။) ထို ၄-စုံ၊ ၈-ယောက်သော ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော မြတ် စွာဘုရား၏ တပည့်သားသံဃာတော်သည် အဝေးမှ သယ်ဆောင်၍ လှူအပ်သော အလှူကိုခံယူခြင်းငှာ ထိုက်တော်မူ၏၊ ဧည့်သည်တို့အား ရည်ရွယ်၍ ထားသော အလှူကိုခံယူခြင်းငှာ ထိုက်တော်မူ၏၊ တမလွန်လောကကို ယုံကြည်၍ လှူအပ် သော အလှူကို ခံယူခြင်းငှာ ထိုက်တော်မူ၏၊ လက်အုပ်ချီခြင်းကို ထိုက်တော်မူ၏၊ သတ္တလောက၏ အတုမရှိသော ကောင်းမှုမျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးကြံချရာ လယ်မြေ ကဲ့သို့ ဖြစ်တော်မူ၏”ဟု အကြင်အောက်မေ့နည်းကို မိန့်ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ “သီလနှင့်ပြည့်စုံသော သံဃာ၊ သမာဓိနှင့်ပြည့်စုံသော သံဃာ၊ ပညာနှင့်ပြည့်စုံ သော သံဃာ၊ လွတ်မြောက်မှုနှင့် ပြည့်စုံသော သံဃာ၊ လွတ်မြောက်မှုဉာဏ်အမြင် နှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော သံဃာ၊ သတ္တဝါတို့တွင် အနှစ်သာရဖြစ်တော်မူသော သံဃာ၊ သတ္တဝါတို့တွင် အကြည်ဓာတ်ဖြစ်တော်မူသော သံဃာ၊ သတ္တဝါတို့တွင် စံပြအဖြစ် ထုတ်ပြအပ်သော သံဃာ၊ သတ္တဝါတို့တွင် စံပြတံခါးတိုင်နှင့်တူသော သံဃာ၊ သတ္တဝါ တို့၏ မွေးကြိုင်သော ပန်းနှင့်တူသော သံဃာ၊ နတ်တို့သည်လည်းကောင်း လူတို့ သည်လည်းကောင်း ပူဇော်အပ်သော သံဃာ”ဟူသော ဤအောက်မေ့ပုံသည် သံဃာ ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း၏ ဝေဝုစ်စကားလှယ် ပရိယာယ် ဖြစ်၏။

သီလ၏ ပရိယာယ်ဝေဝုစ်များ

အဖို့တပါးကား သီလနုဿတိနိဒ္ဒေသ၌ “မကျိုးမပေါက်မပြောက်မကျား ကုန်သော ဖြူစင်ကုန်သော ဖြူစင်သောအရိယာတို့သည် နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်ကုန် သော (တဏှာကျွန်အဖြစ်မှ) ကျွတ်လွတ်စေတတ်ကုန်သော ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်း

အပ်ကုန်သော မှားယွင်းစွာ မသုံးသပ်အပ်ကုန်သော သမာဓိကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော အကြင်သီလတို့ကို မိန့်ဆိုအပ်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ “အကျင့်သီလသည် ပညာတည်းဟူသော ဦးခေါင်း၏ တင့်တယ်ကြောင်းတရား၏ အဖြစ်ဖြင့် အဆင်တန်ဆာလည်း ဖြစ်၏။ အကျင့်သီလသည် အလုံးစုံသော ဆင်းရဲခြင်းပျက်စီးခြင်းကို လွန်မြောက်ကြောင်းသဘောကြောင့် မြှုပ်ထားအပ်သော ဥစ္စာနှင့်လည်း တူ၏။ အကျင့်သီလသည် မကြာမြင့်သောခဏ၌ သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို ထိုးထွင်းသိသောပညာကိုကူညီတတ်သောကြောင့် အက္ခဏဝေဓိမည်သော လေးသမား၏ လေးအတတ်ပညာနှင့်လည်း တူ၏။ အကျင့်သီလသည် မလွန်ကျူးခြင်းသဘောကြောင့် ကမ်းအပိုင်းအခြားလည်း ဖြစ်၏။ အကျင့်သီလသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို ဖြတ်တောက်ကြောင်း သဘောကြောင့် ဥစ္စာစပါးသဖွယ်လည်း ဖြစ်၏။ အကျင့်သီလသည် (သမထဝိပဿနာ စသော)တရားကိုကြည့်ရာသဘောကြောင့် ကြေးမုံမှန်နှင့်လည်း တူ၏။ အကျင့်သီလသည် (အဘိညာဏ်စက္ခုဖြင့်) လောကကိုကြည့်ခြင်းသဘောကြောင့် ပြာသာဒ်ပမာလည်း ဖြစ်၏။ အကျင့်သီလသည် အလုံးစုံသောဘုံ၌ ကုသိုလ်တရားအပေါင်းကို အစဉ်လည်စေတတ် လိုက်စေတတ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ (အကျင့်သီလသည်) မသေရာနိဗ္ဗာန်လျှင် အဆုံးရှိသည်လည်း ဖြစ်၏”ဟူသော ဤအောက်မေ့ပုံသည် သီလကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း၏ ဝေဝုဇ် စကားလှယ်ပရိယာယ်ဖြစ်၏။ [ရှေ့၌ ဟိတ်ပါဌ်များဖြင့် ဟော၏၊ နောက်ဆုံး နှစ်ခု၌ မဟော။]

စာဂ၏ ပရိယာယ်ဝေဝုဇ်များ

အဖို့တစ်ပါးကား စာဂါနုဿတိနိဒ္ဒေသ၌ “အကြင်အခါ၌ အရိယာ၏ တပည့်သည် လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပေးလှူရန်အခါမရွေးဘဲ စင်ကြယ်သော လက်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ စွန့်လွှတ်ခြင်း၌ မွေ့လျော်သည်ဖြစ်၍၊ သူတစ်ပါးတို့ တောင်းခံခြင်းငှာ ထိုက်သည်ဖြစ်၍၊ ပေးကမ်းလှူဒါန်းဝေဖန်ခြင်း၌ မွေ့လျော်သည်ဖြစ်၍ အိမ်ကို အုပ်စိုး၍ နေ၏”ဟု မိန့်ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ မိန့်ဆိုအပ်သော

ဤအောက်မေ့ပုံသည် စာဂကို အဖန်တလဲလဲအောက်မေ့ခြင်း စာဂနုဿတိ၏ ဝေဝေစကားလှယ်ပရိယာယ်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကဏ္ဍည်းမထေရ်သည် “ဗဟုနိ ဝေဝေစနာနိ”စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူ၏။ [စာဂနုဿတိ၌ ရှေ့ အနုဿတိများ တုန်းကလို “ထို့အတူ”စသော စကားရပ်မပါ။]

ဝေဝေစနာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ဝေဝေစနာရဝိဘင်္ဂီပြီး၏။

၁၁-ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂ

၃၉။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် အပြားအားဖြင့်သိစေကြောင်း(မရောမယှက် သောအားဖြင့်ထားကြောင်း)ဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော ပညတ္တိဟာရ သည် အဘယ်နည်း။? “မြတ်စွာဘုရားသည် တစ်ခုသော တရားကို အထူးအထူး အပြားရှိကုန်သော ပညတ်တို့ဖြင့် ဟောကြား၏”စသော ဟာရသည် ပညတ္တိဟာရ မည်၏။

အခြေခံကျသော နိက္ခေပညတ်, ဒုက္ခသစ္စာအရာ

မူလပကတိစကားဖြင့် အကြင်တရားဒေသနာသည် ဖြစ်၏။ ထိုတရားဒေသနာ သည် (ဒုက္ခသစ္စာစသောအနက်ကို)ထားပုံပြ နိက္ခေပပညတ် မည်၏။ လိုရင်းပင်ကို စကားဖြင့် တရားဒေသနာသည် အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်း? ဟုမေးမူ သစ္စာ ၄-ပါးတို့ တည်းဟု ဖြေဆိုအပ်၏။ (ထိုသစ္စာပညတ် ၄-ပါးတို့တွင်) အကြင်သို့သောအပြား ဖြင့် “ဤကား ဆင်းရဲ”ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူသော ဤပညတ်သည် ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏လည်းကောင်း, ဓာတ် ၆-ပါးတို့၏လည်းကောင်း, ဓာတ် ၁၈-ပါး တို့၏လည်းကောင်း, အာယတန ၁၂-ပါးတို့၏လည်းကောင်း, ဣန္ဒြေ ၁၀-ပါးတို့၏ လည်းကောင်း တရားချထားခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေပုံပြ နိက္ခေပပညတ် ဖြစ်၏။ [ထိုတွင် မဟာဘုတ်ရုပ်ဓာတ် ၄-ပါး အာကာသရုပ်ဓာတ် ၁-ပါး ဝိညာဏဓာတ် ၁-ပါးအားဖြင့် ဓာတ် ၆-ပါး, ရုပ်ဣန္ဒြေ ၈-ပါး မနိန္ဒြေ ၁-ပါး ဝေဒနိန္ဒြေ ၁-ပါးအားဖြင့် ဣန္ဒြေ ၁၀-ပါးဟုသိပါ။ အကြွင်း သရုပ်သိသာ၏။ နိက္ခေပပညတ်ကို စုစည်းလေ့လာကြည့် ရာ ခန္ဓာ ၅-ပါး စသည်ဖြင့် အခြေခံကျသော စတင်ထုတ်ပြသော ပညတ်ဟု သိရသည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီနိက္ခေပကဏ္ဍနှင့်လည်း နိက္ခေပချင်း ညှိကြည့်ပါ။]

ပဘဝပညတ်, ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာအရာ

ရဟန်းတို့၊ ထမင်းလုတ်ပြု၍စားအပ်သော ကဗဠိကာရအာဟာရ၌ တပ်စွန်းမှုရာဂ၊ နှစ်သက်မှုနန္ဒီ၊ တပ်မက်မှုတဏှာ အကယ်၍ ရှိခဲ့မှု ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ ဝိညာဏ်သည် တည်၏၊ စည်ပင်၏။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ ဝိညာဏ်သည် တည်၏၊ စည်ပင်၏။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နာမ်ရုပ်၏ သက်ဝင်ခြင်းဖြစ်၏။ အကြင် တေဘူမကဝဋ်၌ နာမ်ရုပ်၏ သက်ဝင်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ ကံသင်္ခါရတို့ ကြီးပွားကုန်၏။ အကြင် တေဘူမကဝဋ်၌ ကံသင်္ခါရတို့ ကြီးပွားကုန်၏။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နောင်တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်း ရှိ၏။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ နောင်တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နောင်အခါ ပဋိသန္ဓေနေမှု အိုမှု သေမှုရှိ၏။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ နောင်အခါ ပဋိသန္ဓေနေမှု အိုမှု သေမှုရှိ၏။ ရဟန်းတို့၊ ထိုတေဘူမကဝဋ်ကို “စိုးရိမ်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်၏၊ ပူပန်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်၏၊ လွန်စွာပင်ပန်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်၏”ဟူ၍ ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏။

ရဟန်းတို့၊ ဖဿာဟာရ၌ (ပ)၊ ရဟန်းတို့ မနောသဇ္ဇေတနာဟာရ၌ (ပ) ရဟန်းတို့၊ ဝိညာဏာဟာရ၌ တပ်စွန်းမှုရာဂ၊ နှစ်သက်မှုနန္ဒီ၊ တပ်မက်မှုတဏှာ အကယ်၍ ရှိခဲ့မှု ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ ဝိညာဏ်သည် တည်၏၊ စည်ပင်၏။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ ဝိညာဏ်သည် တည်၏၊ စည်ပင်၏။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နာမ်ရုပ်၏ သက်ဝင်ခြင်းဖြစ်၏။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ နာမ်ရုပ်၏ သက်ဝင်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ ကံသင်္ခါရတို့ ကြီးပွားကုန်၏။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ ကံသင်္ခါရတို့ ကြီးပွားကုန်၏။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နောင်တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နောင်အခါ ပဋိသန္ဓေနေမှုအိုမှုသေမှုရှိ၏။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ နောင်အခါ ပဋိသန္ဓေနေမှုအိုမှုသေမှုရှိ၏။ ရဟန်းတို့၊ ထိုတေဘူမကဝဋ်ကို “စိုးရိမ်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်၏၊ ပူပန်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်၏၊ လွန်စွာပင်ပန်းခြင်းနှင့်တကွဖြစ်၏”ဟူ၍ ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏။ ဆိုခဲ့အပ်ပြီးသော ဤဒေသနာသည် (ဝိပါကဝဋ်၏လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝဋ်ဟုဆိုရသည့် သင်္ခါရတို့၏လည်းကောင်း ကိလေသဝဋ်ဟူသော

တဏှာ အကြောင်းတရားကိုပြခြင်းကြောင့်) ဒုက္ခသစ္စာ၏လည်းကောင်း သမုဒယ သစ္စာ၏လည်းကောင်း ဖြစ်စေတတ်သောအကြောင်းကို သိစေပုံပြပဘဝပညတ္တိ မည်၏။ [ဤ၌ တဏှာရှိခြင်းသည် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ထိုတဏှာကို အကြွင်းမဲ့ မဖြတ်ရ သေးသောကြောင့် ရှိသည်။ အောက်စာပိုဒ်၌ တဏှာမရှိခြင်းသည် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ထို တဏှာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ပြီးသောကြောင့် ဖြစ်သည်”ဟု နေတ္တိအဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်သည်။]

ပရိညာပညတ်စသော ပညတ် ၄-မျိုး၊
နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာအရာ

ရဟန်းတို့၊ ထမင်းလုတ်ပြု၍စားအပ်သော ကပဇ္ဇိကာရအာဟာရ၌ တပ်စွန်း မှုရဂဂ၊ နှစ်သက်မှုနန္ဒီ၊ တပ်မက်မှုတဏှာ အကယ်၍ မရှိခဲ့မူ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ ဝိညာဏ်သည် မတည်၊ မစည်ပင်။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ ဝိညာဏ်သည် မတည်၊ မစည်ပင်။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နာမ်ရုပ်၏ မသက်ဝင်ခြင်းဖြစ်၏။ အကြင်တေဘူမက ဝဋ်၌ နာမ်ရုပ်၏ မသက်ဝင်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ ကံသင်္ခါရတို့ မကြီးပွား ကုန်။ အကြင်တေဘူမက ဝဋ်၌ ကံသင်္ခါရတို့ မကြီးပွားကုန်။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်း မရှိ။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်း မရှိ။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နောင်အခါ ပဋိသန္ဓေနေမှု အိုမှု သေမှု မရှိ။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ နောင်အခါ ပဋိသန္ဓေနေမှု အိုမှု သေမှု မရှိ။ ရဟန်း တို့၊ ထိုတေဘူမကဝဋ်ကို “စိုးရိမ်ခြင်း မရှိ၊ ပူပန်ခြင်း မရှိ၊ လွန်စွာ ပင်ပန်းခြင်း မရှိ”ဟူ၍ ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏။

ရဟန်းတို့၊ ဖဿာဟာရ၌ (ပ)، ရဟန်းတို့၊ မနောသဉ္စေတနာဟာရ၌ (ပ)، ရဟန်းတို့၊ ဝိညာဏာဟာရ၌ တပ်စွန်းမှုရဂဂ၊ နှစ်သက်မှုနန္ဒီ၊ တပ်မက်မှုတဏှာ အကယ်၍ မရှိခဲ့မူ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ ဝိညာဏ်သည် မတည်၊ မစည်ပင်။ အကြင် တေဘူမကဝဋ်၌ ဝိညာဏ်သည် မတည်၊ မစည်ပင်။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နာမ် ရုပ်၏ မသက်ဝင်ခြင်းဖြစ်၏။ အကြင် တေဘူမကဝဋ်၌ နာမ်ရုပ်၏ မသက်ဝင်ခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ ကံသင်္ခါရတို့ မကြီးပွားကုန်။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌

ကံသင်္ခါရတို့ မကြီးပွားကုန်။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်း မရှိ။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ နောင်တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်း မရှိ။ ထိုတေဘူမကဝဋ်၌ နောင်အခါ ပဋိသန္ဓေနေမှု အိုမှု သေမှုမရှိ။ အကြင်တေဘူမကဝဋ်၌ နောင်အခါ ပဋိသန္ဓေနေမှု အိုမှု သေမှုမရှိ။ ရဟန်းတို့၊ ထိုတေဘူမကဝဋ်ကို “စိုးရိမ်ခြင်း မရှိ၊ ပူပန်ခြင်း မရှိ၊ လွန်စွာပင်ပန်းခြင်း မရှိ”ဟူ၍ ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏။

ဤဟောအပ်သောဒေသနာသည် ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခသစ္စာပိုင်းခြားသိခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြပရိညာပညတ် ဖြစ်၏။ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာ ပယ်ခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေပုံပြ ပဟာနပညတ် ဖြစ်၏။ ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ကို ရှာတတ်သော မဂ္ဂသစ္စာ ပွားစေခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ ဘာဝနာပညတ် ဖြစ်၏။ ချုပ်ရာနိရောဓ သစ္စာမျက်မှောက်ပြုခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ သစ္စိကိရိယပညတ် ဖြစ်၏။ [သစ္စာပညတ်ပြရာ၌ ပညတ္တိဟာရကို စတင်ကတည်းက ဒုက္ခသစ္စာဖြင့် စခဲ့သောကြောင့် ထိုဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား သိမှုအရ ပရိညာပညတ်ကို ရှေ့ကထားသည်။ အောက်၌ ဘာဝနာပညတ်နှင့် စပ်လိမ့်မည်။]

ဘာဝနာပညတ်စသော သစ္စာပညတ် ၄-မျိုး

၄၀။ ရဟန်းတို့၊ အာရုံတစ်ခုတည်း၌ အရူဈာန်အင်္ဂါတို့ကို ကောင်းစွာထားတတ်သော သမာဓိကို ပွားများကြကုန်လော့။ ရဟန်းတို့၊ မမေ့မလျော့သော ရင့်ကျက်သည့်ပညာရှိသော အောက်မေ့ခြင်းသတိနှင့်ပြည့်စုံသော သမာဓိရှိသည့် ရဟန်းသည် ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ အဘယ်သို့ ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိသနည်း? “မျက်စိအကြည်ရပ်သည် အနိစ္စ”ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ “ရူပါရုံတို့သည် အနိစ္စတို့”ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ “မြင်သိစိတ်စက္ခုဝိညာဏ်သည် အနိစ္စ”ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ “မြင်သိမှုဆိုင်ရာ အတွေ့ စက္ခုသမ္ပဿသည် အနိစ္စ”ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ စက္ခုသမ္ပဿ ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ချမ်းသာလည်းဟုတ်သော၊ ဆင်းရဲလည်းဟုတ်သော၊ ဆင်းရဲလည်းမဟုတ်-ချမ်းသာ

လည်းမဟုတ်သော အကြင်သူခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာတစ်မျိုးမျိုးသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုခံစားခြင်းဝေဒနာကိုလည်း အနိစ္စဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ [“အတွင်းနေ အတွင်းစပ် အပြင်နေ အပြင်စပ်” သဘောအရ ရှေ့ကော်မာပြအာကာရဝါကျများ၌ မျက်စိအကြည်ရုပ် စသည်နောင် ကတ္တားအနက်ကြံပြီး နောက်က တမ္ဗိ-နောင် ကံအနက်အတိုင်း ဘာသာပြန်လိုက်သည်။]

နားအကြည်ရုပ်သည်...(ပ), နှာခေါင်းအကြည်ရုပ်သည် (ပ), လျှာအကြည်ရုပ်သည် (ပ), ကိုယ်အကြည်ရုပ်သည် (ပ), စိတ်သည် အနိစ္စဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ ဓမ္မာရုံတို့သည် အနိစ္စဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ မနောဝိညာဏ်သည် အနိစ္စဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ မနောဝိညာဏ်ဆိုင်ရာအတွေ့ မနောသမ္မဿသည် အနိစ္စဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ မနောသမ္မဿဟူသော အကြောင်းကြောင့် ချမ်းသာလည်း ဟုတ်သော၊ ဆင်းရဲလည်း ဟုတ်သော၊ ဆင်းရဲလည်းမဟုတ်-ချမ်းသာလည်းမဟုတ်သော အကြင်သူခ၊ဒုက္ခ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ တစ်မျိုးမျိုးသည် ဖြစ်၏။ ထိုခံစားမှုဝေဒနာကိုလည်း အနိစ္စဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။

ဤဟောအပ်သောဒေသနာသည် ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ကိုရှာတတ်သော မဂ္ဂသစ္စာပွားစေခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေပုံပြ ဘာဝနာပညတ် ဖြစ်၏။ ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခသစ္စာပိုင်းခြားသိခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြပရိညာပညတ် ဖြစ်၏။ ဖြစ်ကြောင်းသမုဒယသစ္စာ ပယ်ခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေပုံပြ ပဟာနပညတ် ဖြစ်၏။ ချုပ်ရာနိရောဓသစ္စာ မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ သစ္စိကိရိယပညတ် ဖြစ်၏။ [သစ္စာပညတ်ကို ပြရာ၌ “သမာဓိကို ပွားလော့”ဟု ပွားများမှုဖြင့် စတင်သောကြောင့် ဘာဝနာပညတ်ကို ရှေ့က ထားသည်။]

နိရောဓပညတ်စသည့် သစ္စာပညတ် ၆-မျိုး

ရာဓ, (သင်တို့သည်) ရုပ်ကို ကြံဖြန့်ကုန်လော့, လွှင့်ပစ်ကုန်လော့, ဖျက်ဆီးကုန်လော့, ကစားမြူးထူးပျော်ရွှင်ခြင်းမှ ကင်းပယ်ရှောင်ခွါခြင်းကို ပြုကုန်လော့,

ပညာဖြင့် တဏှာ ကုန်အောင် ကျင့်ကုန်လော့၊ တဏှာကုန်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခကုန်၏။ ဒုက္ခကုန်ခြင်းကြောင့် အေးငြိမ်း၏။ ဝေဒနာကို ..(ပ), သညာကို (ပ), သင်္ခါရတို့ကို (ပ), ဝိညာဏ်ကို ကြံဖြန့်ကုန်လော့၊ လွှင့်ပစ်ကုန်လော့၊ ဖျက်ဆီးကုန်လော့၊ ကစား မြူးထူးပျော်ရွှင်ခြင်းမှ ကင်းပယ်ရှောင်ခွါခြင်းကို ပြုကုန်လော့၊ ပညာဖြင့် တဏှာ ကုန်အောင် ကျင့်ကုန်လော့၊ တဏှာကုန်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခကုန်၏။ ဒုက္ခကုန်ခြင်း ကြောင့် အေးငြိမ်း၏။

ဤဟောအပ်သော ဒေသနာသည် ရောဓဟူသောတဏှာချုပ်မှု၏ ချုပ်မှုကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ နိရောဓပညတ်ဖြစ်၏။ သာယာခြင်းတည်းဟူသော အဿာဒ၏ ငြီးငွေ့ခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေပုံပြ နိဗ္ဗိဒါပညတ်ဖြစ်၏။ ဒုက္ခ သစ္စာ၏ ဒုက္ခသစ္စာပိုင်းခြားသိခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေပုံပြ ပရိညာပညတ် ဖြစ်၏။ သမုဒယသစ္စာ၏ တဏှာပယ်ခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေပုံပြ ပဟာန ပညတ် ဖြစ်၏။ မဂ္ဂသစ္စာ၏ မဂ္ဂင်ပွားခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ ဘာဝနာ ပညတ် ဖြစ်၏။ နိရောဓသစ္စာ၏ နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိ စေပုံပြ သစ္စိကိရိယပညတ် ဖြစ်၏။ [နိရောဓပညတ်ကို သစ္စိကိရိယပညတ်ထဲသွင်းပြီး နိဗ္ဗိဒါပညတ်ကို ဘာဝနာပညတ်ထဲသွင်းသော် ရှေးနည်းအတူ သစ္စာပညတ် ၄-ပါးဖြစ်၏။ ထိုနိဗ္ဗိဒါပညတ်ကို တဏှာဟူသော ကစားမြူးထူးပျော်ရွှင်ခြင်းမှ ကင်းပယ်ရှောင်ခွါခြင်း ငြီးငွေ့ခြင်းအနေအားဖြင့် ပညတ်သည်။]

ပဋိဝေဓပညတ်စသော လောကုတ္တရာပညတ် ၄-မျိုး

(ရပ်စသည်ကို ကြံဖြန့်ခြင်းစသည်ဖြင့် တဏှာကုန်ဖို့ရန် ပညာဖြင့်ကျင့်သော) ထို အရိယာ၏တပည့်သည် “ဤဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သော တရားအပေါင်းသည် ဆင်းရဲ သော ဒုက္ခသစ္စာတည်း”ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ “ဤအတိတ်တဏှာ ဟူသော အကြောင်းသည် ဆင်းရဲ၏အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း”ဟု ဟုတ်မှန် သောအတိုင်း သိ၏။ “ဤ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်သည် ဆင်းရဲ၏ချုပ်ရာ နိရောဓ သစ္စာတည်း”ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ “ဤအကျင့်သည် ဆင်းရဲချုပ်ရာ

နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာတည်း”ဟု ဟုတ်မှန်သော အတိုင်း သိ၏။

ဤဟောအပ်သော ဒေသနာသည် သစ္စာတို့၏ ထိုးထွင်းခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ ပဋိဝေဓပညတ် ဖြစ်၏။ သောတာပတ္တိမဂ်ဟုဆိုအပ်သော အမြင်ဒဿန ဘုံ အဆင့်၏ ထားရှိခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေပုံပြ နိက္ခေပပညတ်ဖြစ်၏။ အရိယမဂ်၏ ပွားများမှုကိုအပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ ဘာဝနာပညတ်ဖြစ်၏။ သောတာပတ္တိဖိုလ်၏ မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ သစ္စိကိရိယပညတ် ဖြစ်၏။ [ဆဋ္ဌမူ၌ ဤနေရာတွင် စာပိုဒ်ခွဲဖို့ လိုသွားသည်။]

ဥပ္ပါဒပညတ်စသော လောကုတ္တရာပညတ်အစုံ

ထိုအရိယာ၏တပည့်သည် “ဤကာမာသဝ, ဘဝါသဝ, ဒိဋ္ဌာသဝ, အဝိဇ္ဇာသဝတို့သည် ယိုစီးခြင်းအာသဝေါတို့တည်း”ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ “ဤအတိတ်ဘဝတစ်ခုခုက တဏှာသည် ယိုစီးခြင်းအာသဝ၏အကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း”ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ “ဤငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်သည် ယိုစီးခြင်းအာသဝ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာတည်း”ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ “ဤအကျင့်သည် ဆင်းရဲချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာတည်း” ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။ “ဤအာသဝတို့သည် အကြွင်းအကျန်မရှိချုပ်ကွယ်ကုန်၏” ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း သိ၏။

ဤဒေသနာသည် ကိလေသာကုန်မှုဆိုင်ရာအသိဉာဏ်၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော ဥပ္ပါဒပညတ်ဖြစ်၏။ ကိလေသာမဖြစ်ပေါ်မှုဆိုင်ရာ အသိဉာဏ်၏ တည်ခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေတတ်သော ဩကာသပညတ် ဖြစ်၏။ မဂ်၏ ပွားခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေတတ်သော ဘာဝနာပညတ် ဖြစ်၏။ ဒုက္ခသစ္စာ၏ ပိုင်းခြားခြင်းသိကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော ပရိညာပညတ် ဖြစ်၏။ သမုဒယသစ္စာ၏ ပယ်ခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေတတ်သော ပဟာနပညတ် ဖြစ်၏။ အားထုတ်မှုဆိုင်ရာ အစိုးတရမှု ဝီရိယိန္ဒြေ၏ လုံ့လကို အပြား

အားဖြင့် သိစေတတ်သော အာရမ္မပညတ်ဖြစ်၏။ ယင်ဥနှင့်တူသော ရွံစရာ ကိလေသာတို့၏ ယင်ဥပမာရွံစရာသဘောကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော အာဟဋ္ဌနာပညတ် ဖြစ်၏။ အထက်မဂ်သုံးခုဟုဆိုအပ်သော ဘာဝနာဘုံအဆင့်၏ ဝေနေယျသန္တာန်၌ တည်ထားခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နိက္ခေပ ပညတ် ဖြစ်၏။ ယုတ်မာကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို အထူးသဖြင့် အကြွင်းမဲ့ နုတ်ဖြတ်ပြီးသည်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော အဘိနိဃာတပညတ် ဖြစ်၏။ [ရှေ့က သစ္စာသိမှုသည် သောတာပန်၏ ဒဿနဘူမိအရာ သစ္စာသိခြင်းဖြစ်ပြီး ဤအာသဝဆိုင်ရာ သစ္စာသိမှုသည် ရဟန္တာတိုင်အောင်သော ဘာဝနာဘူမိအရာ သစ္စာ သိခြင်းဖြစ်သောကြောင့် သစ္စာသိပုံကို ထပ်ဟောသည်ဟု သိပါ။ အောက်က သစ္စာပညတ် ကိုကား တေပရိဝဋ္ဌဒေသနာဓမ္မစကြာသစ္စာပညတ်အနေဖြင့် ထပ်ဟောသည်။]

ဓမ္မစကြာပညတ် (၁) အနညာတညဿာမိတိန္ဒြေဆိုင်ရာ

၄၁။ ရဟန်းတို့၊ “ဤသဘောသည် ဆင်းရဲတည်း”ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော (ဒုက္ခသစ္စာ)တို့၌ ငါဘုရား၏ (ပညာ)မျက်စိသည် ထင်ရှား ဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ‘ဉာဏ်’ပညာ သည် ထင်ရှား ဖြစ်၏။ သိသာထင်ရှားစွာသိတတ်သော ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာသည် ထင်ရှား ဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၊ “ဤသဘောသည် ဆင်းရဲ ဖြစ်ကြောင်းသမုဒယတည်း”ဟု (ပ), ရဟန်းတို့၊ “ဤသဘောသည် ဒုက္ခချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်တည်း”ဟု (ပ), ရဟန်းတို့၊ “ဤသဘောသည် ဒုက္ခချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက် ကြောင်း အကျင့်ပဋိပဒါတည်း”ဟု (ဘုရား မဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော (မဂ္ဂသစ္စာ)တို့၌ ငါဘုရား၏ (ပညာ)မျက်စိသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ‘ဉာဏ်’ ပညာသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ [သစ္စဉာဏ်အရာဟု သိပါ။]

ဤဒေသနာပညတ်သည် သစ္စာတို့၏ ဒေသနာတို့ကိုအပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ ဒေသနာပညတ်ဖြစ်၏။ အကြားအမြင်ဖြင့်ပြီးသော သုတမယပညာ၏ ထားခြင်းကို အပြားအားဖြင့်သိစေပုံပြ နိက္ခေပပညတ်ဖြစ်၏။ မသိရသေးသောတရားကိုသိအောင်ပြုမည်ဟု အစိုးတရသိမှု အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေ၏ မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ သစ္စိကိရိယပညတ်ဖြစ်၏။ တရားဓမ္မစက်၏ လည်စေခြင်းဟောခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ ပဝတ္တနာပညတ် ဖြစ်၏။

ဓမ္မစကြာပညတ် (၂) အညိန္ဒြေဆိုင်ရာ

ရဟန်းတို့, “ထိုဒုက္ခအမှန်ကို ပိုင်းခြား၍သိအပ်၏”ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော (ဒုက္ခသစ္စာ)တို့၌ ငါဘုရား၏ (ပညာ)မျက်စိသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ‘ဉာဏ်’ပညာသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ သိသာထင်ရှားစွာသိတတ်သော ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့, “ထိုဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းသမုဒယသစ္စာကို ပယ်စွန့်အပ်၏”ဟု (၁), ရဟန်းတို့, “ထိုဒုက္ခချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်၏”ဟု (၁), ရဟန်းတို့, “ထို ဒုက္ခချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်ပဋိပဒါကို ပွားများစေအပ်၏”ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော (မဂ္ဂသစ္စာ)တို့၌ ငါဘုရား၏ (ပညာ)မျက်စိသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ‘ဉာဏ်’ပညာသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ သိသာထင်ရှားစွာ သိတတ်သော ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ [ကိစ္စဉာဏ်အရာဟု သိပါ။]

ဤဒေသနာပညတ်သည် မဂ်၏ ပွားများမှုကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ ဘာဝနာပညတ်ဖြစ်၏။ ကြံစည်မှုဖြင့်ပြီးသော စိန္တာမယီပညာ၏ တရားထားမှုကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ နိက္ခေပပညတ်ဖြစ်၏။ အညိန္ဒြေ၏ မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ သစ္စိကိရိယပညတ် ဖြစ်၏။ [တရားဓမ္မစက်၏ လည်စေခြင်း ဟောခြင်းကို အပြားအားဖြင့် သိစေပုံပြ ပဝတ္တနာပညတ် ဖြစ်၏။ (ဆဋ္ဌမူ၌မပါ။)]

ဓမ္မစကြာပညတ် (၃) အညာတာဝိန္ဒေဆိုင်ရာ

ရဟန်းတို့၊ “ထိုဒုက္ခအမှန်ကို ပိုင်းခြား၍သိအပ်ပြီ”ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော (ဒုက္ခသစ္စာ)တို့၌ ငါဘုရား၏ (ပညာ) မျက်စိသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ‘ဉာဏ်’ပညာသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ သိသာထင်ရှားစွာသိတတ်သော ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၊ “ထိုဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းသမုဒယသစ္စာကို ပယ်စွန့်အပ်ပြီ”ဟု (ပု)၊ ရဟန်းတို့၊ “ထိုဒုက္ခချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီ”ဟု (ပု)၊ ရဟန်းတို့၊ “ထိုဒုက္ခချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ပဋိပဒါကို ပွားများစေအပ်ပြီ”ဟု (ဘုရား မဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော (မဂ္ဂသစ္စာ)တို့၌ ငါဘုရား၏ (ပညာ)မျက်စိသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ‘ဉာဏ်’ပညာသည် ထင်ရှား ဖြစ်၏။ သိသာထင်ရှားစွာ သိတတ်သော ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ [ကတဉာဏ်အရာဟု သိပါ။]

ဤဒေသနာပညတ်သည် မဂ်၏ ပွားများမှုပြ ဘာဝနာပညတ်ဖြစ်၏။ ဘာဝနာဖြင့်ပြီးသော ပညာ၏ တရားထားမှုပြ နိက္ခေပပညတ်ဖြစ်၏။ အညာတာဝိန္ဒေ၏ မျက်မှောက်ပြုခြင်းပြ သစ္စိကိရိယပညတ် ဖြစ်၏။ တရားဓမ္မစက်၏ လည်စေခြင်းဟောခြင်းပြ ပဝတ္တနာပညတ် ဖြစ်၏။ [သစ္စာပညတ် ထပ်ပြခြင်းအတွက် ထူးသော အကြောင်းအဖြစ် အများသိ ဓမ္မစကြာလာ ဉာဏ် ၃-ပါးကို ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးတွင်လာသော လောကုတ္တရာဣန္ဒြေ ၃-ပါးဖြင့် အလှည့်အပြောင်းလုပ်ကာ ဟောသွားသဖြင့် ဓမ္မစကြာကို တစ်မျိုးသိလိုက်ရသည်။]

တုလမတုလဉ္စ-စသော ဂါထာနှင့် အဖွင့်

“တုလ’မတုလဉ္စ သမ္ဘဝံ၊ ဘဝသင်္ခါရ’မဝဿဇိ မုနိ။

အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော၊ အဘိန္နိ ကဝစ’မိဝ’တ္တသမ္ဘဝ”န္တိ။

မုနိဘုရားသည် နှိုင်းချိန်စရာရှိသော တုလ-ဟူသော သင်္ခါရဓာတ်၊ နှိုင်းချိန်

စရာမရှိသော အတုလ-ဟူသော နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို မှန်ကန်စွာ (သိမြင်လျက်) ဘဝသစ် ဖြစ်ရန် ပြုပြင်တတ်သော ကံကို စွန့်ပယ်ခဲ့လေပြီ။ အတွင်းအဇ္ဈတ္တတရား၌ မွေ့လျော် ကာ ကောင်းစွာတည်ကြည်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ချပ်ဝတ်နှင့်တူသော မိမိသန္တာန် ရှိ ကိလေသာကွန်ရက်ကို ဖျက်ဆီးခဲ့လေပြီ”ဟု (ဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူ၏။) [ရှေ့ တုန်းက စုဏ္ဏိယပုံစံများမှ ပညတ္တိဟာရ ထုတ်ပြပြီး ယခုအခါ ဂါထာမှ ထုတ်ပြရန် ဤ ဂါထာအနက်ခက်ကို ထုတ်ပုံရသည်။]

(ထိုဂါထာ၌) “တုလံ”ဟူသည်ကား ပြုပြင်စီမံတတ်သော သင်္ခါရဓာတ်တည်း။ “အတုလံ”ဟူသည်ကား ကိလေသာငြိမ်းအေးမှုသဘော နိဗ္ဗာနဓာတ်တည်း။ “တုလ မတုလဉ္စ သမ္ဘဝံ”ဟူသည်ကား အလုံးစုံသော (သင်္ခါရနှင့်နိဗ္ဗာန်)တရားတို့ကို အလွန် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိမှုပြု အဘိညာပညတ်တည်း။ တရားတို့ကို အသေးစိတ် ထိုး ထွင်း၍သိခြင်းကို ထားခြင်းပြု နိက္ခေပပညတ်ဖြစ်၏။ “ဘဝသင်္ခါရ’မဝဿဇီ မုနိ” ဟူသည်ကား အကြောင်း (ကံ)သမုဒယသစ္စာ၏ စွန့်ခြင်းပြု ပရိစ္စာဂပညတ် ဖြစ်၏။ အကျိုး(ဝိပါက်) ဒုက္ခသစ္စာ၏ ပိုင်းခြား၍သိမှုပြု ပရိညာပညတ် ဖြစ်၏။ “အဇ္ဈတ္တ ရတော သမာဟိတော”ဟူသည်ကား ကိုယ်မှာဖြစ်သော သတိ၏ပွားခြင်းပြု ဘာဝနာ ပညတ်တည်း၊ စိတ်တည်ကြည်မှု ဧကဂ္ဂတာ၏ တည်တံ့မှုပြု ဌိတိပညတ်တည်း။ “အဘိန္နိ ကဝစ’မိဝ’တ္တသမ္ဘဝံ”ဟူသည်ကား စိတ်၏ အထူးသဖြင့် ကိလေသာကို ဖောက်ခွဲမှုပြု အဘိနိဗ္ဗိဒါပညတ်တည်း၊ အကုန်သိသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်သဘော၏ စွဲငင်မှုဆိုင်ရာ ဥပါဒါပညတ်တည်း၊ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော ဥဒ္ဓိတို့၏ ဖောက်ခွဲမှု ဆိုင်ရာပြု ပဒါလနာပညတ်တည်း။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “တုလမတုလဉ္စ သမ္ဘဝံ”စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပြီ။

[ဤဂါထာကို အဋ္ဌကထာစသည်၌ တုလ-စသည်ဝယ် အမျိုးမျိုးဖွင့်၏။ ခက်၏၊ ဤ ကျမ်း၌ နေတ္တိပါဠိတော်ဝယ် တုလ-ဟူသည် သင်္ခါရဓာတ်၊ အတုလဟူသည် နိဗ္ဗာနဓာတ် ဟု ဖွင့်ပုံကို လက်ခံ၍ သမ္ဘဝံ-ကို တိပိဋကအဘိဓာန်၌ အနက်များစွာပြရာတွင် “သင့်လျော် လျောက်ပတ်မှန်ကန်စွာ”ဟူသော ကြိယာဝိသေသနအနက်ကို ယူ၍ ထိုကြိယာဝိသေသန၏ စပ်ရာကြိယာကို “တုလမတုလဉ္စ သမ္ဘဝံ”၌ အဘိညာပညတ္တိ သဗ္ဗဓမ္မာနံ-ဟု နေတ္တိပါဠိ၌

အရှင်ပိုင်းခြားသိစရာ ပရိညာပညတ္တိဟူ၍ မဆိုဘဲ အထူးသိတတ်မှု အရည်အချင်း အဘိညာ ပညတ်ဟု ဆိုသောကြောင့် အဘိညာပုဒ်မှ အဘိ+ညဓာတ်ကို ယူလျက် အဘိဇာနန္ဒော-ဟု ကြိယာနာမ်ကြံကာ ဘာသာပြန်လိုက်သည်။ ထိုတွင် ဆဋ္ဌမူ၌ အဘိနိဗ္ဗိဒါဟု ရှိသည်။ ဤ၌ အဘိနိဗ္ဗိ-၌ ဘိဒိဓာတ်ကို ကြည့်၍ အဘိနိဗ္ဗိဒါဟုကြံကာ ဘာသာပြန်လိုက်သည်။ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်ဆိုင်ရာ ဥပါဒါပညတ်ဆိုလိုချက် နားမလည်သေးပါ။]

ယော ဒုက္ခမဒ္ဒန္တိ-စသော ဂါထာနှင့် အဖွင့်

ယော ဒုက္ခမဒ္ဒန္တိ ယတော နိဒါနံ၊
ကာမေသု သော ဇန္တု ကထံ နမေယျ။
ကာမာ ဟိ လောကော သင်္ဂီတိ ဥ တွာ၊
တေသံ သတိမာ ဝိနယာယ သိက္ခေတိ။

အကြင်ယောက်ျားသည် အကြင်တဏှာဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ဆင်းရဲ ကို မြင်ပြီ။ ထိုယောက်ျားသည် “ကာမတို့သည် လောက၌ ငြိတွယ်တတ်၏”ဟု သိခြင်းကြောင့် ကာမတို့၌ အဘယ်သို့သောအခြေအနေဖြင့် စိတ်ညွတ်ရာအံ့နည်း။ အောက်မေ့ခြင်းသတိ ရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုကာမတို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ သိက္ခာ တို့၌ ကျင့်ရာ၏။

(ထိုဂါထာတွင်) “ယော ဒုက္ခ”ဟူသော ဒေသနာပညတ်သည် ဒုက္ခသစ္စာ၏ ဝေဝေပရိယာယ်ပြုပညတ်သည်လည်းကောင်း၊ ပိုင်းခြား၍သိခြင်းပြုပရိညာပညတ် သည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ “ယတော နိဒါနံ”ဟူသော ဒေသနာပညတ်သည် သမုဒယသစ္စာ၏ အစဖြစ်ခြင်းပြုပဘာဝပညတ်သည်လည်းကောင်း၊ ပယ်စွန့်ခြင်း ပြုပဟာနပညတ်သည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ “အဒ္ဓန္တိ”ဟူသော ဒေသနာပညတ် သည် ဉာဏ်မျက်စိ၏ ဝေဝေပရိယာယ်ပြု ပညတ်သည်လည်းကောင်း၊ ထိုးထွင်းသိ မှုပြု ပဋိဝေဓပညတ်သည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ “ကာမေသု သော ဇန္တု ကထံ နမေယျ”ဟူသော ဒေသနာပညတ်သည် ကာမတဏှာ၏ ဝေဝေပရိယာယ်ပြုပညတ် သည်လည်းကောင်း၊ စိတ်နှစ်သက်ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းပြု အဘိနိဝေသပညတ်

သည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ “ကာမာ ဟိ လောကေ သင်္ဂေတိ ဥ တွာ” ဟူသော ဒေသနာပညတ်သည် ကာမဂုဏ်တို့ကို ရန်သူအားဖြင့် မြင်ခြင်းပြု ဒဿနပညတ် ဖြစ်၏။ မှန်၏၊ ကာမဂုဏ်တို့သည် မီးကျီးတွင်းပမာ ပူလောင်ပြာကျစေ၏။ သိမ်းစွန်ရဲတိုင်း ဝိုင်းလှသော သားတစ်ဥပမာရှိကုန်၏။ အလျှံတပြောင်ပြောင်တောက်သော မီးနှင့်တူကုန်၏။ ကမ်းပါးပြတ်ဥပမာ၊ မြေဥပမာလည်း ရှိကုန်၏။ “တေသံ သတီမာ” ဟူသော ဒေသနာပညတ်သည် ကိလေသာကို ပယ်စွန့်ခြင်းငှာ နိဗ္ဗာန်ကို သိစေတတ်သော အပစ္စယပြပညတ် ဖြစ်၏၊ ကိုယ်အစဉ်ဖြစ်သော အောက်မေ့ခြင်း သတိ၏ တရားထားခြင်းပြ နိက္ခေပပညတ် ဖြစ်၏၊ မဂ္ဂသစ္စာ၏ ပွားများခြင်းပြ ဘာဝနာပညတ်ဖြစ်၏။ “ဝိနယာယ သိက္ခေ” ဟူသော ဒေသနာပညတ်သည် တပ်စွန်းတတ်သောရာဂကို ပယ်ဖျောက်ဆုံးမခြင်း၏လည်းကောင်း၊ ဖျက်ဆီးတတ်သော ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ဆုံးမခြင်း၏လည်းကောင်း၊ တွေဝေတတ်သော မောဟကို ပယ်ဖျောက်ဆုံးမခြင်း၏လည်းကောင်း ထိုးထွင်းသိမှုပြ ပဋိဝေဓပညတ် ဖြစ်၏။ “ဇန္တု-သတ္တဝါ” ဟူသော ဤအများဆိုင်ပညတ်သည် (သတ္တဝါတို့အနက်) ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝေါဟာရတူပရိယာယ်ပြ ဝေဝစနပညတ် ဖြစ်၏။ အကြောင်းကား အကြင်အခါ၌ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိလေသာကာမတို့သည် ငြိကပ်တတ်သည်ဟု သိ၏။ ထိုအခါ၌ ထိုဇန္တု-ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိလေသာကာမတို့ မဖြစ်ပေါ်စေခြင်းငှာ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြစ်စေသောကြောင့်တည်း။ ထိုဇန္တု-ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် မဖြစ်ပေါ်ကုန်သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြစ်စေခြင်းငှာ ကြိုးစား၏။ ဤကြိုးစားမှု သမ္ပပ္ပဓာန်ပြ ပညတ်သည် မရောက်အပ်သေးသော (ဈာန်စသော) ကုသိုလ်တရားသို့ ရောက်ခြင်းငှာ လုံ့လအားထုတ်မှုပြ ဝါယာမပညတ်ဖြစ်၏၊ အနည်းငယ်မျှသော ကုသိုလ်တရား၌ မရောင့်ရဲခြင်း၏ တရားထားခြင်းပြ နိက္ခေပပညတ် ဖြစ်၏။ [ဆဋ္ဌမူ၌ ကော်မာကုတ်သင့်၏။] ထိုဒေသနာ၌ “ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်ပြီးသော ကုသိုလ်တရားတို့၏ တည်တံ့ခြင်းငှာ လုံ့လပြု၏” ဟူသော သမ္ပပ္ပဓာန်ပြ ပညတ်သည် ဘာဝနာပွားများမှု၏ မမေ့မလျော့မှုပြ အပ္ပမာဒပညတ်ဖြစ်၏။ ဝီရိယိန္ဒြေ၏ တရားထားခြင်းပြ

နိက္ခေပပညတ်ဖြစ်၏။ ကုသိုလ်သဘောတရားတို့၏ စောင့်ရှောက်ခြင်းပြု အာရက္ခပညတ် ဖြစ်၏။ သမာဓိအဓိစိတ္တသိက္ခာ၏ တည်တံ့ခြင်းပြု ဌိတိပညတ် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ယော ဒုက္ခမဒွက္ခိ ယတော နိဒါနံ”စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပြီ။

မောဟသမ္ပန္နနစသော ဂါထာနှင့် အဖွင့်

မောဟသမ္ပန္နနော လောကော၊ ဘဗ္ဗရူပေါဝ ဒိဿတိ။

ဥပဓိဗန္ဓနော ဗာလော၊ တမသာ ပရိဝါရိတော။

အသိရီ ဝိယ ခါယတိ၊ ပဿတော နတ္ထိ ကိဉ္ဇနန္တိ။

“လောကသည် မောဟဖြင့် ဖွဲ့ယှက်ဖုံးလွှမ်းရကား အကြောင်းနှင့်ပြည့်စုံသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ ဥပဓိတို့ဖြင့် အဖွဲ့အနှောင်ခံရသော သူမိုက်သည် အဝိဇ္ဇာဟူသော အမိုက်တိုက်ဖြင့် ခြံရံအပ်ရကား ကျက်သရေကင်းသကဲ့သို့ ထင်မြင်ရ၏။ အနိစ္စစသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ရှုသူ မဂ်ပညာဖြင့် မြင်သူအား ရာဂစသော ကြောင့်ကြမှု မရှိနိုင်တော့”ဟု ဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူ၏။

(ထိုတွင်) “မောဟသမ္ပန္နနော လောကော”ဟူသော တရားပညတ်သည် ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် ယူတတ်သောဝိပလ္လာသတရားတို့၏ ဒေသနာပြုပညတ် ဖြစ်၏။ “ဘဗ္ဗရူပေါဝ ဒိဿတိ”ဟူသော တရားပညတ်သည် လောက၏ ဖောက်ပြန်သောအခြေအနေဖြင့် ထင်လာပုံပြု ဝိပရိတပညတ်ဖြစ်၏။ “ဥပဓိဗန္ဓနော ဗာလော”ဟူသော တရားပညတ်သည် ယုတ်မာကုန်သော အလိုဆိုးသက်ဝင်မှုတို့၏ ရှေးဦး အကြောင်းပြု ပဘဝပညတ်ဖြစ်၏၊ ထကြွမှု ကိလေသာပရိယုဋ္ဌာန်တို့၏ အလုပ်ပြု ကိစ္စပညတ်ဖြစ်၏၊ ကိလေသာတို့၏ အားကြီးမှုပြု ဗလဝပညတ် ဖြစ်၏၊ သင်္ခါရတို့၏ ပေါက်ရောက်စည်ပင်ခြင်းပြု ဝိရူဟနပညတ် ဖြစ်၏။ “တမသာ ပရိဝါရိတော”ဟူသော တရားပညတ်သည် မှောင်သည်ကိုပြုတတ်သော အဝိဇ္ဇာ၏ ဒေသနာပြုပညတ်ဖြစ်၏၊ အမည်ထူး(ဝေဝစန)ပြု ပညတ်လည်း ဖြစ်၏။ “အသိရီ ဝိယ ခါယတိ” ဟူသော တရားပညတ်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခု၏အမြင်ပြု ဒဿနပညတ်ဖြစ်၏၊

ပညာစက္ခု၏ ထားမှုပြ နိက္ခေပပညတ်ဖြစ်၏။ “ပဿတော နတ္ထိ ကိဉ္ဇနံ”ဟူသော တရားပညတ်သည် သတ္တဝါတို့၏ထိုးထွင်းသိမှုပြ ပဋိဝေဓပညတ် ဖြစ်၏။ (ထိုတွင် ကိဉ္ဇနံ-ဟူသော စကား၌) ရာဂသည် တားမြစ်နှောင့်ယှက်တတ်သော ကိဉ္ဇနတရား၊ ဒေါသသည် တားမြစ်နှောင့်ယှက်တတ်သော ကိဉ္ဇနတရား၊ မောဟသည် တားမြစ် နှောင့်ယှက်တတ်သော ကိဉ္ဇနတရား(ဟု သိအပ်၏။) ထိုဆိုခဲ့သောပညတ်ဆိုင်ရာ အကြောင်းပြချက်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “မောဟဗန္ဓနော လောကော” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပြီ။

နိဗ္ဗာန်ပညတ်စသည်

ရဟန်းတို့၊ ဖြစ်ပေါ်မှုမရှိသော ထင်ရှားဖြစ်နေမှုမရှိသော ပြုလုပ်ထားမှုမရှိသော စီရင်ထားမှုမရှိသော နိဗ္ဗာန်သည် ရှိ၏။ ရဟန်းတို့၊ ဖြစ်ပေါ်မှုမရှိသော ထင်ရှားဖြစ် နေမှုမရှိသော ပြုလုပ်ထားမှုမရှိသော စီရင်ထားမှုမရှိသော နိဗ္ဗာန်သည် အကယ်၍ မရှိပါမူ ဤလောက၌ ဖြစ်ပေါ်လာမှု ထင်ရှားဖြစ်နေမှု ပြုလုပ်ထားမှု စီရင်ထားမှု သဘောရှိသော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းမှ ထွက်မြောက်ရာသည် မထင်ရှားရာ။ ရဟန်း တို့၊ အကြင်ကြောင့်ကား ဖြစ်ပေါ်မှုမရှိသော ထင်ရှားဖြစ်နေမှုမရှိသော ပြုလုပ် ထားမှုမရှိသော စီရင်ထားမှုမရှိသော နိဗ္ဗာန်သည် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမှု ထင်ရှားဖြစ်နေမှု ပြုလုပ်ထားမှု စီရင်ထားမှု သဘောရှိသော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်း မှ ထွက်မြောက်ရာသည် ထင်ရှား၏”ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဒါန်းကျူးရင့်တော် မူ၏။

(ထိုတွင်) “ရဟန်းတို့၊ ဖြစ်ပေါ်မှုမရှိသော ထင်ရှားဖြစ်နေမှုမရှိသော ပြုလုပ် ထားမှု မရှိသော စီရင်ထားမှုမရှိသော နိဗ္ဗာန်သည် အကယ်၍ မရှိပါမူ” ဟူသော ပညတ်သည် နိဗ္ဗာန်၏ ဒေသနာပြု ပညတ်လည်း ဖြစ်၏၊ အမည်ထူး(ဝေဝစန)ပြ ပညတ်လည်း ဖြစ်၏။ “ဤလောက၌ ဖြစ်ပေါ်လာမှု ထင်ရှားဖြစ်နေမှု ပြုလုပ်ထား မှု စီရင်ထားမှု သဘောရှိသော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းမှ ထွက်မြောက်ရာသည် မထင် ရှားရာ”ဟူသော ပညတ်သည် သင်္ခတတရား၏ အမည်ထူး(ဝေဝစန)ပြ ပညတ်

ဖြစ်၏၊ နိဗ္ဗာန်ရှိသောအဖြစ်၏အကြောင်းကို မမြဲသင်္ခါရဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ကပ်ဆောင်ပြသည့် ဥပနယနပညတ်လည်း ဖြစ်၏။ “ရဟန်းတို့၊ အကြင်ကြောင့် ကား ဖြစ်ပေါ်မှုမရှိသော ထင်ရှားဖြစ်နေမှုမရှိသော ပြုလုပ်ထားမှုမရှိသော စီရင် ထားမှုမရှိသော နိဗ္ဗာန်သည် ရှိ၏”ဟူသော ဒေသနာပညတ်သည် နိဗ္ဗာန်၏ အမည် ထူး(ဝေဝစန)ပြ ပညတ်လည်း ဖြစ်၏၊ ဝန်ခံထွန်းပြသော ဇောတနာပညတ်လည်း ဖြစ်၏။ “ထို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမှု ထင်ရှားဖြစ်နေမှု ပြုလုပ်ထားမှု စီရင်ထားမှု သဘောရှိသော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းမှ ထွက်မြောက်ရာသည် ထင်ရှား၏”ဟူသော ဒေသနာပညတ်သည် နိဗ္ဗာန်၏ အမည်ထူး(ဝေဝစန)ပြ ပညတ်ဖြစ်၏၊ အရိယာ မဂ်၏ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်မှုပြ နိယျာနိကပညတ်ဖြစ်၏၊ သံသရာမှထွက် မြောက်မှုပြ နိဿရဏပညတ် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ထိုနိဗ္ဗာန် သည် အကယ်၍ မရှိပါမူ”စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာ ကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “မြတ်စွာဘုရားသည် တစ်ခုသော တရားကို အထူးထူးအပြား ပြားရှိသော ပညတ်တို့ဖြင့် ဟော၏”စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူပြီ။ [ဂါထာတို့ဖြင့် ပညတ္တိ ဟာရထုတ်ပြပြီးနောက် ပညတ်တို့တွင် အမြတ်ဆုံးဝိဇ္ဇမာနပညတ်ဖြစ်သည့် နိဗ္ဗာန်ကို သမ္မာဉာဏ် ဖြစ်စေရန် အထက်အတိုင်း စုဏ္ဏိယဖြင့် ထုတ်ပြတော်မူသည်။]

ပညတ္တိဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂီပြီး၏။

၁၂-ဩတရဏဟာရဝိဘင်္ဂ

၄၂။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် ချသွင်းကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်း ဖြစ်သော ဩတရဏဟာရဟူသည် အဘယ်နည်း? “ယော စ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ” စသော ဟာရသည် ဩတရဏဟာရမည်၏။

“ဥဒ္ဓိ အဓော သဗ္ဗမိ ဝိပ္ပမုတ္တော၊
အယံ အဟသ္မိတိ အနာနုပဿီ။
ဧဝံ ဝိမုတ္တော ဥဒတာရိ ဩဃံ၊
အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အပုနတ္တဝါယာတိ။

“အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အထက်ရူပ၊ အရူပဓာတ်၌လည်းကောင်း၊ အောက် ကာမဓာတ်၌လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရအားလုံး၌လည်းကောင်း အလုံးစုံသော အခြင်း အရာတို့ဖြင့် လွတ်မြောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤတရားသည်ပင် ငါဖြစ်တော့၏ဟု အဖန်တလဲလဲ မရှုမြင်တော့ပြီ။ ဤသို့ သံယောဇဉ် ၁၀-ပါး အကုသိုလ်အားလုံးတို့ မှ ဤသို့ဤပုံ လွတ်မြောက်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ မဖြစ် ဖို့ရန် ရှေးအခါက မကူးမြောက်ခဲ့ဖူးသော ဩဃလေးဖြာ သံသရာကို ကူးခဲ့လေပြီ” ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဒါန်းကျူးတော်မူ၏။

ရဟန္တာ၏ အသေကွပ်မုတ္တိ ၅-ပါး

(ထိုဂါထာတွင်) “ဥဒ္ဓိ”ဟူသည်ကား အထက်ရူပဓာတ်လည်းကောင်း အရူပ ဓာတ်လည်းကောင်းတည်း။ “အဓော”ဟူသည်ကား အောက်ကာမဓာတ်တည်း။ “သဗ္ဗမိဝိပ္ပမုတ္တော” ဟူသည်ကား ကာမရူပအရူပဟူသောဓာတ်၃-ပါး၌(မှ) ဤ အသေကွပ်မုတ္တိပုဂ္ဂိုလ်သည် လွတ်မြောက်၏။ ထိုရဟန္တာ၏လွတ်မြောက်ကြောင်း အသေကွပ်မုတ္တိတရားတို့သည်သာလျှင် သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ ချသွင်းခြင်းသည် ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။

ထိုအသေကွပ်မုတ္တိဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့သည်သာလျှင် သိမြင်ခြင်း ဝိဇ္ဇာဖြစ်ကုန်၏။ အသိအမြင်ဝိဇ္ဇာဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် မသိမမြင်အဝိဇ္ဇာ၏ချုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ မသိမမြင် အဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ပြုပြင်မှုသင်္ခါရ၏ ချုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ ပြုပြင်မှုသင်္ခါရ၏ချုပ် ခြင်းကြောင့် သိစိတ်ဝိညာဏ်၏ချုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ သိစိတ်ဝိညာဏ်၏ ချုပ်ခြင်း ကြောင့် ညွတ်တတ်သော နာမ်နှင့် ဖောက်ပြန်တတ်သော ရုပ်၏ချုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ ညွတ်တတ်သော နာမ်နှင့် ဖောက်ပြန်တတ်သော ရုပ်၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် တည်ရာ အာယတန ၆-ပါး၏ချုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ တည်ရာ အာယတန ၆-ပါး၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် အတွေ့ဖဿ၏ ချုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ အတွေ့ဖဿ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ခံစားမှုဝေဒနာ၏ ချုပ်ခြင်းဖြစ်၏။ ခံစားမှုဝေဒနာ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် မက်မောတတ်သောတဏှာ၏ ချုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ မက်မောတတ်သောတဏှာ၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် စွဲလမ်းမှုဥပါဒိန်၏ ချုပ်ခြင်းဖြစ်၏။ စွဲလမ်းမှုဥပါဒိန်၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရာဖြစ်ကြောင်းဘဝ၏ ချုပ်ခြင်းဖြစ်၏။ ဖြစ်ရာဖြစ်ကြောင်းဘဝ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝဟောင်းနှင့် ဘဝသစ်ကို တစ်ဖန်စပ်ဆက်တတ်သော ဇာတိပဋိသန္ဓေ၏ ချုပ်ခြင်း ဖြစ်၏။ ဘဝ ဟောင်းနှင့် ဘဝသစ်ကို တစ်ဖန်စပ်ဆက်တတ်သော ဇာတိပဋိသန္ဓေ၏ ချုပ်ခြင်း ကြောင့် အိုခြင်းဇရာ၊ သေခြင်းမရဏ၊ စိုးရိမ်ခြင်းသောက၊ ငိုကြွေးခြင်းပရိဒေဝ၊ ကိုယ်အခံခက်ခြင်းဒုက္ခ၊ စိတ်အခံခက်ခြင်းဒေါမနဿ၊ သက်ကြီးရှိုက်ငင်ပင်ပန်း ခြင်း ဥပါယာသတို့ ချုပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ချမ်းသာအစရှိသည်တို့နှင့် မရောသော ထို ဆင်းရဲအစု၏ ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ချသွင်းခြင်းသည် အကြောင်းအကျိုး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

ထိုအသေကွပ်မုတ္တိဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့ကိုသာလျှင် (သဒ္ဓိန္ဒြေ၊ ဝီရိယိန္ဒြေတို့ကို) သီလအစု သီလက္ခန္ဓ၊ (သမာဓိန္ဒြေကို) သမာဓိအစု သမာဓိက္ခန္ဓ၊ (သတိန္ဒြေ၊ ပညိန္ဒြေ တို့ကို) ပညာအစု ပညာက္ခန္ဓဟူသော အစုခန္ဓာသုံးမျိုးတို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ ဤကား (သိက္ခာ) ခန္ဓာတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။

ထိုအသေကွပ်မုတ္တိဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့သည်သာလျှင် (ခန္ဓာ၅-ပါးတို့တွင်) ပြုလုပ် မှုသင်္ခါရ၌ အကျိုးဝင်ကုန်၏။ (သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၅၀-တို့တွင်) အကြင်(လောကုတ္တရာ)

သင်္ခါရတို့သည် ယိုစီးမှုအာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်ကုန်၊ (ဝဋ်၃-ပါးဟူသောဘဝအင်္ဂါ) ဘဝင်္ဂတို့လည်း မဟုတ်ကုန်။ ထို(လောကုတ္တရာ)သင်္ခါရတို့ကို (ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့တွင်) ဓမ္မဓာတ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ချသွင်းခြင်းသည် ဓာတ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။ [ထိုတွင် ဘဝင်္ဂနှင့် ပတ်သက်၍ ပဒဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂလာ ဘဝင်္ဂါနိ-အဖွင့်တို့၌ ဘဝင်္ဂဟူသည် အကြောင်းကိလေသဝဋ်ကမ္မဝဋ်နှင့် အကျိုးဝိပါကဝဋ်များ ဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ထားပုံအရ ၎င်းတို့သည် လောကီတရားများဖြစ်သည်ဟု ရှေ့က သာသဝပုဒ်ကို ထောက်ပြီး နားလည်နိုင်သည်။]

ထို(လောကုတ္တရာ)ဓမ္မဓာတ်သည် (အာယတန ၁၂-ပါးတွင်) ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်၏။ ယင်း(အရဟတ္တဖိုလ်) အာယတနသည် ယိုစီးမှုအာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်၊ (ဝဋ်၃-ပါး ဟူသောဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂလည်း မဟုတ်။ ဤသို့ချသွင်းခြင်းသည် အာယတနတို့ဖြင့် ချသွင်း ခြင်းဖြစ်၏။

သောတာပန်၏ သေက္ခဝိမုတ္တိ ၅-ပါး

“ဤခန္ဓာငါးပါးသည် ငါ ဖြစ်၏’ဟု ထပ်ခါထပ်ခါ ရှုမြင်လေ့မရှိ”ဟူသော ဤ(ဂါထာ ဒုတိယပါဒ)သဘောသည် (သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့်) သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်သတ်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုသဘောသည် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လွတ်မြောက်ခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လွတ်မြောက်ကြောင်း ဝိမုတ္တိတရားတို့သည် သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ ချသွင်းခြင်းသည် ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းတည်း။

ထိုသောတာပန်သေက္ခ၏ ဝိမုတ္တိဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့သည်သာလျှင် သိမှုဝိဇ္ဇာ ဖြစ်၏။ ဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် မသိမှုအဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ခြင်းဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ၏ ချုပ်ခြင်းဖြစ်၏။ ဤနည်းအတူ အလုံးစုံသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ချသွင်းအပ်၏။ ဤသွင်းခြင်းသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။ [သောတာပန်ဆိုင်ရာ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် ယှဉ်သော အဝိဇ္ဇာ ချုပ်သည်ဟု နားလည်ပါ။]

(သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏) ထိုသိမှုဝိဇ္ဇာသည်သာလျှင် ပညာအစုအဝေး ပညာက္ခန္ဓာ

ဖြစ်၏။ ဤသို့ချသွင်းခြင်းသည် ခန္ဓာတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။ [အသေကွတုန်းကလို ဣန္ဒြေ ၅-ပါးလုံး မထုတ်တော့။ ထို့ကြောင့် သီလက္ခန္ဓာ၊ သမာဓိက္ခန္ဓာတို့ မပါတော့ပေ။]

(သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏) ထိုသိမှုဝိဇ္ဇာသည်သာလျှင် ပြုလုပ်မှုအစုသင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်၏။ အကြင်လောကုတ္တရာသင်္ခါရတို့သည် အာသဝ၏အာရုံ မဟုတ်ကုန်၊ (ဝဋ်၃-ပါး ဟူသောဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂတို့လည်း မဟုတ်ကုန်။ ထိုလောကုတ္တရာသင်္ခါရတို့ကို ဓမ္မဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ချသွင်းခြင်းသည် ဓာတ်တို့ဖြင့် သွင်းခြင်းဖြစ်၏။

(လောကုတ္တရာ)ဓမ္မဓာတ်သည်ဓမ္မာယတန၌အကျုံးဝင်၏။ ယင်း(လောကုတ္တရာ) အာယတနသည် ယိုစီးမှုအာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်၊ (ဝဋ်၃-ပါးဟူသောဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂလည်း မဟုတ်။ ဤသို့ ချသွင်းခြင်းသည် အာယတနတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။

ဂါထာအဖွင့် နိဂုံး

(ဂါထာ၌ “ဧဝံ ဝိမုတ္တော”ဟူသည်ကား) သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ လွတ်မြောက်မှုဖြင့် လည်းကောင်း အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ လွတ်မြောက်မှုဖြင့်လည်းကောင်း (ဤသို့) လွတ်မြောက်သူသည် တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ မဖြစ်ဖို့ရန် ရှေးအခါက မကူးမြောက်ခဲ့ဖူးသော ဩဃလေးဖြာ သံသရာကို ကူးခဲ့လေပြီ။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ဥဒ္ဓံ အဓော”စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပြီ။

မိလူပ် မမိလူပ်စသော တရားတော်

၄၃။ “(ရုပ်အစရှိသော သင်္ခါရ၌ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မိသောသူအား (တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) တုန်လှုပ်၏။ (တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မမိသောသူအား တုန်လှုပ်မှု မရှိ။ တုန်လှုပ်မှုမရှိသော် ငြိမ်းအေး၏။ ငြိမ်းအေးမှုပဿဒိရှိလတ်သော် ညွတ်မှုတဏှာ မဖြစ်။ ညွတ်မှုတဏှာမရှိသော် ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဤဘဝသို့လာခြင်း(အာဂတိ)، စုတိအားဖြင့် ထိုဘဝသို့သွားခြင်း(ဂတိ) မဖြစ်။ လာခြင်းသွားခြင်းမရှိသော် (အဆင့်ဆင့်) စုတေခြင်း ပဋိသန္ဓေနေခြင်း မဖြစ်။ စုတေခြင်း ပဋိသန္ဓေနေခြင်း မရှိသော် ဤ

အတွင်းအာယတန ၆-ပါး၌လည်း မရှိ(နေဝိဓ), ဟိုအပြင်အာယတန ၆-ပါး၌လည်း မရှိ(န ဟုရံ), နှစ်ပါးစုံသော အတွင်းသားတရား၌လည်း (န ဥဘယမန္တရေန) မရှိတော့လတ္တံ့။ ဤသည်ပင် ဆင်းရဲ၏ အဆုံးသတ်တည်း”ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူ၏။

မှီရာ ၂-မျိုးမှ စေတနာကို ထုတ်၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ သွင်းပုံ

“မှီသောသူအား တုန်လှုပ်၏”ဟူသည်ကား မှီရာမည်သည် တဏှာဟူသော မှီရာလည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိဟူသော မှီရာလည်းကောင်း ဤသို့ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် လောဘဖြစ်သောသူအား အကြင်စေ့ဆော်ခြင်း စေတနာသည် ဖြစ်၏၊ ဤစေ့ဆော်ခြင်းစေတနာသည် တဏှာဟူသောမှီရာ ရှိ၏။ မောဟဖြစ်သောသူအား အကြင်စေ့ဆော်ခြင်းဟူသော စေတနာသည် ဖြစ်၏၊ ဤစေ့ဆော်ခြင်းစေတနာသည် ဒိဋ္ဌိဟူသောမှီရာ ရှိ၏။ စေတနာဟူသည်ကား (မုချအားဖြင့်) ပြုပြင်ခြင်း သင်္ခါရတည်း။ ပြုပြင်ခြင်းသင်္ခါရဟူသော အကြောင်းကြောင့် သိမှုစိတ်ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။ သိမှုစိတ်ဝိညာဏ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ညွတ်တတ်သော နာမ်နှင့် ဖောက်ပြန်တတ်သော ရုပ်ဖြစ်၏။ ဤနည်းတူ အလုံးစုံသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ထုတ်ဆောင်ချသွင်းအပ်၏။ ဤသို့ချသွင်းခြင်းသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်ပေ၏။

ရာဂနှင့် မောဟရှိသူမှ ဝေဒနာထုတ်၍ ခန္ဓာစသည်ဖြင့် သွင်းပုံ

ထိုလောဘနှင့်မောဟဖြစ်သူတို့တွင် လောဘဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား အကြင်ခံစားခြင်း ဝေဒနာသည် ရှိ၏၊ ဤခံစားခြင်းဝေဒနာသည် သုခဝေဒနာတည်း။ မောဟဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်အား အကြင်ခံစားခြင်းဝေဒနာသည် ဖြစ်၏၊ ဤခံစားခြင်းဝေဒနာသည် ဆင်းရဲလည်းမဟုတ် ချမ်းသာလည်းမဟုတ်သော အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတည်း။ ဤသုခနှင့် အဒုက္ခမသုခခေါ် ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့ ချသွင်းခြင်းသည် ခန္ဓာတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။ [ဝေဒနာကို ရာဂါနုဿနှင့် အဝိဇ္ဇာနုဿယရှုထောင့်က ဟောသွားသည်ဟု သိပါ။]

ထိုဝေဒနာနှစ်ပါးတို့တွင် သုခဝေဒနာသည် သုခိန္ဒြေ၊ သောမနဿိန္ဒြေအားဖြင့်
ဣန္ဒြေ ၂-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာသည် ဥပေက္ခိန္ဒြေ ဖြစ်၏။ ဤသို့
ချသွင်းခြင်းသည် ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။ [ဒုက္ခနှင့် ဒေါသအရာ မဟုတ်
သဖြင့် ဒုက္ခိန္ဒြေ၊ ဒေါမနဿိန္ဒြေတို့ မရဟု သိပါ။]

ထိုဝေဒနိန္ဒြေတို့သည်သာလျှင် (ရာဂါနုဿယ၊ အဝိဇ္ဇာနုဿယတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်)
ပြုလုပ်မှုသင်္ခါရ၌ အကျုံးဝင်ကုန်၏။ အကြင်ပြုလုပ်မှုသင်္ခါရတို့သည် အာသဝတရား
တို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်၏။ (ဝဋ် ၃-ပါးဟူသောဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုပြုလုပ်
မှုသင်္ခါရတို့ကို ဓမ္မဓာတ်ဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ချသွင်းခြင်းသည် ဓာတ်
တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။ [ဝေဒနာသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ တိုက်ရိုက်မဝင်၊ ရာဂအဝိဇ္ဇာ
နုဿယတို့နှင့် ယှဉ်တွဲသောကြောင့် ထိုသင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဝင်သည်။]

ထိုဓမ္မဓာတ်သည် ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်၏။ ယင်းအာယတနသည် အာသဝ
၏ အာရုံဖြစ်၏။ (ဝဋ် ၃-ပါးဟူသောဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂဖြစ်၏။ ဤသို့ချသွင်းခြင်းသည်
အာယတနတို့ ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

“မမှီသောသူအား တုန်လှုပ်မှုမရှိ”ဟူသည်ကား သမထ၏ အစွမ်းအားဖြင့်မူ
လည်း တဏှာကို မမှီသူ၊ ဝိပဿနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်မူလည်း ဒိဋ္ဌိကို မမှီသူ(ဟု
ဆိုလိုသည်။) (ထိုသမထဝိပဿနာတို့တွင်) ဝိပဿနာ(မဂ်ဉာဏ်)သည် သိမှုဝိဇ္ဇာ
ဖြစ်၏။ ဝိဇ္ဇာဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာ ချုပ်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် ကံသင်္ခါရ
ချုပ်၏။ ကံသင်္ခါရချုပ်ခြင်းကြောင့် သိမှုဝိညာဏ် ချုပ်၏။ ဤနည်းတူ အလုံးစုံသော
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဆောင်၍ ချသွင်းအပ်၏။ ဤကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့ဖြင့် ချသွင်း
ခြင်းဖြစ်၏။

ထိုဝိပဿနာ(ပညာ)သည်သာလျှင် ပညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤသို့ချသွင်းခြင်း
သည် ခန္ဓာတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

ထိုဝိပဿနာ(ပညာ)သည်သာလျှင် ဝီရိယိန္ဒြေ ပညိန္ဒြေအားဖြင့် ဣန္ဒြေ ၂-ပါး
တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ [ဝိပဿနာ၌ ကိလေသာကို ပယ်တာချင်းတူသဖြင့် ပညာသာမက ဝီရိယ
လည်း ရသည်ဟု နားလည်ပါ။] ဤကား ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

ထိုဝိပဿနာ(ပညာ)သည်သာလျှင် (လောကုတ္တရာ)သင်္ခါရ၌ အကျုံးဝင်၏။ အကြင် (လောကုတ္တရာ)သင်္ခါရတို့သည် အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံမဟုတ်ကုန်၊ (ဝဋ် ၃-ပါးဟူသော ဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂလည်း မဟုတ်ကုန်။ ထို(လောကုတ္တရာ)သင်္ခါရတို့ကို ဓမ္မဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ ဤကား ဓာတ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။

ထိုဝိပဿနာ(ပညာ)ဟူသော ဓမ္မဓာတ်သည် ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်၏။ အကြင် (လောကုတ္တရာ)အာယတနသည် အာသဝေါတရား၏ အာရုံမဟုတ်၊ (ဝဋ် ၃-ပါးဟူသော ဘဝအင်္ဂါ) ဘဝင်္ဂလည်း မဟုတ်။ ဤကား အာယတနတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

မှီလှုပ် မမှီလှုပ်တရားနောက်ပိုင်းအဖွင့်

ထိုတွင် “ငြိမ်းအေးမှုပဿဒ္ဓိရှိသော်”ဟူသော စကား၌ ပဿဒ္ဓိသည် ကရဇ္ဇကာယကို မှီသော ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ်ကိုမှီသော စိတ္တပဿဒ္ဓိ အားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် အကြင်ကိုယ်၌ဖြစ်သော အေးချမ်းမှုသုခသည် ရှိပေ၏။ ဤသုခသည် ကာယပဿဒ္ဓိမည်၏။ အကြင်စိတ်၌ ဖြစ်သော အေးချမ်းမှုသုခသည် ရှိပေ၏။ ဤသုခသည် စေတသိကပဿဒ္ဓိမည်၏။ ငြိမ်းသောကိုယ်ရှိသောသူသည် ချမ်းသာကို ခံစား၏။ ချမ်းသာမှုရှိသောသူ၏ စိတ်သည် တည်ကြည်၏။ စိတ်တည်ကြည်သောသူသည် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိ၏။ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိသူသည် ငြီးငွေ့၏။ ငြီးငွေ့သူသည် မက်မောမှုကင်း၏။ မက်မောမှုကင်းသူသည် ရာဂမှ ကင်းလွတ်၏။ ရာဂမှကင်းလွတ်သော် “ရာဂမှ ငါ ကင်းလွတ်ပြီ”ဟု ဉာဏ် ဖြစ်၏။ “ပဋိသန္ဓေမှုကုန်ပြီ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးအပ်ပြီ။ ပြုထိုက်သော မဂ်ကိစ္စ ၁၆-ချက်ဟူသော အလုပ်ကို ပြုအပ်ပြီ။ ဤမဂ်ကိစ္စ ၁၆-ချက်အကျိုးငှာ အခြားသော ပြုဖွယ်သည် မရှိ”ဟု သိ၏။ ထိုရဟန္တာသည် ရာဂ၏ကုန်ခြင်းကြောင့် ဒေါသ၏ကုန်ခြင်းကြောင့် မောဟ၏ကုန်ခြင်းကြောင့် [“ညွတ်မှုတဏှာ မဖြစ်”ဟူသော မူလစာကိုယ်တရားနှင့် ပြန်ချိတ်ပါ။] အဆင်းအာရုံတို့၌ စိတ်မညွတ်။ အသံအာရုံတို့၌ စိတ်မညွတ်။

အနံ့အာရုံတို့၌ စိတ်မညွတ်။ အရသာအာရုံတို့၌ စိတ်မညွတ်။ အတွေ့အာရုံတို့၌ စိတ်မညွတ်။ ဓမ္မာရုံတို့၌ စိတ်မညွတ်။ အကြင်ရုပ်ဖြင့် ရပ်သော သွားသော သတ္တဝါကို (သတ္တဝါဟု) ပညတ်မည်ဆို ပညတ်ရာ၏။ ထိုရုပ်၏ကုန်ပျက်ခြင်းကြောင့် တပ်မက်မှုကင်းခြင်းကြောင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့် စွန့်ခြင်းကြောင့် တဖန်စွန့်ခြင်းကြောင့် (ထိုရဟန္တာသည်) ရုပ်တို့၏ကုန်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌ လွတ်မြောက်၏။ (ထိုရဟန္တာသည်) သတ္တဝါကောင် ရှိ၏ဟူ၍လည်း မကပ်ရောက်။ သတ္တဝါကောင် မရှိဟူ၍လည်း မကပ်ရောက်။ သတ္တဝါကောင် ရှိမရှိဟူ၍လည်း မကပ်ရောက်။ သတ္တဝါကောင် ရှိသည်လည်းမဟုတ်၊ မရှိသည်လည်းမဟုတ်ဟူ၍လည်း မကပ်ရောက်။ စင်စစ်သော်ကား တပ်မက်ခြင်းရာဂ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်းဒေါသ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အမှားသိမောဟ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း (ထို ရဟန္တာသည်) နက်နဲသူ၊ မနှိုင်းယှဉ်အပ်သူ မရေတွက်အပ်သူ၊ ငြိမ်းအေးသွားသူဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေ၏။ [ပါဠိမှတ်တမ်းစာနေရှုပ်ထွေးသဖြင့် “ထိုရဟန္တာသည်” ဟူသော ကတ္တားကို ထည့်ထည့်ပေးရသည်။]

အကြင်ခံစားမှုဝေဒနာဖြင့်....(ပ), အကြင်မှတ်သားမှုသညာဖြင့်(ပ), အကြင်ပြုပြင်မှုသင်္ခါရတို့ဖြင့်...(ပ), အကြင်အထူးသိမှုဝိညာဏ်ဖြင့် ရပ်သော သွားသော သတ္တဝါကို (သတ္တဝါဟု) ပညတ်မည်ဆို ပညတ်ရာ၏။ အထူးသိမှုဝိညာဏ်၏ ကုန်ပျက်ခြင်းကြောင့် တပ်မက်မှုကင်းခြင်းကြောင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့် စွန့်ခြင်းကြောင့် တဖန်စွန့်ခြင်းကြောင့် (ထိုရဟန္တာသည်) ရုပ်တို့၏ကုန်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌ လွတ်မြောက်၏။ (ထိုရဟန္တာသည်) သတ္တဝါကောင် ရှိ၏ဟူ၍လည်း မကပ်ရောက်။ သတ္တဝါကောင် မရှိဟူ၍လည်း မကပ်ရောက်။ သတ္တဝါကောင် ရှိမရှိဟူ၍လည်း မကပ်ရောက်။ သတ္တဝါကောင် ရှိသည်လည်းမဟုတ်၊ မရှိသည်လည်းမဟုတ်ဟူ၍လည်း မကပ်ရောက်။ စင်စစ်သော်ကား တပ်မက်ခြင်းရာဂ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်းဒေါသ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ အမှားသိမောဟ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း (ထိုရဟန္တာသည်) နက်နဲသူ၊ မနှိုင်းယှဉ်အပ်သူ မရေတွက်အပ်သူ၊ ငြိမ်းအေးသွားသူဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေ၏။

ထိုမူလစာကိုယ်တွင် “အာဂတိ”ဟူသည်ကား (အခြားသော ဘဝမှ) ဤဘဝသို့ လာခြင်းတည်း။ “ဂတိ”ဟူသည်ကား (ဤဘဝမှ) တမလွန်ဘဝသို့ သွားခြင်းတည်း။ (ထိုရဟန္တာအား) (အခြားသောဘဝမှ) ဤဘဝသို့ လာခြင်းဟူသော အာဂတိ, (ဤဘဝမှ) တမလွန်ဘဝသို့ သွားခြင်းဟူသော ဂတိတို့သည်လည်း မဖြစ်တော့ကုန်။ “နေဝိဓ”ဟူသည်ကား ဤအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော အာယတန ၆-ပါးတို့၌ဖြစ်စေ, “န ဟုရံ” ဟူသည်ကား ဟိုအပ၌ဖြစ်ကုန်သော အာယတန ၆-ပါးတို့၌ဖြစ်စေ, “န ဥဿယမန္တရေန”ဟူသည်ကား တွေ့ထိခြင်းဖဿနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော (ဝိညာဏ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ဝိတက်၊ ဝိစာရစသော) တရားတို့၌ဖြစ်စေ အတ္တကောင်ကို မရှုမြင်။ “ဤသည်ပင် ဆင်းရဲ၏ အဆုံးသတ်တည်း”ဟူသည်ကား အကြောင်းတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကိုစွဲ၍အကျိုးတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တည်း။ ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် လောကီပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ လောကုတ္တရာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အားဖြင့် ၂-မျိုးပြားပေ၏။ ထို ၂-မျိုးတို့တွင် လောကီပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသည် “အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ သင်္ခါရာ”မှစ၍ “ဇရာမရဏ”တိုင်အောင် ဖြစ်၏။ လောကုတ္တရာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည်ကား “သီလရှိသူအား အဝိပုဋိသာရခေါ် စိတ်ချမ်းသာမှုဖြစ်၏”မှစ၍ “နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာတိ-ပြုစရာ မဂ်ကိစ္စမရှိတော့ဟု သိသည့်တိုင်အောင်” ဖြစ်၏။ [လောကုတ္တရာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသည် “အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော-မှဇဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓောဟောတိ”တိုင်အောင် ဟု မုချဖြစ်၏။] ထို့ကြောင့် “မြတ်စွာဘုရားသည် “(ရုပ်အစရှိသော သင်္ခါရ၌ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မှီသောသူအား (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) တုန်လှုပ်၏, (တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်) မမှီသောသူအား တုန်လှုပ်မှု မရှိ....(ပ) ဤသည်ပင် ဆင်းရဲ၏ အဆုံးသတ်တည်း”ဟု ဟောတော်မူ၏။ [ထိုတွင် သီလရှိသူအား- စသော မြှုပ်ထားချက်ကို ဖော်လိုက် ပဒဋ္ဌာန ဟာရဝိဘင်္ဂီပြီးခါနီးစာပိုဒ်ကို ကြည့်ဖော်ပါ။ အထူးကား အဝိပုဋိသာရ, (ပါမောဇ္ဇ, ဝီတိ, ပဿဒ္ဓိစသည်ဖြင့် ရှိရာ၌ လက်သည်းကွင်းပြထားသည့် ၂-ချက်ကို ထည့်ဖော်ပါ။]

မချစ်ဖို့ရန် ဟောသည့် တရား ၃-ဂါထာ

၄၄။ “လောက၌ များသောသဘောရှိကုန်သော အလုံးစုံသော စိုးရိမ်ခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း၊ ငိုကြွေးခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း ဆင်းရဲခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း ထင်ကုန်၏။ ထိုအလုံးစုံတို့သည် ချစ်အပ်သော အရာဝတ္ထုကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ချစ်အပ်သော အရာဝတ္ထုမရှိမှု ထိုဒုက္ခအလုံးစုံတို့သည် မဖြစ်နိုင်ကုန်။

ထို့ကြောင့် လောက၌ အကြင်သူတို့အား ချစ်အပ်သော အရာဝတ္ထုသည် တစ်စုံတစ်ခုမျှ မရှိ။ ထိုသူတို့သည် ချမ်းသာကုန်၏။ စိုးရိမ်မှုကင်းကုန်၏။ ထို့ကြောင့် စိုးရိမ်မှု ကိလေသာမြူကင်းမှုကို တောင့်တသူတို့သည် လောက၌ တစ်စုံတစ်ခုသော ချစ်ခင်မှုကိုမျှ မပြုကြကုန်ရာ” ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဤဥဒါန်းကို ကျူးရင့်တော်မူ၏။

(ထိုပထမဂါထာတွင်) “လောက၌ များသောသဘောရှိကုန်သော အလုံးစုံသော စိုးရိမ်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ငိုကြွေးခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း ဆင်းရဲခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း ထင်ကုန်၏။ ထိုအလုံးစုံတို့သည် ချစ်အပ်သော အရာဝတ္ထုကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏” ဟူသော ဤဒေသနာသည် ဒုက္ခဝေဒနာတည်း။ “ချစ်အပ်သော အရာဝတ္ထုမရှိမှု ထိုဒုက္ခအလုံးစုံတို့သည် မဖြစ်နိုင်ကုန်” ဟူသော ဤဒေသနာသည် သုခဝေဒနာတည်း။ ထိုဝေဒနာ ၂-မျိုးသည် ဝေဒနာအပေါင်းအစု ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤကား ခန္ဓာတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။ [ဝေဒနာကို ရာဂါနုသယနှင့် ပဋိဃာနုသယ ရှုထောင့်က ဟောသွားသည်ဟု သိပါ။]

ဝေဒနာဟူသော အကြောင်းကြောင့် တဏှာဖြစ်၏။ တဏှာဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဥပါဒါန်ဖြစ်၏။ ဥပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဘဝဖြစ်၏။ ဘဝဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဇာတိဖြစ်၏။ ဇာတိဟူသော အကြောင်းကြောင့် အိုမှုသေမှု ဖြစ်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံကို ချသွင်းအပ်၏။ ဤကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

ထိုဝေဒနာတို့တွင် သုခဝေဒနာသည် သုခိန္ဒြေ၊ သောမနဿိန္ဒြေအားဖြင့် ဣန္ဒြေ ၂-မျိုးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဒုက္ခဝေဒနာသည် ဒုက္ခိန္ဒြေ၊ ဒေါမနဿိန္ဒြေအားဖြင့် ဣန္ဒြေ

၂-မျိုးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤကား ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။ ထိုဝေဒနိန္ဒြေတို့သည်သာလျှင် (ရာဂါနုဿ၊ ပဋိဃာနုဿတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်) ပြုလုပ်မှု သင်္ခါရ၌ အကျုံးဝင်ကုန်၏။ အကြင်ပြုလုပ်မှုသင်္ခါရတို့သည် အာသဝတရားတို့၏ အာရုံ ဖြစ်ကုန်၏။ (ဝဋ်၃-ပါးဟူသောဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုပြုလုပ်မှု သင်္ခါရတို့ကို ဓမ္မဓာတ်ဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ချသွင်းခြင်းသည် ဓာတ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။ [ဝေဒနာသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ တိုက်ရိုက်မဝင်၊ ရာဂပဋိဃာနုဿတို့နှင့် ယှဉ်တွဲသောကြောင့် ထိုသင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဝင်သည်။]

ထိုဓမ္မဓာတ်သည် ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်၏။ ယင်းအာယတနသည် အာသဝတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်၏။ (ဝဋ်၃-ပါးဟူသောဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂ ဖြစ်၏။ ဤကား အာယတနတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။

(ထိုမချစ်ဖို့ရန်ဟောသည့် နောက်၂-ဂါထာလာ)

“ထို့ကြောင့် လောက၌ အကြင်သူတို့အား ချစ်အပ်သော အရာဝတ္ထုသည် တစ်စုံတစ်ခုမျှ မရှိ။ ထိုသူတို့သည် ချမ်းသာကုန်၏။ စိုးရိမ်မှုကင်းကုန်၏။ ထို့ကြောင့် စိုးရိမ်မှု ကိလေသာမြူကင်းမှုကို တောင့်တသူတို့သည် လောက၌ တစ်စုံတစ်ခုသော ချစ်ခင်မှုကိုမျှ မပြုကြကုန်ရာ”ဟု ဟောတော်မူအပ်သော ဤဒေသနာသည် တဏှာကိုပယ်ခြင်း (ချုပ်ခြင်း) ဖြစ်၏။ တဏှာချုပ်ခြင်းကြောင့် ဥပါဒိန်ချုပ်၏။ ဥပါဒိန်ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝချုပ်၏။ ဤနည်းအတူ အလုံးစုံသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ချသွင်းအပ်၏။ ဤကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။ [ဂါထာ ၃-ဂါထာအနက် ကျန် ၂-ဂါထာကို ယခုမှ တဏှာပဟာန်ဖြင့် ထုတ်ပြသည်။]

ထိုတဏှာကိုပယ်စွန့်ခြင်းသည် (လောကုတ္တရာ)သမထမည်၏။ ထိုသမထသည် အောက်မေ့မှုဆိုင်ရာ အစိုးရမှု သတိန္ဒြေ၊ စိတ်ထားတည်ကြည်မှု သမာဓိန္ဒြေအားဖြင့် ဣန္ဒြေ ၂-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤကား ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

ထိုသမထသည်သာလျှင် သမာဓိအစု သမာဓိက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤကား ခန္ဓာတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

ထိုသမထသည်သာလျှင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်၏။ အကြင်သင်္ခါရတို့သည် ယိုစီးမှု အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်ကုန်။ (ဝဋ်၃-ပါးဟူသောဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂတို့လည်း

မဟုတ်ကုန်။ ထိုသင်္ခါရတို့ကို ဓမ္မဓာတ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ ဤကား ဓာတ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။

ထိုဓမ္မဓာတ်သည် ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်၏။ ယင်းအာယတနသည် အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်။ (ဝဋ် ၃-ပါးဟူသောဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂလည်း မဟုတ်။ ဤကား အာယတနတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ယေ ကေစိ သောကာ” စသည်ဖြင့် (မချစ်ဖို့ရန် ၃-ဂါထာကို) ဟောတော်မူ၏။

ကာမံ ကာမယမာနဿ-စသော ဂါထာ ၃-ပုဒ်

“ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိသော သတ္တဝါအား ထိုဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိတိုင်း အကယ်၍ အပြည့်အစုံရခဲ့မှု ယင်းသို့ အလိုရှိတိုင်းရသောကြောင့် ဧကန်နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိ၏။

ကာမကို အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ လိုလားတောင့်တမှုဖြစ်ပေါ်နေသော ထိုသတ္တဝါအား ထိုကာမတို့ ဆုတ်ယုတ်ကုန်မှု မြားပစ်ခံရသူကဲ့သို့ ဖောက်ပြန်တော့၏။

မြွေ၏ ဦးခေါင်းကို (မိမိ၏) ခြေဖြင့် ရှောင်ဖယ်သွားသကဲ့သို့ အကြင်သူသည် ကာမတို့ကို ရှောင်ဖယ်၏။ သတိရှိသော ထိုသူသည် လောက၌ ဤကပ်ငြိမှုတဏှာကို ကောင်းစွာလွန်မြောက်နိုင်၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။

ထိုဂါထာ၌ (ကာမနှင့်ပတ်သက်၍) အကြင်နှစ်သက်သော စိတ်ရှိသော သူ၏ သဘောရှိ၏။ ဤသဘောသည် ချစ်ခင်နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်း အနုနယ-ရာဂတရား မည်၏။ “မြားပစ်ခံရသူကဲ့သို့ ဖောက်ပြန်တော့၏” ဟူသော အကြင်စကားကို မိန့်တော်မူပြီ။ ဤသဘောသည် ထိခိုက်စိတ်ပျက်ခြင်း ပဋိဗ္ဗတရားမည်၏။ ဆက်ဦးအံ့၊ အနုနယသည်လည်းကောင်း၊ ပဋိဗ္ဗသည်လည်းကောင်း တဏှာ၏ အသင်းအပင်း ဖြစ်၏။ အထူးကိုဆိုအံ့၊ ၁၀-ပါးကုန်သော ရုပ်ဖြစ်ကုန်သော အာယတနတို့သည် တဏှာ၏ နီးကပ်သော ဖြစ်ကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤကား အာယတနတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။ [ရှေ့တရားများ၌ ခန္ဓာကနေ စသွင်းနေကျ ဖြစ်သည်၊ ဤ၌ ဒေသနာနီးကပ်မှုအရ အာယတနကနေ စသွင်းသည်။]

ထိုရုပ်အာယတနာ၁၀-ပါးတို့သည်သာလျှင် ရူပကာယတည်း၊ (ရူပကာယသည်) နာမ်တရားနှင့်ရောယှက်ပေ၏။ ထို ၂-ပါးစုံသော ရူပကာယ နာမကာယသည် နာမ် ရုပ်ဖြစ်၏။ နာမ်ရုပ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် အာယတန ၆-ပါး ဖြစ်၏။ အာယတန ၆-ပါးဟူသော အကြောင်းကြောင့် တွေ့ထိမှုဇာတိ ဖြစ်၏။ တွေ့ထိမှုဇာတိဟူသော အကြောင်းကြောင့် ခံစားမှုဝေဒနာ ဖြစ်၏။ ခံစားမှုဝေဒနာဟူသော အကြောင်းကြောင့် မက်မောမှုတဏှာ ဖြစ်၏။ ဤအတူ အလုံးစုံသောပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ချသွင်း အပ်၏။ ဤကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

ထိုနာမ်ရုပ်သည်ပင်လျှင် ခန္ဓာ၅-ပါး ဖြစ်၏။ ဤကား ခန္ဓာတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုနာမ်ရုပ်သည်ပင်လျှင် ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့တည်း။ ဤကား *ဓာတ်တို့ဖြင့် သွင်းခြင်းဖြစ်၏။

ထိုရုပ်ကာယနာမ်ကာယတို့တွင် အကြင်ရူပကာယသည် ရှိ၏။ ဤ ရုပ်ကာယ တို့သည် ရုပ်ဣန္ဒြေငါးပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်နာမကာယသည် ရှိ၏။ ဤနာမ ကာယတို့သည် နာမ်ဣန္ဒြေငါးပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤ ၁၀-ပါးသော ရုပ်နာမ်ဣန္ဒြေ တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤကား ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းတည်း။ [ပဿဒိန္ဒြေ ၅-ပါးကို ရုပ် ဣန္ဒြေ၊ ဗောဓိပက္ခိယဣန္ဒြေ ၅-ပါးကို နာမ်ဣန္ဒြေဟု မှတ်ပါ။]

ထိုဂါထာတို့၌ “မြွေ၏ ဦးခေါင်းကို (မိမိ၏) ခြေဖြင့် ရှောင်ဖယ်သွားသကဲ့သို့ အကြင်သူသည် ကာမတို့ကို ရှောင်ဖယ်၏။ သတိရှိသော ထိုသူသည် လောက၌ ဤ ကပ်ငြိမှုတဏှာကို ကောင်းစွာ လွန်မြောက်နိုင်၏” ဟူသော ဂါထာပုဒ်ဖြင့် သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ် (အရဟတ္တဖိုလ်)ကို ဟောပြတော်မူ၏။ ဤကား *ဓာတ် တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

ထိုသဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ် (အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ)သည် သိမှုဝိဇ္ဇာ မည်၏။ သိမှုဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မသိမှုအဝိဇ္ဇာ ချုပ်၏။ မသိမှုအဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ပြုပြင်မှုသင်္ခါရ ချုပ်၏။ ဤနည်းတူ အလုံးစုံသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဆောင်၍ သိ အပ်၏။ ဤကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

ထိုသိမှုဝိဇ္ဇာသည်သာလျှင် ပညာက္ခန္ဓာမည်၏။ ဤကား ခန္ဓာတို့ဖြင့် ချသွင်း ခြင်းဖြစ်၏။

ထိုသိမ္မုဝိဇ္ဇာသည်သာလျှင် ဝီရိယိန္ဒြေ ပညိန္ဒြေအားဖြင့် ဣန္ဒြေ ၂-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤကား ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းဖြစ်၏။

ထိုသိမ္မုဝိဇ္ဇာသည်သာလျှင် ပြုပြင်မှုသင်္ခါရ၌ အကျုံးဝင်၏။ အကြင်သင်္ခါရတို့သည် အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်ကုန်၊ (ဝဋ်၃-ပါးဟူသောဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂတို့လည်း မဟုတ်ကုန်။ ထိုသင်္ခါရတို့ကို ဓမ္မဓာတ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ ဤကား *ဓာတ်တို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။ [ခရေပွင့်ကို ဓာတ်ထုတ်ရာ၌ ထူးခြားမှုရှိမရှိ ညှိကြည့်နိုင်စေရန် ထည့်ပြထားသည်။]

ထိုဓမ္မဓာတ်သည် ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်၏။ ယင်း(ဓမ္မ)အာယတနသည် အာသဝ၏ အာရုံမဟုတ်၊ (ဝဋ်၃-ပါးဟူသောဘဝအင်္ဂါ)ဘဝင်္ဂလည်း မဟုတ်။ ဤကား အာယတနတို့ဖြင့် သွင်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ကာမံ ကာမယမာနဿ” စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူ၏။

ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အခြင်းအရာဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ဣန္ဒြေ၊ ခန္ဓာ၊ ဓာတ်၊ အာယတနတို့သည် စုဝေးပေါင်းစုံချသွင်းရာတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ဣန္ဒြေ၊ ခန္ဓာ၊ ဓာတ်၊ အာယတနတို့ကို ချသွင်းအပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “ယော စ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ”စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူ၏။

ဩတရဏဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ဩတရဏဟာရဝိဘင်္ဂီပြီး၏။

၁၃-သောဓနဟာရဝိဘင်္ဂ

၄၅။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် သုတ်သင်သန့်စင်ကြောင်း(ကောင်းစွာထားကြောင်း) ဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော သောဓနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ “ဝိသဇ္ဇိတမ္ပိ ပဉ္စေ”စသော ဟာရသည် သောဓနဟာရ မည်၏။ ပုံစံကား အရှင်အဇိတသည် ပါရာယနသုတ်၌ မြတ်စွာဘုရားကို ပြဿနာ မေးသကဲ့သို့တည်း။ (အဘယ်သို့ မေးသနည်းဟူမူ)

ကေနဿု နိဝုတော-စသော အမေးအဖြေနှစ်ဂါထာ

“မြတ်စွာဘုရား၊ လောကကို အဘယ်တရားက ဖုံးလွှမ်းထားပါသနည်း? လောကသည် အဘယ်တရားကြောင့် မထင်ရှားပါသနည်း။ အဘယ်တရားကို လိမ်းကျံကပ်ငြိတတ်သော တရားဟု (သင်) ဟောတော်မူပါသနည်း။ အဘယ်တရားသည် ထိုလောက၏ ဘေးကြီးဖြစ်ပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်၏။

“အဇိတ၊ လောကကို မသိမှုအဝိဇ္ဇာက ဖုံးလွှမ်းထား၏။ မိမိအားသာ ဖြစ်စေလို၍ သူတစ်ပါးအား မဖြစ်စေလိုမှု မစ္ဆရိယနှင့် မေ့လျော့မှု ပမာဒတရားကြောင့် လောကသည် မထင်ရှား။ မြည်တမ်းကြောင်း (တဏှာ)ကို (လောကကို) လိမ်းကျံကပ်ငြိတတ်သော တရားဟု ငါ ဆို၏။ သံသရာဝဋ် (ဒုက္ခ)သည် ထိုလောက၏ ဘေးကြီးဖြစ်၏”ဟု ဟောတော်မူ၏။

(ထိုအမေးအဖြေဂါထာတို့တွင်) “မြတ်စွာဘုရား၊ လောကကို အဘယ်တရားက ဖုံးလွှမ်းထားပါသနည်း?” ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ “အဇိတ၊ လောကကို မသိမှုအဝိဇ္ဇာက ဖုံးလွှမ်းထား၏”ဟု ဖြေဆိုသောအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် (ဂါထာ၏လေးပါဒတွင် တစ်ပါဒကိုဆိုလိုသည့်) ပုဒ်ကို သုတ်သင်စင်ကြယ်စေ၏။ (လေးပါဒလုံးကိုဆိုလိုသည့်) ဉာဏ်ပွင့်စရာ အာရမ္မကိုကား သုတ်သင်စင်ကြယ်စေသည်မမည်။

“လောကသည် အဘယ်တရားကြောင့် မထင်ရှားပါသနည်း”ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ “မိမိ အားသာ ဖြစ်စေလို၍ သူတစ်ပါးအား မဖြစ်စေလိုမှု မစ္ဆရိယနှင့် မေ့လျော့မှုပမာဒ တရားကြောင့် လောကသည် မထင်ရှား”ဟု ဖြေဆိုသောအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား သည် (ဂါထာ၏လေးပါဒတွင် တစ်ပါဒကိုဆိုလိုသည့်) ပုဒ်ကို သုတ်သင်စင်ကြယ် စေ၏။ (လေးပါဒလုံးကိုဆိုလိုသည့်) ဉာဏ်ပွင့်စရာ အာရမ္မကိုကား သုတ်သင် စင်ကြယ်စေသည်မမည်။ “အဘယ်တရားကို လိမ်းကျံကပ်ငြိတတ်သောတရားဟု (သင်) ဟောတော်မူပါသနည်း” ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ “မြည်တမ်းကြောင်း (တဏှာ)ကို (လောကကို) လိမ်းကျံကပ်ငြိတတ်သော တရားဟု ငါဆို၏”ဟု ဖြေဆိုသောအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် (ဂါထာ၏လေးပါဒတွင် တစ်ပါဒကိုဆိုလိုသည့်) ပုဒ်ကို သုတ်သင် စင်ကြယ်စေ၏။ (လေးပါဒလုံးကိုဆိုလိုသည့်) ဉာဏ်ပွင့်စရာ အာရမ္မကိုကား သုတ်သင်စင်ကြယ်စေသည်မမည်။ “အဘယ်တရားသည် ထိုလောက၏ ဘေးကြီး ဖြစ်ပါသနည်း”ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ “သံသရာဝဋ် (ဒုက္ခ)သည် ထိုလောက၏ ဘေးကြီး ဖြစ်၏”ဟု ဖြေဆိုသောအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် (လေးပါဒလုံးကိုဆိုလိုသည့်) ဉာဏ်ပွင့်စရာ အာရမ္မကို (တစ်ဂါထာလုံးဖြေဆိုပြီးသောကြောင့်) သုတ်သင်စင်ကြယ် စေပြီးဖြစ်တော့၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “အဇိတ၊ လောကကို မသိမှု အဝိဇ္ဇာက ဖုံးလွှမ်းထား၏” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပြီ။ [လွယ်သလိုလိုနှင့် ပဒနှင့် အာရမ္မအသုံး နားလည်ရခက်သည်။ ဤ၌ နေတ္တိမဟာဠီကာကိုပါရှုလျက် ပဒသည် ဂါထာ၏ လေးပုံတစ်ပုံသင်္ကေတ ဖြစ်သလို အာရမ္မသည် ထိုနေတ္တိကျမ်း ပေါ်ရာခေတ်က လေးပါဒ လုံး၏ ပြီးဆုံးမှုဂါထာအပြီးသတ်သင်္ကေတဖြစ်မည်ဟု ကြံ၍ ဘာသာပြန်လိုက်သည်။ အာရမ္မပုဒ်သည် တရားဂါထာဆိုင်ရာ အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းမှုဖြစ်ကြောင်း နေတ္တိမဟာဠီကာ အဖွင့်စသည်အရ သိရသည်။ မေးသူသည် မသိခြင်း၊ သို့လောသို့လောသံသယဖြစ်ခြင်း ကြောင့် မေးခြင်းဖြစ်၍ ဂါထာတစ်ပုဒ် ဆုံး၍ အဖြေကို အပြည့်အစုံရသွားသောအခါ တစ် ဂါထာတည်းဖြင့်လည်း အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းသွားခြင်းကို “အာရမ္မ”ဟု ဆိုလိုပုံရသည်။ အာရမ္မ-အားထုတ်ဝီရိယပြစကားက ဉာဏ်ကို ဟောနိုင်ပုံကို ဤနေတ္တိကျမ်း ဒေသနာ ဟာရဝိဘင်္ဂ ပိုဒ်ရေး-၇ ဥဿဟနာအဖွင့်တွင် ရှုပါ။]

သဝန္တိ သဗ္ဗမိ- စသော အမေးအဖြေနှစ်ဂါထာ

“မြတ်စွာဘုရား၊ အာယတနအားလုံးတို့၌ တဏှာအလျဉ်တို့သည် စီးကုန်၏။ တဏှာ အလျဉ်တို့ကို အဘယ်တရားသည် တားမြစ်ပိတ်ပင်နိုင်ပါသနည်း? တဏှာ အလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်သောတရားကို (သင်)ဟောတော်မူပါလော့။ အဘယ်တရားက တဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်ပါသနည်း?”ဟု မေးလျှောက်၏။

“အဇိတ၊ လောက၌ စီးသွားကုန်သော တဏှာအလျဉ်တို့ကို အောက်မေ့မှုသတိသည် တားမြစ်ပိတ်ပင်နိုင်၏။ တဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်သော တရားကို ငါ ဆိုအံ့။ ပညာက ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်၏”ဟု ဖြေဆိုတော်မူ၏။

(ထိုအမေးအဖြေနှစ်ဂါထာတို့တွင်) “မြတ်စွာဘုရား၊ အာယတနအားလုံးတို့၌ တဏှာအလျဉ်တို့သည် စီးကုန်၏။ တဏှာအလျဉ်တို့ကို အဘယ်တရားသည် တားမြစ်ပိတ်ပင်နိုင်ပါသနည်း?”ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ “အဇိတ၊ လောက၌ စီးသွားကုန်သော တဏှာအလျဉ်တို့ကို အောက်မေ့မှုသတိသည် တားမြစ်ပိတ်ပင်နိုင်၏”ဟု ဖြေဆိုသောအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ပုဒ်ကို သုတ်သင်စင်ကြယ်စေ၏။ အားထုတ်အပ်သော အနက်ကိုကား သုတ်သင်စင်ကြယ်စေသည်မမည်။ “တဏှာ အလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်သော တရားကို (သင်) ဟောတော်မူပါလော့။ အဘယ်တရားက တဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်ပါသနည်း?” ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ “တဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်သော တရားကို ငါ ဆိုအံ့။ ပညာက ထိုတဏှာအလျဉ်တို့ကို စောင့်စည်းပိတ်ဆို့နိုင်၏”ဟူသော စင်ကြယ်သော အနက်ကို အားထုတ်မှုဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ယာနိ သော တာနိ လောကသ္မိ” စသည်ဖြင့် ဖြေဆိုတော်မူပြီ။

ပညာ စေတ-စသော အမေးအဖြေနှစ်ဂါထာ

“မြတ်စွာဘုရား၊ ပညာသည်လည်းကောင်း သတိသည်လည်းကောင်း နာမ်ရပ်သည်လည်းကောင်း ရှိပါ၏။ ဤပညာသတိရပ်နာမ်တရားသည် အဘယ်အရပ်၌ ချုပ်ပါသနည်း။ မေးထိုက်သော အရှင်ဘုရားသည် ဤအကြောင်းကို အကျွန်ုပ်အား ဟောတော်မူပါလော့” ဟူသော တစ်ခွန်းတည်းဖြေရမည့် ပုစ္ဆာ၌ -

“အဇိတ၊ အကြင်ပုစ္ဆာကို (သင်) မေးပြီ၊ ငါသည် သင့်အား ထိုပုစ္ဆာကို ဖြေဆိုပေအံ့။ အကြင်နိဗ္ဗာန်၌ နာမ်သည်လည်းကောင်း၊ ရပ်သည်လည်းကောင်း အကြွင်းမဲ့ ချုပ်၏။ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံဟူသော အဘိသင်္ခါရဝိညာဏ်၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်၌ ဤရပ်နာမ်သည် ချုပ်၏”ဟု (တစ်ခွန်းတည်း ပေါင်းဖြေဆိုသောအားဖြင့်) စင်ကြယ်သော အနက်ကို အားထုတ်မှုဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “အဇိတ၊ အကြင်ပုစ္ဆာကို (သင်) မေးပြီ”ဟု (ကံပုဒ်-ဧကဝုစတစ်ခုကိန်းအားဖြင့်) မိန့်တော်မူပြီ။ အကြင်ဒေသနာ၌ (အမေးအဖြေစုံညီသောအားဖြင့်) ဤနည်းတူ စင်ကြယ်သော အနက်ကို အားထုတ်မှုမျိုး ရှိ၏။ ထို ဒေသနာ၌ ထိုပြဿနာကို ဖြေဆိုအပ်ပြီး ဖြစ်၏။ အကြင်ဒေသနာ၌ကား မစင်ကြယ်သော အနက်ကို အားထုတ်မှုမျိုး ရှိ၏။ ထိုဒေသနာ၌ ထိုအတိုင်းအတာအထိ ထိုပုစ္ဆာကို ဖြေဆိုအပ်ပြီး မဖြစ်သေး။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “ဝိဿန္ဓိတမိ ပဉ္စေ” စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူပြီ။ [ဤ ဟာရသည် အမေးနှင့်အဖြေကိုက်မကိုက် ပြည့်စုံမှုရှိမရှိ စစ်ဆေးသော ဟာရဖြစ်သည်။ အမေးအဖြေပြည့်စုံခြင်းသည် အမေးနှင့်စပ်၍ မသိခြင်းမောဟ ဒွိဟသံသယ ဖြစ်ခြင်းတို့ကို ကင်းပျောက်စေပါသည်။]

သောဓနဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

သောဓနဟာရဝိဘင်္ဂါပြီး၏။

၁၄-အဓိဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂ

၄၆။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် မူလအတိုင်း စွဲမြဲစွာ ရပ်တည်စေကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော အဓိဋ္ဌာနဟာရဟူသည် အဘယ်နည်း။ “ဧကတ္တ တာယ ဓမ္မာ၊ ယေပိ စ ဝေမတ္တတာယ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ”စသော ဟာရသည် အဓိဋ္ဌာနဟာရ မည်၏။

ထိုသုတ်တို့တွင် အကြင်ဒုက္ခသစ္စာစသော တရားတို့ကို အကျယ်ပြုအပ်ကုန်၏။ ထိုဒုက္ခသစ္စာစသောတရားတို့ကို ထိုအကျယ်ပြုသည့်အတိုင်း (သာမည-ဧကတ္တ၊ ဝိသေသ-ဝေမတ္တ အားဖြင့် ခွဲခြား၍သာ) မှတ်ဆောင်အပ်ကုန်၏။ [အထူးကြံဆစရာ မလိုဟု ဆိုလိုသည်။]

သစ္စာ ၄-ပါးကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း

“ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခသစ္စာ”ဟူသည်ကား အကျဉ်းသာမညဟုဆိုအပ်သော တစ် ခုတည်း၏ အဖြစ်တည်း။ ထိုသာမညစကား၌ ဆင်းရဲဟူသည် အဘယ်နည်း။ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသည် ဆင်းရဲ၏။ အိုခြင်းသည် ဆင်းရဲ၏။ နာခြင်းသည် ဆင်းရဲ၏။ သေခြင်းသည် ဆင်းရဲ၏။ မချစ်မနှစ်သက်သောသူတို့နှင့် ယှဉ်တွဲခြင်းသည် ဆင်းရဲ၏။ ချစ်နှစ်သက်သောသူတို့နှင့် ကွေကွင်းရခြင်းသည် ဆင်းရဲ၏။ အကြင် မသေပါလို စသော တောင့်တမှုကို မရ၊ ထိုသို့ မရခြင်းသည်လည်း ဆင်းရဲ၏။ အကျဉ်းအားဖြင့် ၅-ပါးသော စွဲလမ်းမှုဥပါဒ်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာတို့သည် ဆင်းရဲကုန်၏။ ရူပက္ခန္ဓာ သည် ဆင်းရဲ၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည် ဆင်းရဲ၏။ သညာက္ခန္ဓာသည် ဆင်းရဲ၏။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့သည် ဆင်းရဲကုန်၏။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဆင်းရဲ၏။ ဤကား (ဒုက္ခသစ္စာ၏) အကျယ်ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏ အဖြစ်တည်း။

“ဆင်းရဲခြင်း၏အကြောင်း သမုဒယသစ္စာ”ဟူသည်ကား အကျဉ်းသာမည ဟုဆိုအပ်သော တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်တည်း။ ထိုသာမညစကား၌ ဆင်းရဲခြင်း၏

အကြောင်း သမုဒယသစ္စာဟူသည် အဘယ်နည်း? တဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော နှစ်သက်ခြင်း နန္ဒီရာဂနှင့်တကွဖြစ်သော ထိုထိုအာရုံ ထိုထိုဘုံဘဝ၌ အလွန် နှစ်သက်တတ်သော အကြင်တပ်ခြင်းတဏှာသည် ရှိ၏။ ဤတပ်ခြင်းတဏှာသည် အဘယ်နည်း။ ကာမတဏှာလည်းကောင်း ဘဝတဏှာလည်းကောင်း ဝိဘဝတဏှာလည်းကောင်းတည်း။ ဤကား (သမုဒယသစ္စာ၏) အကျယ်ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏ အဖြစ်တည်း။

“ဆင်းရဲခြင်း၏ချုပ်ရာနိရောဓသစ္စာ”ဟူသည်ကား သာမညဟုဆိုအပ်သော တစ်ခုတည်း၏အဖြစ်တည်း။ ထိုစကား၌ ဆင်းရဲ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာဟူသည် အဘယ်နည်း။ ထိုမက်မောမှုတဏှာ၏သာလျှင် အကြင်အကြွင်းမဲ့ မက်မောမှုကုန်ပျောက်ခြင်းချုပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်စွန့်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်တဖန်စွန့်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်လွတ်မြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်မကပ်ငြိခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤကား (နိရောဓသစ္စာ၏) အကျယ်ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏အဖြစ်တည်း။

“ဆင်းရဲခြင်း၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းအကျင့်မဂ္ဂသစ္စာ” ဟူသည်ကား သာမညဟုဆိုအပ်သော တစ်ခုတည်း၏အဖြစ်တည်း။ ထိုစကား၌ ဆင်းရဲ၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်မဂ္ဂသစ္စာဟူသည် အဘယ်နည်း။ မြတ်သော အင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဤမဂ်သည်သာလျှင်တည်း။ မဂ္ဂင် ၈-ပါးဟူသည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ မှန်သောအမြင်၊ မှန်သောအကြံ၊ မှန်သောစကား၊ မှန်သောကိုယ်နှုတ်အမှု၊ မှန်သောအသက်မွေးမှု၊ မှန်သောလုံ့လ၊ မှန်သောအောက်မေ့မှု၊ မှန်သောတည်ကြည်မှုတို့တည်း။ ဤကား (မဂ္ဂသစ္စာ) အကျယ်ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏ အဖြစ်တည်း။

(မဂ္ဂသစ္စာတွင်ပါသည့်) “မဂ်-လမ်း”ဟူသည်ကား သာမညဟုဆိုအပ်သော တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်တည်း။ ထိုသာမညစကား၌ မဂ်-လမ်းဟူသည် အဘယ်နည်း။ ငရဲသို့လားစေတတ်သောလမ်း၊ တိရစ္ဆာန်မျိုးစုသို့လားစေတတ်သောလမ်း၊ ပြိတ္တာတို့၏နေရာသို့လားစေတတ်သောလမ်း၊ အသူရကာယံဘုံသို့လားစေတတ်

သောလမ်း၊ နတ်ရွာသို့လားစေတတ်သောလမ်း၊ လူ့ရွာသို့လားစေတတ်သောလမ်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့လားစေတတ်သော လမ်းတို့တည်း။ ဤကား (မဂ္ဂ၏) အကျယ်ဝိသေသ ဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏ အဖြစ်တည်း။

(နိရောဓသစ္စာတွင်ပါသော) “နိရောဓ”ဟူသည်ကား သာမညဟုဆိုအပ်သော တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်တည်း။ ထိုသာမညစကား၌ ချုပ်ခြင်းနိရောဓသည် အဘယ် နည်း? ဆန့်ကျင်ဘက် ပညာဘာဝနာကြောင့် ချုပ်ခြင်း၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ မိမိ သဘောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်း[ပညာဘာဝနာကြောင့် မဟုတ်ဘဲ]၊ လိုက်လျော လောဘ၏ ချုပ်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင် ဒေါသ၏ချုပ်ခြင်း၊ ထောင်လွှားသည့် မာန၏ချုပ်ခြင်း၊ သူ့ ကျေးဇူးကို ချေဖျက်သည့် မက္ခ၏ချုပ်ခြင်း၊ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင်ပြုသည့် ပဠာသ၏ချုပ် ခြင်း၊ ငြူစူစောင်းမြောင်းသည့် ဣဿာ၏ချုပ်ခြင်း၊ ဝန်တိုသည့် မစ္ဆရိယ၏ချုပ် ခြင်း၊ အလုံးစုံ ညစ်ညူးသော ကိလေသာ၏ ချုပ်ခြင်းတို့တည်း။ ဤကား (နိရောဓ ၏) အကျယ်ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏ အဖြစ်တည်း။

ဒုက္ခသစ္စာလာရုပ်ကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း

၄၇။ “ရုပ်”ဟူသည်ကား အကျဉ်းသာမညဟုဆိုအပ်သော တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်တည်း။ ထိုသာမညစကား၌ ရုပ်သည် အဘယ်နည်း။ ကြီးကျယ်သောဖြစ် ခြင်းရှိသည့် မဟာဘုတ်ရုပ် ၄-ပါးအပေါင်းလည်းကောင်း၊ မဟာဘုတ်ရုပ် ၄-ပါး အပေါင်းကို စွဲမှီ၍ဖြစ်သော ရုပ်ဥပါဒါပညတ်လည်းကောင်းတည်း။ ထိုတွင် မဟာ ဘုတ် ၄-ရုပ်တို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း? ကြမ်းတမ်းခြင်းလက္ခဏာရှိသော မြေဓာတ်၊ ယိုစီးခြင်းလက္ခဏာရှိသော ရေဓာတ်၊ ပူလောင်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော မီးဓာတ်၊ တွန်းကန်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော လေဓာတ်တို့တည်း။ [ဥပါဒါရုပ်ကို ပြရာ၌ “ပညတ္တိ”ဝေါဟာရပါနေခြင်းသည် ထောင့်သလိုရှိသည်။ ဆဋ္ဌမူပါဠိ၌ စာပိုဒ် နံပါတ်တပ် တာ လွဲနေသဖြင့် အဋ္ဌကထာအတိုင်း ပြင်တပ်ကာ ဘာသာပြန်ထားသည်။ ရုပ်ကို မဟာဘုတ် စသည် ခွဲပြခြင်းသည် ဝိသေသဟု သိပါ။]

အကျဉ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း အကျယ်အားဖြင့်လည်းကောင်း အခြင်းအရာ ၂-မျိုး တို့ဖြင့် ရုပ်ဓာတ်တို့ကို သိမ်းဆည်း၏။ အဘယ်သို့လျှင် အကျဉ်းအကျယ် အားဖြင့် ရုပ်ဓာတ်တို့ကို သိမ်းဆည်းသနည်း။ ၂၀-သော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ကြမ်း တမ်းခြင်းလက္ခဏာ ရှိသော မြေဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်း၏။ ၁၂-ပါး သောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ယိုစီးခြင်းလက္ခဏာရှိသော ရေဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်း၏။ ၄-ပါးကုန်သော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပူလောင်ခြင်းလက္ခဏာရှိ သော မီးဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်း၏။ ၆-ပါးကုန်သော အခြင်းအရာ တို့ဖြင့် ထောက်ကန်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော လေဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်း ဆည်း၏။

အဘယ် ၂၀-သော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ကြမ်းတမ်းခြင်းလက္ခဏာရှိသော မြေ ဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်းသနည်း။ “ဤကိုယ်၌ ဆံပင်တို့ ရှိကုန်၏။ အမွှေးတို့ ရှိကုန်၏။ ခြေသည်းလက်သည်းတို့ ရှိကုန်၏။ သွားတို့ ရှိကုန်၏။ အရေ ထူအရေပါး ရှိ၏။ အသား ရှိ၏။ အကြော ရှိ၏။ အရိုး ရှိ၏။ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ ရှိ၏။ အညှို့ကျောက်ကပ် ရှိ၏။ နှလုံး ရှိ၏။ အသည်း ရှိ၏။ အမြှေးရှိ၏။ အဖျဉ်းဘေလုံး ရှိ၏။ အဆုတ် ရှိ၏။ အူမကြီး ရှိ၏။ အူသိမ် အူငယ်အူထပ် ရှိ၏။ အစာသစ် ရှိ၏။ ကျင်ကြီး ရှိ၏။ ဦးခေါင်းတွင်း၌ ဦးနှောက် ရှိ၏”ဟု ဤ ၂၀-သော အခြင်းအရာတို့ ဖြင့် ကြမ်းတမ်းခြင်းလက္ခဏာရှိသော မြေဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်း၏။

အဘယ် ၁၂-ပါးကုန်သော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ယိုစီးခြင်းလက္ခဏာရှိသော ရေဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်းသနည်း။ “ဤကိုယ်၌ သည်းခြေ ရှိ၏။ သလိပ်ရှိ၏။ ပြည် ရှိ၏။ သွေး ရှိ၏။ ချွေး ရှိ၏။ အဆီပျစ် ရှိ၏။ မျက်ရည် ရှိ၏။ အဆီကြည် ရှိ၏။ တံတွေး ရှိ၏။ နှပ် နှာရည် ရှိ၏။ အစေး ရှိ၏။ ကျင်ငယ် ရှိ၏”ဟု ဤ ၁၂-ပါးကုန်သော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ယိုစီးခြင်းလက္ခဏာရှိသော ရေဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်း၏။

အဘယ် ၄-ပါးကုန်သော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပူလောင်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော မီးဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်းသနည်း။ “အကြင်(ပျက်သော)တေဇော

ဓာတ်ဖြင့်လည်း ပူ၏။ အကြင်တေဇောဓာတ်ဖြင့်လည်း ဆွေးမြေ့၏။ အကြင်(ပျက်သော)တေဇောဓာတ်ဖြင့်လည်း လောင်ကျွမ်း၏။ အကြင်(ဝမ်းမီး)တေဇောဓာတ်ဖြင့်လည်း စားအပ်၊ သောက်အပ်၊ ကိုက်ခဲအပ်၊ လျက်အပ်ပြီးသောအစာသည် ကောင်းစွာ ကျေညက်ခြင်းသို့ ရောက်၏”ဟု ၄-ပါးကုန်သော ဤအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပူလောင်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော မီးဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်း၏။

အဘယ် ၆-ပါးကုန်သောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် တွန်းကန်ခြင်းလက္ခဏာရှိသော လေဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်းသနည်း။ “(ကြို့ထိုးခြင်း သန်းဝေခြင်း စသော) အထက်ကိုယ်သို့ ဆန်တက်သောလေ၊ (ကျင်ကြီးကျင်ငယ်ထုတ်ခြင်း စသော) အောက်ကိုယ်သို့ စုန်သောလေ၊ (အူတို့၏ ပြင်ပ) ဝမ်းဗိုက်၌ တည်သောလေ၊ အူမကြီး အူငယ်အထပ်တို့၏ အတွင်း၌ဖြစ်သောလေ၊ (ကွေးခြင်းဆန့်ခြင်း စသည်ကို ဖြစ်စေသော) အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ လျှောက်သောလေ၊ (နှာခေါင်း)ဝင်လေ ထွက်လေ”ဟု ၆-ပါးကုန်သော ဤအခြင်းအရာတို့ဖြင့် လေဓာတ်ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်း၏။

ဤသို့ ဤ ၄၂-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အကျယ်အားဖြင့် ဓာတ်တို့ကို သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် ကပ်ရှုဆင်ခြင်သည်ရှိသော်၊ နှိုင်းချိန်သည်ရှိသော်၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ စူးစမ်းသည်ရှိသော်၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ သက်ဝင်၍ယူသည်[ဓာတ်နှိုက်သည်] ရှိသော်၊ ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် ယူခြင်းငှာသင့်သော တစ်စုံတစ်ခုသော ကိုယ်အလုံးစုံကိုလည်းကောင်း ကိုယ်တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုလည်းကောင်း မမြင်။ မြောင်းပုပ်ရေကို စူးစမ်းဆင်ခြင်သောသူသည် ယူခြင်းငှာသင့်သော တစ်စုံတစ်ခုကို မမြင်ရာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ကျင်ကြီးအိမ်ကို စူးစမ်းဆင်ခြင်သောသူသည် ယူခြင်းငှာသင့်သော တစ်စုံတစ်ခုကို မမြင်ရာသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သင်္ချိုင်းကို စူးစမ်းဆင်ခြင်သောသူသည် ယူခြင်းငှာသင့်သော တစ်စုံတစ်ခုကို မမြင်ရာသကဲ့သို့လည်းကောင်း ဤအတူသာလျှင် ဤ ၄၂-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဤသို့ အကျယ်အားဖြင့် ဓာတ်တို့ကို သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် ကပ်ရှုဆင်ခြင်သည်ရှိသော်၊ နှိုင်းချိန်သည်ရှိသော်၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ စူးစမ်းသည်ရှိသော်၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ

သက်ဝင်၍ယူသည်ရှိသော် [ဓာတ်နို့က်သည်ရှိသော်], ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် ယူခြင်း
 ဌာသင့်သော တစ်စုံတစ်ခုသော ကိုယ်အလုံးစုံကိုလည်းကောင်း ကိုယ်တစ်စိတ်
 တစ်ဒေသကိုလည်းကောင်း မမြင်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “အတွင်းသန္တာန်၌
 ဖြစ်သော မြေ‘ပထဝီ’ဓာတ်သည်လည်းကောင်း, အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော မြေ ‘ပထဝီ’
 ဓာတ်သည်လည်းကောင်း မြေ‘ပထဝီ’ဓာတ်သာတည်း။ ထိုမြေ‘ပထဝီ’ဓာတ်ကို
 “ဤမြေ‘ပထဝီ’ဓာတ်သည် ငါပိုင် မဟုတ်, ဤမြေ‘ပထဝီ’ဓာတ်သည် ငါ မဟုတ်,
 ဤမြေ‘ပထဝီ’ဓာတ်သည် ငါ၏ အတ္တကောင်မဟုတ်”ဟု ဤသို့ဤပုံ အရှိအရှိ
 အတိုင်းကောင်းသော ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုသင့်၏။ ဤသို့ဤပုံ ဤမြေပထဝီဓာတ်
 ကို ကောင်းသောဝိပဿနာပညာဖြင့် အမှန်တိုင်း ရှုမြင်သော် မြေ‘ပထဝီ’ဓာတ်၌
 ငြီးငွေ့၏။ စိတ်သည် မြေ‘ပထဝီ’ဓာတ်၌ တပ်မက်ခြင်းကင်း၏”ဟုလည်းကောင်း,
 “အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော ရေ‘အာပေါ’ဓာတ်သည်လည်းကောင်း, အပသန္တာန်၌ဖြစ်
 သော ရေ‘အာပေါ’ဓာတ်သည်လည်းကောင်း ရေ‘အာပေါ’သာတည်း။ ထိုရေ‘အာပေါ’
 ဓာတ်ကို “ဤရေ‘အာပေါ’ ဓာတ်သည် ငါပိုင် မဟုတ်, ဤ ရေ‘အာပေါ’ဓာတ်သည်
 ငါ မဟုတ်, ဤရေ‘အာပေါ’ဓာတ်သည် ငါ၏ အတ္တကောင် မဟုတ်”ဟု ဤသို့ဤပုံ
 အရှိအရှိအတိုင်း ကောင်းသော ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုသင့်၏။ ဤသို့ဤပုံ ဤ
 ရေ‘အာပေါ’ဓာတ်ကို ကောင်းသောဝိပဿနာပညာဖြင့် အမှန်တိုင်း ရှုမြင်သော်
 ရေ‘အာပေါ’ဓာတ်၌ ငြီးငွေ့၏။ စိတ်သည် ရေ‘အာပေါ’ဓာတ်၌ တပ်မက်ခြင်းကင်း၏”
 ဟုလည်းကောင်း, “အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော အပူအအေးမီး‘တေဇော’ဓာတ်သည်
 လည်းကောင်း, အပသန္တာန်၌ဖြစ်သော အပူအအေးမီး ‘တေဇော’ဓာတ်သည်လည်း
 ကောင်း အပူအအေးမီး‘တေဇော’ဓာတ်သာတည်း။ ထိုအပူအအေးမီး‘တေဇော’ဓာတ်
 ကို “ဤအပူအအေးမီး‘တေဇော’ဓာတ်သည် ငါပိုင်မဟုတ်, ဤအပူအအေးမီး‘တေဇော’
 ဓာတ်သည် ငါ မဟုတ်, ဤအပူအအေးမီး ‘တေဇော’ ဓာတ်သည် ငါ၏ အတ္တကောင်
 မဟုတ်”ဟု ဤသို့ဤပုံ အရှိအရှိအတိုင်း ကောင်းသောဝိပဿနာ ပညာဖြင့် ရှုသင့်
 ၏။ ဤသို့ဤပုံ ဤအပူအအေးမီး‘တေဇော’ဓာတ်ကို ကောင်းသော ဝိပဿနာ
 ပညာဖြင့် အမှန်တိုင်း ရှုမြင်သော် အပူအအေးမီး‘တေဇော’ဓာတ်၌ ငြီးငွေ့၏။ စိတ်

သည် အပူအအေးမီး‘တေဇော’ဓာတ်၌ တပ်မက်ခြင်းကင်း၏”ဟုလည်းကောင်း၊ “အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သော လေ‘ဝါယော’ဓာတ်သည်လည်းကောင်း၊ အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သော လေ‘ဝါယော’ဓာတ်သည်လည်းကောင်း လေ‘ဝါယော’ဓာတ်သာတည်း။ ထိုလေ‘ဝါယော’ဓာတ်ကို “ဤလေ‘ဝါယော’ဓာတ်သည် ငါပိုင် မဟုတ်၊ ဤလေ ‘ဝါယော’ဓာတ်သည် ငါ မဟုတ်၊ ဤလေ‘ဝါယော’ဓာတ်သည် ငါ၏ အတ္တကောင် မဟုတ်”ဟု ဤသို့ဤပုံ အရှိအရှိတိုင်း ကောင်းသောဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုသင့်၏။ ဤသို့ဤပုံ ဤလေ‘ဝါယော’ဓာတ်ကို ကောင်းသော ဝိပဿနာပညာဖြင့် အမှန် တိုင်း ရှုမြင်သော် လေ‘ဝါယော’ဓာတ်၌ ငြီးငွေ့၏။ စိတ်သည် လေ‘ဝါယော’ဓာတ်၌ တပ်မက်ခြင်းကင်း၏”ဟုလည်းကောင်း ဟောတော်မူပြီ။ ဤကား (ရုပ်၏)အကျယ် ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏အဖြစ်တည်း။ [ရုပ်ဓာတ် ၄၂-ပါးကို ပါဠိတော် တို့တွင် အစောဆုံးခွဲပြသည့် ကျမ်းစာနေရာ ဖြစ်သည်။]

အဝိဇ္ဇာကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း

၄၈။ “အဝိဇ္ဇာ”ဟူသည်ကား အကျဉ်းသာမညဟုဆိုအပ်သော တူသည်၏အဖြစ် တည်း။ ထိုသာမညစကား၌ မသိခြင်းဝိဇ္ဇာသည် အဘယ်နည်း။ ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခ သစ္စာ၌ မသိခြင်း၊ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာ၌ မသိခြင်း၊ ဆင်းရဲချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာ၌ မသိခြင်း၊ ဆင်းရဲ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်၌ မသိခြင်း၊ ရှေးလွန်လေပြီးသော အဖို့ခန္ဓာစသည်၌ မသိခြင်း၊ နောက်လာ လတ္တံ့ဖြစ်သော အဖို့ခန္ဓာ စသည်၌ မသိခြင်း၊ ရှေ့အတိတ် နောက်အနာဂတ်ဖြစ် သော အဖို့ခန္ဓာစသည်၌ မသိခြင်း၊ အကြောင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်(ဣဒပ္ပတ္တယတာ)တရား နှင့် အကျိုးပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတရားတို့၌ မသိခြင်းတည်း။ ဤသို့မသိခြင်းသဘောရှိ သော ယင်းအဝိဇ္ဇာသည် အသိဉာဏ်ဒဿန၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် အဒဿနမည်၏။ ရှေးရှုကောင်းစွာရောက်တတ်သိတတ်သောဉာဏ် အဘိသမယ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် အနဘိသမယမည်၏။ သင့်တော်လျောက်ပတ်စွာ သိတတ်သောဉာဏ် အနုဗောဓ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် အနနုဗောဓ

မည်၏။ ကောင်းစွာသိတတ်သော ဉာဏ်သမ္မောဓ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော
ကြောင့် အသမ္မောဓမည်၏။ ထိုးထွင်း၍သိတတ်သောဉာဏ်ပဋိဝေဓ၏ ဆန့်ကျင်
ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် အပွဋိဝေဓမည်၏။ ကောင်းစွာမှတ်တတ်သော ဉာဏ်
သလ္လက္ခဏ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် အသလ္လက္ခဏာမည်၏။ ကပ်၍မှတ်
တတ်သော ဉာဏ်ဥပလက္ခဏာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် အနုပလက္ခဏာ
မည်၏။ အဖန်တလဲလဲ ကပ်၍မှတ်တတ်သော ဉာဏ်ပစ္စုပလက္ခဏာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်သောကြောင့် အပစ္စုပလက္ခဏာ မည်၏။ အညီအညွတ် ကောင်းစွာ ရှုတတ်သော
ဉာဏ် သမပေက္ခဏာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် အသမပေက္ခဏာမည်၏။
မျက်မှောက်ပြုအပ်သော တစ်စုံတစ်ခုသော ကံမရှိသည့်အပြင် ကိုယ်တိုင်လည်း
မဆင်ခြင်ဘဲ ပြုထားသည့် ကံရှိသောကြောင့် အပစ္စက္ခကမ္မမည်၏။ ပညာမရှိသူ
တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း မောဟဖြစ်သောကြောင့် ဒုမ္မဇ္ဈမည်၏။ သူမိုက်တို့ဖြစ်ကြောင်း
မောဟဖြစ်သောကြောင့် ဗာလုမည်၏။ သိမှုဉာဏ်သမ္ပဇေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်
သောကြောင့် အသမ္ပဇေမည်၏။ တွေဝေသောကြောင့် မောဟမည်၏။ အားကြီး
စွာ တွေဝေသောကြောင့် ပမောဟမည်၏။ ထက်ဝန်းကျင်မှ ပြင်းစွာတွေဝေသော
ကြောင့် သမ္မောဟမည်၏။ သိမှုဉာဏ်ဝိဇ္ဇာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့်
အဝိဇ္ဇာမည်၏။ မသိမှုလည်းဖြစ်၍ နှစ်မွန်းစေတတ်သော ဝဲဩဃလည်းဖြစ်သော
ကြောင့် အဝိဇ္ဇာဃမည်၏။ မသိမှုလည်းဖြစ်၍ ဝဋ်၌ယှဉ်တွဲတတ်သော ယောဂ
လည်းဖြစ်သောကြောင့် အဝိဇ္ဇာယောဂမည်၏။ မသိမှုလည်းဖြစ်၍ အဖန်ဖန်ဖြစ်
တည်ကိန်းအောင်းတတ်သော အနုသယလည်းဖြစ်သောကြောင့် အဝိဇ္ဇာနုသယ
မည်၏။ မသိမှုလည်းဖြစ်၍ ကုသိုလ်စိတ်ကို လုယက်တတ်သည့် ပရိယုဋ္ဌာနလည်း
ဖြစ်သောကြောင့် အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာနမည်၏။ မသိမှုလည်းဖြစ်၍ ကန့်လန့်တံခါးကျည်
လင်္ဂီနှင့်လည်းတူသောကြောင့် အဝိဇ္ဇာလင်္ဂီမည်၏။ အကုသိုလ်အရင်းအမြစ် မသိ
မှုမောဟမည်၏။ ဤကား (အဝိဇ္ဇာ၏) အကျယ်ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူး
အပြား၏ အဖြစ်တည်း။

ဝိဇ္ဇာကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း

“ဝိဇ္ဇာ”ဟူသည်ကား အကျဉ်းသာမညဟုဆိုအပ်သော တူသည်၏အဖြစ်တည်း။ ထိုစကား၌ သိခြင်းဝိဇ္ဇာသည် အဘယ်နည်း။ ဆင်းရဲဒုက္ခသစ္စာ၌ သိခြင်း၊ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာ၌ သိခြင်း၊ ဆင်းရဲချုပ်ရာနိရောဓသစ္စာ၌ သိခြင်း၊ ဆင်းရဲ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်၌ သိခြင်း၊ ရှေးလွန်လေပြီးသော အဖို့ခန္ဓာစသည်၌ သိခြင်း၊ နောက်လာလတ္တံ့ဖြစ်သော အဖို့ခန္ဓာစသည်၌ သိခြင်း၊ ရှေ့အတိတ်နောက်အနာဂတ်ဖြစ်သော အဖို့ခန္ဓာစသည်၌ သိခြင်း၊ အကြောင်းပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် (ဣဒပ္ပတ္တယတာ)တရားနှင့် အကျိုးပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတရားတို့၌ သိခြင်းတည်း။ ဤသို့သိခြင်းသဘောရှိသော ယင်းဝိဇ္ဇာသည် ထင်ရှားအောင်ပြုတတ်သော သဘောကြောင့် ပညာမည်၏။ အပြားအားဖြင့်သိသော အခြင်းအရာဖြစ်သောကြောင့် ပဇာနနာမည်၏။ စူးစမ်းဆင်ခြင်တတ်သောကြောင့် ဝိစယမည်၏။ အပြားအားဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်တတ်သောကြောင့် ပဝိစယမည်၏။ (သစ္စာလေးပါး)တရားတို့ကို စူးစမ်းဆင်ခြင်တတ်သောကြောင့် ဓမ္မဝိစယမည်၏။ ကောင်းစွာ သိမှတ်တတ်သောကြောင့် သံလက္ခဏာမည်၏။ ကပ်၍သိမှတ်တတ်သောကြောင့် ဥပလက္ခဏာမည်၏။ အဖန်တလဲလဲကပ်၍ သိမှတ်တတ်သောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်လက္ခဏာမည်၏။ ပညာရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပဏ္ဍိစ္စမည်၏။ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ကောသလ္လမည်၏။ သိမ်မွေ့သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် နေပုညမည်၏။ အနိစ္စစသည်တို့ကို ထင်ရှားပြတတ်သောကြောင့် ဝေဘဗျာမည်၏။ ကြံတတ်သောကြောင့် စိန္တာမည်၏။ စုံစမ်းဆင်ခြင်တတ်သောကြောင့် ဥပပရိက္ခာမည်၏။ ဟုတ်မှန်သော သဘောအနက်၌ မွေ့လျော်တတ်သောကြောင့် ဘူရိမည်၏။ ကိလေသာတို့ကို ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်တတ်သော သဘောကြောင့် မေဓာမည်၏။ ဟုတ်မှန်သော လက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၌ ယှဉ်ဘက်တရားကို ညွှတ်စေတတ်သောကြောင့် ပရိဏာယိကာမည်၏။ အထူးထူးရှုမြင်တတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာမည်၏။ ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် အနိစ္စစသည်တို့ကို သိတတ်သောကြောင့် သမ္မဇေညမည်၏။ လမ်းမှားသို့ ပြေးသွားနေ

သော စိတ်အကောက်ကို လမ်းမှန်သို့ ရောက်အောင် ထိုးနှင်တတ်သဖြင့် နှင်တံ (တပြာတုတ်)နှင့် တူသောကြောင့် ပတောဒမည်၏။ [ဤနေရာ၌ ဆဋ္ဌမူဝယ် ပညာ-ပုဒ် ထပ်ပါ၏။ နောက်နား၌ ဓမ္မဝိစယ-ပုဒ်ထပ်ဟောရခြင်းအကြောင်းကို အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ထားသလို ဤနေရာ၌ မဖွင့်သောကြောင့် ပိုနေသည်ဟု သိနိုင်သည်။] အစိုးတရ အပြားအားဖြင့်သိမှုဖြစ်သောကြောင့် ပညိန္ဒြိယမည်၏။ မတုန်မလှုပ် အပြားအားဖြင့် သိမှုဖြစ်သောကြောင့် ပညာဗလမည်၏။ ကိလေသာတို့ကို ဖြတ်တတ်သော အပြားအားဖြင့် သိမှုပညာလက်နက်ဖြစ်သောကြောင့် ပညာသတ္တမည်၏။ မိမိဖြစ်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မြင့်စေတတ်သော အပြားအားဖြင့်သိမှု ပညာပြာသာဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ပညာပါသာဒမည်၏။ အပြားအားဖြင့် သိမှုအလင်းဖြစ်သောကြောင့် ပညာအာလောကမည်၏။ အပြားအားဖြင့်သိမှု အရောင်အဝင်းဖြစ်သောကြောင့် ပညာဩဘာသမည်၏။ အပြားအားဖြင့် ထွန်းလင်းတောက်ပတတ်သောကြောင့် ပညာပဇ္ဇောတမည်၏။ အပြားအားဖြင့် နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ပညာရတနမည်၏။ အာရုံ၌ မတွေဝေတတ်သောကြောင့် အမောဟမည်၏။ (သစ္စာလေးပါး) တရားတို့ကို စိစစ်တတ်သောကြောင့် ဓမ္မဝိစယမည်၏။ (သစ္စာလေးပါး)တို့ကို မှန်စွာ ရှုမြင်တတ်သောကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်၏။ (သစ္စာလေးပါး) တရားတို့ကို စိစစ်တတ်သော ဓမ္မဝိစယဟုဆိုအပ်သည့် အသိဉာဏ်ဗောဓိ၏အစိတ်အပိုင်း အင်္ဂါရပ်ဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂမည်၏။ အရိယာမဂ်၏အကြောင်းအင်္ဂါဖြစ်သောကြောင့် မဂ္ဂင်္ဂမည်၏။ အရိယမဂ်၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် မဂ္ဂပရိယာပန္နမည်၏။ ဤကား (ဝိဇ္ဇာ၏) အကျယ်ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏ အဖြစ်တည်း။

သမာပတ်ကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း

“သမာပတ္တိ”ဟူသည်ကား အကျဉ်းသာမညဟုဆိုအပ်သော တူသည်၏အဖြစ်တည်း။ ထိုသာမညစကား၌ ဝင်စားခြင်းသမာပတ်သည် အဘယ်နည်း။ သညီဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေတတ်သော သမာပတ်၊ အသညီဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေ

တတ်သော သမာပတ်၊ နေဝသညီနာသညီဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေတတ်သော သမာပတ်၊ အာကာသာနဉ္စာယတနသညာကို ထင်ရှားစွာပြတတ်သော သညာ သမာပတ်ဟူသော ဝိဘူတသညာသမာပတ် (ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ်)၊ စိတ် စေတသိက်စိတ္တဇရုပ်တို့၏ ချုပ်မှုကို ဝင်စားသော နိရောဓသမာပတ်တို့တည်း။ ဤကား (သမာပတ်၏) အကျယ်ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏ အဖြစ် တည်း။

ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသူကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း

“ဈာယီ”ဟူသည်ကား အကျဉ်းသာမညဟုဆိုအပ်သော တူသည်၏အဖြစ် တည်း။ ထိုသာမညစကား၌ ဈာန်ဝင်စားခြင်းရှိသူသည် အဘယ်နည်း။ သေက္ခဖြစ် သော ဈာန်ဝင်စားသူသည် ရှိ၏။ အသေက္ခဖြစ်သော ဈာန်ဝင်စားသူသည် ရှိ၏။ သေက္ခလည်းမဟုတ် အသေက္ခလည်းမဟုတ်သော ဈာန်ဝင်စားသူ (ပုထုဇဉ်)သည် ရှိ၏။ အာဇာနည်မြင်းကဲ့သို့ ကောင်းစွာ ဆုံးမထားသော ဈာန်ဝင်စားသူ (အရိယာ) သည် ရှိ၏။ မြင်းကြမ်းကဲ့သို့ ဆုံးမခြင်းသို့ မကပ်ရောက်သော ဈာန်ဝင်စားသူသည် ရှိ၏။ လွန်ကဲသောဒိဋ္ဌိရှိသည့် ဈာန်ဝင်စားသူသည် ရှိ၏။ လွန်ကဲသောတဏှာရှိ သည့် ဈာန်ရသူသည် ရှိ၏။ လွန်ကဲသော ပညာရှိသည့် လက္ခဏူပဈာန်ဝင်စားသူ သည် ရှိ၏။ ဤကား (ဈာန်ဝင်စားသူ၏) အကျယ်ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူး အပြား၏ အဖြစ်တည်း။

သမာဓိကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း

“သမာဓိ”ဟူသည်ကား အကျဉ်းသာမညဟုဆိုအပ်သော တူသည်၏အဖြစ် တည်း။ ထိုသာမညစကား၌ တည်ကြည်မှုသမာဓိဟူသည် အဘယ်နည်း။ ညစ်ညူး ခြင်း ကိလေသာဟူသော မြူနှင့်တကွသော (အကုသိုလ်)သရဏသမာဓိ၊ ညစ်ညူး ခြင်းကိလေသာဟူသော မြူမရှိသော (ကုသိုလ်၊အဗျာကတ)အရဏသမာဓိ၊ ဒေါသ ရန်ရှိသော ဝေရသမာဓိ၊ ဒေါသရန် မရှိသော အဝေရသမာဓိ၊ ဗျာပါဒ-ဒေါသနှင့်

တကွဖြစ်သော သဗျာပဇ္ဇသမာဓိ၊ ဗျာပါဒ-ဒေါသမရှိသော အဗျာပဇ္ဇသမာဓိ၊ ပီတိ ရှိသော သပ္ပိတိကသမာဓိ၊ ပီတိကင်းသော နိပ္ပိတိကသမာဓိ၊ လောကီအာမိသရှိ သော သာမိသသမာဓိ၊ လောကီအာမိသကင်းသော (လောကုတ္တရာ) နိရာမိသသမာဓိ၊ တိုက်တွန်းခြင်းရှိသော သသင်္ခါရသမာဓိ၊ တိုက်တွန်းခြင်းမရှိသော အသင်္ခါရသမာဓိ၊ တစ်ခုသောဝိပဿနာအဖို့ဖြင့် ဖြစ်ပွားစေအပ်သော ဧကံသဘာဝိတသမာဓိ၊ ၂-ခု သော သမထဝိပဿနာအဖို့ဖြင့် ဖြစ်ပွားစေအပ်သော ဥဘယံသဘာဝိတသမာဓိ၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိ သမုတ္တေဒဝိမုတ္တိ ၂-ပါးအားဖြင့် ဖြစ်ပွားစေအပ်သော ဘာဝနာရှိသည့် ဥဘယတောဘာဝိတဘာဝနာသမာဓိ၊ ဝိတက်နှင့်လည်းတကွ ဝိစာရနှင့်လည်း တကွဖြစ်သော သဝိတက္ကသဝိစာရသမာဓိ၊ ဝိတက်ကားမရှိ ဝိစာရမျှသာရှိသော အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တသမာဓိ၊ ဝိတက်လည်းမရှိ ဝိစာရလည်းမရှိသော အဝိတက္က အဝိစာရသမာဓိ၊ ဆုတ်ယုတ်သော အဖို့ရှိသော ဟာနဘာဂိယသမာဓိ၊ မတိုးမဆုတ် တည်သော အဖို့ရှိသော ဌိတိဘာဂိယသမာဓိ၊ ထူးသောအဖို့ရှိသော ဝိသေသဘာ ဂိယသမာဓိ၊ ကိလေသာကို ဖောက်ခွဲခြင်းအဖို့ရှိသော နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသမာဓိ၊ လောကီ ဖြစ်သော တည်ကြည်မှု လောကီသမာဓိ၊ လောကကိုကျော်လွန်သော တည်ကြည် မှု လောကုတ္တရာသမာဓိ၊ မှားယွင်းဖောက်ပြန်သော မိစ္ဆာသမာဓိ၊ မှန်ကန်တည့်မတ် သော တည်ကြည်မှု သမ္မာသမာဓိတို့တည်း။ ဤကား (သမာဓိ၏) အကျယ်ဝိသေသ ဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏အဖြစ်တည်း။

ပဋိပဒါကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း

“ပဋိပဒါ”ဟူသည်ကား အကျဉ်းသာမညဟုဆိုအပ်သော တူသည်၏အဖြစ် တည်း။ ထိုသာမညစကား၌ ကာမတို့သို့ သက်ရောက်ခံစားသော အာဂဋ္ဌအကျင့်၊ ကာမတို့ကို ရှို့မြိုက်ပင်ပန်းစေသော နိဇ္ဈာမအကျင့်၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော မဇ္ဈိမအကျင့်၊ အချမ်းအပူအစရှိသည်တို့ကို သည်းမခံနိုင်သော အက္ခမအကျင့်၊ အချမ်းအပူအစရှိသည်တို့ကို သည်းခံနိုင်သော ခမအကျင့်၊ မိစ္ဆာဝိတက်ကို ငြိမ်း စေတတ်သော သမအကျင့်၊ ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမတတ်သော ဒမအကျင့်၊ ဆင်းရဲ

သော အကျင့်ရှိသည်ဖြစ်၍ နံ့နွေးစွာ အသိဉာဏ်ပွင့်သော အကျင့်၊ ဆင်းရဲသော အကျင့်ရှိသည်ဖြစ်၍ လျင်မြန်စွာ အသိဉာဏ်ပွင့်သော အကျင့်၊ ချမ်းသာသော အကျင့်ရှိသည် ဖြစ်၍ နံ့နွေးစွာ အသိဉာဏ်ပွင့်သော အကျင့်၊ ချမ်းသာသော အကျင့် ရှိသည်ဖြစ်၍ လျင်မြန်စွာ အသိဉာဏ်ပွင့်သော အကျင့်တို့တည်း။ ဤကား (ပဋိပဒါ၏) အကျယ်ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏ အဖြစ်တည်း။

ကာယကို သာမညဝိသေသခွဲနည်း

“ကာယော”ဟူသည်ကား အကျဉ်းသာမညဟု ဆိုအပ်သော တူသည်၏အဖြစ် တည်း။ ထိုသာမညစကား၌ အပေါင်းကာယသည် အဘယ်နည်း။ ညွတ်ခြင်းအပေါင်း ဟု ဆိုအပ်သော နာမကာယလည်းကောင်း ဖောက်ပြန်ခြင်းအပေါင်းဟု ဆိုအပ် သော ရူပကာယလည်းကောင်းတည်း။ ထိုတွင် ရူပကာယဟူသည် အဘယ်နည်း။ ဆံပင်၊ မွေးညှင်း၊ လက်သည်းခြေသည်း၊ သွား၊ အရေထူအရေပါး၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အညို့-ကျောက်ကပ်၊ နှလုံး၊ အသည်း၊ အမြွေး၊ အဖျင်း ဘေ လုံး၊ အဆုတ်၊ အူမကြီး၊ အူသိမ်အူငယ်၊ အစာသစ်၊ ကျင်ကြီး၊ သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ ပြည်၊ သွေး၊ ချွေး၊ အဆီခဲ၊ မျက်ရည်၊ အဆီကြည်၊ တံတွေး၊ နှပ်နှာရည်၊ အစေး၊ ကျင်ငယ်၊ ဦးနှောက်။ ဤကား ဖောက်ပြန်မှု အပေါင်းအစုဟုဆိုအပ်သော ရူပကာယ တည်း။ နာမကာယမည်သည်ကား ခံစားခြင်းဝေဒနာ၊ အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းသညာ၊ စေ့ဆော်ခြင်းစေတနာ၊ သိခြင်းစိတ်၊ တွေ့ထိခြင်းဖဿ၊ နှလုံးသွင်းခြင်း မနသိကာ ရ။ ဤကား သိမှုအစုအပေါင်းနာမကာယတည်း။ ဤကား (ကာယ၏) အကျယ် ဝိသေသဟု ဆိုအပ်သော အထူးအပြား၏အဖြစ်တည်း။ [ရုပ်ကို သိရာ၌ အဘိဓမ္မာ နည်းအရ ရုပ် ၂၈-ပါးကို မသိဘဲ အထက်ပါ ၃၂-ကောဋ္ဌာသကို ရုပ်ဟူသာ သိလျက်ရှုက ကိလေသာကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်မရောက် စူးစမ်းပါ။ ထိုတွင် ဦးနှောက်ကို ပထဝီအုပ်စု ဖြစ်သောကြောင့် ကျင်ကြီးနောက်ကထားလျက် နောက်ပိုင်းစာများတွင် ရှိသည်။ ဤ၌ကား ရှေးပိုင်းစာဖြစ်သောကြောင့် ၃၂-ကောဋ္ဌာသအဆုံး၌ ရှိသည်။]

ဧကတ္တ၊ ဝေမတ္တထုတ်ရာ၌ အထူးမှာကြားချက်

ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် အကြင်ဇာတိပဋိသန္ဓေစသော တရားသည် အကြင်ဇရာအစရှိသောအခြားတရားနှင့် ဒုက္ခစသောအားဖြင့် တူသောသဘော ရှိ၏။ ထိုဇာတိပဋိသန္ဓေစသောတရားသည် ထိုဇရာအစရှိသော အခြားတရားနှင့် ဒုက္ခစသည်တို့၏တူသောသဘောအားဖြင့် တစ်ခုတည်း တစ်သဘောတည်း ဖြစ်၏။ ဆန့်ကျင်ဘက်အပြန်အလှန်အားဖြင့်ကား အကြင်အကြင် ဇာတိပဋိသန္ဓေဖြစ်ခြင်းစသော သဘောဖြင့်လည်း နုပျိုမှုစသည်ဖြင့် ထူးသောလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုထိုဇာတိပဋိသန္ဓေ ဖြစ်ခြင်းစသောသဘောဖြင့် (အိုမှုဇရာစသည်နှင့် နုပျိုသောအဖြစ်၊ ရင့်အိုသောအဖြစ် စသည်ဖြင့်) ထူးသောအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ ဤသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် သုတ်၌ ဖြစ်စေ၊ ဝေယျာကရဏ၌ဖြစ်စေ၊ ဂါထာ၌ဖြစ်စေ အမေးခံရသူသည် စူးစမ်းအပ်၏။ အဘယ်သို့ စူးစမ်းအပ်သနည်း။ “တူသောအဖြစ်ဟူသော သာမညဧကတ္တဖြင့် မေး သလော၊ ထိုသို့မဟုတ် ထူးသောအဖြစ် ဟူသော ဝိသေသဝေမတ္တဖြင့် မေးသလော” ဟု စူးစမ်းအပ်၏။ အကယ်၍ တူသောဧကတ္တအဖြစ်ဖြင့် မေးအပ်သည် ဖြစ်အံ့။ တူသော ဧကတ္တအဖြစ်ဖြင့် ဖြေဆိုအပ်၏။ အကယ်၍ ထူးသောဝေမတ္တအဖြစ်ဖြင့် မေးအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထူးသောဝေမတ္တအဖြစ်ဖြင့် ဖြေဆိုအပ်၏။ အကယ်၍ သတ္တာ ဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် မေးအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ သတ္တာဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ဖြေဆိုအပ်၏။ အကယ်၍ ဓမ္မာ ဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် မေးအပ်သည် ဖြစ်အံ့။ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ဖြေဆိုအပ်၏။ အကြင်အကြင်သို့ သော အခြင်းအရာဖြစ်မှုလည်း မေးအပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုထိုသို့သော အခြင်းအရာဖြင့် ဖြေအပ်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “ဧကတ္တတာယ ဓမ္မာ” စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူ၏။ [ဤစာပိုဒ်အစဆိုလိုချက်ကို “ကွဲပြားစေကာမူ တူသည်၊ တူ စေကာမူ ထူးသေးသည်”ဟူသော နည်းဥပဒေသဖြင့် လေ့လာပါ။ ဇာတိနှင့် ဇရာသည် ကွဲပြားစေကာမူ ဒုက္ခသစ္စာချင်း တူသည်။ ထိုသို့တူစေကာမူ ဇာတိက ဖြစ်ခြင်း နုပျိုခြင်း ဇရာက ရင့်အိုဆွေးမြေ့ခြင်းအဖြစ် ကွဲပြားသည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

အဓိဋ္ဌာနဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

အဓိဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂီပြီး၏။

၁၅- ပရိက္ခာရဟာရဝိဘင်္ဂ

၄၉။ ထိုဟာရ၁၆-ပါးတို့တွင် ထက်ဝန်းကျင်မှကျေးဇူးပြုကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော ပရိက္ခာရဟာရသည် အဘယ်နည်း။ “ယေ ဓမ္မာ ယံ ဓမ္မံ ဇနယန္တိ” စသော ဟာရသည် ပရိက္ခာရဟာရမည်၏။ [“ပရိသမန္တတော ကရောန္တိ ဥပကရောန္တိ ဧတေနာတိ ပရိက္ခာရော”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ပဋ္ဌာန်းလာ ဥပကာရကျေးဇူးပြု အနက်ကိုပါ သတိရ၍ ဘာသာပြန်လိုက်သည်။]

ပရိက္ခာရမည်ပုံစသည့်

အကြင်(ဟေတုအကြောင်း)တရားသည် အကြင်(အကျိုး)တရားကို ဖြစ်စေတတ်၏၊ ကျေးဇူးပြုတတ်၏။ ထို(အကျိုး)တရားအတွက်) ထို(ဟေတုအကြောင်း)တရားသည် အကြောင်းပရိက္ခာရမည်၏။ ပရိက္ခာရသည် အဘယ်အမှတ်အသားလက္ခဏာရှိသနည်း။ ပရိက္ခာရသည် အကျိုးတရားကို ဖြစ်စေခြင်းအမှတ်အသား*ဇနကလက္ခဏာရှိ၏။

ဟေတုအကြောင်းနှင့် ပစ္စယအကြောင်းအထူး (၁)

ဟေတုအကြောင်း၊ ပစ္စယအကြောင်းအားဖြင့် အကြောင်းတရား ၂-ပါးတို့သည် အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် အဘယ်လက္ခဏာရှိသည့် အကြောင်းသည် ဟေတုအကြောင်းမည်သနည်း။ အဘယ်လက္ခဏာရှိသည့် အကြောင်းသည် ပစ္စယအကြောင်းမည်သနည်း။ အကျိုးတပါးနှင့် မဆက်ဆံသော လက္ခဏာရှိသည့် အကြောင်းသည် ဟေတုအကြောင်းမည်၏။ အကျိုးတပါးနှင့် ဆက်ဆံသော လက္ခဏာရှိသည့် အကြောင်းသည် ပစ္စယအကြောင်းမည်၏။ ပုံစံဥဒါဟရဏ် အဘယ်နည်း။ အညွန့်ဖြစ်ခြင်းငှာ မျိုးစေ့ဟူသော အကြောင်းသည်

အကျိုးတပါးနှင့် မဆက်ဆံသော အသာဓာရဏဟေတုအကြောင်း ဖြစ်၏။ မြေ ဟူသောအကြောင်းသည်လည်းကောင်း၊ ရေဟူသောအကြောင်းသည်လည်းကောင်း အကျိုးတပါးနှင့် ဆက်ဆံသော သာဓာရဏပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ မှန်၏၊ အညွန့် အတွက် မြေဟူသောအကြောင်းသည်လည်းကောင်း ရေဟူသောအကြောင်းသည် လည်းကောင်း ဆက်ဆံသောအထောက်အပံ့ သာဓာရဏပစ္စယအကြောင်းတည်း၊ (ထိုအညွန့်နှင့်) မတူသောအကြောင်းရှိသောမျိုးစေ့သည် အသာဓာရဏဟေတု အကြောင်းတည်း။ ဥပမာတစ်နည်းကား အိုး၌ထည့်အပ်သော နို့ရည်သည်သာလျှင် (ကာလအတန်ကြာသော်) နို့ဓမ္မံ ဖြစ်၏။ နို့ရည်၏လည်းကောင်း နို့ဓမ္မံ၏လည်း ကောင်း တစ်ကာလတည်း၌ အတူတကွတည်ခြင်းသဘောကား မရှိပေ။ ဤဥပမာ အတူသာလျှင် မဆက်ဆံသော အသာဓာရဏဟေတုအကြောင်း၏လည်းကောင်း၊ ဆက်ဆံသော သာဓာရဏပစ္စယအကြောင်း၏လည်းကောင်း တစ်ကာလတည်း၌ အတူတကွတည်ခြင်းသဘော မရှိပေ။ [ပဋ္ဌာန်းတွင် ဟေတုပစ္စယော၌ ဟေတု-အကြောင်း သည် ဟိတ် ဖိ-ပါးနှင့်သာ ဆိုင်သည်၊ ပစ္စယော-အကြောင်းကား အခြား ၂၃-ပစ္စည်းနောက်၌ လည်း နေရကား အများဆိုင်ဖြစ်ပုံနှင့်ကပ်ဟပ်၍ ဟေတုနှင့် ပစ္စယအထူးကို နားလည်ပါ။]

ဆက်ဦးအံ့၊ ဤသံသရာသည် အသာဓာရဏဟေတုအကြောင်းလည်းရှိသော၊ သာဓာရဏပစ္စယအကြောင်းလည်းရှိသော အကျိုးနိဗ္ဗတ္တတရား ဖြစ်၏။ မှန်၏၊ “အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပြုပြင်ခြင်းသင်္ခါရတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ပြုပြင်ခြင်း သင်္ခါရဟူသော အကြောင်းကြောင့် သိခြင်းဝိညာဏ် ဖြစ်၏”ဟု ဟောတော်မူအပ် ပြီ။ ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် အလုံးစုံသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဆောင်၍ သိ အပ်၏။ ဤသို့ ဟောတော်မူအပ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အဝိဇ္ဇာသည် အဝိဇ္ဇာ၏ (အသာဓာရဏ)ဟေတုအကြောင်းတည်း၊ မမှန်သောအကြောင်းဖြင့် နှလုံးသွင်းမှု အယောနိသောမနသိကာရသည် (ထိုအဝိဇ္ဇာ၏) သာဓာရဏ-ပစ္စယအကြောင်း တည်း။ ချဲ့ဦးအံ့၊ ရှေး၌ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာသည် နောက်၌ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၏ (အသာ ဓာရဏ)ဟေတုအကြောင်းတည်း။ ထိုအဝိဇ္ဇာတို့တွင် ရှေး၌ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာသည် မသိကိန်းမှု အဝိဇ္ဇာနုဿယ မည်၏။ နောက်၌ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာသည် မသိထကြွမှု

အဝိဇ္ဇာ ပရိယုဋ္ဌာန်မည်၏။ ရှေ့၌ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာနုဿယသည် နောက်၌ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာန်၏ ထက်ဝန်းကျင်မှဖြစ်ပွားစေခြင်းငှာ အသာဓာရဏဟေတု အကြောင်း ဖြစ်၏။ (အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား) မျိုးစေ့သည် အညောက်ကို ကောင်းစွာအခြားမရှိသော သမနန္တရဟေတုအကြောင်းဖြင့် (အသာဓာရဏဟေတု အကြောင်းဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ ကျေးဇူးပြုအပ်သကဲ့သို့တည်း။) အဖို့တစ်ပါးကား အကြင်သစ်ပင်ကြောင့် အကြင်အသီးသည် ဖြစ်၏။ ဤသစ်ပင်စသည်သည် ထို အသီး၏ အဆင့်ဆင့်သော အကြောင်းသဘောဖြင့် ဟေတုအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ဟေတုအကြောင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။) ချဲ့ဦးအံ့၊ ကောင်းစွာအခြားမဲ့၌ ကျေးဇူးပြု တတ်သော သမနန္တရဟေတုအကြောင်း၊ အဆင့်ဆင့်ကျေးဇူးပြုတတ်သော ပရမ္မရ ဟေတုအကြောင်းအားဖြင့် ဟေတုအကြောင်းသည် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ဤနည်း အတူ အဝိဇ္ဇာ၏လည်း ကောင်းစွာအခြားမဲ့၌ကျေးဇူးပြုတတ်သော သမနန္တရဟေတု အကြောင်း၊ အဆင့်ဆင့်ကျေးဇူးပြုတတ်သော ပရမ္မရဟေတုအကြောင်းအားဖြင့် ဟေတုအကြောင်းသည် ၂-ပါးအပြား ရှိ၏။ [အဝိဇ္ဇာသည် အခြားမဲ့အနန္တရဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာအား အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရပနိဿယ၊ အာသေဝန၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ အနန္တရမဟုတ်သော ရှေ့နောက်အဆင့်အဆင့်အဝိဇ္ဇာအား ပကတူပနိဿယ ပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ စာချတန်းအတွက် ဟေတုသည် သမနန္တရ ဟေတု ပရမ္မရဟေတုအားဖြင့် ၂-မျိုးရှိကြောင်း မှတ်ထားပါ။]

ဟေတုအကြောင်းနှင့် ပစ္စယအကြောင်းအထူး (၂)

ဥပမာတစ်နည်းကား ဆီမီးခွက်သည်လည်းကောင်း ဆီမီးစာသည်လည်း ကောင်း ဆီသည်လည်းကောင်း ဆီမီး၏ အများဆိုင်ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏၊ (မျိုးတူ မီးလို) သဘာဝအကြောင်းကား မဟုတ်။ မှန်၏၊ ဆီမီးခွက်ကိုလည်းကောင်း ဆီမီးစာကိုလည်းကောင်း၊ ဆီကိုလည်းကောင်း ဆီမီး၏တစ်ခုဆိုင်ဟေတုအကြောင်း ဖြစ်သော (မျိုးတူ) မီးမရှိဘဲ တောက်လောင်စေခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းပေ။ ထို ဥပမာနည်းတူ ဆီမီးကဲ့သို့ မျိုးတူသည့် မိမိ အကြောင်းသဘာဝဟေတုသည် ဖြစ်၏။

ဤသို့ (မျိုးတူမီးလို) မိမိအကြောင်းသည် ဟေတုအကြောင်းဖြစ်၏။ (ဆီးမီးစာစသည်လို) သူတစ်ပါးအကြောင်းသည် ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ တစ်နည်းကား အတွင်းသန္တာန်၌ဖြစ်သောအကြောင်းသည် ဟေတုအကြောင်း ဖြစ်၏။ အပသန္တာန်၌ ဖြစ်သောအကြောင်းသည် ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ ဖြစ်စေတတ်သော *ဇနက အကြောင်းသည် ဟေတုအကြောင်းဖြစ်၏။ သိမ်းပိုက်ဝန်းရံထောက်ပံ့တတ်သော ပရိဂ္ဂဟကအကြောင်းသည် ပစ္စယအကြောင်းဖြစ်၏။ (အခြားအကျိုးနှင့်) မဆက်ဆံသော အကြောင်းသည် ဟေတုအကြောင်းဖြစ်၏။ (အခြားအကျိုးတို့နှင့်လည်း) ဆက်ဆံသော အကြောင်းသည် ပစ္စယအကြောင်းဖြစ်၏။ [မူလက ပြခဲ့သော သာဓာရဏ အသာဓာရဏနှင့် ပြန်ပိတ်သည်။ ဤအထိ ဟေတုနှင့် ပစ္စယကို အညွန့်, နှိုရည်, ဆီမီး-ဟု ဥပမာ ၃-မျိုးဖြင့် ရှင်းပြသည်ဟု မှတ်ပါ။ သဘာဝ-ကိုယ်နှင့်ဆိုင်သော အကြောင်း၊ အဇ္ဈတ္တိက-အတွင်းမှလာသောအကြောင်း၊ ဇနက-စတင်ဖြစ်စေတတ်သောအကြောင်း အားဖြင့် သီးသန့်အသာဓာရဏဟေတုအကြောင်း, ပရဘာဝ-အခြားတပါးနှင့်ဆိုင်သော အကြောင်း၊ ဗာဟိရ-ပြင်ပမှလာသောအကြောင်း၊ ပရိဂ္ဂဟက(ဥပတ္တမ္ဘက)ဆက်လက် ထောက်ပံ့တတ်သော အကြောင်းအားဖြင့် အများဆိုင် သာဓာရဏပစ္စယအကြောင်းဟု အကြောင်း ၂-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် “ဇနကလက္ခဏောပရိက္ခာရော,ဇနကောဟေတု”ဟူသော စကားကို ထောက်ကာ ပရိက္ခာရအစစ်သည် ဟေတုအကြောင်းဖြစ်သည်။ ပစ္စယအကြောင်း ကား ပရိက္ခာရအတုဖြစ်သည်။ စာချတန်း ပရိက္ခာရဟာရ နေတ္တိထုတ်နည်းကို ဤနေရာ ကနေ ယူထားသည်။ ဦးဗုဓ်မူ၌ ပရဘာဝကို အသမာနဘာဝဟု သုံးထားသည်။ ဓမ္မာစရိယ မျက်ရှုစသည်၌ကား သဘာဝ,ပရဘာဝကို သဘာဝ,ဝိသဘာဝ-ဟု လွဲနေ၏။ မူရင်းကြည့် နိုင်မှ မှန်မည်။]

သံသရာစက်ဝန်းကို သန္တတိအနက်မှသည် ဗီဇအနက်ထိပြပုံ

မပြတ်စဲသောအကြောင်းဟူသော အနက်သည် (အကျိုးနှင့်စပ်သော) သန္တတိ ဟူသော အနက်ဖြစ်၏။ ဖြစ်ခြင်းနိဗ္ဗတ္တိဟူသော အနက်သည် (အကြောင်းနှင့် စပ်သော) ဖလအကျိုးဟူသော အနက်ဖြစ်၏။ ရှေ့နောက်ခြားနား ဘဝနှစ်ပါးကို

တစ်စပ်တည်းကဲ့သို့စပ်ခြင်း ပဋိသန္ဓေဟူသောအနက်သည် တစ်ဖန်ခန္ဓာအသစ် ဖြစ်ခြင်းဟူသော ပုနုပ္ပဝအနက် ဖြစ်၏။ အကျင့်မြတ်ကို တားမြစ်ခြင်း ပလိဗောဓ ဟူသော အနက်သည် ထက်ဝန်းကျင်မှ ကုသိုလ်၏ ဖြစ်ခွင့်ကို လုယက်၍တည် ခြင်းဟူသော ပရိယုဋ္ဌာနအနက် ဖြစ်၏။ မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ မပယ်သတ်အပ်သေး သော အသမုဂ္ဂါတဟူသော အနက်သည် အစဉ်မပြတ်ကိန်းသော အနုသယဟူသော အနက်ဖြစ်၏။ ကောင်းစွာထိုးထွင်းမသိခြင်း အသမ္ပဋိဝေဓဟူသော အနက်သည် မသိခြင်းအဝိဇ္ဇာဟူသော အနက် ဖြစ်၏။ ပိုင်းခြား၍မသိအပ်သေးသော အပရိညာတ ဟူသော အနက်သည် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၏ မျိုးစေ့ဟူသောအနက် ဖြစ်၏။ (ယင်း ကို အကြောင်းအကျိုး အဆက်ဆက်ချိတ်၍ အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ပြ၏။)

အကြင်နာမ်ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ရာ၌ အကြောင်း၏မပြတ်ခြင်းဟူသော အဝုပစ္စေဒ သဘော ရ၏၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ (အကြောင်းအကျိုး)စပ် သန္တတိဟူသော သဘောရ၏။ အကြင် ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ (အကြောင်းအကျိုး)စပ် သန္တတိဟူသော သဘောရ၏၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ ဖြစ်မှုနိဗ္ဗတ္တိ သဘောရ၏။ အကြင်ရုပ်နာမ် တို့၏ဖြစ်ရာ၌ ဖြစ်မှုနိဗ္ဗတ္တိ သဘောရ၏။၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ အကျိုးဖလ သဘောရ၏။ အကြင်ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ အကျိုးဖလ သဘောရ၏၊ ထိုရုပ်နာမ် တို့၏ဖြစ်ရာ၌ ဘဝဟောင်းဘဝသစ်စပ်သော ပဋိသန္ဓိသဘောရ၏။ အကြင်ရုပ် နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ ဘဝဟောင်းဘဝသစ်စပ်သော ပဋိသန္ဓိသဘောရ၏၊ ထိုရုပ်နာမ် တို့၏ဖြစ်ရာ၌ တစ်ဖန်ဘဝသစ်ဖြစ်မှု ပုနုပ္ပဝသဘောရ၏။ အကြင်ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ် ရာ၌ တစ်ဖန်ဘဝသစ်ဖြစ်မှု ပုနုပ္ပဝသဘောရ၏၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ရာ၌ နှောင့် ယှက်တားမြစ်မှု ပလိဗောဓအနက်ရ၏။ အကြင်ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ နှောင့်ယှက် တားမြစ်မှု ပလိဗောဓအနက်ရ၏၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ လုယက်အုံကြွမှု ပရိ ယုဋ္ဌာနသဘောရ၏။ အကြင် ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ လုယက်အုံကြွမှု ပရိယုဋ္ဌာန သဘောရ၏။ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့မပယ်သတ်နိုင်မှု အသ မုဂ္ဂါတ သဘောရ၏။ အကြင်ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့မပယ်သတ် နိုင်မှု အသမုဂ္ဂါတသဘောရ၏။၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ အဖန်ဖန်ဖြစ်မှုကိန်းမှု

အနုသယသဘောရ၏။ အကြင်ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ အဖန်ဖန်ဖြစ်မှုကိန်းမှု အနုသယသဘောရ၏၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ ထိုးထွင်းမသိမှု အသမ္ပဋိဝေဓသဘောရ၏။ အကြင်ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ ထိုးထွင်းမသိမှု အသမ္ပဋိဝေဓသဘောရ၏၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ မသိမှု အဝိဇ္ဇာသဘောရ၏။ အကြင်ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ မသိမှု အဝိဇ္ဇာသဘောရ၏၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ ယိုစီးခြင်းအာသဝနှင့် အတူတကွဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည် ပိုင်းခြားမသိအပ်သော အပရိညာတသဘောဖြစ်၏။ အကြင်ရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ ယိုစီးခြင်းမှုအာသဝေါတရား၏အာရုံဖြစ်သည့် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်ကို ပိုင်းခြားမသိအပ်သော အပရိညာတသဘောရ၏၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ဖြစ်ရာ၌ မျိုးစေ့ဗီဇအနက်သဘော ရတော့၏။

[ဤစာပိုဒ်၏ ဆိုလိုချက်ကို နားလည်ဖို့ရာ သန္တတိဟူသည် ယခင်နားလည်နေကျ အစဉ်မျှသာ မဟုတ်ဘဲ အကြောင်းတရားအစဉ်သန္တတိဖြစ်ပုံ၊ ထိုသန္တတိအကြောင်းကြောင့် ဖလအကျိုးဖြစ်ပုံ၊ ထိုအကျိုးကို ဘဝပဋိသန္ဓေအကျိုးပေးတစ်ခု၌ ချကြည့်ရပုံ၊ ဓမ္မစကြာလာတဏှာက ပေါ်နေသောကာလအရ တစ်ဖန်ဘဝသစ်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေပုံ၊ ထိုတဏှာသည် သစ္စာအနက် ၁၆-ချက်အရ ပလိဗောအနက်ရှိပုံ၊ ထိုပလိဗောဖြစ်သည့် တဏှာသည် ဘဝတစ်ခု၏ အစဖြစ်သည့် ဘဝနိက္ခိကတဏှာအခိုက်မှစ၍ ထကြွလှုပ်ရှားပရိယုဋ္ဌာနတရား အဖြစ်ဖြင့်ပေါ်ပုံ၊ ထိုပရိယုဋ္ဌာနတဏှာ၏ အကြောင်းမှာ အနုသယတဏှာဖြစ်ပုံ၊ ထိုအနုသယကို ထိုထွင်းမသိခြင်းမှာ တဏှာ၏အဖော်အဝိဇ္ဇာရှိနေလို့ဖြစ်ပုံ၊ “ကမ္မံ ခေတ္တံ ဝိညာဏံ ဗီဇံ တဏှာ သေဟော”-စသော အံ၊ ပဌမဘဝသုတ် ဒေသနာကို သတိရပြီး ထိုအဝိဇ္ဇာတဏှာ၊ သန္တတိအရ ကံအကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည့် ဝိညာဏ်ဟူသော ပိုင်းခြားမသိရသေးသည့် ဗီဇမျိုးစေ့တရားရှိပုံတို့ဖြင့် နားလည်ပါ။ ခက်သည်၊ စာအုပ်ထုတ်ခါနီးမှ ကပ်ထည့်နိုင်လိုက်သည်။]

သီလစသော ပစ္စယအကြောင်းများ

သီလအစု သီလက္ခန္ဓသည် သမာဓိအစု သမာဓိက္ခန္ဓ၏ အကြောင်းတည်း။ သမာဓိအစု သမာဓိက္ခန္ဓသည် ပညာအစု ပညာက္ခန္ဓ၏ အကြောင်းတည်း။ ပညာ

အစု ပညာက္ခန္ဓသည် လွတ်မြောက်မှုအစု ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓ၏ အကြောင်းတည်း။ လွတ်မြောက်မှုအစု ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓသည် လွတ်မြောက်မှုကိုသိသော အမြင်အစု ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓ၏ အကြောင်းတည်း။ အကြားအမြင်များသော ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာကို သိသူ၏အဖြစ်သည် ဝီတိကိုသိသူအဖြစ်၏အကြောင်းတည်း။ ဝီတိကို သိသူအဖြစ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုင်ရာအတိုင်းအရှည်ကို သိသူအဖြစ်၏အကြောင်းတည်း။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုင်ရာအတိုင်းအရှည်ကို သိသူအဖြစ်သည် တရားအားထုတ်သူ အင်္ဂါ၅-ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော မိမိကိုသိသူအဖြစ်၏ အကြောင်းတည်း။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ပစ္စယအကြောင်းနှင့် သဘာဝဟေတုအကြောင်း ခွဲပြပုံ

တစ်နည်းပုံစံကား စက္ခုပဿာဒကိုလည်းကောင်း ရူပါရုံတို့ကိုလည်းကောင်း အစွဲပြု၍ စက္ခုဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ထိုစကား၌ စက္ခုပဿာဒသည် (စက္ခုဝိညာဏ်အား) မြင်ခြင်းကိစ္စ၌ မိမိအလိုသို့ လိုက်စေသည်ဖြစ်၍ အစိုးရသော အဓိပတိ (ဣန္ဒြိယ)ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် (ကျေးဇူးပြုတတ်သော) ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ အဆင်းရူပါရုံတို့သည် (စက္ခုဝိညာဏ်အား) အာရမ္မဏပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် (ကျေးဇူးပြုတတ်သော) ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် (စက္ခုဝိညာဏ်အား) မှီရာဥပနိဿပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် (ကျေးဇူးပြုတတ်သော) ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ နှလုံးသွင်းမှုမနသိကာရ (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း)သည် (စက္ခုဝိညာဏ်အား) ဝိညာဏ်ချင်းတူသောသဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတု (ဖြင့်-ကျေးဇူးပြုတတ်သော) တရားဖြစ်၏။ [ယင်းကို “စက္ခာလောက၊ ရူပထင်ပြီ၊ မနသီ လေးလီစက္ခုဗ္ဗိ” ကဗျာဖြင့် နားလည်ပါ။]

လောကီကုသိုလ်အကုသိုလ်ကံသင်္ခါရတို့သည် ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏၊ (ရှေ့ရှေ့သင်္ခါရသည် နောက်နောက်သင်္ခါရ၏) တူသောသဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည် နာမ်ရုပ်၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏၊ (ရှေ့ရှေ့ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည် နောက်နောက်ပစ္စယ

ဝိညာဏ်၏) တူသောသဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတုဖြစ်၏။ နာမ်ရုပ်သည် အာယတန ၆-ပါး၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့ရုပ်နာမ်သည် နောက်နောက်ရုပ်နာမ်၏) တူသောသဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတုဖြစ်၏။ အာယတန ၆-ပါးသည် ဖဿ၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့ဖဿသည် နောက်နောက်ဖဿ၏) တူသောသဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ ဖဿသည် ဝေဒနာ၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့ဝေဒနာသည် နောက်နောက်ဝေဒနာ၏) တူသောသဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ ဝေဒနာသည် တဏှာ၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့တဏှာသည် နောက်နောက်တဏှာ၏) တူသောသဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ တဏှာသည် ဥပါဒိန်၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့ဥပါဒိန်သည် နောက်ဥပါဒိန်၏) တူသော သဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ ဥပါဒိန်သည် ဖြစ်ရာဖြစ်ကြောင်း ဘဝ၏ ပစ္စယအကြောင်းဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့ဘဝသည် နောက်နောက်ဘဝ၏) တူသောသဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ ဘဝသည် ဇာတိပဋိသန္ဓေ၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့ဇာတိသည် နောက်နောက်ဇာတိ၏) တူသောသဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ ဇာတိပဋိသန္ဓေသည် အိုခြင်းသေခြင်း၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့အိုခြင်းသေခြင်းသည် နောက်နောက်အိုခြင်းသေခြင်း၏) တူသောသဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ အိုခြင်းသေခြင်းသည် စိုးရိမ်ခြင်း၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့သောကသည် နောက်နောက်သောက၏) တူသောသဘောရှိသော အကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ စိုးရိမ်ခြင်းသည် ငိုကြွေးခြင်း၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့ငိုကြွေးခြင်းသည် နောက်နောက်ငိုကြွေးခြင်း၏) တူသောသဘော ရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ ငိုကြွေးခြင်းသည် ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်းသည် နောက်နောက်ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၏) တူသောသဘောရှိသောအကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်းသည် စိတ်နှလုံးမသာယာခြင်း၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့

စိတ်ဆင်းရဲခြင်းသည် နောက်နောက်စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၏) တူသောသဘောရှိသော အကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ စိတ်နှလုံးမသာယာခြင်းသည် သက်ကြီးရွှက်ငင် ပင်ပန်းခြင်း၏ ပစ္စယအကြောင်း ဖြစ်၏။ (ရှေ့ရှေ့သက်ကြီးရွှက်ငင်ပင်ပန်းခြင်း သည် နောက်နောက်သက်ကြီးရွှက်ငင်ပင်ပန်းခြင်း၏) တူသောသဘောရှိသော အကြောင်း သဘာဝဟေတု ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော အမှတ် မရှိသော (ဇနကစသော) ဥပနိဿယအကြောင်းသည် ရှိ၏၊ ထိုအလုံးစုံသည် မိမိ၏ အကျိုးကို အဆင့်အဆင့် ပြုပြင်တတ်သောကြောင့် ပရိက္ခာရမည်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “ယေ ဓမ္မာ ယံ ဓမ္မံ ဇနယန္တိ” စသည်ဖြင့် ဟော တော်မူပြီ။

ပရိက္ခာရဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ပရိက္ခာရဟာရဝိဘင်္ဂပြီး၏။

၁၆-သမာရောပနဟာရပိဘင်္ဂ

၅၀။ ထိုဟာရ ၁၆-ပါးတို့တွင် ကောင်းစွာတင်ပြကြောင်းဖြစ်၍ ဆောင်ကြောင်းလည်းဖြစ်သော သမာရောပနဟာရသည် အဘယ်နည်း။ “ယေ ဓမ္မာ ယံ မူလာ၊ ယေ စေကတ္တာ ပကာသိတာ မုနိနာ” စသော ဟာရသည် သမာရောပနဟာရမည်၏။

သမာရောပနဟာရထုတ်နည်းနှင့် ယင်းဟာရသရုပ် ၄-မျိုး

တစ်ခုသော နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တရား၌ အကြင်မျှလောက်ကုန်သော နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တရားတို့သည် ကျရောက်စုဝေးကုန်၏။ ထိုပဒဋ္ဌာန်အလုံးစုံတို့ကို ကောင်းစွာတက်ရောက်စေအပ်ကုန်၏။ (သမာရောပနဟာရနည်းဖြင့် ဝေဖန်အပ်ကုန်၏။) အာဝဇ္ဇဟာရ၌ များစွာကုန်သော နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ရှာခြင်းကို ဟောအပ်သကဲ့သို့ ဤအတူ ဤဟာရ၌လည်း များစွာကုန်သော နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တို့သည် စုဝေးကုန်၏ဟု မှတ်အပ်၏။ ထိုသမာရောပနဟာရ၌ (၁) နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်၊ (၂) ဝေဝုဇ်ပရိယာယ်၊ (၃) ပွားများခြင်း ဘာဝနာ၊ (၄) ပယ်ခြင်း ပဟာန်အားဖြင့် ၄-ပါးကုန်သော သမာရောပနတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ကုသိုလ်၊ဖိုလ်ဆိုင်ရာ ပဒဋ္ဌာနသမာရောပနဟာရထုတ်နည်း

ထိုလေးပါးတို့တွင် နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ဖြင့် ကောင်းစွာတင်ခြင်း သမာရောပနသည် အဘယ်နည်း။

“အလုံးစုံသော မကောင်းမှုကို မပြုမလုပ်ခြင်း၊ ကုသိုလ်ကို ပြည့်စုံစေခြင်း၊ မိမိစိတ်ကို ထက်ဝန်းကျင်မှ ဖြူစင်စေခြင်း၊ ဤတရားသုံးပါးသည် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အဆုံးအမတော်ပေတည်း”ဟု ဒေသနာတပါး၌ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ၏။

ထိုအဆုံးအမဖြစ်သော သာသနာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်သည် အဘယ်နည်း။ ကိုယ်ဖြင့်ကောင်းစွာကျင့်ခြင်း ကာယသုစရိုက်၊ နှုတ်ဖြင့်ကောင်းစွာကျင့်ခြင်း ဝစီသုစရိုက်၊ စိတ်ဖြင့်ကောင်းစွာကျင့်ခြင်း မနောသုစရိုက်အားဖြင့် သုစရိုက် ၃-ပါးတို့ ရှိကုန်၏။ ဤသုစရိုက် ၃-ပါးသည် (အထက်ပါ အဆုံးအမဖြစ်သော သာသနာ၏) နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထိုသုစရိုက် ၃-ပါးတို့တွင် ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အကြင်သုစရိုက်သည်လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော အကြင်သုစရိုက်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤ ကာယဝစီသုစရိုက်သည် သီလအစုအပေါင်း သီလက္ခန္ဓ်မည်၏။ မနောသုစရိုက်၌ အကြင် သူတပါးစည်းစိမ်ကို ရှေးရှုမကြံခြင်း အနာဘိဇ္ဈာသည်လည်းကောင်း အကြင် သူတပါးစည်းစိမ်ကို မဖျက်ဆီးခြင်း အဗျာပါဒသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအနာဘိဇ္ဈာ၊ အဗျာပါဒသည် သမာဓိအစုအပေါင်း သမာဓိက္ခန္ဓ်မည်၏။ (ထိုမနောသုစရိုက်၌) အကြင်မှန်သော အမြင်သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ရှိ၏။ ဤသမာဒိဋ္ဌိသည် ပညာအစုအပေါင်း ပညာက္ခန္ဓ်မည်၏။ ဤခန္ဓာ ၃-ပါးအပေါင်းသည် (အထက်ပါ အဆုံးအမဖြစ်သော သာသနာ၏) နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထို ၃-ပါးတို့တွင် သီလက္ခန္ဓ်နှင့် သမာဓိက္ခန္ဓ်သည် သမထမည်၏။ ပညာက္ခန္ဓ်သည် ဝိပဿနာမည်၏။ ဤသမထဝိပဿနာနှစ်ပါးအပေါင်းသည် (အထက်ပါအဆုံးအမဖြစ်သော သာသနာ၏) နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် သမထ၏အကျိုးကား ရာဂ၏ ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းဟူသော စိတ်၏ ကာမမှလွတ်မြောက်ခြင်း ‘ရာဂဝိရာဂါစေတောဝိမုတ္တိ’ ‘အနာဂါမိဖိုလ်’တည်း။ ဝိပဿနာ၏အကျိုးကား အဝိဇ္ဇာ၏ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းဟူသော ပညာ၏ အဝိဇ္ဇာမှလွတ်မြောက်ခြင်း ‘အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါပညာဝိမုတ္တိ’ ‘အရဟတ္တဖိုလ်’တည်း။ ဤဝိမုတ္တိ ၂-ပါးသည် (အထက်ပါ အဆုံးအမဖြစ်သော သာသနာ၏) နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ [ကာယသုစရိုက် ၃-ပါးနှင့် ဝစီသုစရိုက် ၄-ပါးကို သီလအုပ်စုတစ်စုတည်းဖြစ်၍ သရုပ်ထုတ်မပြ။ မနောသုစရိုက်ကိုမူ သမာဓိနှင့် ပညာအစုကွဲ၍ သရုပ်ထုတ်ပြသည်။ အထက်ပါပဒဋ္ဌာန်ထုတ်ပုံအရ မြတ်စွာဘုရားတို့သည် သုစရိုက်ကနေ ကောင်းမွန်လျက် အရဟတ္တဖိုလ်အထိရပြီးမှ အဆိုပါ မကောင်းမှုရှောင်စသော တရားကို ဟောခြင်းဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သီလသမာဓိပညာ

တို့သည် အဆိုပါဂါထာဖြစ်ပေါ်လာဖို့အတွက် နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်သည် ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူသော် ဒေသနာလှသည်။]

အကုသိုလ်အရာ ပဒဋ္ဌာနသမာရောပနဟာရထုတ်နည်း

(ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ-စသော ဓမ္မပဒ ၂၈၃-ဂါထာလာ) ဝနသည် ဝနထ၏ နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ဝနသည် အဘယ်နည်း။ ဝနထသည် အဘယ်နည်း။ ဝနမည်သည်ကား ကာမဂုဏ် ၅-ပါးတို့တည်း။ ဝနထမည်သည် ကား တပ်မက်ခြင်းတဏှာတည်း။ ဤကာမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော ဝန-သည် (ဝနထ-ဟူသော တပ်မက်ခြင်းတဏှာ၏) နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ (တစ်နည်း) ဝနမည်သည်ကား မိန်းမဟူ၍လည်းကောင်း ယောက်ျားဟူ၍လည်းကောင်း (အကြီး) နိမိတ်အာရုံကို ယူခြင်းတည်း။ ဝနထမည်သည်ကား “မျက်စိသည် ဩော်.. တင့်တယ်စွ၊ နားသည် ဩော်..တင့်တယ်စွ၊ နှာခေါင်းသည် ဩော်.. တင့်တယ်စွ၊ လျှာသည် ဩော်..တင့်တယ်စွ၊ ကိုယ်သည် ဩော်..တင့်တယ်စွ”ဟု ထိုထိုအင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ အသေးစိတ်အမူအရာ အနုဗျဉ္ဇနကိုယူခြင်းတည်း။ ဤဝန(အကြီး) နိမိတ်အာရုံသည် (အသေးစိတ်အာရုံ ဝနထခေါ်သော အနုဗျဉ္ဇန၏) နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ (တစ်နည်း) ဝနမည်သည်ကား ပိုင်းခြားမသိအပ်ကုန်သော ၆-ပါးစီကုန်သော အတွင်း၊အပြင်ဖြစ်ကုန်သော တည်ရာအာယတနတို့တည်း။ ထိုအတွင်း၊ အပြင်အာယတန ၁၂-ပါးကို စွဲ၍ အကြင်နှောင်ဖွဲ့ခြင်းသံယောဇဉ်သည် ဖြစ်၏။ ဤသံယောဇဉ်သည် ဝနထမည်၏။ ဤအတွင်းအပဉ္စဖြစ်သော တည်ရာအာယတန (ဝန)သည် (နှောင်ဖွဲ့ခြင်းသံယောဇဉ် (ဝနထ) ၏) နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ (တစ်နည်း) အစဉ်မပြတ်ကိန်းခြင်း အနုသယသည် ဝနမည်၏။ ထကြွသောင်းကျန်းခြင်း ပရိယုဋ္ဌာန်သည် ဝနထ မည်၏။ ဤအနုသယ(ဝန)သည် (ပရိယုဋ္ဌာန်(ဝနထ)၏) နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ”အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ဤကား နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ဖြင့် ကောင်းစွာတင်ခြင်းသမာရောပနတည်း။ [ဤပဒဋ္ဌာနထုတ်ပုံအရ ဝနနှင့် ဝနထကို ပယ်ဖြတ်နိုင်လျှင် အောက်ပါ ဝေဝစနထုတ်ဖို့ အနာဂါမ်ရဟန္တာ

အရိယာပရိယာယ်ပုဒ်များ ရသည်ဟု အထက်အရိယာနှစ်ယောက်ဖြင့် ချိတ်ယူသိပြီး အောက်က စာကို ဖတ်ပါ။]

ဝေဝစနသမာရောပနထုတ်နည်း

၅၁။ ထိုသမာရောပန ၄-ပါးတို့တွင် ပရိယာယ်စကားလှယ်စကားဖြင့် ကောင်းစွာတင်ခြင်း သမာရောပနသည် အဘယ်နည်း။ ရာဂ၏ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းဟူသော စိတ်၏လွတ်မြောက်မှု ရာဂဝိရာဂါစေတောဝိမုတ္တိသည် သေက္ခဖိုလ်တည်း။ အဝိဇ္ဇာ၏ ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းဟူသော ပညာ၏လွတ်မြောက်မှု အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါပညာဝိမုတ္တိသည် အသေက္ခဖိုလ်တည်း။ ဤကား ဝေဝစနကားလှယ်ပရိယာယ်တည်း။ ရာဂဝိရာဂါစေတောဝိမုတ္တိသည် အနာဂါမိဖိုလ်တည်း။ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါပညာဝိမုတ္တိသည် ထိပ်တန်းဖိုလ်ဟုဆိုအပ်သော ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်း အရဟတ္တဖိုလ်တည်း။ ဤကား ပရိယာယ်ဝေဝစတည်း။ ရာဂါဝိရာဂါစေတောဝိမုတ္တိသည် ကာမဘုံကို ကောင်းစွာ ကျော်လွန်ကြောင်းတည်း။ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါပညာဝိမုတ္တိသည် ကာမရူပအရူပဟူသော ဓာတ် ၃-ပါးကို ကောင်းစွာကျော်လွန်ကြောင်းတည်း။ ဤကား ပရိယာယ်စကားလှယ်ဝေဝစတည်း။ ပညိန္ဒြေ၊ ပညာဗိုလ်၊ အဓိပညာသိက္ခာ၊ ပညာက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မဝိစယ၊ သမ္မောဇ္ဈင်၊ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်၊ ဉာဏ်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းတိရဏ၊ စုံစမ်းနှိုင်းချိန်ခြင်း သန္တိရဏ၊ ရှက်ခြင်းဟိရီ၊ ဝိပဿနာ၊ တရား၌ ဉာဏ်ဖြစ်မှု။ ဤအလုံးစုံသော ပရိယာယ်ပုဒ်များကို ဆောင်၍ သိအပ်၏။ ဤကား ဝေဝစနကားလှယ်ပရိယာယ်တည်း။ ဤကား ဝေဝစနဖြင့် ကောင်းစွာတင်ခြင်း သမာရောပနတည်း။ [ဤဝိမုတ္တိအရိယာနှစ်မျိုးကို ကုသိုလ်ဖိုလ်ပဒဋ္ဌာန်တုန်းက ပြခဲ့ပြီဟု ပြန်ချိတ်ဖတ်ပါ။]

ဘာဝနာသမာရောပနထုတ်နည်း

ထိုသမာရောပန ၄-ပါးတို့တွင် ဘာဝနာဖြင့် ကောင်းစွာတင်ခြင်း သမာရောပနဟူသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ တွံ-သင်သည်၊ တဿ-ထို့ကြောင့်၊ ဣဟ-ဤအဆုံးမ၌၊ ကာယေ-ရုပ်ကာယ၌၊ ကာယာနုပဿီ-ရုပ်ကိုယ်ဟုအခါခါရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍၊ အာတာပိ-

ကိလေသာကို ရှို့မြှိုက်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍၊ သမ္မဇာနော-ပညာ အဆင်ခြင်ထားသည်ဖြစ်၍၊ သတိမာ-သတိရှိသည်ဖြစ်၍၊ လောက-ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော လောကဉ္စ၊ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿံ-မရူမိလျှင်ဖြစ်နိုင်သော လောဘနှင့် ဒေါသကို၊ ဝိနေယျ-ပယ်ဖျောက်ဆုံးမ၍၊ ဝိဟရာဟိ-နေလော့”ဟု ဟောတော်မူပြီ။ ထိုတွင် “အာတာပီ”ဟူသည်ကား အားထုတ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော အစိုးရခြင်း ဝီရိယိန္ဒြေတည်း။ “သမ္မဇာနော”ဟူသည်ကား သိခြင်းပညာဟုဆိုအပ်သော အစိုးရခြင်း ပညိန္ဒြေတည်း။ “သတိမာ”ဟူသည်ကား အောက်မေ့ခြင်းသတိဟုဆိုအပ်သော အစိုးရခြင်း သတိန္ဒြေတည်း။ “ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿံ”ဟူသည်ကား တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိဟုဆိုအပ်သော အစိုးရခြင်း သမာဓိန္ဒြေတည်း။ ဤသို့ ရုပ်ကိုယ်၌ ရုပ်ကိုယ်ဟု အဖန်တလဲလဲရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေသောပုဂ္ဂိုလ်အား အောက်မေ့ခြင်းသတိ၏တည်ရာ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့သည် ပွားခြင်းဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ရောက်ကုန်သနည်း။ (ဝီရိယ၊ ပညာ၊ သတိ၊ သမာဓိဟူသော) ဣန္ဒြေ ၄-ပါးတို့၏ တူသောမှတ်ကြောင်း လက္ခဏာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ရောက်ကုန်၏။ [တူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာကို နောက်တွင် *နိယျာနိကဟု ဆိုလိမ့်မည်။] သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်သည်ရှိသော် ကောင်းစွာထုတ်ခြင်း သမ္ပပ္ပဓာန် ၄-ပါးတို့သည် ပွားခြင်းဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ကောင်းစွာအားထုတ်ခြင်းသမ္ပပ္ပဓာန် ၄-ပါးတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်သည်ရှိသော် တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးတို့သည် ပွားခြင်းဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးတို့ကို ပွားစေအပ်ကုန်သည်ရှိသော် အစိုးရခြင်းဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့သည် ပွားခြင်းဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဤသို့ အလုံးစုံကုန်သော မြတ်သော အရိယမဂ်၏ အဖို့၌ဖြစ်ကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည် ပွားခြင်းဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ [ဗိုလ်နှင့် ဗောဇ္ဈင်ကို ချိုးဟောသည်။] အဘယ်အကြောင်းကြောင့် (ရောက်ကုန်သနည်း။) အကြင်ကြောင့် အရိယာမဂ်သိမှု ဗောဓိသို့ ရောက်ကုန်သော ဗောဓိပက္ခိယတရား အလုံးစုံတို့သည် *ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်းတည်းဟူသောသဘောလက္ခဏာဖြင့်တူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိကုန်၏။ ထိုဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည်တူသောမှတ်ကြောင်း

လက္ခဏာရှိသည်အဖြစ်ကြောင့် ပွားခြင်းဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဤကား ပွားခြင်းဘာဝနာဖြင့် ကောင်းစွာတင်သွင်းခြင်းတည်း။ [သိ၊ပယ်၊ဆိုက်ပွား-ဟု သစ္စာသိဖို့ အချက် ၄-ချက်ရှိရာ ဤသမာရောပနဟာရ၌ ပွားအတွက် ဤဘာဝနာသမာရောပန၊ ပယ်အတွက် အောက်က ပဟာနသမာရောပနပါသဖြင့် ကျေနပ်စရာ ဟာရပြည့်စုံမှုဖြစ်သည်။]

ပဟာနသမာရောပနထုတ်နည်း

ထိုသမာရောပန ၄-ပါးတို့တွင် ပယ်သောအားဖြင့်တင်ခြင်း သမာရောပနဟူသည် အဘယ်နည်း? ကိုယ်၌ ကိုယ်ဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုလျက်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် “မတင့်တယ်မှု အသုဘ၌ တင့်တယ်၏”ဟု ဖြစ်သော ဖောက်ပြန်စွာယူမှု ဝိပလ္လာသကို ပယ်စွန့်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ထမင်းအလုပ်အဆုပ်ကို မပြုစေကာမူ ပြုအပ်သကဲ့သို့သော အဆီးအစေးဟု ဆိုအပ်သည့် ဩဇာရသကို ဆောင်တတ်သော ရုပ်အာဟာရသည်လည်း ပိုင်းခြားသိခြင်းသို့ ရောက်၏။ ကာမဆိုင်ရာစွဲလမ်းခြင်း ကာမုပါဒါန်ဖြင့်လည်း မစွဲလမ်း။ အလိုရှိတတ်သည်ဖြစ်၍ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်တွဲတတ်သော ကာမယောဂနှင့်လည်း မယှဉ်။ လိုချင်စရာကို ရှေးရှုကြံစည်တတ်သည် ဖြစ်၍ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌ ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့သည်ကို ပြုတတ်သော အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထနှင့်လည်း မယှဉ်။ လိုလားမှုဆိုင်ရာယိုစီးမှု ကာမာသဝဖြင့်လည်း ယိုစီးမှု အာသဝေါ မရှိ။ အလိုရှိမှုဆိုင်ရာနစ်မြုပ်စေတတ်သော ကာမောဃကိုလည်း လွန်မြောက်၏။ ရာဂတည်းဟူသော မြားသလ္လဖြင့်လည်း မစူးဝင်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ရုပ်ရှိသော စိတ်ဝိညာဏ်၏တည်ရာ ဝိညာဏဌာတိသည်လည်း ပိုင်းခြားသိခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်(၂၈-ပါး)ဓာတ်၌လည်း ရာဂကို ပယ်စွန့်အပ်၏။ ချစ်သဖြင့် အဂတိလိုက်မှုသို့ မလိုက်။

ဝေဒနာတို့၌ ဝေဒနာဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုလျက်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် “ဆင်းရဲမှုဒုက္ခ၌ သုခဖြစ်၏”ဟု ဖြစ်သော ဖောက်ပြန်စွာယူမှု ဝိပလ္လာသကို ပယ်စွန့်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာတွေ့ထိမှု ဖဿအာဟာရသည်လည်း ပိုင်းခြားသိခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဘဝဆိုင်ရာစွဲလမ်းခြင်း ဘဝုပါဒါန် (သီလဗ္ဗတုပါဒါန်)ဖြင့်လည်း

မစွဲလမ်း။ ဘဝဟူသော ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်တွဲတတ်သော ဘဝယောဂနှင့်လည်း မယှဉ်။ စီးပွားချမ်းသာကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်ဖြစ်၍ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌ ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့သည်ကို ပြုတတ်သော ဗျာပါဒကာယဂန္ထနှင့်လည်း မယှဉ်။ ဘဝဆိုင်ရာ ယိုစီးမှုဘဝသဝဖြင့်လည်း ယိုစီးမှုအာသဝေါ မရှိ။ ဘဝဆိုင်ရာ နစ်မြုပ်စေတတ်သော ဘဝေါဃကိုလည်း လွန်မြောက်၏။ ဒေါသတည်းဟူသော မြားသလ္လဖြင့်လည်း မစူးဝင်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဝေဒနာရှိသော စိတ်ဝိညာဏ်၏တည်ရာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည်လည်း ပိုင်းခြားသိခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝေဒနာဓာတ်၌လည်း ရာဂကို ပယ်စွန့်အပ်၏။ မုန်းသဖြင့် အဂတိလိုက်မှုသို့ မလိုက်။

စိတ်၌ စိတ်ဟု အဖန်တလဲလဲရှုသည်ဖြစ်၍ နေသောပုဂ္ဂိုလ်သည် “မမြဲမှုအနိစ္စ၌ နိစ္စမြဲ၏”ဟုဖြစ်သော ဖောက်ပြန်စွာယူမှုဝိပလ္လာသကို ပယ်စွန့်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဝိညာဏ်ဟုဆိုအပ်သော အာဟာရသည်လည်း ပိုင်းခြားသိခြင်းသို့ ရောက်၏။ အမြင်မှားဆိုင်ရာစွဲလမ်းမှု ဒိဋ္ဌပါဒါန်ဖြင့်လည်း မစွဲလမ်း။ အမြင်မှားမှုဟူသော ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်တွဲတတ်သော ဒိဋ္ဌိယောဂနှင့်လည်း မယှဉ်။ အကျင့်သီလဆိုင်ရာ မှားယွင်းစွာသုံးသပ်မှုဟူသော ရုပ်နာမ် ၂-ပါး အပေါင်း၌ ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့သည်ကို ပြုတတ်သော သီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထနှင့်လည်း မယှဉ်။ အမြင်မှားမှုဆိုင်ရာ ယိုစီးမှုဒိဋ္ဌာသဝဖြင့်လည်း အာသဝေါမရှိ။ အမြင်မှားမှုဆိုင်ရာ နစ်မြုပ်တတ်သော ဒိဋ္ဌောဃကိုလည်း လွန်မြောက်၏။ မာနဟူသော မြားသလ္လဖြင့်လည်း မစူးဝင်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သညာရှိသော စိတ်ဝိညာဏ်၏တည်ရာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည်လည်း ပိုင်းခြားသိခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သညာဓာတ်၌လည်း ရာဂကို ပယ်စွန့်အပ်သည် ဖြစ်၏။ ကြောက်သဖြင့် အဂတိလိုက်မှုသို့ မလိုက်။

တရားတို့၌ တရားဟု အဖန်တလဲလဲရှုသည်ဖြစ်၍ နေသောပုဂ္ဂိုလ်သည် “အတ္တမဟုတ်သည်၌ အတ္တကောင့်”ဟုဖြစ်သော ဖောက်ပြန်စွာယူမှုဝိပလ္လာသကို ပယ်စွန့်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာစိတ်စေ့ဆော်မှုမနောသဇ္ဇေတနာဟုဆိုအပ်သော အာဟာရသည်လည်း ပိုင်းခြားသိခြင်းသို့ ရောက်၏။ အတ္တဝါဒဆိုင်ရာစွဲလမ်းမှုအတ္တဝါဒုပါဒါန်ဖြင့်လည်း မစွဲလမ်း။ အဝိဇ္ဇာဟူသော ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်တွဲစေတတ်သော အဝိဇ္ဇာယောဂနှင့်လည်း မယှဉ်။ “ဤ ငါ၏အယူသာ အမှန်”ဟူ၍ မြဲမြံ

စွာစွဲလမ်းခြင်းဆိုအပ်သော ရုပ်နာမ် ၂-ပါးအပေါင်း၌ ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့သည်ကို ပြုတတ်သော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထနှင့်လည်း မယှဉ်။ မသိမှုဆိုင်ရာယိုစီးမှုအဝိဇ္ဇာသဝဖြင့်လည်း ယိုစီးမှုအာသဝေါမရှိ။ အဝိဇ္ဇာဆိုင်ရာ နစ်မြုပ်မှုအဝိဇ္ဇာဃကိုလည်း လွန်မြောက်၏။ မောဟတည်းဟူသော မြားသလ္လဖြင့်လည်း မြားစူးခြင်း ကင်း၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သင်္ခါရဟူသော စိတ်ဝိညာဏ်၏တည်ရာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည်လည်း ပိုင်းခြားသိခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သင်္ခါရဓာတ်၌လည်း တပ်မက်ခြင်း ရာဂကို ပယ်စွန့်အပ်၏။ မောဟဖြင့် အဂတိလိုက်မှုသို့ မလိုက်။ ဤကား ပယ်စွန့်ခြင်း ပဟာန်ဖြင့် ကောင်းစွာတင်ခြင်း သမာရောပနတည်း။ [ပွားတုန်းက သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးဖြင့် ပယ်သင့်များကို ပယ်သည်ဟု ချိတ်ဟောထားသည်။ ဤပဟာနသမာရောပနထုတ်နည်းပါအချက်အလက်များကို နည်းခန်းတွင် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်း၌ တွေ့ရဦးမည်ဟု မှတ်သားနှင့်ပါ။]

ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “အကြင်သမာဓိအစရှိကုန်သော တရားတို့၏ အကြင်အကြောင်းရင်းဖြစ်ကုန်သော သီလအစရှိကုန်သောတရားတို့ကိုလည်းကောင်း (ပဒဋ္ဌာနသမာရောပန), တူသောအနက်ရှိကုန်သော အကြင်ပရိယာယ်ဝေဝုဇ်သဒ္ဓါတို့ကိုလည်းကောင်း(ဝေဝစနသမာရောပန) မြတ်စွာဘုရားသည် ထင်ရှားပြအပ်ကုန်ပြီ။ ထိုအကြောင်းတရားတို့ကိုလည်းကောင်း, ပရိယာယ်ဝေဝုဇ်သဒ္ဓါတို့ကိုတို့ကိုလည်းကောင်း(အကြင်ဟာရဖြင့်)ကောင်းစွာတင်အပ်ကုန်၏။ ထိုဟာရသည် သမာရောပနဟာရမည်၏။ [ပါဠိ၌ “စေကတ္ထာ”၌ စ-သဒ္ဓါဖြင့် သမာရောပနဟာရ ၄-မျိုး ပြည့်အောင် ဘာဝနာနှင့် ပဟာနသမာရောပနတို့ကို ယူပါ။]”ဟု မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

သမာရောပနဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

သမာရောပနဟာရဝိဘင်္ဂပြီး၏။

ဟာရဆိုင်ရာခွဲခြမ်းဝေဖန်မှုဝိဘင်္ဂသည် ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ပြီ။

ဟာရသမ္မာတ

[ပုံစံသုတ်များစွာတို့ဖြင့် ဟာရတစ်ခုကို ဝေဖန်ပြခြင်းသည် ဟာရဝိဘင်္ဂဖြစ်ပြီး ပုံစံတစ်သုတ်တည်း၌ ဟာရများစွာတို့ကို စုဝေးပြသခြင်းသည် ဟာရသမ္မာတဖြစ်သည်။]

၁-ဒေသနာဟာရသမ္မာတ

၅၂။ “ရှေးဦးစွာ ဟာရ ၁၆-ပါးတို့ကို (အဖွင့်သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗသုတ်၌ ယှဉ်အပ်ကုန်လျက်) (နည်း၅-နည်းအနက်) ဒိသာလောစနနည်းဖြင့် ကြည့်ရှုပြီးနောက် အကုံသနည်းဖြင့် အကျဉ်းပေါင်းရုံး၍ အတ္ထနယ ၃-ပါးတို့ဖြင့် သုတ်ပါဠိကို ပြရာ၏”ဟူသော အကြင်ဂါထာကို နိဒ္ဒေသဝါရ (ဂါထာ နံပါတ် ၂၂-)၌ ငါသည် ဆိုအပ်ပြီ။

ထိုဂါထာ၏ အကျယ်နိဒ္ဒေသကို အဘယ်၌ မှတ်အပ်သနည်း? ဟာရသမ္မာတ၌ မှတ်အပ်၏။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် ဒေသနာဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျရောက်ရာ ဒေသနာဟာရသမ္မာတဟူသည် အဘယ်နည်း?

“မစောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မိစ္ဆာအယူနှိပ်စက်အပ်သော စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထိနမိဒ္ဓလွှမ်းမိုးအပ်သော စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း နေသောရဟန်းသည် မာရ်၏အလိုသို့ လိုက်ရ၏”ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဂါထာအားဖြင့် ဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူ၏။

အရက္ခိတေန စိတ္တေန-အဖွင့်

(ထိုဂါထာတွင်) “မစောင့်ရှောက်အပ်သောစိတ်ဖြင့်”ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့် အဘယ်ကို ဟောတော်မူသနည်း။ “မေ့လျော့ခြင်းသည် သေခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်ပုံ”ကို ဟောတော်မူ၏။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတေန စ-အဖွင့်

“မိစ္ဆာအယူနှိပ်စက်အပ်သောစိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း”ဟူသော ဤပါဠိ၌ အကြင်အခါ၌ “အနိစ္စ၌ နိစ္စ”ဟု မှားမြင်၏၊ (ထိုအခါ၌) မိစ္ဆာအယူနှိပ်စက်အပ်သည်မည်၏ဟု ဆိုအပ်၏။ ထိုအမြင်မှားမှုသည် ဖောက်ပြန်မှုဝိပလ္လာသတည်း။ ဆက်ဦးအံ့၊ ထိုဝိပလ္လာသသည် အဘယ်လက္ခဏာရှိသနည်း? ဝိပလ္လာသသည် ဖောက်ပြန်သော အားဖြင့် ယူခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ထိုဝိပလ္လာသသည် အဘယ်ကို ဖောက်ပြန်သော အားဖြင့် ယူစေသနည်း။ သညာ၊ စိတ်၊ ဒိဋ္ဌိအားဖြင့် တရား ၃-ပါးတို့ကို ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် ယူစေ၏။ ထိုဝိပလ္လာသသည် အဘယ်တရား၌ ဖောက်ပြန်သော အားဖြင့် ယူစေသနည်း။ အတ္တဘော-ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော တည်ရာဝတ္ထု ၄-မျိုးတို့၌ ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် ယူစေ၏။ ရုပ်ကို အတ္တကောင်အားဖြင့် ရှု၏။ ရုပ်ရှိသော အတ္တကောင်ကိုမူလည်း ရှု၏။ အတ္တကောင်၌မူလည်း ရုပ်ကို ရှု၏။ ရုပ်၌ မူလည်း အတ္တကောင်ကို ရှု၏။ ဤအတူ ဝေဒနာကို ...ပေ...၊ သညာကို...ပေ...၊ သင်္ခါရတို့ကို...ပေ...၊ စိတ်ဝိညာဏ်ကို အတ္တကောင်အားဖြင့် ရှု၏။ စိတ်ဝိညာဏ်ရှိသော အတ္တကောင်ကိုမူလည်း ရှု၏။ အတ္တကောင်၌မူလည်း စိတ်ဝိညာဏ်ကို ရှု၏။ စိတ်ဝိညာဏ်၌မူလည်း အတ္တကောင်ကို ရှု၏။

ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ဝိပလ္လာသဝတ္ထု ၄-ပါးဖြင့်
ချိတ်ဆက်ဖွင့်ပြပုံ

ထိုတွင် ရုပ်သည် ပဌမဦးစွာ “အသုဘ၌ သုဘ”ဟု ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် ယူခြင်း ဝိပလ္လာသ၏ တည်ရာဝတ္ထု ဖြစ်၏။ ဝေဒနာသည် နှစ်ခုမြောက် “ဒုက္ခ၌ သုခ”ဟု ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် ယူခြင်း ဝိပလ္လာသ၏ တည်ရာဝတ္ထု ဖြစ်၏။ သညာနှင့် သင်္ခါရတို့သည် သုံးခုမြောက် “အနတ္တ၌ အတ္တ”ဟု ဖောက်ပြန်သော အားဖြင့် ယူခြင်း ဝိပလ္လာသ၏ တည်ရာဝတ္ထု ဖြစ်၏။ စိတ်ဝိညာဏ်သည် လေးခုမြောက် “အနိစ္စ၌ နိစ္စ”ဟု ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့် ယူခြင်း ဝိပလ္လာသ၏ တည်ရာဝတ္ထု ဖြစ်၏။ တဏှာ၊ အဝိဇ္ဇာတရား ၂-ပါးတို့သည် စိတ်ကို ညစ်ညူးစေတတ်

ကုန်၏။ တဏှာဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သောစိတ်သည် “အသုဘ၌သုဘ” ဟုလည်းကောင်း “ဒုက္ခ၌ သုခ” ဟုလည်းကောင်း ဝိပလ္လာသ ၂-ပါးတို့ဖြင့် (ပုဂ္ဂိုလ်ကို) ဖောက်ပြန်စေအပ်၏။ ဒိဋ္ဌိ(အဝိဇ္ဇာ)ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သောစိတ်သည် “အနိစ္စ၌နိစ္စ” ဟုလည်းကောင်း “အတ္တမဟုတ်သည်၌ အတ္တ” ဟုလည်းကောင်း ဝိပလ္လာသ ၂-ပါးတို့ဖြင့် (ပုဂ္ဂိုလ်ကို) ဖောက်ပြန်စေအပ်၏။ [ဝိပလ္လာသ ၄-ပါးဖြင့် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းကို ပြကြောင်း၊ တဏှာအဝိဇ္ဇာဖြင့် နန္ဒိယာဝဠာနည်းကို ပြကြောင်းနည်းခန်းနှင့် ချိတ်ကြည့်ရန် မှတ်ထားနှင့်ပါ။]

ဒိဋ္ဌဝိပလ္လာသနှင့် တဏှာဝိပလ္လာသအထူး စသည်

ထိုဝိပလ္လာသတို့တွင် အကြင်ဒိဋ္ဌိ(အဝိဇ္ဇာ)ဝိပလ္လာသသည် ရှိ၏။ ထိုဒိဋ္ဌိ (အဝိဇ္ဇာ) ဝိပလ္လာသသည် လွန်လေပြီးသော အတိတ်ရုပ်ကို အတ္တကောင်အားဖြင့် ရှုမြင်၏။ လွန်လေပြီးသော အတိတ်ဝေဒနာကို...ပေ..., လွန်လေပြီးသော အတိတ်သညာကို...ပေ..., လွန်လေပြီးသော အတိတ်သင်္ခါရတို့ကို, လွန်လေပြီးသော အတိတ်ဝိညာဏ်ကို အတ္တအားဖြင့် ရှုမြင်၏။ ထိုဝိပလ္လာသတို့တွင် အကြင် တဏှာဝိပလ္လာသသည် ရှိ၏။ ထိုတဏှာဝိပလ္လာသသည် ဖြစ်လတ္တံ့သော အနာဂတ်ရုပ်ကို အလွန်နှစ်သက်၏။ ဖြစ်လတ္တံ့သော အနာဂတ်ဝေဒနာကို, ဖြစ်လတ္တံ့သော အနာဂတ်သညာကို, ဖြစ်လတ္တံ့ကုန်သော အနာဂတ်သင်္ခါရတို့ကို, ဖြစ်လတ္တံ့သော အနာဂတ်ဝိညာဏ်ကို အလွန်နှစ်သက်၏။ [ဒိဋ္ဌိ(အဝိဇ္ဇာ)ဝိပလ္လာသကို အတိတ်အာရုံဖြင့် ပြခြင်းမှာ ချုပ်လေပြီးကင်းလေပြီးသောအာရုံ၌ တဏှာအားမကြီးဘဲ ဒိဋ္ဌိ(အဝိဇ္ဇာ)အားကြီးသောကြောင့်ဟု အတိတ်အဝိဇ္ဇာတဏှာမူလနှစ်ဖြာလို မှတ်ပါ။ တဏှာဝိပလ္လာသကို အနာဂတ်အာရုံဖြင့် ပြခြင်းမှာ တဏှာသည် မျှော်တတ်သောတရားဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထိုအနာဂတ်အာရုံဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံကိုပါ ယူပါ။ ထိုအနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံယူသော တဏှာကို ပစ္စုပ္ပန်တဏှာအဝိဇ္ဇာ နှစ်ရပ်မူလလို မှတ်ပါ။] တဏှာ, အဝိဇ္ဇာတရား ၂-ပါးတို့သည် စိတ်ကို ညစ်ညူးစေတတ်ကုန်၏။ စိတ်သည် စင်ကြယ်သော် (သမထ ဝိပဿနာတို့ဖြင့်) ထိုတဏှာအဝိဇ္ဇာတို့မှ စင်ကြယ်၏။ အဝိဇ္ဇာဖြင့် ပိတ်ဖုံးအပ်ကုန်သော တဏှာဟူသော သံယောဇဉ်အနှောင်အဖွဲ့ရှိကုန်သော တစ်ကြိမ် ၊ ငရဲသို့, တစ်ကြိမ်

တိရစ္ဆာန်အမျိုးသို့၊ တစ်ကြိမ် ပြိတ္တာဘုံသို့၊ တစ်ကြိမ် အသူရကာယံဘုံသို့၊ တစ်ကြိမ် နတ်ပြည်တို့သို့၊ တစ်ကြိမ် လူပြည်တို့သို့ ပြေးသွားကုန်သော ကျင်လည်ကုန်သော ထိုသတ္တဝါတို့၏ သံသရာရှေ့အစွန်းသည် မထင်ရှား။ [ဝိပလ္လာသနှင့် စပ်၍ တဏှာ ဝိပလ္လာသ၊ ဒိဋ္ဌိ(အဝိဇ္ဇာ) ဝိပလ္လာသ-ဟု ခွဲခြင်းသည် ကိလေသာသို့ လိုက်၍ ခွဲသည်။ သုဘဝိပလ္လာသ၊ သုခဝိပလ္လာသ၊ အတ္တဝိပလ္လာသ၊ နိစ္စဝိပလ္လာသ-ဟု ခွဲခြင်းသည် ဝိပလ္လာသတည်ရာ ဝတ္ထုသို့ လိုက်၍ ခွဲသည်။ သညာဝိပလ္လာသ၊ စိတ္တဝိပလ္လာသ၊ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသဟု ခွဲခြင်းသည် (ပုဂ္ဂိုလ်၏) အဓိဋ္ဌာန တည်ရာသို့ လိုက်၍ ခွဲသည်ဟု ပါဠိနှင့်အဋ္ဌကထာကို ကြည့်ပြီး သိရသည်။]

ထိနမိဒ္ဓါဘိဘူတေန-အဖွင့်

“ထိနမိဒ္ဓလွမ်းမိုးအပ်သော စိတ်ဖြင့်”ဟူသော စကား၌ ထိနမည်သည် စိတ်၏ အကြင်မကျန်းမာသောသဘောသည် အကြင်ပြုရမလွယ်ကူသော သဘောသည် ရှိ၏။ ဤသဘောသည် ထိနမည်၏။ မိဒ္ဓမည်သည် နာမကာယ၏ အကြင်တွန့်တိုသော သဘောသည် ရှိ၏။ ဤတွန့်တိုသော သဘောသည် မိဒ္ဓမည်၏။

ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတိ-အဖွင့်

“မာရ်၏အလိုသို့ လိုက်၏”ဟူသည်ကား ကိလေသမာရ်၏လည်းကောင်း ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမာရ်၏လည်းကောင်း အလိုသို့ လိုက်ရ၏။ မှန်၏၊ ထိုမာရ်အလိုသို့ လိုက်ရသူသည် အဝိဇ္ဇာတဏှာစသော ကိလေသာတို့က ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်ဖြစ်၍ ကျင်လည်ရာ သံသရာသို့ ရှေးရှုမျက်နှာမူ၏။

သစ္စာဖွဲ့ပြပုံ

(မစောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း-စသော ထိုဂါထာဖြင့်) ထိုဒုက္ခ သမုဒယအားဖြင့် ဤ ၂-ပါးသော သစ္စာတို့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ ထိုဒုက္ခသမုဒယ ၂-ပါးတို့ကို ပိုင်းခြား၍သိခြင်းငှာလည်းကောင်း

ပယ်စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍သိခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်စွန့်ခြင်းငှာလည်းကောင်း မြတ်စွာဘုရားသည် တရားကို ဟောတော်မူ၏။ အကြင်သဘောဖြင့်လည်း (ဒုက္ခကို)ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ အကြင် သဘောဖြင့်လည်း (သမုဒယကို) ပယ်စွန့်၏။ ဤသဘောသည် မဂ်မည်၏။ တဏှာ ကိုလည်းကောင်း အဝိဇ္ဇာကိုလည်းကောင်း အကြင်ပယ်စွန့်ခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤ ပယ်စွန့်ခြင်းသည် ချုပ်ရာနိရောဓမည်၏။ ဤကား သစ္စာလေးပါးတို့တည်း။ ထို့ ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “အရက္ခိတေန စိတ္တေန”စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “အဿာဒါဒိနဝတား”စသည်ဖြင့် မိန့် တော်မူ၏။ [အဋ္ဌကထာစသည်တို့၌ အထက်ပါသစ္စာဖွဲ့ပြပြီးနောက် အဿာဒ ၆-ချက်ပါ ထုတ်ပြကြသည်။ ဤဒေသနာဟာရသမ္မာတကို ဟာရသင်္ခေပဝိဘင်္ဂထုတ်နည်းစည်းမျဉ်းနှင့် စစ်လိုက ထိုအဖွင့်များနှင့် တိုက်ကြည့်ပါ။]

ဒေသနာဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ဒေသနာဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၂-ဝိစယဟာရသမ္မာတ

တဏှာမှသည် အရဟတ္တဖိုလ်အထိ ချိတ်ဆက်ပြပုံ

၅၃။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် ဝိစယဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျရောက်ရာ ဝိစယဟာရသမ္မာတဟူသည် အဘယ်နည်း။ ထိုဒေသနာဟာရသမ္မာတလာ အဝိဇ္ဇာ နှင့် တဏှာတို့တွင် တဏှာသည် အပြစ်မရှိသော ကုသိုလ်တရားလျှင် အာရုံရှိသော တဏှာ၊ အပြစ်ရှိသော အကုသိုလ်တရားလျှင် အာရုံရှိသောတဏှာ အားဖြင့် ၂-ပါး အပြား ရှိ၏။ အပြစ်ရှိသော အကုသိုလ်တရားလျှင် အာရုံရှိသော တဏှာသည် ကျင်လည်ရာသံသရာသို့ ရောက်စေတတ်၏။ အပြစ်မရှိသော ကုသိုလ်တရားလျှင် အာရုံရှိသော ပယ်စွန့်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော တဏှာသည် ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်၏။ ထောင်လွှားခြင်း မာနသည်လည်း အပြစ်မရှိသော ကုသိုလ် တရားလျှင် အာရုံရှိသော မာန၊ အပြစ်မရှိသော အကုသိုလ်တရားလျှင် အာရုံရှိ သော မာနအားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို၂-ပါးတို့တွင် (သူမှ တရားရလျှင် ငါလည်း တရားရရမည်ဟူသော) အကြင်ရေးမာနကိုမှီ၍ နောက်မာနကို ပယ်စွန့်၏။ ဤ မာနသည် အပြစ်မရှိသော ကုသိုလ်တရားလျှင် အာရုံရှိသော မာနမည်၏။ အကြင် မာနသည်ကား (ညှဉ်းဆဲခြင်းစသည်ဖြင့်) ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်၏။ ဤမာနသည် အပြစ်ရှိသော အကုသိုလ်တရားလျှင်အာရုံရှိသော မာနမည်၏။ ထိုကုသိုလ် အကုသိုလ် အဝိဇ္ဇာနှင့်တဏှာတို့တွင် “အရိယာသူမြတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မျက်မှောက်ပြု ပြည့်စုံစေ၍ နေကုန်ရာ ငြိမ်သက်သော ဖိုလ်တရားကို ငါသည် ဘယ်ချိန်ဘယ် ကာလ၌ မျက်မှောက်ပြုပြည့်စုံစေ၍ နေရပါအံ့နည်း”ဟု ကြံစည်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ် အား တောင့်တမှုပိဟာဖြစ်၏။ ထိုပိဟာကြောင့် စိတ်ဆင်းရဲမှုဒေါသနာဖြစ်၏။ ဤဒေါသနာသည် ကာမဂုဏ်မှထွက်မြောက်မှုကိုမှီသော စိတ်ဆင်းရဲမှုဒေါသနာ ဖြစ်၏။ ဤအရိယာဖိုလ်ဟူသောတောင့်တမှု ပိဟာဟူသော တဏှာသည် အပြစ် မရှိသော ကုသိုလ်တရားလျှင် အာရုံရှိသော တဏှာသည် ရာဂ၏ ကုန်ခန်းပျက်စီး

ခြင်းဟူသော စိတ်၏ကိလေသာမှလွတ်မြောက်မှု ရာဂဝိရာဂါစေတောဝိမုတ္တိ (အနာဂါမိဖိုလ်)တည်း။ ထိုအရိယာဖိုလ်လျှင်အာရုံရှိသော ပိဟာဟူသော တဏှာ ကုသိုလ်သည် အဝိဇ္ဇာ၏ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပညာ၏လွတ်မြောက်မှု အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါပညာဝိမုတ္တိ (အရဟတ္တဖိုလ်)တည်း။ [ဤဝိစယဟာရမ္မာတကို ဟာရသင်္ခေပဝိဘင်္ဂထုတ်နည်း စည်းမျဉ်းနှင့် စစ်ကြည့်ရာ အထက်က တဏှာဖြင့် အဿာဒဝိစယကို ထုတ်ရကြောင်းတွေ့ရသည်။ ကြွင်း ဝိစယ ၁၁-မျိုး ပါမပါ စစ်ကြည့်ပါ။]

ပဝိစယခေါ်ပညာနှင့် စတုတ္ထဈာန်

(ထိုဝိမုတ္တိ၂-ပါးတို့တွင်) ထိုအဝိဇ္ဇာဝိရာဂါပညာဝိမုတ္တိ၏ ပဝိစယခေါ်ပညာသည် အဘယ်နည်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဟုဆိုအပ်သော မဂ္ဂင် ၈-ပါးတို့တည်း။ ထိုပဝိစယကို အဘယ်၌ မှတ်အပ်သနည်း။ အထွတ်အထိပ်ပါရမီအဖြစ်သို့ ရောက်သော စတုတ္ထဈာန်၌ မှတ်အပ်၏။ [ဝိစယဟာရသင်္ခေပဂါထာ၌ “ပဝိစယော”ဟူသော ပုဒ်ပါသဖြင့် အထက်ပါ “ပဝိစယ”သည် ဟာရစည်းမျဉ်းကို ဆိုလိုသလော၊ ပညာကို ဆိုလိုသလောဟု အတော်စဉ်းစားရပါသည်။ ဤ၌ နောက်က မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ထောက်၍ လည်းကောင်း၊ စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကြောင့် ပညာဖြစ်နိုင်၍လည်းကောင်း ထိုပဝိစယကို ပညာဟောပုဒ်ဟု ယူလိုက်သည်။] ချဲ့ဦးအံ့၊ စတုတ္ထဈာန်၌ ထက်ဝန်းကျင်မှစင်ကြယ်သော၊ ထက်ဝန်းကျင်မှပြီးပြီးပြက် တလက်လက်တောက်ပသော၊ ကိလေသာအညစ်အကြေးမရှိသော၊ နူးညံ့သော၊ ဈာန်အမှု၌ပြုရလွယ်ကူသော၊ တည်တံ့သော၊ မတုန်မလှုပ်တည်ငြိမ်သော အဖြစ်သို့ရောက်သော (အဆိုပါ) အင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော စိတ်ကို ပွားစေ၏။ [မတုန်မလှုပ်ဟူသည် ဗိုလ်အဆင့် မတုန်လှုပ်မှုမျိုးဖြစ်သည်။] ထိုစတုတ္ထဈာန်ရသူသည် ထိုစတုတ္ထဈာန်၌ ၈-ပါး အပြားရှိသော ဂုဏ်ကို ရအပ်၏။ အဘယ် ၈-ပါးသော ဂုဏ်ကို ရသနည်း။ အဘိညာဉ် ၆-ပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (မနောမယိဒ္ဓိ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်အားဖြင့်) ဝိသေသတရားထူး ၂-ပါးတို့ကိုလည်းကောင်း ရ၏။ ထိုစိတ်သည် ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်သောကြောင့် ထက်ဝန်း

ကျင်မှပြီးပြီးပြန် တလက်လက်တောက်ပ၏။ ထက်ဝန်းကျင်မှပြီးပြီးပြန် တလက်လက်တောက်ပသောကြောင့် ကိလေသာအညစ်အကြေးမရှိ။ ကိလေသာ အညစ်အကြေးမရှိသောကြောင့် ပူပန်မှုဥပက္ခိလေသမှကင်း၏။ ပူပန်မှုဥပက္ခိလေသ မှကင်းသောကြောင့် နူးညံ့၏။ နူးညံ့သောကြောင့် ဈာန်အမှု၌ ပြုရလွယ်ကူ၏။ ဈာန်အမှု၌ ပြုရလွယ်ကူသောကြောင့် တည်တံ့၏။ တည်တံ့သောကြောင့် မတုန် မလှုပ်တည်ငြိမ်သော အဖြစ်သို့ ရောက်၏။

တဏှာအသင်း၊ ဒိဋ္ဌိအသင်းခွဲပြပုံ

ထိုအင်္ဂါ ၈-ပါးတို့တွင် (ရာဂစသော) ကိလေသာအညစ်ကြေးအင်္ဂဏ, (အဘိဇ္ဈာ စသော) ကပ်၍နှိပ်စက်တတ်သော ဥပက္ခိလေသအားဖြင့် ထို ၂-ပါးစုံသည် တဏှာ၏ အသင်းအပင်းတည်း။ စိတ်၏တုန်လှုပ်ခြင်း, မတည်တံ့ခြင်းအားဖြင့် (ပျံ့လွင့်မှု ဥဒ္ဓစ္စဆိုင်ရာ) ဤသဘော ၂-ပါးသည် ဒိဋ္ဌိ၏ အသင်းအပင်းတည်း။ [ဈာန်အဘိညာဉ် အရာဖြစ်၍ ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာအဖြစ် ဥဒ္ဓစ္စကို ထုတ်လိုက်သည်။]

ရူပါဝစရဈာန်မှ အရူပါဝစရဈာန်သို့ အကူးအထူး

ကိုယ်ဆင်းရဲအစိုးတရမူဒုက္ခိန္ဒြေ, စိတ်ဆင်းရဲအစိုးတရမူဒေါမနဿိန္ဒြေ, ကိုယ် ချမ်းသာအစိုးရမူသုခိန္ဒြေ, စိတ်ချမ်းသာအစိုးရမူသောမနဿိန္ဒြေအားဖြင့် ဣန္ဒြေ ၄-ပါးတို့သည် (ထို) စတုတ္ထဈာန်၌ ချုပ်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ပုံမှန်ခံစားမှုဆိုင်ရာ အစိုးတရမူဥပေက္ခိန္ဒြေသည် ကြွင်းကျန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် (စတုတ္ထဈာန်၏) အထက် ၌ဖြစ်သော (အာကာသာနဇ္ဈာယတန) သမာပတ်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံး သွင်း၏။ အထက်၌ဖြစ်သော (အာကာသာနဇ္ဈာယတန) သမာပတ်ကို ငြိမ်သက် သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသူအား စတုတ္ထဈာန်၌ ကြမ်းတမ်းသော သညာသည် တည်၏။ ငြီးငွေ့သော ထိခတ်သော သညာသည်လည်း တည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အလုံးစုံအားဖြင့် ရုပ်၌ဖြစ်သော သညာတို့ကို လွန်ခြင်းကြောင့် ထိခတ်ခြင်းသညာ တို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် အထူးထူးသော အာရုံ၌ဖြစ်ကုန်သော သညာတို့ကို နှလုံး

မသွင်းခြင်းကြောင့် “ကောင်းကင်သည် အဆုံးမရှိ”ဟု အာကာသာနဉ္စာယတန သမာပတ်ကို မျက်မှောက်ပြု၍ ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ (ထိုအာကာသာနဉ္စာယတန သမာပတ်သည်) အဘိညာဉ်သို့ရှေးရှုဆောင်တတ်သော ရုပ်၌ဖြစ်သော(ရူပါဝစရ) သညာကိုလည်းကောင်း၊ အာရုံတို့၌ရောပြွမ်းသော အထူးထူးသောအာရုံ၌ဖြစ် သော သညာကိုလည်းကောင်း ကျော်လွန်၏။ ထို(အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ရ သူအား) ထိခတ်ခြင်းသညာသည်လည်း ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ ပြီးသောနည်းဖြင့် (အရူပဈာန်)သမာဓိရှိသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား (ရူပါဝစရ)သမာဓိ သည်လည်းကောင်း၊ (ရူပါဝစရဈာန်ဟူသော) အရောင်အလင်းသည်လည်းကောင်း (ရူပါဝစရဈာန်မျက်စိဖြင့်) ကသိုဏ်းရုပ်တို့ကို မြင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း (အရူပါ ဝစရဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားချိန်၌) ကွယ်ပျောက်၏။ (အဘိဇ္ဈာကိုပယ်ခြင်း၊ ဗျာပါဒကိုပယ်ခြင်း၊ ဝီရိယ၊ ပဿဒ္ဓိ၊ သမာဓိ၊ သတိ-အားဖြင့်) အင်္ဂါ ၆-ပါးနှင့်ပြည့်စုံ သော ထို(အရူပဈာန်)သမာဓိကို အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်သိအပ်၏။ (အဘယ်သို့ ဆင်ခြင်သိအပ်သနည်း) “ငါ၏စိတ်သည် အလုံးစုံသောလောက၌ မက်မောစရာ မှန်သမျှကို အလွန်မကြံခြင်း အနဘိဇ္ဈာနှင့်တကွဖြစ်၏။ ငါ၏စိတ်သည် အလုံးစုံ သော သတ္တဝါတို့၌ အမျက်ထွက်မှု ဗျာပါဒ ကင်း၏။ ငါသည် ဝီရိယကို အားထုတ် အပ်ပြီ၊ ချီလည်း ချီမအပ်ပြီ။ ငါ၏ ရူပကာယသည် ငြိမ်း၏(ပဿဒ္ဓိ၊ ပူပန်ခြင်းမရှိ။ ငါ၏စိတ်သည် တည်ကြည်၏ (သမာဓိ၊) မပျံ့လွင့်။ ငါ၏သတိသည် အာရုံ၌ ကပ်၍ တည်၏၊ မမေ့မလျော့”ဟု ဆင်ခြင်သိအပ်ပေ၏။

သမထနှင့် ဝိပဿနာခွဲနည်း

ထိုသမာဓိ၏အင်္ဂါ ၆-ပါးတို့တွင် အလုံးစုံသောလောက၌ အကြင်စိတ်သည် လည်း အာရုံမှန်သမျှကို အလွန်မကြံခြင်းအနဘိဇ္ဈာနှင့်တကွ ဖြစ်၏။ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၌ အကြင်စိတ်သည်လည်း အမျက်မထွက်စိတ်မပျက်။ ချီမအပ်သော အကြင်ဝီရိယကိုလည်း အားထုတ်အပ်ပြီ။ မပျံ့လွင့်သော အကြင်စိတ်သည်လည်း တည်ကြည်၏။ ဤအလုံးစုံသည် ငြိမ်းခြင်းသမထဖြစ်၏။ အကြင်ရူပကာယသည်

ငြိမ်း၏၊ ပူပန်ခြင်းမရှိ။ ဤငြိမ်းသော ပဿဒ္ဓိသည် (သမထ)သမာဓိ၏ အခြံအရံတည်း။ အာရုံကို မမေ့ပျောက်သော အာရုံ၌ကပ်သောတည်သော သတိသည် အထူးရှုမြင်မှုဝိပဿနာဉာဏ်တည်း။

အရဟတ္တဖိုလ်အကျိုးသမာဓိ ၅-မျိုး

၅၄။ ထို(အရဟတ္တဖိုလ်အကျိုး)(သမ္မာ)သမာဓိကို ၅-ပါးသော အပြားဖြင့် (ဆိုလတ္တံ့အတိုင်း) သိအပ်၏။ ဤ(အရဟတ္တဖိုလ်)သမာဓိသည် “ပစ္စုပ္ပန်၌ ချမ်းသာ၏”ဟု ဆင်ခြင်သော ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား တသီးတခြားသဘောသာလျှင်ဖြစ်သော ဉာဏ်အမြင်သည် ရှေးရှုတည်၏။ ဤ(အရဟတ္တဖိုလ်)သမာဓိသည် “နောင်အခါ၌ ချမ်းသာသော အကျိုးရှိ၏”ဟု ဆင်ခြင်သော ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား တသီးတခြားသဘောသာလျှင်ဖြစ်သော ဉာဏ်အမြင်သည် ရှေးရှုတည်၏။ ဤ(အရဟတ္တဖိုလ်)သမာဓိသည် “ဖြူစင်၏၊ လောကီအာဓိသ မရှိ”ဟု ဆင်ခြင်သော ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား တသီးတခြားသဘောသာလျှင်ဖြစ်သော ဉာဏ်အမြင်သည် ရှေးရှုတည်၏။ ဤ(အရဟတ္တဖိုလ်)သမာဓိသည် “ဘုရားအစရှိသော ယောက်ျားမြတ်တို့ မှီဝဲအပ်၏”ဟု ဆင်ခြင်သော ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား တသီးတခြားသဘောသာလျှင်ဖြစ်သော ဉာဏ်အမြင်သည် ရှေးရှုတည်၏။ ဤ(အရဟတ္တဖိုလ်)သမာဓိသည် “ငြိမ်လည်း ငြိမ်သက်၏၊ မွန်လည်း မွန်မြတ်၏၊ ကိလေသာငြိမ်းခြင်းကြောင့်လည်း ရအပ်၏၊ မြတ်သော တည်ကြည်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိကြောင့် ရအပ်၏၊ တိုက်တွန်းခြင်းပယောဂရှိသဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကိုနှိပ်ကွပ်တားမြစ်၍ ရအပ်သည်လည်း မဟုတ်”ဟု ဆင်ခြင်သော ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား တသီးတခြားသဘောသာလျှင်ဖြစ်သော ဉာဏ်အမြင်သည် ရှေးရှုတည်၏။ ထို(အရဟတ္တဖိုလ်)သမာဓိကိုကား “သတိရှိလျက် ငါ ဝင်စား၏၊ သတိရှိလျက် ငါ ထမြောက်၏”ဟု ဆင်ခြင်သော ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား တသီးတခြားသဘောသာလျှင်ဖြစ်သော (ကိုယ့်သဒ္ဓါနဲ့ ကိုယ်ယုံကြည်မှုပါသော အပရပုစ္ဆယ) ဉာဏ်အမြင်သည် ရှေးရှုတည်၏။ [အပရပုစ္ဆယ-ကို အလားတူပုဒ်တိုင်းရှေ့တွင် ပါသည်ဟု သိပါ။]

သမထဝိပဿနာခွဲပုံ

ထို(အရဟတ္တဖိုလ်အကျိုး)(သမ္မာ)သမာဓိ ၅-မျိုးတို့တွင် ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း ချမ်းသာသော သမာဓိ၊ နောင်အခါ၌လည်း ချမ်းသာသော အကျိုးရှိသော ဤသမာဓိသည် သမထမည်၏။ မြတ်သော လောကီအာမိသ မရှိသော သမာဓိ၊ ဘုရား အစရှိသော ယောက်ျားမြတ်တို့ မှီဝဲအပ်သော သမာဓိ၊ ငြိမ်လည်းငြိမ်သက် မွန်လည်းမွန်မြတ်သည့် ကိလေသာငြိမ်းခြင်းကြောင့်လည်း ရအပ်သည့် မြတ်သောတည်ကြည်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိကြောင့် ရအပ်သည့် တိုက်တွန်းခြင်းပယောဂရှိသဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့ကို နှိပ်ကွပ်တားမြစ်၍ ရအပ်သည်လည်းမဟုတ်သည့် သမာဓိ၊ “သတိရှိလျက် ငါဝင်စား၏၊ သတိရှိလျက် ငါထမြောက်၏”ဟူသော ဤသမာဓိသည် ဝိပဿနာ မည်၏။ [ဤကဲ့သို့ ဂဏန်းတပ်လျက် ဟောသည့်တရားများကို ၅-ခုကိုက်အောင် ယူနိုင်မှ တန်ကာကျသည်။ ပါဠိ၌ ဣတိဿ-စသည် ဆုံးတိုင်း သမာဓိတစ်ခုဟု ယူရသည်။ လက်ရှိဆဋ္ဌမူပါဠိအရ အထက်ပိုင်းပါဠိ၌ သမာဓိ ၆-မျိုးဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် သမထဝိပဿနာခွဲပါဠိကို ထောက်၍ ရှေ့ပိုင်း၌ “အယံ သမာဓိ ‘ပစ္စုပ္ပန္နသုခေါ’ စေဝ အာယတီ စ ‘သုခဝိပါကော’တိ ဣတိဿ ပစ္စတ္တမေဝ ဉာဏဒဿနံ ပစ္စုပ္ပန္တိတံ ဘဝတိ”ဟု ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ်ကိုပေါင်း၍ တစ်ဝါကျတည်းရှိသင့်ကြောင်းကို ချောင်းကောက်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက သူ၏ နေတ္တိအဋ္ဌကထာနိဿယ၌ မှာကြားတော်မူသည်။]

ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို တစ်ဖန်ယူ ခွဲပြခြင်း

(ဝိပဿနာမဂ်ဖိုလ်တို့၏ အခြေခံဖြစ်သော) ထို(ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်) သမာဓိကို (ဆို လတ္တံ့သော) ၅-ပါးသော အပြားဖြင့် သိအပ်၏။ ပီတိပျံ့နှံ့သော အဖြစ်၊ သုခပျံ့နှံ့သော အဖြစ်၊ စိတ်၏ပျံ့နှံ့သော အဖြစ်၊ အလင်းပျံ့နှံ့သော အဖြစ်၊ ဆင်ခြင်သိပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဟူသော အကြောင်းနိမိတ်ဟူသော ၅-ပါးသော အပြားဖြင့် သိအပ်၏။ ထို ၅-ပါးတို့တွင် (ပ,ဒုဈာန်တို့၌) အကြင် ပီတိပျံ့သော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ပ,ဒု,တဈာန်တို့၌) အကြင် သုခပျံ့နှံ့သော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊

(စေတောပရိယဉာဏ်၌) အကြင်စိတ်၏ပျံ့နှံ့သော အဖြစ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤ ၃-ပါးကား သမထတည်း။ (ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၌) အကြင် အလင်းပျံ့နှံ့သော အဖြစ် သည်လည်းကောင်း၊ (သမာဓိဝုဠိတပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၌) အကြင် ဆင်ခြင်သိ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဟူသော အကြောင်းနိမိတ်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤ ၂-ပါး ကား ဝိပဿနာတည်း။

စတုတ္ထဈာန်သမာဓိကို အာရုံအားဖြင့် ပြခြင်း

၅၅။ ကသိုဏ်းဈာန် ၁၀-ပါးတို့ကား မြေပထဝီကသိုဏ်း၊ ရေအာပေါကသိုဏ်း၊ မီးတေဇာကသိုဏ်း၊ လေဝါယောကသိုဏ်း၊ အညိုနီလကသိုဏ်း၊ ဝါရွှေပီတကသိုဏ်း၊ သွေးနီလောဟိတကသိုဏ်း၊ အဖြူဩဒါတကသိုဏ်း၊ ကောင်းကင်အာကာသကသိုဏ်း၊ စိတ်ဝိညာဏကသိုဏ်းတို့တည်း။ [သင်္ဂြိုဟ်လာ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါးနှင့် အပြည့်အစုံမတူ။] ထိုကသိုဏ်းဈာန် ၁၀-မျိုးတို့တွင် အကြင်မြေပထဝီကသိုဏ်းသည်လည်းကောင်း အကြင်ရေအာပေါကသိုဏ်းသည်လည်းကောင်း၊ ဤအတူ အလုံးစုံ(ပေယျာလ)အားဖြင့် သိအပ်၏။ အကြင်အဖြူဩဒါတကသိုဏ်းသည်လည်းကောင်း၊ ရှိပေ၏။ ဤကသိုဏ်းဈာန် ၈-ပါးတို့သည် သမထ မည်၏။ အကြင်ကောင်းကင်အာကာသကသိုဏ်းသည်လည်းကောင်း အကြင်စိတ်ဝိညာဏကသိုဏ်းသည်လည်းကောင်း ရှိပေ၏။ ဤကသိုဏ်း ၂-ပါးသည် ဝိပဿနာ မည်ပေ၏။ ဤသို့ အလုံးစုံဖြူစင်သောမဂ်ကို အကြင်အကြင်အငြိမ်းအထူးရှုအခြင်းအရာအားဖြင့် ဆိုအပ်ပြီ၊ ထိုထိုသမထဝိပဿနာဖြင့် (ထိုအရိယာမဂ်ကို) ယှဉ်စေအပ်၏။ ထိုသမထဟူသောတည်ရာရှိသော ဝိပဿနာတရားတို့ကို အနိစ္စ၏အဖြစ် ဒုက္ခ၏အဖြစ် အနတ္တ၏အဖြစ်ဟူသော တရား ၃-မျိုးတို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ ထိုယောဂီသည် သမထဝိပဿနာကို ပွားများလတ်သော် ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်း ဝိမောက္ခမုဒ ၃-ပါးတို့ကို ပွားများ၏။ ဝိမောက္ခ ၃-ပါးတို့ကို ပွားများလတ်သော် သီလသမာဓိပညာဟူသော ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့ကို ပွားများ၏။ ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့ကို ပွားများလတ်သော် ဖြူစင်သော အင်္ဂါ ၈-ပါးရှိသော မဂ်ကို ပွားစေ၏။

ရာဂ,ဒေါသ,မောဟစရိုက်ရှိသူတို့ ဝဋ်မှ ထွက်ပုံ ၃-မျိုး

ရာဂစရိုက်များသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် နိစ္စနိမိတ်စသည်ကိုမရှိစေသော ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်း၏အကြောင်း အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခဖြင့် သမာဓိဟုဆိုအပ်သော လွန်မြတ်သော အဓိစိတ္တသိက္ခာ၌ ကျင့်လျက် လောဘဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်၏အရင်းအမြစ်အကုသလမူလကို ပယ်စွန့်လျက် သုခဝေနာ၏အကြောင်း ဖြစ်သည့် ဖဿသို့ မကပ်ရောက်ဘဲ သုခဝေနာကို ပိုင်းခြား၍သိလျက် ရာဂအညစ်အကြေးကို မျှောလျက် ရာဂမြူကို ခါတွက်ဖျက်ဆီးလျက် ရာဂအဆိပ်ကို ထွေးအန်လျက် ရာဂမီးကို ငြိမ်းစေလျက် ရာဂမြားပြောင်းကို နုတ်လျက် ရာဂအရှုပ်အထွေးကို ဖြေလျက် ဝဋ်မှ ထွက်၏။ ဒေါသစရိုက်များသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒေါသစသော ပဏိဓိကိုမရှိစေသော ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်း၏အကြောင်း အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခဖြင့် သီလဟုဆိုအပ်သော လွန်မြတ်သော အဓိသီလသိက္ခာ၌ ကျင့်လျက် ဒေါသဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်၏ အရင်းအမြစ် အကုသလမူလကို ပယ်စွန့်လျက် ဒုက္ခဝေနာ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဖဿသို့ မကပ်ရောက်ဘဲ ဒုက္ခဝေနာကို ပိုင်းခြား၍သိလျက် ဒေါသအညစ်အကြေးကို မျှောလျက် ဒေါသမြူကို ခါတွက်ဖျက်ဆီးလျက် ဒေါသအဆိပ်ကို ထွေးအန်လျက် ဒေါသမီးကို ငြိမ်းစေလျက် ဒေါသမြားပြောင်းကို နုတ်လျက် ဒေါသအရှုပ်အထွေးကို ဖြေလျက် ဝဋ်မှ ထွက်၏။ မောဟစရိုက်များသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အတ္တမှကင်းဆိတ်သော ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ခြင်း၏အကြောင်း သုညတဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပညာဟုဆိုအပ်သော လွန်မြတ်သော အဓိပညာသိက္ခာ၌ ကျင့်လျက် မောဟဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်၏ အရင်းအမြစ် အကုသလမူလကို ပယ်စွန့်လျက် အဒုက္ခမသုခဝေနာ၏ အကြောင်း ဖြစ်သည့် ဖဿသို့ မကပ်ရောက်ဘဲ မဒုက္ခမသုခဝေနာကို ပိုင်းခြား၍ သိလျက် မောဟအညစ်အကြေးကို မျှောလျက် မောဟမြူကို ခါတွက်ဖျက်ဆီးလျက် မောဟအဆိပ်ကို ထွေးအန်လျက် မောဟမီးကို ငြိမ်းစေလျက် မောဟမြားပြောင်းကို နုတ်လျက် မောဟအရှုပ်အထွေးကို ဖြေလျက် ဝဋ်မှ ထွက်၏။ [ဝေနာ၏အကြောင်းဖြစ်သည့် ဖဿဟူသော စကားကို “ဖဿပစ္စယာ ဝေနာ-ဖဿကြောင့် ဝေနာဖြစ်ပုံ”နှင့် နားလည်ပါ။]

ဝိမောက္ခမုခ ၃-ပါးကို သိက္ခာခန္ဓ ၃-ပါးဖြင့် ဖွဲ့ယူပြပုံ

ထိုဝိမောက္ခမုခ ၃-ပါးတို့တွင် သုညတဝိမောက္ခမုခသည် ပညာက္ခန္ဓဖြစ်၏။ အနိမိတ္တ ဝိမောက္ခမုခသည် သမာဓိက္ခန္ဓဖြစ်၏။ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခသည် သီလက္ခန္ဓာဖြစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိမောက္ခမုခ ၃-ပါးတို့ကို ပွားစေသည်ရှိသော် ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့ကို ပွားစေ၏။ ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့ကို ပွားစေသည်ရှိသော် ဖြူစင်သော အင်္ဂါ ၈-ပါးရှိသော မဂ်ကို ပွားစေ၏။ ထိုအရိယမဂ္ဂ ၈-ပါး၌ အကြင်မှန်စွာဆိုခြင်း သမ္မာဝါစာသည်လည်းကောင်း အကြင်မှန်စွာပြုခြင်း သမ္မာကမ္မန္တသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်မှန်စွာအသက်မွေးခြင်း သမ္မာအာဇီဝသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤ ၃-ပါးသည် သီလက္ခန္ဓာမည်၏။ အကြင်မှန်စွာလုံ့လပြုခြင်း သမ္မာဝါယာမသည်လည်းကောင်း အကြင်မှန်စွာအောက်မေ့ခြင်း သမ္မာသတိသည်လည်းကောင်း အကြင်တည်ကြည်ခြင်း သမ္မာသမာဓိသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤ ၃-ပါးသည် သမာဓိက္ခန္ဓာမည်၏။ အကြင်မှန်စွာမြင်ခြင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်မှန်စွာကြံခြင်း သမ္မာသင်္ကပ္ပသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤ ၂-ပါးသည် ပညာက္ခန္ဓာမည်၏။

သမထနှင့် ဝိပဿနာခွဲပုံ

ထိုခန္ဓာ ၃-ပါးတို့တွင် သီလက္ခန္ဓာသည်လည်းကောင်း သမာဓိက္ခန္ဓာသည်လည်းကောင်း သမထမည်၏။ ပညာက္ခန္ဓာသည် ဝိပဿနာမည်၏။ အကြင်ယောဂီသည် သမထဝိပဿနာကို ပွားစေ၏။ ထိုရဟန်းအား ကိုယ်၊ စိတ်အားဖြင့် နှစ်ပါးကုန်သော ဘဝအစိတ်အပိုင်း (ဘဝင်္ဂ)တို့သည် ပွားခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဘဝ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်ကုန်သောအကျင့် ပဋိပဒါတရားတို့သည် သီလ၊ သမာဓိအားဖြင့် အကျင့်စရဏ ၂-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုရဟန်းသည် ပွားစေအပ်ပြီးသော ကိုယ်ရှိသည်၊ ပွားစေအပ်ပြီးသော သီလရှိသည်၊ ပွားစေအပ်ပြီးသော စိတ်=သမာဓိရှိသည်၊ ပွားစေအပ်ပြီးသော ပညာရှိသည် ဖြစ်၏။ ကိုယ်ကိုပွားစေအပ်သည်ရှိသော် သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာဝါယာမအားဖြင့် တရား ၂-ပါးတို့သည် ပွားခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ သီလကိုပွားစေအပ်သည်ရှိသော် သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာအာဇီဝအားဖြင့် တရား ၂-ပါး

တို့သည် ပွားခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ စိတ်ကိုပွားစေအပ်သည်ရှိသော် သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိအားဖြင့် ၂-ပါးသော တရားတို့သည် ပွားခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ပညာကိုပွားစေအပ်သည်ရှိသော် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပအားဖြင့် တရား ၂-ပါးတို့သည် ပွားခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ [ဤနေတ္တိကျမ်း၌ ဘဝင်္ဂဟူသော အသုံးကို ဤနေရာ၌ ကာယစိတ္တဘာဝနာဟူသော ဘဝင်္ဂ၊ ပဒဋ္ဌာနနှင့် ဩတရဏဟာရဝိဘင်္ဂတို့၌ ဝဋ် ၃-ပါးဟူသော ဘဝင်္ဂအဖြစ် တွေ့ရသည်။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းလို ဘဝင်္ဂစိတ် ၁၉-ပါးကို ခေါ်သည့် ဘဝင်္ဂမဟုတ်။ သို့သော် ထိုဘဝင်္ဂသည် ဝိပါကဝဋ်၌ ပါဝင်သောကြောင့် နေတ္တိကျမ်း ဘဝင်္ဂထဲ၌ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် ပါဝင်သည်။]

အရိယာမဂ်ကို အခိုက်အတန့်အားဖြင့် သိခြင်း ၅-မျိုး

ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးခဲ့သော သမ္မာကမ္မန္တအစရှိသည်တို့တွင် အကြင်သမ္မာကမ္မန္တသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်သမ္မာဝါယာမသည်လည်းကောင်း ကိုယ်ဖြင့် ပွားအပ်သည် ဖြစ်ရာ၏၊ စိတ်ဖြင့် ပွားအပ်သည် ဖြစ်ရာ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် အကြင်မဂ္ဂင် (သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာဝါယာမ တစ်ခုခု)ကို ရူပကာယဖြင့် သိမ်းယူအပ်၏။ ရူပကာယကို ပွားစေအပ်သည်ရှိသော် ထိုမဂ္ဂင်သည် ပွားခြင်းသို့ ရောက်၏။ အကြင်မဂ္ဂင်(သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာဝါယာမတစ်ခုခု)ကို စိတ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်၏။ စိတ်ကို ပွားစေအပ်သည်ရှိသော် ထိုမဂ္ဂင်သည် ပွားခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုရဟန်းသည် သမထဝိပဿနာကို ပွားများအပ်သည်ရှိသော် ၅-ပါးအပြားရှိသည့် သစ္စာသိ အသိထူးကို ရ၏။ လျင်စွာတစ်ကြိမ်တည်း သစ္စာလေးပါးကို သိမှု ‘ခိပ္ပါမိဂမ’လည်း ဖြစ်၏။ ညစ်ညူးခြင်း ကိလေသာတို့မှ လွတ်သောအားဖြင့် သိမှု ‘ဝိမုတ္တာမိဂမ’လည်း ဖြစ်၏။ လောကီသီလ ကျေးဇူးအစရှိသည်တို့ထက် မြတ်ကုန်သော သီလကျေးဇူး အစုအပုံအစရှိသည်တို့ကို သိမှု ‘မဟာမိဂမ’လည်း ဖြစ်၏။ ပြန့်ပြောသော အကျိုးရှိကုန်သော သီလကျေးဇူး အစရှိသည်တို့ကို သိမှု ‘ဝိပုလ္လာမိဂမ’လည်း ဖြစ်၏။ မိမိပြုအပ်သော တစ်စုံတစ်ခုသော ကိစ္စကို အကြွင်းမဲ့ပြုသည်ဖြစ်၍ သိမှု ‘အနဝသေသာမိဂမ’လည်း ဖြစ်၏။ ထို ၅-ပါးတို့တွင် သမထဖြင့် ခိပ္ပါမိဂမ၊ မဟာမိဂမ၊ ဝိပုလ္လာမိဂမ ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာဖြင့် ဝိမုတ္တာမိဂမ၊ အနဝသေသာမိဂမ ဖြစ်၏။

မြတ်စွာဘုရား၏ ဉာဏ်အားတော် ၁၀-ပါး

ပဌမ ဌာနအဋ္ဌာနဉာဏ်

၅၆။ ထို “တဿှာ ရက္ခိတစိတ္တဿ”ဟူသော ဂါထာ၌ အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည် (တရား)ဟောတော်မူ၏။ အား၁၀-ပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသောထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဆုံးမသဖြင့် တပည့်သာဝကတို့ကို မချွတ်ယွင်းစေ။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် “ဤသရဏဂုံသီလ အစရှိသည်ကို ပြည့်စုံအောင် ပြုကြကုန်လော့၊ ဤသို့သော နည်းလမ်းဥပါယ်ဖြင့် ပြည့်စုံအောင်ပြုကြကုန်လော့၊ ဤသရဏဂုံသီလအစရှိသည်ကို ဆုံးမတိုင်း ရိုသေစွာပြုကုန်သော သင်တို့အား စီးပွားခြင်းငှာ ချမ်းသာခြင်းငှာ ဖြစ်လတ္တံ့” ဟူသော ၃-ပါးသော အပြားတို့ဖြင့် ဆုံးမတော်မူ၏။ ထိုဆုံးမအပ်တိုင်းသော ထိုသွန်သင်အပ်တိုင်းသော ထိုအဆုံးမတိုင်း တစ်သဝေမတိမ်းလိုက်နာသော ထိုဆုံးမတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံသော ထိုသူသည် ထိုဒဿန ဘုံအဆင့်၊ ဘာဝနာ ဘုံအဆင့်သို့ မရောက်နိုင်ဟူသော ထိုအကြောင်း အရာဌာနသည် မရှိ။ ထိုဆုံးမအပ်တိုင်းသော ထိုသွန်သင်အပ်တိုင်းသော သီလအစုကို ထက်ဝန်းကျင်မှ မဖြည့်ကျင့်သော ထိုသူသည် သမ္မတ္တိဘဝအဆင့်သို့ မရောက်နိုင်သော ထိုအကြောင်း အရာဌာနသည် ရှိပေ၏။ ထိုဆုံးမအပ်တိုင်းသော ထိုသွန်သင်အပ်တိုင်းသော သီလအစုကို ထက်ဝန်းကျင်မှ ဖြည့်ကျင့်သော ထိုသူသည် သမ္မတ္တိဘဝအဆင့်သို့ ရောက်နိုင်သော ထိုအကြောင်း အရာဌာနသည် ရှိပေ၏။

“သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားဖြစ်ပြီးသော သင်အား ဤမည်သောတရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ မသိအပ်ကုန်သေး”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “အာသဝေါအလုံးစုံ ကုန်ခန်းပျက်စီးပြီးဖြစ်သော သင့်အား ဤမည်သော အာသဝေါတို့သည် မကုန်ခန်းသေး”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “သင်သည် အကြင်အကုသိုလ်ကို ပယ်ခြင်းအကျိုးငှာ တရားကို ဟောအပ်ပြီ၊ ထိုတရားသည် ထို သင်ဟောတိုင်း လိုက်နာပြုကျင့်သူအား မှန်ကန်စွာ ဒုက္ခကုန်ခန်းပျက်စီး

ခြင်းငှာ မဖြစ်”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “သင်၏ တပည့်သည်ကား ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်နှင့် လျော်စွာ ကျင့်၏၊ ရှိသေစွာ ကျင့်၏၊ တရားနှင့် လျော်ညီစွာ ကျင့်လေ့ရှိ၏။ ထိုတပည့်သာဝကသည် အစဉ်သဖြင့် နောင်ကာလ၌ မြတ်သော (အဘိညာဉ် ပဋိသန္ဓိဒါ စသော) တရားအထူး ရခြင်းကို မျက်မှောက်မပြုလတ္တံ့”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ [ပဋိတော်၌ အတွင်းကော်မာကုတ်သင်္ကေတများကို အထက်ပါအတိုင်း ထည့်သင့်သည်။]

“အကြင်(ကံ၊ ကိလေသ၊ ဝိပါက၊ ဥပဝါဒ၊ အာဏာဝီတိက္ကမ) တရားတို့သည် ကား ဈာန်မဂ်ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏။ ထိုတရားတို့ကို မှီဝဲသောသူအား ဈာန်မဂ်ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ကုန်”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “အကြင်(အကုသိုလ်)တရားတို့သည်ကား ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်းအကျိုးမရှိကုန်၊ ထိုတရားတို့သည် ထိုတရားနောက် လိုက်နာကျင့်ကြံသူအား မှန်ကန်စွာ ဒုက္ခကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းငှာ ပို့ဆောင်ကုန်၏” ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “အကြင်(မဂ်ကုသိုလ်)တရားတို့သည်ကား ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်း အကျိုးရှိကုန်၏။ ထိုတရားတို့သည် ထိုတရားနောက် လိုက်နာကျင့်ကြံသူအား မှန်ကန်စွာ ဒုက္ခကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းငှာ ပို့ဆောင်ကုန်၏”ဟူသော ဤအရာဌာနကား ရှိ၏။ “သင်၏ တပည့်သည်ကား ဥပါဒါန်တရားအကြွင်းအကျန် ရှိလျက် ဥပါဒါန်တရားအကြွင်းအကျန် မရှိသော ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ဓာတ်သို့ ရောက်လတ္တံ့”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။

“သောတာပတ္တိမဂ်အမြင်နှင့်ပြည့်စုံသောသူသည် အမိရင်းကို ဧဝိတိန္ဒြေမှ ချသတ်ရာ၏။ လက်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း ခြေတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ပြင်းစွာ ရိုက်ပုတ်အပ်သည်ကို ပြုရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ကိလေသာအဖြစ်များသော ပုထုဇဉ်သည် အမိရင်းကို ဧဝိတိန္ဒြေမှ ချသတ်ရာ၏။ လက်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း ခြေတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ပြင်းစွာ ရိုက်ပုတ်အပ်သည်ကို ပြုရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည်ကား ရှိ၏။ ဤအတူ အဖရင်းကို၊ ရဟန္တာရဟန်းကို၊ မသတ်နိုင်သူ သောတာပန် သတ်နိုင်သူ ပုထုဇဉ်များ

အကြောင်းကို နည်းမှီဆိုအပ်၏။ “သောတာပတ္တိမဂ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် သံဃာကိုမူလည်း အသင်းခွဲရာ၏။ သံဃာ့အက်ကြောင်းကိုမူလည်း ဖြစ်စေရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ကိလေသာအဖြစ်များသော ပုထုဇဉ်သည် သံဃာကိုမူလည်း အသင်းခွဲရာ၏။ သံဃာ့အက်ကြောင်းကိုမူလည်း ဖြစ်စေရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည်ကား ရှိ၏။ “သောတာပတ္တိမဂ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် ဒေါသဖြင့် ဖျက်ဆီးအပ်သော စိတ်ရှိသည် ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားအား သွေးကို ဖြစ်စေရာ၏၊ ဒေါသဖြင့် ဖျက်ဆီးအပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား၏လည်း စေတီပုထိုးကို ဖျက်ရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ကိလေသာအဖြစ်များသော ပုထုဇဉ်သည် ဒေါသဖြင့် ဖျက်ဆီးအပ်သော စိတ်ရှိသည် ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားအား သွေးကို ဖြစ်စေရာ၏၊ ဒေါသဖြင့် ဖျက်ဆီးအပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား၏လည်း စေတီပုထိုးကို ဖျက်ရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနကား ရှိ၏။ “သောတာပတ္တိမဂ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော သူသည် ရတနာသုံးပါးမှ တစ်ပါးသော ဆရာကို အသက်ကြောင့် သော်မှလည်း ဆရာဟူ၍ ညွှန်းပြရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ကိလေသာအဖြစ်များသော ပုထုဇဉ်သည် ရတနာသုံးပါးမှ တစ်ပါးသော ဆရာကို (အသက်ရန်ရှာမှ စသည်ကြောင့်) ဆရာဟူ၍ ညွှန်းပြရာ၏” ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည်ကား ရှိ၏။ “သောတာပတ္တိမဂ် အမြင်နှင့်ပြည့်စုံသော သူသည် ဤသာသနာမှအပ၌ ရတနာသုံးပါးမှ တစ်ပါးသော အလှူခံထိုက်သူကို ရှာရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ကိလေသာအဖြစ်များသော ပုထုဇဉ်သည် ဤသာသနာမှအပ၌ ရတနာသုံးပါးမှ တစ်ပါးသော အလှူခံထိုက်သူကို ရှာရာ၏” ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနကား ရှိ၏။ “သောတာပတ္တိမဂ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်သော (ဒိဋ္ဌသုတမုတ) မင်္ဂလာဖြင့် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်းကို ယုံကြည်ရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ကိလေသာအဖြစ်များသော ပုထုဇဉ်သည် အုတ်အုတ်ကျက်

ကျက်သော (ဒိဋ္ဌသုတမုတ)မင်္ဂလာဖြင့် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်းကို ယုံကြည်ရာ၏” ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည်ကား ရှိ၏။

၅၇။ “မိန်းမသည် စကြဝတေးမင်းသည် ဖြစ်ရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ယောက်ျားသည် စကြဝတေးမင်း ဖြစ်ရာ၏”ဟူသော ဤအရာဌာနသည်ကား ရှိ၏။ “မိန်းမသည် နတ်တို့ကိုအစိုးရသော သိကြားမင်း ဖြစ်ရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ယောက်ျားသည် နတ် တို့ကိုအစိုးရသော သိကြားမင်း ဖြစ်ရာ၏”ဟူသော ဤအရာဌာနကား ရှိ၏။ “မိန်းမ သည် ယုတ်မာသောမာရ်နတ် ဖြစ်ရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ယောက်ျားသည် ယုတ်မာသော မာရ်နတ် ဖြစ်ရာ၏” ဟူသော ဤအရာဌာန ကား ရှိ၏။ “မိန်းမသည် မဟာဗြဟ္မာကြီး ဖြစ်ရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤ အရာဌာနသည် မရှိ။ “ယောက်ျားသည် မဟာဗြဟ္မာကြီး ဖြစ်ရာ၏”ဟူသော ဤ အရာဌာနကား ရှိ၏။ “မိန်းမသည် ကိလေသာတို့မှဝေးကွာသည့် ရဟန္တာဖြစ်သော မဖောက်မပြန်ကိုယ်တော်တိုင်သိတော်မူသည့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဖြစ်သော တထာဂတ ဘုရား ဖြစ်ရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ယောက်ျားသည် ကိလေသာတို့မှဝေးကွာသည့် ရဟန္တာဖြစ်သော မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် သိတော်မူသည့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဖြစ်သော တထာဂတဘုရား ဖြစ်ရာ၏”ဟူသော ဤ အရာဌာနကား ရှိ၏။

“ကိလေသာတို့မှဝေးကွာသည့်ရဟန္တာဖြစ်ကုန်သောမဖောက်မပြန်ကိုယ်တော် တိုင် သိတော်မူသည့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဖြစ်ကုန်သော တထာဂတဘုရား ၂-ဆူတို့သည် မရှေးမနှောင်း တပြိုင်နက်တည်း တစ်ခုသောလောကဓာတ်၌ ပွင့်မူလည်း ပွင့်ကုန် ရာ၏၊ တရားကိုလည်း ဟောကုန်ရာ၏”ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသည့် ရဟန္တာဖြစ်သော မဖောက်မပြန်ကိုယ်တော် တိုင်သိတော်မူသည့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဖြစ်သော တထာဂတဘုရားတစ်ဆူတည်းသာ တစ်ခုသောလောကဓာတ်၌ ပွင့်မူလည်း ပွင့်လိမ့်မည်၊ တရားကိုလည်း ဟောလိမ့် မည်”ဟူသော ဤအရာဌာနကား ရှိ၏။

“ရွံ့စရာအကျင့်ဒုစရိုက် ၃-ပါးတို့၏ အလိုရှိအပ်သော နှစ်သက်အပ်သော ချစ်ခင်အပ်သော စိတ်နှလုံးကိုပွားစေတတ်သော အကျိုးတရား ဖြစ်လိမ့်ပေးလိမ့်မည်” ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ရွံ့စရာအကျင့်ဒုစရိုက် ၃-ပါးတို့၏ အလိုမရှိအပ်သော မနှစ်သက်အပ်သော မချစ်ခင်အပ်သော စိတ်နှလုံးကို မတိုးပွားစေတတ်သော အကျိုးတရား ဖြစ်လိမ့်ပေးလိမ့်မည်” ဟူသော ဤအရာဌာနကား ရှိ၏။ “ကောင်းသောအကျင့်သုစရိုက် ၃-ပါးတို့၏ အလိုမရှိအပ်သော မနှစ်သက်အပ်သော မချစ်ခင်အပ်သော စိတ်နှလုံးကိုမတိုးပွားစေတတ်သော အကျိုးတရား ဖြစ်လိမ့်ပေးလိမ့်မည်” ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “ကောင်းသော အကျင့်သုစရိုက် ၃-ပါးတို့၏ အလိုရှိအပ်သော နှစ်သက်အပ်သော ချစ်ခင်အပ်သော နှလုံးကိုတိုးပွားစေတတ်သော အကျိုးတရား ဖြစ်လိမ့်ပေးလိမ့်မည်” ဟူသော ဤအရာဌာနကား ရှိ၏။

“အံ့ဘွယ်သရဲကိုပြုတတ်သော မြှောက်ပင့်ဖားယားပြောဆိုတတ်သော ပစ္စည်းလေးပါးရအောင် နိမိတ်ပြတတ်သော တစ်ဦးဦးသော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း ပုဏ္ဏားသည်လည်းကောင်း အံ့ဘွယ်ကိုပြုသူ၊ မြှောက်ဖားပြောဆိုသူ၊ ပစ္စည်းလေးပါးရအောင် နိမိတ်ပြသူ၏အဖြစ်ကို ရှေ့သွားပြု၍ စိတ်ကို ညစ်ညူးစေတတ်ကုန်သော ပညာကို အားနည်းအောင် ပြုတတ်ကုန်သော အပိတ်အပင် နီဝရဏတရား ၅-ပါးတို့ကို မပယ်စွန့်မှု၍ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့၌ မထင်သော သတိရှိသူအဖြစ် နေလျက် ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးတို့ကို မပွားစေမှု၍ အတုမရှိ မြင့်မြတ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို သိလိမ့်မည်” ဟူသော (စောဒနာခွင့်) ဤအရာဌာနသည် မရှိ။ “တစ်ဦးဦးသော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း ပုဏ္ဏားသည်လည်းကောင်း အပြစ်အလုံးစုံတို့မှ ကင်းကွာလျက် စိတ်ကို ညစ်ညူးစေတတ်ကုန်သော၊ ပညာကို အားနည်းအောင်ပြုတတ်ကုန်သော အပိတ်အပင် နီဝရဏတရား ၅-ပါးတို့ကို ပယ်စွန့်၍ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့၌ ထင်သောသတိရှိသူအဖြစ်နေလျက် ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးတို့ကို ပွားစေ၍ အတုမရှိ မြင့်မြတ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို သိလိမ့်မည်” ဟူသော ဤအရာဌာနသည်ကား ရှိ၏။ ဤနေရာ၌ အကြောင်းဟေတု

အားဖြင့် အရာဌာနအားဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် အကြင်ဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ဤဉာဏ်ကို အကြောင်းဟုတ်သည်မဟုတ်သည်ကိုသိသော ဌာနာဌာန ဉာဏ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရှေးဦးစွာသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အားတော်ဟူ၍ လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။ [ဤဒဿလဉာဏ်တော် ၁၀-ပါးကို မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ မဟာသီဟနာဒသုတ်၊ ပိုဒ်ရေ ၁၄၈-နှင့် ယှဉ်ကြည့်နိုင်သည်။]

ဒုတိယ သဗ္ဗတ္ထဂါမိနီ ပဋိပဒါဉာဏ်

ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် အလုံးစုံကုန်သော အကြောင်းဟုတ်သည် မဟုတ်သည်၏အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်သော တရားတို့သည် ကုန်ခန်းပျက်စီးတတ် သောသဘောရှိကုန်၏၊ ပျက်တတ်သောသဘောရှိကုန်၏၊ ရာဂကင်းသောသဘော ရှိကုန်၏၊ ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏၊ ကောင်းသူအချို့တို့သည် နတ်ရွာသို့ ကပ် ရောက်ကုန်၏၊ ဆိုးသူအချို့တို့သည် အပါယ်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်၏၊ ပိုကောင်းသူ အချို့တို့သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ကပ်ရောက်ကုန်၏။ ဤသို့ (ဆိုလတ္တံ့အတိုင်း) မြတ်စွာဘုရား သည် ဟောတော်မူ၏။ အဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်း?

၅၈။ သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိသန္တိ၊ မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ။
ယထာကမ္မံ ဂမိသန္တိ၊ ပုညပါပဖလူပဂါ။
နိရယံ ပါပကမ္မန္တာ၊ ပုညကမ္မာ စ သုဂ္ဂတိ။
အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ၊ ပရိနိဗ္ဗန္တိ'နာသဝါတိ။

သတ္တဝါအားလုံးတို့သည် သေကုန်လတ္တံ့။ ထိုစကား မှန်၏၊ အသက်ရှင်ခြင်း သည်သေခြင်းလျှင်အဆုံးရှိ၏။ သတ္တဝါအားလုံးတို့သည် ကောင်းကျိုး မကောင်းကျိုး ကို ရကုန်၍ မိမိတို့ကံအားလျော်စွာ လားရကုန်လတ္တံ့။ မကောင်းမှုကို ပြုသောသူ တို့သည် ငရဲသို့ လားကုန်လတ္တံ့။ ကောင်းမှုကို ပြုသောသူတို့သည် နတ်ပြည်သို့ လားကုန်လတ္တံ့။ အခြားသော သူတို့သည်ကား ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အရိယမဂ်ကို ပွားစေ၍ ယိုစီးမှု အာသဝေါမရှိကုန်ဘဲ ငြိမ်းကုန်လတ္တံ့။”ဟု ဟော တော်မူ၏။

(ထို၂-ဂါထာတို့တွင်) “သဗ္ဗေ သတ္တာ” ဟူသည်ကား အရိယာသူမြတ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ အရိယာမဟုတ်သော ပုထုဇဉ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားရှိသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသက္ကာယ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သူတို့သည်လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားရှိသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသက္ကာယကို လွန်ကုန်ပြီးသူတို့သည်လည်းကောင်းတည်း။ “မရိဿန္တိ” ဟူသည်ကား နှေးသောသေခြင်း၊ မနှေး(မြန်)သောခြင်းအားဖြင့် သေခြင်း ၂-မျိုးတို့ဖြင့် သေကုန်လတ္တံ့။ (ထိုတွင်) သက္ကာယ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သူတို့အား နှေးသောသေခြင်း ဖြစ်၏၊ သက္ကာယကို လွန်ကုန်ပြီး သူတို့အား မနှေး(မြန်)သောသေခြင်း ဖြစ်၏။ “မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ” ဟူသည်ကား အသက်၏ကုန်ခြင်းကြောင့် ဣန္ဒြေတို့၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် အသက်၏ အဆုံးသတ်သည် သေခြင်းဟူသော အဆုံးသတ်သည် ဖြစ်၏။ “ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တိ” ဟူသည်ကား ကံသာလျှင်ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသည်၏အဖြစ်တည်း။ “ပုညပါပဖလူပဂါ” ဟူသော စကားဖြင့် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကံတို့၏ အကျိုးကို မြင်လေ့ရှိသောသူ၏ အဖြစ်ကိုလည်း ပြအပ်၏၊ ထိုကံတို့၏ အကျိုးနှင့် မကင်းကွာခြင်းကိုလည်း ပြအပ်၏။

“နိရယံ ပါပကမ္မန္တာ” ဟူသည်ကား အကုသိုလ်သင်္ခါရရှိသောသူတို့သည်။ “ပုညကမ္မာ စ သုဂတိ” ဟူသည်ကား ကုသိုလ်သင်္ခါရရှိသော သူတို့သည် ကောင်းသောလားရာသို့ လားရကုန်လတ္တံ့။ “အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါ” ဟူသော စကားဖြင့် အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့၏ ကောင်းစွာလွန်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို ပြ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် “သဗ္ဗေ (ပ) အနာသဝါ” ဟု (အထက်ပါဂါထာတို့ကို) ဟောတော်မူ၏။

“သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ၊ မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ။ ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တိ၊ ပုညပါပဖလူ ပဂါ။ နိရယံ ပါပကမ္မန္တာ” ဟူသော ပါဠိတို့ဖြင့် ကာမသို့ သက်ဝင်သည်လည်းဖြစ်သော ပူလောင်စေတတ်သည်လည်းဖြစ်သော အကျင့်ကို ပြအပ်၏။ “အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ၊ ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါတိ” ဟူသောပါဠိတို့ဖြင့် အလယ်အလတ်ဖြစ်သော အကျင့်ကို ပြ၏။ “သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ၊ မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ။ ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တိ၊ ပုညပါပဖလူပဂါ။ နိရယံ ပါပကမ္မန္တာ” ဟူသော ဤသဘောကား

ညစ်ညူးစေတတ်သောသံကိလေသသဘောတည်း။ ဤသို့သေခြင်းကံအားလျော်စွာ သွားခြင်းအစရှိသည်ဖြင့် သံသရာကျင်လည်မှုကို ဖြစ်စေ၏။ “သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ...(ပေ)...နိရယံ ပါပကမ္မန္တာ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဆင်းရဲလည်ခြင်းဒုက္ခဝဋ်၊ ကံလည်ခြင်းကမ္မဝဋ်၊ ကိလေသာလည်ခြင်းကိလေသဝဋ်ဟူသော ဤဝဋ် ၃-ပါး တို့ကို ပြအပ်ကုန်၏။ “အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါ” ဟူသော ပါဠိ ဖြင့် ဝဋ် ၃-ပါးလည်မှုတို့၏ ဝဋ်ကင်းခြင်းကို ပြ၏။ “သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ (ပေ) နိရယံ ပါပကမ္မန္တာ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် အပြစ်အာဒိနဝကို ပြအပ်၏။ “ပုညကမ္မာ စ သုဂ္ဂတိ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် သာယာဖွယ်အဿာဒကို ပြအပ်၏။ “အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် ထွက်မြောက်ခြင်းနိဿရဏကို ပြ အပ်၏။ “သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ (ပေ) နိရယံ ပါပကမ္မန္တာ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် အကြောင်းဟေတုကိုလည်းကောင်း အကျိုးဖလကိုလည်းကောင်း ပြ၏။ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည် အကျိုးဖလမည်၏။ (ခန္ဓာ ၅-ပါးဖြစ်ကြောင်း) တဏှာသည် အကြောင်းဟေတုမည်၏။ “အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် အကြောင်းမဂ်ကိုလည်းကောင်း အကျိုးဖလကိုလည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။ “သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ၊ မရဏန္တံ ဟိ ဇီဝိတံ။ ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တိ၊ ပုညပါပဖလူ ပဂါ။ နိရယံ ပါပကမ္မန္တာ” ဟူသောဤသဘောကား ညစ်ညူးခြင်းသံကိလေသ၏ သဘောတည်း။ ထိုသံကိလေသသည် တဏှာသံကိလေသ၊ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသ၊ ဒုစရိုက်သံကိလေသအားဖြင့် ၃-ပါးအပြားရှိ၏။

၅၉။ ထို ၃-ပါးတို့တွင် တဏှာသံကိလေသာကို ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာဟူသော တဏှာ ၃-ပါးတို့ဖြင့် အကျယ်ပြအပ်၏။ အကြင်ကြင်ဝတ္ထု ဖြင့်မူလည်း ဆုံးဖြတ်စွဲယူမက်မောအပ်၏၊ ထိုထိုတဏှာဖြင့်နှလုံးသွင်းအပ်သော ဝတ္ထုဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ထိုတပ်မက်ခြင်းတဏှာ၏ အကျယ်ကား ၃၆-ပါးသော တဏှာဟူသော ကွန်ယက်၏ လှည့်လည်ကျက်စားမှုဝိစရိုက်တို့တည်း။ ထို ၃ပါး တို့တွင် ဒိဋ္ဌိသံကိလေသကို ပြတ်စဲမှုအမြင် ဥစ္ဆေဒ၊ တည်မြဲမှုအမြင် သဿတဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ အကြင်အကြင် သုဘသုခစသော တည်ရာဝတ္ထုဖြင့်မူလည်း “ဤ

ငါ၏ အယူသည်သာလျှင် မှန်၏။ တစ်ပါးသော အယူသည် တန်ဖိုးမဲ့အချင်းနှီးတည်း”ဟု ဒိဋ္ဌိ၏အစွမ်းဖြင့် နှလုံးသွင်း၏၊ ထိုထိုသော တည်ရာဝတ္ထုဖြင့်သာလျှင် ပြုအပ်၏။ ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၏ အကျယ်ကား ၆၂-ပါးသော မှားသောအမြင်တို့တည်း။ ထို ၃-ပါးတို့တွင် မကောင်းသဖြင့်ကျင့်မှု ဒုစရိုက်ဟူသော ညစ်ညူးမှုသံကိလေသကို (ကာယ,ဝစီ)စေတနာဖြင့်လည်းကောင်း၊ စေတသိက်ကံ(မနောကံ)ဖြင့်လည်းကောင်း ပြုအပ်၏။ ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော ဒုစရိုက်, နှုတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော ဒုစရိုက်, စိတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ဒုစရိုက်အားဖြင့် ဒုစရိုက် ၃-ပါးတို့ဖြင့် (ထို သံကိလေသစေတနာ, စေတသိက်ကံကို) ပြုအပ်၏။ ထိုစေတနာနှင့် စေတသိက်ကံ၏ အကျယ်ကား အကုသိုလ်လမ်းကြောင်း အကုသလကမ္မပထ ၁၀-ပါးတို့တည်း။

“အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ, ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါ”ဟူသော ဤစကားသည် ဖြူစင်မှုပြဝေါဒါနစကားတည်း။ [ဆဋ္ဌမူ၌ ဤဝါကျအောက်ချသင့်သည်။] ထိုဝေါဒါနသည် (သမာဓိက္ခန္ဓစသည်အားဖြင့်) ၃-ပါးအပြားရှိ၏။ တဏှာသံကိလေသသည် သမထဖြင့် စင်ကြယ်၏၊ ထိုသမထသည် သမာဓိက္ခန္ဓမည်၏။ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသသည် ဝိပဿနာဖြင့် စင်ကြယ်၏၊ ထိုဝိပဿနာသည် ပညာက္ခန္ဓမည်၏။ မကောင်းသဖြင့် ကျင့်ခြင်းဆိုင်ရာ ညစ်ညူးမှုဒုစရိုက်တသံကိလေသသည် ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော သုစရိုက်ဖြင့် စင်ကြယ်၏၊ ထိုသုစရိုက်သည် သီလက္ခန္ဓမည်၏။

“သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိသန္တိ, မရဏန္တိ ဟိ ဇီဝိတံ။ ယထာကမ္မံ ဂမိသန္တိ, ပုညပါပဖလူပဂါ။ နိရယံ ပါပကမ္မန္တာ”ဟူသော ပါဠိတို့ဖြင့် မကောင်းမှုအကျင့်ကို ပြုအပ်၏။ “ပုညကမ္မာ စ သုဂ္ဂတိ”ဟူသော ပါဠိဖြင့် ကောင်းမှုအကျင့်ကို ပြုအပ်၏။ “အပရေ စ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ, ပရိနိဗ္ဗန္တိနာသဝါ”ဟူသော ပါဠိဖြင့် ကောင်းမှု မကောင်းမှုကို လွန်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်ကို ပြုအပ်၏။ ထိုအကျင့် ၃-မျိုးတို့တွင် အကြင်ကောင်းမှုအကျင့်, အကြင်မကောင်းမှု အကျင့်သည် ရှိ၏, ဤအကျင့် ၂-မျိုးသည် ဘဝအစုံလားစေလေ့ရှိသောအကျင့် (သဗ္ဗတ္ထဂါမိနီ ပဋိပဒါ) တစ်မျိုး ဖြစ်၏။ (ဘဝအစုံလားစေလေ့ရှိပုံကား) တစ်ခုသော (သဗ္ဗတ္ထဂါမိနီ ပဋိပဒါ)အကျင့်သည် ချမ်းသာမှကင်းသော အပါယ်ဘဝတို့၌ လားစေလေ့ရှိ၏။ တစ်ခုသော (သဗ္ဗတ္ထဂါ

မိနီ ပဋိပဒါ)အကျင့်သည် တောက်ပထင်ရှားသောနတ်တို့၌ လားစေလေ့ရှိ၏။ အကြင်ကောင်းမှုမကောင်းမှုကို လွန်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်ကိုလည်း ပြအပ်ပြီ။ ဤအကျင့်သည် မဖောက်မပြန်မှန်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော ထိုထိုနိဗ္ဗာန်သို့ သွားရောက်စေလေ့ရှိသောအကျင့် (တတ္ထတတ္ထဂါမိနီ ပဋိပဒါ)ဖြစ်၏။ [ပဋိနှင့် အဋ္ဌကထာနိဿယတို့၌ တထာ တထာနှင့် တတ္ထ တတ္ထ-ပါဠိအနက်ကွဲ စစ်စရာရှိသည်။]

အစုရာသီ ၃-ပါးတို့ကား မှားယွင်းသောသဘောရှိသည်ဖြစ်၍ (စုတိ၏ အခြားမဲ့၌) ဆိုးကျိုးပေးသောအားဖြင့် မြဲသော မိစ္ဆတ္တနိယတရာသီ၊ မှန်ကန်သော သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ (မဂ်၏အခြားမဲ့၌) ကောင်းကျိုးပေးသောအားဖြင့် မြဲသော သမ္မတ္တနိယတရာသီ၊ ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးပေးပုံမမြဲသော အနိယတရာသီတို့တည်း။ ထို ၃-ပါးတို့တွင် အကြင်မိစ္ဆတ္တနိယတရာသီသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်သမ္မတ္တနိယတရာသီသည်လည်းကောင်း ရှိ၏၊ ထိုရာသီတစ်ပါးစီသည် ထိုထိုကောင်းရာဆိုးရာတစ်ခုခုဆီသို့ လားစေတတ်သော အလေ့ရှိသည့်အကျင့်(တတ္ထတတ္ထဂါမိနီ ပဋိပဒါ)တည်း။ ထို ၃-ပါးတို့တွင် အကြင်အနိယတရာသီသည် ရှိ၏၊ ဤအနိယတရာသီသည် အစုံလားစေလေ့ရှိသော အကျင့်(သမ္မတ္တဂါမိနီ ပဋိပဒါ)တည်း။ အဘယ်အကြောင်းဖြင့် (အစုံလားစေလေ့ရှိသောအကျင့်ဖြစ်သနည်း။) အကြောင်းအထောက်အပံ့ကိုရသော် ငရဲ၌ ဖြစ်ရာ၏။ အကြောင်းအထောက်အပံ့ကိုရသော် တိရစ္ဆာန်အမျိုးတို့၌ ဖြစ်ရာ၏။ အကြောင်းအထောက်အပံ့ကိုရသော် ပြိတ္တာဘုံတို့၌ ဖြစ်ရာ၏။ အကြောင်းအထောက်အပံ့ကိုရသော် အသူရကာယံဘုံတို့၌ ဖြစ်ရာ၏။ အကြောင်းအထောက်အပံ့ကိုရသော် နတ်ဘုံတို့၌ ဖြစ်ရာ၏။ အကြောင်းအထောက်အပံ့ကိုရသော် လူဘုံတို့၌ ဖြစ်ရာ၏။ အကြောင်းအထောက်အပံ့ကိုရသော် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရာ၏။ ထို့ကြောင့် ဤအကျင့်သည် အစုံလားစေတတ်သော အကျင့်ဖြစ်၏။ ဤအရာ၌ အကြောင်းဟေတုအားဖြင့် အရာဌာနအားဖြင့် အပိုင်းခြားမဲ့ အနောမိသအားဖြင့် အကြင်ဉာဏ်သည် ဖြစ်၏၊ ဤဉာဏ်ကို အလုံးစုံသော ဘဝဂတိ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သောအကျင့်ကိုသိသော သမ္မတ္တဂါမိနီ ပဋိပဒါဉာဏ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ၂-ခုမြောက်သော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အားတော်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။

တတိယ အနေကဓာတု နာနာဓာတုဉာဏ်

ဤသို့သဗ္ဗတ္ထဂါမိနိပဋိပဒါသည် များသောဓာတ်ရှိသော အနေကဓာတုလောက ဖြစ်၏။ တတ္ထတတ္ထဂါမိနိပဋိပဒါသည် ထူးသောဓာတ်ရှိသော နာနာဓာတုလောက ဖြစ်၏။ ထိုဓာတ်၂-မျိုးတွင် များသောဓာတ်ရှိသော လောကဟူသည် အဘယ်နည်း? အမြင်ဓာတ် ရူပါရုံဓာတ် မြင်သိစိတ်ဓာတ်, အကြားဓာတ် သဒ္ဓါရုံဓာတ် ကြားသိ စိတ်ဓာတ်, နမ်းရှူဓာတ် ဂန္ဓာရုံဓာတ် နံသိစိတ်ဓာတ်, လျက်သိဓာတ် ရသာရုံဓာတ် လျက်သိစိတ်ဓာတ်, ကိုယ်ဓာတ် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဓာတ် ကိုယ်သိစိတ်ဓာတ်, သိကာမျှ မနောဓာတ် ဓမ္မာရုံဓာတ်, သိမှုအထူးသိမှု မနောဝိညာဏ်ဓာတ်, မြေဓာတ်, ရေ ဓာတ်, မီးဓာတ်, လေဓာတ်, ဟင်းလင်းအာကာသဓာတ်, အထူးသိမှုဝိညာဏဓာတ်, လိုချင်မှုကာမဓာတ်, အမျက်ထွက်မှုဗျာပါဒဓာတ်, ညှဉ်းဆဲမှုဝိဟိသာဓာတ်, လိုချင် မှုမှထွက်မြောက်မှုနေက္ခမ္မဓာတ်, အမျက်မထွက်မှုအဗျာပါဒဓာတ်, မညှဉ်းဆဲမှု အဝိဟိသာဓာတ်, ကိုယ်ဆင်းရဲဒုက္ခဓာတ်, စိတ်ဆင်းရဲဒေါမနဿဓာတ်, တလွဲသိ မှုအဝိဇ္ဇာဓာတ်, ကိုယ်ချမ်းသာသုခဓာတ်, စိတ်ချမ်းသာသောမနဿဓာတ်, အညီ မျှရှုမှုဥပေက္ခာဓာတ်, ရူပဓာတ်, ရုပ်မဲ့အရူပဓာတ်, ကိလေသာချုပ်ငြိမ်းမှုနိရောဓ ဓာတ်, ပြုပြင်မှုသင်္ခါရဓာတ်၊ ငြိမ်းမှုနိဗ္ဗာနဓာတ်တို့တည်း။ ဤဓာတ်သည် များသော ဓာတ်ရှိသော အနေကဓာတုလောကဓာတ်တည်း။ [နိရောဓဓာတုနှင့် နိဗ္ဗာနဓာတု အရ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ကောက်မှ ဖြစ်တတ်ပျက်တတ်သော လောကဟူသော အမည်နှင့် ကိုက်ညီ၏။ အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို ကောက်က မကိုက်ညီဟု ဆင်ခြင်မိသည်။]

ထို ၂-ပါးတို့တွင် အထူးထူးသော (မတူသော) ဓာတ်သဘောရှိသော နာနာ ဓာတုလောကသည် အဘယ်နည်း? မျက်စိဓာတ်သည် တခြားတပါးတည်း, အဆင်း ဓာတ်သည် တခြားတပါးတည်း, မျက်စိ၌မှီသောသိခြင်းစက္ခုဝိညာဏဓာတ်သည် တခြားတပါးတည်း။ ဤအတူ အလုံးစုံသောဓာတ်တို့ကို တခြားတပါးစီ ခွဲထုတ် အပ်၏။ နိဗ္ဗာနဓာတ်သည် တခြားတပါးတည်း။ ဤကား နာနာဓာတုလောက တည်း။ ဤအရာ၌ အကြောင်းဟေတုအားဖြင့် အရာဌာနအားဖြင့် အပိုင်းခြားမဲ့ အနောဓိသအားဖြင့် အကြင်ဉာဏ်သည် ဖြစ်၏, ဤဉာဏ်ကို များသောဓာတ်

သဘော အထူးထူးသောဓာတ်သဘောကို သိသော (အနေကဓာတု၊ နာနာဓာတု) ဉာဏ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ၃-ခု မြောက်သော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အားတော်ဟူ၍ လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။

စတုတ္ထ နာနာဓိမုတ္တိကတာဉာဏ်

၆၀။ ဤသို့ များသောဓာတ်သဘော အထူးထူးသောဓာတ်သဘော ရှိသော လောက၏ အကြင်အကြင်သို့သော ဓာတ်သဘောကို သတ္တဝါတို့သည် အလိုရှိ ကုန်၏။ ထိုထိုသို့သော ဓာတ်သဘောကို ဆောက်တည်ကုန်၏။ နှလုံးသွင်းကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် အဆင်းကို အလိုရှိကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် အသံကို အလိုရှိ ကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် အနံ့ကို အလိုရှိကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် အရသာကို အလိုရှိကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် အတွေ့အထိကို အလိုရှိကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် ဓမ္မာရုံကို အလိုရှိကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် မိန်းမကို အလိုရှိကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် ယောက်ျားကို အလိုရှိကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် စွန့်ကြဲခြင်းကို အလိုရှိကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် အယုတ်ကို အလိုရှိကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် အမြတ်ကို အလိုရှိ ကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် နတ်အဖြစ်ကို အလိုရှိကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် လူ အဖြစ်ကို အလိုရှိကုန်၏။ အချို့သူတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အလိုရှိကုန်၏။ ဤအထူးထူး အလိုနှလုံးသွင်း ရှိသောသဘော၌ “ဤသတ္တဝါသည် ဆုံးမခြင်းငှာ ထိုက်၏။ ဤ သတ္တဝါသည် ဆုံးမခြင်းငှာ မထိုက်။ ဤသတ္တဝါသည် သုဂတိဘဝသို့ လားမည့်သူ တည်း။ ဤသတ္တဝါသည် ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ လားမည့်သူတည်း” ဟု အကြောင်းဟေတု အားဖြင့် အရာဌာနအားဖြင့် အပိုင်းအခြားမဲ့ အနောဓိသအားဖြင့် အကြင်ဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ဤဉာဏ်တော်ကို သတ္တဝါတို့၏ အထူးထူးသော အလိုနှလုံးသွင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိသော (နာနာဓိမုတ္တိကတာ)ဉာဏ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ၄-ခုမြောက် သော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အားတော်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။

ပဉ္စမ ဝိပါကဝေမတ္တတာဉာဏ်

ဤသို့ ထိုသတ္တဝါတို့သည် အကြင်အကြင်သို့သော အလိုနှလုံးသွင်းရှိကုန်သည်

သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ (ထိုထိုသို့သော အလိုနှလုံးသွင်းရှိသည့်အားလျော်စွာ) ထိုထိုသို့သော ကံဆောက်တည်မှုကို ပြည့်ဝစွာ ဆောက်တည်ကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ကံ ၆-မျိုးကို ဆောက်တည်ကုန်၏။ အချို့သတ္တဝါတို့သည် လောဘ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အချို့သတ္တဝါတို့သည် ဒေါသ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အချို့သတ္တဝါတို့သည် မောဟ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အချို့သတ္တဝါတို့သည် သဒ္ဓါ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အချို့သတ္တဝါတို့သည် ဝီရိယ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အချို့သတ္တဝါတို့သည် ပညာ၏အစွမ်းဖြင့် ကံကို ပြည့်ဝစွာဆောက်တည်ကုန်၏။ ထိုကံ ၆-မျိုးကို ခွဲခြားဝေဘန်လိုက်သော် သံသရာဝဋ်သို့ လားစေတတ်သောကံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ လားစေတတ်သော ကံအားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။

ထိုကံတို့တွင် အကြင်ကံကို လောဘ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒေါသ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ မောဟ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြု၏၊ ဤကံသည် မည်းညစ်၏၊ မည်းညစ်သော အကျိုးပေးရှိ၏။ ထိုကံတို့တွင် အကြင်ကံကို သဒ္ဓါ၏အစွမ်းဖြင့် ပြု၏၊ ဤကံသည် ဖြူစင်၏၊ ဖြူစင်သော အကျိုးပေးရှိ၏။ ထိုကံတွင် အကြင်ကံကို လောဘ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒေါသ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ မောဟ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြု၏၊ ဤကံသည် အဖြူအမည်းရော၏၊ အဖြူအမည်းရောသော အကျိုးပေးရှိ၏။ ထိုကံတို့တွင် အကြင်ကံကို ဝီရိယ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပညာ၏အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြု၏၊ ဤကံသည် မမည်းမဖြူသော လောကုတ္တရာကံမည်၏၊ မမည်းမဖြူသော အကျိုးပေးရှိ၏၊ မြတ်သောကံ ချီးမွမ်းအပ်မြတ်သောကံပေတည်း။ ကံကုန်ခန်းပျက်စီးရာ အရဟတ္တဖိုလ်အကျိုးငှာ ဖြစ်ပေ၏။

ကံဆောက်တည်မှုတို့သည် ၄-ပါးတို့တည်း။ ပစ္စုပ္ပန်၌သာ ချမ်းသာ၍ နောင်အခါ၌ ဆင်းရဲသော အကျိုးပေးရှိသော ကံဆောက်တည်မှု၊ ပစ္စုပ္ပန်၌ ဆင်းရဲရစေကာမူ နောင်အခါ၌ ချမ်းသာသော အကျိုးပေးရှိသော ကံဆောက်တည်မှု၊ ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း ဆင်းရဲ၍ နောင်အခါ၌လည်း ဆင်းရဲသော အကျိုးပေးရှိသော ကံဆောက်တည်မှု၊ ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း ချမ်းသာ၍ နောင်အခါ၌လည်း ချမ်းသာသော အကျိုးပေးရှိသော ကံဆောက်တည်မှုတို့တည်း။ ဤသို့ အလားတူသဘောရှိသော ယင်းကံ

ဆောက်တည်မှုသည် ရှိ၏။ “ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် အကုသိုလ်ကံ ဆောက်တည်မှုကို ဆည်းပူးအပ်၏၊ မရင့်ကျက်သေးသော အကျိုးပေးရှိ၏၊ အကျိုးပေးရင့်ကျက်ဖို့ရာ ရှေ့ရှုတည်၏။ ကိလေသာကို ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးတတ်သော အရိယမဂ်သို့ ရောက်ခြင်းငှာ မထိုက်တန်”ဟု သိ၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဆုံးမတော်မမူ။ ဒေဝဒတ်၊ ကောကာလိက၊ လိစ္ဆဝိသားသုနက္ခတ်ကဲ့သို့သောသူတို့ကား နမူနာပုံစံတို့တည်း။ ထိုသုံးဦးတို့မှတစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော အကြင်သတ္တဝါတို့သည်ကား မိစ္ဆတ္တနိယတ အကုသိုလ်ကံ ရှိကုန်၏။ ဤမိစ္ဆတ္တနိယတပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်း ဆည်းပူးအပ်သော အကုသိုလ်သည် အစောပိုင်း၌ ပြည့်စုံခြင်းသို့ မရောက်သေး၊ နောက်ပိုင်း၌ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်၏၊ နောက်ပိုင်း၌ အကျိုးကိုဖြစ်စေ၏၊ နောက်ပိုင်း၌ အရိယမဂ်ကို တားမြစ်၏။ နောက်ပိုင်း၌ ဆုံးမထိုက်သော သတ္တဝါသဘောကို ကျော်လွန်၏။ ဤသို့ သိတော်မူ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် မပြည့်သေးသောကံရှိကုန်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဆုံးမတော်မမူ၏။ နွားအကျင့်ကျင့်သော ပုဏ္ဏကိုလည်းကောင်း၊ ခွေးအကျင့်ကျင့်သော အစေလကိုလည်းကောင်း ဆုံးမတော်မူသကဲ့တည်း။

၆၁။ ဤပုဂ္ဂိုလ်အားလည်း အကုသိုလ်ကံဆောက်တည်မှုသည် ပြည့်သည်ရှိသော် မဂ်ကို တားမြစ်လတ္တံ့။ အကုသိုလ်ပြည့်စုံခြင်းသို့ မရောက်မီ၊ အကျိုးကို မဖြစ်စေမီ၊ မဂ်ကို မတားမြစ်မီ၊ ဆုံးမထိုက်သူအဖြစ်ကို မကျော်လွန်မီ သိ၍ အကုသိုလ်ကံမပြည့်စုံသေး (အချိန်မီ)သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဆုံးမတော်မူ၏။ အရှင်အင်္ဂုလိမာလထေရ်ကို ဆုံးမသကဲ့သို့တည်း။

အလုံးစုံကုန်သော ကံတို့၏ နူးညံ့အတန်းစား၊ အလတ်အတန်းစား၊ ကဲလွန်အတန်းစား၏ အဖြစ်ရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင် အရူပကုသိုလ်ဟူသော အာနန္ဒာဘိသင်္ခါရတို့သည် နူးညံ့အတန်းစား ဖြစ်ကုန်၏။ ကြွင်းကုသိုလ်သင်္ခါရတို့သည် အလတ်အတန်းစား ဖြစ်ကုန်၏။ အကုသိုလ်သင်္ခါရတို့သည် ကဲလွန်အတန်းစား ဖြစ်ကုန်၏။ ဤ ကံအတန်းစား ၃-မျိုး၌ “ဤအကျိုးကား မျက်မှောက်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော သဘောဓမ္မဟူသော ပစ္စက္ခအတ္တဘော၌ ခံစားအပ်သော ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံအကျိုးတည်း။ ဤအကျိုးကား ကပ်၍ရောက်အပ်သော အခြားမဲ့ ဒုတိယာဝ၌ ခံစားအပ်

သော ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံအကျိုးတည်း။ ဤအကျိုးကား အခြားတစ်ပါးအခြားသော တတိယဘဝမှစ၍ ဘဝအဆက်ဆက် ခံစားအပ်သော အပရာပရိယဝေဒနီယကံ အကျိုးတည်း။ ဤအကျိုးကား ငရဲ၌ခံစားအပ်သော နိရယဝေဒနီယကံအကျိုး တည်း။ ဤအကျိုးကား တိရစ္ဆာန်ဘုံ၌ခံစားအပ်သော တိရစ္ဆာနဝေဒနီယကံအကျိုး တည်း။ ဤအကျိုးကား ပြိတ္တာဘုံ၌ခံစားအပ်သော ပေတ္တိဝေဒနီယကံအကျိုးတည်း။ ဤအကျိုးကား အသုရကာယံဘုံ၌ခံစားအပ်သော အသုရဝေဒနီယကံအကျိုးတည်း။ ဤအကျိုးကား နတ်ပြည်၌ခံစားအပ်သော ဒေဝဝေဒနီယကံအကျိုးတည်း။ ဤ အကျိုးကား လူ့ပြည်၌ခံစားအပ်သော မနုဿဝေဒနီယကံအကျိုးတည်း”ဟု အကြောင်းဟောတုအားဖြင့် အရာဌာနအားဖြင့် အပိုင်းခြားမဲ့ အနောဓိသအားဖြင့် သိတတ်သောဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ဤဉာဏ်ကို အကြောင်းဟောတုအားဖြင့် အရာ ဌာနအားဖြင့် အပိုင်းအခြားမဲ့ အနောဓိသအားဖြင့် အတိတ်အနာဂတ်ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ် ကုန်သော ဆောက်တည်အပ်သောကံတို့၏ အကျိုးထူး၏အဖြစ်ကိုသိသော (ဝိပါက ဝေမတ္တတာ)ဉာဏ်ဟူ၍လည်းကောင်း ၅-ခု မြောက်သော မြတ်စွာဘုရား၏ အား တော်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။

ဆဋ္ဌ သံကိလေသဝေါဒါနဝုဋ္ဌာနဉာဏ်

၆၂။ ဤသို့ ထိုသို့သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဆောက်တည်အပ်ကုန်သော ကံ တို့၏လည်းကောင်း၊ ဆောက်တည်အပ်ကုန်သောဈာန်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဆောက် တည်အပ်ကုန်သော ဝိမောက္ခတို့၏လည်းကောင်း၊ ဆောက်တည်အပ်ကုန်သော သမာဓိတို့၏လည်းကောင်း၊ ဆောက်တည်အပ်ကုန်သော သမာပတ်တို့၏လည်း ကောင်း “ဤကား ညစ်ညူးခြင်းတည်း။ ဤကား ဖြူစင်ခြင်းတည်း။ ဤကား ဈာန် သမာပတ်မှ ထခြင်းတည်း။ ဤသို့သောအခြင်းအရာဖြင့် ညစ်ညူး၏။ ဤသို့သော အခြင်းအရာဖြင့် ဖြူစင်၏။ ဤသို့သောအခြင်းအရာဖြင့် ဈာန်အစရှိသည်တို့မှ ထ၏”ဟု သိသောဉာဏ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အပိတ်အပင် အတားအဆီး မရှိ သော အနာဝရဉာဏ် ဖြစ်၏။

ထိုဈာန်အစရှိသည်တို့တွင် ဈာန်တို့သည် အဘယ်မျှတို့နည်းဟူမူ ဈာန်တို့သည် ၄-ပါးတို့တည်း။ ဝိမောက္ခတို့သည် အဘယ်မျှတို့နည်းဟူမူ ဝိမောက္ခတို့သည် ၁၁-ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ၈-ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ၇-ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ၃-ပါးတို့လည်းကောင်း၊ ၂-ပါး တို့လည်းကောင်းတည်း။ သမာဓိတို့သည် အဘယ်မျှတို့နည်းဟူမူ သမာဓိတို့သည် ဝိတက်နှင့်လည်းတကွ ဝိစာရနှင့်လည်းတကွဖြစ်သော သမာဓိ၊ ဝိတက်ကား မရှိ ဝိစာရမျှသာရှိသော သမာဓိ၊ ဝိတက်လည်းမရှိ ဝိစာရလည်းမရှိသော သမာဓိအားဖြင့် ၃-ပါးတို့တည်း။ သမာပတ်တို့သည် အဘယ်မျှတို့နည်းဟူမူ သညာသမာပတ်၊ အသညာသမာပတ်၊ နေဝသညာနာသညာသမာပတ်၊ ဝိဘူတသညာသမာပတ်၊ နိရောဓသမာပတ်အားဖြင့် ၅-ပါးတို့တည်း။

ထိုသံကိလေသစသည်တို့တွင် အဘယ်တရားသည် သံကိလေသမည်သနည်း။ ကာမရာဂဗျာပါဒတို့သည် ပဌမဈာန်၏ ညစ်ညူးခြင်းတည်း၊ တွန့်တိုစွာ ဝင်စားလေ့ရှိကုန်သော ပဌမဖြစ်ကုန်သော အကြင်ပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ တစ်နည်းကား အချို့သော ယုတ်သောအဖို့ရှိသော အကြင်သမာဓိသည်လည်းကောင်း ရှိ၏၊ ဤပုဒ်ဈာန်နှစ်ပါးနှင့် ယုတ်သောအဖို့ရှိသည့် သမာဓိသည် ညစ်ညူးခြင်းမည်၏။ ထိုတရားတို့တွင် ဖြူစင်ခြင်းသည် အဘယ်နည်း။ နီဝရဏတို့မှစင်ကြယ်ခြင်းသည် ပဌမဈာန်၏ ဖြူစင်ခြင်းမည်၏။ တွန့်တိုစွာ ဝင်စားလေ့ရှိကုန်သော နောက်ဆုံးဖြစ်ကုန်သော အကြင်တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်နှစ်ပါးတို့သည်လည်းကောင်း၊ တစ်နည်းကား အချို့သော ထူးသောအဖို့ရှိသော အကြင်သမာဓိသည်လည်းကောင်း ရှိ၏၊ ဤတစုဈာန်နှစ်ပါးနှင့် ထူးသောအဖို့ရှိသည့် သမာဓိသည် ဖြူစင်ခြင်းမည်၏။ ထိုတွင် သမာပတ်မှထခြင်း ဝုဋ္ဌာနသည် အဘယ်နည်း။ အကြင်သမာပတ်မှထခြင်း၌ လိမ္မာသောသူ၏အဖြစ်သည် ရှိ၏။ ဤသဘောသည် ဝုဋ္ဌာနမည်၏။ ဤအရာ၌ ဟေတုအကြောင်းအားဖြင့် အရာဌာနအားဖြင့် အပိုင်းအခြားမဲ့ အနာဓိသအားဖြင့် အကြင်သိတတ်သော ဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ဤဉာဏ်ကို အလုံးစုံကုန်သော ဈာန်၊ ဝိမောက္ခ၊ သမာဓိ၊ သမာပတ်တို့၏ ညစ်ညူးခြင်း၊ ဖြူစင်ခြင်း၊ ဈာန်စသည်မှ ထခြင်းကိုသိတတ်သော (သံကိလေသဝေါဒါန

ဝုဋ္ဌာန)ဉာဏ်ဟူ၍လည်းကောင်း ၆-ခု မြောက်သော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အား
တော်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။

သတ္တမ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဝေမတ္တတာဉာဏ်

၆၃။ ဤသို့ ထိုထိုသမာဓိ၏သာလျှင် ဣန္ဒြေတို့၊ ဗိုလ်တို့၊ လုံ့လဝီရိယအားဖြင့်
အခြံအရံတရား ၃-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဣန္ဒြေတို့သည်သာလျှင် ဝီရိယ၏အစွမ်း
အားဖြင့် ဗိုလ်တို့ဖြစ်ကုန်၏။ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ခြင်းအနက်သဘောဖြင့် ဣန္ဒြေတို့ဖြစ်
ကုန်၏။ မတုန်လှုပ်စေနိုင်သော အနက်သဘောဖြင့် ဗိုလ်တို့ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ ထို
ဣန္ဒြေတို့၏ “ဤသူသည် အနုစားဣန္ဒြေရှိ၏၊ ဤသူသည် အလတ်စားဣန္ဒြေရှိ၏၊
ဤသူသည် အထက်စားဣန္ဒြေရှိ၏”ဟု အနုစား အလတ်စား အထက်စားရှိသည်၏
အဖြစ်ကို သိအပ်၏။ ထို ၃-ယောက်တို့တွင် အထက်စားဣန္ဒြေရှိသူကို အကျဉ်း
ဖြစ်သော အဆုံးအမဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမတော်မူ၏။ အလတ်စားဣန္ဒြေရှိသူ
ကို အကျဉ်းအကျယ်ဖြစ်သော အဆုံးအမဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမတော်မူ၏။ အနု
စားဣန္ဒြေရှိသူကို အကျယ်ဖြစ်သော အဆုံးအမဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဆုံးမတော်မူ
၏။ ထို ၃-ယောက်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် အထက်စားဣန္ဒြေရှိသူအား နူးညံ့
သောတရားဒေသနာကို ရည်ညွှန်းဟောကြား၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အလတ်
စားဣန္ဒြေရှိသူအား နူးလည်းနူးညံ့ ထက်လည်းထက်သော တရားဒေသနာကို ရည်
ညွှန်းဟောကြား၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် နုသောဣန္ဒြေရှိသောသူအား ထက်သော
တရားဒေသနာကို ရည်ညွှန်းဟောကြား၏။ ထို ၃-ယောက်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရား
သည် အထက်စားဣန္ဒြေရှိသူအား သမထကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်
အလတ်စားဣန္ဒြေရှိသူအား သမထ ဝိပဿနာကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရား
သည် အနုစားဣန္ဒြေရှိသူအား ဝိပဿနာကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။ ထို ၃-ယောက်တို့
တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် အထက်စားဣန္ဒြေရှိသူအား ထွက်မြောက်ခြင်းကို ဟော
တော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အလတ်စားဣန္ဒြေရှိသူအား အပြစ်ကိုလည်းကောင်း
ထွက်မြောက်မှုကိုလည်းကောင်း ညွှန်ပြတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အနုစား

ဣန္ဒြေရှိသူအား သာယာဖွယ်ကိုလည်းကောင်း အပြစ်ကိုလည်းကောင်း ထွက်
မြောက်မှုကိုလည်းကောင်း ညွှန်ပြတော်မူ၏။ ထို ၃-ယောက်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရား
သည် အထက်စားဣန္ဒြေရှိသူအား အဓိပညာသိက္ခာကို ပညတ်တော်မူ၏။ မြတ်
စွာဘုရားသည် အလတ်စားဣန္ဒြေရှိသူအား အဓိစိတ္တသိက္ခာကို ပညတ်တော်မူ၏။
မြတ်စွာဘုရားသည် အနုစားဣန္ဒြေရှိသူအား အဓိသီလသိက္ခာကို ပညတ်တော်မူ၏။

ဤဣန္ဒြေတို့၏အနုအလတ်အထက်သဘော၌ “ဤသူသည် ဤဘုံအဆင့်သို့
လည်းကောင်း ဤပွားခြင်းဘာဝနာသို့လည်းကောင်း ရောက်၏။ ဤအချိန်အခါ၌
ဤမည်သော အဆုံးအမဖြင့် ဤသူကား ဤသို့သော ဓာတ်ခံသဘောရှိ၏။ ထို
သူ၏ ဤသဘောကား အလိုအာသယတည်း။ ဤသဘောကား အဖန်ဖန်ဖြစ်တတ်
ကိန်းတတ်သော အနုသယတည်း။”ဟု အကြောင်းဟေတုအားဖြင့် အရာဌာနအား
ဖြင့် အပိုင်းအခြားမဲ့ အနောဓိသအားဖြင့် သိတတ်သော အကြင်ဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။
ဤဉာဏ်ကို တစ်ပါးသတ္တဝါတို့၏ တစ်ပါးပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (သဒ္ဓါစသော)ဣန္ဒြေတို့၏
ရင့်သည်၏အဖြစ်၊ မရင့်သည်၏အဖြစ်၊ ထူးသည်၏အဖြစ်ကို သိသော (ဣန္ဒြိယ
ပရောပရိယတ္တဝေမတ္တတာ) ဉာဏ်ဟူ၍လည်းကောင်း ၇-ခုမြောက်သော မြတ်စွာ
ဘုရားတို့၏ အားတော်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်၏။

အဋ္ဌမ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်နှင့်

နဝမ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်

ဤသို့ ထိုဉာဏ်တော်တို့တွင် များသောအပြားရှိသော ရှေး၌ နေဖူးသော ခန္ဓာ
အစဉ်ကို အကြင်အောက်မေ့၏။ အဘယ်သို့သောအပြားအားဖြင့် အောက်မေ့သနည်း။
၁-ဘဝကို လည်းကောင်း၊ ၂-ဘဝတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ၃-ဘဝတို့ကိုလည်းကောင်း၊
၄-ဘဝတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ၅-ဘဝတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘဝ-၁၀-တို့ကိုလည်း
ကောင်း၊ ဘဝ-၂၀-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘဝ-၃၀-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘဝ-၄၀-
တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘဝ-၅၀-တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘဝ အရာကိုလည်းကောင်း၊
ဘဝ အထောင်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘဝ အသိန်းကိုလည်းကောင်း၊ များစွာကုန်သော

ဘဝ အရာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ များစွာကုန်သော ဘဝအသိန်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ များစွာကုန်သော ဖြစ်ကပ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ များစွာကုန်သောပျက်ကပ်တို့ကိုလည်းကောင်း အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့၏။ “ငါသည် ဤမည်သော ဘဝ၌ ဤသို့ အမည်ရှိသည်၊ ဤသို့အနွယ်ရှိသည်၊ ဤသို့ အဆင်းရှိသည်၊ ဤသို့ အစာအာဟာရရှိသည်၊ ဤသို့ ချမ်းသာဆင်းရဲကို ခံစားလေ့ရှိသည်၊ ဤသို့ အသက်အပိုင်းအခြားရှိသည် ဖြစ်ပြီ။ ထိုငါသည် ထိုဘဝမှ စုတေသည်ရှိသော် ဤမည်သောဘဝ၌ ထင်ရှားဖြစ်၏။ ထိုဘဝ၌လည်း ဤသို့အမည်ရှိသည်၊ ဤသို့အနွယ်ရှိသည်၊ ဤသို့အဆင်းရှိသည်၊ ဤသို့အစာအာဟာရရှိသည်၊ ဤသို့ချမ်းသာဆင်းရဲကိုခံစားလေ့ရှိသည်၊ ဤသို့အသက်အပိုင်းအခြားရှိသည် ဖြစ်ပြီ။ ထိုငါသည် ထိုဘဝမှ စုတေသည်ရှိသော် ဤဘဝ၌ ဖြစ်လာ၏”ဟု အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့၏။ ဤသို့ အခြင်းအရာနှင့် တကွသော ညွှန်ပြခြင်းနှင့်တကွသော များသောအပြားရှိသော ရှေး၌နေဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့၏။

၆၄။ ထိုသို့အောက်မေ့ရာ၌ နတ်ပြည်သို့ကပ်ရောက်သော သတ္တဝါတို့တွင်လည်းကောင်း၊ လူ့ပြည်သို့ကပ်ရောက်သော သတ္တဝါတို့တွင်လည်းကောင်း၊ အပါယ်သို့ ကပ်ရောက်သောသတ္တဝါတို့တွင်လည်းကောင်း ဤပုဂ္ဂိုလ်အား လောဘ အစရှိသည်တို့သည် များကုန်၏၊ အလောဘ အစရှိသည်တို့သည် နည်းကုန်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်အား အလောဘ အစရှိသည်တို့သည် များကုန်၏၊ လောဘ အစရှိသည်တို့သည် နည်းကုန်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်အား အကြင်တရားတို့သည်လည်း များကုန်၏၊ အကြင်တရားတို့သည်လည်း နည်းကုန်၏၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤမည်သောဣန္ဒြေတို့ကို ဆည်းပူးအပ်ကုန်၏၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤမည်သောဣန္ဒြေတို့ကို မဆည်းပူးအပ်ကုန်။ ဤမည်သော ကမ္မာကုဋေ၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ကမ္မာအသိန်း၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ကမ္မာအထောင်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ကြားအန္တရကပ်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ထက်ဝက်သောကပ်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော နှစ်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ထက်ဝက်သောနှစ်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော လ၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ၁၅-ရက်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော တစ်နေ့၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ခဏမဟုတ်ကာလ၌လည်းကောင်း

ဤမည်သော မေ့လျော့ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ဤမည်သော ကြည်ညိုခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤဣန္ဒြေတို့ကို မဆည်းပူးအပ်ကုန်၊ ဤဣန္ဒြေတို့ကို ဆည်းပူး အပ်ကုန်၏ဟု သိ၏။ ဤသို့ ထိုထိုဘဝကို မြတ်စွာဘုရားသည် အောက်မေ့တော် မူသည်ဖြစ်၍ အကြွင်းမဲ့သိတော်မူ၏။ ထိုဘုရားဉာဏ်တော်တို့တွင် အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော လူတို့၏မျက်စိအမြင်ထက်ပိုလွန်သော အကြင်နတ်မျက်စိကဲ့သို့ သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိဉာဏ်ဖြင့် စုတေဆဲဖြစ်ကုန်သော ပဋိသန္ဓေနေဆဲဖြစ်သော၊ ယုတ်ကုန်သော၊ မြတ်ကုန်သော၊ အဆင်းလှကုန်သော၊ အဆင်းမလှကုန်သော၊ ကောင်းသောလားရာဂတိရှိကုန်သော၊ မကောင်းသောလားရာဂတိရှိကုန်သော၊ ကံအားလျော်စွာဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို မြင်တော်မူ၏။ “အရှင်တို့၊ စင်စစ် ဤသတ္တဝါတို့သည်ကား ကာယဒုစရိုက်နှင့် ပြည့်စုံကုန်၏၊ ဝစီဒုစရိုက်နှင့် ပြည့်စုံ ကုန်၏၊ မနောဒုစရိုက်နှင့် ပြည့်စုံကုန်၏၊ ဘုရားအစရှိသော အရိယာတို့ကို ကဲ့ရဲ့ စွပ်စွဲတတ်ကုန်၏၊ မှားသောအယူရှိကုန်၏၊ မှားသောအယူရှိသဖြင့် မကောင်းသော ကံကို ဆောက်တည်ကုန်၏၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည် ကိုယ်ခန္ဓာ၏ ပျက်ခြင်းကြောင့် သေသည်မှနောက်၌ ချမ်းသာမှကင်းသော မကောင်းမှုကိုပြုသောသူတို့၏လားရာ ဖြစ်သော ပျက်စီး၍ကျရာဖြစ်သော ငရဲ၌ ဖြစ်ကုန်၏” ဟု သိတော်မူ၏။ [ဆဋ္ဌမူ၌ ဤနေရာဝယ် ပါဠိစာပိုဒ်ဖြတ်သင့်သည်။]

အရှင်တို့ ဤသတ္တဝါတို့သည်ကား ကာယဒုစရိုက်နှင့် ပြည့်စုံကုန်၏၊ ဝစီ သုစရိုက်နှင့် ပြည့်စုံကုန်၏၊ မနောသုစရိုက်နှင့် ပြည့်စုံကုန်၏၊ ဘုရားအစရှိသော အရိယာတို့ကို မစွပ်စွဲ မကဲ့ရဲ့တတ်ကုန်၊ မဖောက်မပြန်မှန်သော အယူရှိကုန်၏၊ မဖောက်ပြန်မှန်သောအယူရှိသဖြင့် ကောင်းသောကံကို ဆောက်တည်ကုန်၏။ ထို သတ္တဝါတို့သည် ကိုယ်ခန္ဓာ၏ပျက်ခြင်းကြောင့် သေသည်မှနောက်၌ ကောင်းမှုကို ပြုသောသူတို့၏လားရာဖြစ်သော နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကုန်၏ ဟု သိတော်မူ၏။ ထို သတ္တဝါတို့တွင် နတ်ပြည်သို့ကပ်ရောက်ကုန်သော သတ္တဝါတို့တွင်လည်းကောင်း လူ့ပြည်သို့ကပ်ရောက်ကုန်သော သတ္တဝါတို့တွင်လည်းကောင်း အပါယ်သို့ကပ် ရောက်ကုန်သော သတ္တဝါတို့တွင်လည်းကောင်း ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့သဘောရှိ သော ကံကိုဤမည်သော ကမ္မာကုဋေ၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ကမ္မာအသိန်း

၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ကမ္ဘာအထောင်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ကမ္ဘာအရာ၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ကမ္ဘာ၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော အန္တရကပ်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ထက်ဝက်သောကပ်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော နှစ်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ထက်ဝက်သောနှစ်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော လ၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ၁၅-ရက်၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော တစ်နေ့၌လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ခဏမုဟုတ်၌လည်းကောင်း ဤမည်သော မေ့လျော့ခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ဤမည်သော ကြည်ညိုခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ဆည်းပူးအပ်၏”ဟု ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ဖြင့် မြင်တော်မူ၏။ ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိညာဏ်ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်အားဖြင့် ဤညာဏ် ၂-ပါးတို့ကို သိတတ်သော ညာဏ်တို့ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ၈-ခု မြောက်လည်းဖြစ်သော ၉-ခုမြောက်လည်းဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အားတော်ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဒဿမ သဗ္ဗာသဝပရိက္ခယဉာဏ်

ဤသို့ ထိုဘုရားဉာဏ်တော်တို့တွင် အကြင်အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သဗ္ဗညုတအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ အလုံးစုံသောတရားတို့ကို သိသာစွာ သိတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ရာဂမြူကင်းသော ရာဂအညစ်ကြေးကင်းသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ဗောဓိပင်ရင်း၌ ကိလေသမာရ်ကို အကြွင်းမဲ့သတ်ဖြတ်အပ်ပြီ။ အလုံးစုံသော အာသဝေါတို့ကို ကုန်စေတတ်သော ဤ(သဗ္ဗာသဝပရိက္ခယ)ဉာဏ်တော်သည် ၁၀-ခုမြောက်သော မြတ်စွာဘုရား၏ အားတော်မည်၏။ မှန်၏၊ ဘုန်းတော်ရှိတော်မူကုန်သော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ၁၀-ပါးသော ဉာဏ်တော်အားတော်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူကုန်၏။ ဤသို့ သိအပ်၏။

ဝိစယဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ဝိစယဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၃-ယုတ္တိဟာရသမ္မတ

၆၅။ ထိုဟာရသမ္မတ ၁၆-ပါးတို့တွင် ယုတ္တိဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျရောက်ရာ ယုတ္တိဟာရသမ္မတဟူသည် အဘယ်နည်း။

“ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍ မှန်ကန်သောအမြင်ကို ရှေ့သွားပြုလျက် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို သိ၍ ထိနမိဒ္ဓကို လွှမ်းမိုးနှိမ်နင်းနိုင်သော ရဟန်းသည် အလုံးစုံသော ဒုဂ္ဂတိဘဝတို့ကို ပယ်စွန့်နိုင်ရာ၏”ဟူသော ဥဒါန်းပါဠိတော်လာ ဂါထာပုံစံဖြင့် ယုတ္တိဟာရသမ္မတကို နားလည်အပ်၏။

(ထိုဂါထာတွင်) “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သော အကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍”ဟူသည်ကား “(သတိသံဝရဏန္တိယ သံဝရစသည်တို့ဖြင့်) စောင့်ရှောက်အပ်သောစိတ်ရှိသူအား (နေက္ခမ္မဝိတက်စသည့်) မှန်ကန်သော အကြံအစည်လျှင်ကျက်စားရာရှိသည် ဖြစ်လတ္တံ့”ဟူသော အနက်သည် သင့်မြတ်၏။ “မှန်ကန်သောအကြံလျှင်ကျက်စားရာရှိသူသည် မှန်ကန်သော အမြင်ရှိသူဖြစ်လတ္တံ့”ဟူသော အနက်သည် သင့်မြတ်၏။ “မှန်ကန်သောအမြင်ကို ရှေ့သွားပြုလျက်နေသူသည် (ယောနိသောမနသိကာရဖြင့်) ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို ထိုးထွင်းသိလတ္တံ့”ဟူသော အနက်သည် သင့်မြတ်၏။ “ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို ထိုးထွင်းသိသူသည် အလုံးစုံသော ဒုဂ္ဂတိဘဝတို့ကို ပယ်စွန့်လတ္တံ့”ဟူသော အနက်သည် သင့်မြတ်၏။ “အလုံးစုံသော ဒုဂ္ဂတိဘဝတို့ကို ပယ်စွန့်သူသည် အလုံးစုံသော ဒုဂ္ဂတိဘေးပရမ်းပတာကျရောက်သည့် အပါယ်ဘေးတို့ကို ကောင်းစွာ ကျော်လွန်လတ္တံ့”ဟူသော အနက်သည် သင့်မြတ်၏။ ဤသို့ သိအပ်၏။ [ဂါထာစာကိုယ်နှင့် အညီ သမ္မာသင်္ကပ္ပနှင့်သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင် ၂-ပါးကိုသာ ထုတ်သွားသည်။ ကြွင်းမဂ္ဂင်များ မထုတ်။ “ထိနမိဒ္ဓကို လွှမ်းမိုးနှိမ်နင်းနိုင်သော ရဟန်းသည် မပြတ်နိုးကြားလတ္တံ့”ဟူသော အနက်သည် သင့်မြတ်၏-ဟူသော စစ်စရာတစ်ချက် ထည့်မည်ဆို ထည့်လိုရသည်။ သဒ္ဓအတ္ထ ယုတ္တိဟာရ ၂-မျိုးအနက် အတ္ထယုတ္တိဟာရကို ထုတ်သွားသည်။]

ယုတ္တိဟာရသမ္မတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ယုတ္တိဟာရသမ္မတပြီး၏။

၄-ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္မာတ

၆၆။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် ပဒဋ္ဌာနဟာရ၏ ပေါင်းဆုံကျရောက်ရာ ပဒဋ္ဌာန ဟာရသမ္မာတဟူသည် အဘယ်နည်း။

“ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍”စသော ဂါထာပုံစံဖြင့် ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ်၏။ (ထိုဂါထာတွင်) “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား”ဟူသော စကားသည် သုစရိုက် ၃-ပါးတို့၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ [စိတ်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် သုစရိုက်သုံးပါးဖြစ်ပေါ်ကြောင်းဟု ဆိုလိုသည်။] “မှန်ကန်သော အကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်”ဟူသော စကားသည် သမထ၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ [သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် ဝိတက်ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါဖြစ်သောကြောင့် သမထဖြစ်ပေါ်ဖို့ အနီးကပ်ကျေးဇူးပြုသည့်အကြောင်းဟု ဆိုလိုသည်။] “မှန်သောအမြင်ကို ရှေ့သွားပြုလျက်”ဟူသော စကားသည် ဝိပဿနာ၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ [သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ဝိပဿနာဖြစ်ပေါ်ဖို့ အနီးကပ်ကျေးဇူးပြုသည့် အကြောင်းဟု ဆိုလိုသည်။] “ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို သိ၍”ဟူသောစကားသည် သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်အမြင်ဟူသော ဒဿနဘုံ၏ နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ [ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ဖို့ နီးကပ်သောအကြောင်းဟု ဆိုလိုသည်။] “ထိနမိဒ္ဓကို လွှမ်းမိုးနှိမ်နင်းနိုင်သော ရဟန်းသည်”ဟူသော စကားသည် ဝီရိယ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန်တည်း။ [ထိနမိဒ္ဓကို အောင်မြင်ခြင်းသည် ဝီရိယကောင်းခြင်း၏ အကြောင်းဟု ဆိုလိုသည်။] “အလုံးစုံသော ဒုဂ္ဂတိဘဝတို့ကို ပယ်စွန့်ရာ၏” ဟူသောစကားသည် ဘာဝနာ၏ နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်တည်း။

ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၅-လက္ခဏဟာရသမ္မာတ

၆၇။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် လက္ခဏဟာရ၏ ပေါင်းဆုံကျရောက်ရာ လက္ခဏဟာရသမ္မာတဟူသည် အဘယ်နည်း။

“ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍”စသော ဂါထာပုံစံဖြင့် လက္ခဏဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ်၏။ “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သော အကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍”ဟူသောဤစကားသည် (စိတ်ကိုစောင့်ရှောက်တတ်သော) သတိန္ဒြေတည်း။ သတိန္ဒြေကိုယူအပ်သည်ရှိသော် (တူသောလက္ခဏာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) (ဗောဓိပက္ခိယ) ဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့ကို ယူအပ်ကုန်၏။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြု၍”ဟူသော ဤစကား၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ယူအပ်သည်ရှိသော် အင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော အရိယာမဂ်ကို ယူအပ်၏။ ထိုသို့ယူခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်း။ အကြင်ကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိမှ သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပမှ သမ္မာဝါစာသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာဝါစာမှ သမ္မာကမ္မန္တသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာကမ္မန္တမှ သမ္မာအာဇီဝသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာအာဇီဝမှ သမ္မာဝါယာမသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာဝါယာမမှ သမ္မာသတိသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာသတိမှ သမ္မာသမာဓိသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာသမာဓိမှ မှန်ကန်သောလွတ်မြောက်မှုဝိမုတ္တိသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာဝိမုတ္တိမှ သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏ်အမြင်သည် စဖြစ်၏။ [ထိုသို့ယူခြင်းသည် ဝဋ်မှထွက်မြောက်တတ်သော လက္ခဏာအားဖြင့် တူသောကြောင့် ယူအပ်သတည်း။]

လက္ခဏဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

လက္ခဏဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၆-စတုဗျူဟဟာရသမ္မာတ

၆၈။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် စတုဗျူဟဟာရ၏ ပေါင်းဆုံကျရောက်ရာ စတုဗျူဟဟာရသမ္မာတသည် အဘယ်နည်း။ “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည် ဖြစ်၍”စသော ဂါထာပုံစံဖြင့် လက္ခဏဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ်၏။ “တဿှာ ရက္ခိတစိတ္တဿ” ဟူသော ဂါထာ၌ “ရက္ခိတံ-စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ကို၊ ပရိပါလီယတိ-ထက်ဝန်းကျင်မှစောင့်ရှောက်အပ်၏”စသည်ကား ထုတ်၍ဆိုခြင်း ဝိဂြိုဟ်နိရုတ္တိတည်း။

ဤဂါထာ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သည် အဘယ်နည်း။ “အကြင်သူတို့သည် ဒုဂ္ဂတိတို့မှ လွတ်လိုကုန်သည် ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့။ ထိုသူတို့သည် တရားကို ကျင့်လေ့ရှိကုန်သူတို့ ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့”ဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ဤဂါထာ၌ မြတ်စွာ ဘုရား၏အလိုတော်တည်း။

နိဒါန်းကို ဆိုဦးအံ့၊ ကောကာလိကသည် စိတ်ကိုမစောင့်ရှောက် တရားမကျင့်သောကြောင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ အရှင်မောဂ္ဂလာန်တို့၌ ပြစ်မှား၍ မဟာပဒုမ ငရဲ၌ ဖြစ်၏။

ပုဗ္ဗာပရသန္နိ ၄-မျိုးလာ ဒေသနာသန္နိကို ဆိုဦးအံ့၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သတိဟူသော အစောင့်အရှောက်ရှိသော စိတ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူ၏။ “သတိဖြင့် စိတ်ကို စောင့်ရှောက်အပ်၏”ဟု သုတ်တစ်သုတ်၌ မြတ်စွာဘုရား မိန့်တော်မူအပ်၏။ [စတုဗျူဟဟာရစည်းမျဉ်း ၄-မျိုးအနက် နိရုတ္တိနှင့် အဓိပ္ပာယ်ကို တိုက်ရိုက်ပြသည်။ နိဒါန်းနှင့် ပုဗ္ဗာပရသန္နိပါ ပြကြောင်းကို အဋ္ဌကထာအဖွင့်စသည်ကို နည်းမှီ၍ ဘာသာပြန်ထည့်လိုက်နိုင်သည်။ အကျယ်ကို ထိုအဖွင့်ကျမ်းများ၌ ရှုပါလေ။]

စတုဗျူဟဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

စတုဗျူဟဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၇-အာဝဇ္ဇဟာရသမ္မာတ

၆၉။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် အာဝဇ္ဇဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျရောက်ရာ အာဝဇ္ဇဟာရသမ္မာတသည် အဘယ်နည်း။ “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍”စသောဂါထာ ပုံစံဖြင့် အာဝဇ္ဇဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ်၏။ “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍”ဟူသော သဘောသည် သမထမည်၏။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြု၍”ဟူသော သဘောသည် ဝိပဿနာ မည်၏။ “ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို သိ၍”ဟူသော သဘောသည် ဒုက္ခသစ္စာ ကိုပိုင်းခြားသိခြင်းတည်း။ “ထိနမိဒ္ဓကို နိုင်နင်းသော ရဟန်းသည်”ဟူသော သဘော သည် သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်းတည်း။ “အလုံးစုံသော ဘဝဂတိတို့ကို စွန့်ရာ၏” ဟူသောသဘောသည် ချုပ်ခြင်း နိရောဓသစ္စာတည်း။ ဤသည်တို့ကား သစ္စာလေးပါး တို့တည်း။ [အာဝဇ္ဇဟာရလာ ပဒဋ္ဌာန်စည်းမျဉ်းကို တွေ့လိုက ပဒဋ္ဌာန်တုန်းက သမထ ဝိပဿနာ ၂-နေရာကို ဤ၌ယူ၍ စာညှိမှတ်သားပါ။ သစ္စာလေးပါးထုတ်ပုံကား အာဝဇ္ဇ ဟာရဝိဘင်္ဂီစည်းမျဉ်းနှင့် တူပေသည်။]

အာဝဇ္ဇဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။
အာဝဇ္ဇဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၈-ဝိဘတ္တိဟာရသမ္မာတ

၇၀။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် ဝိဘတ္တိဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျရောက် ရာ ဝိဘတ္တိဟာရသမ္မာတဟူသည် အဘယ်နည်း။ “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ် သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍”စသော ဂါထာပုံစံဖြင့် ဝိဘတ္တိဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ်၏။ ကုသိုလ်အသင်းအပင်း ပကွေ့ကို ကုသိုလ်အသင်းအပင်းပကွေ့ဖြင့် အကျယ်ပြဝေဖန်အပ်၏။ အကုသိုလ်

အသင်းအပင်းပက္ခကို အကုသိုလ်အသင်းအပင်းပက္ခဖြင့် အကျယ်ပြဝေဖန်အပ်၏။
[ဝိဘတ္တိစည်းမျဉ်း ၃-မျိုးအနက် ကုသိုလ်အကုသိုလ်ဓမ္မဟူသော ဓမ္မဝိဘတ္တိဖြင့် ထုတ်သွား
သည်။ အကျယ်ချဲ့ထုတ်ပုံ သိလိုက အဋ္ဌကထာစသည်မှာ ရှုပါ။]

ဝိဘတ္တိဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။
ဝိဘတ္တိဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၉-ပရိဝတ္တနဟာရသမ္မာတ

၇၁။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် ပရိဝတ္တနဟာရ၏ ပေါင်းဆုံကျရောက်
ရာ ပရိဝတ္တနဟာရသမ္မာတသည် အဘယ်နည်း။ “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်
သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာ ရှိသည်ဖြစ်၍”စသော
ဂါထာပုံစံဖြင့် ပရိဝတ္တနဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ်၏။ သမထဝိပဿနာကို
ပွားစေအပ်သည်ရှိသော် နိရောဓသစ္စာကိုလည်းကောင်း၊ ဖိုလ်ကိုလည်းကောင်း
(မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။) ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍သိအပ်၏။ သမုဒယသစ္စာကို
ပယ်အပ်၏။ (“အရက္ခိတေန စိတ္တေန-မစောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ဖြင့်”စသော
ဂါထာ၏) ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် (အရိယာ)မဂ်ကို ပွားစေအပ်ပြီး ဖြစ်၏။
[အာဝတ္တဟာရ၏စည်းမျဉ်းဖြစ်သည့် အကုသိုလ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အရိယာမဂ်
ဟူသော ဝိသဘာဝပဋိပက္ခအားဖြင့် ထုတ်ပုံပြသဘောတရားကို တွေ့ရသည်။]

ပရိဝတ္တနဟာရကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။
ပရိဝတ္တနဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၁၀-ဝေဝစနဟာရသမ္မာတ

၇၂။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် ဝေဝစနဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျရောက်
ရာ ဝေဝစနဟာရသမ္မာတဟူသည် အဘယ်နည်း။ “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်

သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍” စသော ဂါထာပုံစံဖြင့် ဝေဝစနဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ်၏။ “တဿှာ ရက္ခိတစိတ္တဿ” ဟူသော စကား၌ စိတ်၊ မနော၊ စိတ်ဝိညာဏ်၊ မနိန္ဒြေ၊ မနာယတန၊ အာရုံကို သိသောအခြင်းအရာ၊ အာရုံကို သိသူ၏အဖြစ်။ ဤကား စိတ်၏ ပရိယာယ်တည်း။ “သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော” ဟူသောစကား၌ မက်မောမှု ကင်းသောအကြံ-နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပ၊ စိတ်ဆိုးမှုကင်းသောအကြံ-အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပ၊ ညှဉ်းဆဲလိုမှုကင်းသော အကြံ-အဝိဟိသာသင်္ကပ္ပ။ ဤကား သမ္မာသင်္ကပ္ပပရိယာယ်သရုပ်တည်း။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော” ဟူသော ဤစကား၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သည်ကား ပညာလက်နက်၊ ပညာသန်လျက်၊ ပညာရတနာ၊ ပညာအရောင်အလင်း၊ ပညာကြာပွတ်တံ၊ ပညာပြသဒ်။ ဤကား သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ ပရိယာယ်ဝေဝစံတည်း။

ဝေဝစနဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ဝေဝစနဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၁၁-ပညတ္တိဟာရသမ္မာတ

၇၃။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် ပညတ္တိဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျရောက်ရာ ပညတ္တိဟာရသမ္မာတသည် အဘယ်နည်း။ “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍” စသောဂါထာပုံစံဖြင့် ပညတ္တိဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ်၏။ “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား” ဟူသော နာမပညတ်သည် သတိ၏ နီးကပ်သောအကြောင်းပြပဒဋ္ဌာနပညတ်တည်း။ “မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍” ဟူသော နာမပညတ်သည် သမထ၏ ပွားများမှုပြ ဘာဝနာပညတ်တည်း။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြု၍၊ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို သိ၍” ဟူသော နာမပညတ်သည် သောတာပတ္တိအမြင်ဒဿနဘုံ၏ ထားခြင်းပြနိက္ခေပပညတ်တည်း။ “ထိနမိဒ္ဒကို လွှမ်းမိုးနှိမ်နင်းနိုင်သည့်ရဟန်းသည်” ဟူသည်ကား သမုဒယသစ္စာ၏ အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်းပြ

အနဝသေသပဟာနပညတ်တည်း။ [ထိနမိဒ္ဓကို ရဟန္တာအဆင့်ရောက်မှ အကြွင်းမဲ့ ပယ်သဖြင့် ယင်းသို့ မိန့်သည်။] “အလုံးစုံသော ဒုဂ္ဂတိတို့ကို ပယ်စွန့်ရာ၏” ဟူသည် ကား မဂ်၏ ပွားများမှုပြ ဘာဝနာပညတ်တည်း။

ပညတ္တိဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။
ပညတ္တိဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၁၂-ဩတရဏဟာရသမ္မာတ

၇၄။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် ဩတရဏဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျရောက် ရာ ဩတရဏဟာရသမ္မာတသည် အဘယ်နည်း။ “ထို့ကြောင့် စောင့်ရှောက်အပ် သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍” စသော ဂါထာပုံစံဖြင့် ဩတရဏဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ်၏။ “ထို့ကြောင့် စောင့် ရှောက်အပ်သော စိတ်ရှိသူအား မှန်ကန်သောအကြံလျှင် ကျက်စားရာရှိသည်ဖြစ်၍” “သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွားပြု၍” ဟူသော စကား၌ (ပညိန္ဒြေ-ဟူသော) သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ယူ အပ်သည်ရှိသော် ဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့သည် ယူအပ်ကုန်၏။ ဤကား ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် ချ သွင်းခြင်းတည်း။

ထိုဣန္ဒြေတို့သည်သာလျှင် (ဉာဏသမ္ပယုတ်သဘောဖြင့်) ဝိဇ္ဇာဖြစ်၏။ ဝိဇ္ဇာ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာချုပ်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ်၏။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ချုပ်၏။ ဤအတူ အလုံးစုံသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဆောင်၍ သိအပ်၏။ ဤကား ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဖြင့် ချသွင်းခြင်းတည်း။

ထိုဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့ကိုသာလျှင် သီလက္ခန္ဓ၊ သမာဓိက္ခန္ဓ၊ ပညာက္ခန္ဓဟူသော သိက္ခာခန္ဓာ ၃-ပါးတို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ ဤကား ခန္ဓာတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်း တည်း။

ထိုဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့သည်သာလျှင် (လောကုတ္တရာ)သင်္ခါရ၌ အကျုံးဝင်ကုန်၏။ အကြင်(လောကုတ္တရာ)သင်္ခါရတို့သည် အာသဝေါ၏အာရုံမဟုတ်ကုန်၊ ဘဝ၏အစိတ်

အပိုင်း ဘဝင်္ဂလည်း မဟုတ်ကုန်။ ထို(လောကုတ္တရာ)သင်္ခါရတို့ကို ဓမ္မဓာတ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ ဤကား ဓာတ်တို့ဖြင့် သိမ်းယူခြင်းတည်း။

ထိုဓမ္မဓာတ်သည် ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်၏။ ယင်း(လောကုတ္တရာ)အာယတန သည် အာသဝေါ၏အာရုံမဟုတ်၊ ဘဝ၏အကြောင်းဘဝင်္ဂလည်း မဟုတ်။ ဤကား အာယတနတို့ဖြင့် ချသွင်းခြင်းတည်း။

ဩတရဏဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ဩတရဏဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၁၃-သောဓနဟာရသမ္မာတ

၇၅။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် သောဓနဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျရောက် ရာ သောဓနဟာရသမ္မာတသည် အဘယ်နည်း။ “တဿှာ ရက္ခိတစိတ္တဿ သမ္မာ သင်္ကပ္ပဂေါစရော” ဟူသော ဤဂါထာပုံစံဖြင့် သောဓနဟာရသမ္မာတကို နားလည် အပ်၏။ အကြင်အမေး၌ အားထုတ်အပ်သောအနက်သည် သုတ်သင်အပ်ပြီး ဖြစ်၏။ ထိုအမေးသည် ဖြေအပ်ပြီးဖြစ်၏။ အကြင်အမေး၌ကား အားထုတ်အပ်သော အနက် သည် မသုတ်သင်အပ်သေးမစင်ကြယ်သေး၊ ထိုရွှေလောက် ထိုအမေးသည် ဖြေ အပ်ပြီးမဖြစ်။ [ဘာသာစကားပြောဆိုင်ရာ ပညာရေးအမြင်ဖြင့် သောဓနဟာရသမ္မာတ ထုတ်ပါက “ဤတဿှာ-စသော ဂါထာသည် အမေးမဟုတ်သဖြင့် အဖြေထဲပါဝင်၏။ ထို အဖြေသည်လည်း ရဟန္တာဖြစ်သည်အထိကျင့်စဉ်ပြည့်စုံသောကြောင့် အာရမ္မသုဒ္ဓိဖြစ် သည်”ဟု ထုတ်အပ်၏။]

သောဓနဟာရ သမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

သောဓနဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၁၄-အဓိဋ္ဌာနဟာရသမ္မာတ

၇၆။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် အဓိဋ္ဌာနဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျရောက်ရာ အဓိဋ္ဌာနဟာရသမ္မာတသည် အဘယ်နည်း။ “တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော” ဟူသော ဤဂါထာပုံစံဖြင့် အဓိဋ္ဌာနဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ်၏။

“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ”ဟူသည်ကား (စိတ်၏)တူသည်၏အဖြစ်တည်း။ စိတ်၊ မနော၊ ဝိညာဏ်ဟူသည်ကား (စိတ်၏)ထူးခြားသည်၏အဖြစ်တည်း။ “သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော”ဟူသည်ကား (ဝိတက်၏) တူသည်၏ အဖြစ်တည်း။ နေက္ခမသင်္ကပ္ပ၊ အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပ၊ အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပဟူသည်ကား (ဝိတက်၏)ထူးခြားသည်၏ အဖြစ်တည်း။ “သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော”ဟူသည်ကား (ပညာ၏) အကျဉ်းသာမညတစ်ခုတည်း၏အဖြစ်တည်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သည်ကား ဒုက္ခသစ္စာ၌ အကြင်ဉာဏ်သည်၊ သမုဒယသစ္စာ၌ အကြင်ဉာဏ်သည်၊ နိရောဓသစ္စာ၌ အကြင်ဉာဏ်သည်၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သောအကျင့် မဂ္ဂသစ္စာ၌ အကြင်ဉာဏ်သည်၊ မဂ္ဂင် ၈-ပါး၌ အကြင်ဉာဏ်သည်၊ ဟေတုအကြောင်း၌ အကြင်ဉာဏ်သည်၊ ဟေတုအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော အကျိုးတရားတို့၌ အကြင်ဉာဏ်သည်၊ အကြောင်းပစ္စည်း၌ အကြင်ဉာဏ်သည်၊ အကြောင်းပစ္စည်းကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော အကျိုးတရားတို့၌ အကြင်ဉာဏ်သည်၊ ထိုထိုဓမ္မအစရှိသည်တို့၌ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာသိသော အကြင်ဉာဏ်အမြင်သည် အကြင် ထိုးထွင်းသိခြင်းသည် အကြင်ကောင်းစွာထိုးထွင်းသိခြင်းသည် အကြင်အမှန်သစ္စာအားဖြင့် ရောက်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဤကား (ပညာ၏)အကျယ်ထူးခြားသည်၏အဖြစ်တည်း။

“ဥ တွာန ဥဒယဗ္ဗယံ”ဟူသော သဘောသည် တစ်ခုတည်း၏အဖြစ်တည်း။ ဥဒယ-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ သင်္ခါရဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။ ဤအတူ အလုံးစုံသော (အနုလုံပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း သမုဒယ ဖြစ်၏။ ဝယ=ဗယ-ဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ်၏။ ဤအတူ အလုံးစုံသော (ပဋိလုံပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်) တရားတို့၏ ချုပ်ခြင်းဝယ=ဗယသည် ဖြစ်၏။ ဤကား ထူးခြားသည်၏ အဖြစ်

တည်း။ [ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရှုထောင့်ကနေ ထူးခြားအောင် တင်ပြသွားသည် ဟု သိပါ။]

“ထိနမိဒ္ဓါဘိဘူ ဘိက္ခူ”ဟူသော သဘောသည် အကျဉ်းသာမညတစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်တည်း။ ထိနမည်သည်ကား စိတ်၏ အကြင်မခန့်ငြားသောအဖြစ်တည်း၊ အကြင် နာမ်အမှု၌ပြုမကောင်းသောအဖြစ်တည်း။ မိဒ္ဓမည်သည်ကား နာမကာယ၏ အကြင် တွန့်သောအဖြစ်တည်း။ ဤကား ထူးခြားသည်၏ အဖြစ်တည်း။ “သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇေဟ” ဟူသော သဘောသည် အကျဉ်းသာမညတစ်ခုတည်း၏အဖြစ် တည်း။ နတ်လူတို့ကိုမူလည်း ထောက်ဆ၍ အပါယ်တို့သည် ဒုဂ္ဂတိမည်၏။ နိဗ္ဗာန် ကိုမူလည်း ထောက်ဆ၍ နတ်လူအလုံးစုံတို့သည် ဒုဂ္ဂတိမည်၏။ ဤကား အကျယ် ထူးခြားသည်၏ အဖြစ်တည်း။ [ဆဋ္ဌမူ၌ အဖွင့်ခံပုဒ်များကို ရှေးနည်းတူ အဖွင့်အပိတ် ကော်မာတို့ဖြင့် ဤသမ္မာတနေရာနှင့် နောက်ကသမ္မာတနေရာတို့၌ ပြသင့်ရာကို မပြမိဘဲ ကျန်ခဲ့သည်။]

အဓိဋ္ဌာနဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။
အဓိဋ္ဌာနဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၁၅-ပရိက္ခာရဟာရသမ္မာတ

၇၇။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် ပရိက္ခာရဟာရ၏ ပေါင်းဆုံကျရောက် ရာ ပရိက္ခာရဟာရသမ္မာတဟူသည် အဘယ်နည်း။ “တဿှာ ရက္ခိတစိတ္တဿ သမ္မာ သကံပွဂေါစရော”ဟူသော ဂါထာပုံစံဖြင့် ပရိက္ခာရဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ် ၏။ ဤ ဂါထာသည် သမထဝိပဿနာ၏ အကြောင်းတရား(ပရိက္ခာရ)တည်း။ [ထို အကြောင်းတရားကို ပရိက္ခာရစည်းမျဉ်းလာ ဟေတုပရိက္ခာရလား ပစ္စယပရိက္ခာရလား ဟု စူးစမ်းနိုင်သည်။]

ပရိက္ခာရဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။
ပရိက္ခာရဟာရသမ္မာတပြီး၏။

၁၆-သမာရောပနဟာရသမ္မာတ

၇၈။ ထိုဟာရသမ္မာတ ၁၆-ပါးတို့တွင် သမာရောပနဟာရ၏ပေါင်းဆုံကျ
ရောက်ရာ သမာရောပနဟာရသမ္မာတဟူသည် အဘယ်နည်း။

“တဿှာ ရက္ခိတစိတ္တဿ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော။

သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရက္ခာရော၊ ဥ တွာန ဥဒယဗ္ဗယံ။

ထိနမိဒ္ဓါဘိက္ခု ဘိက္ခု၊ သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇေဟေ” ဟူသော ဂါထာပုံစံဖြင့်
သမာရောပနဟာရသမ္မာတကို နားလည်အပ်၏။ (ထိုဂါထာတွင်) “တဿှာ ရက္ခိတ
စိတ္တဿ”ဟူသော စကားသည် သုစရိုက် ၃-ပါးတို့၏ နီးကပ်သော အကြောင်း
ပဒဋ္ဌာန်တည်း။ စိတ်ကို စောင့်ရှောက်အပ်သည်ရှိသော် ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံ
ဟူသော ထိုသုစရိုက်ကို စောင့်ရှောက်အပ်သည် ဖြစ်တော့၏။

“သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရက္ခာရော”ဟူသည်ကား သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ပွားစေအပ်သည်ရှိသော်
မြတ်သော အင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောမဂ်ကို ပွားစေအပ်သည် ဖြစ်တော့၏။
အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ပွားစေအပ်သည် ဖြစ်သနည်း။ အကြင်ကြောင့် သမ္မာ
ဒိဋ္ဌိမှ သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပမှ သမ္မာဝါစာသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာ
ဝါစာမှ သမ္မာကမ္မန္တသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာကမ္မန္တမှ သမ္မာအာဇီဝသည် စဖြစ်၏။
သမ္မာအာဇီဝမှ သမ္မာဝါယာမသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာဝါယာမမှ သမ္မာသတိသည်
စဖြစ်၏။ သမ္မာသတိမှ သမ္မာသမာဓိသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာသမာဓိမှ မှန်ကန်သော
လွတ်မြောက်မှုသမ္မာဝိမုတ္တိသည် စဖြစ်၏။ သမ္မာဝိမုတ္တိမှ မှန်ကန်သော လွတ်မြောက်
မှုကိုသိသော သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏ်အမြင်သည် စဖြစ်၏။ ဤဝိမုတ္တိဉာဏ်အမြင်သည်
ခန္ဓာကမ္မဇရုပ်အကြွင်းမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ ခန္ဓာကမ္မဇရုပ်အကြွင်းမရှိသော
နိဗ္ဗာနဓာတ်လည်း ဖြစ်၏။ (ဤပြခဲ့သောအကြောင်း ကြောင့် ပွားစေအပ်သတည်း။)
[သမာရောပနထုတ်နည်းစည်းမျဉ်း ၄-မျိုးအနက် ပဒဋ္ဌာနနှင့် ဘာဝနာသမာရောပနကို
တိုက်ရိုက်ထုတ်ပြသွားသည်။]

သမာရောပနဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

သမာရောပနဟာရသမ္မာတပြီး၏။

ဟာရသမ္မာတနိဂုံး

ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် “ရှေးဦးစွာ ဟာရ ၁၆-ပါးတို့ကို (အဖွင့်ခံ သံဝဏ္ဏတဗ္ဗသုတ်၌ ယှဉ်အပ်ကုန်လျက်) “(နည်းငါးနည်းအနက်) ဒိသာ လောစနနည်းဖြင့် အတ္တနယ၏ ဒိသာဖြစ်ကုန်သော ဓမ္မတို့ကို ကြည့်ရှုပြီးနောက် အင်္ဂုသနည်းဖြင့် အကျဉ်းပေါင်းရုံး၍ အတ္တနယ ၃-ပါးတို့ဖြင့် သုတ်ပါဠိကို ပြရာ ၏”ဟု (ဂါထာနံပါတ် ၂၂-၌) မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ဟာရသမ္မာတကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

ဟာရသမ္မာတပြီး၏။

အခန်း(၂)ပြီး၏။

အခန်း(၃)

နယသမုဋ္ဌာန

[နယသမုဋ္ဌာန်ကို မဖတ်ခင် နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်း၌ တဏှာ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ တို့နှင့်တကွ သစ္စာဖွဲ့နည်းပါပုံ၊ တိပုက္ခလနည်း၌ အကုသိုလ်မူလ ၃-ပါး၊ ကုသိုလ်မူလ ၃-ပါး စသည်တို့ပါပုံ၊ သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်း၌ ဝိပလ္လာသ ၄-ပါး၊ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့ပါပုံကို နယနိဒ္ဒေသဝါရလော ဂါထာအမှတ် ၁၇-စသည်အရ ပြန်လည်သတိရထားပါ။]

နန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်း၏ နယသမုဋ္ဌာန်

မူလနှစ်ဖြာ အနမတဂ္ဂတရားကို ဓမ္မစကြာဖြင့် ချိတ်ဆက်ဟောထားပုံ

၇၉။ ထိုဟာရနယ-စသည်တို့၌ နည်းတို့၏ဖြစ်ကြောင်း နယသမုဋ္ဌာန်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ အဝိဇ္ဇာ၏လည်းကောင်း ဘဝတဏှာ၏လည်းကောင်း ရှေးဖြစ်သော အစွန်းအပိုင်းအခြားသည် မထင်ရှား။ ထိုဝိဇ္ဇာနှင့် ဘဝတဏှာတို့တွင် အဝိဇ္ဇာသည် အပိတ်အကာ နီဝရဏတည်း။ တဏှာသည် အနှောင်အဖွဲ့ သံယောဇဉ်တည်း။ အဝိဇ္ဇာဖုံးလွှမ်းပိတ်ကာခြင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် အဝိဇ္ဇာနှင့်ယှဉ်တွဲကုန်သည် ဖြစ်၍ (ဝိပလ္လာသ ၁၂-ပါးဟူသော) အဝိဇ္ဇာ၏အဖော်အသင်းဖြင့် လှည့်လည်သွားလာကြကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့ကို (အဝိဇ္ဇာအုပ်စုဝင်) ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသူတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ တဏှာဟူသောနှောင်ဖွဲ့ခြင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် တဏှာနှင့် ယှဉ်တွဲကုန်သည်ဖြစ်၍ (၁၀၈ ပါးရှိသော) တဏှာ၏ အဖော်အသင်းဖြင့် လှည့်လည်သွားလာကြကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့ကို တဏှာစရိုက်ရှိသူတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ (ထိုတွင်) ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဤသာသနာမှ အပ၌ ရဟန်းပြုကုန်၍ မိမိကိုယ်ကို ပူပန်စေတတ်သော အတ္တကိလမထအကျင့်ကို လုံ့လပြုကုန်သည်ဖြစ်၍ နေ

ကုန်၏။ တဏှာစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဤသာသနာမှ အပ၌ ရဟန်းပြု ကုန်၍ ကာမဂုဏ်တို့၌ ကာမသုခကို မှီဝဲသုံးဆောင်သော ကာမသုခလ္လိကအကျင့် ကို လုံ့လပြုကုန်သည်ဖြစ်၍ နေကုန်၏။

ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဤသာသနာမှ အပ၌ ရဟန်းပြုကုန်၍ မိမိ ကိုယ်ကို ပူပန်စေတတ်သော အတ္တကိလမထအကျင့်ကို လုံ့လပြုကုန်သည်ဖြစ်၍ အကြင်ကြောင့် နေကုန်၏။ တဏှာစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဤသာသနာမှ အပ၌ ရဟန်းပြုကုန်၍ ကာမဂုဏ်တို့၌ ကာမသုခကို မှီဝဲသုံးဆောင်သော ကာမ သုခလ္လိကအကျင့်ကို လုံ့လပြုကုန်သည်ဖြစ်၍ အကြင်ကြောင့် နေကုန်၏။ ထိုသို့ နေရာ၌ အကြောင်းကားအဘယ်နည်း။ ဤသာသနာမှ အပ၌ သစ္စာကိုပိုင်းခြား သိခြင်းသည် မရှိ။ သစ္စာလေးပါးကို ပြတတ်သော ဒေသနာသည်လည်းကောင်း သမထဝိပဿနာတို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း ကိလေသာ တို့၏ ငြိမ်းခြင်းသုခကို ရခြင်းသည်လည်းကောင်း အဘယ်ကြောင့် ရှိအံ့နည်း။ ထို သာသနာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းခြင်းသုခကို မသိကုန်သောကြောင့် ဖောက်ပြန်သော မိစ္ဆာနုလုံးသွင်းမှု၌ တည်သောစိတ်ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ “ချမ်းသာ ဖြင့် ချမ်းသာသည်မရှိ၊ ဆင်းရဲဖြင့် ချမ်းသာမည်သည်ကို ရအပ်၏”ဟု ဆိုကုန်ပြီ။ “အကြင်သူသည် ကာမဂုဏ်တို့ကို မှီဝဲ၏၊ ထိုသူသည် လောကကို ကြီးပွားတိုးတက် စေ၏။ အကြင်သူသည် လောကကို ကြီးပွားတိုးတက်စေ၏၊ ထိုသူသည် များစွာ သော ကောင်းမှုကို ပွားစေ၏”ဟု ထိုသူတို့သည် ဤသို့သောအမှတ်ရှိကုန်သော ကြောင့် ဤသို့သောအမြင်ရှိကုန်သောကြောင့် ဒုက္ခဖြင့် သုခကို တောင့်တကုန် လျက် ကာမဂုဏ်တို့၌ ကောင်းမှုဟုအမှတ်ရှိကုန်သောကြောင့် မိမိကိုယ်ကို ပူပန် စေတတ်သော အတ္တကိလမထအကျင့်ကို လုံ့လပြုကုန်၍လည်းကောင်း၊ ကာမဂုဏ် တို့၌ ကာမသုခကိုမှီဝဲသုံးဆောင်သော ကာမသုခလ္လိကအကျင့်ကို လုံ့လပြုကုန်၍ လည်းကောင်း နေကုန်၏။ [ရှေ့က “အကြောင်းကား အဘယ်နည်း”ဟူသော မေးခွန်း၏ အဖြေသည် ဤနေရာတွင် ဖြေဆိုပြီးဖြစ်၏။] ထိုသူတို့သည် ထိုအတိုင်း အမှားသိသည် ဖြစ်ကုန်လျက် ကိလေသာရောဂါကိုသာလျှင် ကြီးပွားစေကုန်၏။ ကိလေသာ

အိုင်းအမာကိုသာလျှင် ကြီးပွားစေကုန်၏။ ကိလေသာမြားငြောင့်ကိုသာလျှင် ကြီးပွားစေကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် ကိလေသာရောဂါသည် အလွန်လွှမ်းမိုးနှိပ်စက် အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ကိလေသာအိုင်းအမာသည် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ကိလေသာမြားငြောင့်ဖြင့် စူးဝင်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ငရဲတိရစ္ဆာန်ပြိတ္တာအသုရာတို့၌ ပေါ်ခြင်းငုပ်ခြင်း(ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသေခြင်း)တို့ကို ပြုကုန်လျက် အယုတ်အမြတ် သဘောကို ခံစားကုန်လျက် ကိလေသာရောဂါ အိုင်းအမာ မြားငြောင့်အနာ ကုသ ဖို့ရာ ဆေးကို မရကြကုန်။ ထိုတွင် အတ္တကိလမထာနုယောဂအကျင့်သည်လည်း ကောင်း ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂအကျင့်သည်လည်းကောင်း အညစ်တရား သံကိလေသမည်၏။ သမထဝိပဿနာသည် အဖြူတရား ဝေါဒါနမည်၏။ အတ္တ ကိလမထာနုယောဂအကျင့်သည်လည်းကောင်း ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂအကျင့် သည်လည်းကောင်း ရောဂါမည်၏။ သမထဝိပဿနာသည် ရောဂါကိုဖျက်တတ် ငြိမ်းစေတတ်သော ဆေးမည်၏။ အတ္တကိလမထာနုယောဂအကျင့်သည်လည်း ကောင်း ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂအကျင့်သည်လည်းကောင်း အိုင်းအမာမည်၏။ သမထဝိပဿနာသည် အိုင်းအမာကိုဖျက်တတ် ငြိမ်းစေတတ်သော ဆေးမည်၏။ အတ္တကိလမထာနုယောဂအကျင့်သည်လည်းကောင်း ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ အကျင့်သည်လည်းကောင်း မြားမည်၏။ သမထဝိပဿနာသည် မြားကိုနုတ်တတ် သော ဆေးမည်၏။ [အများသိ မူလနှစ်ဖြာ အနမတဂ္ဂတရားကို ဓမ္မစကြာဖြင့် ချိတ်ဆက် ဟောထားပုံ ဆန်းသစ်သည်။]

သစ္စာ ၄-ပါးဖွဲ့ပြပုံ

ထိုတွင် ကာမအတ္တအစွန်းနှစ်ပါးဟူသော သံကိလေသရှိသော ရုပ်နာမ်ကာယ သည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ထိုဒုက္ခ၌လွန်စွာကပ်ငြိတတ်သော တဏှာသည် သမုဒယ သစ္စာမည်၏။ တဏှာချုပ်ခြင်းသည် ဒုက္ခချုပ်ခြင်းနိရောဓသစ္စာမည်၏။ သမထ ဝိပဿနာသည် ဒုက္ခချုပ်ရာသို့ ရောက်စေတတ်သော အကျင့်(မဂ္ဂသစ္စာ)မည်၏။ ဤသည်တို့ကား သစ္စာ ၄-ပါးတို့မည်၏။ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိအပ်၏။

သမုဒယသစ္စာကို ပယ်အပ်၏။ မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားစေအပ်၏။ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ပြခြင်း

၈၀။ ထိုတွင် (အဝိဇ္ဇာ)ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရုပ်ကို အတ္တကောင်အားဖြင့် ကပ်ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ ဝေဒနာကို၊ သညာကို၊ သင်္ခါရတို့ကို၊ ဝိညာဏ်ကို အတ္တကောင်အားဖြင့် ကပ်ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ တဏှာစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရုပ်ရှိသော အတ္တကောင်ကို ကပ်ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ အတ္တကောင်၌မူလည်း ရုပ်ကို၊ ရုပ်၌မူလည်း အတ္တကောင်ကို ကပ်ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ ဝေဒနာရှိသော၊ သညာရှိသော၊ သင်္ခါရတို့ရှိသော၊ ဝိညာဏ်ရှိသော အတ္တကောင်ကို ကပ်ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ အတ္တကောင်၌မူလည်း ဝိညာဏ်ကို ကပ်ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ ဝိညာဏ်၌မူလည်း အတ္တကောင်ကို ကပ်ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ ဤကပ်၍ စွဲလမ်းမှုကို စွဲစရာဝတ္ထု ၂၀-ရှိသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ [သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-၌ ဒိဋ္ဌိ စရိုက်ရခြင်းသည် မထူးဆန်း၊ တဏှာစရိုက်ရပုံ ယူပြခြင်းသည် ထူးဆန်းသည်။ သဒ္ဓါတတ်သူများအနေဖြင့် ရှိ-အဿတ္တိတဒ္ဓိတ်သဘော 'ဧတံ မမ' သဘောတို့ဖြင့် တဏှာသည် မက်စရာလေးနှင့်အတူ ငဲ့ဟာဟု ယူပုံကို သိနိုင်သည်။]

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ဆန့်ကျင်ဘက် သမ္မာဒိဋ္ဌိစသည်

ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ (ပယ်တတ်သော)ဆန့်ကျင်ဘက်ကား လောကုတ္တရာဖြစ်သော (သောတာပတ္တိမဂ်) သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်လည်းကောင်း၊ (ထို)သမ္မာဒိဋ္ဌိသို့ အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်ကုန်သော (ပယ်တတ်သောတရားတို့ကား) သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိတို့တည်း။ ဤကား မြတ်သောအင်္ဂါ ၈-ပါးရှိသော မဂ်တည်း။ ထိုအရိယမဂ္ဂင် ၈-ပါးတို့သည် သီလက္ခန္ဓာ၊ သမာဓိက္ခန္ဓာ၊ ပညာက္ခန္ဓာအားဖြင့် ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့တည်း။ သီလက္ခန္ဓာနှင့် သမာဓိက္ခန္ဓာသည် သမထမည်၏။ ပညာက္ခန္ဓာသည် ဝိပဿနာမည်၏။ ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိ

စသည်တို့တွင် သက္ကာယ(လောကီရုပ်နာမ်)သည် ဒုက္ခသစ္စာ မည်၏။ သက္ကာယ ဖြစ်ကြောင်း(တဏှာ)သည် ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာ မည်၏။ သက္ကာယ၏ ချုပ်ရာ(နိဗ္ဗာန်)သည် ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာနိရောဓသစ္စာ မည်၏။ မြတ်သောအင်္ဂါ ၈-ပါး နှင့် ပြည့်စုံသောမဂ်သည် ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဤသည်တို့ကား သစ္စာ ၄-ပါးတို့တည်း။ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိအပ်၏။ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်စွန့်အပ်၏။ မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားစေအပ်၏။ နိရောဓ သစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ဥဇ္ဈေဒ သဿတအားဖြင့် ခွဲပုံ

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရုပ်ကို အတ္တကောင်အားဖြင့် ကပ် ရောက်ကုန် စွဲလမ်းကုန်၏။ ဝေဒနာကို၊ သညာကို၊ သင်္ခါရတို့ကို၊ ဝိညာဏ်ကို အတ္တ ကောင်အားဖြင့် ကပ်ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို “ပြတ်ဆဲ ဥဇ္ဈေဒအယူ ကို ဆိုလေ့ရှိကုန်သူတို့” ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရုပ်ရှိသော အတ္တကောင်ကို ကပ်ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ အတ္တကောင်၌မူလည်း ရုပ်ကို ကပ် ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ ရုပ်၌မူ၌လည်း အတ္တကောင်ကို ကပ်ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ အကြင်သူတို့သည် ဝေဒနာရှိသော အတ္တကောင်ကို၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သညာ ရှိသော အတ္တကောင်ကို၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သင်္ခါရတို့ရှိသော အတ္တကောင်ကို၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဝိညာဏ်ရှိသော အတ္တကောင်ကို ကပ်ရောက်စွဲလမ်းကုန်၏။ အတ္တကောင်၌မူလည်း ဝိညာဏ်ကို၊ ဝိညာဏ်၌မူလည်း အတ္တကောင်ကို ကပ်ရောက် စွဲလမ်းကုန်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို “တည်မြဲသဿတအယူကို ဆိုလေ့ရှိကုန်သူတို့”ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ထိုတွင် ဥဇ္ဈေဒအယူ သဿတအယူတို့သည် အစုအဖွဲ့အစွန်း ၂-ပါး တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤဆန့်ကျင်ဘက်အစွန်း ၂-ပါးသည် သံသရာ၏ ဖြစ်ပွားခြင်းတည်း။ ထိုအစွန်း ၂-ပါး၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကား မဇ္ဈိမပဋိပဒါအရိယအဋ္ဌင်္ဂီကမဂ်တည်း။ ဤ မဂ်သည် သံသရာ၏ ဆုတ်နစ်ခြင်းတည်း။ ထိုတွင် သံသရာ၏ ဖြစ်ပွားခြင်းသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ထိုသံသရာဖြစ်ပွားခြင်း၌ ကပ်ငြိတတ်သော တဏှာသည် သမုဒယ

သစ္စာမည်၏။ တဏှာ၏ချုပ်ရာသည် ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာနိရောဓသစ္စာမည်၏။ မြတ်သော အင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောမဂ်သည် ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့် ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ ဤသည်တို့ကား သစ္စာ ၄-ပါးတို့တည်း။ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိအပ်၏။ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်အပ်၏။ မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားစေအပ်၏။ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။

ဗောဓိပက္ခိယတရား ၄၃-ပါး

ထိုတွင် ဥစ္ဆေဒဝါဒနှင့် သဿတဝါဒသည် အကျဉ်းအားဖြင့် တည်ရာဝတ္ထု ၂၀-ရှိသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။ အကျယ်အားဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၆၂-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအကျဉ်းအကျယ် ဒိဋ္ဌိတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ပယ်တတ်သောတရားကား ဗောဓိ ပက္ခိယတရား ၄၃-ပါး၊ ဝိမောက္ခတရား ၈-ပါး၊ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါးတို့တည်း။ မိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိ ၆၂-ပါးတို့သည် မောဟနှင့် (ဘဝတဏှာဟူသော) ကွန်ယက်ဇာလလည်း မည်၏။ အစမရှိအဆုံးမရှိသော ကာလပတ်လုံး ဖြစ်၏။ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၄၃-ပါးတို့သည် (ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်ဟူသော) ဉာဏ်ဝရဇိန်တည်း။ မောဟနှင့် (ဘဝတဏှာ) ဇာလကွန်ယက်တို့ကို ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးတတ်၏။ ထိုတွင် မောဟသည် အဝိဇ္ဇာ မည်၏။ ဇာလသည် ဘဝတဏှာမည်၏။ ထို့ကြောင့် “အဝိဇ္ဇာ၏လည်းကောင်း ဘဝတဏှာ၏လည်းကောင်း ရှေ့အဖို့အစွန်းသည် မထင်ရှား”ဟု (နယသမုဋ္ဌာန် အစတွင်) မိန့်ဆိုအပ်၏။ [ထိုတွင် ဗောဓိပက္ခိယတရား ၄၃-ပါးဟူသည် အများသိ ဗောဓိ ပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးတွင် အနိစ္စသညာ၊ ဒုက္ခသညာ၊ အနတ္တသညာ၊ ပဟာနသညာ၊ ဝိရာဂ သညာ၊ နိရောဓသညာဟူသော သညာ ၆-ပါး ပေါင်းထည့်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဝိမောက္ခ ၈-ပါး လွယ်ပြီ။ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါးအရ ဤနေတ္တိကျမ်း ပိုဒ်ရေ ၅၅-လာ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး ကို ယူပါ။]

အဆိုးနှင့် အကောင်း အချိတ်အဆက်ရှိပုံ

၈၁။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသာသနာ၌ ရဟန်းဝတ်

သော် ခေါင်းပါးသဖြင့် အစဉ်ထာဝရမြဲသော အသက်မွေးခြင်း ရှိ၏၊ ခေါင်းပါးခြင်း၌ အလွန်ရှိသေးခြင်းရှိ၏။ တဏှာစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသာသနာ၌ ရဟန်းဝတ်သော် အကျင့်သိက္ခာ၌ အစဉ်ထာဝရမြဲသော အကျင့်ရှိ၏၊ သိက္ခာ၌ အလွန်ရှိသေးခြင်းရှိ၏။ ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သောသဘောဖြစ်၍ ဆုံးဖြတ်စွဲမြဲတတ်သော သမ္မတ္တနိယာမမဂ်သို့ သက်ဝင်သည်ရှိသော် ပညာဟူသောသဘောသို့ အစဉ်လိုက်လေ့ရှိသည့် “ဓမ္မာနုသာရီ” ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ တဏှာစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သောသဘောဖြစ်၍ ဆုံးဖြတ်စွဲမြဲတတ်သော သမ္မတ္တနိယာမမဂ်သို့ သက်ဝင်သည်ရှိသော် သဒ္ဓါတရားသို့ အစဉ်လိုက်လေ့ရှိသည့် “သဒ္ဓါနုသာရီ”ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သုခဖြစ်သော အကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း နှေးသော အသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း လျင်မြန်သော အသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဝဋ်မှ ထွက်၏။ တဏှာစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒုက္ခဖြစ်သော အကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း နှေးသောအသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း လျင်မြန်သောအသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း ဝဋ်မှ ထွက်၏။

ထိုသို့ ဝဋ်မှထွက်ရာ၌ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း။ အကြင်ကြောင့် တဏှာစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒုက္ခဖြစ်သောအကျင့်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှေးသော အသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း(ဉာဏ်နံ့သူအတွက်)၊ လျင်မြန်သော အသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း(ဉာဏ်ထက်သူအတွက်) ဝဋ်မှ ထွက်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုတဏှာစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမဂုဏ်တို့ကို မစွန့်လွှတ်နိုင်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုတဏှာစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမတို့မှ ဖြေလွတ်သည်ရှိသော် ခဲခဲယဉ်းယဉ်းပြုခြင်းဖြင့် ထွက်မြောက်၏။ တရားကို (တဏှာစရိုက်ရှိသည့် ဉာဏ်နံ့သူသည်) နှေးနှေးဖြေးဖြေးမှလည်း သိ၏။ အကြင်ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကား ဤပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် အစကတည်းကသာလျှင် ကာမဂုဏ်တို့ဖြင့် အလိုမရှိသည် ဖြစ်၏။ ထိုဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုကာမမှ ဖြေလွတ်စေသည်ရှိသော် လျင်မြန်စွာလည်း ထွက်မြောက်၏။ တရားကို လျင်မြန်စွာလည်း သိ၏။ နှေးသောအသိဉာဏ်၊ လျင်သော အသိဉာဏ်အားဖြင့် ခဲယဉ်းသောဒုက္ခအကျင့်သည်လည်း ၂-ပါးအပြား

ရှိ၏။ နှေးသော အသိဉာဏ်၊ လျင်သော အသိဉာဏ်အားဖြင့် လွယ်ကူသောသုခ အကျင့်သည်လည်း ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ သတ္တဝါတို့သည်လည်း နုသောဣန္ဒြေရှိသည့် သတ္တဝါ၊ ထက်သောဣန္ဒြေရှိသည့် သတ္တဝါ အားဖြင့် ၂-ပါးအပြား ရှိကုန်၏။ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နုသောဣန္ဒြေရှိကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နှေးနှေးလည်း (ဝဋ်မှ) လွတ်ကုန်၏။ နှေးနှေးလည်း တရားကို သိကုန်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထက်သော ဣန္ဒြေရှိကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လျင်မြန်စွာလည်း (ဝဋ်မှ) လွတ်ကုန်၏၊ လျင်မြန် စွာလည်း တရားကို သိကုန်၏။ ဤသည်တို့ကား အကျင့်ပဋိပဒါ ၄-ပါးတို့ ဖြစ်ကုန် ၏။ (ဝဋ်မှ) ထွက်မြောက်ပြီး၊ ထွက်မြောက်ဆဲ၊ ထွက်မြောက်လတ္တံ့သော ပုဂ္ဂိုလ် အားလုံးတို့သည် ဤအကျင့်ပဋိပဒါ ၄-ပါးတို့ဖြင့်သာလျှင် ထွက်မြောက်ပြီး၊ ထွက် မြောက်ဆဲ၊ ထွက်မြောက်ကုန်လတ္တံ့။ [လာမည့် သီဟဝိက္ခီဋ္ဌိတနည်းကို ထောက်က အထက်ပါ ပဋိပဒါ ၄-ပါးသည် သီဟဝိက္ခီဋ္ဌိတနည်း၏ မူပိုင်တရားဟု ပြောလို့ရသည်။ သို့သော် ပဋိပဒါ ၄-ပါးသည် ကုသိုလ်တရား ဖြစ်၍ ဤနန္ဒိယာဝဋ္ဋနည်းပါ သမထဝိပဿနာ သည်လည်း ကုသိုလ်တရားများဖြစ်ရကား သမထဝိပဿနာကို ပဋိပဒါ ၄-ပါးပရိယာယ် ဖြင့် ဟောသွားပုံရသည်ဟု စူးစမ်းမိသည်။ ပဋိပဒါ ၄-ပါးနှင့် သမထဝိပဿနာ အလျဉ်းသင့် သလိုတွဲယူနည်းကို ဆက်လက်စူးစမ်းကြပါကုန်။]

နန္ဒိယာဝဋ္ဋ-ပုဒ်ကို ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် ဖွင့်ပြပုံ

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးနည်းဖြင့် ဘုရားအစရှိကုန်သော အရိယာတို့သည် ပဋိပဒါ ၄-ခုအပေါင်းကို ပညာမရှိသူတို့သည် မှီဝဲအပ်သည်လည်းဖြစ်သော သူမိုက်တို့သည် နှစ်သက်အပ်သည်လည်းဖြစ်သော မက်မောသူတို့၌ နေတတ်ဖြစ်တတ်သည်လည်း ဖြစ်သော နှစ်သက်တတ်သောကြောင့် နန္ဒိလည်းမည်သော ဘဝ၌မက်မောမှု ဘဝ တဏှာ၏ မလည်ခြင်း အကြွင်းမဲ့ ပြတ်စဲခြင်းအကျိုးငှာ ပညတ်ကုန်၏။ [ဤစကား ဖြင့် နန္ဒိယာဝဋ္ဋ၏ သဘောကို ကိုယ်တော်တိုင် ဖွင့်ဆိုပြသွားသည်။ နန္ဒိ-တဏှာ၊ အ-မဟုတ် အငြင်း၊ ဝဋ္ဋ-လည်-(တဏှာမလည်-ပြတ်)ဟုလိုလျက် န-မှ ဆင်းသက်လာသော အ-ကို အာပြု၊ ယ-အက္ခရာလာ၍ နန္ဒိယာဝဋ္ဋဟု ရုပ်ပြီးသည်။] ဤနည်းကို နန္ဒိယာဝဋ္ဋဟူသော

နည်း၏ တည်ရာဘူမိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆာသမ္ဘင်္ဂမထေရ်သည် “သမထဖြင့် တဏှာကိုလည်းကောင်း (ဝိပဿနာဖြင့်) အဝိဇ္ဇာကိုလည်းကောင်း” စသည်ဖြင့် နိပါတ် ၁၇-ဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူအပ်ပြီ။

ဒိသာလောစနနည်းနှင့် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်း ထည့်၍ ပြခြင်း

၈၂။ “ဝေယျာကရဏေသု ဟိ ယေ ကုသလာ၊ကုသလာ”ဟူသော ဒိသာလောစနနည်းပြ(နိပါတ်၂၀-)ဂါထာ၌ပါသော ထိုကုသိုလ်၊အကုသိုလ်(ဒိသာ) တရားတို့ကို လောကဟူသောဝဋ်၏အဖြစ်ဖြင့် လျှောက်ပတ်စွာဖြစ်တတ်သော အကုသိုလ်-သံကိလေသတရား (လောကဝဋ်နုသာရီ၊) လောကဟူသောဝဋ်မှကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ လျှောက်ပတ်စွာရောက်တတ်သော ကုသိုလ်-ဝေါဒါနတရား (လောကဝိဝဋ်နုသာရီ)အားဖြင့် အသင့်အားဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ ကြည့်အပ်ကုန်၏။ လည်မှုဝဋ်မည်သည်ကား အစဉ်မပြတ်အဖန်တလဲလဲဖြစ်မှု သံသရာတည်း။ အလည်ရပ်ပြတ်မှုဝိဝဋ်မည်သည်ကား နိဗ္ဗာန်တည်း။ “ကံနှင့် ကိလေသာ”တို့သည် သံသရာ၏ အကြောင်းတည်း။ထို“ကံနှင့်ကိလေသာ”တို့တွင် “ကံ”ကိုစေတနာ(ကာယကံ၊ဝစီကံ)ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စေတသိက(မနောကံ)ဟူ၍လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်၏။ ထို“ကံ”ကို အဘယ်သို့သောအပြားအားဖြင့် မြင်အပ်သနည်း။ “ကံ”ကို ဆည်းပူးအားထုတ်အပ်သော ဥပစယအခိုက်အတန့်အနေဖြင့် မြင်အပ်၏။ “ကိလေသာ” အလုံးစုံတို့ကို ဝိပလ္လာသ ၄-ပါးတို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ ထိုဝိပလ္လာသတို့ကို အဘယ်၌ မြင်အပ်ကုန်သနည်း။ အကြောင်းဝတ္ထု ၁၀-ပါးရှိသော ကိလေသာအပေါင်းအစု၌ မြင်အပ်ကုန်၏။ ၁၀-ပါးသောဝတ္ထုဟူသည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ [အများသိကိလေသာ ၁၀-ပါး သရုပ်ကို ပြမည်မဟုတ်၊ ကိလေသာ ၁၀-ပါးဖြစ်နိုင်သော တည်ရာဝတ္ထု ၁၀-ပါးတို့ကို ပြလိမ့်မည်။] ဆောင်တတ်သော အာဟာရ ၄-ပါး၊ ဖောက်ပြန်စွာ ယူမှု ဝိပလ္လာသ ၄-ပါး၊ [ဤဝိပလ္လာသ ၄-ပါးကို တွေ့မြင်ရလျှင် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်း စဝင်ပြီဟု ဂါထာနိပါတ် ၁၉-ကို ကြည့်၍ သိပါ။ ထိုဂါထာ၌ အဓိကဖြစ်သော ဝိပလ္လာသကို ဦးဆောင်ဆိုထားခဲ့စေကာမူ သူ့ရှေ့၌ အာဟာရ၄-ပါးရှိလာပုံကို ဤစာအရ သိလာရသည်။]

စွဲလမ်းမှုဥပါဒါန် ၄-ပါး၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ယှဉ်တွဲမှုယောဂ ၄-ပါး၊ အထုံးအဖွဲ့ဂန္ထ ၄-ပါး၊
ယိုစီးမှုအာသဝ ၄-ပါး၊ နစ်မြုပ်မှုဩဇာ ၄-ပါး၊ ငြောင့်သလ္လ ၄-ပါး၊ စိတ်ဝိညာဏ်
၏တည်ရာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၄-ပါး၊ အဂတိသို့လိုက်မှု အဂတိဂမန ၄-ပါးတို့တည်း။
[ဤ ၁၀လေးလီ ၄၀-တရားတို့၏ သရုပ်ကို ပိုဒ်ရေ ၈၃-၌ ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် ဖော်ပြ
လိမ့်မည်။ အထူးကား သင်္ဂြိုဟ်၌ ဒိဋ္ဌဥပါဒါန်ကို ဒုတိယနေရာထားသလို ဤကျမ်း၌ မထား၊
သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ကို ဒုတိယနေရာထားသည်။ ထိုသီလဗ္ဗတုပါဒါန်ကို ဤကျမ်း၌ ဘဝုပါဒါန်
ဟု သုံးသည်။] ပဌမအာဟာရ၌ ပဌမဝိပလ္လာသ ဖြစ်၏။ ဒုတိအာဟာရ၌ ဒုတိယ
ဝိပလ္လာသ ဖြစ်၏။ တတိယအာဟာရ၌ တတိယဝိပလ္လာသ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထအာဟာရ၌
စတုတ္ထဝိပလ္လာသ ဖြစ်၏။ ပဌမဝိပလ္လာသ၌ ပဌမဥပါဒါန် ဖြစ်၏။ ဒုတိယဝိပလ္လာသ
၌ ဒုတိယဥပါဒါန် ဖြစ်၏။ တတိယဝိပလ္လာသ၌ တတိယဥပါဒါန် ဖြစ်၏။ စတုတ္ထ
ဝိပလ္လာသ၌ စတုတ္ထဥပါဒါန် ဖြစ်၏။ ပထမဥပါဒါန်၌ ပဌမယောဂ ဖြစ်၏။ ဒုတိယ
ဥပါဒါန်၌ ဒုတိယယောဂ ဖြစ်၏။ တတိယဥပါဒါန်၌ တတိယယောဂ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထ
ဥပါဒါန်၌ စတုတ္ထယောဂ ဖြစ်၏။ ပဌမယောဂ၌ ပဌမဂန္ထ ဖြစ်၏။ ဒုတိယယောဂ၌
ဒုတိယဂန္ထ ဖြစ်၏။ တတိယယောဂ၌ တတိယဂန္ထ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထယောဂ၌ စတုတ္ထ
ဂန္ထ ဖြစ်၏။ ပဌမဂန္ထ၌ ပဌမအာသဝ ဖြစ်၏။ ဒုတိယဂန္ထ၌ ဒုတိယအာသဝ ဖြစ်၏။
တတိယဂန္ထ၌ တတိယအာသဝ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထဂန္ထ၌ စတုတ္ထအာသဝ ဖြစ်၏။ ပဌမ
အာသဝ၌ ပဌမဩဇာ ဖြစ်၏။ ဒုတိယအာသဝ၌ ဒုတိယဩဇာ ဖြစ်၏။ တတိယ
အာသဝ၌ တတိယဩဇာ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထအာသဝ၌ စတုတ္ထဩဇာ ဖြစ်၏။ ပဌမ
ဩဇာ၌ ပဌမသလ္လ ဖြစ်၏။ ဒုတိယဩဇာ၌ ဒုတိယသလ္လ ဖြစ်၏။ တတိယဩဇာ၌
တတိယသလ္လ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထဩဇာ၌ စတုတ္ထသလ္လ ဖြစ်၏။ ပဌမသလ္လ၌ ပဌမ
ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဖြစ်၏။ ဒုတိယသလ္လ၌ ဒုတိယဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဖြစ်၏။ တတိယသလ္လ
၌ တတိယဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထသလ္လ၌ စတုတ္ထဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဖြစ်၏။ ပဌမ
ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၌ ပဌမအဂတိဂမန ဖြစ်၏။ ဒုတိယဝိညာဏဋ္ဌိတိ၌ ဒုတိယအဂတိ
ဂမန ဖြစ်၏။ တတိယဝိညာဏဋ္ဌိတိ၌ တတိယအဂတိဂမန ဖြစ်၏။ စတုတ္ထဝိညာဏ
ဋ္ဌိတိ၌ စတုတ္ထအဂတိဂမန ဖြစ်၏။

ကိလေသဝတ္ထု ၄၀-တို့ကို
တဏှာဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသူ ၂-မျိုးဖို့ ခွဲပြခြင်း

၈၃။ ထိုအာဟာရ ၄-ပါးတို့တွင် အကြင်ကဗဠိကာရအာဟာရသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ဖဿအာဟာရသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအာဟာရ ၂-ပါးတို့သည် တဏှာစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်မနောသဉ္စေတနာအာဟာရသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ဝိညာဏာဟာရသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအာဟာရ ၂-ပါးတို့သည် ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဝိပလ္လာသ ၄-ပါးတို့တွင် “အသုဘ၌ သုဘ”ဟု အကြင်ဖောက်ပြန်သော ယူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ “ဒုက္ခ၌ သုခ”ဟု အကြင်ဖောက်ပြန်သောယူခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဝိပလ္လာသ ၂-ပါးတို့သည် တဏှာစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ “အနိစ္စ၌ နိစ္စ”ဟု အကြင်ဖောက်ပြန်သောယူခြင်းသည်လည်းကောင်း “အနတ္တ၌ အတ္တ”ဟု အကြင်ဖောက်ပြန်သောယူခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဝိပလ္လာသ ၂-ပါးတို့သည် ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာ ဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဥပါဒါန် ၄-ပါးတို့တွင် အကြင်ကာမုပါဒါန်သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်(သီလဗ္ဗတုပါဒါန်)ဘဝုပါဒါန်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဥပါဒါန် ၂-ပါးတို့သည် တဏှာစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်ဒိဋ္ဌုပါဒါန်သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အတ္တဝါဒုပါဒါန်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဥပါဒါန် ၂-ပါးတို့သည် ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုယောဂ ၄-ပါးတို့တွင် အကြင်ကာမယောဂသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ဘဝယောဂသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤယောဂ ၂-ပါးတို့သည် တဏှာစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်ဒိဋ္ဌိယောဂသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အဝိဇ္ဇာယောဂသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤယောဂ ၂-ပါးတို့သည် ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဂန္ထ

၄-ပါးတို့တွင် အကြင်အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထသည်လည်းကောင်း၊ အကြင်ဗျာပါဒကာယ
ဂန္ထသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဂန္ထ ၂-ပါးတို့သည် တဏှာစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်
အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်ပရာမာသကာယဂန္ထ
သည်လည်းကောင်း အကြင်ဣဒိသစွာဘိနိဝေသကာယဂန္ထသည်လည်းကောင်း
ရှိ၏။ ဤဂန္ထ ၂-ပါးတို့သည် ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိ
လေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ [သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ ပရာမာသရေက သီလဗ္ဗတ-ပါသေးသည်။
စူးစမ်းစရာကား သီလဗ္ဗတပါဒိန်သည် ဘဝပါဒိန်ဖြစ်၍ တဏှာစရိုက်ရှိသူအတွက် ဖြစ်
စေကာမူ ဤသီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထသည် တဏှာစရိုက်ရှိသူအတွက် မဖြစ်ပုံကို
တွေ့ရသည်။] ထိုအာသဝ ၄-ပါးတို့တွင် အကြင်ကာမာသဝသည်လည်းကောင်း၊
အကြင်ဘဝါသဝသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤ အာသဝ ၂-ပါးတို့သည် တဏှာ
စရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်
ဒိဋ္ဌာသဝသည်လည်းကောင်း အကြင်အဝိဇ္ဇာသဝသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤ
အာသဝ ၂-ပါးတို့သည် ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသ
တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဩဃ ၄-ပါးတို့တွင် အကြင်ကာမောဃသည်လည်းကောင်း၊
အကြင်ဘဝေါဃသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဩဃ ၂-ပါးတို့သည် တဏှာစရိုက်
ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်ဒိဋ္ဌောဃ
သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်အဝိဇ္ဇောဃသည်လည်းကောင်းရှိ၏။ ဤဩဃ ၂-ပါး
တို့သည် ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။
ထိုသလ္လ ၄-ပါးတို့တွင် အကြင်ရာဂတည်းဟူသော ငြောင့်သည်လည်းကောင်း၊
အကြင်ဒေါသတည်းဟူသော ငြောင့်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသလ္လ ၂-ပါး
တို့သည် တဏှာစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်
ကုန်၏။ အကြင်မာနတည်းဟူသော ငြောင့်သည်လည်းကောင်း၊ အကြင်မောဟ
တည်းဟူသော ငြောင့်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤသလ္လ ၂-ပါးတို့သည် ဒိဋ္ဌိစရိုက်
ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဝိညာဏဋ္ဌိတိ
၄-ပါးတို့တွင် ရူပက္ခန္ဓာသို့ ကပ်ရောက်တတ်သော အကြင်ဝိညာဏဋ္ဌိသည်လည်း

ကောင်း၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသို့ ကပ်ရောက်တတ်သော အကြင်ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည်လည်း ကောင်း ရှိ၏။ ဤဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၂-ပါးတို့သည် တဏှာစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ သညာက္ခန္ဓာသို့ ကပ်ရောက်တတ်သော အကြင်ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသို့ ကပ်ရောက်တတ်သော အကြင်ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၂-ပါးတို့သည် ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ [ဝိညာဏဋ္ဌိတိ-ဝိညာဏ၏ တည်ရာတို့ဟူသည် ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့တွင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ကျန်ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၏တည်ရာဟု ဆိုလိုသည်။] ထိုအဂတိဂမန ၄-ပါးတို့တွင် ချစ်သဖြင့် အကြင်မလိုက်အပ်သည်သို့ လိုက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ မုန်းသဖြင့် အကြင်မလိုက်အပ်သည်သို့ လိုက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအဂတိ ၂-ပါးတို့သည် တဏှာစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ကြောက်သဖြင့် အကြင်မလိုက်အပ်သည်သို့ လိုက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ တွေဝေသဖြင့် အကြင်မလိုက်အပ်သည်သို့ လိုက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအဂတိ ၂-ပါးတို့သည် ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ညစ်ညူးစရာ ဥပက္ကိလေသတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ကိလေသဝတ္ထု ၁၀-ပါးအချင်းချင်း ချိတ်ဆက်မှတ်နည်း

အာဟာရ-ဝိပလ္လာသ-ဥပါဒါန

၈၄။ ထိုဥပက္ကိလေသဝတ္ထုတို့တွင် ကဗဠိကာရအာဟာရ၌ “အသုဘ၌ သုဘ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှု ဝိပလ္လာသကို မှတ်အပ်၏။ ဖဿအာဟာရ၌ “ဒုက္ခ၌ သုခ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှု ဝိပလ္လာသကို မှတ်အပ်၏။ ဝိညာဏအာဟာရ၌ “အနိစ္စ၌ နိစ္စ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှု ဝိပလ္လာသကို မှတ်အပ်၏။ မနောသဉ္စေတနအာဟာရ၌ “အနတ္တ၌ အတ္တ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှု ဝိပလ္လာသကို မှတ်အပ်၏။ ပဌမဝိပလ္လာသ၌ တည်သူသည် ကာမဂုဏ်တို့ကို မြဲစွာစွဲလမ်း၏။ ဤစွဲလမ်းခြင်းကို ကာမုပါဒါနဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဒုတိယဝိပလ္လာသ၌ တည်သူသည် အနာဂတ်ဖြစ်သော ဘဝကို မြဲစွာစွဲလမ်း

၏။ ဤစွဲလမ်းခြင်းကို ဘဝုပါဒါန်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ တတိယဝိပလ္လာသ၌ တည်သူသည် သံသရာ၌ အလွန်နှစ်သက်ခြင်းရှိသည့် မှားသောအယူကို မြဲစွာ စွဲလမ်း၏။ ဤစွဲလမ်းခြင်းကို ဒိဋ္ဌုပါဒါန်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ စတုတ္ထဝိပလ္လာသ၌ တည်သူသည် ကြံဆအပ်သော အတ္တကို မြဲစွာစွဲလမ်း၏။ ဤစွဲလမ်းခြင်းကို အတ္တဝါဒုပါဒါန်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဥပါဒါန-ယောဂ

အကြင်တရားသဘောသည် ကာမုပါဒါန်ဖြင့် ဝတ္ထုကာမတို့နှင့်(သတ္တဝါကို) ကောင်းစွာယှဉ်စပ်အပ်၏။ ဤကောင်းစွာယှဉ်စပ်ကြောင်းတရားကို ကာမယောဂဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အကြင်တရားသဘောသည် ဘဝုပါဒါန်ဖြင့် ဘဝတို့နှင့်(သတ္တဝါကို) ကောင်းစွာယှဉ်စပ်အပ်၏။ ဤကောင်းစွာယှဉ်စပ်ကြောင်းတရားကို ဘဝယောဂဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အကြင်တရားသဘောသည် ဒိဋ္ဌုပါဒါန်ဖြင့် ယုတ်မာသောဒိဋ္ဌိနှင့်(သတ္တဝါကို) ကောင်းစွာယှဉ်စပ်အပ်၏။ ဤကောင်းစွာယှဉ်စပ်ကြောင်းတရားကို ဒိဋ္ဌိယောဂဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ အကြင်တရားသဘောသည် အတ္တဝါဒုပါဒါန်ဖြင့် မသိမှုအဝိဇ္ဇာနှင့်(သတ္တဝါကို) ကောင်းစွာယှဉ်စပ်အပ်၏။ ဤကောင်းစွာယှဉ်စပ်ကြောင်းတရားကို အဝိဇ္ဇာယောဂဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ယောဂ-ဂန္ထ

ပထမယောဂ၌ တည်သူသည် အဘိဇ္ဈာဖြင့် နာမကာယကို ထုံးဖွဲ့၏။ ဤထုံးဖွဲ့ကြောင်းတရားကို အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဒုတိယယောဂ၌ တည်သူသည် ဗျာပါဒဖြင့် နာမကာယကို ထုံးဖွဲ့၏။ ဤထုံးဖွဲ့ကြောင်းတရားကို ဗျာပါဒကာယဂန္ထဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ တတိယယောဂ၌ တည်သူသည် ပရာမာသဖြင့် နာမကာယကို ထုံးဖွဲ့၏။ ဤထုံးဖွဲ့ကြောင်းတရားကို ပရာမာသကာယဂန္ထဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ စတုတ္ထယောဂ၌ တည်သူသည် ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသဖြင့် နာမကာယကို ထုံးဖွဲ့၏။ ဤထုံးဖွဲ့ကြောင်းတရားကို ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ဂန္ထ-အာသဝ

ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဤသို့ထုံးဖွဲ့ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့သည် ယိုစီးတတ်ကုန်၏။ အဘယ်မှ “ယိုစီးကုန်၏” ဟူ၍ ဆိုအပ်သနည်း။ ဖြစ်မှုကိန်းမှု အနုသယမှလည်းကောင်း၊ ထကြွမှုပရိယုဋ္ဌာန်မှလည်းကောင်း “ယိုစီးကုန်၏” ဟု ဆိုအပ်၏။ ထိုတွင် အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထဖြင့် ကာမာသဝသည် ပြီးစီး၏။ ဗျာပါဒကာယဂန္ထဖြင့် ဘဝါသဝသည် ပြီးစီး၏။ ပရာမာသကာယဂန္ထဖြင့် ဒိဋ္ဌာသဝသည် ပြီးစီး၏။ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထဖြင့် အဝိဇ္ဇာသဝသည် ပြီးစီး၏။

အာသဝ-ဩဃ

ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဤအာသဝ ၄-ပါးတို့ ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော် ဩဃတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ အာသဝပြန့်ပြောခြင်းကြောင့် ဩဃပြန့်ပြော၏။ ထိုတွင် ကာမာသဝဖြင့် ကာမောဃ ပြီးစီး၏။ ဘဝါသဝဖြင့် ဘဝေါဃ ပြီးစီး၏။ ဒိဋ္ဌာသဝဖြင့် ဒိဋ္ဌောဃ ပြီးစီး၏။ အဝိဇ္ဇာသဝဖြင့် အဝိဇ္ဇောဃ ပြီးစီး၏။

ဩဃ-သလ္လ

ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဤဩဃ ၄-ပါးတို့သည် အနုသယသဘောဖြင့် ဖြစ်ကုန်လတ်သော် အလိုအဇ္ဈာသယသို့ အစဉ်သက်ဝင်ကုန်လတ်သော် စိတ်နှလုံးသို့ စူးဝင်၍ တည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “ငြောင့်သလ္လ” တို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ထိုတွင် ကာမောဃဖြင့် ရာဂငြောင့် ပြီးစီး၏။ ဘဝေါဃဖြင့် ဒေါသငြောင့် ပြီးစီး၏။ ဒိဋ္ဌောဃဖြင့် မာနငြောင့် ပြီးစီး၏။ အဝိဇ္ဇောဃဖြင့် မောဟငြောင့် ပြီးစီး၏။

သလ္လ-ဝိညာဏဋ္ဌိတိ

ထိုသူ၏ ဤမြားငြောင့်လေးမျိုးတို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှသိမ်းယူအပ်သော ဝိညာဏ်သည် ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရဟူသော တရား ၄-မျိုးတို့၌ ကောင်းစွာ တည်၏။ ထိုတွင် ရာဂငြောင့်ကြောင့် သပ္ပိတိကတဏှာရေဖြင့် သွန်းလောင်းအပ်

သောဝိညာဏ်ဖြင့် ရုပ်သို့ ကပ်၍ရောက်သော ဝိညာဏ်သည် တည်၏။ ဒေါသ
ငြောင့်ကြောင့်သပ္ပိတိကတဏှာရေဖြင့်သွန်းလောင်းအပ်သော ဝိညာဏ်ဖြင့် ဝေဒနာ
သို့ကပ်၍ရောက်သော ဝိညာဏ်သည် တည်၏။ မာနငြောင့်ကြောင့် သပ္ပိတိက
တဏှာရေဖြင့်သွန်းလောင်းအပ်သော ဝိညာဏ်ဖြင့် သညာသို့ ကပ်၍ရောက်သော
ဝိညာဏ်သည်တည်၏။ မောဟငြောင့်ကြောင့်သပ္ပိတိကတဏှာရေဖြင့်သွန်းလောင်း
အပ်သော ဝိညာဏ်ဖြင့် သင်္ခါရတို့သို့ကပ်၍ရောက်သော ဝိညာဏ်သည် တည်၏။

ဝိညာဏဋ္ဌိတိ-အဂတိ

ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဤဝိညာဏ်၏တည်ရာ ၄-ပါးတို့ဖြင့် ထောက်ပံ့ခိုင်ခံ့စေအပ်
သော ဝိညာဏ်သည် ဆန္ဒ၊ ဒေါသ၊ ဘယ၊ မောဟဟူသော တရား ၄-ပါးတို့ကြောင့်
အဂတိသို့ လိုက်၏။ ထိုအဂတိတို့တွင် ရာဂကြောင့် ချစ်သဖြင့် မလိုက်သင့်သည်သို့
လိုက်၏။ ဒေါသကြောင့် မုန်းသဖြင့် မလိုက်သင့်သည်သို့ လိုက်၏။ ဘယကြောင့်
ကြောက်သဖြင့် မလိုက်သင့်သည်သို့ လိုက်၏။ မောဟကြောင့် တွေဝေသဖြင့်
မလိုက်သင့်သည်သို့ လိုက်၏။ ဤသို့ ထိုစေတနာစေတသိက်ဟူ၍ (၈၂-စာပိုဒ်
အစ၌ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော) ထို“ကံ”သည်လည်းကောင်း၊ ဤ၁၀-ပါးသောဖြစ်ကြောင်း
ဝတ္ထုရှိသော “ကိလေသာ”တို့သည်လည်းကောင်း ရှိကုန်၏။ ဤ“ကံနှင့်ကိလေသာ”
သည် သံသရာ၏ အကြောင်းဖြစ်၏။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့် ကိလေသာ
အလုံးစုံတို့ကို ဝိပလ္လာသ ၄-ပါးတို့ဖြင့် အကျယ်ပြုအပ်ကုန်၏။ [၈၂-စာပိုဒ်အစ၌ ဆို
ခဲ့သော ကံကိလေသာစကားဖြင့် ပြန်လည် နိဂုံးအုပ်သည်။]

ကိလေသဝတ္ထု ၄၀-ကို ဒိသာအုပ်စုများခွဲပုံ

၈၅။ ထိုတရားတို့၌ ဤဒိသာ ၄-ပါးတို့ကို သိအပ်ကုန်၏။ ရုပ်ကဗဇ္ဇိကာရ
အာဟာရ၊ “အသုဘ၌ သုဘ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှုဝိပလ္လာသ၊ ကာမုပါဒါန၊ ကာမ
ယောဂ၊ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထ၊ ကာမာသဝ၊ ကာမောဃ၊ ရာဂတည်းဟူသောမြား၊
ရူပက္ခန္ဓာသို့ ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏ တည်ရာ၊ ဆန္ဒာဂတိလိုက်မှု။ ဤကား
(သံကိလေသအသင်း၏) ပဌမဒိသာတရားတို့တည်း။

ဖဿအာဟာရ, “ဒုက္ခ၌ သုခ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှု ဝိပလ္လာသ, ဘဝပါဒါန, ဘဝယောဂ, ဗျာပါဒကာယဂန္ထ, ဘဝါသဝ, ဘဝေါဗ, ဒေါသတည်းဟူသောမြား, ဝေဒနာက္ခန္ဓာသို့ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏ တည်ရာ, ဒေါသာဂတိလိုက်မှု။ ဤကား (သံကိလေသအသင်း၏) ဒုတိယဒိသာတရားတို့တည်း။

ဝိညာဏအာဟာရ, “အနိစ္စ၌ နိစ္စ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှု ဝိပလ္လာသ, ဒိဋ္ဌပါဒါန, ဒိဋ္ဌိယောဂ, ပရမာသကာယဂန္ထ, ဒိဋ္ဌာသဝ, ဒိဋ္ဌောဗ, မာနတည်းဟူသောမြား, သညာက္ခန္ဓာသို့ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏ တည်ရာ, ဘယာဂတိလိုက်မှု, ဤကား (သံကိလေသအသင်း၏) တတိယဒိသာတရားတို့တည်း။

မနောသဉ္စေတနာအာဟာရ, “အနတ္တ၌ အတ္တ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှုဝိပလ္လာသ, အတ္တဝါဒပါဒါန, အဝိဇ္ဇာယောဂ, ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထ, အဝိဇ္ဇာသဝ, အဝိဇ္ဇောဗ, မောဟတည်းဟူသောမြား, သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့သို့ ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏ တည်ရာ, မောဟအဂတိလိုက်မှု, ဤကား (သံကိလေသအသင်း၏) စတုတ္ထဒိသာတရားတို့တည်း။

ဒိသာနှင့် စရိုက်တို့ကို တွဲပြခြင်း

ထိုတွင် အကြင်ကဗဠိကာရအာဟာရ, အကြင်“အသုဘ၌ သုဘ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှုဝိပလ္လာသ, အကြင်ကာမုပါဒါန, အကြင်ကာမယောဂ, အကြင်အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထ, အကြင်ကာမာသဝ, အကြင်ကာမောဗ, အကြင်ရာဂတည်းဟူသောမြား, အကြင် ရူပက္ခန္ဓာသို့ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏တည်ရာ, အကြင်ဆန္ဒာဂတိလိုက်မှုတို့ ရှိကုန်၏။ ဤ ၁၀-ပါးသော သုတ်ပုဒ်တို့၏ အနက်သဘောသည် တူ၏။ သဒ္ဓါသည်သာလျှင် ထူး၏။ ဤတရားတို့သည် ရာဂစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကပ်၍ညစ်ညူးစေတတ်ကုန်သော တရားတို့တည်း။

ထိုအာဟာရအစရှိသည်တို့တွင် အကြင်ဖဿအာဟာရ, အကြင် “ဒုက္ခ၌ သုခ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှုဝိပလ္လာသ, အကြင်ဘဝပါဒါန, အကြင်ဘဝယောဂ, အကြင်ဗျာပါဒကာယဂန္ထ, အကြင်ဘဝါသဝ, အကြင်ဘဝေါဗ, အကြင်ဒေါသတည်း

ဟူသောမြား၊ အကြင်ဝေဒနာက္ခန္ဓာသို့ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏တည်ရာ၊ အကြင်ဒေါသာဂတိလိုက်မှုတို့ ရှိကုန်၏။ ဤ ၁၀-ပါးသော သုတ်ပုဒ်တို့၏အနက်သည် တူ၏။ သဒ္ဓါသည်သာလျှင် ထူး၏။ ဤတရားတို့သည် ဒေါသစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကပ်၍ညစ်ညူးစေတတ်ကုန်သော တရားတို့တည်း။

ထိုအာဟာရအစရှိသည်တို့တွင် အကြင်ဝိညာဏအာဟာရ၊ အကြင် “အနိစ္စဉ် နိစ္စ”ဟု ပေါက်ပြန့်စွာယူမှုဝိပလ္လာသ၊ အကြင်ဒိဗ္ဗုပါဒါန၊ အကြင်ဒိဗ္ဗိယောဂ၊ အကြင်ပရာမာသကာယဂန္ထ၊ အကြင်ဒိဋ္ဌာသဝ၊ အကြင်ဒိဋ္ဌောယ၊ အကြင်မာနတည်းဟူသောမြား၊ အကြင်သညာက္ခန္ဓာသို့ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏တည်ရာ၊ အကြင်ဘယာဂတိလိုက်မှုတို့ ရှိကုန်၏။ ဤ ၁၀-ပါးသော သုတ်ပုဒ်တို့၏ အနက်သည် တူ၏။ သဒ္ဓါသည်သာလျှင် ထူး၏။ ဤတရားတို့သည် နံ့နွေးသော ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကပ်၍ ညစ်ညူးစေတတ်ကုန်သော တရားတို့တည်း။

ထိုအာဟာရအစရှိသည်တို့တွင် အကြင်မနောသဉ္စေတနာအာဟာရ၊ အကြင် “အနတ္တ ဌ် အတ္တ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှုဝိပလ္လာသ၊ အကြင်အတ္တဝါဒုပါဒါန၊ အကြင်အဝိဇ္ဇာယောဂ၊ အကြင်ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထ၊ အကြင်အဝိဇ္ဇာသဝ၊ အကြင်အဝိဇ္ဇောယ၊ အကြင်မောဟတည်းဟူသောမြား၊ အကြင်သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့သို့ ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏ တည်ရာ၊ အကြင်မောဟာဂတိလိုက်မှုတို့ ရှိကုန်၏။ ဤ ၁၀-ပါးသော သုတ်ပုဒ်တို့၏ အနက်သည် တူ၏။ သဒ္ဓါသည်သာလျှင် ထူး၏။ ဤတရားတို့သည် ထက်သန်သော ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကပ်၍ ညစ်ညူးစေတတ်ကုန်သော တရားတို့တည်း။ [သဂြိုဟ်ကျမ်း သမုစ္စည်းပိုင်း အကုသလသင်္ခဟစသည်နှင့် တရားကိုယ်ကောက်နည်းသိလျက် ညှိဖတ်ပါ။ လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဒိဋ္ဌိ အစစ်ချည်းတော့ မဟုတ်၊ မှီရာဝတ္ထုနှင့်တကွ ဟောထားခြင်းဖြစ်သည်။ အုပ်စုတူများဖြစ်ရပုံကို အဘိဓမ္မာအသိနှင့် ညှိ၍ အဋ္ဌကထာစသည်တွင် ရှုပါ။]

ကိလေသဝတ္ထုများဆိုင်ရာ ပိုင်းခြားသိခြင်း ပယ်စွန့်ခြင်း

ထိုတရားတို့တွင် အကြင်ကဗဠိကာရအာဟာရသည်လည်းကောင်း အကြင်

ဗဿာဟာရသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤအာဟာရ ၂-ပါးတို့သည် အပ္ပဏိဟိတ ဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပိုင်းခြားသိအပ်သောအဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ ဝိညာဏာဟာရသည် သုညတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပိုင်းခြားသိအပ်သောအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ မနောသဉ္စေတနာဟာရသည် အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပိုင်းခြားသိအပ်သောအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ [ဤအထိ ပိုင်းခြားသိစရာ ပရိညာတရားတည်း။ လာမည့်တရားတို့ကား ပယ်စွန့်စရာ ပဟာနတရားတို့တည်း။] ထိုတရားတို့တွင် အကြင် “အသုဘဉ် သုဘ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှုဝိပလ္လာသသည်လည်းကောင်း၊ အကြင် “ဒုက္ခဉ် သုခ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှုဝိပလ္လာသသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဝိပလ္လာသ ၂-ပါးတို့သည် အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ “အနိစ္စဉ် အနိစ္စ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှုဝိပလ္လာသသည် သုညတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ “အနတ္တဉ် အတ္တ”ဟု ဖောက်ပြန်စွာယူမှု ဝိပလ္လာသသည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ [သင်္ဂြိုဟ်စသည်လာ အနိစ္စရှုက အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခ၊ အနတ္တရှုက သုညတဝိမောက္ခစသည်နှင့် ညီမညီစစ်ကြည့်ပါ။] ထိုတရားတို့တွင် ကာမုပါဒါန်သည်လည်းကောင်း ဘဝုပါဒါန်သည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဥပါဒါန် ၂-ပါးတို့သည် အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဒိဋ္ဌုပါဒါန်သည် သုညတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်သည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုတရားတို့တွင် ကာမယောဂသည်လည်းကောင်း ဘဝယောဂသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤယောဂ ၂-ပါးတို့သည် အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဒိဋ္ဌိယောဂသည် သုညတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ အဝိဇ္ဇာယောဂသည် အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုတရားတို့တွင် အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထသည်လည်းကောင်း ဗျာပါဒကာယဂန္ထသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤဂန္ထ ၂-ပါးတို့သည် အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်

ကုန်၏။ ပရာမာသကာယဂန္ထသည် သုညတဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထသည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။

ထိုတရားတို့တွင် ကာမသဝ, ဘဝါသဝအားဖြင့် ဤအာသဝ ၂-ပါးတို့သည် အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဒိဋ္ဌာသဝသည် သုညတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ အဝိဇ္ဇာသဝသည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုတရားတို့တွင် ကာမောဃ, ဘဝေါဃအားဖြင့် ဤဩဃ ၂-ပါးတို့သည် အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဒိဋ္ဌောဃသည် သုညတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ အဝိဇ္ဇောဃသည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထိုတရားတို့တွင် ရာဂမြား, ဒေါသမြားအားဖြင့် ဤမြား ၂-စင်းတို့သည် အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ မာနမြားသည် သုညတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ မောဟမြားသည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ [ဤတွင် ပဟာနရုပ်ကာ လာလတ္တံ့သည်ကား ပိုင်းခြားသိမှုနှင့် တန်သောတရား။] ထိုတရားတို့တွင် ရူပက္ခန္ဓာသို့ ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏တည်ရာ, ဝေဒနာက္ခန္ဓာသို့ ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏တည်ရာအားဖြင့် ဤဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၂-ပါးတို့သည် အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပိုင်းခြားသိအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ သညာက္ခန္ဓာသို့ ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏တည်ရာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည် သုညတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပိုင်းခြားသိအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့သို့ ကပ်ရောက်သော ဝိညာဏ်၏တည်ရာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိသည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပိုင်းခြားသိအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏။

ထိုတရားတို့တွင် ချစ်သဖြင့် အဂတိလိုက်ခြင်း, မုန်းသဖြင့် အဂတိလိုက်ခြင်းအားဖြင့် ဤအဂတိတရား ၂-ပါးတို့သည် အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့်

ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ကြောက်သဖြင့် အဂတိလိုက်ခြင်းသည် သုညတ ဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ မောဟဖြင့် အဂတိ လိုက်ခြင်းသည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမုခဖြင့် ပယ်ခြင်းချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤသို့လောကဟူသောဝဋ်၏အဖြစ်ဖြင့်လျောက်ပတ်စွာဖြစ်တတ်သောအကုသိုလ်- သံကိလေသ(လောကဝဋ္ဋနုဿာရီ)တရား အလုံးစုံတို့သည် ထွက်ကုန်၏။ (အဘယ် မှထွက်ကုန်သနည်းဟူမူ) ထိုတရားတို့သည် ဝိမောက္ခမုခ ၃-ပါးတို့ဖြင့် လောက မှ ထွက်ကုန်၏။ ဤသို့ သိအပ်၏။

ပရိညာနှင့် ပဟာနကို ပြပြီး မဂ်တရား ၁၀-ပါးပြပုံ

၈၆။ ထို“လောကမှ ထွက်ကုန်၏”ဟူသောစကား၌ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား လောကမှ ထွက်စေသော တရားများတည်း။ (ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ၊ ဒုက္ခပဋိ ပဒါ ခိပ္ပါဘိညာ၊ သုခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ၊ သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညာအားဖြင့်) အကျင့် ပဋိပဒါ ၄-ပါး၊ (ကာယာနုပဿနာ၊ ဝေဒနာနုပဿနာ၊ စိတ္တာနုပဿနာ၊ ဓမ္မာနု ပဿနာအားဖြင့်) သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး၊ (ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်အားဖြင့်) ဈာန် ၄-ပါး၊ အပ္ပမညာ မပါသည့် ရူပါဝစရဟူသော ဒိဗ္ဗ ဝိဟာရ၊ အပ္ပမညာ ၄-ပါးဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရ၊ ဖလသမာပတ်ဟူသော အရိယ ဝိဟာရ၊ အရူပါဝစရဟူသော အာနေဉ္စဝိဟာရအားဖြင့်) နေမူဝိဟာရ ၄-ပါး၊ (ဥပ္ပန္နအကုသိုလ်ဆိုင်ရာ ပထမဝီရိယ၊ အနုပ္ပန္နအကုသိုလ်ဆိုင်ရာ ဒုတိယဝီရိယ၊ အနုပ္ပန္နအကုသိုလ်ဆိုင်ရာ တတိယဝီရိယ၊ ဥပ္ပန္နအကုသိုလ်ဆိုင်ရာ စတုတ္ထဝီရိယအားဖြင့်) သမ္ပပုဓာန် ၄-ပါး၊ (မာနကိုပယ်ခြင်း၊ တဏှာအာလယကိုဖြတ်ခြင်း၊ အဝိဇ္ဇာကို ပယ်ခြင်း၊ ဘဝမှငြိမ်းခြင်းအားဖြင့်) အံ့ဖွယ်သရဲဖြစ်သော မဖြစ်ဖူးသောတရား ၄- ပါး၊ (သစ္စာမိဋ္ဌာန်၊ စာဂါမိဋ္ဌာန်၊ ပညာမိဋ္ဌာန်၊ ဥပသမာမိဋ္ဌာန်အားဖြင့်) အမိဋ္ဌာန် ၄- ပါး၊ (ဆန္ဒသမာမိ၊ ဝီရိယသမာမိ၊ စိတ္တသမာမိ၊ ဝီရိယသမာမိအားဖြင့်) သမာမိကို ပွားစေခြင်းသမာမိ ဘာဝနာ ၄-ပါး၊ (ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ တပ၊ ဗုဒ္ဓိ၊ သဗ္ဗူပမိနိဿဂ္ဂ အားဖြင့်) သုခအစု၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော တရား ၄-ပါး၊ (မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊

မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာအားဖြင့်)အပ္ပမာဏတရား ၄-ပါးတို့တည်း။ [ရှေ့၌ ကိလေသဝတ္ထုသည် ၁၀-ပါးရှိသလို ဤကိလေသာပယ်သည့် မဂ်တရားများလည်း တိုက်ဆိုင်စွာ ၁၀-ပါးအုပ်စုပြု၍ ဟောထားကြောင်း တွေ့ရသည်။]

လောကမှ ထွက်စေသော တရား ၄၀-ကို အချင်းချင်း ချိတ်ဆက်ပြပုံ

ပထမ အကျင့်ပဋိပဒါသည် ပထမသတိပဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဒုတိယအကျင့် ပဋိပဒါသည် ဒုတိယသတိပဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ တတိယအကျင့်ပဋိပဒါသည် တတိယသတိပဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ စတုတ္ထအကျင့်ပဋိပဒါသည် စတုတ္ထသတိပဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ပထမသတိပဋ္ဌာန်သည် ပထမဈာန်ဖြစ်၏။ ဒုတိယသတိပဋ္ဌာန်သည် ဒုတိယဈာန်ဖြစ်၏။ တတိယသတိပဋ္ဌာန်သည် တတိယဈာန်ဖြစ်၏။ စတုတ္ထသတိပဋ္ဌာန်သည် စတုတ္ထဈာန်ဖြစ်၏။ ပထမဈာန်သည် ပထမဝိဟာရဖြစ်၏။ ဒုတိယဈာန်သည် ဒုတိယဝိဟာရဖြစ်၏။ တတိယဈာန်သည် တတိယဝိဟာရ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထဈာန်သည် စတုတ္ထဝိဟာရဖြစ်၏။ ပထမဝိဟာရသည် ပထမသမ္မပ္ပဓာန် ဖြစ်၏။ ဒုတိယဝိဟာရသည် ဒုတိယသမ္မပ္ပဓာန် ဖြစ်၏။ တတိယဝိဟာရသည် တတိယသမ္မပ္ပဓာန်ဖြစ်၏။ စတုတ္ထဝိဟာရသည် စတုတ္ထသမ္မပ္ပဓာန်ဖြစ်၏။ ပထမသမ္မပ္ပဓာန်သည် ပထမအုံ့ဩဖွယ် မဖြစ်စဖူးတရား ဖြစ်၏။ ဒုတိယသမ္မပ္ပဓာန်သည် ဒုတိယအုံ့ဩဖွယ်မဖြစ်စဖူးတရား ဖြစ်၏။ တတိယသမ္မပ္ပဓာန်သည် တတိယအုံ့ဩဖွယ်မဖြစ်စဖူးတရား ဖြစ်၏။ စတုတ္ထသမ္မပ္ပဓာန်သည် စတုတ္ထအုံ့ဩဖွယ်မဖြစ်စဖူးတရား ဖြစ်၏။ ပထမအုံ့ဩဖွယ်မဖြစ်စဖူးတရားသည် ပထမအဓိဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဒုတိယအုံ့ဩဖွယ်မဖြစ်စဖူးတရားသည် ဒုတိယအဓိဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ တတိယအုံ့ဩဖွယ်မဖြစ်စဖူးတရားသည် တတိယအဓိဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ စတုတ္ထအုံ့ဩဖွယ်မဖြစ်စဖူးတရားသည် စတုတ္ထအဓိဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။ ပထမအဓိဋ္ဌာန်သည် ပထမသမာဓိဘာဝနာ ဖြစ်၏။ ဒုတိယအဓိဋ္ဌာန်သည် ဒုတိယသမာဓိဘာဝနာဖြစ်၏။ တတိယအဓိဋ္ဌာန်သည် တတိယသမာဓိဘာဝနာ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထအဓိဋ္ဌာန်သည် စတုတ္ထသမာဓိဘာဝနာ ဖြစ်၏။ ပထမသမာဓိဘာဝနာသည် ပထမသုခအဖို့ဘာဂ အကျိုးအစီးအပွား ဖြစ်၏။ ဒုတိယသမာဓိဘာဝနာသည် ဒုတိယ

သုခအဖို့ဘာဂ အကျိုးအစီးအပွား ဖြစ်၏။ တတိယသမာဓိဘာဝနာသည် တတိယ သုခအဖို့ဘာဂ အကျိုးအစီးအပွား ဖြစ်၏။ စတုတ္ထသမာဓိဘာဝနာသည် စတုတ္ထ သုခအဖို့ဘာဂ အကျိုးအစီးအပွား ဖြစ်၏။ ပထမသုခအဖို့ဘာဂ အကျိုးအစီးအပွား သည် ပထမအပ္ပမာဏ ဖြစ်၏။ ဒုတိယသုခအဖို့ဘာဂ အကျိုးအစီးအပွားသည် ဒုတိယအပ္ပမာဏ ဖြစ်၏။ တတိယသုခအဖို့ဘာဂ အကျိုးအစီးအပွားသည် တတိယ အပ္ပမာဏ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထသုခအဖို့ဘာဂ အကျိုးအစီးအပွားသည် စတုတ္ထအပ္ပ မာဏ ဖြစ်၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော ပထမပဋိပဒါသည် ပထမသတိပဋ္ဌာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော ဒုတိယပဋိပဒါသည် ဒုတိယသတိပဋ္ဌာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ် များစွာပြုအပ်သော တတိယပဋိပဒါသည် တတိယသတိပဋ္ဌာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွား များအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော စတုတ္ထပဋိပဒါသည် စတုတ္ထသတိပဋ္ဌာန် ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော ပထမသတိပဋ္ဌာန် သည် ပထမဈာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော ဒုတိယသတိပဋ္ဌာန်သည် ဒုတိယဈာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ် များစွာပြုအပ်သော တတိယသတိပဋ္ဌာန်သည် တတိယဈာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများ အပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော စတုတ္ထသတိပဋ္ဌာန်သည် စတုတ္ထဈာန်ကို ပြည့်စေ၏။

ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော ပထမဈာန်သည် ပထမဝိဟာရ ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော ဒုတိယဈာန်သည် ဒုတိယဝိဟာရကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော တတိယ ဈာန်သည် တတိယဝိဟာရကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြု အပ်သော စတုတ္ထဈာန်သည် စတုတ္ထဝိဟာရကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော ပထမဝိဟာရသည် မဖြစ်သေးသော ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို မဖြစ်ခြင်းကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များ စွာပြုအပ်သော ဒုတိယဝိဟာရသည် ဖြစ်ပြီးသား ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရား

တို့ကို ပယ်စွန့်ခြင်းကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော တတိယဝိဟာရသည် မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော စတုတ္ထဝိဟာရသည် ဖြစ်ပြီးသားကုသိုလ်တရားတို့၏ တည်ခြင်း၊ မပျောက်ပျက်ခြင်း၊ အတိုင်းအထက်အလွန်တိုးပွားစေခြင်းကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော အကြိမ်များစွာပြုအပ်သော ပထမသမ္မပ္ပဓာန်သည် မာနပယ်ခြင်းကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော ဒုတိယသမ္မပ္ပဓာန်သည် တဏှာအာလယကိုကောင်းစွာပယ်ခွါမှုကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော တတိယသမ္မပ္ပဓာန်သည် အဝိဇ္ဇာပယ်ခွါမှုကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော စတုတ္ထသမ္မပ္ပဓာန်သည် ဘဝ၏ငြိမ်းအေးမှုကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော မာနပယ်စွန့်မှုသည် သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော တဏှာအာလယကို ကောင်းစွာပယ်ခွါမှုသည် စာဂါဓိဋ္ဌာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော အဝိဇ္ဇာကို ပယ်စွန့်မှုသည် ပညာဓိဋ္ဌာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော ဘဝ၏ငြိမ်းမှုသည် ဥပသမာဓိဋ္ဌာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော သစ္စာဓိဋ္ဌာန်သည် ဆန္ဒသမာဓိကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော စာဂါဓိဋ္ဌာန်သည် ဝီရိယသမာဓိကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော ပညာဓိဋ္ဌာန်သည် စိတ္တသမာဓိကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော ဥပသမာဓိဋ္ဌာန်သည် ဝိမံသသမာဓိကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော ဆန္ဒသမာဓိသည် ဣန္ဒြိယသံဝရကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော ဝီရိယသမာဓိသည် တပအကျင့်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော စိတ္တသမာဓိသည် ဗုဒ္ဓိအသိဉာဏ်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော ဝိမံသသမာဓိသည် ဥပဓိမှန်သမျှကို စွန့်ပယ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော

လူနို့ယသံဝရသည် မေတ္တာကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်များစွာပြု
အပ်သော တပအကျင့်သည် ကရုဏာကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော ကြိမ်ဖန်
များစွာ ပြုအပ်သော အသိဉာဏ်ဗုဒ္ဓိသည် မုဒိတာကို ပြည့်စေ၏။ ပွားများအပ်သော
ကြိမ်ဖန်များစွာပြုအပ်သော ဥပဓိမှန်သမျှကို စွန့်ပယ်ရာနိဗ္ဗာန်သည် ဥပေက္ခာကို
ပြည့်စေ၏။

လောကမှ ထွက်စေသော တရား ၄၀-တို့ကို ဒိသာဖြင့် ခွဲပြခြင်း

၈၇။ ထိုတွင် ဤကား ဒိသာ ၄-ပါးတို့တည်း။ ပဌမအကျင့်ပဋိပဒါ၊ ပဌမသတိ
ပဋ္ဌာန်၊ ပဌမဈာန်၊ ပဌမဝိဟာရ၊ ပဌမသမ္မပ္ပဓာန်၊ ပဌမအံ့ဖွယ်မဖြစ်စဖူးအသစ်
တရား၊ ပဌမသစ္စာဓိဋ္ဌာန်၊ ပဌမဆန္ဒသမာဓိ၊ ပဌမလူနို့ယသံဝရ၊ ပဌမမေတ္တာ။ ဤ
ကား ပဌမဒိသာတို့တည်း။

ဒုတိယပဋိပဒါ၊ ဒုတိယသတိပဋ္ဌာန်၊ ဒုတိယဝိဟာရ၊ ဒုတိယသမ္မပ္ပဓာန်၊ ဒုတိယ
အံ့ဖွယ်မဖြစ်စဖူးအသစ်တရား၊ ဘဝအဓိဋ္ဌာန်၊ ဝီရိယသမာဓိ၊ တပအကျင့်၊ ကရုဏာ။
ဤကား ဒုတိယဒိသာတို့တည်း။

တတိယအကျင့်ပဋိပဒါ၊ တတိယသတိပဋ္ဌာန်၊ တတိယဈာန်၊ တတိယဝိဟာရ၊
တတိယသမ္မပ္ပဓာန်၊ တတိယအံ့ဖွယ်မဖြစ်စဖူးအသစ်တရား၊ ပညာဓိဋ္ဌာန်၊ စိတ္တ
သမာဓိ၊ ဗုဒ္ဓိ၊ မုဒိတာ။ ဤကား တတိယဒိသာတို့တည်း။

စတုတ္ထအကျင့်ပဋိပဒါ၊ စတုတ္ထသတိပဋ္ဌာန်၊ စတုတ္ထဈာန်၊ စတုတ္ထဝိဟာရ၊
စတုတ္ထသမ္မပ္ပဓာန်၊ စတုတ္ထအံ့ဖွယ်မဖြစ်စဖူးအသစ်တရား၊ ဥပသမာဓိဋ္ဌာန်၊ ဝီရိ
ယာဓိပတိ၊ ဥပဓိမှန်သမျှတို့ကို ပယ်စွန့်ရာနိဗ္ဗာန်၊ ဥပေက္ခာ။ ဤကား စတုတ္ထဒိသာ
တို့တည်း။

စရိုက်နှင့် ဒိသာဆေးများတွဲပုံ

ထိုတွင် ပဌမပဋိပဒါ၊ ပဌမသတိပဋ္ဌာန်၊ ပဌမဈာန်၊ ပဌမဝိဟာရ၊ ပဌမသမ္မပ္ပဓာန်၊
ပဌမ အံ့ဖွယ်မဖြစ်စဖူးအသစ်တရား၊ သစ္စာဓိဋ္ဌာန်၊ ဆန္ဒသမာဓိ၊ လူနို့ယသံဝရ၊

မေတ္တာ။ ဤသို့ ဤသုတ်ပုဒ် ၁၀-ခုတို့၏ အနက်တစ်ခုတည်းဖြစ်၏။ ဗျည်းသဒ္ဒါသည်သာ ထူး၏။ ဤကား ရာဂစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် တရားဆေးတည်း။

ဒုတိယပဋိပဒါ၊ ဒုတိယသတိပဋ္ဌာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ ဒုတိယဝိဟာရ၊ ဒုတိယသမ္မပ္ပဓာန်၊ ဒုတိယ အံ့ဖွယ်မဖြစ်စဖူးအသစ်တရား၊ စာဂါဓိဋ္ဌာန်၊ ဝီရိယသမာဓိ၊ တပအကျင့်၊ ကရုဏာ။ ဤသို့ ဤသုတ်ပုဒ် ၁၀-ခုတို့၏ အနက်တစ်ခုတည်းဖြစ်၏။ ဗျည်းသဒ္ဒါသည်သာ ထူး၏။ ဤကား ဒေါသစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် တရားဆေးတည်း။

တတိယပဋိပဒါ၊ တတိယသတိပဋ္ဌာန်၊ တတိယဈာန်၊ တတိယဝိဟာရ၊ တတိယသမ္မပ္ပဓာန်၊ တတိယအံ့ဖွယ်မဖြစ်စဖူးတရား၊ ပညာဓိဋ္ဌာန်၊ စိတ္တသမာဓိ၊ ဗုဒ္ဓိ၊ မုဒိတာ။ ဤသို့ ဤသုတ်ပုဒ် ၁၀-ခုတို့၏ အနက်တစ်ခုတည်းဖြစ်၏။ ဗျည်းသဒ္ဒါသည်သာ ထူး၏။ ဤကား နို့သော ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် တရားဆေးတည်း။

စတုတ္ထပဋိပဒါ၊ စတုတ္ထသတိပဋ္ဌာန်၊ စတုတ္ထဈာန်၊ စတုတ္ထဝိဟာရ၊ စတုတ္ထသမ္မပ္ပဓာန်၊ စတုတ္ထအံ့ဖွယ်မဖြစ်စဖူးတရား၊ ဥပသမာဓိဋ္ဌာန်၊ ဝိမံသာ-သမာဓိ၊ ဥပဓိမှန်သမျှကို ပယ်စွန့်ရာ နိဗ္ဗာန်၊ ဥပေက္ခာ။ ဤသို့ ဤသုတ်ပုဒ် ၁၀-ခုတို့၏ အနက်တစ်ခုတည်းဖြစ်၏။ ဗျည်းသဒ္ဒါသည်သာ ထူး၏။ ဤကား ထက်သော ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် တရားဆေးတည်း။

လောကမှ ထွက်စေသော တရား ၄၀-တို့ကို

ဝိမောက္ခမူလ ၃-ပါးဖြင့် တွဲပြပုံ

ထိုပဋိပဒါ ၄-ပါးတို့တွင် ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာသည်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညာသည်လည်းကောင်း အပ္ပဏီဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ သုခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာသည် သုညတဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိညာသည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။

သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့တွင် ဆံအစရှိသော ကိုယ်အစု၌ ကိုယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုသော သတိပဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာတို့၌ ဝေဒနာဟု အဖန်ဖန်ရှုသော

သတိပဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ စိတ်၌ စိတ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုသော သတိပဋ္ဌာန်သည် သုညတဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ ဓမ္မတို့၌ ဓမ္မဟု အဖန်ဖန်ရှုသော သတိပဋ္ဌာန်သည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။

ထိုဈာန် ၄-ပါးတို့တွင် ပဌမဈာန်သည်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယဈာန်သည်လည်းကောင်း အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ တတိယဈာန်သည် သုညတဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထဈာန်သည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။

ထိုဝိဟာရ ၄-ပါးတို့တွင် ပဌမဝိဟာရတရားသည်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယဝိဟာရတရားသည်လည်းကောင်း အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ တတိယဝိဟာရတရားသည် သုညတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလဖြစ်၏။ တတိယဝိဟာရတရားသည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။

ထိုသမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးတို့တွင် ပဌသမ္မပ္ပဓာန်သည်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယသမ္မပ္ပဓာန်သည်လည်းကောင်း အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ တတိယသမ္မပ္ပဓာန်သည် သုညတဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ စတုတ္ထသမ္မပ္ပဓာန်သည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။

ထိုအံ့ဩဖွယ်မဖြစ်စဖူး အသစ်တရား ၄-ပါးတို့တွင် မာန်ကိုပယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း တဏှာအာလယကို ကောင်းစွာပယ်နုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာကို ပယ်ခြင်းသည် သုညတဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ ဘဝမှ ငြိမ်းခြင်းသည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။

ထိုအဓိဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့တွင် သစ္စာဓိဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း စာဂါဓိဋ္ဌာန်သည်လည်းကောင်း အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ ပညာဓိဋ္ဌာန်သည် သုညတဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ ဥပသမာဓိဋ္ဌာန်သည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ [အဓိဋ္ဌာန် ၄-ပါးကို ပါထိကဝဂ္ဂပါဠိတော် ၄-ပါးတရားစုများ၌လည်း ဟောထားကြောင်း တွေ့ရ၏။]

ထိုသမာဓိဘာဝနာ ၄-ပါးတို့တွင် ဆန္ဒကိုအကြီးအမှူးပြု၍ဖြစ်သော သမာဓိသည်လည်းကောင်း၊ ဝီရိယကိုအကြီးအမှူးပြု၍ဖြစ်သော သမာဓိသည်လည်းကောင်း

အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ စိတ်ကိုအကြီးအမှူးပြု၍ဖြစ်သော သမာဓိသည် သုညတဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ ဝိသိသကိုအကြီးအမှူးပြု၍ဖြစ်သော သမာဓိသည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ [ဤသမာဓိဘာဝနာ ၄-ပါးကို အဓိပတိ ၄-ပါး၊ ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးတို့နှင့် ကပ်မှတ်ပါ။]

ထိုသုခဘာဂိယဓမ္မ ၄-ပါးတို့တွင် ဣန္ဒြေကို စောင့်စည်းခြင်းသည်လည်း ကောင်း၊ တပအကျင့်သည်လည်းကောင်း အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ ဗောဇ္ဈင်ကို ပွားခြင်းဗုဒ္ဓိသည် သုညတဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ ဥပဓိမှန်သမျှကို ပယ်စွန့်ရာနိဗ္ဗာန်သည် အနိမိတ္တဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ [ဤတရား ၄-ပါးကို နာမည်ကျော် “နာညတြ ဗောဇ္ဈာ တပဿ၊ နာညတြိန္ဒြိယသံဝရာ၊ နာညတြ သဗ္ဗနိဿဂ္ဂါ၊ သောတ္ထိ ပဿာမိ ပါဏိနံ”ဂါထာဖြင့် ကပ်မှတ်ပါ။ ဗောဇ္ဈာနှင့် ဗောဓိ၊ သဗ္ဗနိဿဂ္ဂနှင့် သဗ္ဗုပဓိနိဿဂ္ဂတို့ညီပါ။ သောတ္ထိနှင့် သုခတို့သည် ချမ်းသာအနက်ဟောတူသည်။ ထို့ကြောင့် သောတ္ထိဘာဂိယဓမ္မ ၄-ပါးဟုလည်း အမည်ပေးနိုင်သည်။]

ထိုလေးပါးသော အပ္ပမာဏတရားတို့တွင် မေတ္တာသည်လည်းကောင်း၊ ကရုဏာ သည်လည်းကောင်း အပ္ပဏိဟိတဖြစ်သော ဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ မုဒိတာသည် သုညတဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ ဥပေက္ခာသည် အနိမိတ္တဝိမောက္ခမူလ ဖြစ်၏။ [အပ္ပမာဏနှင့် အပ္ပမညာတရား အတူတူဖြစ်သည်။]

တေသံ ဝိက္ခိဋ္ဌိတံ

ကိလေသဝတ္ထု ၁၀-မျိုးတို့ကို မဂ် ၁၀-မျိုးတို့ဖြင့် ချိတ်ပြပုံ

(ဤနယသမုဋ္ဌာန်၌) သီဟခြင်္သေ့တည်းဟူသော ထိုဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝက တို့၏ (အာဟာရစသော ကိလေသဝတ္ထုတို့ကို ပယ်၍ ပဋိပဒါတို့ကို ပြည့်စုံစေလျက် နေခြင်းတည်းဟူသော) တင့်တယ်စမျှယ်ကွန့်မြူးခြင်းသည် (အောက်ပါအတိုင်း) ဖြစ်၏။ [ပဋိတော်၌ “တေသံ ဝိက္ခိဋ္ဌိတံ”ဟု တိုပြတ်ပြတ်စကား စထားသဖြင့် ပါဠိတော် နှင့် အဋ္ဌကထာညှိကြည့်ကာ ထည့်သင့်ရာများ ဤသို့ထည့်ပြန်မှ အဆင်ချောသည်။] (ညစ်ညူးသံကိလေသအဖို့၌ ဟောထားသည့်) အာဟာရ ၄-ပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်

ကား (ဖြူစင်ဝေါဒါနအဖို့၌ ဟောထားသည့်) အကျင့် ၄-ပါးတို့တည်း။ ဝိပလ္လာသ ၄-ပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကား ဖြူစင်ဝေါဒါနအဖို့၌ ဟောထားသည့် သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့တည်း။ (ညစ်ညူးသံကိလေသအဖို့၌ ဟောထားသည့်) ဥပါဒါန် ၄-ပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကား (ဖြူစင်ဝေါဒါနအဖို့၌ ဟောထားသည့်) ဈာန် ၄-ပါးတို့တည်း။ (ညစ်ညူးသံကိလေသအဖို့၌ ဟောထားသည့်) ယောဂ ၄-ပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကား (ဖြူစင်ဝေါဒါနအဖို့၌ ဟောထားသည့်) ဝိဟာရ ၄-ပါးတို့တည်း။ (ညစ်ညူးသံကိလေသအဖို့၌ ဟောထားသည့်) ဂန္ထ ၄-ပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကား (ဖြူစင်ဝေါဒါနအဖို့၌ ဟောထားသည့်) သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးတို့တည်း။ (ညစ်ညူးသံကိလေသအဖို့၌ ဟောထားသည့်) အာသဝ ၄-ပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကား (ဖြူစင်ဝေါဒါနအဖို့၌ ဟောထားသည့်) အစ္ဆရိယအဗျူတဓမ္မ ၄-ပါးတို့တည်း။ (ညစ်ညူးသံကိလေသအဖို့၌ ဟောထားသည့်) ဩဃ ၄-ပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကား (ဖြူစင်ဝေါဒါနအဖို့၌ ဟောထားသည့်) အဓိဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့တည်း။ (ညစ်ညူးသံကိလေသအဖို့၌ ဟောထားသည့်) သလ္လ ၄-ပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကား (ဖြူစင်ဝေါဒါနအဖို့၌ ဟောထားသည့်) သမာဓိဘာဝနာ ၄-ပါးတို့တည်း။ (ညစ်ညူးသံကိလေသအဖို့၌ ဟောထားသည့်) ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၄-ပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကား (ဖြူစင်ဝေါဒါနအဖို့၌ ဟောထားသည့်) သုခဘာဂိယဓမ္မ ၄-ပါးတို့တည်း။ (ညစ်ညူးသံကိလေသအဖို့၌ ဟောထားသည့်) အဂတိဂမန ၄-ပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကား (ဖြူစင်ဝေါဒါနအဖို့၌ ဟောထားသည့်) အပ္ပမာဏ ၄-ပါးတို့တည်း။ [၄-ပါးစီချင်းကိုက်အောင် ဟောထားသည်မှာ အံ့ဩဖွယ်ရာပါပေ။]

သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတ-ပုဒ်ကို ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် ဖွင့်ပြပုံ

ပယ်သတ်အပ်ပြီးသော ရာဂဒေါသမောဟရှိကုန်သော ဘုရားရှင်တို့သည် လည်းကောင်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့သည်လည်းကောင်း၊ မကြောက်မရွံ့ရဲရင့်ခြင်းစသော ဝိသေသနှင့်ယှဉ်သဖြင့် သီဟ=ခြင်္သေ့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသီဟဘုရားအစရှိသည်တို့၏ တင့်တယ်စမ္မိယံကွန့်မြူးခြင်းမည်သည်ကား

(ပွားများသင့်သော ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မတို့ကို) ပွားစေခြင်း၊ (မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်သော ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို) မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ (ပယ်အပ်သော ဒဿဝတ္ထုကြိလေသာ အပေါင်းကို) ကင်းအောင်ပြုခြင်းပယ်စွန့်ခြင်း ဖြစ်၏။ (ဗောဓိပက္ခိယ)ဣန္ဒြေတို့ကို ဖြစ်စေခြင်း ပွားခြင်း မျက်မှောက်ပြုခြင်းသည်လည်း တင့်တယ်စမ္မာယကွန့်မြူးခြင်းမည်၏။ ဝိပလ္လာသတို့ကို မဖြစ်စေခြင်းပယ်ခြင်းချုပ်စေခြင်းသည်လည်း တင့်တယ်စမ္မာယကွန့်မြူးခြင်း မည်၏။ ဣန္ဒြေတို့သည် သူတော်ကောင်းတရား၏ ကျက်စားရာတရားတို့တည်း။ ဝိပလ္လာသတို့သည် ကိလေသာ၏ ကျက်စားရာတရားတို့တည်း။ ဤသို့ညစ်ညူးဖြူစင်တရားတို့ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းသည် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်း၏လည်းကောင်း၊ ဒိသာလောစနနည်း၏လည်းကောင်း တည်ရာဘူမိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် “ယော နေတိ ဝိပလ္လာသေဟိ ကိလေသေ”စသည်ဖြင့် (သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းအတွက် ဂါထာနံပါတ် ၁၈-ကို)လည်းကောင်း၊ “ဝေယျာကရဏေသု ဟိ ယေ ကုသလာ ကုသလာ”စသည်ဖြင့် (ဒိသာလောစနနည်းအတွက် ဂါထာနံပါတ် ၁၉-)ကိုလည်းကောင်း အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ [အထက်ပါ စာအရ သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းဟူသည် ပယ်တတ်ပယ်အပ် နှစ်ဖက်ကစားသည့် နည်းဟု သိရသည်။ ဆဋ္ဌမူပါဠိ၌ ဒိသာလောစနနည်းမူရင်းဂါထာနှင့် ပြန်မညီမိသောကြောင့် “ဝေယျာကရဏေသု ဟိ ကုသလာ ကုသလာ”ဟု ကော်မာကုတ်ရမည်ကို “ကုသလာကုသလာ”ဟုသာ ကော်မာ လွဲကုတ်လျက်ရှိနေသည်။]

ပဋိပဒါပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်အတွက် ညစ်ညူးဖြူစင်တရားများ ခွဲခြားပြလျက်
ဒိသာလောစနနှင့် သီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်းကို နိဂုံးအုပ်ပြခြင်း

ထိုသီဟဝိက္ခိဋ္ဌိတနည်း၌ ဆိုအပ်ကုန်ပြီးသော ရာဂစရိုက်ရှိသူစသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဆင်းရဲသောအကျင့် နှေးသောအသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲသောအကျင့် လျင်မြန်သောအသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း ထွက်မြောက်ကုန်၏။ ဤကား ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လွယ်သောအကျင့် နှေးသောအသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လွယ်သောအကျင့် လျင်မြန်သော

အသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း ထွက်မြောက်ကုန်၏။ ဤကား ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်။
ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၏ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ညစ်ညူးမှုတို့တည်း။ အာဟာရ
၄-ပါး၊ ဝိပလ္လာသ ၄-ပါး၊ ဥပါဒါန် ၄-ပါး၊ ယောဂ ၄-ပါး၊ ဂန္ထ ၄-ပါး၊ အာသဝ ၄-ပါး၊
ဩဃ ၄-ပါး၊ သလ္လ ၄-ပါး၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၄-ပါး၊ အဂတိဂမန ၄-ပါး။ ဤကား
ညစ်ညူးမှုတရားများတည်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၏ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား
ဖြူစင်မှုတရားတို့တည်း။ ပဋိပဒါ ၄-ပါး၊ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး၊ ဈာန် ၄-ပါး၊ ဝိဟာရ
၄-ပါး၊ သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး၊ အစ္ဆရိယအဗ္ဘုတဓမ္မ ၄-ပါး၊ အဓိဋ္ဌာန် ၄-ပါး၊ သမာဓိ
ဘာဝနာ ၄-ပါး၊ သုခဘာဂိယဓမ္မ ၄-ပါး၊ အပ္ပမာဏဓမ္မ ၄-ပါး။ ဤကား ဖြူစင်မှု
တရားတို့တည်း။

တိပုက္ခလနည်းအစ

ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်ကို ၃-ယောက်ဖြင့် ညှိပြပုံ

၈၈။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဆင်းရဲသောအကျင့် နှေးသော
အသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲသောအကျင့် လျင်မြန်သော အသိဉာဏ်ဖြင့်
လည်းကောင်း ထွက်မြောက်ကုန်၏။ ဤကား ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်
တို့သည် လွယ်သောအကျင့် နှေးသောအသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ လွယ်သော
အကျင့် လျင်မြန်သောအသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း ထွက်မြောက်ကုန်၏။ ဤ
ကား ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်။ [ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်ကို အထက်နားတွင် ပြခဲ့ခြင်းသည် သီဟ
ဝိက္ကိဋ္ဌိတနည်း နိဂုံးအတွက် ပြခြင်းဖြစ်၍ ဤ၌ တိပုက္ခလနည်းနိဒါန်းအတွက် ပုဂ္ဂိုလ် ၄-
ယောက်နှင့် ၃-ယောက်ချိတ်ပြရန် ပြဖော်ပြသည်။] ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့တွင် အကြင်
ပုဂ္ဂိုလ်သည် လွယ်သောအကျင့် လျင်မြန်သောအသိဉာဏ်ဖြင့် ထွက်မြောက်၏။
ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ညှဉ့်တညူမည်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆက်ဆံညီမျှသော အကျင့်
ဖြင့် ထွက်မြောက်၏၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဋ္ဌိတညူပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်
သည် ဆင်းရဲသောအကျင့် နှံ့နှေးသောအသိဉာဏ်ဖြင့် ထွက်မြောက်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်
သည် နေယျပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ညွှန်တညူပုဂ္ဂိုလ်အား သမထကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်အား ဝိပဿနာကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။ ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်အား သမထဝိပဿနာကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ညွှန်တညူပုဂ္ဂိုလ်အား နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသော တရားဒေသနာကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်အား ထက်သော တရားဒေသနာကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။ ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်အား နူးလည်းနူးညံ့ထက်မြက်လည်းထက်မြက်သော တရားဒေသနာကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ညွှန်တညူပုဂ္ဂိုလ်အား အကျဉ်းအားဖြင့် တရားကို ဟောတော်မူ၏။ ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်အား မကျဉ်းမကျယ်အားဖြင့် တရားကို ဟောတော်မူ၏။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်အား အကျယ်အားဖြင့် တရားကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ညွှန်တညူပုဂ္ဂိုလ်အား ထွက်မြောက်ရာနိဿရဏကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။ ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်အား အပြစ်အာဒိနဝကိုလည်းကောင်း ထွက်မြောက်ရာနိဿရဏကိုလည်းကောင်း ညွှန်ပြတော်မူ၏။ နေယျပုဂ္ဂိုလ်အား သာယာဖွယ်အသာဒကိုလည်းကောင်း အပြစ်အာဒိနဝကိုလည်းကောင်း ထွက်မြောက်ရာနိဿရဏကိုလည်းကောင်း ညွှန်ပြတော်မူ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ညွှန်တညူပုဂ္ဂိုလ်အား အဓိပညာသိက္ခာကို ပညတ်တော်မူ၏။ ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်အား အဓိစိတ္တသိက္ခာကို ပညတ်တော်မူ၏။ (အဓိပညာသိက္ခာကိုလည်း ပညတ်တော်မူ၏။) နေယျပုဂ္ဂိုလ်အား အဓိသီလသိက္ခာကို ပညတ်တော်မူ၏။ (အဓိသီလသိက္ခာနှင့် အဓိပညာသိက္ခာကိုလည်း ပညတ်တော်မူ၏။)

ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့တွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဆင်းရဲသောအကျင့် နှေးသောအသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲသောအကျင့် လျင်မြန်သောအသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း ထွက်မြောက်ကုန်၏။ ဤကား ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ချမ်းသာသောအကျင့် နှေးသောအသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ချမ်းသာသောအကျင့် လျင်မြန်သောအသိဉာဏ်ဖြင့်လည်းကောင်း ထွက်မြောက်ကုန်၏။ ဤကား ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်။ ဤသို့လျှင် (ပဋိပဒါရှုထောင့်အားဖြင့်) ပုဂ္ဂိုလ်

၄-ယောက်တို့ ဖြစ်ကုန်၍ ညွှန်တည၊ ဝိပဉ္စိတည၊ နေယျအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ [ပုဂ္ဂိုလ်များစွာကို ဟောထားသည့် ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်းစသည်တို့၌ ဤကျမ်းမှာကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်ကနေ ၃-ယောက်ဖြစ်နည်း ဒေသနာမျိုး မတွေ့ခဲ့ရ။ ဤကား နေတ္တိကျမ်း၏ ထူးခြားသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသဖြစ်သည်။]

ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်အတွက် အညစ်အဖြူတရားများ

ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့၏ ညစ်ညူးကြောင်းတရားတည်း။ လောဘဟူသော အကုသိုလ်မူလ၊ ဒေါသဟူသောအကုသိုလ်မူလ၊ မောဟဟူသော အကုသိုလ်မူလအားဖြင့် အကုသိုလ်မူလ ၃-ပါး၊ ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက်၊ မနောဒုစရိုက်အားဖြင့် ဒုစရိုက် ၃-ပါး၊ ကာမဝိတက်၊ ဗျာပါဒဝိတက်၊ ဝိဟိံသာဝိတက်အားဖြင့် အကုသိုလ်ဝိတက် ၃-ပါး၊ ကာမသညာ၊ ဗျာပါဒသညာ၊ ဝိဟိံသာသညာအားဖြင့် အကုသိုလ်သညာ ၃-ပါး၊ နိစ္စသညာ၊ သုခသညာ၊ အတ္တသညာအားဖြင့် ဝိပရိတသညာ ၃-ပါး၊ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာအားဖြင့် ဝေဒနာ ၃-ပါး၊ ဒုက္ခဒုက္ခ၏သဘော၊ သင်္ခါရဒုက္ခ၏သဘော၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၏သဘောအားဖြင့် ဒုက္ခတာ ၃-ပါး၊ ရာဂမီး၊ ဒေါသမီး၊ မောဟမီးအားဖြင့် မီး ၃-ပါး၊ ရာဂမြား၊ ဒေါသမြား၊ မောဟမြားအားဖြင့် မြား ၃-စင်း၊ ရာဂအရှုပ်အထွေး၊ ဒေါသအရှုပ်အထွေး၊ မောဟအရှုပ်အထွေးအားဖြင့် အရှုပ်အထွေး ၃-မျိုး၊ အကုသိုလ်ကာယကံ၊ အကုသိုလ်ဝစီကံ၊ အကုသိုလ်မနောကံအားဖြင့် အကုသိုလ်ဆိုင်ရာ စုံစမ်းဆင်ခြင်စရာ တရား ၃-ပါး၊ သီလဝိပတ္တိ၊ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ၊ အာစာရဝိပတ္တိအားဖြင့် ဝိပတ္တိတရား ၃-ပါး။ ဤကား ညစ်ညူးကြောင်း တရားတည်း။

ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့၏ ဖြူစင်ကြောင်းတရားတည်း။ အလောဘဟူသော ကုသိုလ်မူလ၊ အဒေါသဟူသော ကုသိုလ်မူလ၊ အမောဟဟူသော ကုသိုလ်မူလအားဖြင့် ကုသိုလ်မူလ ၃-ပါး၊ ကာယသုစရိုက်၊ ဝစီသုစရိုက်၊ မနောသုစရိုက်အားဖြင့် သုစရိုက် ၃-ပါး၊ နေက္ခမ္မဝိတက်၊ အဗျာပါဒဝိတက်၊ အဝိဟိံသာဝိတက်အားဖြင့် ကုသိုလ်ဝိတက် ၃-ပါး၊ ဝိတက်နှင့်လည်းတကွ ဝိစာရနှင့်

လည်းတကွဖြစ်သော သမာဓိ၊ ဝိတက်ကားမရှိ၊ ဝိစာရမျှသာရှိသော သမာဓိ၊ ဝိတက်လည်းမရှိ၊ ဝိစာရလည်းမရှိသော သမာဓိအားဖြင့် သမာဓိ ၃-ပါး၊ နေက္ခမ္မသည်၊ အဗျာပါဒသည်၊ အဝိဟိံသာသည်အားဖြင့် ကုသိုလ်သည် ၃-ပါး၊ အနိစ္စသည်၊ ဒုက္ခသည်၊ အနတ္တသည်အားဖြင့် အဝိပရိတသည် ၃-ပါး၊ ကုသိုလ်ကာယကံ၊ ကုသိုလ်ဝစီကံ၊ ကုသိုလ်မနောကံအားဖြင့် ကုသိုလ်ဆိုင်ရာ စုံစမ်းဆင်ခြင်စရာတရား ၃-ပါး၊ ကိုယ်စင်ကြယ်ကြောင်း၊ နှုတ်စင်ကြယ်ကြောင်း၊ စိတ်စင်ကြယ်ကြောင်းအားဖြင့် စင်ကြယ်ကြောင်းတရား ၃-ပါး၊ သီလ၏ပြည့်စုံမှု၊ သမာဓိ၏ပြည့်စုံမှု၊ ပညာ၏ပြည့်စုံမှုအားဖြင့် သမ္ပတ္တိတရား ၃-ပါး၊ အဓိသီလသိက္ခာ၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ၊ အဓိပညာသိက္ခာအားဖြင့် သိက္ခာ ၃-ပါး၊ သီလက္ခန္ဓ၊ သမာဓိက္ခန္ဓ၊ ပညာက္ခန္ဓအားဖြင့် ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ သုညတ၊ အနိမိတ္တ၊ အပ္ပဏိဟိတအားဖြင့် ဝိမောက္ခမုခ ၃-ပါး။ ဤကား ဖြူစင်ကြောင်း တရားတို့တည်း။ [ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်ဖြစ်၍ ၃-စုတရားဟောပုံကို မှတ်သားခဲ့ပါ။ အောက်နား၌ ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်အတွက် ၂-စုတရား ဟောမဟော စိစစ်စရာရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။]

ဤသို့လျှင် (ပဋိပဒါအားဖြင့်) ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်ဖြစ်၍ (သစ္စာသိပုံအားဖြင့်) ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ (သစ္စာသိပုံအားဖြင့်) ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်ဖြစ်၍ တဏှာစရိုက်ရှိသူ၊ ဒိဋ္ဌိစရိုက်ရှိသူ (အကုသိုလ်စရိုက်)အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်အတွက် အညစ်အဖြူတရားများ

ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်တို့၏ ညစ်ညူးကြောင်းတရားတည်း။ တဏှာ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ အရက်မရှိခြင်း၊ မကြောက်မလန့်ခြင်း၊ သတိကင်းမဲ့ခြင်း၊ ပညာသမ္ပဇင် အဆင်အခြင်မရှိခြင်း၊ (...), မဆိုင်သောအကြောင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း၊ ပျင်းရိခြင်း၊ ပြောဆိုဆုံးမရခက်သူ၏အဖြစ်၊ ငါတကားဟုမာန်ထောင်လွှားခြင်း၊ ငဲ့ဟာဟု သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ သဒ္ဓါမဲ့ခြင်း၊ မေ့လျော့ခြင်း၊ မသူတော်တရားကို နားထောင်ခြင်း၊ မစောင့်စည်းခြင်း၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နာမ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အလွန်အကြံ

လောဘများခြင်း၊ စီးပွားချမ်းသာကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ပိတ်ပင်ခြင်းနီဝရဏ၊ နောင်ဖွဲ့ခြင်းသံယောဇဉ်၊ အမျက်ထွက်ခြင်း၊ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း၊ သူ့ကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်း၊ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင်ပြုခြင်း၊ မနာလိုငြူစူခြင်း၊ ဝန်တိုကပ်စေးကုတ်ခြင်း၊ လှည့်ပတ်ခြင်းမာယာ၊ စဉ်းလဲကောက်ကျစ်ခြင်း သာဠေယျ၊ အတ္တတည်မြဲအယူ၊ အတ္တပြတ်စဲအယူ။ ဤ(၂၉-ပါး)ကား ညစ်ညူးကြောင်းတရားများတည်း။ [(..)ထို၂၉-ပါးတို့တွင် “အယောနိသောမနသိကာရ”မှတစ်ပါး ကျန်တရားများကို အတွဲလိုက်ဟောထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် အောက်ကော်မာတစ်ချက်စီ ကုတ်ပြထားသည်။ အတွဲလိုက်ဟောခဲ့ပါက စုံဖြစ်စေရန် ဗာလူပသေဝန-လူမိုက်ကိုပေါင်းခြင်းဟူသောတရားများ ကျန်နေခဲ့သလားဟု စူးစမ်းစရာဖြစ်သည်။ သို့သော် စတုဗျူဟဟာရဝိဘင်္ဂါပဋိတော် (စာ-၃၅)၌ “အယောနိယာ စ၊ အယောနိသော မနသိကာရေန စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ”ဟု ရှိသောကြောင့် အယောနိယော-မသင့်သောအကြောင်းဟူသော စုံတရားတစ်ခု ကျန်နေခဲ့ခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။]

ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်တို့၏ ဖြူစင်ကြောင်းတရားတည်း။ သမထ၊ ဝိပဿနာ၊ အရက်ဟီရိ၊ အကြောက်ဩတ္တပ္ပ၊ အောက်မေ့မှုသတိ၊ ပညာအဆင်အခြင်သမ္ပဇဉေ၊ မှန်ကန်သောရှုထောင့်ကနေ နှလုံးသွင်းမှု ယောနိသော မနသိကာရ၊ လုံ့လအားထုတ်မှုဝီရိယာရမ္မ၊ ဆိုဆုံးမလွယ်သော စကားရှိသူ၏ အဖြစ် သောဝစဿတာ၊ သစ္စာ ၄-ပါး၌ သိသောဉာဏ် (ဓမ္မဉာဏ်)၊ သစ္စာဓမ္မသို့ အစဉ်လိုက်သိသောဉာဏ်(အနုယဉာဏ်)، ကိလေသာကုန်ပျက်ခြင်း၌ သိသောဉာဏ်(ခယဉာဏ်)၊ ကိလေသာမဖြစ်တော့ခြင်း၌ သိသောဉာဏ် (အနုပ္ပါဒဉာဏ်)، ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါ၊ မမေ့မလျော့မှုအပ္ပမာဒ၊ သူတော်ကောင်းတရားကိုနာခြင်း သဒ္ဓမ္မဿဝန၊ စောင့်စည်းမှုသံဝရ၊ လောဘကင်းခြင်း အနဘိဇ္ဈာ၊ ဒေါသကင်းခြင်း အဗျာပါဒ၊ ကာမရာဂချုပ်ကွယ်မှုဟူသော စိတ်၏ကိလေသာတို့မှလွတ်မြောက်မှု (ရာဂဝိရာဂါ စေတောဝိမုတ္တိ) အနာဂါမိဖိုလ်၊ အဝိဇ္ဇာချုပ်ကွယ်မှုဟူသော ပညာဖြင့် ကိလေသာမှလွတ်မြောက်မှု (အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိ) အရဟတ္တဖိုလ်၊ သစ္စာ ၄-ပါးကိုထိုးထွင်း၍သိခြင်း အဘိသမယ၊ အလိုနည်းသောသဘော အပိစ္ဆတာ၊

ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း သန္တုဋ္ဌိ၊ အမျက်မထွက်ခြင်း အက္ကောဓ၊ ရန်ငြိုးမဖွဲ့ခြင်း အနုပနာဟ၊ သူ့ကျေးဇူးကိုမချေဖျက်ခြင်း အမက္ခ၊ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင်ကင်းခြင်း အပလာသ၊ ဣဿာကိုပယ်ခြင်း၊ မစ္ဆရိယကိုပယ်ခြင်း၊ သိမှုဝိဇ္ဇာ၊ မှန်ကန်စွာလွတ်မြောက်မှု ဝိမုတ္တိ၊ သင်္ခတတရားလျှင်အာရုံရှိသော ဝိမောက္ခ၊ အသင်္ခတတရားလျှင်အာရုံရှိသော ဝိမောက္ခ၊ ဝိပါက်ခန္ဓာ အကြွင်းအကျန်ရှိသေးသော သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်၊ ဝိပါက်ခန္ဓာ အကြွင်းအကျန်မရှိသော အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်။ ဤကား ဖြူစင်ကြောင်းတရား (၃၆-ပါး)တည်း။ [ဤအဖြူတရားများ၌ ၃၆-ပါးဖြစ်နေခြင်းမှာ “အဘိသမယ”ပသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤအဘိသမယကို ငဲ့ပြီးထည့်ပါက အညစ်တရားဘက်၌ “အနဘိသမယ”ကို ထည့်ဟောလျှင် ကျမ်းဆရာအလိုကျမည်ဟု ထင်သည်။ စုံကိုက်အောင် ထိုအညစ်ဘက်၌ အယောနိသော မနသိကာရ-နှင့် အနဘိသမယ၊ ဤအဖြူဘက်၌ ယောနိသော မနသိကာရနှင့် အဘိသမယ တွဲထားသင့်ကြောင်း တွေ့ရသည်။]

ဤညစ်ညူးဖြူစင်တရားအစုသည် တိပုက္ခလနည်း၏လည်းကောင်း အင်္ဂုသနည်း၏လည်းကောင်း ဖြစ်ရာဘူမိတည်း။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် (တိပုက္ခလနည်းအတွက် ဂါထာနံပါတ် ၁၈-၌) “ယော အကုသလေ သမူလေဟိ နေတိ”ဟုလည်းကောင်း၊ (အင်္ဂုသနည်းအတွက် ဂါထာနံပါတ် ၂၁-၌) “ဩလော ဂေတော ဒိသာလောစနေန” ဟုလည်းကောင်း မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

နယသမုဋ္ဌာန်ကို ပါဠိတော်မှ ထုတ်၍ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

နယသမုဋ္ဌာန်ပြီး၏။

အခန်း(၃)ပြီး၏။

အခန်း (၄)

သာသနပဋ္ဌာန

၈၉။ ထိုဟာရ၊ နယ၊ မူလပဒတို့တွင် မူလပဒ ၁၈-ပါးတို့ကို အဘယ်၌ မှတ်အပ်ကုန်သနည်း။ ဒေသနာတည်းဟူသော သာသနာ၏ အပြားအားဖြင့်ဖြစ်ရာ သာသနပဋ္ဌာန၌ မှတ်အပ်ကုန်၏။ ထိုစကား၌ သာသနပဋ္ဌာန(၁၆-သုတ်)ဟူသည် အဘယ်နည်း။

သာသနပဋ္ဌာန ၁၆-သုတ်

သံကိလေသအဖို့အစဉ်ဖြစ်သောသုတ်၊ ကုသိုလ်ဝါသနာအဖို့အစဉ်ဖြစ်သောသုတ်၊ ကိလေသာကိုဖောက်ခွဲခြင်းအဖို့အစဉ်ဖြစ်သောသုတ်၊ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏တရားအဖို့အစဉ် ဖြစ်သောသုတ်၊ (၄-သုတ်)

သံကိလေသအဖို့အစဉ်လည်းဖြစ်၍ ကုသိုလ်ဝါသနာအဖို့အစဉ်လည်းဖြစ်သောသုတ်၊ သံကိလေသအဖို့အစဉ်လည်းဖြစ်၍ ကိလေသာကိုဖောက်ခွဲခြင်းအဖို့အစဉ်လည်းဖြစ်သောသုတ်၊ သံကိလေသအဖို့အစဉ်လည်းဖြစ်၍ အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တရားအဖို့အစဉ်လည်း ဖြစ်သောသုတ်၊ (၃-သုတ်)

သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၊ နိဗ္ဗေတဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ အသေက္ခဘာဂိယလည်းဖြစ်သောသုတ်၊ သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၊ ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ နိဗ္ဗေတဘာဂိယလည်းဖြစ်သောသုတ်၊ (၂-သုတ်)

ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ နိဗ္ဗေတဘာဂိယလည်းဖြစ်သောသုတ်၊ (၁-သုတ်)

တဏှာသံကိလေသဘာဂိယဖြစ်သောသုတ်၊ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသဘာဂိယဖြစ်သောသုတ်၊ ဒုစ္စရိတသံကိလေသဘာဂိယဖြစ်သောသုတ်၊ တဏှာဝေါဒါနဘာဂိယဖြစ်သောသုတ်၊ ဒိဋ္ဌိဝေါဒါနဘာဂိယဖြစ်သောသုတ်၊ ဒုစ္စရိတဝေါဒါနဘာဂိယဖြစ်သောသုတ်တို့တည်း။ (၆-သုတ်)

သံကိလေသ ၃-မျိုးအကြောင်းရှင်းပြချက်

ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် သံကိလေသသည် တဏှာသံကိလေသ၊ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသ၊ ဒုစ္စရိတသံကိလေသအားဖြင့် ၃-ပါးအပြားရှိ၏။ ထို ၃-ပါးတို့တွင် တဏှာသံကိလေသသည် သမထဖြင့် စင်ကြယ်၏။ ထိုသမထသည် သမာဓိက္ခန္ဓမည်၏။ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသသည် ဝိပဿနာဖြင့် စင်ကြယ်၏။ ထိုဝိပဿနာသည် ပညာက္ခန္ဓမည်၏။ ဒုစ္စရိတ်သံကိလေသသည် သုစရိတ်ဖြင့် စင်ကြယ်၏။ ထိုသုစရိတ်သည် သီလက္ခန္ဓမည်၏။ (သီလက္ခန္ဓရှုထောင့်အရ) သီလ၌တည်သော ထိုသူအား (ကာမရူပအရူပ)ဘဝတို့၌ (ဘဝကိုတောင့်တသောတဏှာ)ကပ်ငြိခြင်းသည် အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့။ ဤသို့ ဖြစ်သည်ရှိသော် ထိုသီလဝန်ပုဂ္ဂိုလ်အား (ဘဝတဏှာသည်လည်းကောင်း) (သမာဓိက္ခန္ဓနှင့်ပညာက္ခန္ဓရှုထောင့်တို့အရ) ဤသမထနှင့်ဝိပဿနာဟုဆိုရသည့် ဘာဝနာဖြင့်ပြီးသော ပုညကိရိယဝတ္ထုသည်(လည်းကောင်း)ဖြစ်၏။ (ထိုဘဝတဏှာ ဦးစီးသော သမထဝိပဿနာသည်) ထိုထိုကာမရူပဘဝတို့၌ (ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်) ဖြစ်(စေ)ခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ [ဤနေရာ ဘာသာပြန်ရခက်သည်။ ဝဇ္ဇနိသီတကုသိုလ်သဘောကို သတိရပြီး ဘာသာပြန်လိုက်ပေသည်။]

၁၆-သုတ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ ရှင်းပြချက်

(သံကိလေသဘာဂိယ၊ ဝါသနာဘာဂိယ၊ နိဗ္ဗေတဘာဂိယ၊ အသေက္ခဘာဂိယ ဟူကုန်သော) ဤသီးသန့် ၄-သုတ်တို့ရှိကုန်၏။ (ထို ၄-သုတ်တို့ကို) ဆက်ဆံရောနှောသည်တို့ကို ပြုအပ်ကုန်သည်ရှိသော် (သံကိလေသဘာဂိယ-ဝါသနာဘာဂိယ၊ သံကိလေဘာဂိယ-နိဗ္ဗေတဘာဂိယ၊ သံကိလေသဘာဂိယ-အသေက္ခဘာဂိယ၊ ဝါသနာဘာဂိယ-နိဗ္ဗေတဘာဂိယအားဖြင့်) ၈-သုတ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို ၈-သုတ်တို့ကိုသာလျှင် ဆက်ဆံရောနှောသည်တို့ကို ပြုအပ်ကုန်သည်ရှိသော် (ဝါသနာဘာဂိယ-အသေက္ခဘာဂိယ၊ နိဗ္ဗေတဘာဂိယ-အသေက္ခဘာဂိယ၊ သံကိလေသဘာဂိယ-ဝါသနာဘာဂိယ-နိဗ္ဗေတဘာဂိယ၊ သံကိလေသဘာဂိယ-ဝါသနာဘာဂိယ-အသေက္ခဘာဂိယ၊ သံကိလေသဘာဂိယ-နိဗ္ဗေတဘာဂိယ-အသေက္ခဘာဂိယ၊

ဝါသနာဘာဂိယ-နိဗ္ဗေဘာဂိယ-အသေက္ခဘာဂိယ, သံကိလေသဘာဂိယ-ဝါသနာဘာဂိယ-နိဗ္ဗေဘာဂိယ-အသေက္ခဘာဂိယ, နေဝသံကိလေသဘာဂိယ- နဝါသနာဘာဂိယ-နိဗ္ဗေဘာဂိယ-နအသေက္ခဘာဂိယအားဖြင့်) ၁၆-သုတ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

(သာသနပဋ္ဌာနနည်းဖြင့်)ပြားကုန်သော ဤ(သံကိလေသဘာဂိယအစရှိကုန်သော) ၁၆-သုတ်တို့ဖြင့် (သုတ္တ,ဂေယျစသောအားဖြင့်) ၉-ပါးအပြားရှိသော သုတ်ဖြစ်၏။ ဂါထာဂါထာချင်း ချင့်ချိန်နှိုင်းဆသိအပ်ကုန်၏။ ဂါထာမဖက် သက်သက်သောဝေယျာကရဏ စကားပြေစကားပြေချင်း ချင့်ချိန်နှိုင်းဆသိအပ်ကုန်၏။ သုတ်သုတ်ချင်း ချင့်ချိန်နှိုင်းဆ သိအပ်ကုန်၏။ [သာသနပဋ္ဌာန ၁၆-သုတ်ကိုဖွင့်ရာ၌ အဖြတ် ၄-ဖြတ်ဖြင့် ဖွင့်လိမ့်မည်။ ဤကား သုတ်အရေအတွက်ပြ ပထမတစ်ဖြတ်အဖွင့်ဖြစ်သည်။]

သံကိလေသဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂၁-ခု

၉၀။ ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယသုတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? ဝတ္ထုကာမတို့၌ ကိလေသာကာမဖြင့် ကန်းသည်ကို အပြုခံရသူ, တဏှာတည်းဟူသော ပိုက်ကွန်ဖြင့် အဖုံးလွှမ်းခံရသူ, တဏှာတည်းဟူသောအမိုးဖြင့် ဖုံးအုပ်ခံရသူ, ကာမဂုဏ် ၅-ပါးတည်းဟူသော အနှောင်ဖွဲ့ဖြင့် အနှောင်ဖွဲ့ခံရသူ သတ္တဝါတို့သည် မြိုးဝ၌ ဝင်ကုန်သော ငါးတို့သည် သေခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သကဲ့သို့လည်းကောင်း, နို့စို့အရွယ်နွားသူငယ်သည် အမိနွားမကြီးသို့ လိုက်သကဲ့သို့လည်းကောင်း အိုခြင်းသေခြင်းသို့ အစဉ်လိုက်ကြရကုန်၏” ဟူသော ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ်မည်၏။

ရဟန်းတို့, အဂတိလိုက်မှုတို့သည် ဤ ၄-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၄-ပါးတို့နည်းဟူမူ။ ချစ်ခြင်းကြောင့် အဂတိလိုက်ခြင်း, မုန်းခြင်းကြောင့် အဂတိလိုက်ခြင်း, တွေဝေခြင်းကြောင့် အဂတိလိုက်ခြင်း, ကြောက်ခြင်းကြောင့် အဂတိလိုက်ခြင်းတို့တည်း။ ရဟန်းတို့, ဤကား အဂတိလိုက်မှု ၄-ပါးတို့တည်း။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကို မိန့်တော်မူ၏။ ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော

မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကို မိန့်ပြီးနောက် အခြားတပါးသော အောက်ပါ စကားကို (ဂါထာအားဖြင့်) မိန့်တော်မူ၏။

“အကြင်သူသည် ချစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ မုန်းခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကြောက်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ မသိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း တရားကို ကျော်လွန်၍ ကျင့်၏။ ထိုသူ၏ အခြံအရံအကျော်အစောသည် လဆုတ်အခါ၌ လကဲ့သို့ တစ်နေ့တခြား ဆုတ်ယုတ်၏” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂီယသုတ်မည်၏။

“နာမ်ခန္ဓာ (၄-ပါး)တို့သည် စိတ်လျှင် ရှေ့သွားရှိကုန်၏။ စိတ်လျှင် အကြီးအမှူးရှိကုန်၏။ စိတ်ဖြင့် ပြီးကုန်၏။ ပြစ်မှားလိုသော စိတ်ဖြင့် အကယ်၍ ပြောဆိုသော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်သော်လည်းကောင်း ကြံစည်သော်လည်းကောင်း ထို(ပြောဆို ပြုလုပ်ကြံစည်မှု)ကြောင့် လှည်းဘီးသည် ဝန်ဆောင်နွား၏ ခြေရာသို့ အစဉ်လိုက် ဘိသကဲ့သို့ ထိုသူသို့ ဆင်းရဲသည် အစဉ်လိုက်လေ၏” ဟူသော ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂီယသုတ် မည်၏။

“ငိုက်မျဉ်းလျက် မျောက်မျဉ်းအိပ်ကာ အစားကြီးလျက် ကျွေးမွေးထားသော ဝက်ကြီးကဲ့သို့ တလူးလူးတလဲလဲ အိပ်လေ့ရှိသည့် ပညာနဲ့သူသည် (အနိစ္စ အစရှိသောလက္ခဏာတို့ကို မဆင်ခြင်နိုင်သောကြောင့်) အဖန်တလဲလဲ အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေရ၏” ဟူသော ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂီယသုတ် မည်၏။

သံကြောင့်ဖြစ်သော သံချေးသည်သာလျှင် ထိုသံမှတက်၍ ထိုသံကိုပင် (ပြန်၍) စားသကဲ့သို့ ဤအတူ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ဆင်ခြင်၍သုံးဆောင်တတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ ပညာကို လွန်၍ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို မိမိမှဖြစ်ကုန်သော ထိုအကုသိုလ်ကံတို့သည် ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ ဆောင်ကုန်၏” ဟူသော ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂီယသုတ် မည်၏။

စည်းခြံစပ်အဝ၌ ဖမ်းမိသော ခိုးသူကို မိမိခိုးမှုက သတ်လည်းသတ်အပ်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ နှောင်လည်းနှောင်ဖွဲ့အပ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ထို့အတူ မကောင်းမှုကိုပြုလေ့ရှိသော ဤသတ္တဝါအပေါင်းကို တမလွန်လောက၌ မိမိမကောင်းမှုကပင်

သတ်လည်း သတ်အပ်၏။ နောင်လည်းနောင်ဖွဲ့အပ်၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“အကြင်သူသည် မိမိ၏ချမ်းသာကို ရှာအံ့ဟု မိမိကဲ့သို့ ချမ်းသာကို အလိုရှိ ကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို တုတ်လှံကန်ဖြင့် ညှဉ်းဆဲ၏။ ထိုညှဉ်းဆဲသူသည် တမလွန် ဘဝ၌ ချမ်းသာကို မရနိုင်”ဟူသော ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“(မြစ်ကို)ကူးကုန်သော နွားတို့တွင် အကယ်၍ ရှေ့ဆောင်နွားလားသည် ကောက်ကောက် ကူးခဲ့မှု၊ ရှေ့ဆောင်နွားလားသည် ကောက်ကောက်ကူးသည်ရှိ သော် နောက်လိုက်နွားမအားလုံးတို့သည် ကောက်ကောက် ကူးသွားကုန်၏။ ဤ အတူသာလျှင် လူတို့တွင် အမြတ်ဆုံးဟု သမုတ်အပ်သူ(မင်း)သည် အကယ်၍ အဓမ္မကို ကျင့်ငြားအံ့။ ဤမင်းမှ အခြားကုန်သော သတ္တဝါအပေါင်းသည် အဘယ် ဆိုဖွယ်ရာရှိအံ့နည်း။ အကယ်၍ ရှင်ဘုရင် တရား မစောင့်သည်ဖြစ်အံ့၊ တစ်တိုင်းပြည် လုံး ဆင်းရဲစွာအိပ်ရ၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“ဤလူသားတို့သည် အလွန်ငြိုငြင်ခြင်းသို့ရောက်သော သဘောရှိကုန်စွ တကား။ ကာမဂုဏ်ဥပဓိတို့၌ မက်မောကုန်၍ မကောင်းမှုကို ပြုကုန်၏။ ထိုပါပ လူသားတို့သည် ငရဲသားများစွာတို့စုပေါင်းနေရရာဖြစ်သော စပ်ခါးသော ဆင်းရဲ ခြင်းရှိသော ကြောက်မက်ဖွယ်ရှိသော အဝီစိငရဲသို့ ရောက်ကုန်၏”ဟူသော ဤ ဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“ငှက်ပျောသီးသည် စင်စစ် ငှက်ပျောပင်ကို သတ်သကဲ့သို့၊ ဝါးသီးသည် ဝါး ပင်ကို သတ်သကဲ့သို့၊ ကျူသီးသည် ကျူပင်ကို သတ်သကဲ့သို့ အဿတိုရ်မြင်းမကို သူ့ကိုယ်ဝန်က သတ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ပူဇော်သက္ကာရသည် ယုတ်မာသူကို သတ် ဖြတ်၏”ဟူသော ဤ ဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ် မည်၏။ [ငွေမည်း ကြောင့် ဘဝပျက်ရသကဲ့သို့ မိစ္ဆာဇီဝပူဇော်သက္ကာရကြောင့် ဘဝပျက်ရသည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

“အမျက်ထွက်ခြင်း(သူ့ကျေးဇူး)ချေဖျက်ခြင်းကို အလေးပြုကုန်သော လာဘ် နှင့် အရိုအသေပြုမှုကို အလေးပြုကုန်သော ရဟန်းတို့သည် လယ်ယာမြေကောင်း၌

မျိုးစေ့ပုပ်သည် မကြီးပွားသကဲ့သို့ သူတော်ကောင်းတရား၌ မကြီးပွားကုန်” ဟူသော ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ် မည်၏။

၉၁။ ရဟန်းတို့၊ ဤလောက၌ (ဒေါသကြောင့်) ပျက်စီးသည့်စိတ်ရှိနေသော အချို့ပုဂ္ဂိုလ်ကို (ငါ၏)စိတ်ဖြင့် (ထိုသူ၏)စိတ်ကို ဤသို့ ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ (အကြင် အခြင်းအရာဖြင့် စင်စစ် ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ကျင့်၏။ အကြင်အကျင့်ကိုလည်း ကျင့်၏။ အကြင်သွားရာခရီးသို့ တက်ရောက်၏။) ထိုသူ၏ ထိုအလုံးစုံကို ငါဘုရား သိတော် မူ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤအခါ၌ အကယ်၍ သေငြားအံ့၊ ဆောင်ယူထားသည့် ပစ္စည်းကို ပစ်ချလိုက်ရာသကဲ့သို့ ဤအတူ ငရဲသို့ ရောက်ရမည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ.. ရဟန်းတို့၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ပျက်စီးသောကြောင့်တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤသို့စိတ်ပျက်စီးခြင်းဟူသော အကြောင်း ကြောင့် ဤလောက၌ အချို့သတ္တဝါတို့သည် ခန္ဓာကိုယ်ပျက်စီး၍ သေပြီးသည်မှ နောက်၌ ချမ်းသာကင်းသော မကောင်းသောလားရာ ပျက်စီး၍ကျရောက်ရာဖြစ် သော ငရဲ၌ ဖြစ်ရကုန်၏”ဟူသော ဤအကြောင်းအရာကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏။ ထိုစကားပြေပါဠိ၌ ဤအနက်သဘောကို (၃-ဂါထာတို့ဖြင့်) အောက် ပါအတိုင်း အကျဉ်းချုံး၍ ဆိုအပ်၏။

“မြတ်စွာဘုရားသည် ဤလောက၌ ဒေါသစိတ်ရှိသူ အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်ကို သိ၍ ရဟန်းတို့၏အထံ၌ ဤဆိုလတ္တံ့သော အနက်သဘောကို ဟောကြားတော်မူ၏။

ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒေါသစိတ်ရှိသော ဤအချိန်အခါ၌ သေခဲ့မှု ငရဲ၌ ဖြစ်ရာ၏။ (အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်) ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်ကို ဒေါသသည် ပျက်ဆီးအပ်သော ကြောင့်တည်း။

မှန်၏၊ သတ္တဝါတို့သည် ဒေါသပျက်ဆီးအပ်သော စိတ်ဟူသောအကြောင်း ကြောင့် မကောင်းသောလားရာ ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ လားရောက်ကြကုန်၏။ ဆောင်ယူ ထားသည့်ပစ္စည်းကို ပစ်ချလိုက်ရာသကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် ထိုသို့ ဒေါသပျက် ခြင်းသဘောရှိသော ထိုပညာမဲ့သည် ကိုယ်ခန္ဓာပျက်သည်မှ နောက်၌ ငရဲသို့ ကပ် ရောက်ရ၏”ဟု အကျဉ်းချုံး၍ ဆိုအပ်၏။

ဤတရားအနက်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူအပ်ပြီဟု ငါ (ခုဇ္ဈတ္တရာ) ကြားနာဖူး၏။ ဤဒေသနာသည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“သင်တို့သည် အကယ်၍ ဆင်းရဲမှုကြောက်ကုန်မူ၊ ဆင်းရဲကို မနှစ်သက်ကြကုန်မူ မျက်မှောက်၌ဖြစ်စေ မျက်ကွယ်၌ဖြစ်စေ မကောင်းမှုကို မပြုကြကုန်လင့်။

“သင်တို့သည် ယုတ်မာသောမကောင်းမှုကံကို ယခုလည်းပြုနောင်လည်းပြုမှာ ဖြစ်ကြမူ ကြိုတင်သိ၍ ဖဲရှောင်ထွက်ပြေးကုန်သော်လည်း သင်တို့အား ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်မှု မရှိနိုင်”ဟူသော ဤဂါထာ(တို့)သည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“တရားပျက်ခြင်း မုသားဆိုခြင်းဟူသော အကြောင်း ၂-ပါးတို့ဖြင့် ဥစ္စာကို ရကုန်၍ သူမိုက်တို့သည် ငါ၏ ဥစ္စာဟူ၍ မှတ်ထင်ကုန်၏။ ထိုသို့သောအကြောင်းဖြင့် ရအပ်သော ဥစ္စာသည် အဘယ်သို့လျှင် (ထိုသူတို့အပိုင်)ဖြစ်လတ္တံ့နည်း။ မင်းအစရှိကုန်သော အန္တရာယ်တို့သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ ထိုဥစ္စာ၏ အစုအပုံသည် ပျက်စီးတတ်၏။ (ထိုသူမိုက်တို့သည်) သေသည်ရှိသော် သုဂတိဘဝသို့ မလားရကုန်။ ဤမျှအတိုင်းအတာရှိသော မျက်မှောက်တမလွန်အကျိုးတို့၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းဖြင့် (ထိုသူမိုက်တို့သည်) ပျက်စီးကုန်သည် မဟုတ်သလော” ဟူသော ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“အဘယ်သို့သောအကြောင်းကြောင့် မိမိကိုယ်ကို တူးဖြိုသနည်း။ အဘယ်သို့သော အကြောင်းကြောင့် အဆွေခင်ပွန်းတို့မှ ဆုတ်ယုတ်သနည်း။ အဘယ်သို့သောအကြောင်းကြောင့် တရားမှကင်းသနည်း။ အဘယ်သို့သောအကြောင်းကြောင့် နတ်ပြည်သို့ မသွားသနည်း” (ဟူသော အမေးဂါထာနှင့်)

“လောဘဟူသောအကြောင်းကြောင့် မိမိကိုယ်ကို တူးဖြို၏။ ဥစ္စာပစ္စည်း၌ တပ်မက်သောသူသည် အဆွေခင်ပွန်းတို့မှ ယုတ်၏။ လောဘဟူသောအကြောင်းကြောင့် တရားမှ ကင်း၏။ လောဘဟူသောအကြောင်းကြောင့် နတ်ပြည်သို့ မသွား” ဟူသော ဤ (အဖြေ) ဂါထာ(တို့)သည် သံကိလေသဘာဂိယ သုတ်မည်၏။

“စပ်ရှားခံခက်သော အကျိုးရှိသည့် မကောင်းမှုအကုသိုလ်ကံကို ပြုကြကုန်

သည့် ပညာမဲ့သူမိုက်တို့သည် မိမိသည်ပင် ရန်သူကဲ့သို့ ဖြစ်၍ လှည့်လည်ကြရကုန်၏။”

“အကြင်ကံကို ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် နောင်တတဖန် ပူပန်ရ၏။ ထိုကံမျိုးကို ပြုလုပ်ခြင်းသည် မကောင်း။ မျက်ရည်စက်လက် ငိုကြွေးလျက် အကြင်ကံ၏အကျိုးကို ခံစားရ၏။ ထိုကံမျိုးကို ပြုလုပ်ခြင်းသည် မကောင်း”ဟူသော ဤဂါထာ(တို့)သည် သံကိလေသဘာဂီယသုတ်မည်၏။

“မလိမ္မာသူသည် ရဟန်းတရားကို ပြုလည်းပြုနိုင်ခဲ၏ (ပြုဖို့ရာလည်း ခဲယဉ်း၏)။ သည်းခံလည်း သည်းခံနိုင်ခဲ၏ (သည်းခံဖို့ရာလည်း ခဲယဉ်း၏)။ သူမိုက်သည် အကြင်ရဟန်းတရား၌ ဆုတ်နစ်၏။ ထိုရဟန်းတရား၌ (မဂ်ရရန်) များစွာ ကျဉ်းမြောင်း၏။”

“အကြင်ကြောင့် အကြင်သူမိုက်သည် အကျိုးကိုလည်းကောင်း အကြောင်းကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၌ စိတ်ကို ပြစ်မှားစေရာ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသူမိုက်၏ အသက်ရှည်ခြင်းသည် အချည်းနှီးသာလျှင်တည်း။”

“မြတ်စွာဘုရား၊ ရာဂမကင်းသေးသော အကြင်အကျွန်ုပ်သည် မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော ဂုဏ်ရှိကုန်သော မြတ်စွာဘုရားတို့၌ စိတ်ကို ပြစ်မှားစေမိ၏။ ထိုအကျွန်ုပ်အား ဤဆင်းရဲကိုလည်း ရထိုက်၏။ ဤဆင်းရဲထက် အလွန်ယုတ်မာစွာသော ဆင်းရဲကိုလည်း ရထိုက်၏”ဟူသော ဤဂါထာ(တို့)သည် သံကိလေသဘာဂီယသုတ် မည်၏။

“မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော ရဟန္တာကို နှိုင်းယှဉ်ဘိ၏။ ဤအရာ၌ အဘယ်ပညာရှိသည် ကြံဆနိုင်အံ့နည်း။ မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော ရဟန္တာအား နှိုင်းယှဉ်သော ထိုသူကို ဉာဏ်အမြင်မှောက်မှားသော ပညာမဲ့သူဟူ၍ ထင်မှတ်ပါကုန်၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂီယသုတ် မည်၏။

“ဖြစ်လာသော ယောက်ျား၏ ပါးစပ်၌ ဓားမနှင့်တူသော ကြမ်းကြုတ်သော စကားသည် ဖြစ်၏။ သူမိုက်သည် မကောင်းသဖြင့်ဆိုကာ ယင်းဓားမနှင့်တူသော ကြမ်းကြုတ်သောစကားဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ဖြတ်၏။”

“ထိုစကားကို ထင်စွာပြုအံ့၊ ကောင်းစွာသွေးအပ်သောဓားသည်လည်းကောင်း၊ လတ်တလောသေစေတတ်သောအဆိပ်သည်လည်းကောင်း၊ မတော်တဆချွတ်ချော်စေမိသူကို အပါယ်တို့၌ မကျစေတတ်။ သို့သော် မကောင်းသဖြင့် ဆိုအပ်သော ဖရုသဝါစာစကားသည် ချွတ်ချော်စေလိုက်သူကို အပါယ်တို့၌ ကျစေတတ်၏” ဟူသော ဤဂါထာ(တို့)သည် သံကိလေသဘာဂီယသုတ် မည်၏။

၉၂။ “အကြင်သူသည် ကဲ့ရဲ့သင့်သူကို ချီးမွမ်း၏။ အကြင်သူသည်ကား ချီးမွမ်းသင့်သူကို ကဲ့ရဲ့၏။ ထိုသူသည် ပါးစပ်ဖြင့် အပြစ်ကို ဆည်းပူးသည်မည်၏။ ထိုအပြစ်ကြောင့် ချမ်းသာကို မရနိုင်။”

“ကြွေအန်လောင်းရာ၌ မိမိကိုယ်နှင့်တကွ အလုံးစုံသော စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဆုံးရှုံးခြင်းဟူသော အပြစ်သည် (မပြောပလောက်သော) အပြစ်သာတည်း။ ကောင်းမြတ်သောတရား (အရဟတ္တဖိုလ်)သို့ ရောက်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ စိတ်ပြစ်မှားသော ဤအပြစ်သည်သာ ကြီးလေးသောအပြစ်မည်၏။”

“ယုတ်ညံ့သောစကား ယုတ်ညံ့သောစိတ်ကို ဆောက်တည်၍ အရိယာကို ကဲ့ရဲ့သော သူမိုက်သည် ၁-သိန်း ၃၆-နိရဗ္ဗုဒ္ဓနှင့် ၅-အဗ္ဗုဒ္ဓတို့ပတ်လုံး ငရဲသို့ ရောက်ရ၏” ဟူသော ဤဂါထာ(တို့)သည် သံကိလေသဘာဂီယသုတ် မည်၏။ [နိရဗ္ဗုဒ္ဓနှင့် အဗ္ဗုဒ္ဓတို့သည် အင်္ဂလိပ်က မီလီယမ်လို အရေအတွက်များစွာဟောသည့် သင်္ချာသင်္ကေတ ဖြစ်သည်။]

“အကြင်သူသည် အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် မပြတ်ဖြစ်သော လောဘ၌ အမြဲအားထုတ်သူ၊ (ဘုရားစသည်တို့၌)မယုံကြည်သူ၊ စဉ်းလဲကောက်ကျစ်တတ်သူ၊ (ဘုရားစသည်တို့၏) အဆုံးအမကို မနာယူသူ၊ ဝန်တိုတတ်သူ၊ ချောပစ်ကုန်းတိုက်မှု၌ အားထုတ်တတ်သူ ဖြစ်၏။ ထိုသူသည် သူတစ်ပါးတို့ကို နှုတ်ဖြင့် ဆဲရေး၏။”

“နှုတ်မငြိမ်သူ၊ အမှန်ကင်းသူ၊ သူတော်ကောင်းမဟုတ်သူ၊ ကြီးပွားမှုကို ဖျက်ဆီးတတ်သူ၊ ယုတ်မာသူ၊ မကောင်းသဖြင့်ပြုလေ့ရှိသူ၊ ကျက်သရေမဲ့သူ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အဝဇာတသားယုတ်ဖြစ်သူ(ဟယ်)ယောက်ျားစုတ်၊ သင်သည် စကားများစွာ မပြောဆိုလင့်၊ သင်သည် ငရဲသို့ ကျမည့်သူဖြစ်၏။”

“ကောကာလိက၊ သင်သည် အစီးအပွားမဲ့ရန်အတွက် ကိလေသာမြူကို (မိမိ အပေါ်၌) ဖြန့်ကြဲဘိ၏(ဖြန့်ကြဲရပလေ)။ ကြမ်းတမ်းသောအမှုကို ပြုလျက် သူတော် ကောင်းတို့ကို ကဲ့ရဲ့ဘိ၏(ကဲ့ရဲ့ရပလေ)။ များစွာသော မကောင်းမှုဒုစရိုက်တို့ကို ပြုကျင့်၍ ကာလရှည်စွာ ငရဲတည်းဟူသော ချောက်သို့ ရောက်ရမည်သာတည်း” ဟူသော ဤဂါထာ(တို့)သည် သံကိလေသာဘာဂိယသုတ် မည်၏။

သံကိလေသာဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂၁-ခု ပြီး၏။

ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၁၈-ခု

၉၃။ ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း?

“နာမ်ခန္ဓာ(လေးပါး)တို့သည် စိတ်လျှင် ရှေ့သွားရှိကုန်၏။ စိတ်လျှင် အကြီး အမှူးရှိကုန်၏။ စိတ်ဖြင့် ပြီးကုန်၏။ သန့်ရှင်းကြည်လင်သော စိတ်ဖြင့် အကယ်၍ ပြောဆိုသော်လည်းကောင်းပြုလုပ်သော်လည်းကောင်းကြံစည်သော်လည်းကောင်း ထို(ပြောဆိုပြုလုပ်ကြံစည်မှု)ကြောင့် အရိပ်သည် (လူကို) မစွန့်မူ၍ အစဉ်လိုက် သကဲ့သို့ ထိုသူသို့ ချမ်းသာသည် အစဉ်လိုက်လေ၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။ [ဤ၌ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်အစဖြစ်သောကြောင့် ဤ နေရာကစ၍ ပိုဒ်ရေ ၉၃-ဟု ခွဲသင့်သည်။]

မဟာနာမ်သာကီဝင်မင်းသည် မြတ်စွာဘုရားအား ဤစကားကို လျှောက်ထား ၏။ “အရှင်ဘုရား၊ ဤကပိလဝတ်ပြည်သည် ပြည့်စုံကြွယ်ဝပါ၏။ စည်ပင်ဝပြော ပါ၏။ များသော လူဦးရေ ရှိပါ၏။ လူမျိုးစုံတို့ဖြင့် ရောပြွမ်းပါ၏။ လမ်းတိုလမ်း ကျဉ်းလည်း ရှိ၏။ အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာဘုရားကိုလည်းကောင်း စိတ်ကိုတိုးပွားစေနိုင်ကုန်သော ရဟန်းတို့ကိုလည်းကောင်း ဆည်းကပ်ခစားပြီး၍ ညနေချမ်းအချိန်၌ ကပိလဝတ်ပြည်တွင်းသို့ ဝင်သည်ရှိသော် လှည့်လည်ပြေးသွား သော ဆင်နှင့်လည်း တွေ့ဆုံပါ၏။ လှည့်လည်ပြေးသွားသော မြင်းနှင့်လည်း တွေ့ဆုံ ပါ၏။ လှည့်လည်ပြေးသွားသော ရထားနှင့်လည်း တွေ့ဆုံပါ၏။ လှည့်လည်ပြေး သွားသော လှည်းနှင့်လည်း တွေ့ဆုံပါ၏။ လှည့်လည်ပြေးသွားသော ယောက်ျား

နှင့်လည်း တွေ့ဆုံပါ၏။ အရှင်ဘုရား၊ ထိုအခါ အကျွန်ုပ်အား မြတ်စွာဘုရားကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိသည် လွတ်သည်သာတည်း။ တရားကိုအာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိသည် လွတ်သည်သာတည်း။ သံဃာကိုအာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိသည် လွတ်သည်သာတည်း။ အရှင်ဘုရား၊ ထိုအကျွန်ုပ်အား “ငါသည် ဤအချိန်၌ သေမှု ငါ၏လားရာဂတိကား အဘယ်နည်း? ငါ၏ တမလွန်ဘဝကား အဘယ်နည်း? ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်ပါ၏”ဟု (လျှောက်ထား၏။)

မဟာနာမ် မကြောက်လင့်(နဲ့), မဟာနာမ် မကြောက်လင့်(နဲ့), သင့်အား မယုတ်ညံ့သော သေခြင်းဖြစ်လတ္တံ့။ သင့်အား မယုတ်ညံ့သော ကွယ်လွန်ခြင်း ဖြစ်လတ္တံ့။ မဟာနာမ်, တရား ၄-မျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော အရိယာတပည့်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ကိုင်းညွှတ်၏။ အဘယ် ၄-ပါးတို့နည်း? မဟာနာမ်, ဤသာသနာတော်၌ အရိယာတပည့်သည် “ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသောကြောင့်လည်း ‘အရဟံ’မည်တော်မူပါပေ၏။ (တရားအလုံးစုံတို့ကို) မဖောက်မပြန်ကိုယ်တော်တိုင်သိတော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ’မည်တော်မူပါပေ၏။ အသိဉာဏ်ဝိဇ္ဇာအကျင့်စရဏတို့နှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န’မည်တော်မူပါပေ၏။ စကားကောင်းကို ဆိုတော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘သုဂတ’ မည်တော်မူပါပေ၏။ လောကကို သိတော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘လောကဝိဒူ’ မည်တော်မူပါပေ၏။ ဆုံးမထိုက်သောယောက်ျားတို့ကို ဆုံးမတတ်သည့် အတုမဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘အနတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ’ မည်တော်မူပါပေ၏။ နတ်လူတို့၏ဆရာဖြစ်တော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘သတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ’ မည်တော်မူပါပေ၏။ (သစ္စာ ၄-ပါးတရားတို့ကို) သိစေတော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘ဗုဒ္ဓ’ မည်တော်မူပါပေ၏။ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးတော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘ဘဂဝါ’ မည်တော်မူပါပေ၏”ဟု မြတ်စွာဘုရား၌ မတုန်မလှုပ်ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ “မြတ်စွာဘုရားဟောသော တရားတော်သည် ကောင်းစွာဟောထားသော တရားတော်ပါပေတည်း။ ကိုယ်တိုင်သိမြင်နိုင်သော တရား

တော်ပါပေတည်း။ ကာလကြန့်ကြာခြင်းမရှိ အကျိုးပေးတတ်သောတရားတော်
ပါပေတည်း။ လာလှည့်ရှုလှည့်ဟု ဖိတ်ခေါ်ပြထိုက်သော တရားတော်ပါပေတည်း။
(မိမိ၏ကိုယ်စိတ်ထဲ၌) ဆောင်ယူထားထိုက်သောတရားတော်ပါပေတည်း။ ပညာရှိ
တို့သာ ကိုယ်စီကိုယ်င သိနိုင်ခံစားနိုင်သော တရားတော်ပါပေတည်း”ဟု တရား၌
မတုန်မလှုပ်ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ သံဃာတော်၌ “မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်
သားသံဃာသည် ကောင်းစွာကျင့်သော သံဃာတော်ပါပေတည်း။ မြတ်စွာဘုရား၏
တပည့်သားသံဃာသည် ဖြောင့်မတ်စွာကျင့်သော သံဃာတော်ပါပေတည်း။ မြတ်
စွာဘုရား၏ တပည့်သားသံဃာသည် မဂ်အလို့ငှာကျင့်သော သံဃာတော်ပါပေ
တည်း။ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားသံဃာသည် လောကုတ္တရာတရားကိုးပါး
အားလျော်သော အကျင့်ကိုကျင့်သော သံဃာတော်ပါပေတည်း။ အစုံအားဖြင့်
မဂ်ဖိုလ်ယောက်ျားတို့၏ ၄-စုံ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ၈-ပါး အရေအတွက်ရှိသော မြတ်
စွာဘုရား၏တပည့်သားသံဃာတော်သည်အဝေးမှဆောင်ယူလာသောလှူဖွယ်ဝတ္ထု
ကို ခံယူထိုက်တော်မူ၏၊ ဧည့်သည်တို့အတွက် စီမံထားသော လက်ဆောင်ပစ္စည်း
ကို ခံယူထိုက်တော်မူ၏၊ ရေစက်ချအလှူကို ခံယူထိုက်တော်မူ၏၊ လက်အုပ်ချီ
ခြင်းကို ခံယူထိုက်တော်မူ၏၊ သတ္တဝါအပေါင်း၏ ကောင်းမှုပြုရန် အမြတ်ဆုံး
လယ်မြေဖြစ်တော်မူ၏”ဟု သံဃာ၌ မတုန်မလှုပ်ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။
တဏှာ၏ကျွန်အဖြစ်မှကျွတ်လွတ်စေတတ်ကုန်သော ပညာရှိတို့ချီးမွမ်းအပ်ကုန်
သော (မှားယွင်းစွာ) မသုံးသပ်အပ်ကုန်သော သမာဓိကိုဖြစ်စေတတ်ကုန်သော
မကျိုးမပေါက် မပြောကံမကြားကုန်သော အရိယာတို့ နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်ကုန်
သော သီလတို့နှင့် ပြည့်စုံ၏။ မဟာနာမ်၊ ဥပမာသော်ကား အရှေ့သို့ ကိုင်းညွတ်
သော သစ်ပင်သည် အမြစ်ကို ဖြတ်သည်ရှိသော် အဘယ်အရပ်၌ လဲကျရာသနည်း
ဟု (မေးတော်မူ၏။) အရှင်ဘုရား၊ ကိုင်းညွတ်ရာအရှေ့အရပ်၌ လဲကျရာပါ၏ဟု
(ဖြေ၏။) မဟာနာမ်၊ ဤအတူပင် ဤတရား ၄-မျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော အရိယာ
တပည့်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်ကိုင်းရှိုင်း၏။ မဟာနာမ် မကြောက်လင့်၊ မဟာနာမ်
မကြောက်လင့်၊ သင်၏ သေခြင်းသည် မယုတ်ညံ့သည်ဖြစ်လိမ့်မည်၊ မယုတ်ညံ့သော

သေခြင်းကိုပြုခြင်းဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု (မိန့်တော်မူ၏။) ဤ(စကားပြေ)သည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“အကြင်သူသည် မိမိ၏ ချမ်းသာကိုရှာအံ့ဟု မိမိကဲ့သို့ ချမ်းသာကို အလိုရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို တုတ်လှံကန်ဖြင့် မညှဉ်းဆဲ။ ထိုမညှဉ်းဆဲသောသူသည် တမလွန်ဘဝ၌ ချမ်းသာကို ရနိုင်၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

“မြစ်ကိုကူးကုန်သော နွားတို့တွင် ရှေ့ဆောင်နွားလားသည် ဖြောင့်ဖြောင့်သွားခဲ့မှု၊ ရှေ့ဆောင်နွားလား ဖြောင့်ဖြောင့်သွားသည်ရှိသော် နောက်လိုက်နွားမအားလုံးတို့သည် ဖြောင့်ဖြောင့်ပင် လိုက်သွားကုန်၏။ ဤအတူသာလျှင် လူတို့တွင် အမြတ်ဆုံးဟု သမုတ်အပ်သူသည် အကယ်၍ တရားကိုကျင့်အံ့၊ ဤသူမှ အခြားသော သတ္တဝါအပေါင်းသည် အဘယ်ဆို ဖွယ်ရာရှိအံ့နည်း။ မင်း တရားစောင့်အံ့၊ တစ်နိုင်ငံလုံးချမ်းသာရလေ၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

၉၄။ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်၌ အနာထပိဏ်သူဌေး၏ အာရာမ်ဖြစ်သော ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ “ဝါတွင်း ၃-လလွန်၍ သင်္ကန်းကိစ္စပြီးသောအခါမြတ်စွာဘုရားသည် ဒေသစာရီကြွချီတော်မူလိမ့်မည်”ဟု သိ၍ များစွာသော ရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သင်္ကန်းကို ချုပ်ဆိုကုန်၏။ ထိုအခါ ဣသိဒတ္တနှင့် ပုရာဏမည်သော လက်သမားတို့သည် တစ်စုံတစ်ခုသော ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့် သာဓုကရွာ၌ နေကုန်၏။ “ ‘ဝါတွင်း ၃-လလွန်၍ သင်္ကန်းကိစ္စပြီးသောအခါမြတ်စွာဘုရားသည် ဒေသစာရီကြွချီတော်မူလိမ့်မည်’ဟု များစွာသော ရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သင်္ကန်းချုပ်ဆိုခြင်းကို ပြုလုပ်ကုန်သတဲ့”ဟု ဣသိဒတ္တနှင့် ပုရာဏမည်သော လက်သမားတို့ ကြားကုန်၏။

ထိုအခါ ဣသိဒတ္တနှင့် ပုရာဏလက်သမားတို့သည် ယောက်ျားတစ်ယောက်ကို “အချင်းယောက်ျား၊ သင်သည် ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော (တရားအလုံးစုံတို့ကို) ကိုယ်တိုင်မှန်စွာသိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူ

သည်ကို မြင်သောအခါ ငါတို့အား ပြောကြားလှည့်လော့”ဟု မှာထား၍ လမ်း၌ (အစောင့်)ထားကုန်၏။ စောင့်နေသော ထိုယောက်ျားသည် ၂-ရက်၃-ရက်ရှိသော အခါ မြတ်စွာဘုရား အဝေးမှကြွလာသည်ကို မြင်၍ ဣသိဒတ္တနှင့် ပုရာဏ လက်သမားတို့ထံ ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင် “အရှင်တို့၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော (တရားအလုံးစုံတို့ကို) ကိုယ်တိုင်မှန်စွာ သိတော်မူသော ဤမြတ်စွာဘုရားသည် ကြွလာတော်မူ၏။ ယခု သွားရန် အချိန်ကို သိပါကုန်၏။ (သွားရန်မှာ အရှင်တို့၏ အလိုအတိုင်းပင် ဖြစ်ပါသည်)”ဟု ပြောလေ၏။

ထိုအခါ ဣသိဒတ္တနှင့် ပုရာဏ လက်သမားတို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်ကုန်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးလျက် မြတ်စွာဘုရား၏ နောက်မှ နောက်မှ အစဉ်လိုက်ကုန်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် လမ်းမှ ဖဲခွာခဲ့၍ သစ်တစ်ပင်ရင်းသို့ ချဉ်းကပ်တော်မူပြီးလျှင် ခင်းထားသောနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူ၏။ ဣသိဒတ္တနှင့် ပုရာဏ လက်သမားတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍ တစ်ခုသောနေရာ၌ ထိုင်နေကုန်ပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားအား ဤစကားကို လျှောက်ကုန်၏။

“အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်မှ ကောသလတိုင်းအတွင်း ရှိ ဇနပုဒ်တို့သို့ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလိမ့်မည်”(အနာဂတ်)ဟု တပည့်တော်တို့ ကြားရသောအခါ “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့နှင့် ဝေးတော့မည်”ဟု အကျွန်ုပ်တို့အား မနှစ်လိုခြင်း နှလုံးမသာခြင်း ဖြစ်ပါ၏။ “အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်မှ ကောသလတိုင်းအတွင်းရှိ ဇနပုဒ်တို့သို့ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူ၏”(ပစ္စုပ္ပန်)ဟု အကျွန်ုပ်တို့ ကြားရသောအခါ “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့နှင့် ဝေးခဲ့ပြီ”ဟု တပည့်တော်တို့အား မနှစ်လိုခြင်း နှလုံးမသာခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

“အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကာသိတိုင်းမှ မဂဓတိုင်းသို့ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလိမ့်မည်”ဟု တပည့်တော်တို့ ကြားရသောအခါ “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့နှင့် ဝေးတော့မည်”ဟု အကျွန်ုပ်တို့အား မနှစ်လိုခြင်း နှလုံးမသာခြင်းဖြစ်ပါ၏။ “အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကာသိတိုင်းမှ မဂဓတိုင်းသို့ ဒေသစာရီ ကြွတော်မူ၏”ဟု အကျွန်ုပ်တို့ ကြားရသောအခါ “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့နှင့်

ဝေးခဲ့ပြီ”ဟု တပည့်တော်တို့အား မနှစ်လိုခြင်း နှလုံးမသာခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

“အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားသည် မဂဓတိုင်းမှ ကာသိတိုင်းသို့ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလိမ့်မည်”ဟု တပည့်တော်တို့ ကြားရသောအခါ “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့နှင့် နီးတော့မည်”ဟု အကျွန်ုပ်တို့အား နှစ်လိုခြင်း ဝမ်းသာခြင်း ဖြစ်ပါ၏။ “အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားသည် မဂဓတိုင်းမှ ကာသိတိုင်းသို့ ဒေသစာရီ ကြွတော်မူ၏”ဟု အကျွန်ုပ်တို့ ကြားရသောအခါ “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့နှင့် နီးလေပြီ”ဟု အကျွန်ုပ်တို့အား နှစ်လိုခြင်း ဝမ်းသာခြင်း ဖြစ်ပါ၏။

“အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ကောသလတိုင်းအတွင်းရှိဇနပုဒ်မှ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလိမ့်မည်”ဟု တပည့်တော်တို့ ကြားရသောအခါ “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့နှင့် နီးတော့မည်”ဟု အကျွန်ုပ်တို့အား နှစ်လိုခြင်း ဝမ်းသာခြင်း ဖြစ်ပါ၏။ “အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် အနာထပိဏ် သူဌေး၏ အာရာမဖြစ်သော ဇေတဝန်ကျောင်း၌ (သီတင်းသုံး)နေတော်မူ၏”ဟု အကျွန်ုပ်တို့ ကြားရသောအခါ “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့နှင့် နီးလေပြီ”ဟု အကျွန်ုပ်တို့အား များစွာနှစ်လိုခြင်း ဝမ်းသာခြင်း ဖြစ်ပါ၏” လျှောက်ထား၏။

“လက်သမားတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌နေခြင်းသည် ကျဉ်းမြောင်း၏။ ကိလေသာမြူထရာ ခရီးနှင့် တူ၏။ ရဟန်းအဖြစ်သည် လွင်ပြင်နှင့် တူ၏။ လက်သမားတို့၊ သင်တို့သည် မမေ့လျော့ခြင်းငှာ သင့်လျော်သည်သာတည်း”ဟု (မိန့်တော်မူ၏။) “အရှင်ဘုရား၊ ဤကျဉ်းမြောင်းခြင်းထက် ပို၍လည်းကျဉ်းမြောင်းသော ပို၍ကျဉ်းမြောင်းသည်ဟုလည်းဆိုအပ်သော ကျဉ်းမြောင်းခြင်းတစ်မျိုးရှိပါသေး၏”ဟု (လျှောက်ကုန်၏။) “လက်သမားတို့ ဤကျဉ်းမြောင်းခြင်းထက် ပို၍လည်းကျဉ်းမြောင်းသော ပို၍ကျဉ်းမြောင်းသည်ဟုလည်းဆိုအပ်သော ကျဉ်းမြောင်းခြင်းတစ်မျိုးဟူသည် အဘယ်နည်း”ဟု (မေးတော်မူ၏။)

“အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်တို့သည် ပသေနဒီကောသလမင်း ဥယျာဉ်တော်သို့ ထွက်သွားလိုသောအခါ ပသေနဒီကောသလမင်း၏ စီးတော်ဆင်တို့ကို တန်ဆာဆင်ပြီး၍ ပသေနဒီကောသလမင်း၏ ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ရှိကုန်သော မိဖုရားတို့

ကို ရှေ့တစ်ယောက် နောက်တစ်ယောက် ထိုင်စေကုန်၏။ အရှင်ဘုရား၊ ထိုနှမတော် တို့၏အနံ့သည် နံ့သာကြုတ်မှ ဖွင့်ထုတ်ခါစနံ့သာဖြင့် လိမ်းခြယ်ကုန်သော မင်းသမီး ငယ်တို့၏ အနံ့ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါ၏။ အရှင်ဘုရား၊ ထိုမိဖုရားတို့၏ ကိုယ်အတွေ့သည် ချမ်းသာစွာကြီးပြင်းလာကုန်သော မင်းသမီးငယ်တို့၏ လဲစိုင်ဝါဂွမ်းနှင့်တူသော ကိုယ်အတွေ့ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါ၏။ အရှင်ဘုရား၊ ထိုအခါ၌ ဆင်ကိုလည်း စောင့်ရှောက် ရပါ၏။ ထိုနှမတော်တို့ကိုလည်း စောင့်ရှောက်ရပါကုန်၏။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုလည်း စောင့်ရှောက်ရပါကုန်၏။ အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်တို့သည် ထိုနှမတော်တို့အပေါ်၌ စိတ်ယုတ်စိတ်ညံ့ဖြစ်စေဖူးသည်ကို မသိစဖူးပါ။ အရှင်ဘုရား၊ ဤအဖြစ်သည် ထို မြတ်စွာဘုရား မိန့်တော်မူသော ကျဉ်းမြောင်းခြင်းထက် ပို၍လည်းကျဉ်းမြောင်း သော ပို၍ကျဉ်းမြောင်းသည်ဟုလည်း ဆိုအပ်သော ကျဉ်းမြောင်းခြင်းတစ်မျိုး ဖြစ် ပါ၏”ဟု (လျှောက်ကုန်၏။) [“နှမတော်”ဟူသောစကားဖြင့် မိဖုရားတို့ကို ကိုယ့်နှမလို သဘောထားသည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

“လက်သမားတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် အိမ်ရာတည်ထောင် လူတို့ဘောင်၌ နေခြင်း သည် ကျဉ်းမြောင်း၏။ ကိလေသာမြူထရာ ခရီးနှင့် တူ၏။ ရဟန်းအဖြစ်သည် လွင်ပြင်နှင့် တူ၏။ လက်သမားတို့၊ သင်တို့သည် မမေ့လျော်ခြင်းငှာ သင့်လျော် သည်သာတည်း။ လက်သမားတို့၊ တရား ၄-မျိုးတို့နှင့်ပြည့်စုံသော အရိယာတပည့် သည် ပျက်စီးကျရောက်ခြင်းသဘော မရှိသော ကိန်းသေမြဲသော အထက်မဂ် ၃- ပါးလျှင် လဲလျောင်းရာရှိသော သောတာပန်ဖြစ်၏။ ပြည့်စုံစရာ အဘယ်တရား ၄-ပါးတို့နည်း?

လက်သမားတို့၊ ဤသာသနာတော်၌ အရိယာတပည့်သည် “ထိုမြတ်စွာဘုရား သည် ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ‘အရဟံ’မည် တော်မူ၏။ (ပ) ဘုန်းတန်ခိုးကြီးတော်မူသောအကြောင်းကြောင့်လည်း ‘ဘဂဝါ’ မည်တော်မူ၏”ဟု မြတ်စွာဘုရား၌ မတုန်မလှုပ်ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ (ပ) တရားတော်၌ မတုန်မလှုပ် ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ (ပ) သံဃာတော်၌ မတုန် မလှုပ်ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ဝန်တိုမှုမဆွေရ အညစ်အကြေးကင်းသောစိတ်

ဖြင့် အိမ်၌ ဦးစီးကာ နေ၏။ လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲတတ်၏။ (လှူဒါန်းရန်) ဆေးကြောထားသောလက် ရှိ၏။ စွန့်ကြဲခြင်း၌ မွေ့လျော်၏။ ဖုန်းတောင်းယာစကာတို့နှင့် စပ်ယှဉ်၏။ ပေးကမ်းခြင်းဝေခြမ်းခြင်း၌ မွေ့လျော်၏။ လက်သမားတို့၊ ဤတရား ၄-မျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော အရိယာတပည့်သည် ပျက်စီးကျရောက်ခြင်းသဘော မရှိသော ကိန်းသေမြဲသော အထက်မဂ် ၃-ပါးလျှင် လဲလျောင်းရာရှိသော သောတာပန်ဖြစ်၏။ [(ပ)-ဟူသည် ပေယျာလကို ဆိုလိုသည်။ ဤကျမ်း၏ ရှေ့စာမျက်နှာများ၌ ဖော်ပြပြီး ဖြစ်၍ ဤနေရာ၌ မြုပ်၍ရေးထားသည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

လက်သမားတို့၊ သင်တို့သည် (ပ) မြတ်စွာဘုရား၌ မတုန်မလှုပ်ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ (ပ) တရား၌ မတုန်မလှုပ်ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ (ပ) သံဃာ၌ မတုန်မလှုပ်ကြည်ညိုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ အိမ်၌ရှိသော လှူဖွယ်ဝတ္ထု ဟူသမျှအားလုံးကို သီလရှိကုန်သော ကောင်းသောသဘောရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မခွဲခြားအပ်။ လက်သမားတို့၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်ကုန်သနည်း? ပေးကမ်းခြင်းဝေခြမ်းခြင်း၌ သင်တို့နှင့် တူမျှကုန်သော လူတို့သည် ကောသလတိုင်း၌ အဘယ်မျှရှိကုန်အံ့နည်း”ဟု (မေးတော်မူ၏။) “အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်တို့အား အရတော်ပေစွ။ အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်တို့အား ကောင်းစွာရအပ်ပေစွ။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကျွန်ုပ်တို့၏အကြောင်းကို သိတော်မူ၏”ဟု (လျှောက်တင်ကုန်၏။) ဤ(စုဏ္ဏိယ)သုတ်သည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

၉၅။ “တစ်ပွင့်ပန်းကို စွန့်လှူပူဇော်၍ ကမ္ဘာကုဋေအထောင်အရေအတွက်ရှိသော ကာလတို့ပတ်လုံး နတ်ဘဝတို့၌လည်းကောင်း လူဘဝတို့၌လည်းကောင်း ကျင်လည်ရကုန်၏။ ကြွင်းသော အပရာပရိယကုသိုလ်ကံဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြု၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။ [အနောက်သုတေသီတို့က နှောင်းခေတ်အပါဒန်ကျမ်းစာမျိုးမှာ လာတတ်သည့် ယခုလိုအကြောင်းအရာများကို ကိုးကားပြထားသဖြင့် နေတ္တိကျမ်းကို နှောင်းခေတ်သာသနာမှ ပေါ်သည့်ကျမ်းဟု မှတ်ချက်ပေးကြသတဲ့။]

“စိမ်းသောအဆင်းအရောင်ရှိသော ထက်ဝန်းကျင်မှရွက်ညွန့်ကို ယူသဖြင့်

ကြီးပွားခြင်းသို့ရောက်သော အကိုင်းအခွနှင့်ပြည့်စုံသော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်၌ ငါသည် အဖန်တလဲလဲ သတိရှိသည်ဖြစ်၍ ဘုရားလျှင်အာရုံရှိသော တစ်ခုသော အမှတ်ကို ရပြီ။

ထိုကမ္ဘာမှ ယခုဤကမ္ဘာသည် ၃၀-မြောက်ဖြစ်၏။ (ထိုကာလပတ်လုံး) ထိုဘုရားလျှင် အာရုံရှိသော သညာ၏အစွမ်းကြောင့် ဒုဂ္ဂတိဘဝကို မသိ။ ၃-ပါးသော အဝိဇ္ဇာတို့ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်ပြီ”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူသော ဒုက္ခိတသတ္တဝါတို့ကို အစဉ်သနားတော်မူတတ်သော တဏှာကို အကြွင်းမဲ့ပယ်သတ်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် နံနက်အခါ၌ ကောသလတိုင်းသာဝတ္ထိပြည်သို့ ဆွမ်းအလှူငှာ ဝင်တော်မူ၏။

ယောက်ျား၏လက်၌ (နား၏အထက်ဦးခေါင်း၌ ပန်ဆင်အပ်သော) ဦးဆောက်ပန်းသည် အထူးထူးသော ပန်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထား၏။ ထိုယောက်ျားသည် ရဟန်းအပေါင်းဖြင့်ခြံရံအပ်သော မင်းလမ်းဖြင့်ဝင်တော်မူသော နတ်လူတို့သည် ပူဇော်အပ်သော မြတ်စွာဘုရားကို မြင်လေ၏။ မြင်ပြီး၍ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်လျက် စိတ်ကို ကြည်ညိုစေ၍ မြတ်စွာဘုရားသို့ ကပ်လေ၏။

ထိုယောက်ျားသည် ကောင်းသောအနံ့ရှိသော အဆင်းရှိသော နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသော ထိုဦးဆောက်ပန်းကို မိမိလက်တို့ဖြင့် ကြည်ညိုသည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားအား ဆက်ကပ်၏။

ထို့နောင်မှ မြတ်စွာဘုရား၏မီးလျှံအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသည့် နှုတ်ခမ်းတော်နှစ်ဘက်တို့၏အကြားဟုဆိုအပ်သော ခံတွင်းတော်မှ တစ်ထောင်သော ရောင်ခြည်ရှိသော လျှပ်စစ်ရောင်ကဲ့သို့ မီးရှူးရောင်သည် ထွက်ပေါ်၍ နေ၏ အဆွေဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဦးခေါင်းတော်၌ လက်ျာရစ်လည်သည်ကို ပြု၍ ၃-ကြိမ်လည်၍ ထိပ်တော်၌ ကွယ်၏။”

မဖြစ်ဖူးသော ကြက်သီးမွေးညင်းကိုဖြစ်စေတတ်သော ဤသို့သော အံ့ဘွယ်သရဲကို မြင်၍ အရှင်အာနန္ဒာသည် လက်ဝဲတစ်ဖက်ပခုံးထက်၌ သင်္ကန်းတင်သည်

ကိုပြု၍ “မုနိတို့၏ အကြီးဖြစ်သော ဘုရားရှင်၊ ပြုံးတော်မူသောအမှု၏အကြောင်း ကား အဘယ်နည်း။ ဖြေကြားတော်မူပါလော့၊ တရားတည်းဟူသော အလင်းသည် ဖြစ်လတ္တံ့။ မုနိတို့၏ အကြီးဖြစ်သော ဘုရားရှင် အကျွန်ုပ်တို့အား ယုံမှားခြင်းကို ဖျောက်တော်မူလော့”ဟု ဤစကားကို လျှောက်ထားပြီ။

အကြင်မြတ်စွာဘုရား၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် အလုံးစုံသော တရား တို့၌ ကာလမရွေး ဖြစ်၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ယုံမှားခြင်းရှိသော တွေးဆခြင်း ရှိသော အရှင်အာနန္ဒာကို ဤစကားကို ဟောတော်မူပြီ။

အာနန္ဒာ၊ အကြင်ယောက်ျားသည် ငါဘုရား၌ စိတ်ကို ကြည်စေ၏။ ထို ယောက်ျားသည် ၈၄-ကမ္ဘာတို့ပတ်လုံး ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ မသွားရလတ္တံ့။ နတ်တို့၌ နတ်၏တင့်တယ်လှပသည့်အဖြစ်ဟူသော နတ်စည်းစိမ်ကို ခံစားပြီး၍ လူတို့၌ လူ တို့ကိုအစိုးရသော မင်းသည် ဖြစ်လတ္တံ့။

ထိုယောက်ျားသည် အဆုံးစွန်သောဘဝ၌ ရဟန်းပြု၍ သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို မျက်မှောက်ပြု၍ ခါတွက်ချအပ်ပြီးသော ရာဂရှိသည့် ဝဋ်သကအမည်ရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဖြစ်လတ္တံ့။

ဝိပဿီအစရှိသော ရှေးဘုရားတို့ကဲ့သို့လာခြင်းကောင်းတော်မူသော ဘုရား၌ လည်းကောင်း ထိုမှတစ်ပါး ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားတော်၌လည်းကောင်း စိတ်သည် ကြည်ညိုသည်ရှိသော် အနည်းငယ်သော အလှူမည်သည်မရှိ။

ဘုရားရှင်တို့ကို “ဤသို့ ဤသို့”ဟု မကြံစည်နိုင်ကုန်။ ဘုရားရှင်တို့၏ တရား တော်တို့ကို “ဤသို့ ဤသို့”ဟု မကြံစည်နိုင်ကုန်။ မကြံစည်နိုင်သော ဘုရားရှင် နှင့် ဘုရားရှင်တို့၏ တရားတော်တို့၌ ကြည်ညိုကုန်သော သူတို့အား မကြံစည်နိုင် သော အကျိုးသည် ဖြစ်၏”ဟူသော ဤဂါထာ(တို့)သည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ် ဖြစ်၏။

၉၆။ ရဟန်းတို့၊ ဤလောက၌ စိတ်ကြည်လင်သူ အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ဤသို့ (ငါဘုရား၏စိတ်ဖြင့်) ထိုသူ၏စိတ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ (အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် စင်စစ် ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ကျင့်၏။ အကြင်အကျင့်ကိုလည်း ကျင့်၏။ အကြင်သွားရာ

ခရီးသို့ တက်ရောက်၏။) ထိုသူ၏ ထိုအလုံးစုံကို သိတော်မူ၏။ “ဤစိတ်ကြည်လင်သောအခါ၌ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် အကယ်၍ သေဌာနအံ့၊ ဆောင်ယူထားသည့်ပစ္စည်းကို ပစ်ချလိုက်ရာသကဲ့သို့ ဤအတူ နတ်ပြည်သို့ ဖြစ်ရ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ရဟန်းတို့၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် ကြည်လင်သောကြောင့်တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤသို့ စိတ်ကြည်လင်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဤလောက၌ အချို့သတ္တဝါတို့သည် ခန္ဓာကိုယ်ပျက်စီး၍ သေပြီးသည်မှနောက်၌ ကောင်းသောလားရာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရကုန်၏”ဟူသော ဤအနက်သဘောကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ၏။ ထိုစကားပြေပါဠိ၌ ဤဂါထာစကားကို ဤသို့ အကျဉ်းချုံး၍ ဆိုအပ်၏။

“မြတ်စွာဘုရားသည် ဤလောက၌ စိတ်ကြည်လင်သူ အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်ကို သိ၍ ရဟန်းတို့၏ အထံ၌ ဤဆိုလတ္တံ့သော အနက်သဘောကို ဟောကြားတော်မူ၏။

ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် စိတ်ကြည်လင်သောအခါ၌ သေခဲ့မှု သုဂတိဘဝ၌ ဖြစ်ရ၏။ (အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်) ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် ကြည်လင်သောကြောင့်တည်း။

မှန်၏၊ သတ္တဝါတို့သည် စိတ်ကြည်လင်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့် ကောင်းသောလားရာ သုဂတိဘဝသို့ လားရောက်ကြကုန်၏။ ဆောင်ယူထားသည့် ပစ္စည်းကို ပစ်ချလိုက်ရာသကဲ့သို့ ဤအတူသာလျှင် စိတ်ကြည်လင်ခြင်းသဘောရှိသော ပညာရှိသည် ကိုယ်ခန္ဓာပျက်သည်မှ နောက်၌ နတ်ပြည်သို့ ကပ်ရောက်ရ၏” ဟု အကျဉ်းချုံး၍ ဆိုအပ်၏။

ဤတရားအနက်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူအပ်ပြီဟု အကျွန်ုပ် ကြားနာဖူး၏။ ဤဒေသနာသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

“နတ်သမီး၊ သင်သည် နိဗ္ဗလံရွှေတို့ဖြင့် မိုးအပ်သော လှေသို့တက်စီး၍ တည်နေဘိ၏။ ရေကန်သို့ သက်ဆင်းကာ ပဒုမ္မာကြာကို လက်ဖြင့် ဆွတ်ခူး၏။

အဘယ်ကြောင့် သင်၏အဆင်းသည်လည်းကောင်း သင်၏တန်ခိုးအာနုဘော်သည်လည်းကောင်း အရောင်သည်လည်းကောင်း ထိုသို့သဘောရှိသည်ဖြစ်သနည်း။

သင်အား စိတ်ဖြင့် အလိုရှိအပ်တောင့်တအပ်ကုန်သော အလုံးစုံကုန်သော စည်းစိမ်တို့ ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။

နတ်သမီး၊ ငါ(သိကြားမင်း)သည် မေးအပ်သော သင်သည် ဖြေဆိုလော့။ ဤအကျိုးသည် အဘယ်မည်သော ကံ၏ အကျိုးဖြစ်သနည်း။ သိကြားမင်းသည် မေးအပ်သည်ရှိသော် ထိုနတ်သမီးသည် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်၏။

သိကြားမင်းက ပြဿနာကိုမေးအပ်သော နတ်သမီး ဖြေကြားပုံကို အကျွန်ုပ်သည် ဤသို့ ကြားနာလိုက်ရပြီ။ ငါ(နတ်သမီး)သည် အခွန်ရှည်သော ခရီးသို့ သွားသည်ရှိသော် များသောအခြံအရံရှိတော်မူသော ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသော စေတီကို မြင်၍ ထိုစေတီ၌ စိတ်ကို ကြည်လင်စေပြီ။ ကြည်ညိုသည်ဖြစ်၍ ကြာပဒုမ္မာပွင့်တို့ဖြင့် မိမိလက်တို့ဖြင့် ပူဇော်ပြီ။ ထိုကံ၏သာလျှင် အကျိုးဝိပါက်တည်း။ ဤသို့သော သဘောရှိသော အကျိုးကို ပြုအပ်သော ကောင်းမှုရှိကုန်သူတို့သည် ရကုန်၏”ဟူသော ဤဂါထာ(တို့)သည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

“ဒါနစကား၊ သီလစကား၊ နတ်ရွာစကား၊ ကောင်းမှုစကား၊ ကောင်းမှု၏ အကျိုးစကား”ဟူသော ဤစကားစုသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

“စင်စစ်သော်လည်း အား ၁၀-ပါးကို ဆောင်ကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏ အကြင်မြေစေတီတို့ကို ဘုရားကိုရည်မှတ်၍ပြုအပ်ကုန်ပြီးသည်ရှိသော် ထိုစေတီတို့၌လည်း ကောင်းမှုကို ပြုကုန်၍ လူတို့သည် နတ်ပြည်တို့၌ မွေ့လျော်ကုန်၏”ဟူသော ဤစကားပြေသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

၉၇။ “နတ်သားတို့၏ကိုယ်နှင့်တူသော ကိုယ်အဆင်းရှိကုန်သော တင့်တယ်ခြင်းနှင့် ယှဉ်သော ပုံသဏ္ဌာန်ရှိကုန်သော အလုံးစုံကုန်သော သင်တို့သည် ရေဖြင့် မြေမှုန့်ကို စိုဆွတ်စေ၍ ကဿပမြတ်စွာဘုရားစေတီတော်ကို ပွားစေကုန်၏။

ကောင်းသောကိုယ်ရှိသောနတ်သမီး၊ ဤစေတီသည် သီလက္ခန္ဓစသည့်ကျေးဇူးဂုဏ်အထူးကို ဆည်းပူးလေ့ရှိတော်မူသော အား ၁၀-ပါးကို ဆောင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတည်း။ ထိုစေတီ၌ ဤနတ်လူတို့သည် ကြည်ညိုကုန်သည်

ဖြစ်၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုကုန်၍ အိုခြင်းသေခြင်းမှ လွတ်ကုန်၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

“အကြင်ငါသည် မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီကို ပူဇော်၏။ ထိုစေတီသည် စင်စစ် မြင့်မြတ်ပေ၏။ ကြာပန်း ၄-ပွင့်တို့ကိုလည်းကောင်း ပန်းကိုလည်းကောင်း တင် လှူပူဇော်၏။ ထိုကမ္ဘာမှ ယခုကမ္ဘာသည် ၃၀-မြောက် ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီကို ပူဇော်သောကြောင့် ဒုဂ္ဂတိဘဝကို မသိ၊ ငရဲသို့ မလားရ”ဟူသော ဤ ဂါထာသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

“၃-ပါးသောလက္ခဏာကိုဆောင်သော နိုင်အပ်ပြီးသောအောင်မြင်မှုရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏စေတီကို ပူဇော်ပြီ။ ပူဇော်သောကြောင့် တစ်သိန်းသောအာယုကပ် ပတ်လုံး ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မွေ့လျော်ရ၏။

ငါသည် အကြင်ကောင်းမှုကို ဆည်းပူးအပ်၏။ ထိုကောင်းမှုဖြင့်လည်း အပါယ် ၄-ပါးသို့ မသွားမူ၍ နတ်၌ဖြစ်သော တင့်တယ်သောသူ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း မင်း၏အဖြစ်တို့ကိုလည်းကောင်း ပြုအပ်ကုန်ပြီ။

မယဉ်ကျေးသော ဆုံးမအပ်သော သတ္တဝါတို့ကို ဆုံးမတော်မူတတ်သော မြတ် စွာဘုရား၏သာသနာတော်၌ အကြင်ညာဏ်မျက်စိကို တည်ထားအပ်ပြီ။ ထိုမှတစ်ပါး ကိလေသာမှ လွတ်သော စိတ်ကိုလည်း တည်ထားအပ်ပြီ။ ငါသည် ထိုအလုံးစုံကို စုအပ်ပြီ။ ငါသည် ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီးသော စိတ်ရှိသည့် ခါချအပ်ပြီးသော တဏှာဟူသော အနွယ်ရှိသည်ဖြစ်ပြီ” ဟူသော ဤဂါထာသည် ဝါသနာဘာဂိယ သုတ် မည်၏။

၉၈။ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သောစိတ်ရှိသော စိတ်၏ဆူးငြောင့်မရှိသော အာသဝေါမရှိသော ကိလေသာဟူသော အရဏမရှိသည်ဖြစ်၍ နေခြင်းရှိသော ကာမဂုဏ်၌ မငြိသော စိတ်ရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၌ သမန်းမြက်တို့၏ ဆန်တစ်ကွမ်း စားချက်ထမင်းမျှသာ ဖြစ်သော အလှူဝတ္ထုကို ပေး၏။ [ထိုတွင် သမန်းမြက်ဆန် ဟူသော အသုံးကို နားမလည်သေးပါ။]

ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓ၌လည်း မြတ်သော ပစ္စေကဗောဓိကို ယုံကြည်၏။ ထိုပစ္စေက

ဗောဓိ၌လည်း “ဤကိလေသာဟူသော အရဏမရှိသည်ဖြစ်၍ နေခြင်းရှိကုန်သော သူတို့နှင့်တကွ ငါ၏ ပေါင်းဖော်ခြင်းသည် ဖြစ်ရလို၏၊ တစ်စုံတစ်ခုသော ဘဝ၌လည်း ငဲ့ခြင်းရှိသည် မဖြစ်ရလို၏”ဟု စိတ်ကို ဆောက်တည်၏။

ထိုကံ၏သာလျှင်အကျိုးကြောင့် ငါသည် အကြိမ်တစ်ထောင် ရှည်သောအသက် ရှိကုန်သော ငါ့ဥစ္စာဟုသိမ်းဆည်းခြင်းမရှိကုန်သော အထူးအမြတ်သို့ရောက်ခြင်း ရှိကုန်သော အညံ့သို့မရောက်ခြင်းရှိကုန်သော ကုရတိုင်းမြောက်ကျွန်းတို့၌ ဖြစ်ရပြီ။

ထိုကံ၏သာလျှင်အကျိုးကြောင့် ငါသည် အကြိမ်တစ်ထောင် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရပြီ။ ဆန်းကြယ်သော ပန်းနံ့သာလိမ်းကျံခြင်းရှိကုန်သော အခြံအရံ ရှိကုန်သော တာဝတိံသာနတ်တို့၌ ထူးသောအဆင်းရှိသော ကိုယ်အဖြစ်သို့ ရောက် ပြီ။

ထိုကံ၏သာလျှင်အကျိုးကြောင့် ငါသည် ကိလေသာတို့မှ လွတ်ပြီးသော စိတ် ရှိသည်၊ စိတ်၏ငြောင့်တံသင်းမရှိသည်၊ အာသဝေါကင်းသည်ဖြစ်၍ အဆုံးစွန် သောကိုယ်ကို ဆောင်ကုန်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့ကို ကျော်လွန်ခြင်းကို တောင့်တကုန်သော ဤပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်တို့နှင့် အတူတကွ ငါ၏ ပေါင်းဆုံမိခြင်း သည် ဖြစ်ပြီ။

မာရ်ငါးပါးကို အောင်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့သော စကား ကို မျက်မှောက်သာလျှင် ဆိုပြီ။ သီလရှိသောသူအား အကြင်ဆုကို အလိုရှိ၏၊ ထို ဆုသည် ပြည့်စုံ၏။ အကြင်အကြင်သို့သော အခြင်းအရာဖြင့် ငါသည် စိတ်ဖြင့် ကြံ အပ်ပြီ။ ထိုအခြင်းအရာဖြင့် ငါ့အား ပြည့်စုံပြီ။ ဤဘဝသည် အဆုံးဖြစ်သော ဘဝ တည်း”ဟူသော ဤဂါထာ (တို့)သည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

၃၁-ကမ္ဘာထက်၌ မာရ် ၅-ပါးကို အောင်တော်မူပြီးသော တဏှာကင်းသော အဆုံးမရှိသောပညာအမြင်ရှိသော သိဒ္ဓိဟူသောအမည်ရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် ပွင့်တော်မူပြီ။ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ညီဖြစ်သော မင်းသည်လည်း သိဒ္ဓိမြတ်စွာ ဘုရား၌လည်းကောင်း တရား၌လည်းကောင်း အလွန်ကြည်ညို၏။ လောကကို ဆုံးမတော်မူတတ်သော သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူသည်ရှိသော်

နတ်တို့ထက်သာလွန်သော နတ်ဖြစ်တော်မူသော လူတို့ထက်မြတ်တော်မူသော (ထို)မြတ်စွာဘုရား၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ (တစ်ယူဇနာ၏ ၄-ပုံ ၁-ပုံ) သုံးဂါဝုတ်ရှိသော ကြီးကျယ်သော မြတ်သောစေတီကို တည်ပြီ။

ထိုစေတီ၌ လူတစ်ယောက်သည် မုလေးပန်းကို မချီ၍ အလွန်ရွှင်လန်းသည် ဖြစ်၍ ပူဇော်သက္ကာကို ရှေ့ရှုဆောင်၏။ ထိုသူ၏လက်မှ ပန်းတစ်ပွင့်သည် လေဖြင့် ကျ၏။ ငါသည် ထိုပန်းကို ကောက်ယူ၍ ထိုသူအားသာလျှင် ပေး၏။ ထိုလူသည် ငါ့ကို အလွန်ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ “သင့်အားသာလျှင် ထိုပန်းကိုပေးပါ၏”ဟု ဆို၏။ ငါသည် ထိုပန်းကိုယူ၍ အဖန်တလဲလဲ ဘုရားကို အောက်မေ့လျက် ထိုစေတီ၌ တင်စေ၏။

ထိုကမ္ဘာမှ ယခုဤကမ္ဘာသည် ၃၀-မြောက် ဖြစ်၏။ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး ဒုဂ္ဂတိဘဝကို မသိ။ ငရဲသို့လည်း မသွား။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် စေတီကို ပူဇော်ခြင်း၏အကျိုးတည်း”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

“ဗြဟ္မဒတ်အမည်ရှိသော မင်းသည် လမ်းမကြီးရှိသော လူတို့ဖြင့်ရောပြွမ်းသော ပြည့်လည်းပြည့်စုံသော စည်လည်းစည်ပင်သော ကပိလအမည်ရှိသော မြို့ကို ကောင်းစွာ ဖန်ဆင်းတည်ဆောက်အပ်ပြီ။

ပဇ္ဇာလတိုင်းသူတို့၏ထိုကပိလပြည်မြတ်၌ ထိုငါသည် မုယောမုန့်ကို ရောင်း၏။ ထိုငါသည် အထက်ကောင်းကင်၌တည်သော များသောအခြံအရံရှိသော အရိဋ္ဌမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓကို မြင်လေ၏။

(ထိုငါသည်) ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်သည်ဖြစ်၍ စိတ်ကို ကြည်လင်စေ၍ လူတို့ထက်မြတ်သော အရိဋ္ဌမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓကို မြဲသော ဆွမ်းဖြင့် ဖိတ်မံ၏။ ငါ၏ အိမ်၌ အကြင်လှူဖွယ်ပစ္စည်းသည် ရှိ၏။ ထိုလှူဖွယ်ပစ္စည်းဖြင့်လည်း ဖိတ်မံ၏။

ထို့နောင်မှလည်း ကတ္တိကာနက္ခတ်သည် ပြည့်၏။ လပြည့်ဝန်းသည် ထင်ပေါ်၏။ ထိုအခါ၌ ပုဆိုးအသစ်အစုံကိုယူ၍ အရိဋ္ဌမည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓအား ကပ်လှူ၏။ ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိသော ငါ့ကို သိတော်မူ၍ လူတို့ထက်မြတ်သော သနားညှာတာတတ်သည့် ကရုဏာရှိသော တဏှာကို အကြွင်းမဲ့ဖျက်ဆီးပြီးသော အရိဋ္ဌမည်သော

အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓသည် ထိုပုဆိုးအစုံကို ခံတော်မူ၏။

ငါသည် ဘုရားရှင်တို့ ချီးမွမ်းအပ်သော ကောင်းသောထိုက်ကို ပြု၍ နတ်၌ လည်းကောင်း လူ၌လည်းကောင်း ကျင်လည်၍ ထိုနတ်အဖြစ်မှ စုတေသည်ရှိသော် ဗာရာဏသီအမည်ရှိသော မြို့၌ သူဌေး၏ တစ်ဦးတည်းသောသား၊ အသက်တို့ ထက်လည်း အလွန်ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော သားဖြစ်၍ ကြွယ်ဝသော အမျိုး၌ ဖြစ်၏။

ထို့နောင်မှလည်း သိကြားလိမ္မာသောအဖြစ်သို့ ရောက်သည်ရှိသော် သေမင်း တမန်သည် တိုက်တွန်းအပ်သည်ဖြစ်၍ ပြဿဒ်မှ ဆင်းသက်၍ မြတ်စွာဘုရားသို့ ကပ်၏။

ဂေါတမအနွယ်ဖြစ်သော ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့အားအစဉ်သနားသဖြင့် တရားကို ဟောတော်မူ၏။ ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဒုက္ခဖြစ်စေတတ်သော သမုဒယသစ္စာ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ကျော်လွန်ရာနိရောဓသစ္စာ၊ ဒုက္ခ၏ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ် သော မြတ်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော မဂ္ဂသစ္စာအားဖြင့် အရိယာသစ္စာ ၄-ပါးတို့ဟူသော တရားကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏။

ငါသည် ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ကို ကြားနာရ၍ သာသနာတော်၌ မွေ့လျော်သည်ဖြစ်၍ နေပြီ။ ငါသည် ညနေပတ်လုံး မပျင်းရိသည် ဖြစ်၍ သမထ တရားကို ထိုးထွင်း၍ သိပြီ။

အတွင်းအဇ္ဈတ္တလျှင် အာရုံရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော အပြင်ဗဟိဒ္ဓလျှင် အာရုံ ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော အကြင်အာသဝေါတရားတို့သည် ငါ့အား ရှေး၌ ရှိသည် ဖြစ်ကုန်၏။ အလုံးစုံကုန်သော ထိုအာသဝေါတရားတို့သည် ကောင်းစွာဖြတ်အပ်ကုန် သည် ဖြစ်ကုန်ပြီ။ တဖန် ဖြစ်လည်းမဖြစ်တော့ကုန်။

ဒုက္ခသစ္စာကို အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြုအပ်ပြီ။ ဤဒုက္ခအပေါင်း၏ ဖြစ်ခြင်း သည် အဆုံးစွန်သော ဒုက္ခအပေါင်း၏ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ယခုအခါ၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း သေခြင်းဟူသောသံသရာသည် မရှိ၊ အခုအခါ၌ တစ်ဖန်ဘဝသစ်သည် မရှိ”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်မည်၏။

ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ပုံစံ၁၈-ခုပြီး၏။

နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၁၈-ခု

၉၉။ ထို၁၆-သုတ်တို့တွင် နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း?

“အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အထက်ရူပအရူပဓာတ်၌လည်းကောင်း အောက်ကာမဓာတ်၌လည်းကောင်း သင်္ခါရအားလုံး၌လည်းကောင်း အလုံးစုံသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် လွတ်မြောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ‘ဤတရားပင် ငါ ဖြစ်၏’ဟု မရှုတော့ပြီ။ ဤသို့ သံယောဇဉ် ၁၀-ပါး အကုသိုလ်အားလုံးတို့မှ ဤသို့ လွတ်မြောက်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ဖန် ဘဝသစ်၌ မဖြစ်ဖို့ရန် ရှေးအခါက မကူးမြောက်ခဲ့ဖူးသော ဩဃလေးဖြာသံသရာကို ကူးမြောက်ခဲ့လေပြီ”ဟူသော ဤဥဒါန်းဂါထာသည် ကိလေသာကို ဖောက်ခွဲခြင်းအဖို့၌ဖြစ်သော နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ်မည်၏။ [သုတ္တန်နည်းလာ သံယောဇဉ် ၁၀-ပါးဖြစ်သည်။]

“အာနန္ဒာ၊ သီလရှိသူသည် “အဘယ်သို့လျှင် ငါ့အား စိတ်နှလုံးရွှင်လန်းခြင်းသည် ဖြစ်ရာပါအံ့နည်း”ဟု စေ့ဆော်မှုစေတနာကို ပြုစရာမလို။ အာနန္ဒာ၊ သီလရှိသူအား အကြင်စိတ်နှလုံးရွှင်လန်းခြင်းသည် ဖြစ်ရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် သဘောတံထွာ ဓမ္မတာတည်း။ အာနန္ဒာ၊ စိတ်နှလုံးရွှင်လန်းသူအား အဘယ်သို့လျှင် ငါ့အား ဝမ်းမြောက်မှုပီတိအနုစားသည် ဖြစ်ရာပါအံ့နည်း”ဟု စေ့ဆော်မှုစေတနာကို ပြုစရာမလို။ အာနန္ဒာ၊ စိတ်နှလုံးရွှင်လန်းသူအား အကြင်ဝမ်းမြောက်မှုပီတိအနုစားသည် ဖြစ်ရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် သဘောတံထွာ ဓမ္မတာပေတည်း။ အာနန္ဒာ၊ ပီတိအနုစားရှိသူသည် “အဘယ်သို့လျှင် ငါ့အား ရင့်သော ပီတိသည် ဖြစ်ရာပါအံ့နည်း”ဟု စေ့ဆော်မှုစေတနာကို ပြုစရာမလို။ အာနန္ဒာ၊ ပီတိအနုစားရှိသူအား အကြင်ရင့်သော ပီတိသည် ဖြစ်ရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် သဘောတံထွာ ဓမ္မတာပေတည်း။ အာနန္ဒာ၊ ရင့်သောပီတိနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ရှိသူသည် “အဘယ်သို့လျှင် ငါ့အား ကိုယ်သည် ငြိမ်းရာပါအံ့နည်း”ဟု စေ့ဆော်မှုစေတနာကို ပြုစရာမလို။ အာနန္ဒာ၊ ရင့်သောပီတိနှင့်ယှဉ်သည့်စိတ်ရှိသူအား အကြင်ကိုယ်သည် ငြိမ်းရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် သဘောတံထွာ ဓမ္မတာပေတည်း။ အာနန္ဒာ၊

ငြိမ်းသောကိုယ်ရှိသူသည် “အဘယ်သို့လျှင် ငါသည် ချမ်းသာကို ခံစားရပါအံ့နည်း” ဟု
စေ့ဆော်မှုစေတနာကို ပြုစုရာမလို။ အာနန္ဒာ၊ ငြိမ်းသောကိုယ်ရှိသောသူသည်
အကြင်သူကို ခံစားရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် သဘောတံထွာ ဓမ္မတာပေတည်း။
အာနန္ဒာ၊ သုခရှိသူသည် “အဘယ်သို့လျှင် ငါ့အား သမာဓိသည် ဖြစ်ရာပါအံ့နည်း” ဟု
စေ့ဆော်မှုစေတနာကို ပြုစုရာမလို။ အာနန္ဒာ၊ သုခရှိသူအား အကြင်သမာဓိသည်
ဖြစ်ရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် သဘောတံထွာ ဓမ္မတာပေတည်း။ အာနန္ဒာ၊
သမာဓိရှိသူသည် “အဘယ်သို့လျှင် ငါသည် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိရာပါအံ့နည်း” ဟု
စေ့ဆော်မှုစေတနာကို ပြုစုရာမလို။ အာနန္ဒာ၊ သမာဓိရှိသူသည် အကြင်ဟုတ်
တိုင်းမှန်စွာ သိရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် သဘောတံထွာ ဓမ္မတာပေတည်း။
အာနန္ဒာ၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိသူသည် “အဘယ်သို့လျှင် ငါ့အား ငြီးငွေ့ခြင်းသည်
ဖြစ်ပါအံ့နည်း” ဟု စေ့ဆော်မှုစေတနာကို ပြုစုရာမလို။ အာနန္ဒာ၊ အကြင်ဟုတ်
တိုင်းမှန်စွာ သိသူသည် ငြီးငွေ့ရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် သဘောတံထွာ ဓမ္မတာ
ပေတည်း။ အာနန္ဒာ၊ ငြီးငွေ့သူသည် “အဘယ်သို့လျှင် ငါ့အား ရာဂကင်းခြင်းသည်
ဖြစ်ရာအံ့နည်း” ဟု စေ့ဆော်မှုစေတနာကို ပြုစုရာမလို။ အာနန္ဒာ၊ ငြီးငွေ့သူသည်
အကြင်ရာဂကင်းရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် သဘောတံထွာ ဓမ္မတာပေတည်း။
အာနန္ဒာ၊ ရာဂကင်းသူသည် “အဘယ်သို့လျှင် ငါ့အား လွတ်မြောက်မှုသည် ဖြစ်
ရာပါအံ့နည်း” ဟု စေ့ဆော်မှုစေတနာကို ပြုစုရာမလို။ အာနန္ဒာ၊ ရာဂကင်းသူသည်
အကြင်လွတ်မြောက်ရာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် သဘောတံထွာ ဓမ္မတာပေတည်း။
အာနန္ဒာ၊ လွတ်မြောက်သူသည် “အဘယ်သို့လျှင် ငါ့အား လွတ်မြောက်မှုကို သိသော
ဉာဏ်အမြင်သည် ဖြစ်ရာပါအံ့နည်း” ဟု စေ့ဆော်မှုစေတနာကို ပြုစုရာမလို။ အာနန္ဒာ၊
လွတ်မြောက်သူအား အကြင်လွတ်မြောက်မှုကို သိသောဉာဏ်အမြင်ဖြစ်ရာ၏။
ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည် သဘောတံထွာ ဓမ္မတာပေတည်း” ဟူသော ဤစုဏ္ဏိယစကားပြေ
သည် နိဗ္ဗေတဘဂိယသုတ် မည်၏။

၁၀၀။ “ကိလေသာကို ပူပန်စေတတ်သောလုံ့လရှိသော မကောင်းမှုကို ရှို့
မြှိုက်တတ်သော မကောင်းမှုကို အပပြုပြီးသော ရဟန္တာအား ဗောဓိပက္ခိယတရား

၃၇-ပါးတို့သည် အကြင်အခါ၌ စင်စစ်ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို အပြားအားဖြင့်သိသောကြောင့် ထိုရဟန္တာအား ယုံမှားခြင်းအား လုံးတို့သည် ကင်းပျောက်ကုန်၏”ဟူသော ဤဥဒါန်းဂါထာသည် နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“ကိလေသာကို ပူပန်စေတတ်သော လုံ့လရှိသော မကောင်းမှုကိုရှိမြိုက်တတ်သော မကောင်းမှုကိုအပပြုပြီးသော ရဟန္တာအား ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးတို့သည် အကြင်အခါ၌ စင်စစ်ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ (အဝိဇ္ဇာစသော) အကြောင်းတရားတို့၏ ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်ကိုသိသောကြောင့် ထိုရဟန္တာအား ယုံမှားခြင်းအားလုံးတို့သည် ကင်းပျောက်ကုန်၏”ဟူသော ဤဥဒါန်းဂါထာသည် နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“တိဿ၊ သင်သည် အဘယ့်ကြောင့် အမျက်ထွက်ဘိသနည်း။ အမျက်မထွက်လင့်။ အမျက်မထွက်ခြင်းသည် သင့်အား မြတ်၏။ တိဿ၊ အမျက်ထွက်ခြင်း မာန်မူခြင်း ကျေးဇူးချေဖျက်ခြင်းကို ဆုံးမခြင်းငှာ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးသည် မဟုတ်လော”ဟူသော ဤ ဂါထာသည် နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“အာရညကင်ဓုတင်ကို ဆောက်တည်သော ပံသုကူဓုတင်ကို ဆောက်တည်သော မထင်မရှားဆွမ်းခံ၍ ရသောဆွမ်းဖြင့် မျှတရောင့်ရဲသော ကာမဂုဏ်တို့၌ ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိသော နန္ဒကို အဘယ်အခါ၌ ငါ မြင်ရပါအံ့နည်း”ဟူသော ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“အရှင်ဂေါတမ၊ အဘယ်ကို ဖြတ်တောက်သော် ချမ်းသာစွာနေရသနည်း? အဘယ်ကို ဖြတ်တောက်သော် မစိုးရိမ်ရသနည်း? အဘယ်မည်သော တစ်ခုသော တရားအား ဖြတ်တောက်ခြင်းကို နှစ်သက်ပါသနည်း?”(ဟု မေး၏။)

“ပုဏ္ဏား၊ အမျက်ဒေါသကို ဖြတ်တောက်သော် ချမ်းသာစွာ နေရ၏။ အမျက်ဒေါသကို ဖြတ်တောက်သော် မစိုးရိမ်ရ။ အဆိပ်လျှင်အရင်းအမြစ်ရှိသော ချိုမြိန်ခြင်းလျှင်အဖျားရှိသော အမျက်ဒေါသအား ဖြတ်တောက်ခြင်းကို အရိယာတို့သည် ချီးမွမ်းကုန်၏။ ထိုအမျက်ဒေါသကိုပင်လျှင် ဖြတ်တောက်သည်ရှိသော် မစိုးရိမ်

ရ”(ဟု ဖြေတော်မူ၏။) ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေဘာဂိယသုတ်မည်၏။

“မပြတ်ဖြစ်သောအားဖြင့် မိမိအထက်၌ကျသော အဘယ်ကို သတ်ရာသနည်း။ မိမိ၌ဖြစ်သော အဘယ်ကို ဖျောက်ရာသနည်း။ ပညာရှိသည် အဘယ်ကို စွန့်ရာသနည်း။ အဘယ်ကို သိခြင်းသည် ချမ်းသာသနည်း”(ဟု မေး၏။)

“မပြတ်ဖြစ်သောအားဖြင့် မိမိအထက်၌ကျသော အမျက်ဒေါသကို သတ်ရာ၏။ မိမိ၌ဖြစ်သော တပ်ခြင်းရာဂကို ဖျောက်ရာ၏။ ပညာရှိသည် အဝိဇ္ဇာကို ပယ်စွန့်ရာ၏။ သစ္စာလေးပါးတရားကို သိခြင်းသည် ချမ်းသာ၏” (ဟု ဖြေတော်မူ၏။) ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေဘာဂိယသုတ် မည်၏။

၁၀၁။ “လှုံဖြင့် အထိုးခံရသူကဲ့သို့လည်းကောင်း ဦးခေါင်း၌ မီးလောင်ခံရသူကဲ့သို့လည်းကောင်း ရဟန်းသည် ကာမဂုဏ်၌တပ်စွန်းမှုရာဂကိုပယ်ရန် သတိနှင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၍ နေရာ၏”(ဟု လျှောက်၏။)

“လှုံဖြင့် အထိုးခံရသူကဲ့သို့လည်းကောင်း ဦးခေါင်း၌ မီးလောင်ခံရသူကဲ့သို့လည်းကောင်း ရဟန်းသည် ပရမတ္ထအားဖြင့်ထင်ရှားရှိသောခန္ဓာငါးပါး၌ အမြင်မှားမှု သက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုပယ်ရန် သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ နေရာ၏”(ဟု မိန့်တော်မူ၏။) ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေဘာဂိယသုတ် မည်၏။

စုဆောင်းအပ်ကုန်သော ဥစ္စာစည်းစိမ်အလုံးစုံတို့သည် ကုန်ခြင်းလျှင်အဆုံးရှိကုန်၏။ တက်ကြွားကြွကြွမြင့်လွန်းသမျှသဘောတို့သည် လျှောကျခြင်းလျှင်အဆုံးရှိကုန်၏။ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၏ သေခြင်းသို့ ရောက်သောကြောင့် အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏ အသက်သည် မမြဲ။ သေခြင်းတရား၌ ဤမည်သောဘေးကို (ပညာမျက်စိဖြင့်) မြင်အောင်ရှုလျက် ချမ်းသာကို ဆောင်နိုင်သော ကောင်းမှုတို့ကို ပြုကုန်ရာ၏။

စုဆောင်းအပ်ကုန်သော ဥစ္စာစည်းစိမ်အလုံးစုံတို့သည် ကုန်ခြင်းလျှင်အဆုံးရှိကုန်၏။ တက်ကြွားကြွကြွမြင့်လွန်းသမျှသဘောတို့သည် လျှောကျခြင်းလျှင်အဆုံးရှိကုန်၏။ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၏ သေခြင်းသို့ ရောက်သောကြောင့် အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏ အသက်သည် မမြဲ။ သေခြင်းတရား၌ ဤမည်သော

ဘေးကို (ပညာမျက်စိဖြင့်) မြင်အောင်ရှုလျက် သန္တိနိဗ္ဗာန်ကိုရှုကြည့်ကာ လူ အပေါင်းသည် တဏှာဖြင့်သုံးသပ်အပ်သော လောကဿိကကို စွန့်ရ၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ် မည်၏။ [အထက်ပါ ၂-ဂါထာကို မှီငြမ်း၍ “ဥစ္စာ ဆင်မြင်း၊ ပေါများခြင်းကား၊ ယိုယွင်းနောက်ဆုံးရှိချေ၏။ တက်ကြွားကြွကြွ မြင့်လွန်းကြ လည်း၊ လျော့ကျနောက်ဆုံးရှိချေ၏။ ဇီဝိန်ထင်လင်း၊ သက်ရှင်ခြင်းကား၊ သေခြင်းနောက်ဆုံး ရှိချေ၏”ဟူသော (စသော) အများသိကဗျာတို့ကို ရေးသားခဲ့ပုံရသည်။]

“ဤသာသနာ၌ ရဟန်းတို့သည် ချမ်းသာစွာ အိပ်ရကုန်၏။ အကြင်ရဟန်း တို့၏စိတ်သည် ဈာန်၌ မွေ့လျော်၏။ ထိုရဟန်းတို့သည် မစိုးရိမ်ကုန်။ ပညာရှိ သော ဈာန် သမာဓိဖြင့် ကောင်းစွာတည်ကြည်သော အားထုတ်အပ်ပြီးသော ဝီရိယရှိ သော နိဗ္ဗာန်သို့စေလွှတ်အပ်ပြီးသော စိတ်ရှိသော ရဟန်းသည် ကူးမြောက်နိုင်ခဲ့ သော ဝဲဩဃကို ကူးမြောက်နိုင်၏။

ကာမသညာမှ အမြစ်ဖြတ်ဝိရတီဖြင့် ရှောင်ကြဉ်သော သံယောဇဉ်အလုံးစုံ ကို လွန်ပြီးသော ဘဝ၌တောင့်တသောတဏှာကုန်ပြီးသော ထိုရဟန်းသည် နက် စွာသော သံသရာတည်းဟူသော မဟာသမုဒ္ဒရာ၌ မနစ်”ဟူသော ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“ဘီလူး၊ မမေ့မလျော့သော ပညာရှိသည် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ခြင်းငှာ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တရားကို ယုံကြည်စွာ ကြားနာသည်ဖြစ်၍ ပညာကို ရ၏။

သင့်လျော်လျောက်ပတ်သောအမှုကိုပြုလေ့ရှိသော (ဝီရိယဟူသော)ဝန်ရှိသော ထကြွလုံ့လရှိသောသူသည် ဥစ္စာကို ရ၏။ မှန်သောစကားဖြင့် ကျော်စောခြင်းသို့ ရောက်၏။ ပေးကမ်းတတ်သူသည် အဆွေခင်ပွန်းတို့ကို ရ၏။ ဤဆိုလတ္တံ့သော အကြောင်းကြောင့် ဤလောကမှ တမလွန်လောကသို့ ရောက်၍ မစိုးရိမ်ရ”ဟူသော ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“အရှင်ဘုရား၊ အလုံးစုံသော အထုံးအဖွဲ့ဂန္ထကို ပယ်ပြီးဖြစ်၍ ဘဝ ၃-ပါးမှ လွတ်တော်မူပြီးဖြစ်ပါလျက် ရဟန်းဖြစ်သော အရှင်ဘုရားအား သူတစ်ပါးကို ဟောပြောဆုံးမနေခြင်းသည် မကောင်းပါ”(ဟု လျှောက်၏။)

“သက္ကဘီလူး၊ တစ်စုံတစ်ရာအကြောင်းကြောင့် အကြင်သူနှင့်အတူတကွ နေခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုသူ့ကို ကောင်းသောပညာရှိသည် စိတ်ဖြင့် စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ မထိုက်။

ကြည်လင်သောစိတ်ဖြင့် သူတစ်ပါးကို အကယ်၍ သွန်သင်ဆုံးမငြားအံ့၊ ထိုသို့ သွန်သင်ဆုံးမခြင်းကြောင့် အတူတကွစပ်ယှဉ်မှုမဖြစ်နိုင်။ အကြောင်းသော်ကား အစဉ်စောင့်ရှောက်ခြင်းအစဉ်သနားခြင်းရှိနေသောကြောင့်တည်း” ဟူသော ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေတာဂါယသုတ်မည်၏။

၁၀၂။ ရဟန်း၊ တပ်မက်မှုရာဂသည်လည်းကောင်း အမျက်ထွက်မှုဒေါသသည်လည်းကောင်း အဘယ်လျှင်အကြောင်းရင်းရှိကုန်သနည်း? မေ့လျော်မှုသည်လည်းကောင်း မေ့လျော်မှုသည်လည်းကောင်း ကြက်သီးမွေးညင်းထမှုသည်လည်းကောင်း အဘယ်မှဖြစ်သနည်း? သူငယ်တို့သည် ကျီးကို ဖမ်း၍ ကြိုးဖြင့်ချည်ကာ လွှတ်ကုန်သကဲ့သို့ မနောဝိတက် စိတ်ကြံစည်ချက်တို့သည် အဘယ်မှဖြစ်သောကြောင့် အဘယ်ကို စွန့်လွှတ်ကုန်သနည်း? ဟု (မေး၏။)

“ဘီလူး၊ တပ်မက်မှုရာဂသည်လည်းကောင်း အမျက်ထွက်မှုဒေါသသည်လည်းကောင်း ဤအတ္တဘောလျှင် အကြောင်းအရင်းရှိကုန်၏။ မေ့လျော်မှုသည်လည်းကောင်း မေ့လျော်မှုသည်လည်းကောင်း ကြက်သီးမွေးညင်းထမှုသည်လည်းကောင်း ဤအတ္တဘောမှ ဖြစ်ကုန်၏။ သူငယ်တို့သည် ကျီးကို ဖမ်း၍ ကြိုးဖြင့်ချည်ကာ လွှတ်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ မနောဝိတက်စိတ်ကြံစည်ချက်တို့သည် အတ္တဘောမှ ဖြစ်သောကြောင့် (စိတ်ကို) စွန့်လွှတ်ကုန်၏။

အတ္တဘော၌ဖြစ်သော တရားတို့သည် ပညောင်ပင်၏ မြစ်ပျဉ်းကဲ့သို့ တဏှာမှ ဖြစ်ကုန်၏။ တော၌ဖြစ်သော မာလောန္တယ်သည် (မိမိန္တယ်သော သစ်ပင်ကို) ထက်ဝန်းကျင် ရစ်ပတ်ပိတ်ဆိုသကဲ့သို့ များစွာသောကိလေသာတို့သည် ကာမဂုဏ်တို့၌ များစွာ ငြိတွယ်ကုန်၏။

ဘီလူး၊ နားထောင်လော့၊ အကြင်သူတို့သည် အတ္တဘောကို သိကုန်၏။ ယင်းအတ္တဘောလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော တဏှာကိုလည်း သိကုန်၏။ ထိုသူတို့သည်

အတ္တဘော၏အကြောင်းဖြစ်သော ထိုတဏှာကို ပယ်ကုန်၏။ တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ မဖြစ်စေခြင်းငှာ မကူးမြောက်သေးသော ကူးခတ်နိုင်ခဲ့သော ဤဝဲဩဃကို ကူးမြောက်ကုန်၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“မြတ်စွာဘုရား (ရဟန်းတရားကို) ပြုနိုင်ခဲ့၏။ မြတ်စွာဘုရား (ရဟန်းတရားကို) အလွန်ပြုနိုင်ခဲ့၏”ဟု (နတ်သားသည် မေးလျှောက်၏။)

“ကာမဒနတ်သား၊ ကျင့်ဆဲပုဂ္ဂိုလ် (သေက္ခ ၇-ယောက်)တို့သည် သီလနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည် တည်တံ့သောသဘောရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ပြုနိုင်ခဲ့သောရဟန်းတရားကိုလည်း ပြုကုန် ၏။ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သောသူ၏ ရောင့်ရဲခြင်းသည် ချမ်းသာကို ဆောင်တတ်၏”ဟု (ဖြေဆိုတော်မူ၏။)

“မြတ်စွာဘုရား၊ အကြင်ရောင့်ရဲခြင်းသည် ရှိ၏။ ထိုရောင့်ရဲခြင်းကို ရခဲပါ၏”ဟု (လျှောက်၏။)

“ကာမဒနတ်သား၊ အကြင်သူတို့အား နေ့၌လည်းကောင်း၊ ည၌လည်းကောင်း ပွားများမှုဘာဝနာ၌ စိတ်သည် မွေ့လျော်၏။ စိတ်၏ငြိမ်းကြောင်း ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော် ကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် ရခဲသော ရောင့်ရဲခြင်းကိုသော်လည်း ရကုန်၏”ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် မိန့်တော်မူ၏။

“မြတ်စွာဘုရား၊ အကြင်စိတ်သည် ရှိ၏။ ထိုစိတ်ကို ဆောက်တည်နိုင်ခဲ့ပါ၏”ဟု (မေးလျှောက်၏။)

“ကာမဒနတ်သား၊ အကြင်အရိယာတို့သည် ဣန္ဒြေတို့၏ငြိမ်သက်ခြင်း၌ မွေ့လျော်ကုန်၏။ ကာမဒနတ်သား၊ အကြင်အရိယာတို့သည် သေမင်း၏ ကွန်ယက်ကိုဖြတ်တောက်၍သွားကုန်၏။ ကာမဒနတ်သား၊ ထိုအရိယာတို့သည်ဆောက်တည်နိုင်ခဲ့သော စိတ်ကိုသော်လည်း ကောင်းစွာဆောက်တည်နိုင်ကုန်၏”ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် မိန့်တော်မူ၏။

“မြတ်စွာဘုရား၊ သွားနိုင်ခဲ့ပါ၏။ ခရီးလမ်းသည် မညီညွတ်ပါ”ဟု (လျှောက်ထား၏။)

“ကာမဒနတ်သား၊ အရိယာတို့သည် သွားနိုင်ခဲ့သော လမ်း၌လည်းကောင်း

မညီမညွတ်သော လမ်း၌လည်းကောင်း သွားနိုင်ကုန်၏။ ပုထုဇဉ်တို့သည် မညီမညွတ်သော လမ်း၌ ဦးခေါင်းစောက်ထိုးကျကုန်၏။ အရိယာတို့၏ ခရီးသည် ညီညွတ်၏။ အရိယာတို့သည်သာလျှင် မညီညွတ်သောသတ္တဝါအပေါင်းတွင် ညီညွတ်ကုန်၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေတောဂီယသုတ် မည်၏။

၁၀၃။ “ဤဇေတဝန်ကျောင်းတော်သည် ရဟန်းအပေါင်းတို့၏ အမြဲနေရာလည်း ဖြစ်၏။ တရားမင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးရာလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ငါ့အား နှစ်သိမ့်ခြင်း ပီတိကို ဖြစ်စေ၏။

အလုပ်ကိစ္စ၊ အသိဉာဏ်၊ တည်ကြည်မှု၊ ကိုယ်ကျင့်သီလ၊ မြတ်သော အသက်မွေးမှုဟူသော ဤတရားအပေါင်းကြောင့် သတ္တဝါတို့သည် စင်ကြယ်ကုန်၏။ အမျိုးအနွယ်ကြောင့်လည်းကောင်း ဥစ္စာကြောင့်လည်းကောင်း စင်ကြယ်သည် မဟုတ်ကုန်။

ထို့ကြောင့်သာလျှင် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားကို ရှုမျှော်၍ သင့်လျော်သောအကြောင်းအားဖြင့် တရားကို စူးစမ်းဆင်ခြင်ရာ၏။ ဤသို့ ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် ထိုအရိယာမဂ်တရားတို့၌ စင်ကြယ်၏။

အကြင်ရဟန်းသည် (တစ်ဖက်ကမ်း)နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၏။ ထိုရဟန်းသည် ဤတစ်ဖက်ကမ်း (နိဗ္ဗာန်)သို့ ရောက်ရုံမျှသာလျှင် မြတ်၏။ သာရိပုတ္တရာသာလျှင် ပညာဖြင့်လည်းကောင်း သီလဖြင့်လည်းကောင်း ငြိမ်သက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ထို(တစ်ဖက်ကမ်း နိဗ္ဗာန်)သို့ရောက်သော ရဟန်းဟူသမျှထက် မြတ်၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေတောဂီယ သုတ် မည်၏။

“အတိတ်ခန္ဓာသို့လည်း အစဉ်မလိုက်ရာ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာကိုလည်း မတောင့်တရာ၊ အတိတ်ခန္ဓာသည် ချုပ်ပြီးပြီ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာလည်း မရောက်လာသေး။

ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော သဘောတရားကို ထိုထိုဖြစ်ဆဲဓဏ၌သာလျှင် ဝိပဿနာရှုသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် တွန့်တိုခြင်းပျက်စီးခြင်းမရှိသော ထိုဝိပဿနာအမှုကို အဖန်ဖန် ပွားများရာ၏။

အဘယ်သူသည် နက်ဖြန်၌ သေရမည်ကို သိနိုင်အံ့နည်း? ယနေ့ကပင်လျှင်

အားထုတ်သင့်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုအလုပ်ကို ပြုလုပ်သင့်၏။ ငါတို့မှာ စစ်သည်များစွာရှိသော ထိုသေမင်းနှင့် အချိန်အချက်ထားမှုသည် မရှိသည်သာတည်း။

ဤသို့နေလေ့ရှိသော လွန်စွာအားထုတ်ခြင်းရှိသော နေ့ညပတ်လုံး မပျင်းမရိအားထုတ်သော ထိုရဟန်းကို စင်စစ် ‘ကောင်းသောည တစ်ညရှိသောရဟန်း’ဟူ၍ ကိလေသာ ငြိမ်းပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောကြားတော်မူ၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် နိဗ္ဗေဒဘာဂီယသုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ဤတရား ၄-ပါးတို့ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်၏။ အဘယ် ၄-ပါးတို့နည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်လည်းကောင်း ပညာဖြင့်လည်းကောင်း မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်သော တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။ သတိဖြင့်လည်းကောင်း ပညာဖြင့်လည်းကောင်း မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်သော တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။ နာမကာယဖြင့်လည်းကောင်း ပညာဖြင့်လည်းကောင်း မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်သော တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။ ပညာဖြင့် သိအပ်ကုန်သော ပညာဖြင့်လည်း မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်သော တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။

ရဟန်းတို့၊ အဘယ်တရားတို့ကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်လည်းကောင်း ပညာဖြင့်လည်းကောင်း မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်သနည်း? အထူးသဖြင့်စင်ကြယ်သော လူတို့၏ မျက်စိအမြင်ကို ကျော်လွန်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်လည်းကောင်း ပညာဖြင့်လည်းကောင်း မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။

ရဟန်းတို့၊ အဘယ်တရားတို့ကို သတိဖြင့်လည်းကောင်း ပညာဖြင့်လည်းကောင်း မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်သနည်း? ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်ကို သတိဖြင့်လည်းကောင်း ပညာဖြင့်လည်းကောင်း မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။

ရဟန်းတို့၊ အဘယ်တရားတို့ကို နာမကာယဖြင့်လည်းကောင်း ပညာဖြင့်လည်းကောင်း မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်သနည်း? ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ကို၊ နိရောဓသမာပတ်ကို နာမကာယဖြင့်လည်းကောင်း ပညာဖြင့်လည်းကောင်း မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။

ရဟန်းတို့၊ အဘယ်တရားတို့ကို ပညာဖြင့် သိအပ်ကုန်၊ ပညာဖြင့်လည်း မျက်

မှောက်ပြုအပ်ကုန်သနည်း? အာသဝေါတရားတို့၏ကုန်ခြင်း၌ဖြစ်သော ဉာဏ်ကို ပညာဖြင့် သိအပ်၏။ ပညာဖြင့်လည်း မျက်မှောက်ပြုအပ်၏”ဟူသော ဤစကားပြေ တရားစုသည် နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ်မည်၏။

နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၁၈-ခုပြီး၏။

အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၁၃-ခု

၁၀၄။ ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? “အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ကျောက်တောင်နှင့်တူသည်ဖြစ်၍ တည် ၏။ မတုန်လှုပ်၊ တပ်မက်ဖွယ်အာရုံတို့၌ တပ်မက်ခြင်းကင်း၏။ အမျက်ထွက်ဖွယ် အာရုံ၌ အမျက်မထွက်။ အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ဤသို့ ပွားများပြီး ဖြစ်၏။ ယင်းသို့ စိတ်ကို ပွားများပြီးဖြစ်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သို့ ဆင်းရဲသည် အဘယ်မှာ ကပ်ရောက်နိုင်ပါမည်နည်း”ဟူသော ဤဂါထာသည် အသေက္ခဘာဂိယ သုတ်မည်၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏လည်း ခရီးဒေသစာရီကြွချီခြင်းဆိုင်ရာ စာရိကာလျှင် ၁၀-ခု မြောက်သော ဝေယျာကရဏကို ပြုအပ်၏”ဟူသော ဤဒေသနာသည် အသေက္ခဘာဂိယ သုတ်မည်၏။ [*စာရိကာအကြောင်း သိလိုက နေတ္တိမဟာဠိကာ စာ ၇၁၇-နှင့် အံ ၃၊ ၁၈၀-၄-တို့တွင် ရှုပါ။]

“အကြင်သူသည် မကောင်းမှုကို အပပြုပြီးဖြစ်၏။ တဟုန်းဟုန်းမာန်မှုခြင်း သဘော မရှိ။ ကိလေသာဟူသော ဖန်ရည်မရှိ။ ဘာဝနာကို စီးဖြန်းအားထုတ်သော စိတ်ရှိ၏။ သိခြင်း၏အဆုံးအရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၏။ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့် သုံးပြီးဖြစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ ဗြာဟ္မဏမည်၏။ ထိုဗြာဟ္မဏသည် (ဟုတ်မှန် သော) သဘောဖြင့် မြတ်သော စကားကိုလည်း ဆိုရာ၏။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် လောကဝယ် တစ်စုံတစ်ရာအာရုံ၌ တပ်မက်မှုစသည် တိုးပွားခြင်းမရှိ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် သည်သာ (ဟုတ်မှန်သော)သဘောဖြင့် ငါ ဗြာဟ္မဏဟု ပြောဆိုထိုက်၏”ဟူသော ဤဥဒါန်းဂါထာသည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မကောင်းမှုတရားတို့ကို အပပြုပြီးဖြစ်လျက် အချိန်မရွေး သတိရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ သွားလာနေထိုင်ကုန်၏။ သံယောဇဉ်ကုန်ခန်းပျက်စီးပြီး၍ သစ္စာလေးပါးကို သိကုန်ပြီးသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ လောက၌ အမှန်စင်စစ် ပြာဟ္မဏတို့မည်ကုန်၏” ဟူသော ဤဥဒါန်းဂါထာသည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ်မည်၏။

“အကြင်နိဗ္ဗာန်၌ အာပေါဓာတ်သည်လည်းကောင်း ပထဝီဓာတ်သည်လည်းကောင်း တေဇောဓာတ်သည်လည်းကောင်း ဝါယောဓာတ်သည်လည်းကောင်း မတည်နိုင်။ ထိုနိဗ္ဗာန်၌ ကြယ်တို့သည် မတောက်ပကုန်။ နေသည်လည်း မတောက်ပ။ လသည်လည်း မတောက်ပ။ အမိုက်တိုက်လည်း မရှိ။

အကြင်အခါ၌ သစ္စာလေးပါးကိုသိသောကြောင့် မုနိအမည်ရသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ နိဗ္ဗာန်ကို သိ၏။ နိဗ္ဗာန်ကို သိပြီးသည်မှနောက်၌ ရုပ်မှလည်းကောင်း နာမ်မှလည်းကောင်း ချမ်းသာဆင်းရဲမှလည်းကောင်း လွတ်၏” ဟူသော ဤ ဥဒါန်းဂါထာသည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ်မည်၏။

“အကြင်အခါ၌ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ သီလသမာဓိစသော တရားတို့၌ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ရောက်၏။ ထိုအခါ၌ ဤပြုအပ်သော ကြောက်မက်ဖွယ်ဘီလူး ရုပ်ကိုလည်းကောင်း ‘ပက္ကလ ပက္ကလ’ဟူသော(ကြိမ်းဝါးသံ)ကိုလည်းကောင်း လွန်မြောက်နိုင်၏”ဟူသော ဤဥဒါန်းဂါထာသည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“လာသော မယားဟောင်းကို မနှစ်သက်။ ပြန်သွားသော မယားဟောင်းကို မစိုးရိမ်။ ကပ်ငြိတွယ်တာခြင်းမှလွတ်သော သင်္ဂါမဇီရဟန်းကို ပြာဟ္မဏ(ရဟန္တာ) ဟု ငါဘုရား ဟော၏”ဟူသော ဤ ဥဒါန်းဂါထာသည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“ဤဂယာမြစ်ဆိပ်၌ များစွာသောလူအပေါင်းသည် ရေချိုး၏။ ရေကြောင့် စင်ကြယ်ခြင်းကား မဖြစ်နိုင်။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဝစီဝရတိသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ မဂ်ဖိုလ်တရားသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် စင်ကြယ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ ပြာဟ္မဏ (ရဟန္တာ)မည်၏”ဟူသော ဤဥဒါန်းဂါထာသည် အသေက္ခ

ဘာဂိယသုတ်မည်၏။ [ဤတရားဖြင့် သင်္ကြံနံအခါတွင် ရေဖြင့် ကိလေသာမစင်ကြယ် နိုင်ပုံကို ဟောပြောနိုင်သည်။]

“ကိလေသာကို ပူပန်စေတတ်သော လုံ့လရှိသော မကောင်းမှုကို ရှို့မြိုက် တတ်သော မကောင်းမှုကို အပပြုပြီးသော ရဟန္တာအား ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးတို့သည် အကြင်အခါ၌ စင်စင်ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ အကြောင်း နှင့်တကွဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို အပြားအားဖြင့်သိသောကြောင့် ထို ရဟန္တာအား ယုံမှားခြင်းအားလုံးတို့သည် ကင်းပျောက်ကုန်၏။ ထိုအခါကောင်းကင် ကို တောက်ပစေသော နေမင်းသည် အမိုက်တိုက်ကို ဖျက်ဆီးလျက် တည်နေ သကဲ့သို့ ထိုရဟန္တာသည် မာရ်စစ်သည်ကို ဖျက်ဆီးလျက် တည်၏”ဟူသော ဤ ဥဒါန်းဂါထာသည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“အကြင်သူသည် အလုံးစုံကုန်သော ယောဂတို့ကို လွန်၏။ ရာဂစသော ကြောင့်ကြမှု မရှိ။ ပုံသုက္ကသင်္ကန်းကိုဝတ်လျက် ကျင့်၏။ ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါးသို့ ရောက် ပြီးသော မယုတ်မလျော့ မပျက်စီးသောတရားရှိသော ငြိမ်သက်သော ဣန္ဒြေရှိ သည်ဖြစ်၍ ကျင့်သော ထိုသူကို ရှုကုန်လော့။

များစွာကုန်သော မြတ်ကုန်သော နတ်တို့သည် ဗြဟ္မာဗိမာန်သို့ ကပ်ကုန်၍ ဤသာသနာ၌ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ အမျိုးဇာတ်(အားဖြင့်ဗြာဟ္မဏ ဟု ဝန်ခံသော) “အား”ကို တားမြစ်တတ်သော ထိုယောကျ်ားအာဇာနည်ကို ရှိခိုး ကုန်၏။

အိုယောကျ်ားအာဇာနည်၊ သင့်အား ရှိခိုး၏။ အိုယောကျ်ားမြတ်၊ သင့်အား ရှိခိုး၏။ အကြင်သင်ယောကျ်ားမြတ်အား ငါတို့သည် မသိကုန်။ အဘယ်ကို မှီ၍ သင်သည် ဈာန်ဝင်စားသနည်း”ဟူသော ဤဂါထာသည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ် မည်၏။ [စတုဗျူဟဟာရဝိဘင်္ဂ ဒေသနာသန္နိတရားနှင့် တူညီသော တရားဖြစ်သည်။ အဋ္ဌကထာ၌ ထိုဒေသနာသန္နိနေရာ၌ ဤဂါထာကို ကိုးကား၍ ဖွင့်ပြသည်။]

“စင်စစ် သူငယ်ချင်းဖြစ်ကုန်သော ဤရဟန်းတို့သည် ရှည်မြင့်စွာသော ကာလ ပတ်လုံး ညီညွတ်သောသဘောရှိကုန်၏။ ထိုရဟန်းတို့၏ သူတော်ကောင်းတရား

သည် မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူအပ်သော သူတော်ကောင်းတရားနှင့် ညီမျှ၏။

အရိယာတို့ ဟောကြားအပ်သော တရားဖြင့် အရှင်ကပ္ပိနသည် ကောင်းစွာ ဆုံးမထားအပ်ကုန်သော ထိုရဟန်းတို့သည် စစ်သည်ဗိုလ်ပါနှင့်တကွ ကိလေသာ မာရ်ကိုအောင်၍ အဆုံးစွန်သောကိုယ်ကို ဆောင်ကုန်၏”ဟူသော ဤဂါသည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“အလုံးစုံသော ဆင်းရဲတို့မှ လွတ်ရာဖြစ်သော ဤနိဗ္ဗာန်သို့ ပေါ့ပေါ့လျော့ လျော့အားထုတ်ခြင်းကြောင့် မရောက်နိုင်ရာ။ အနည်းငယ်သာဖြစ်သော အား အစွမ်းဖြင့် ဤနိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်။

“ဤသူကား ရဟန်းသစ်တည်း။ ဤသူကား ယောက်ျားမြတ်တည်း။ စစ်သည် ဗိုလ်ပါနှင့်တကွ ကိလေသာမာရ်ကိုအောင်၍ အဆုံးစွန်သော ကိုယ်ကို ဆောင်၏” ဟူသော ဤဂါထာသည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ် မည်၏။

“မလှသောအဆင်းရှိသော ညစ်နွမ်းသောသင်္ကန်းရှိသော မောဃရာဇာ အမည် ရှိသော ဤရဟန်းသည် အချိန်မရွေး သတိရှိသော ရဟန္တာတည်း။ ဝဋ်၌ယှဉ်ခြင်း ကင်း၏။ ပြုပြီးသော မဂ်ဖိုလ်ရဟန်းကိစ္စ ရှိ၏။ အာသဝေါလည်း ကုန်ခန်းပျက်စီး၏။ ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာသုံးပါးလည်း ရှိ၏။ တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှုဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်သို့လည်း ရောက် ၏။ စိတ်ကိုပိုင်းခြားသိသော စေတောပရိယအဘိညာဉ်၌လည်း လိမ္မာ၏။ စစ်သည် ဗိုလ်ပါနှင့်တကွ ကိလေသာမာရ်ကိုအောင်၍ အဆုံးစွန်သောကိုယ်ကို ဆောင်၏” ဟူသော ဤဂါထာသည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ်မည်၏။

၁၀၅။ ရဟန်းတို့၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော (အလုံးစုံသော တရား တို့ကို) ကိုယ်တိုင်မှန်စွာသိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို ရုပ်၌ ငြီးငွေ့ခြင်းကြောင့် စွဲမက်မှုကင်းခြင်းကြောင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့် မစွဲလမ်းမှု၍ ကိလေသာတို့မှ လွတ် မြောက်ပြီးသော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဟု ဆိုအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ပညာအားဖြင့် ကိလေသာ တို့မှ လွတ်မြောက်သော ရဟန်းကိုလည်း ရုပ်၌ ငြီးငွေ့ခြင်းကြောင့် စွဲမက်မှုကင်း ခြင်းကြောင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့် မစွဲလမ်းမှု၍ ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ပြီးသော ပညာဝိမုတ္တရဟန်းဟု ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော (အလုံးစုံသောတရားတို့ကို) ကိုယ်တိုင်မှန်စွာသိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို ရုပ်၌ ငြီးငွေ့ခြင်းကြောင့် စွဲမက်မှုကင်းခြင်းကြောင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့် မစွဲလမ်းမှု၍ ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ပြီးသော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဟု ဆိုအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ပညာအားဖြင့် ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်သော ရဟန်းကိုလည်း ဝေဒနာကို ... သညာကို..... သင်္ခါရတို့ကို....ဝိညာဏ်ကို ငြီးငွေ့ခြင်းကြောင့် စွဲမက်မှုကင်းခြင်းကြောင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့် မစွဲလမ်းမှု၍ ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ပြီးသော ပညာဝိမုတ္တရဟန်းဟု ဆိုအပ်၏။

‘ရဟန်းတို့၊ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော (အလုံးစုံသော တရားတို့ကို) ကိုယ်တိုင်မှန်စွာသိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပညာအားဖြင့် လွတ်မြောက်သော ပညာဝိမုတ္တရဟန်းတို့၏အထူးကား အဘယ်နည်း? ပိုလွန်သော အားထုတ်မှုကား အဘယ်နည်း? ခြားနားမှုကား အဘယ်နည်း’ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ‘မြတ်စွာဘုရား၊တပည့်တော်တို့အား တရားတော်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားသာလျှင် အရင်းခံရှိပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသာလျှင် ရှေ့ဆောင်ဖြစ်ပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသာလျှင် ကိုးကွယ်ရာရှိပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား၊ တောင်းပန်ပါ၏။ ဤစကား၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို မြတ်စွာဘုရား၏ဉာဏ်၌သာ ထင်စေတော်မူပါလော့၊ မြတ်စွာဘုရားထံမှ ကြားနာရ၍ ရဟန်းတို့သည် ဆောင်ထားရပါကုန်လတ္တံ့’ဟု (လျှောက်ကုန်၏။) ‘ရဟန်းတို့၊ သို့ဖြစ်လျှင် နာကြကုန်လော့၊ ကောင်းစွာနလုံးသွင်းကုန်လော့၊ ဟောပေအံ့”ဟု (မိန့်တော်မူ၏။) ‘မြတ်စွာဘုရား၊ ကောင်းပါပြီ’ဟု ထိုရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအား ပြန်ကြားလျှောက်ထားကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကို မိန့်တော်မူ၏။

ရဟန်းတို့၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော (အလုံးစုံသောတရားတို့ကို) ကိုယ်တိုင်မှန်စွာသိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် မဖြစ်ပေါ်သေးသော လမ်းကို ဖြစ်ပေါ်စေ၏။ မပေါက်သေးသော လမ်းကို ဖောက်ပေး၏။ မပြောကြားဖူးသေးသော လမ်းကို ပြောကြားတော်မူ၏။ လမ်းကို သိတော်မူ၏။ လမ်း၌ ကျွမ်းကျင်

တော်မူ၏။ လမ်း၌ လိမ္မာတော်မူ၏။ ရဟန်းတို့ ယခုအခါ တပည့်တို့သည် လမ်းသို့အစဉ်လိုက်ကုန်လျက် နေကုန်၏။ နောက်မှ ပြည့်စုံကုန်၏။ ရဟန်းတို့ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော (အလုံးစုံသောတရားတို့ကို) ကိုယ်တိုင်မှန်စွာသိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပညာဖြင့်လွတ်မြောက်သော ရဟန်းတို့၏အထူးကား ဤသည်ပင်တည်း။ ပိုလွန်သော အားထုတ်မှုကား ဤသည်ပင်တည်း။ ခြားနားမှုကား ဤသည်ပင်တည်း”ဟူသော ဤစကားပြေတရားစုသည် အသေက္ခဘာဂိယသုတ်မည်၏။

အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၁၃-ခု ပြီး၏။

သံကိလေသဘာဂိယ-ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု

၁၀၆။ ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း?

“အာပတ်ကို ဖုံးလွှမ်းသူကို ကိလေသာမိုး စိုစွတ်၏။ အာပတ်ကို ဖွင့်လှစ်ဖော်ပြသူကို ကိလေသာမိုး မစိုစွတ်။ ထို့ကြောင့် ဖုံးလွှမ်းမှုကို ဖွင့်လှစ်ဖော်ပြကုန်လော့။ ဤသို့ ဖွင့်လှစ်ဖော်ပြသည်ရှိသော် ထိုသူကို ကိလေသာမိုး မစိုစွတ်နိုင်ပေ” ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူ၏။

ထိုဥဒါန်းဂါထာ၌ “အာပတ်ကို ဖုံးလွှမ်းသူကို ကိလေသာမိုး စိုစွတ်၏”ဟူသည် ညစ်ညူးမှုသံကိလေသတည်း။ “အာပတ်ကို ဖွင့်လှစ်ဖော်ပြသူကို ကိလေသာမိုး မစိုစွတ်” ဟူသည် ကုသိုလ်အထုံဝါသနာတည်း။ “ထို့ကြောင့် ဖုံးလွှမ်းမှုကို ဖွင့်လှစ်ဖော်ပြကုန်လော့။ ဤသို့ ဖွင့်လှစ်ဖော်ပြသည်ရှိသော် ထိုသူကို ကိလေသာမိုး မစိုစွတ်နိုင်ပေ”ဟူသည် သံကိလေသလည်း ဖြစ်၏၊ ဝါသနာလည်း ဖြစ်၏။ ဤဂါထာသည် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

မင်းမြတ်၊ လောက၌ ဤပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုးတို့သည် ထင်ရှားရှိကုန်၏။ အဘယ် ၄-မျိုး တို့နည်းဟူမူကား အမှောင်၌ဖြစ်၍ အမှောင်လျှင်လဲလျောင်းရာရှိသော

တမတမပရာယဏပုဂ္ဂိုလ်၊ အမှောင်၌ဖြစ်၍ အလင်းလျှင်လဲလျောင်းရာရှိသော
တမဇောတိပရာယဏပုဂ္ဂိုလ်၊ အလင်း၌ဖြစ်၍ အမှောင်လျှင်လဲလျောင်းရာရှိသော
ဇောတိတမပရာယဏပုဂ္ဂိုလ်၊ အလင်း၌ ဖြစ်၍ အလင်းလျှင်လဲလျောင်းရာရှိသော
ဇောတိဇောတိပရာယဏပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ ထိုတွင် ဇောတိတမပရာယဏပုဂ္ဂိုလ်
နှင့် တမတမပရာယဏပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သံကိလေသဘာဂိယပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်ကုန်၏။
တမဇောတိပရာယဏပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဇောတိဇောတိပရာယဏပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဝါသနာ
ဘာဂိယပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်ကုန်၏။ ဤသုတ်သည် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၍
ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်သောသုတ် မည်၏။

သံကိလေသဘာဂိယ-ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခုပြီး၏။

သံကိလေသဘာဂိယ-နိဗ္ဗေတဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု

၁၀၇။ ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၍နိဗ္ဗေတဘာဂိယ
လည်းဖြစ်သောသုတ်သည် အဘယ်နည်း? [အမျိုးအစားမတူသောကြောင့် ၁၀၇-စာပိုဒ်
ကို ဤနေရာကစ၍ နံပါတ်တပ်သင့်သည်။]

“သံဖြင့်ပြုအပ်သော (သံခြေကျင်း)အနှောင်အဖွဲ့ကိုလည်းကောင်း၊ သစ်သား
ဖြင့်ပြုအပ်သော (ထိပ်တုံးပေါက်)အနှောင်အဖွဲ့ကိုလည်းကောင်း လျှော်ဖြင့်ပြုအပ်
သော (ကြိုး)အနှောင်အဖွဲ့ကိုလည်းကောင်း ခိုင်မြဲသောအနှောင်အဖွဲ့ဟူ၍ ပညာရှိ
တို့ မဆိုကုန်။ ကျောက်မျက်ရတနာနားဋ္ဌောင်းတို့၌လည်းကောင်း သားသမီးတို့၌
လည်းကောင်း မယားတို့၌လည်းကောင်း အလွန်အမင်းတပ်နှစ်သက်သည်ဖြစ်၍
အကြင်ငဲ့ကွက်ခြင်းသည် ရှိ၏။” ဤကား သံကိလေသတည်း။

“အပါယ်သို့ဆောင်တတ်သော လျော့စေကာမူ ဖြေရခက်သောထိုငဲ့ကွက်ခြင်း
အနှောင်အဖွဲ့ကို မြဲသောအနှောင်အဖွဲ့ဟူ၍ ပညာရှိတို့ ဆိုကုန်၏။ (ပညာရှိတို့သည်)
ထိုအနှောင်အဖွဲ့ကိုလည်း ဖြတ်ကုန်၍ ကာမဂုဏ်ချမ်းသာကို ပယ်လျက် ငဲ့ကွက်
ခြင်းမရှိဘဲ ထွက်မြောက်ကုန်၏။” ဤကား နိဗ္ဗေတတည်း။ ဤဂါထာသည် သံကိ
လေသဘာဂိယလည်း ဖြစ်၍နိဗ္ဗေတဘာဂိယလည်းဖြစ်သောသုတ် မည်၏။

ရဟန်းတို့၊ အကြင်စေ့ဆော်မှုကို စေ့ဆော်၏။ အကြင်ကြံစည်မှုကို ကြံစည်၏။ အကြင်ကိန်းအောင်းတတ်သော တရားသည်လည်း ကိန်းအောင်း၏။ ဤစေ့ဆော်မှုအစရှိသည်သည် ကမ္မဝိညာဏ်တည်ရန် အကြောင်းဖြစ်၏။ အကြောင်းရှိသော် ကမ္မဝိညာဏ်တည်မှု ဖြစ်၏။ ထိုကမ္မဝိညာဏ်တည်သည်ရှိသော် စည်ပင်သည်ရှိသော် နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်ဖြစ်၏။ နောင်တစ်ဖန်ဘဝသစ်ဖြစ်ခြင်းရှိခဲ့သော် နောင်အခါ၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း အိုခြင်းသေခြင်းစိုးရိမ်ခြင်းငိုကြွေးခြင်းဆင်းရဲခြင်း နှလုံးမသာခြင်းပြင်းစွာပင်ပန်ခြင်းတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် အလုံးစုံသော ဆင်းရဲအစု ဖြစ်၏။ [စေ့ဆော်စေတနာ၊ ကြံစည်မှုဝိတက်၊ အနုသယကိလေသာဟူသော တရား ၃-ပါးကြောင့် ကံစေတနာနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ဖြစ်လာပြီး သံသရာလည်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

ရဟန်းတို့၊ အကယ်၍ မစေ့ဆော်စေကာမူ အကယ်၍ မကြံစည်စေကာမူ အကယ်၍ (အနုသယ)ကိန်းအောင်းခဲ့ငြားအံ့၊ ဤ(အနုသယ)ကိန်းအောင်းခြင်းသည်ပင် ကမ္မဝိညာဏ်တည်ရန် အကြောင်းဖြစ်၏။ အကြောင်းရှိသော် ကမ္မဝိညာဏ်တည်မှုဖြစ်၏။ ထိုကမ္မဝိညာဏ်တည်သည်ရှိသော် စည်ပင်သည်ရှိသော် နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်ဖြစ်၏။ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်ဖြစ်ခြင်းရှိခဲ့သော် နောင်အခါ၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းအိုခြင်းသေခြင်းစိုးရိမ်ခြင်းငိုကြွေးခြင်းဆင်းရဲခြင်းနှလုံးမသာခြင်း ပြင်းစွာပင်ပန်ခြင်းတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် အလုံးစုံသော ဆင်းရဲအစု ဖြစ်၏။ ဤကား သံကိလေသတည်း။ [အနုသယကို မဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးလျှင် နာမ်မရှိသည့် အသညသတ်ဘုံ၌ ဖြစ်နေစေကာမူ တစ်နေ့ အနုသယအစွမ်းဖြင့် နောက်ဘဝခန္ဓာရကာ သံသရာကျင်လည်မည်ဟု ဆိုလိုသည်။]

ရဟန်းတို့၊ အကြင်အခါ၌ စေ့လည်းမစေ့ဆော်၊ ကြံလည်းမကြံစည်၊ (အနုသယ)လည်း မကိန်းအောင်း၊ (ထိုအခါ) ဤသို့အနုသယမကိန်းအောင်းခြင်းသည်ပင် ကမ္မဝိညာဏ်တည်ရန် အကြောင်းမဖြစ်။ အကြောင်းမရှိသော် ကမ္မဝိညာဏ်တည်မှု မဖြစ်။ ထိုကမ္မဝိညာဏ် မတည်သည်ရှိသော် မစည်ပင်သည်ရှိသော် နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်မဖြစ်။ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ် ဖြစ်ခြင်းမရှိခဲ့သော် နောင်အခါ၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းအိုခြင်းသေခြင်းစိုးရိမ်ခြင်းငိုကြွေးခြင်းဆင်းရဲခြင်းနှလုံးမသာခြင်းပြင်းစွာပင်ပန်း

ခြင်းတို့ ချုပ်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် အလုံးစုံသော ဆင်းရဲအစု ချုပ်၏။ ဤကား နိဗ္ဗေဒ တည်း။ ဤစကားပြေသည် သံကိလေသဘာဂိယလည်း ဖြစ်၍ နိဗ္ဗေဒဘာဂိယ လည်းဖြစ်သောသုတ် မည်၏။

သံကိလေသဘာဂိယ-နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခုပြီး၏။

သံကိလေသဘာဂိယ-အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု

၁၀၈။ ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ အသေက္ခဘာ ဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း?

ရဟန်းတို့၊ အကြားအမြင်မရှိသော ပုထုဇဉ်သည် “သမုဒ္ဒရာ သမုဒ္ဒရာ”ဟု ပြောဆို၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤသို့ ပြောဆိုအပ်သောအရာသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမ၌ သမုဒ္ဒရာ မဟုတ်။ ရဟန်းတို့၊ ဤသို့ပြောဆိုအပ်သောအရာသည် ကြီးကျယ်များပြားသော ရေအစုသာ ဖြစ်၏၊ ကြီးကျယ်များပြားသော ရေပြင်သာ ဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၊ မျက်စိသည် သတ္တဝါ၏ သမုဒ္ဒရာမည်၏၊ ထိုမျက်စိသမုဒ္ဒရာ အား အဆင်းတည်းဟူသော အဟုန်သည် ရှိ၏။ ဤကား သံကိလေသတည်း။

အကြင်သူသည် ထိုအဆင်းတည်းဟူသော အဟုန်ကို သည်းခံနိုင်၏။ ရဟန်း တို့၊ ဤသူကို လှိုင်းနှင့်တကွသော ဝဲနှင့်တကွသော ဖမ်းယူတတ်သော ရေသတ္တဝါ အထူးနှင့်တကွသော ရေစောင့်ဘီလူးနှင့်တကွသော မျက်စိသမုဒ္ဒရာကို ကူးမြောက် ပြီးဖြစ်၍ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ရောက်သူ ကြည်းကုန်း၌တည်သူ ရဟန္တာဟု ဆိုအပ်၏။ ဤကား အသေက္ခဘာဂိယတည်း။

ရဟန်းတို့၊ နားသည်....နာခေါင်းသည်....လျှာသည်....ကိုယ်သည်....(၁).... ရဟန်းတို့၊ စိတ်သည် သတ္တဝါ၏ သမုဒ္ဒရာမည်၏။ ထိုစိတ်သမုဒ္ဒရာအား သဘော တရား ဓမ္မာရုံဖြင့်ပြီးသော အဟုန်သည် ရှိ၏။ ဤကား သံကိလေသတည်း။

အကြင်သူသည် သဘောတရားဓမ္မာရုံဖြင့်ပြီးသော အဟုန်ကို သည်းခံနိုင်၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤသူကို လှိုင်းနှင့်တကွသော ဝဲနှင့်တကွသော ဖမ်းယူတတ်သော ရေသတ္တဝါအထူးနှင့်တကွသော ရေစောင့်ဘီလူးနှင့်တကွသော မျက်စိသမုဒ္ဒရာ

ကို ကူးမြောက်ပြီးဖြစ်၍ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ရောက်သူ ကြည်းကုန်း၌တည်သူ ရဟန္တာ ဟု ဆိုအပ်၏။ ဤကား အသေက္ခဘာဂိယတည်း။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤတရား စကားကို မိန့်တော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤတရားစကားကို မိန့်တော်ပြီး၍ ထိုမှအခြား၌ ဤဆိုလတ္တံ့သော...

“အကြင်သူသည် ဖမ်းယူတတ်သော ရေသတ္တဝါအထူးနှင့်တကွသော ရေ စောင့်ဘီလူးနှင့်တကွ လှိုင်းနှင့်တကွ ဝဲနှင့်တကွ ဘေးအန္တရာယ်နှင့်တကွဖြစ်၍ ကူးခတ်နိုင်ခဲ့သော ဤသမုဒ္ဒရာကို ကူးမြောက်ပြီ။ ထိုသူကို ပညာရှိသူ အကျင့် မြတ်ကိုကျင့်သုံးပြီးသူ လောက၏အဆုံးသို့ရောက်ပြီးသူ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ရောက် ပြီးသူဟု ဆိုအပ်၏”ဟူသောဂါထာကို မိန့်တော်မူ၏။ ဤတရားစုသည် သံကိလေသ ဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ အသေက္ခဘာဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

ရဟန်းတို့၊ လောက၌ သတ္တဝါတို့ အကျိုးမဲ့ရန် သတ္တဝါတို့ကို သတ်ဖြတ်ရန် ငါးမျှားချိတ်တို့သည် ဖဲ-မျိုးတို့တည်း။ ဖဲ-မျိုးတို့ဟူသည် အဘယ်တို့နည်း? ရဟန်း တို့၊ အလိုရှိအပ်ကုန် နှစ်သက်အပ်ကုန် စိတ်နှလုံးကိုပွားစေတတ်ကုန် ချစ်ခင်ဖွယ် သဘောရှိကုန်သော ကာမနှင့်စပ်ယှဉ်ကုန်သော စွဲမက်အပ်ကုန်သော စက္ခုဝိညာဏ် ဖြင့်မြင်အပ်ကုန်သော အဆင်းတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုအဆင်းကို ရဟန်းသည် အလွန် နှစ်သက်ခဲ့မှု စွဲလမ်းခဲ့မှု လွှမ်းမိုး၍တည်ခဲ့မှု ရဟန်းတို့၊ ဤရဟန်းကို မာရ်နတ်၏ ငါးမျှားချိတ်ကို မျိုမိသည်ဖြစ်၍ အကျိုးမဲ့သို့ရောက်သူ ပျက်စီးခြင်းသို့ရောက်သူ မာရ်မင်း၏အလိုကျအပြုခံရသူဟု ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့၊ သောတဝိညာဏ်ဖြင့် ကြားသိအပ်ကုန်သော အသံတို့သည်...(ပ), ဃာနဝိညာဏ်ဖြင့် နံသိအပ်ကုန်သော အနံ့တို့သည်...(ပ), ဇိဝှိဝိညာဏ်ဖြင့် လျက် သိအပ်ကုန်သော အရသာတို့သည်...(ပ), ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် ထိသိအပ်ကုန်သော အတွေ့အထိ တို့သည်...(ပ), ရဟန်းတို့၊ အလိုရှိအပ်ကုန် နှစ်သက်အပ်ကုန် စိတ်နှလုံး ကိုပွားစေတတ်ကုန် ချစ်ခင်ဖွယ်သဘောရှိကုန်သော ကာမနှင့်စပ်ယှဉ်ကုန်သော စွဲမက်အပ်ကုန်သော မနောဝိညာဏ်ဖြင့် ကြံသိအပ်ကုန်သော ဓမ္မာရုံတို့သည်လည်း ရှိကုန်၏။ ထိုဓမ္မာရုံကို ရဟန်းသည် အလွန်နှစ်သက်ခဲ့မှု စွဲလမ်းခဲ့မှု လွှမ်းမိုး၍တည်

ခဲမှု ရဟန်းတို့၊ ဤရဟန်းကို မာရ်နတ်၏ ငါးမျှားချိတ်ကို မျိုမိသည်ဖြစ်၍ အကျိုး မဲ့သို့ရောက်သူ ပျက်စီးခြင်းသို့ရောက်သူ မာရ်မင်း၏အလိုကျအပြုခံရသူဟု ဆို အပ်၏။ ဤကား သံကိလေသတည်း။

ရဟန်းတို့၊ အလိုရှိအပ်ကုန် နှစ်သက်အပ်ကုန် စိတ်နှလုံးကိုပွားစေတတ်ကုန် ချစ်ခင်ဖွယ်သဘောရှိကုန်သော ကာမနှင့်စပ်ယှဉ်ကုန်သော စွဲမက်အပ်ကုန်သော စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်မြင်သိအပ်ကုန်သော အဆင်းတို့သည်လည်း ရှိကုန်၏။ ထိုအဆင်း ကို ရဟန်းသည် အလွန်မနှစ်သက်ခဲ့မှု မစွဲလမ်းခဲ့မှု လွှမ်းမိုး၍မတည်ခဲ့မှု ရဟန်းတို့၊ ဤရဟန်းကို မာရ်နတ်၏ ငါးမျှားချိတ်ကိုမမျိုသူ ငါးမျှားချိတ်ကိုချိုးဖဲ့သူ ငါးမျှားချိတ် ကိုဖျက်ဆီးသူ အကျိုးမဲ့သို့မရောက်သူ ပျက်စီးခြင်းသို့မရောက်သူ မာရ်မင်း၏အလို ကျအပြုမခံရသူဟု ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့၊ သောတဝိညာဏ်ဖြင့် ကြားသိအပ်ကုန်သော အသံတို့သည်...(ပ), ယာနဝိညာဏ်ဖြင့် နံသိအပ်ကုန်သော အနံ့တို့သည်...(ပ), ဇိဝှိဝိညာဏ်ဖြင့် လျက် သိအပ်ကုန်သော အရသာတို့သည်...(ပ), ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် ထိသိအပ်ကုန်သော အတွေ့အထိတို့သည်(ပ), ရဟန်းတို့၊ အလိုရှိအပ်ကုန် နှစ်သက်အပ်ကုန် စိတ်နှလုံး ကိုပွားစေတတ်ကုန် ချစ်ခင်ဖွယ်သဘောရှိကုန်သော ကာမနှင့်စပ်ယှဉ်ကုန်သော စွဲမက်အပ်ကုန်သော မနောဝိညာဏ်ဖြင့် ကြံသိအပ်ကုန်သော ဓမ္မာရုံတို့သည်လည်း ရှိကုန်၏။ ထိုဓမ္မာရုံကို ရဟန်းသည် အလွန်မနှစ်သက်ခဲ့မှု မစွဲလမ်းခဲ့မှု လွှမ်းမိုး၍ မတည်ခဲ့မှု ရဟန်းတို့၊ ဤရဟန်းကို မာရ်နတ်၏ ငါးမျှားချိတ်ကိုမမျိုသူ ငါးမျှားချိတ် ကိုချိုးဖဲ့သူ ငါးမျှားချိတ်ကိုဖျက်ဆီးသူ အကျိုးမဲ့သို့မရောက်သူ ပျက်စီးခြင်းသို့ မရောက်သူ မာရ်မင်း၏အလိုကျအပြုမခံရသူဟု ဆိုအပ်၏။ ဤကား အသေကွ တည်း။ ဤတရားစုသည် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ အသေကွဘာဂိယ လည်း ဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

သံကိလေသဘာဂိယ-အသေကွဘာဂိယသုတ်ပုံစံ၂-ခု ပြီး၏။

သံကိလေသဘာဂိယ-နိဗ္ဗေတဘာဂိယ-
အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု

၁၀၉။ ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၊ နိဗ္ဗေတဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ အသေက္ခဘာဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း?

ဤလောကသည် ပူလောင်မှုဖြစ်ခဲ့၏။ (ဆင်းရဲ)တွေ့ထိမှုဖြင့် နှိပ်စက်၏။ အနာရောဂါကို အတ္တဟူ၍ ပြောဆို၏။ လူအပေါင်းသည် အကြင်အကြင်အကြောင်းဖြင့် မှတ်ထင်၏။ ထိုအကြောင်းသည် ထိုအောက်မေ့သည်မှ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်၏။

ဘဝ၌ ကပ်ငြိသော လောကသည် တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်လေ့ရှိကာ ဘဝဖြင့်နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်လျက် ဘဝကိုပင် နှစ်သက်၏။ အကြင်ဘဝကို နှစ်သက်၏။ ထိုဘဝသည် ဘေးဖြစ်၏။ အကြင်ဇရာစသည်မှ ကြောက်၏။ ထိုဇရာစသည်သည် ဆင်းရဲမည်၏။ ဤကား သံကိလေသတည်း။ ဘဝကိုပယ်စွန့်ခြင်းငှာသာလျှင် ဤဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံး၏။ ဤကား နိဗ္ဗေတတည်း။

ဘဝဖြင့် ဘဝမှလွတ်ခြင်းကိုဆိုကြသူ သမဏဗြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် “ဘဝမှ မလွတ်မြောက်ကုန်”ဟု (ငါဘုရား)ဆို၏။ အခြားတစ်ကန့်ကား ဘဝကင်းပြတ်မှုဖြင့် ဘဝမှထွက်မြောက်ခြင်းကိုဆိုကြသူ သမဏဗြာဟ္မဏအားလုံးတို့သည် ‘ဘဝမှ မထွက်မြောက်ကုန်’ ဟု (ငါဘုရား)ဆို၏။ မှန်၏၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော ဥပဓိကိုစွဲ၍ ဤဆင်းရဲသည် ဖြစ်၏။ ဤကား သံကိလေသတည်း။ အလုံးစုံစွဲလမ်းအပ်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၏ကုန်ခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲဖြစ်ပေါ်မှုမရှိ။ ဤကား နိဗ္ဗေတတည်း။

ဤလောကကို ကြည့်လော့၊ အဝိဇ္ဇာဖြင့် နှိပ်စပ်အပ်ကုန်သော သတ္တဝါများစွာတို့သည် သားမယားတို့၌ မွေ့လျော်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဘဝမှ မလွတ်နိုင်ကုန်။ အလုံးစုံသောအရပ်၌ အလုံးစုံသော အပြားဖြင့် ဘဝမျိုးစုံတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုဘဝမျိုးစုံတို့သည် မမြဲကုန်၊ ဆင်းရဲကုန်၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။ ဤကား သံကိလေသတည်း။

ဤသဘောကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ကောင်းသောဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုသူသည် ဘဝတဏှာကို ပယ်နိုင်၏။ ဘဝကင်းပြတ်မှု ဥဇ္ဈေဒကို မနှစ်သက်။ အချင်းခပ်သိမ်း တဏှာတို့ ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းကြောင့် အကြွင်းမဲ့ရာဂချုပ်ရာသည် နိဗ္ဗာန်မည်၏။ ဤကား နိဗ္ဗေဒတည်း။

ထိုကိလေသာငြိမ်းအေးပြီးသော ရဟန်းအား စွဲလမ်းမှုမရှိသောကြောင့် ဘဝ သစ် မဖြစ်။ မာရ်မင်းကို လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်နိုင်လျက် အောင်မြင်အပ်ပြီးသောစစ်မြေပြင် ရှိ၏။ တာဒိဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘဝအလုံးစုံတို့ကို ကောင်း စွာလွန်နိုင်၏။ ဤကား အသေက္ခတည်း။ ဤသုတ်သည် သံကိလေသဘာဂိယ လည်းဖြစ်၊ နိဗ္ဗေဒဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ အသေက္ခဘာဂိယလည်းဖြစ်သောသုတ် မည်၏။

ရဟန်းတို့၊ ဤပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုးတို့သည် (လောက၌ ထင်ရှားရှိကုန်၏။) အဘယ် ၄-မျိုးတို့ နည်းဟူမူကား (သံသရာ)ရေစုန်ဆင်းတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ (သံသရာ)ရေဆန် တက်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ ရပ်တည်သောသဘောရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ကမ်းတစ်ဖက်ရောက် ကူးမြောက်ပြီး၍ ကုန်းထက်၌တည်သည့် ဗြာဟ္မဏပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ တွင် (သံသရာ)ရေစုန်ဆင်းတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် သံကိလေသဘာဂိယပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် (သံသရာ)ရေဆန်တက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရပ်တည်သော သဘောရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် ဤပုဂ္ဂိုလ် ၂-ယောက်တို့သည် နိဗ္ဗေဒဘာဂိယပုဂ္ဂိုလ် တို့ မည်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ကမ်းတစ်ဖက်ရောက် ကူးမြောက်ပြီး၍ ကုန်းထက်၌ တည်သည့် ဗြာဟ္မဏပုဂ္ဂိုလ်သည် အသေက္ခ-ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ဤသုတ်သည် သံကိ လေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၊ နိဗ္ဗေဒဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ အသေက္ခဘာဂိယလည်း ဖြစ်သောသုတ်မည်၏။ [ရှေးသုတ်တို့၌ ဘာဂိယအပိုမပါ၊ ဤသုတ်၌ အထက်နှစ်ခုမှာ ပါ၍ အသေက္ခနောင်မပါ။ စာတည်းဖြတ်သူတို့ သတိထားစရာအချက်တည်း။]

သံကိလေသဘာဂိယ-နိဗ္ဗေဒဘာဂိယ-
အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခုပြီး၏။

သံကိလေသဘာဂိယ-ဝါသနာဘာဂိယ-
နိဗ္ဗေတဘာဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု

၁၁၀။ ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၊ ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ နိဗ္ဗေတဘာဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း?

အမျိုးဇာတ်အားဖြင့်ဖြစ်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ၆-ယောက်တို့တည်း။ (၁) မည်းညစ်သော မည်းညစ်သောအမျိုးဇာတ်၌ဖြစ်၍ မည်းညစ်သော အကုသိုလ်တရားကို ပွားစေတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ (၂) မည်းညစ်သော မည်းညစ်သောအမျိုးဇာတ်၌ဖြစ်၍ ဖြူစင်သော ကုသိုလ်တရားကို ပွားစေတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ (၃) မည်းညစ်သော မည်းညစ်သောအမျိုးဇာတ်၌ဖြစ်၍ မမည်းမဖြူသော မမည်းမဖြူသော အကျိုးရှိသည့် တကယ်မြင်အပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကိုပြီးစေသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၄) ဖြူစင်သော ဖြူစင်သောအမျိုးဇာတ်၌ဖြစ်၍ မည်းညစ်သော အကုသိုလ်တရားကို ပွားစေတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ (၅) ဖြူစင်သော ဖြူစင်သောအမျိုးဇာတ်၌ဖြစ်၍ ဖြူစင်သောကုသိုလ်တရားကို ပွားစေတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ (၆) ဖြူစင်သော ဖြူစင်သော အမျိုးဇာတ်၌ဖြစ်၍ မမည်းမဖြူသော မမည်းမဖြူသောအကျိုးရှိသည့် တကယ်မြင်အပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြီးစေသောပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း။

ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၆-ယောက်တို့တွင် မည်းညစ်သော အကုသိုလ်တရားကို ပွားစေတတ်သည့် (၁)နှင့် (၄)ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်တို့သည် သံကိလေသဘာဂိယပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြစ်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၆-ယောက်တို့တွင် ဖြူစင်သောကုသိုလ်တရားကို ပွားစေတတ်သည့် (၂)နှင့် (၅)ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်တို့သည် ဝါသနာဘာဂိယပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်၏။

ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၆-ယောက်တို့တွင် မမည်းမဖြူသော မမည်းမဖြူသော အကျိုးရှိသည့် တကယ်မြင်အပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြီးစေတတ်သည့် (၃)နှင့် (၆) ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ယောက်တို့သည် နိဗ္ဗေတဘာဂိယပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်၏။ ဤသုတ်သည် သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၊ ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ နိဗ္ဗေတဘာဂိယလည်းဖြစ်သော

သုတ်မည်၏။ [သိသာအောင် ပုဂ္ဂိုလ်အခွဲ၌ လိုရင်းကိုထုတ်ကာ ဘာသာပြန်ထားသည်။
အကျယ်ကို အလိုရှိမှု ရှေ့ကိုကြည့်၍ ဖော်ဆိုပါ။]

ရဟန်းတို့၊ ကံတို့သည် ဤ ၄-မျိုးတို့တည်း။ အဘယ် ၄-မျိုးတို့နည်း? မည်း
ညစ်၍ မည်းညစ်သည့်အကျိုးရှိသော (ကဏှ-ကဏှဝိပါက)ကံသည် ရှိ၏၊ ဖြူစင်၍
ဖြူစင်သည့် အကျိုးရှိသော (သုက္က-သုက္ကဝိပါက)ကံသည် ရှိ၏၊ မည်းညစ်ဖြူစင်၍
မည်းညစ်ဖြူစင်သည့် အကျိုးရှိသော (ကဏှသုက္က-ကဏှသုက္ကဝိပါက)ကံသည်
ရှိ၏၊ မမည်းညစ်မဖြူစင်၍ မမည်းညစ်မဖြူစင်သော အကျိုးရှိသည့် မြတ်သော
ကံဖြစ်သော ချီးမွမ်းအပ်သော ကံဖြစ်သော ကံကုန်ဆုံးပျက်သုဉ်းရန်ဖြစ်သော
(အကဏှအသုက္က-အကဏှအသုက္ကဝိပါက) ကံသည် ရှိ၏။

ထိုတွင် ကဏှ-ကဏှဝိပါကကံနှင့် ကဏှသုက္က-ကဏှသုက္ကဝိပါကကံသည်
သံကိလေသမည်၏။ သုက္က-သုက္ကဝိပါကကံသည် ဝါသနာမည်၏။ မြတ်သောကံဖြစ်
သော ချီးမွမ်းအပ်သောကံဖြစ်သော ကံကုန်ဆုံးပျက်သုဉ်းရန်ဖြစ်သော အကဏှ
အသုက္က-အကဏှ အသုက္ကဝိပါကကံသည် နိဗ္ဗေဒမည်၏။ ဤသုတ်သည် သံကိ
လေသဘာဂီယလည်းဖြစ်၊ ဝါသနာဘာဂီယလည်းဖြစ်၍နိဗ္ဗေဒဘာဂီယလည်းဖြစ်
သော သုတ်မည်၏။

သံကိလေသဘာဂီယ-ဝါသနာဘာဂီယ-
နိဗ္ဗေဒဘာဂီယ-သုတ်ပုံစံ ၂-ခုပြီး၏။

ဝါသနာဘာဂီယ-နိဗ္ဗေဒဘာဂီယသုတ်ပုံစံ ၂-ခု

၁၁၁။ ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် ဝါသနာဘာဂီယလည်းဖြစ်၍နိဗ္ဗေဒဘာဂီယလည်း
ဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း?

“လူ့အဖြစ်ကို ရ၍ ပြုအပ်သောကိစ္စ၊ မပြုအပ်သော ကိစ္စအားဖြင့် ကိစ္စ ၂-ပါး
တို့ကို ပြုအပ်ကုန်၏။ ကောင်းမှုပုညတို့သည် ကောင်းသောကိစ္စသာလျှင်တည်း။
တစ်နည်းကား သံယောဇဉ်ကိုပယ်ခြင်းသည် ကောင်းသော ကိစ္စသာလျှင်တည်း။”
(ဂါထာ။)

ထိုဂါထာတွင် “ကောင်းမှုပုညတို့သည် ကောင်းသောကိစ္စသာလျှင်တည်း” ဟူသည် ဝါသနာ(လောကီကုသိုလ်)တည်း။ “တစ်နည်းကား သံယောဇဉ်ကိုပယ်ခြင်းသည် ကောင်းသော ကိစ္စသာလျှင်တည်း”ဟူသည် နိဗ္ဗေဒ(မဂ်ဖိုလ်)တည်း။

“ကောင်းမှုတို့ကို ပြုပြီး၍ ပြုအပ်ပြီးသောကောင်းမှုရှိကုန်သည့် (ထို)သူတို့သည် သုဂတိတစ်ခုမှ သုဂတိတစ်ခုသို့ သွားကုန်၏။ သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်ပြီးကုန်သူတို့သည် အိုခြင်းသေခြင်းမှ လွတ်ကုန်၏။” (ဂါထာ။)

ထိုဂါထာတွင် “ကောင်းမှုတို့ကို ပြုပြီး၍ ပြုအပ်ပြီးသောကောင်းမှုရှိကုန်သည့် (ထို) သူတို့သည် သုဂတိတစ်ခုမှ သုဂတိတစ်ခုသို့ သွားကုန်၏”ဟူသည် ဝါသနာတည်း။ “သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်ပြီးကုန်သူတို့သည် အိုခြင်းသေခြင်းမှ လွတ်ကုန်၏” ဟူသည် နိဗ္ဗေဒတည်း။ ဤဂါထာသည် ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ နိဗ္ဗေဒဘာဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

ရဟန်းတို့၊ အားထုတ်ခြင်းပဓာနတို့သည် ဤ ၂-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၂-ပါးတို့နည်း? အကြင်သူသည်ကား အိမ်ရာထောင်သောလူ၏ဘောင်မှ အိမ်ရာမထောင်သောရဟန်းဘောင်သို့ ရဟန်းဝတ်သော် သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ သူနာ၏အထောက်အပံ့ဖြစ်သော အသက်၏အရံအတားဖြစ်သောဆေးကို စွန့်၏။ အကြင်သူသည်ကား အိမ်ရာထောင်သော လူ၏ဘောင်မှ အိမ်ရာမထောင်သော ရဟန်းဘောင်သို့ ရဟန်းဝတ်သော် အလုံးစုံသော ဥပဓိတို့ကို စွန့်၏၊ တဏှာကုန်ခန်းပျက်စီး၏၊ ရာဂကင်း၏၊ ချုပ်၏၊ တဏှာငြိမ်း၏။ ဤ ၂-ပါးတို့တည်း။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် အကြင်သူသည် အိမ်ရာထောင်သောလူ၏ဘောင်မှ အိမ်ရာမထောင်သော ရဟန်းဘောင်သို့ (ဝင်ရောက်၍) ရဟန်းဝတ်သော် သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ သူနာ၏အထောက်အပံ့ဖြစ်သော အသက်၏အရံအတားဖြစ်သော ဆေးကို စွန့်၏။ ဤသည်ကား ဝါသနာတည်း။ အကြင်သူသည်ကား အိမ်ရာထောင်သော လူ၏ဘောင်မှ အိမ်ရာမထောင်သော ရဟန်းဘောင်သို့ (ဝင်ရောက်၍) ရဟန်းဝတ်သော် အလုံးစုံသော ဥပဓိတို့ကို စွန့်၏၊ တဏှာကုန်ခန်းပျက်စီး၏၊ ရာဂကင်း၏၊ ချုပ်၏၊ တဏှာငြိမ်း၏။ ဤကား နိဗ္ဗေဒတည်း။ ဤသုတ်သည် ဝါသနာဘာဂိယ

လည်းဖြစ်၍ နိဗ္ဗေတဘဂိယလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။ [ဆဋ္ဌမူ၌ အထက်က အတိုင်း “တတ္ထ”စာပိုဒ်ပေါင်းပြမှ သင့်မြတ်မည်။ ...ဤနေရာတွင် သာသနပဋ္ဌာန ၁၆-သုတ် အဖွင့် ဒုတိယတစ်ဖြတ် ပြီး၏။]

ဝါသနာဘာဂိယ-နိဗ္ဗေတဘဂိယသုတ်ပုံစံ ၂-ခုပြီး၏။

တဏှာသံကိလေသဘာဂိယသုတ်စသည့်
သတ်မှတ်ချက်များ

ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် တဏှာဟူသောညစ်ညူးမှုအဖို့ရှိသော တဏှာသံကိလေသဘာဂိယသုတ်ကို ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာဟူသော တဏှာ ၃-ပါးဟူသော တဏှာအသင်းအပင်းဖြင့်သာလျှင် ပြအပ်၏။ တစ်နည်းကား အကြင်အကြင်သို့သော ဥစ္ဆေဒစသောဝတ္ထုဖြင့် စွဲယူသက်ဝင်အပ်၏။ ထိုထိုသို့သော ဥစ္ဆေဒစသောဝတ္ထုဖြင့်သာလျှင် ပြအပ်၏။ ထိုတဏှာသံကိလေသဘာဂိယ၏ အကျယ်ကား တဏှာဟုဆိုအပ်သော ဇာလိနီ၏ အထူးစရိုက် ၃၆-ပါးတို့တည်း။ [တဏှာစရိုက် ၃၆-ပါး ရေတွက်နည်းကို ပိုဒ်ရေ ၂၇-ပြီးခါနီး၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီ။]

ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် မိစ္ဆာအမြင်ဟူသောညစ်ညူးမှုအဖို့ရှိသော ဒိဋ္ဌိသံကိလေသဘာဂိယသုတ်ကို ဥစ္ဆေဒ၊ သဿတဟူသော ဒိဋ္ဌိအသင်းအပင်းဖြင့်သာလျှင် ပြအပ်၏။ တစ်နည်းကား အကြင်အကြင်သို့သော အမရာဝိက္ခေပစသောဝတ္ထုဖြင့် “ဤ ငါ၏အယူသည်သာလျှင် မှန်၏၊ သူတပါးတို့၏အယူသည် အချည်းနှီးသာတည်း” ဟု ဒိဋ္ဌိ၏အစွမ်းဖြင့် နှလုံးသွင်း၏။ ထိုထိုသို့သော အမရာဝိက္ခေပစသော ဝတ္ထုဖြင့်သာလျှင် ပြအပ်၏။ ထိုဒိဋ္ဌိသံကိလေသဘာဂိယ၏အကျယ်ကား မိစ္ဆာအမြင် ၆၂-ပါးတို့တည်း။ [မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၆၂-ပါးကို သီလက္ခန်ပါဠိတော် ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကနေ ယူနိုင်သည်။]

ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် ဒုစရိုက်ဟူသောညစ်ညူးမှုအဖို့ရှိသော ဒုစရိုက်သံကိလေသဘာဂိယသုတ်ကို ကာယဒုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက် (ဟူသော) စေတနာ(ကံ)ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မနောဒုစရိုက်(ဟူသော)စေတသိကကံဖြင့်ကောင်း (ဤသို့) ဒုစရိုက် ၃-ပါးတို့ဖြင့် ပြအပ်၏။ ထိုဒုစရိုက်သံကိလေသဘာဂိယ၏ အကျယ်ကား အကုသိုလ်

ကမ္မပထတရား ၁၀-ပါးတို့တည်း။ [အဓိပ္ပါယ်အယူအဆရှင်းစေရန် ပါဠိဝါကျတို့ကို ပေါင်းဘာသာပြန်ထားသည်။ စေတနာနှင့် စေတသိကကံအကြောင်းကို ပိုဒ်ရေ ၅၉-၌ ရှင်း ပြခဲ့ပြီ။]

ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် တဏှာမှဖြူစင်ကြောင်းအဖို့ရှိသော တဏှာဝေါဒါနဘာ ဂိယသုတ်ကို သမထဖြင့် ပြအပ်၏။ ဓိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှဖြူစင်ကြောင်းအဖို့ရှိသော ဒိဋ္ဌိဝေါ ဒါနဘာဂိယသုတ်ကို ဝိပဿနာဖြင့် ပြအပ်၏။ ဒုစရိုက်မှဖြူစင်ကြောင်းအဖို့ရှိသော ဒုစရိုက်တဝေါဒါနဘာဂိယသုတ်ကို သုစရိုက်ဖြင့် ပြအပ်၏။ [အဓိပ္ပါယ်အယူအဆရှင်း စေရန် ဆဋ္ဌမူဝယ် ဤနေရာ၌ စာပိုဒ်ဖြတ်သင့်သည်။ ဤနေရာတွင် သာသနပဋ္ဌာန ၁၆- သုတ်အဖွင့် တတိယတစ်ဖြတ်ပြီးသည်။ တစ်မျိုး ထပ်လာသည်ကို အောက်တွင် ဆက်ရှု ပါ။]

သံကိလေသစသော ရှေ့ ၄-သုတ်အဖွင့်

သတ်မှတ်ချက်များ

အကုသိုလ်မူလ ၃-ပါးတို့ ရှိကုန်၏။ ထိုအကုသိုလ်မူလ ၃-ပါးသည် အဘယ်၏ အကြောင်းနည်း? မေးမှု သံသရာ၏ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်းဟု ဖြေဆိုအပ်၏။ ထို အကုသိုလ်မူလ ၃-ပါးကြောင့်ဖြစ်သော သံသရာ၌ ကာယဒုစရိုက် ကာယ သုစရိုက်၊ ဝစီဒုစရိုက် ဝစီသုစရိုက်၊ မနောဒုစရိုက် မနောသုစရိုက်ဟူသော... ဤ မတင့်တယ်သော ကာယဒုစရိုက် စသောကံ၏အကျိုးဖြင့် ဤလူမိုက်ဟုမှတ်ကြောင်း ဗာလလက္ခဏာသည် ဖြစ်၏။ ဤသုတ်သည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ် ဖြစ်၏။ ...ဤတင့်တယ်သော ကာယသုစရိုက်စသောကံ၏ အကျိုးဖြင့် ဤယောက်ျားမြတ် ဟုမှတ်ကြောင်း မဟာပုရိသလက္ခဏာသည် ဖြစ်၏။ ဤ သုတ်သည် ဝါသနာဘာ ဂိယသုတ် မည်၏။

[ဆဋ္ဌမူ၌ စာပိုဒ်အခွဲကိုလည်း အထက်ပါဘာသာပြန်အတိုင်း ခွဲသင့်သည်။ အထက်ပါ စာပိုဒ်၌ သံသရာလည်စေသော လောကီကုသိုလ်မူလများကြောင့်လည်း သံသရာလည် သည်ဟု သိပါ။ ဤ၌ ပဓာနဖြစ်သည့် အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟဟူသော အကုသိုလ်

မူလအကြောင်း ၃-ပါးတို့ကိုသာ သံသရာလည်ကြောင်းအဖြစ် ဟောထားသည်မှတ်ပါ။ ဤအစက်...သင်္ကေတဖြင့် “သော” ဟူသော နာမဝိသေသနကို နောက် မဟာပုရိသလက္ခဏာဘက်၌ပါ စပ်ယူဟု ဆိုလိုသည်။ ဗာလလက္ခဏာအတွက် ဒုစရိုက် ၃-ပါး၊ မဟာပုရိသလက္ခဏာအတွက် သုစရိုက် ၃-ပါးဟု ယထာလာဘနည်းဖြင့် ယူသင့်သည်ဟု စဉ်းစားမှ အခက်ပြေလည်သွားတော့သည်။]

ထို ၁၆-သုတ်တို့တွင် သံကိလေသဘာဂီယသုတ်ကို အဖန်ဖန်ဖြစ်မှုကိန်းမှုအခိုက်အတန့်-အနုသယဘူမိ၊ ထကြွမှုအခိုက်အတန့်-ပရိယုဋ္ဌာနဘူမိ၊ နှောင်တွယ်မှုအခိုက်အတန့်-သံယောဇနဘူမိ၊ ပြင်းစွာစွဲလမ်းမှုအခိုက်အတန့်-ဥပါဒါနဘူမိဟူသော ကိလေသာဖြစ်မှု အခိုက်အတန့် ၄-မျိုးတို့ဖြင့် ပြအပ်၏။ မပယ်အပ်သေးသော အကိန်းအနုသယရှိသူအား ကိလေသာထကြွမှုပရိယုဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ကိလေသာထကြွသူသည် သံယောဇနဖြင့် ယှဉ်တွဲ၏၊ သံယောဇနဖြင့် ယှဉ်တွဲသူသည် ဥပါဒါန်ဖြင့် ပြင်းစွာစွဲလမ်း၏။ ဥပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဘဝဖြစ်၏။ ဘဝဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဇာတိဖြစ်၏။ ဇာတိဟူသော အကြောင်းကြောင့် အိုခြင်းသေခြင်းစိုးရိမ်ခြင်းငိုကြွေးခြင်းကိုယ်ဆင်းရဲခြင်းစိတ်နှလုံးမသာယာခြင်းပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းတို့ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ချမ်းသာအစရှိသည်တို့နှင့်မရောသော ထိုဆင်းရဲအစု၏ဖြစ်ခြင်းသည် ထင်ရှား၏။ ဤကိလေသာဖြစ်ရာဘူမိ ၄-ချက်တို့ဖြင့် ကိလေသာအလုံးစုံတို့သည် သိမ်းယူခြင်းကောင်းစွာအညီအညွတ်ပေါင်းဆုံခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဤသုတ်သည် သံကိလေသဘာဂီယသုတ်မည်၏။ [ဤစာပိုဒ်အရ အနုသယနှင့် ပရိယုဋ္ဌာန် ကိလေသာအဆင့်ထက် သံယောဇနနှင့် ဥပါဒါန်အရှိန်က ပိုပြင်းလာသောကြောင့် အကုသိုလ် ကိလေသာကို အနုသယပရိယုဋ္ဌာန်အဆင့်ပြီးလျှင် သံယောဇနဥပါဒါန်အရှိန်များဖြင့် ဆက်လေ့လာရှုမှတ်ရမည်ဟု သိလာသည်။ ထိုသံယောဇနဥပါဒါန်အရှိန်များသည် ကိလေသာ၃-မျိုးအခွဲတွင် ဝိတိက္ကမကိလေသာ အဆင့်နှင့် အဆင့်တူဟု ချိတ်လေ့လာပါ။]

ဝါသနာဘာဂီယသုတ်ကို သုစရိုက် ၃-ပါးတို့ဖြင့် ပြအပ်၏။ နိဗ္ဗေဓဘာဂီယသုတ်ကို သစ္စာ ၄-ပါးတို့ဖြင့် ပြအပ်၏။ အသေကွဘာဂီယသုတ်ကို (အသေကွဖိုလ်ဟုဆိုအပ်သော) ဗုဒ္ဓ၏ဓမ္မ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၏ဓမ္မ၊ သာဝကဘူမိဟူသော ဓမ္မ ၃-မျိုးတို့

ဖြင့် ပြအပ်၏။ ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိသူ ဗုဒ္ဓ၊ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊သာဝကတို့၏ အရာ၌ (ထို အသေကွဘာဂိယသုတ်ကို) ပြအပ်၏။ ဤကား သာသနပဋ္ဌာန ၁၆-သုတ် တစ် ဖြတ်တည်း။ [ဗုဒ္ဓဘုရားနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓတို့ကား ကိုယ်တိုင် သစ္စာလေးပါးတရားကို ထိုးထွင်း သိသောကြောင့် ဘုရားတို့၏ဓမ္မဟု ပိုင်ဆိုင်မှုဓမ္မဖြင့်ဟောပြီး သာဝကတို့ကား ဘုရားရှင် က တစ်ဆင့်ဟောပြမှ သစ္စာတရားသိရသဖြင့် ဘူမိဟု ဟောပြသုံးစွဲသည်ဟု မြင်သည်။ နောက်ဆုံးပိတ်ဈာန်ဝါကျ၌ ကံပုဒ်မပါ။ ရှေ့က အသေကွဘာဂိယသုတ်ကို ရည်ရွယ်သည် ဟု ယူဆကာ ကံထည့်ပြန်ဆိုလိုက်သည်။ နေတ္တိပါဠိတော် စာမျက်နှာ ၆၅ အဓိဋ္ဌာနဟာရ ဝိဘင်္ဂ၌ ဈာယီအဖွင့်ပါသည်။ ထိုအဖွင့်ရှိ အသေကွဈာယီနှင့် ယှဉ်စပ်၍ ဤစာပိုဒ်သုံးစွဲ ဟောရခြင်း၏ ဆိုလိုချက်ကို နားလည်ဖို့ ကြိုးစားရပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက် တော်က လောကီဈာန် လောကုတ္တရာဈာန်ရသူ ပေါးများသောကြောင့် ဈာယီဟု သုံးစွဲ ကြောင်း မြင်သည်။]

ဤတွင် သာသနပဋ္ဌာန ၁၆-သုတ်အဖွင့် စတုတ္ထတစ်ဖြတ်ပြီး၏။

သာသနပဋ္ဌာန ၂၈-သုတ်

၁၁၂။ ထိုဟာနယမူလပဒတို့တွင် မူလပုဒ် ၁၈ပါးတို့သည် အဘယ်သည်တို့နည်း? (မူလပုဒ် ၁၈-ပါးတို့သည် အလျဉ်းသင့်သလိုပါဝင်ပုံအားဖြင့်) လောကီ၊ လောကုတ္တရာ၊ လောကီ-လောကုတ္တရာ၊ သတ္တာဓိဋ္ဌာန်၊ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်၊ ဉာဏ်၊ ဧညျ၊ ဉာဏ်-ဧညျ၊ ဒဿန၊ ဘာဝနာ၊ ဒဿန-ဘာဝနာ၊ သကဝစန၊ ပရဝစန၊ သကဝစန-ပရဝစန၊ ဝိသဇ္ဇနီယ၊ အဝိသဇ္ဇနီယ၊ ဝိသဇ္ဇနီယ-အဝိသဇ္ဇနီယ၊ ကံ၊ ဝိပါက်၊ ကံ-ဝိပါက်၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကုသိုလ်-အကုသိုလ်၊ အနညာတ၊ ပဋိက္ခိတ္တ၊ အနညာတ-ပဋိက္ခိတ္တ၊ ထဝ-(၂၈-သုတ်)တို့တည်း။ [၁၈-ပါးက ၂၈-ပါးအဖြစ် ဘယ်လိုဖြစ်သွားပါလိမ့်ဟု သင်္ချာချင်း ကပ်ယှဉ်မတွေးလင့်။ မူလပဒ ၁၈-ပါးဟူသည် ပိုဒ်ရေ ၃-၌ ပြခဲ့သော ကုသိုလ် ၉-ပါး အကုသိုလ် ၉-ပါးဖြစ်ပြီး ယင်း ၁၈-ပါးက တဏှာ အဝိဇ္ဇာ-စသည်ဖြင့် အလျဉ်းသင့်သလို သုတ် ၂၈-ပါး၌ ပါဝင်ပတ်သက်သည်ဟု သိပါ။ ကုသိုလ် ၉-ပါးဆိုသော်လည်း ဘုရားရဟန္တာတို့၏အရာတို့၌ အလောဘစသည်တို့ကို အဗျာကတဟိတ် ၃-ပါးအဖြစ်မျိုး နားလည်ကာ ထို ၂၈-သုတ်၌ ပါဝင်ပတ်သက်သည်ဟု သိပါ။]

လောကီသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ဖြစ်တတ်ပျက်တတ်သော လောက၌အကျိုးဝင်သော လောကီသုတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း?

“ညစ်ပြီးစ နို့ရည်သည် မူလသဘောမှ ရုတ်တရက် မပြောင်းလဲသကဲ့သို့ ပြုသစ်စဖြစ်သော မကောင်းမှုသည် (ရုတ်တရက်)အကျိုးမပေးသေး။ (အကျိုးပေးသောအခါ၌ကား) ပြာဖုံးသော မီးခဲကဲ့သို့ သူမိုက်ကို လောင်ကျွမ်းစေလျက် အစဉ်လိုက်၏”ဟူသော ဤ ဓမ္မပဒဂါထာသည် လောကီသုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ အဂတိလိုက်ခြင်းတို့သည် ဤ ၄-ပါးတို့တည်း။ (အလုံးစုံသော သုတ်ကို ချဲ့အပ်၏။) လဆုတ်ပက္ခ၌ လသည် ဆုတ်ယုတ်သကဲ့သို့ ထိုအဂတိသို့

လိုက်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်အား အခြံအရံအကျော်အစေသည် ဆုတ်ယုတ်၏”ဟူသော ဤ တရားစုသည် လောကီသုတ် မည်၏။ [ပိဒ်ရေ ၉၀-အစန်း အဂတိသုတ်၌ အပြည့်အစုံ ပါပြီးဖြစ်သည်။]

“ရဟန်းတို့၊ လောကဓံတရားတို့သည် ဤ ၈-ပါးတို့တည်း၊ အဘယ် ၈-ပါး တို့နည်း ဟူမူကား လာဘ်ရခြင်း၊ လာဘ်မရခြင်း၊ အခြံအရံအကျော်အစောရီခြင်း၊ အခြံအရံအကျော်အစောမရီခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲ ခြင်းတို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ လောကဓံတရားတို့သည် ဤ ၈-ပါးတို့တည်း”ဟူသော ဤတရားစုသည် လောကီသုတ် မည်၏။

လောကီသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး ပြီး၏။

လောကုတ္တရာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် လောကမှလွန်မြောက်သည့် လောကုတ္တရာသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“ရထားထိန်းက ကောင်းစွာဆုံးမပြီးသော မြင်းတို့သည် ငြိမ်သက်တည်ကြည် ကုန်သကဲ့သို့ အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဣန္ဒြေ(ဖိ-ပါး)တို့သည် ငြိမ်သက်တည်ကြည် ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ မာနကိုပယ်ပြီးသော အာသဝေါမရှိသော တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား နတ်တို့သည်လည်း ချစ်မြတ်နိုးကုန်၏”ဟူသော ဤဓမ္မပဒဂါထာသည် လောကုတ္တရာသုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ လောကုတ္တရာဖြစ်ကုန်သော ဣန္ဒြေတို့သည် ဤ ၅-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၅-ပါးတို့နည်းဟူမူကား သဒ္ဓိန္ဒြေ၊ ဝီရိယိန္ဒြေ၊ သတိန္ဒြေ၊ သမာဓိန္ဒြေ၊ ပညိန္ဒြေ တို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ လောကုတ္တရာဖြစ်ကုန်သော ဣန္ဒြေတို့သည် ဤ ၅-ပါးတို့ တည်း”ဟူသော ဤတရားစုသည် လောကုတ္တရာသုတ်မည်၏။

[ဆဋ္ဌမူ ဤနေတ္ထိပါဠိတော်နှင့် နေတ္ထိဝိဘာဝိနီဋီကာတို့၌ သုတ်အမည် ၂၈-ခုနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဤ လောကုတ္တရာသုတ်နေရာမှ စ၍ အမှတ်(၁)ဂဏန်းထိုးပြီး အမှတ်(၁၈) အထိ ထိုးထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ထိုးရာ၌ ဥပမာ လောကီသုတ်၊ လောကုတ္တရာ

သုတ်၊ လောကီ-လောကုတ္တရာသုတ်ဟု ၃-သုတ်စီရှိရာတွင် လောကီသုတ်လို ပထမနေရာ သုတ်များကို ဂဏန်းမထိုးမိခြင်း၊ ထို ၃x၉=၂၇-နောက်တွင်ရှိသော ထဝသုတ်ကို ဂဏန်း မထိုးမိခြင်းကြောင့် ကျေနပ်ဖွယ်ရာ ဂဏန်းထိုးမှုမဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ ထိုး ရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို စစ်ကြည့်ရာ သုတ် ၂၈-သုတ်၏ အစတွင်လာသည့် “တတ္ထ ကတမေ အဋ္ဌာရသမူလပဒါ” စကားလာ အဋ္ဌာရသ-၁၈သင်္ချာနှင့် ကိုက်အောင် ထိုးထားပုံ ရသည်။ သို့သော် အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၌ ထိုသို့သော ဆိုလိုချက်အဖွင့်ကို မတွေ့ရခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုအဋ္ဌာရသဟူသည်မှာလည်း နိဒ္ဒေသဝါရ၌ ပြခဲ့သော ကုသိုလ် မူလ ၉-ပါး အကုသိုလ်မူလ ၉-ပါး၊ ပေါင်း ၁၈-ပါးကို ဆိုလိုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ထို ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာ သင်္ကေတသည် လွဲနေသည်ဟု ထင်ပေသည်။]

လောကုတ္တရာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

လောကီ-လောကုတ္တရာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် လောကီလည်းဖြစ်၍ လောကုတ္တရာလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။ “လဒ္ဓါန မာနုသတ္တံ ဒွေ၊ ကိစ္စံ အကိစ္စမေဝ စ”စသော (ပိုဒ်ရေ ၁၁၁-လာ) နှစ်ဂါထာတို့တွင် ဤနေရာ၌ (ပထမဂါထာဝယ်) “ကောင်းမှု ပုညတို့သည် ကောင်းသောကိစ္စသာလျှင်တည်း”ဟူ၍လည်းကောင်း (ဒုတိယဂါထာ ဝယ်) “ကောင်းမှုတို့ကို ပြုပြီး၍ပြုအပ်ပြီးသောကောင်းမှုရှိကုန်သည့်(ထို)သူတို့သည် သုဂတိတစ်ခုမှ သုဂတိတစ်ခုသို့ သွားကုန်၏”ဟူ၍လည်းကောင်း ဟောထားသည့် အကြင်သုတ်သည် ရှိ၏။ ဤသုတ်သည် လောကီသုတ်မည်၏။

ဤနေရာ၌ “တစ်နည်းကား သံယောဇဉ်ကိုပယ်ခြင်းသည်”ဟူ၍လည်းကောင်း “သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်ပြီးကုန်သူတို့သည် အိုခြင်းသေခြင်းမှ လွတ်ကုန်၏”ဟူ၍ လည်းကောင်း ဟောထားသည့် အကြင်သုတ်သည် ရှိ၏။ ဤသုတ်သည် လောကုတ္တရာသုတ် မည်၏။ ဤသုတ်သည် လောကီလည်းဖြစ်၍ လောကုတ္တရာ လည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ဝိညာဏအာဟာရရှိသော် နာမ်ရုပ်၏သက်ဝင်ခြင်း ဖြစ်၏။ နာမ်

ရုပ်၏ သက်ဝင်ခြင်းရှိသော် တဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်း ဖြစ်၏။ တဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော် ပဋိသန္ဓေနေခြင်း ဖြစ်၏။ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းရှိသော် အိုခြင်းသေခြင်းစိုးရိမ်ခြင်းငိုကြွေးခြင်းကိုယ်ဆင်းရဲခြင်းစိတ်ဆင်းရဲခြင်းပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ ချမ်းသာမဖက် သက်သက်သော ဤဆင်းရဲအစု၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ထင်ရှား၏။ ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်ကား သစ်ပင်ကြီးသည် ရှိရာ၏။ ထိုသစ်ပင်ကြီး၏ အောက်သို့ဖြစ်စေ၊ ဖိလာ(ကန့်လန့်)သို့ဖြစ်စေ သွားကုန်သော အမြစ်အားလုံးတို့သည် အထက်သို့ ဩဇာဓာတ်ကို ဆောင်ကုန်၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤသို့ ဆောင်သည်ရှိသော် ထိုသစ်ပင်ကြီးသည် ထိုဩဇာဓာတ်လျှင် အစာရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုဩဇာဓာတ်လျှင် စွဲယူရာရှိသည်ဖြစ်၍ ကြာရှည်စွာသောကာလပတ်လုံး တည်ရာ၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤသစ်ပင်ကြီးဥပမာနည်းတူသာလျှင် ဝိညာဏအာဟာရရှိသော် နာမ်ရုပ်၏ သက်ဝင်ခြင်း ဖြစ်၏။ (အကုန်တူပြီ။) ဤသို့ ချမ်းသာမဖက် သက်သက်သော ဤဆင်းရဲအစု၏ဖြစ်ခြင်းသည် ထင်ရှား၏” ဟူသော ဤစကားပြေသည် လောကီမည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ဝိညာဏအာဟာရမရှိသော် နာမ်ရုပ်၏သက်ဝင်ခြင်း မဖြစ်။ နာမ်ရုပ်၏ သက်ဝင်ခြင်း မရှိသော် တဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်း မဖြစ်။ တဖန်ဘဝသစ်၌ဖြစ်ခြင်း မရှိသော် ပဋိသန္ဓေနေခြင်း မဖြစ်။ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းမရှိသော် အိုခြင်းသေခြင်း စိုးရိမ်ခြင်းငိုကြွေးခြင်းကိုယ်ဆင်းရဲခြင်းစိတ်ဆင်းရဲခြင်းပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းတို့ ချုပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ချမ်းသာမဖက် သက်သက်သော ဤဆင်းရဲအစု၏ ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်ကား သစ်ပင်ကြီးသည် ရှိရာ၏။ ထိုအခါ ယောက်ျားသည် ပေါက်တူးခြင်းတောင်းကို ယူ၍လာပြီးသော် ထိုသစ်ပင်ကို အရင်း၌ ဖြတ်ရာ၏။ အရင်းကို ဖြတ်ပြီး၍ မြေကို တူးရာ၏။ မြေကို တူးပြီး၍ အမြစ်တို့ကို ထုတ်ရာ၏။ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် ပန်းရင်းရိုးမျှလောက်သော အမြစ်အညောက်ကလေးတို့ကိုသော်လည်း နုတ်ပစ်ရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ထိုသစ်ပင်ကို အပိုင်းပိုင်းဖြတ်ရာ၏။ အပိုင်းပိုင်းဖြတ်ပြီး၍ ခွဲရာ၏။ ခွဲပြီး၍ အစိတ်စိတ်ပြုရာ၏။ အစိတ်စိတ်ပြုပြီး၍ လေနေပူ၌ ခြောက်သွေ့စေရာ၏။ လေနေပူ၌ ခြောက်သွေ့စေပြီး၍

မီးဖြင့် ရှို့ရာ၏။ မီးဖြင့် ရှို့ပြီး၍ ပြာကို ပြုရာ၏။ ပြာဖြစ်အောင် ပြုပြီး၍ ပြင်းစွာ လာသော လေ၌မူလည်း လွင့်ပစ်ရာ၏။ လျင်မြန်သော ရေအလျဉ်ရှိသော မြစ်၌ သော်လည်း မျှောရာ၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤသို့ပြုသည်ရှိသော် ထိုသစ်ပင်ကြီးသည် အရင်းကနေ ပြတ်သည်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏။ ထန်းပင်ငုတ်ကဲ့သို့ ပြုပြီးသည် တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်းကို ပြုပြီးသည် နောင်အခါ၌ တစ်ဖန်မဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသည် ဖြစ်ရာ၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤသစ်ပင်ကိစ္စကုန် ဥပမာအတူသာလျှင် ဝိညာဏအာဟာရ မရှိသော် နာမ်ရုပ်၏သက်ဝင်ခြင်း မဖြစ်။ နာမ်ရုပ်၏သက်ဝင်ခြင်း မရှိသော် တဖန် ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်းမဖြစ်။ (အကုန်တူပြီ။) ဤသို့ ချမ်းသာမဖက် သက်သက်သော ဤဆင်းရဲအစု၏ ချုပ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏”ဟူသော ဤစကားပြေသည် လောကုတ္တရာ မည်၏။ ဤသုတ်သည် လောကီလည်းဖြစ်၍ လောကုတ္တရာလည်းဖြစ်သော သုတ် မည်၏။

လောကီ-လောကုတ္တရာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

သတ္တာဓိဋ္ဌာနသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး

၁၁၃။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် သတ္တဝါလျှင်တည်ရာရှိသော သတ္တာဓိဋ္ဌာနသုတ် ဟူသည် အဘယ်နည်း။

“အရပ်တကာသို့ စိတ်ဖြင့် အစဉ်လျှောက်၍ ရှာဖွေစေကာမူ ကိုယ့်ထက် ပိုချစ်ရသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမျှ မရနိုင်။ ဤသို့ အခြားသူတို့ထက် မိမိကို သီးခြား ချစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကိုယ့်အကျိုးစီးပွားလိုလားသူသည် သူတစ်ပါးကို မညှဉ်းဆဲရာ” ဟူသော ဤဂါထာသည် သတ္တာဓိဋ္ဌာနသုတ်မည်၏။

“အကြင်သတ္တဝါတို့သည် ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကုန်၏။ အကြင်သတ္တဝါတို့သည်လည်း နောင် ဖြစ်ကြလိမ့်ဦးမည်။ ထိုသတ္တဝါအားလုံးတို့သည် ခန္ဓာကိုယ်ကို ပယ်စွန့်၍ သွားကြကုန်လိမ့်မည်။ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူပညာရှိသည် ထိုအလုံးစုံပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းကို သိမြင်၍ ပြင်းထန်သော လုံ့လရှိလျက် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရာ၏” ဟူသော ဤဥဒါန်းဂါထာသည် သတ္တာဓိဋ္ဌာနသုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့ အင်္ဂါ ၇-ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော အဆွေခင်ပွန်းကောင်းကို စင်စစ် ကြဉ်ရှောင်အပ်သူဖြစ်စေကာမူ လည်ပင်း၌ ကြိတ်ညှစ်ခြင်း သုံးသပ်ကိုင်ခြင်းကို ပြုသဖြင့် နှင်ထုတ်ပစ်ချင်သူဖြစ်စေကာမူ အသက်ထက်ဆုံး မစွန့်အပ်ပေ။ အဘယ် ၇-ပါးတို့နည်းဟူမူကား ချစ်လည်းချစ်ထိုက်၊ မြတ်နိုးလည်း မြတ်နိုးထိုက်၏။ အလေး အမြတ်လည်း ပြုထိုက်၏။ နှလုံးကိုလည်း ပွားစေတတ်၏။ သူတစ်ပါးတို့ကိုလည်း ဆုံးမတတ်၏။ သူတစ်ပါးတို့စကားကိုလည်း သည်းခံနှစ်သက်၏။ နက်နဲသော တရားစကားကိုလည်း ပြောဆိုတတ်၏။ အရာဌာနမဟုတ်သည်၌လည်း မယှဉ် စေတတ်(မတိုက်တွန်းတတ်။) ရဟန်းတို့၊ အင်္ဂါ ၇-ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော အဆွေ ခင်ပွန်းကောင်းကို စင်စစ်ကြဉ်ရှောင်အပ်သူဖြစ်စေကာမူ လည်ပင်း၌ ကြိတ်ညှစ် ခြင်းသုံးသပ်ကိုင်ခြင်းကို ပြုသဖြင့် နှင်ထုတ်ပစ်ချင်သူဖြစ်စေကာမူ အသက်ထက်ဆုံး မစွန့်အပ်ပေ။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကို ဆိုတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရား သည် ဤစကားကို မိန့်ဆိုပြီးနောက် အခြားတစ်ပါးသော ဤစကားကို (ဂါထာ အားဖြင့်) မိန့်တော်မူ၏။

အကြင်ရဟန်းသည် ချစ်ထိုက်၏။ အလေးပြုထိုက်၏။ နှလုံးကိုပွားစေတတ်၏။ (သူတစ်ပါးတို့ကို) ဆိုဆုံးမတတ်၏။ ဆိုဆုံးမခြင်းကို နှစ်သက်၏။ နက်နဲသော တရားစကားကို ပြောဟောတတ်၏။ မလျှောက်ပတ်သောအရာ၌ မယှဉ်စေတတ်။ (အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ထိုအရည်အသွေးတို့သည် ရှိကုန်၏။) ထိုသို့သဘောရှိသော အကျိုး စီးပွားကို အလိုရှိသော အစဉ်သနားတတ်သော မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းဖြစ်သော ထိုရဟန်းကို မောင်းမဲနှင်ထုတ်စေကာမူ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းကိုအလိုရှိသူ သည် အသက်ထက်ဆုံး မှီဝဲဆည်းကပ်သင့်၏”ဟူသော ဤစကားပြေနှင့် ဂါထာ သည် သတ္တာဓိဋ္ဌာနသုတ်မည်၏။

သတ္တာဓိဋ္ဌာနသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုးပြီး၏။

ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် တရားလျှင်တည်ရာရှိသော ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“လောက၌ အကြင်(လူ)ကာမချမ်းသာသည်လည်းကောင်း အကြင်နတ်ပြည်၌ဖြစ် သောချမ်းသာသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤချမ်းသာတို့သည် တဏှာ၏ကုန်ရာ (ဖလသမာပတ်)ချမ်းသာ၏ ၁၆-စိတ် စိတ်၍ ၁-စိတ်ကိုမျှ မမီနိုင်”ဟူသော ဤဥဒါန်းဂါထာသည် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ်မည်၏။

“သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သော နိဗ္ဗာန်သည် အလွန်ချမ်းသာပေစွတကား။ အကြင်နိဗ္ဗာန်၌ ဆင်းရဲသည် ချုပ်၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်၌ စိုးရိမ်ခြင်းမရှိ၊ ရမ္မက်မြူ ကင်း၏။ ဘေးမရှိ”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ် မည်၏။

ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

သတ္တာဓိဋ္ဌာန-ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် သတ္တာဓိဋ္ဌာနလည်းဖြစ်၍ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“တဏှာတည်းဟူသော မိခင်ကိုလည်းကောင်း၊ မာနတည်းဟူသော ဖခင်ကိုလည်းကောင်း သတ်၍ သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ရေမြေအရှင်ဘုရင်နှစ်ပါးတို့ကိုလည်းကောင်း နန္ဒီရာဂတည်းဟူသော အခွန်သိမ်းအမတ်နှင့်တကွ အာယတန ၁၂-ပါးတည်းဟူသော တိုင်းပြည်ကို ဖြတ်ခြင်းကြောင့်”ဟူသော ဤဂါထာပိုဒ်သည် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနတည်း။ “ရဟန္တာသည် ဆင်းရဲမရှိလျက် သွားရ၏”ဟူသော ဤဂါထာပုဒ်သည် သတ္တာဓိဋ္ဌာနတည်း။ ဤသုတ်သည် သတ္တာဓိဋ္ဌာနလည်းဖြစ်၍ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်တို့သည် ဤ ၄-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၄-ပါးတို့နည်းဟူမူကား? ဆန္ဒခေါင်းဆောင်သောသမာဓိ-မြတ်သောသမ္မပ္ပဓာန်ဝီရိယနှင့်ပြည့်စုံသော ဣဒ္ဓိပါဒ်လည်းကောင်း၊ ဝီရိယခေါင်းဆောင်သောသမာဓိ-မြတ်သောသမ္မပ္ပဓာန်ဝီရိယနှင့်ပြည့်စုံသော ဣဒ္ဓိပါဒ်လည်းကောင်း၊ စိတ်ခေါင်းဆောင်သောသမာဓိ-မြတ်သောသမ္မပ္ပဓာန်ဝီရိယနှင့်ပြည့်စုံသော ဣဒ္ဓိပါဒ်လည်းကောင်း၊ ဝီရိယခေါင်းဆောင်သောသမာဓိ-မြတ်သောသမ္မပ္ပဓာန်ဝီရိယနှင့်ပြည့်စုံသော ဣဒ္ဓိပါဒ်လည်းကောင်း၊

ကောင်းတည်း”ဟူသော ဤတရားစုသည် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနမည်၏။

“ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုယ်၌လည်း အခြေပြုပါဒကဇ္ဈာန်စိတ်ကို ကောင်းစွာထား၏။ စိတ်၌လည်း ကိုယ်ကို ကောင်းစွာထား၏။ ကိုယ်၌ ချမ်းသာသည့်အမှတ်သုခသည် သို့လည်းကောင်း ပေါ့ပါးသည့်အမှတ်လဟုသညာသို့လည်းကောင်း သက်ရောက်၍ နေ၏”ဟူသော ဤတရားစုသည် သတ္တာဓိဋ္ဌာနမည်၏။ ဤသုတ်သည် သတ္တာဓိဋ္ဌာနလည်းဖြစ်၍ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

သတ္တာဓိဋ္ဌာန-ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

ဉာဏသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

၁၁၄။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် အသိဉာဏ်ဆိုင်ရာဉာဏသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“အကြင်ဉာဏ်သည် လောကထက် မြတ်၏။ အကြင်ဉာဏ်ကြောင့် သဗ္ဗညုဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထိုဉာဏ်၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည် မရှိ။ အချိန်မရွေး ဖြစ်နိုင်၏”ဟူသော ဤတရားစုသည် ဉာဏသုတ်မည်၏။

“အကြင်ပညာသည် ဖောက်ထွင်း၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်၏။ အကြင်ပညာဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေမှုသေမှုတို့၏ ကုန်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိ၏။ မှန်၏၊ ထိုပညာသည် လောက၌ အမြတ်ဆုံးတည်း”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဉာဏသုတ် မည်၏။ [နေတ္တိကျမ်းကို နှောင်းပိုင်းသာသနာ ဘွဲ့တူ အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်စီရင်သည်ဟု သုတေသီတို့ သတ်မှတ်ကြသည်မှာ ယခုလို သဗ္ဗညုတဉာဏ်အကြောင်းအရာ ထည့်သွင်းပြခြင်းကလည်း တစ်ကြောင်း ဖြစ်ပါသတဲ့။]

ဉာဏသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

ဧညသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

ထို၂၈-သုတ်တို့တွင် သိစရာအာရုံပိုင်းဆိုင်ရာ ဧညသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“ဓောတက၊ ယခုဘဝ၌ပင် တစ်ဆင့်ကြားမဟုတ် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြုနိုင်သော ကိလေသာငြိမ်းအေးမှုနိဗ္ဗာန်တရားကို သင့်အား ငါဘုရား ဟောကြားပေအံ့။ ယင်းတရားကို သိ၍ အောက်မေ့မှုသတိရှိလျက် ကျင့်ကြံအားထုတ်သူသည် လောက၌ ကပ်ငြိတွယ်တာမှု တဏှာကို လွန်မြောက်နိုင်ရာ၏”ဟု မြတ်စွာဘုရား မိန့်၏။

“အမြတ်တရားကိုရှာမှီးတော်မူသောမြတ်စွာဘုရား၊ အကြင်ကိလေသာမှ ငြိမ်းအေးမှုနိဗ္ဗာန်တရားမြတ်ကို သိ၍ အောက်မေ့မှုသတိရှိလျက် ကျင့်ကြံအားထုတ်သူသည် လောက၌ ကပ်ငြိတွယ်တာမှုတဏှာကို လွန်မြောက်နိုင်ရာ၏။ ထိုကိလေသာမှငြိမ်းအေးမှုနိဗ္ဗာန် တရားမြတ်ကို အကျွန်ုပ် နှစ်သက်လှပါ၏”ဟု ဓောတကသည် လျှောက်၏။

“ဓောတက၊ ပစ္စုပ္ပန်အတိတ်အနာဂတ်စသော တရားအားလုံးကို အနိစ္စစသော အပြားအားဖြင့် သင် ကောင်းစွာသိ၏။ ထိုတရားအားလုံးကို အနိစ္စစသော အပြားအားဖြင့် သိပြီးနောက် လောက၌ ကပ်ငြိတတ်သောတရားဟု သမုတ်အပ်သော တဏှာကို ဘဝကြီးငယ်၌ ဖြစ်ခြင်းငှာ မပြုလေလင့်”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဧည့်ယျသုတ်မည်။

ရဟန်းတို့၊ အရိယသစ္စာလေးပါးတို့ကို လျော်ကန်စွာမသိခြင်းကြောင့် ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းကြောင့် ငါဘုရားသည်လည်းကောင်း သင်တို့သည်လည်းကောင်း ရှည်လျားစွာသော ဤ(သံသရာ)ကာလပတ်လုံး ပြေးသွားခဲ့ရလှလေပြီ၊ ကျင်လည်ခဲ့ရလှလေပြီ။ ရဟန်းတို့၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ထိုဒုက္ခအရိယသစ္စာကို ငါသည် လျော်စွာ ကန်စွာ သိအပ်ပြီ။ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီ။ ဒုက္ခသမုဒယဖြစ်သော အရိယသစ္စာကို လျော်စွာကန်စွာ သိအပ်ပြီ။ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီ။ ဒုက္ခနိရောဓဖြစ်သော အရိယသစ္စာကို လျော်စွာကန်စွာသိအပ်ပြီ။ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီ။ ဒုက္ခချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ဖြစ်သော မဂ္ဂအရိယသစ္စာကို လျော်ကန်စွာ သိအပ်ပြီ။ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီ။ ဘဝ၌တပ်မက်ခြင်းဘဝတဏှာကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ပြီးပြီ။ ဘဝသစ်သို့ ဆွဲဆောင်တတ်သော တဏှာဟူသောကြိုးသည် ကုန်ပျက်လေပြီ။

ယခုအခါ တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်းမရှိတော့ပြီ။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကို မိန့်တော်မူပြီ။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကိုမိန့်တော်ပြီးလျှင် ဤဆိုလတ္တံ့သော စကားကိုလည်း (ဂါထာအားဖြင့်) မိန့်တော်မူပြီ။

အရိယသစ္စာလေးပါးတို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိမြင်နိုင်ခြင်းကြောင့် ဘဝထိုထိုတို့၌ ရှည်လျားစွာသော(သံသရာ)ကာလပတ်လုံး ကျင်လည်ခဲ့ရလှလေပြီ။ အရိယသစ္စာတို့ကို (ငါဘုရားသည်) သိမြင်ပေပြီ။ ဘဝသစ်သို့ ဆွဲဆောင်တတ်သော ကြိုးနှင့်တူသော ဘဝတဏှာကို ကောင်းစွာနုတ်ပယ်ပြီးပေပြီ။ ဆင်းရဲ၏အမြစ်ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ပြီးပေပြီ။ ယခုအခါ တစ်ဖန်ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်းမရှိတော့ပြီ။ ဟူသော ဤစကားပြေနှင့် ဂါထာသည် ဧ ယျသုတ်မည်၏။

ဧ ယျသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုးပြီး၏။

ဉာဏ-ဧ ယျသုတ်ပုံစံ ၅-မျိုး

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် အဘယ်သုတ်သည် ဉာဏလည်းဖြစ်၍ ဧ ယျလည်းဖြစ်သနည်း? ရုပ်သည် အနိစ္စ၊ ဝေဒနာသည် အနိစ္စ၊ သညာသည် အနိစ္စ၊ သင်္ခါရတို့သည် အနိစ္စတို့၊ ဝိညာဏ်သည် အနိစ္စဟူသော ဤ(အရှုခံ)တရားစုသည် ဧ ယျမည်၏။

ဤသို့သိသော ဤသို့မြင်သော အရိယသာဝကသည် “ရုပ်သည် အနိစ္စ”ဟု ရှုမြင်၏၊ “ဝေဒနာသည် အနိစ္စ”ဟု ရှုမြင်၏၊ “သညာသည် အနိစ္စ”ဟု ရှုမြင်၏၊ “သင်္ခါရတို့သည် အနိစ္စတို့”ဟု ရှုမြင်၏၊ “ဝိညာဏ်သည် အနိစ္စ”ဟု ရှုမြင်၏ဟူသော ဤ(အရှုဉာဏ်)တရားစုသည် ဉာဏမည်၏။

“ထိုအရိယသာဝကသည် ရုပ်မှ လွတ်၏။ ဝေဒနာမှ လွတ်၏။ သညာမှ လွတ်၏။ သင်္ခါရတို့မှ လွတ်၏။ ဝိညာဏ်မှ လွတ်၏။ ဆင်းရဲမှ လွတ်၏”ဟု ငါဘုရား ဟောတော်မူသည်”ဟူသော ဤသုတ်သည် ဉာဏလည်းဖြစ်၍ ဧ ယျလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

“သင်္ခါရမှန်သမျှ အနိစ္စ”ဟူသော ဓမ္မပဒဂါထာသည် သိစရာ-ဧ ယျမည်၏။ “အကြင်အခါ၌ ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်၏”ဟူသော ဓမ္မပဒဂါထာသည် အသိ-

ဉာဏဖြစ်၏။ “ထိုအခါ၌ ဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့၏၊ ဤဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့ခြင်းသည် စင်ကြယ်ခြင်း၏ လမ်းစဉ်တည်း”ဟူသော ဓမ္မပဒဂါထာသည် ဉာဏလည်းဖြစ်၍ ဧညှိလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

“သင်္ခါရမှန်သမျှ ဒုက္ခ”ဟူသော ဓမ္မပဒဂါထာသည် ဧညှိမည်၏။ “အကြင်အခါ၌ ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်၏”ဟူသော ဓမ္မပဒဂါထာသည် ဉာဏဖြစ်၏။ “ထိုအခါ၌ ဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့၏၊ ဤဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့ခြင်းသည် စင်ကြယ်ခြင်း၏ လမ်းစဉ်တည်း”ဟူသော ဓမ္မပဒဂါထာသည် ဉာဏလည်းဖြစ်၍ ဧညှိလည်းဖြစ်သော သုတ် မည်၏။

“တရားမှန်သမျှ အနတ္တ”ဟူသော ဓမ္မပဒဂါထာသည် ဧညှိမည်၏။ “အကြင်အခါ၌ ဝိပဿနာပညာဖြင့် ရှုမြင်၏”ဟူသော ဓမ္မပဒဂါထာသည် ဉာဏဖြစ်၏။ “ထိုအခါ၌ ဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့၏၊ ဤဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့ခြင်းသည် စင်ကြယ်ခြင်း၏ လမ်းစဉ်တည်း”ဟူသော ဓမ္မပဒဂါထာသည် ဉာဏလည်းဖြစ်၍ ဧညှိလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

“သောဏ၊ ရဟန်းပုဏ္ဏားအချို့တို့သည် မမြဲသော ဆင်းရဲသော ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိသော ရုပ်ဖြင့် “ငါသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏”ဟူ၍လည်း ရှုကုန်၏။ “ငါသည် အတန်းစားတူ ဖြစ်၏”ဟူ၍လည်း ရှုကုန်၏။ “ငါသည် အောက်တန်းစား ဖြစ်၏”ဟူ၍လည်း ရှုကုန် ၏။ ထိုရဟန်းပုဏ္ဏားတို့အား ဟုတ်မှန်သောသဘောကို မမြင်သည်မှတစ်ပါး အခြားဆိုဖွယ် မရှိနိုင်တော့ပြီ။ မမြဲသော ဆင်းရဲသော ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိသော ဝေဒနာဖြင့်၊ သညာဖြင့်၊ မမြဲကုန်သော ဆင်းရဲကုန်သော ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိကုန်သော သင်္ခါရတို့ဖြင့်၊ မမြဲသော ဆင်းရဲသော ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိသော ဝိညာဏ်ဖြင့် “ငါသည် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်၏”ဟူ၍လည်း ရှုကုန်၏။ “ငါသည် အတန်းစားတူ ဖြစ်၏”ဟူ၍လည်း ရှုကုန်၏။ “ငါသည် အောက်တန်းစား ဖြစ်၏”ဟူ၍လည်း ရှုကုန်၏။ ထိုရဟန်းပုဏ္ဏားတို့အား ဟုတ်မှန်သော သဘောကို မမြင်သည်မှတစ်ပါး အခြားဆိုဖွယ် မရှိနိုင်တော့ပြီ”ဟူသော ဤသုတ်သည် ဧညှိ မည်၏။

“သောဏ၊ ရဟန်းပုဏ္ဏားအချို့တို့သည် မမြဲသော ဆင်းရဲသော ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိသော ရုပ်ဖြင့် “ငါသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏”ဟူ၍လည်း မရှုကုန်။ “ငါသည် အတန်းစားတူ ဖြစ်၏”ဟူ၍လည်း မရှုကုန်။ “ငါသည် အောက်တန်းစား ဖြစ်၏”ဟူ၍လည်း မရှုကုန်။ ထိုရဟန်းပုဏ္ဏားတို့အား ဟုတ်မှန်တိုင်းကို မြင်သည် မှတစ်ပါး အခြားဆိုဖွယ်မရှိတော့ချေ။ မမြဲသော ဆင်းရဲသော ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိသောဝေဒနာဖြင့်၊ သညာဖြင့်၊ မမြဲကုန်သော ဆင်းရဲကုန်သော ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိကုန်သော သင်္ခါရတို့ဖြင့်၊ မမြဲသော ဆင်းရဲသော ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိသော ဝိညာဏ်ဖြင့် “ငါသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏” ဟူ၍လည်း မရှုကုန်။ “ငါသည် အတန်းစားတူဖြစ်၏”ဟူ၍လည်း မရှုကုန်။ “ငါသည် အောက်တန်းစား ဖြစ်၏”ဟူ၍လည်း မရှုကုန်။ ထိုရဟန်းပုဏ္ဏားတို့အား ဟုတ်မှန်တိုင်းကို မြင်သည် မှတစ်ပါး အခြားဆိုဖွယ် မရှိတော့ချေ”ဟူသော ဤသုတ်သည် ဉာဏမည်၏။ ဤသုတ်သည် ဉာဏလည်းဖြစ်၍ ဥေယျလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

ဉာဏ-ဥေယျသုတ်ပုံစံ ၅-မျိုး ပြီး၏။

ဒဿနသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး

၁၁၅။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် သောတာပတ္တိမဂ်အမြင်ဆိုင်ရာဒဿနသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“အကြင်(သောတာပန်)ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် နက်နဲသောဉာဏ်ပညာရှိသော မြတ်စွာဘုရား ကောင်းစွာဟောကြားအပ်သော အရိယသစ္စာတို့ကို ထင်ရှားအောင် ပြုကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပြင်းထန်စွာ မေ့လျော့ကြစေကာမူ ၈-ကြိမ်မြောက် ဘဝကို မယူကုန်”ဟူသော ဤရတနသုတ်ဂါထာပုံစံသည် ဒဿနသုတ်မည်၏။

“မြေ၌စိုက်ထူအပ်သော တံခါးတိုင်သည် အရပ် ၄-မျက်နှာတို့မှလာသော လေတို့ကြောင့် မတုန်လှုပ်သကဲ့သို့ အရိယသစ္စာတို့ကို ပညာဖြင့်သက်ဝင်၍သိမြင်သော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ထိုတံခါးတိုင်နှင့် တူ၏ဟူ၍ ငါဆို၏”ဟူသော ဤရတနသုတ်ဂါထာပုံစံသည် ဒဿနသုတ်မည်၏။

ရဟန်းတို့၊ သောတာပတ္တိမဂ်၏အကြောင်းအင်္ဂါ ၄-ပါးတို့နှင့်ပြည့်စုံသော အရိယာသာဝကသည် အလိုရှိလတ်သော် မိမိသည်သာလျှင် မိမိကိုယ်ကို “ငါသည် ငရဲမျိုးစေ့ကုန်ခန်းပျက်စီးသူ၊ တိရစ္ဆာန်မျိုးစေ့ကုန်ခန်းပျက်စီးသူ၊ ပြိတ္တာမျိုးစေ့ ကုန်ခန်းပျက်စီးသူ ပရမ်းပတာကျရာအပါယ်ဒုဂ္ဂတိမျိုးစေ့ကုန်ခန်းပျက်စီးသူ ဖြစ်၏၊ ငါသည် ပရမ်းပတာကျခြင်းသဘောမရှိသော ကိန်းသေမြဲသော သမ္မောဓိ(အထက် မဂ်)ဉာဏ်လျှင် လဲလျောင်းရှိရာသော သောတာပန်ဖြစ်၏။ ငါသည် ခုနစ်ကြိမ် အတိုင်းအရှည်ကာလပတ်လုံး နတ်ပြည်၌လည်းကောင်း လူ့ပြည်၌လည်းကောင်း ပြေးဝင်၍ ကျင်လည်၍ ဆင်းရဲ၏အဆုံးကို ပြုလိမ့်မည်”ဟု ပြောကြားရာ၏။ အဘယ်အင်္ဂါ ၄-ပါးတို့နည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤသာသနာတော်၌ အရိယာသာဝက အား သဒ္ဓါတရားသည် ဘုရား၌ အမြဲဝင်၍ တည်၏၊ မြဲမြံစွာတည်၏၊ စည်ပင် ပေါက်ရောက်၏၊ အရင်းအမြစ်ခိုင်မာ၏၊ လောက၌ ရဟန်းကဖြစ်စေ ပုဏ္ဏားက ဖြစ်စေ နတ်ကဖြစ်စေ မာရ်နတ်ကဖြစ်စေ ဗြဟ္မာကဖြစ်စေ အခြားတစ်စုံတစ်ယောက် ကဖြစ်စေ အကြောင်းနှင့်တကွ မရွေ့ရှားစေနိုင်သော သဒ္ဓါရှိ၏။ စင်စစ် တရား၌ “သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော၊ သန္နိဋ္ဌိကော၊ အကာလိကော၊ ဧဟိပဿိကော၊ ဩပနေယျိကော၊ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ”ဟုလည်းကောင်း၊ မာန်ယစ်ခြင်း ကင်းသော အကြင်နိဗ္ဗာန်သည် ရှိ၏။ ...ပ... ထိုနိဗ္ဗာန်သည် ချုပ်၏၊ တဏှာကင်း၏” ဟုလည်းကောင်း ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ အကြင်နိဗ္ဗာန်သည် ရှိ၏။ ထိုနိဗ္ဗာန် သည် ဗလမာန်စသည်ဖြင့် မာန်ယစ်ခြင်းမရှိ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ ချုပ်ရာတည်း။ ထိုမှတစ်ပါး ထိုသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် တရားကျင့်ဖော်လူရဟန်းတို့ကို အလိုရှိအပ်ကုန် နှစ်သက်အပ်ကုန် ချစ်အပ်ကုန် နှလုံးကိုပွားစေတတ်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၏။ မကျိုး မပေါက်မပြောက်မကြားကုန်သော တဏှာကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်ကုန်သော ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းအပ်ကုန်သော မှားသောအားဖြင့် မသုံးသပ်အပ်ကုန်သော တည်ကြည်မှု သမာဓိကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော အရိယာတို့ နှစ်သက်အပ်ကုန် သော သီလတို့နှင့် ပြည့်စုံ၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤသောတာပတ္တိမဂ်၏အကြောင်းအင်္ဂါ ၄-ပါးတို့နှင့်ပြည့်စုံသော အရိယာသာဝကသည် အလိုရှိလတ်သော် မိမိသည်သာလျှင်

မိမိကိုယ်ကို “ငါသည် ငရဲမျိုးစေ့ကုန်ခန်းပျက်စီးသူ၊ တိရစ္ဆာန်မျိုးစေ့ကုန်ခန်းပျက်စီးသူ၊ ပြိတ္တာမျိုးစေ့ကုန်ခန်းပျက်စီးသူ ပရမ်းပတာကျရာအပါယ်ဒုဂ္ဂတိမျိုးစေ့ကုန်ခန်းပျက်စီးသူ ဖြစ်၏၊ ငါသည် ပရမ်းပတာကျခြင်းသဘောမရှိသော ကိန်းသေမြဲသော သမ္မောဓိ(အထက်မဂ်)ဉာဏ်လျှင် လဲလျောင်းရှိရာသော သောတာပန် ဖြစ်၏။ ငါသည် ခုနစ်ကြိမ်အတိုင်းအရှည်ရှိသောကာလပတ်လုံး နတ်ပြည်၌လည်းကောင်း လူ့ပြည်၌လည်းကောင်း ပြေးဝင်ကျင်လည်၍ ဆင်းရဲ၏အဆုံးကို ပြုလိမ့်မည်”ဟု ပြောကြားရာ၏” ဟူသော ဤစကားပြေတရားစု ပုံစံသည် ဒဿနသုတ်မည်၏။

ဒဿနသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး ပြီး၏။

ဘာဝနာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် အထက်မဂ် ၃-ပါး၏ပွားများမှုဆိုင်ရာ ဘာဝနာသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အတွင်းအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌လည်းကောင်း အပြင်ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌လည်းကောင်း လောကအားလုံးဝယ် သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတို့သည် ပွားများပြီးဖြစ်ကုန်၏။ ဤလောကကိုလည်းကောင်း တမလွန်လောကကိုလည်းကောင်း ထိုးထွင်းသိ၍ သေရမည့် အချိန်ကာလကို မျှော်လင့်နေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ပွားများပြီးဖြစ်၍ ယဉ်ကျေးသူမည်၏” ဟူသော ဤဂါထာပုံစံသည် ဘာဝနာသုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ တရားအစုတို့သည် ဤ ၄-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၄-ပါးတို့နည်း ဟူမူကား မမက်မောခြင်းအနဘိဇ္ဈာတရားအစု၊ မပျက်စီးစေလိုခြင်းအဗျာပါဒတရားအစု၊ မှန်ကန်စွာအမှတ်ရခြင်းသမ္မာသတိတရားအစု၊ မှန်ကန်စွာတည်ကြည်ခြင်းသမ္မာသမာဓိတရားအစုတို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ တရားအစုတို့သည် ဤ ၄-ပါးတို့တည်း”ဟူသော ဤတရားစုပုံစံသည် ဘာဝနာသုတ်မည်၏။

ဘာဝနာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

ဒဿန-ဘာဝနာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ဒဿနလည်းဖြစ်၍ ဘာဝနာလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။ “အောက်ပိုင်းဩရမ္မာဂိယသံယောဇဉ် ၅-ပါးတို့ကို ဖြတ်ရာ၏။ အထက်ပိုင်း ဥဒ္ဓိဘာဂိယသံယောဇဉ် ၅-ပါးတို့ကို ပယ်စွန့်ရာ၏”ဟူသော ဤတရားစုသည် ဒဿနမည်၏။ “ဣန္ဒြေ ၅-ပါးတို့ကိုလည်း အလွန်ပွားစေရာ၏။ ရဟန်းတို့၊ ရာဂဒေါသမောဟမာနဒိဋ္ဌိအားဖြင့် ငါးပါးသော ကပ်ငြိခြင်းတို့ကို လွန်ပြီးသူကို ဝဲဩဃကို ကူးမြောက်ပြီးသော ရဟန်း’ဟူ၍ ဆိုအပ်၏”ဟူသော ဤတရားစုသည် ဘာဝနာမည်၏။ ဤသုတ်သည် ဒဿနလည်းဖြစ်၍ ဘာဝနာလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ဣန္ဒြေတို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၃-ပါးတို့နည်းဟူမူကား အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေ၊ အညိန္ဒြေ၊ အညာတာဝိန္ဒြေအားဖြင့် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေဟူသည် အဘယ်နည်း? ရဟန်းတို့၊ ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် မသိအပ်သေးသော ဒုက္ခအရိယသစ္စာကို သိဖို့ရန် ကုသိုလ်ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏၊ လုံ့လပြု၏၊ လုံ့လကို အားထုတ်၏၊ စိတ်ကို ချီမြှောက်၏၊ အားထုတ်၏။ မသိအပ်သေးသော ဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာကို ... (ပ), ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာကို ...(ပ), ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါအရိယသစ္စာကို သိဖို့ရန် ကုသိုလ်ဆန္ဒကို ဖြစ်စေ၏၊ လုံ့လပြု၏၊ လုံ့လကို အားထုတ်၏၊ စိတ်ကို ချီမြှောက်၏၊ အားထုတ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤဣန္ဒြေသည် အနညာတညဿာမီတိန္ဒြေမည်၏”ဟူသော ဤတရားစုသည် ဒဿနမည်၏။

ရဟန်းတို့၊ အညိန္ဒြေဟူသည် အဘယ်နည်း? ရဟန်းတို့၊ ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “ဤတဏှာကြဉ်သောတေဘူမကတရားအပေါင်းသည် ဒုက္ခမည်၏”ဟု ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိ၏။ “ဤတဏှာသည် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယမည်၏”ဟု ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိ၏။ “ဤနိဗ္ဗာန်သည် ဒုက္ခချုပ်ရာဒုက္ခနိရောဓမည်၏”ဟု (ပ) “ဤအရိယမဂ္ဂင် ၈-ပါးသည် ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်မည်၏”ဟု ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိ၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤဣန္ဒြေသည် အညိန္ဒြေမည်၏။ (ဘာဝနာသုတ်မည်၏-ဟု မျှော်ကာ စာစပ်ပါ။)

ရဟန်းတို့၊ အညာတာဝိန္ဒြေဟူသည် အဘယ်နည်း? ရဟန်းတို့၊ ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းကြောင့် အာသဝမရှိသော စေတောဝိမုတ္တိ-အနာဂါမိဖိုလ်ကိုဖြစ်စေ ပညာဝိမုတ္တိ-အရဟတ္တဖိုလ်ကိုဖြစ်စေ မျက်မှောက်သောကိုယ်၏အဖြစ်၌သာလျှင် ကိုယ်တိုင် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၍ မျက်မှောက်ပြု၍ ပြည့်စုံစေ၍ နေ၏။ “ပဋိသန္ဓေသည် ကုန်ခန်းပျက်စီးပြီး၊ မင်္ဂတည်းဟူသော ဗြဟ္မစရိယကို ကျင့်သုံးအပ်ပြီး၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စကိုပြုအပ်ပြီး၊ ဤ၁၆-ပါးသောမင်္ဂကိစ္စအကျိုးငှာ တစ်ပါးသော ပြုဖွယ်ကိစ္စမရှိတော့”ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤဣန္ဒြေသည် အညာတာဝိန္ဒြေမည်၏။ ဤတရားစုသည် ဘာဝနာမည်၏။ ဤသုတ်သည် ဒဿနလည်းဖြစ်၍ ဘာဝနာလည်း ဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

ဒဿန-ဘာဝနာသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

သကဝစနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

၁၁၆။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် မိမိစကားဆိုင်ရာ သကဝစနသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“အလုံးစုံသော မကောင်းမှုကို မပြုခြင်း၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြည့်စုံစေခြင်း၊ မိမိစိတ်ကို ဖြူစင်စေခြင်း၊ ဤ(၃-ပါး)သည် ဘုရားရှင်တို့၏ အဆုံးအမပေတည်း” ဟူသော ဤဂါထာသည် သကဝစနသုတ်မည်၏။

ရဟန်းတို့၊ ဤ၃-ပါးတို့သည် သူမိုက်လက္ခဏာ၊ သူမိုက်အမှတ်အသား၊ သူမိုက်လုပ်ငန်းစဉ်တို့တည်း။ ယင်းအချက်အလက် ၃-ခုတို့ဖြင့် သူမိုက်ကို သူမိုက်ဟု သူတစ်ပါးတို့ သိကုန်၏။ အဘယ် ၃-ပါးတို့နည်းဟူမူကား ရဟန်းတို့၊ ဤလောက၌ သူမိုက်သည် မကောင်းသောအကြံကိုလည်း ကြံလေ့ရှိ၏၊ မကောင်းသောစကားကိုလည်း ဆိုလေ့ရှိ၏၊ မကောင်းသောကိုယ်မှုကိုလည်း ပြုလေ့ရှိ၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤ ၃-ပါးတို့သည် သူမိုက်လက္ခဏာ၊ သူမိုက်အမှတ်အသား၊ သူမိုက်လုပ်ငန်းစဉ်တို့တည်း။ [မ၊ နိ၊ ၃၊ ၂၄၆-ပိုဒ်ရေနှင့် အပြည့်အစုံမတူ။ အံ ၃-၌ လည်း ရှာစစ်ပါ။]

ရဟန်းတို့၊ ဤ ၃-ပါးတို့သည် ပညာရှိလက္ခဏာ၊ ပညာရှိအမှတ်အသား၊ ပညာရှိလုပ်ငန်းစဉ်တို့တည်း။ ယင်းအချက်အလက် ၃-ခုတို့ဖြင့် ပညာရှိကို ပညာရှိ ဟု သူတစ်ပါးတို့ သိကုန်၏။ အဘယ် ၃-ပါးတို့နည်းဟူမူ ရဟန်းတို့၊ ဤလောက၌ ပညာရှိသည် ကောင်းသောအကြံကိုလည်း ကြံလေ့ရှိ၏၊ ကောင်းသောစကားကို လည်း ဆိုလေ့ရှိ၏၊ ကောင်းသောကိုယ်မှုကိုလည်း ပြုလေ့ရှိ၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤ ၃-ပါးတို့သည် ပညာရှိလက္ခဏာ၊ ပညာရှိ အမှတ်အသား၊ ပညာရှိလုပ်ငန်းစဉ်တို့ တည်း။ ဤတရားစုသည် သကဝစနသုတ်မည်၏။

သကဝစနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

ပရဝစနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် သူတစ်ပါးစကားဆိုင်ရာ ပရဝစနသုတ်သည် အဘယ် နည်း။

“မြေကြီးနှင့်တူသော ပြန့်ကျယ်သောအရာ မရှိ။ အသုရာပြည်နှင့်တူသော ချိုင့်ဝှမ်းရာအရပ် မရှိ။ မြင့်မိုရ်တောင်နှင့်တူသော မြင့်သောအရပ် မရှိ။ စကြဝတေးမင်း နှင့်တူသော ယောက်ျား မရှိ”ဟူသော ဤဂါထာသည် ပရဝစနသုတ်မည်၏။

“အို သိကြားမင်း၊ ကောင်းစွာဆိုအပ်သောစကားဖြင့် အောင်ခြင်းသည် ဖြစ် စေလော့”ဟု ဝေပစိတ္တိအသုရိန်က ဆို၏။ “အို ဝေပစိတ္တိအသုရိန်မင်း၊ ကောင်းစွာ ဆိုအပ်သော စကားဖြင့် အောင်ခြင်းသည် ဖြစ်စေလော့”ဟု သိကြားမင်းက(လည်း) ဆို၏။ “အို ဝေပစိတ္တိအသုရိန်မင်း၊ ဂါထာကို ဆိုလော့”ဟု သိကြားမင်းက တိုက် တွန်း၏။ ရဟန်းတို့ ထိုအခါ၌ ဝေပစိတ္တိအသုရိန်သည် -

“သိကြားမင်း၊ ထိုသူမိုက်အား အကယ်၍ မတားမြစ်သည်ဖြစ်ပါမူ သူမိုက် တို့သည် လွန်စွာပျက်စီးချွတ်ယွင်းကုန်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် ပညာရှိသည် ပြင်းထန် သော ဒဏ်ဖြင့်သာ သူမိုက်ကို နှိပ်ကွပ်တားမြစ်ရာ၏”ဟူသော ဤဂါထာကို ဆို၏။

ရဟန်းတို့၊ ဝေပစိတ္တိအသုရိန်မင်းသည် ဂါထာကို ဆိုအပ်သည်ရှိသော် အသုရာ တို့သည် ဝမ်းမြောက်ကုန်၏။ တာဝတိံသာနတ်တို့သည် ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်ကုန်၏။

ရဟန်းတို့၊ ထိုအခါ၌ ဝေပစိတ္တိအသုရိန်မင်းသည် နတ်တို့ကို အစိုးရသော သိကြားမင်းကို “အို သိကြားမင်း၊ ဂါထာကို ဆိုလော့” ဟု ဤစကားကို ဆို၏။ ရဟန်းတို့၊ ထိုအခါ၌ နတ်တို့ကို အစိုးရသော သိကြားမင်းသည် -

“အို ဝေပစိတ္တိအသုရိန်၊ အကြင်ပညာရှိသည် သူတစ်ပါးအမျက်ထွက်သည်ကို သိပြီး၍ သတိနှင့်ပြည့်စုံလျက် ငြိမ်းအေး၏။ ထိုသူ၏ ဤသို့ငြိမ်းအေးခြင်းကို သာလျှင် သူမိုက်အား တားမြစ်နိုင်၏” ဟူသော ဤဂါထာကို ရွတ်ဆို၏။

ရဟန်းတို့၊ နတ်တို့ကို အစိုးရသော သိကြားမင်းသည် ဂါထာကို ဆိုအပ်သည် ရှိသော် တာဝတိံသာနတ်တို့သည် ဝမ်းမြောက်ကုန်၏။ အသုရာတို့သည် ဆိတ်ဆိတ် ဖြစ်ကုန်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထိုအခါ၌ နတ်တို့ကို အစိုးရသော သိကြားမင်းသည် ဝေပစိတ္တိအသုရိန်မင်းကို “အို ဝေပစိတ္တိအသုရိန်မင်း၊ ဂါထာကို ဆိုလော့” ဟု ဤစကားကို ဆို၏။ ရဟန်းတို့၊ ထိုအခါ၌ ဝေပစိတ္တိအသုရိန်မင်းသည် -

“အို သိကြားမင်း၊ အကြင်အခါ၌ မိုက်သောသူသည် ထိုသည်းခံသောသူကို ‘ဤသူကား ငါ့ကို ကြောက်သောကြောင့် သည်းခံ၏’ ဟု အောက်မေ့မှတ်ထင်၏။ ထိုအခါ ထွက်ပြေးသည့် နွားကို နိုင်သည့်နွားသည် လွန်စွာလွှမ်းမိုးနှိပ်စက်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ပညာမဲ့သူသည် အလွန်လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်၏” ဟု သည်းခံခြင်း၌ ဤအပြစ်ကိုသာလျှင် မြင်၏” ဟူသော ဤ ဂါထာကို ရွတ်ဆို၏။

ရဟန်းတို့၊ ဝေပစိတ္တိအသုရိန်မင်းသည် ဂါထာကို ဆိုအပ်သည်ရှိသော် အသုရာတို့သည် ဝမ်းမြောက်ကုန်၏။ တာဝတိံသာနတ်တို့သည် ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်ကုန်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထိုအခါ၌ ဝေပစိတ္တိအသုရိန်မင်းသည် နတ်တို့ကို အစိုးရသော သိကြားမင်းကို “အို သိကြားမင်း၊ ဂါထာကို ဆိုလော့” ဟု ဤစကားကို ဆို၏။ ရဟန်းတို့၊ ထိုအခါ၌ နတ်တို့ကို အစိုးရသော သိကြားမင်းသည် -

“အို ဝေပစိတ္တိအသုရိန်၊ ‘ဤသူကား ငါ့ကို ကြောက်သောကြောင့် သည်းခံ၏’ ဟု အကယ်၍ မှတ်ထင်အောက်မေ့သည်မူလည်းဖြစ်စေ၊ မမှတ်ထင်မအောက်မေ့သည်မူလည်းဖြစ်စေ အကျိုးတို့သည် မိမိအကျိုးလျှင် အမွန်အမြတ် ရှိကုန်၏။ သည်းခံခြင်းထက် လွန်ကဲသော တရားကား မရှိ။

အကြင်သူသည် စင်စစ် ခွန်အားရှိသူဖြစ်လျက် ခွန်အားနည်းသူကို သည်းခံ၏။
ထိုသူ၏ သည်းခံခြင်းကိုသာ မြတ်သောသည်းခံခြင်းဟု ဆိုကုန်၏။ ခွန်အားနည်း
သူသည်ကား အမြဲသည်းခံနေရ၏။

အကြင်သူ၌ လူမိုက်၏ “အား”ဟူသော “ဗလ”ရှိ၏။ ထိုလူမိုက်၏ “အား”ကို
“အား” အစစ်မဟုတ်ဟု ပညာရှိတို့ ဆိုကုန်၏။ အကြင်သူသည် “အား”ရှိပါလျက်
တရားစောင့်သောသူအား တုံ့ပြန်ပြောဆိုမှု မရှိ။ (ထိုသူ၏ “အား”ကိုသာလျှင် “အား”
အစစ်ဟု ဆိုကုန်၏။)

အကြင်သူသည် အမျက်ထွက်သူကို ပြန်၍အမျက်ထွက်၏။ ထိုသူအားသာလျှင်
ထိုအမျက်ထွက်မှုကြောင့် အလွန်ယုတ်မာ၏။ အမျက်ထွက်သူကို ပြန်၍အမျက်
မထွက်သူသည် အောင်နိုင်ခဲ့သော စစ်ပွဲကို အောင်နိုင်၏။

အကြင်သူသည် သူတစ်ပါး အမျက်ထွက်သည်ကို သိ၍ သတိနှင့်ပြည့်စုံလျက်
ငြိမ်းအေး၏။ ထိုသူသည် မိမိသူတစ်ပါး ၂-ဦးသားတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်သည်
မည်၏။

အကြင်သူတို့သည် တရား၌ မလိမ္မာကုန်။ ထိုသူတို့သည် မိမိသူတစ်ပါးနှစ်ဦး
သားတို့၏ အကျိုးကို ပြီးစေသူကို သူမိုက်ဟူ၍ အောက်မေ့မှတ်ထင်ကုန်၏”ဟူသော
ဤဂါထာတို့ကို ဆို၏။

ရဟန်းတို့၊ နတ်တို့ကို အစိုးရသော သိကြားမင်းသည် ဂါထာကို ဆိုအပ်သည်
ရှိသော် တာဝတိံသာနတ်တို့သည် ဝမ်းမြောက်ကုန်၏။ အသုရာတို့သည် ဆိတ်
ဆိတ် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသုတ်သည် ပရဝစနမည်၏။

ပရဝစနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

သကဝစန-ပရဝစနသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

၁၁၇။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် သကဝစနလည်းဖြစ်၍ ပရဝစနလည်းဖြစ်သော
သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“အကြင်ကာမဂုဏ်သည်လည်း ယခု ရအပ်ခံစားအပ်သည် ဖြစ်၏။ အကြင်

ကာမဂုဏ်သည်လည်း နောင် ရအပ်ခံစားအပ်လတ္တံ့။ ဤ ၂-ပါးစုံသည် ကိလေသာ ဖြင့်ထိုးဆွသော ကိလေသာများသူတို့နောက် အတုလိုက်၍ကျင့်သောသူအား ရာဂ စသောကိလေသာမြူတို့နှင့် ရောပြွမ်း၏။ အကြင်သူတို့သည်လည်း နွားခွေးစသော သီလကိုလည်းကောင်း နွားခွေးစသောအကျင့်ကိုလည်းကောင်း အသက်ကောင် ဇီဝကိုလည်းကောင်း သိက္ခာအနှစ်ဟုယူဆကုန်၍ စိတ်အထင်အားဖြင့် အနှစ်သာရ ဟု ကပ်တည်ယူကုန်၏။ ဤယူဆမှုကား တစ်ခုသော အတ္တကိလမထာနုယောဂ အစွန်းတည်း။ အကြင်သူတို့သည်လည်း “ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်မရှိ”ဟု အယူရှိ ကုန်၏၊ အမြင်ရှိကုန်၏။ ဤယူဆမှုကား ၂-ခုမြောက်သော ကာမသုခလ္လိကာနု ယောဂ အစွန်းတည်း။ ဤသို့ ထိုအစွန်း ၂-ပါးတို့သည် ကဋ္ဌသိဟုဆိုအပ်ကုန်သော တဏှာအဝိဇ္ဇာတို့ကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်၏။ ကဋ္ဌသိဟုဆိုအပ်သောတဏှာအဝိဇ္ဇာ ၏ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ပွားစေကုန်၏။ ထိုအစွန်း ၂-ပါးတို့ကို မသိကုန်ဘဲ အချို့သူတို့သည် ဘဝတဏှာ ဘဝဒိဋ္ဌိ၏ အစွမ်းအားဖြင့် သမ္မာပဋိပတ်မှ တွန့်တိုခြင်းသို့ ရောက်ကုန် ၏။ အချို့သူတို့သည် ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိ၏ အစွမ်းအားဖြင့် သမ္မာပဋိပတ်ကို လွန်ကုန်၏” ဟူသော ဤစာစုသည် ပရဝစနမည်၏။

“အကြင်သူတို့သည်ကား ထိုအစွန်း ၂-ပါးတို့ကို သိကုန်၍ ထိုအစွန်း ၂-ပါး၌ လည်း (တဏှာဒိဋ္ဌိအားဖြင့်) မဖြစ်ကုန်။ ထို ၂-ပါးသောအစွန်းဖြင့်လည်း (တဏှာ ဒိဋ္ဌိ၏အစွမ်းအားဖြင့်) မအောက်မေ့ကုန်။ ထိုသူတို့အတွက် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝဋ်လည် မှုကို ပညတ်ဖွယ် မရှိ”ဟူသော ဤစာစုသည် သကဝစနမည်၏။ ဤဥဒါန်းတရား စုသည် သကဝစနလည်းဖြစ်၍ ပရဝစနလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

ကောသလတိုင်း၏အရှင်ဖြစ်သော ပသေနဒီအမည်ရှိသော မင်းသည် မြတ် စွာဘုရားကို ဤစကားကို လျှောက်၏။ “အရှင်ဘုရား၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်သို့ ကပ်၍ တစ်ယောက်တည်းနေသော အကျွန်ုပ်အား ‘အဘယ်သူတို့သည် မိမိကိုယ်ကို ချစ် အပ်သည်မည်သနည်း၊ အဘယ်သူတို့သည် မိမိကိုယ်ကို မချစ်အပ်သည်မည်သနည်း’ ဟု စိတ်အကြံသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ပါ၏။ အရှင်ဘုရား၊ ထိုအကျွန်ုပ်အား ထိုအကြံ သည် ဖြစ်ပြန်ပါ၏။ ‘အကြင်သူတို့သည် ကိုယ်ဖြင့် မကောင်းသောအကျင့် ကာယ

ဒုစရိုက် ၃-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏၊ နှုတ်ဖြင့် မကောင်းသောအကျင့် ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏၊ စိတ်ဖြင့် မကောင်းသောအကျင့် မနောဒုစရိုက် ၃-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် မိမိကိုယ်ကို ချစ်အပ်သည် မမည်။ ‘ငါတို့သည် မိမိကိုယ်ကို ချစ်အပ်၏’ဟု အကယ်၍ ဆိုကြစေကာမူ ထိုသို့ပင်ဆိုကုန်သော်လည်း ထိုသူတို့သည် မိမိကိုယ်ကို မချစ်အပ်သည် မည်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း? မုန်းသူတစ်ယောက်က မုန်းသူတစ်ယောက်အတွက် ပြုမူသည့်မုန်းမှုမျိုးကို ထိုသူတို့သည် မိမိသည်သာ မိမိကိုယ်ကို ပြုကုန်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့သည် ကိုယ့်ကိုယ်ကို မချစ်သူတို့မည်၏။ အကြင်သူတို့သည် ကား ကိုယ်ဖြင့် ကောင်းသောအကျင့် ကာယသုစရိုက် ၃-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏၊ နှုတ်ဖြင့် ကောင်းသောအကျင့် ဝစီသုစရိုက် ၄-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏၊ စိတ်ဖြင့် ကောင်းသောအကျင့် မနောသုစရိုက် ၃-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် မိမိကိုယ်ကို ချစ်အပ်သည် မည်၏။ ‘ငါတို့သည် မိမိကိုယ်ကို မချစ်အပ်’ဟု အကယ်၍ ဆိုကြစေကာမူ ထိုသို့ပင်ဆိုကုန်သော်လည်း ထိုသူတို့သည် မိမိကိုယ်ကို ချစ်အပ်သည် မည်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း? ချစ်သူတစ်ယောက်က ချစ်သူတစ်ယောက်အတွက်ပြုမူသည့် ချစ်မှုမျိုးကို ထိုသူတို့သည် မိမိသည်သာ မိမိကိုယ်ကို ပြုကုန်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့သည် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ချစ်သူတို့မည်၏”ဟု လျှောက်၏။

မင်းကြီး၊ ဤအကြံသည် ဤအတိုင်းမှန်၏၊ မင်းကြီး ဤအကြံသည် ဤအတိုင်း မှန်၏။ “အကြင်သူတို့သည် ကိုယ်ဖြင့် မကောင်းသောအကျင့် ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏၊ နှုတ်ဖြင့် မကောင်းသောအကျင့် ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏၊ စိတ်ဖြင့် မကောင်းသောအကျင့် မနောဒုစရိုက် ၃-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် မိမိကိုယ်ကို ချစ်အပ်သည် မမည်။ ‘ငါတို့သည် မိမိကိုယ်ကို ချစ်အပ်၏’ဟု အကယ်၍ ဆိုကြစေကာမူ ထိုသို့ပင်ဆိုကုန်သော်လည်း ထိုသူတို့သည် မိမိကိုယ်ကို မချစ်အပ်သည် မည်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း? မင်းကြီး၊ မုန်းသူတစ်ယောက်က မုန်းသူတစ်ယောက်

အတွက် ပြုမူသည့်မှန်းမှုမျိုးကို ထိုသူတို့သည် မိမိသည်သာ မိမိကိုယ်ကို ပြုကုန်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့သည် ကိုယ့်ကိုယ်ကို မချစ်သူတို့မည်၏။ အကြင်သူတို့သည်ကား ကိုယ်ဖြင့် ကောင်းသောအကျင့် ကာယသုစရိုက် ၃-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏၊ နှုတ်ဖြင့် ကောင်းသောအကျင့် ဝစီသုစရိုက် ၄-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏၊ စိတ်ဖြင့် ကောင်းသောအကျင့် မနောသုစရိုက် ၃-ပါးကို ကျင့်ကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် မိမိကိုယ်ကို ချစ်အပ်သည် မည်၏။ ‘ငါတို့သည် မိမိကိုယ်ကို မချစ်အပ်’ဟု အကယ်၍ ဆိုကြစေကာမူ ထိုသို့ပင်ဆိုကုန်သော်လည်း ထိုသူတို့သည် မိမိကိုယ်ကို ချစ်အပ်သည်မည်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း? မင်းကြီး၊ ချစ်သူတစ်ယောက်က ချစ်သူတစ်ယောက်အတွက် ပြုမူသည့်ချစ်မှုမျိုးကို ထိုသူတို့သည် မိမိသည်သာ မိမိကိုယ်ကို ပြုကုန်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့သည် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ချစ်သူတို့မည်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားပြေကို မိန့်တော်မူ၏။ (ပ) ထို့နောက် အောက်ပါဂါထာတို့ကို မိန့်တော်မူ၏။

“မိမိကိုယ်ကို ချစ်အပ်၏ဟူ၍ အကယ်၍သိငြားအံ့၊ ထိုမိမိကိုယ်ကို မကောင်းမှုနှင့် မယှဉ်စေရာ။ မှန်၏၊ မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသောသူသည် ထိုချမ်းသာကို ရလွယ်သည် မဖြစ်။

မှန်၏၊ သေမင်း နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ လူ၌ဖြစ်သော ဘဝကို စွန့်ရသောသူအား အဘယ်သည်လျှင် ထိုသူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သနည်း။ အဘယ်ကိုလျှင် ယူ၍ သွားရသနည်း။ ထိုသူအား ‘အရိပ်သည် အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့’ အဘယ်သည်လျှင် အစဉ်လိုက်သနည်း။

ဤလောက၌သတ္တဝါသည် ၂-ပါးကုန်သောအကြင်ကောင်းမှုကိုလည်းကောင်း၊ အကြင်မကောင်းမှုကိုလည်းကောင်း ပြု၏။ ထိုကောင်းမှု မကောင်းမှုသည်သာလျှင် ထိုသူ၏ ဥစ္စာဖြစ်၏။ ထိုဥစ္စာကိုသာလျှင် ယူ၍ သွား၏။ အရိပ်သည် အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့ ထိုကောင်းမှု မကောင်းမှု ၂-ပါးသည်သာလျှင် အစဉ်လိုက်၏။

ထို့ကြောင့် တမလွန်၌အကျိုးရှိသော ဆည်းပူးအပ်သော ကောင်းမှုကို ပြုရာ၏။ ကောင်းမှုတို့သည် တမလွန်လောက၌ သတ္တဝါတို့၏ တည်ရာဖြစ်ကုန်၏”ဟု

မိန့်တော်မူ၏။ ဤမူလစကားစုသည် ပရဝစနတည်း။ ဘုရားရှင်၏ ထောက်ခံ
ရွတ်ဆိုမှုအနုဂီတိသည် သကဝစနတည်း။ ဤသုတ်သည် သကဝစနလည်းဖြစ်၍
ပရဝစနလည်းဖြစ်သောသုတ် မည်၏။

သကဝစန-ပရဝစနသုတ်ပုံစံပြီး၏။

ဝိသဇ္ဇနီယသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

၁၁၈။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် သူ့အမေးကို ဖြေဆိုထိုက်ပုံပြ ဝိသဇ္ဇနီယသုတ်
သည် အဘယ်နည်း။

“ပြဿနာတို့ကို မေးအပ်သည်ရှိသော် ဤခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းကို ထူးသော
ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်၏။ ဤဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍သိအပ်၏။ ဤသမုဒယသစ္စာကို
ပယ်အပ်၏။ ဤမဂ္ဂသစ္စာကို ပွားများအပ်၏။ ဤနိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြု
အပ်၏။ ဤကုသိုလ် အကုသိုလ်တရားတို့သည် ဤသို့ယူအပ်ပြုအပ်သည်ရှိသော်
ဤအကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ဤအကျိုးကား ဤသို့ယူအပ်ကုန်သော ထို
ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့၏ သိထိုက်သော အနက်တည်း”ဟူသော ဤတရားစုသည်
ဝိသဇ္ဇနီယသုတ်မည်၏။

“ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် မြတ်၏”ဟု ဘုရား၏ မြတ်သော
အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း တရားတော်၏ ကောင်းစွာဟောအပ်သောအဖြစ်ကိုလည်း
ကောင်း သံဃာတော်၏ ကောင်းစွာကျင့်သော အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း စင်စစ်
အားဖြင့်သာလျှင် ပြရာ၏။ “အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့သည် အမြဲမရှိကုန်”ဟု
လည်းကောင်း “အလုံးစုံကုန်သော သင်္ခါရတရားတို့သည် ဆင်းရဲကုန်၏”ဟုလည်း
ကောင်း “အလုံးစုံကုန်သော တရားတို့သည် အနတ္တဖြစ်ကုန်၏”ဟုလည်းကောင်း
စင်စစ်အားဖြင့်သာလျှင် ပြရာ၏။ ထိုမျှသာမကသေးဘဲ ဤသို့ စင်စစ် ဖြေအပ်
သည်ကို ဟောတတ်သောသဘောရှိသော အကြင်သုတ်သည် ရှိ၏။ ဤသုတ်သည်
ဝိသဇ္ဇနီယသုတ်မည်၏။

ဝိသဇ္ဇနီယသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

အဝိသဇ္ဇနီယသုတ်ပုံစံများ

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် သူ့အမေးကို မဖြေဆိုသင့်ပုံပြ အဝိသဇ္ဇနီယသုတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ [အဝိသဇ္ဇနီယဟူသည် အဗျာကတသံယုတ်လာ အဗျာကတဒေသနာမျိုး ဖြစ်သည်။]

“လူတို့ကို ဆုံးမတော်မူတတ်သော အရှင်ဘုရား၊ လိုလားတော်မူသည့် အရှင် ဘုရား၏ စိတ်တော်ဖြင့် အထူးသဖြင့် ကြံအပ်သောအလိုဆန္ဒကို အလုံးစုံကုန်သော နတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ လူတို့သည်လည်းကောင်း အလုံးစုံကုန်သောသတ္တဝါ တို့သည်လည်းကောင်း မသိနိုင်ကုန်။ ငြိမ်သက်သော ကိလေသာမရှိသော အရ ဟတ္တဖိုလ်သမာဓိကို အမြဲမပြတ်မှီဝဲတော်မူသော အရှင်ဘုရား၏ ထိုအလိုဆန္ဒသည် အဘယ်နည်း။ အဘယ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် လိုလားတော်မူသနည်း”ဟူသော ဤစကားစုသည် (မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အရာသာဖြစ်၍) အဝိသဇ္ဇနီယသုတ်မည်၏။

“မြတ်စွာဘုရားသည် သီလအစဉ် ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ သမာဓိအစဉ်၊ ပညာအစဉ်၊ လွတ်မြောက်မှုဝိမုတ္တိအစဉ်၊ လွတ်မြောက်မှုဉာဏ်အမြင် ဝိမုတ္တိဉာဏ ဒဿနအစဉ်၊ ကာယသမာစာရဝစီသမာစာရအကျင့်၌၊ တန်ခိုးအာနုဘော်၌၊ သတ္တဝါ တို့၏ အကျိုးစီးပွားကိုရှာဖွေမှုမေတ္တာ၌၊ သတ္တဝါတို့ကိုသနားမှုကရုဏာ၌၊ တန်ခိုး ဖန်ဆင်းမှု၌ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိ၏” ဟူသော ဤစကားစုသည် အဝိသဇ္ဇနီယ သုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင်သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ လောက၌ဖြစ် ခြင်းကြောင့် ဘုရားရတနာ၊ တရားရတနာ၊ သံဃာရတနာအားဖြင့် ရတနာ ၃-ပါး တို့၏ ပေါ်ထွန်းခြင်းဖြစ်၏။ ရတနာ ၃-ပါးတို့သည် အတိုင်းအတာပမာဏ မည်မျှ ရှိကုန်သနည်း?”ဟူသော ဤစကားစုသည် အဝိသဇ္ဇနီယသုတ်မည်၏။

ဘုရားရှင်တို့၏အရာကို (သာဝကတို့၏အရာမဟုတ်သောကြောင့်) မဖြေအပ်။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆက်ဆက်ကို သိလိုသောအဖြစ်ဖြင့် မေးသောပုစ္ဆာကို မဖြေအပ်ပေ။ [ထိုတွင် ဒုတိယစာကြောင်း၌ မိမိ မသိမမီသော သမိုင်းရာဇဝင်ဆိုင်ရာ အငြင်းပွားဖွယ်

ကိစ္စဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း မဂ်ဖိုလ်ဖီလာ တိရစ္ဆာန်ကထာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း မဖြေဆိုအပ်ဟု သိနိုင်သည်။]

“ရဟန်းတို့၊ မသိမှုအပိတ်အကာ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏ ရှိကုန်သော တက်မက်မှု အနှောင်ဖွဲ့ တဏှာသံယောဇဉ်ရှိကုန်သော တစ်ကြိမ်ငရဲသို့ တစ်ကြိမ်တိရစ္ဆာန်မျိုးသို့ တစ်ကြိမ်ပြိတ္တာဘုံသို့ တစ်ကြိမ်အသုရာအမျိုးသို့ တစ်ကြိမ်နတ်တို့သို့ တစ်ကြိမ်လူတို့သို့ ပြေးဝင်ကုန်သော ကျင်လည်ကုန်သော သတ္တဝါတို့၏ ရှေးအစွန်းသည် မထင်ရှား”ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(ထိုစာပိုဒ်တွင်) “ရှေးအစွန်း”သည် အဘယ်နည်းဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ “မထင်ရှား”ဟူသည်ကား တပည့်တို့အား ဉာဏ်၏ချို့တဲ့ခြင်းကြောင့် မထင်ရှား။ ဘုန်းတော် ၆-ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူကုန်သော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ဒေသနာတော်သည် မိမိသို့ ကပ်ဆောင်၍ဟောအပ်သော ဒေသနာ၊ သူတစ်ပါးသို့ ကပ်ဆောင်၍ဟောအပ်သော ဒေသနာအားဖြင့် ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ (ထိုစာပိုဒ်တွင်) “မထင်ရှား”ဟူသော ဒေသနာသည် သူတစ်ပါးကို ဆောင်၍ဟောအပ်သော ဒေသနာ အမျိုးစားဖြစ်၏။* ဘုန်းတော် ၆-ပါးနှင့်ပြည့်စုံကုန်သော မြတ်စွာဘုရားတို့မှာ မသိခြင်းဟူသော မိမိသို့ကပ်ဆောင်၍ဟောအပ်သော ဒေသနာမျိုးမရှိ။ အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ကောကာလိကရဟန်းကို အကြောင်းပြု၍ အမျိုးအမည်မထင်မရှားသော ရဟန်းကို အောက်ပါအတိုင်း မိန့်တော်မူဖူး၏။ [သံသရာအစ မထင်ရှားဟူသည် အခြားသူတွေအတွက် ဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင်အတွက် ထင်ရှားသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို သံသရာအစပြဿနာနှင့် စပ်၍ စွယ်စုံကျော်ထင်အဖြေ စသည်၌လည်း ရှိပါ။]

‘ရဟန်း၊ ကောသလတိုင်းဖြစ် တို့၂၀-ဝင်သော နှမ်းလှည်းတစ်စီးသည် ရှိရာ၏။ ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် ထိုနှမ်းလှည်းမှ အနှစ်တစ်ရာအနှစ်တစ်ရာ လွန်သောအခါ တစ်စေ့တစ်စေ့သော နှမ်းကို ထုတ်ပစ်ရာ၏။ ရဟန်း၊ ကောသလတိုင်း ဖြစ် တို့၂၀-ဝင်သော ထိုနှမ်းလှည်းသည် ဤလုံလဖြင့် လျင်မြန်စွာသာလျှင် ကုန်ခန်းခြင်းသို့ ရောက်ရာ၏။ တစ်ခုသော အဗ္ဗုဒငရဲသည် ကုန်ခန်းခြင်းသို့ မရောက်ရာ။

ရဟန်း၊ အဗ္ဗုဒ္ဓင်္ဂရေ ၂၀-သည် နိရဗ္ဗုဒ္ဓင်္ဂရေတစ်ခုဖြစ်၏။ ရဟန်း၊ နိရဗ္ဗုဒ္ဓင်္ဂရေ ၂၀-သည် အဗ္ဗဗင်္ဂရေတစ်ခုဖြစ်၏။ ရဟန်း၊ အဗ္ဗဗင်္ဂရေ ၂၀-သည် အဋ္ဌဋ္ဌင်္ဂရေတစ်ခုဖြစ်၏။ ရဟန်း၊ အဋ္ဌဋ္ဌင်္ဂရေ ၂၀-သည် အဟဟင်္ဂရေတစ်ခု ဖြစ်၏။ ရဟန်း၊ အဟဟင်္ဂရေ ၂၀-သည် ကုမုဒင်္ဂရေတစ်ခုဖြစ်၏။ ရဟန်း၊ ကုမုဒင်္ဂရေ ၂၀-သည် သောဂန္ဓိကင်္ဂရေတစ်ခုဖြစ်၏။ ရဟန်း၊ သောဂန္ဓိကင်္ဂရေ ၂၀-သည် ဥပ္ပလင်္ဂရေတစ်ခုဖြစ်၏။ ရဟန်း၊ ဥပ္ပလင်္ဂရေ ၂၀-သည် ပုဏ္ဏရိကင်္ဂရေတစ်ခုဖြစ်၏။ ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏရိကင်္ဂရေ ၂၀-သည် ပဒုမင်္ဂရေတစ်ခု ဖြစ်၏။ ရဟန်း၊ ကောကာလိကရဟန်းသည် သာရိပုတ္တရာမောဂ္ဂလာန်တို့၌ စိတ် ပြစ်မှားမိသောကြောင့် ပဒုမင်္ဂရေ၌ဖြစ်၏’ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကို မိန့်တော်မူ၏။ တိကျသောသင်္ချာမှ မတိကျသောသင်္ချာကို ဟောပုံကား “ဤသက်တမ်းသည် မနှိုင်းယှဉ်အပ်၊ မရေတွက်အပ်”ဟူသော အလုံးစုံသောစကားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ၏။ ထိုအလုံးစုံသည် မဖြေဆိုအပ်သော စကားမည်၏။ ဤကား အဝိသဇ္ဇနီယသုတ်တည်း။

အဝိသဇ္ဇနီယသုတ်ပုံစံများ ပြီး၏။

ဝိသဇ္ဇနီယ-အဝိသဇ္ဇနီယသုတ်ပုံစံ ၄-မျိုး

၁၁၉။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ဝိသဇ္ဇနီယလည်းဖြစ်၍ အဝိသဇ္ဇနီယလည်းဖြစ်သောသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

အကြင်အခါ၌ ဥပကအမည်ရှိသော ထိုအာဇီဝကသည် မြတ်စွာဘုရားကို “ငါ့ရှင် ဂေါတမ၊ အဘယ်အရပ်သို့ သွားမည်နည်း”ဟု မေး၏။ (ထိုအခါ၌) မြတ်စွာဘုရားသည်-

“ဥပက၊ လောက၌ သူတပါးတို့မဟောကြားနိုင်သော အမြိုက်တရားစည်ဟု ဆိုအပ်သော ထိုဓမ္မစကြာတရားတော်ကိုဟောခြင်းငှာ ငါသည် ဗာရာဏသီပြည်သို့ သွားအံ့”ဟု (ဂါထာဖြင့်) မိန့်တော်မူ၏။

ဥပကအမည်ရှိသော အာဇီဝကသည် “ငါ့ရှင်ဂေါတမ၊ ‘ဇိန=အောင်မြင်သူ’ဟူ၍ စင်စစ် သင် ဝန်ခံသလော”ဟု မေး၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် -

“ဥပက, အာသဝေါတရားတို့၏ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်သော ငါကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စင်စစ် ဇိနမည်ကုန်၏။ ငါသည် ယုတ်မာသောအကုသိုလ်တရားတို့ကို အောင်အပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဇိနမည်၏”ဟု (ဂါထာအားဖြင့်) မိန့်တော်မူ၏။

(ထိုတွင်) “အဘယ်သို့သော အပြားအားဖြင့် ဇိနမည်သနည်း။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဇိနမည်သနည်း”ဟူသော အမေးကို ဖြေဆိုအပ်၏။ “အဘယ်ဇိနနည်း”ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ “အာသဝေါတရား၏ ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းဟူသည် အဘယ်နည်း, ရာဂ၏ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းပေလော, ဒေါသ၏ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းပေလော, မောဟ၏ကုန်ခန်းပျက်စီးခြင်းပေလော”ဟူသော အမေးကို ဖြေအပ်၏။ “အာသဝေါတရား၏ကုန်ခြင်းသည် အဘယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသနည်း”ဟူသောအမေးကို မဖြေအပ်ဆိုအပ်။ ဤသုတ်သည် ဝိဿဇ္ဇနီယလည်းဖြစ်၍ အဝိဿဇ္ဇနီယလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

“သတ္တဝါ ရှိသလော”ဟူသော (ပညတ်) အမေးကို ဖြေဆိုအပ်၏။ “ရုပ် ရှိသလော”ဟူသော (ပရမတ်) အမေးကို ဖြေဆိုအပ်၏။ “ရုပ်သည် သတ္တဝါလော”ဟူသော (ပညတ် ပရမတ်ရောသည့်) အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ “ရုပ်ရှိသော သတ္တဝါလော”ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ “ရုပ်၌ သတ္တဝါရှိသလော”ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ “သတ္တဝါ၌ ရုပ်ရှိသလော”ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ ဤနည်းတူ “ဝေဒနာရှိသလော (ပ) သညာ, သင်္ခါရတို့, ဝိညာဏ်ရှိသလော”ဟူသော အမေးကို ဖြေဆိုအပ်၏။ “ဝိညာဏ်သည် သတ္တဝါလော”ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ “ဝိညာဏ်ရှိသော သတ္တဝါလော”ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ “ဝိညာဏ်၌ သတ္တဝါရှိသလော”ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ “သတ္တဝါ၌ ဝိညာဏ်ရှိသလော”ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ “ရုပ်ကို ကြဉ်ဖယ်၍ (ရုပ်မှအလွတ်သီးသန့်) သတ္တဝါဖြစ်သလော”ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ ဝေဒနာကို ကြဉ်ဖယ်၍..., သညာကို....သင်္ခါရတို့ကို ..., ဝိညာဏ်ကို ကြဉ်ဖယ်၍ သတ္တဝါဖြစ်သလော”ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ “ဤသတ္တဝါသည် ရုပ် မရှိသလော, ဝေဒနာ မရှိသလော, သညာ မရှိသလော, သင်္ခါရတို့ မရှိသလော, ဝိညာဏ် မရှိ

သလော” ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ ဤသုတ်သည် ဝိသဇ္ဇနီယလည်းဖြစ်၍ အဝိသဇ္ဇနီယလည်းဖြစ်သော သုတ် မည်၏။ [ပညတ်,ပရမတ်-အမေးကို နည်းမှီသိ နိုင်သဖြင့် အကုန်ထည့်မပြတော့။]

“မြတ်စွာဘုရားသည် အထူးသဖြင့်စင်ကြယ်သော လူတို့၏ ပသာဒစက္ခုကို လွန်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ဖြင့် စုတေဆဲဖြစ်ကုန်သော ပဋိသန္ဓေနေဆဲဖြစ်ကုန် သော သတ္တဝါတို့ကို မြင်၏လော”ဟူသော အမေးကို ဖြေဆိုအပ်၏။ ဤအတူ အလုံးစုံကို စာချန် ပေယျာလအားဖြင့် သိအပ်၏။ “မြတ်စွာဘုရားသည် ကံအား လျော်စွာ ကပ်၍ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို သိ၏လော”ဟူသော အမေးကို ဖြေ အပ်၏။ “အဘယ်တရားတို့သည် သတ္တဝါမည်ကုန်သနည်း။ အဘယ်တရားသည် သတ္တဝါမည်သနည်း”ဟူသော အမေးကို မဖြေဆိုအပ်။ ဤသုတ်သည် ဝိသဇ္ဇနီယ လည်းဖြစ်၍ အဝိသဇ္ဇနီယလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

“သတ္တဝါသည် ရှိသလော”ဟူသော (ပညတ်)အမေးကို ဖြေအပ်၏။ “စုတေ သည်မှ နောက်၌ သတ္တဝါရှိသလော”ဟူသော (စုတေ-ပရမတ်, သတ္တဝါ-ပညတ်) အမေးကို မဖြေအပ်။ ဤသုတ်သည် ဝိသဇ္ဇနီယလည်းဖြစ်၍ အဝိသဇ္ဇနီယလည်း ဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

ဝိသဇ္ဇနီယ-အဝိသဇ္ဇနီယသုတ်ပုံစံ ၄-မျိုး ပြီး၏။

ကမ္မသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး

၁၂၀။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ကမ္မသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“မှန်၏၊ သေမင်း နှိပ်စက်ခံရသည်ဖြစ်၍ လူ၌ဖြစ်သော ဘဝကို စွန့်ရသော သူအား အဘယ်သည်လျှင် ထိုသူ၏ဥစ္စာ ဖြစ်သနည်း။ အဘယ်ကိုလျှင် ယူ၍ သွား ရသနည်း။ ထိုသူအား အရိပ်သည်အစဉ်လိုက်သကဲ့သို့ အဘယ်တရားသည်လျှင် အစဉ်လိုက်သနည်း” (ဟူသော အမေးနှင့်)

ဤလောက၌သတ္တဝါသည် ၂-ပါးကုန်သောအကြင်ကောင်းမှုကိုလည်းကောင်း အကြင်မကောင်းမှုကိုလည်းကောင်း ပြု၏။ ထိုကောင်းမှုမကောင်းမှုသည်သာလျှင်

ထိုသူ၏ ဥစ္စာဖြစ်၏။ ထိုဥစ္စာကိုသာလျှင် ယူ၍ သွား၏။ အရိပ်သည် အစဉ်လိုက် သကဲ့သို့ ထိုကောင်းမှု မကောင်းမှု ၂-ပါးသည်သာလျှင် အစဉ်လိုက်၏”ဟူသော ဤ(အဖြေ)ဂါထာသည် ကမ္မသုတ် မည်၏။

ရဟန်းတို့၊ နောက်တစ်မျိုးကား သေရာအင်းပျဉ်၌ တင်ထားအပ်သည်လည်း ဖြစ်သော သေရာညောင်စောင်း၌ တင်ထားအပ်သည်လည်းဖြစ်သော သေရာမြေ အရပ်၌ မထဘဲ လျောင်းအိပ်သည်လည်းဖြစ်သော ထိုသူမိုက်၏ ရှေးကပြုခဲ့ဖူး သော ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက် မနောဒုစရိုက်ဟူကုန်သော ယုတ်မာသောအပြုအမူ တို့သည် သေခါနီး၌ ထင်လာကုန်၏။ ပေါ်လာကုန်၏။ လွှမ်းမိုးလာကုန်၏။ ရဟန်း တို့၊ ဥပမာအားဖြင့် ကြီးစွာသော တောင်ထွတ်တို့၏ အရိပ်တို့သည် ညနေချမ်းအခါ မြေအပြင်၌ ထင်ကုန်၏။ ပေါ်ကုန်၏။ လွှမ်းမိုးလာကုန်၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤအတူ သာလျှင် သေရာအင်းပျဉ်၌ တင်ထားအပ်သည်လည်းဖြစ်သော သေရာညောင် စောင်း၌ တင်ထားအပ်သည်လည်းဖြစ်သော (သေရာ)မြေ၌ မထဘဲ လျောင်းအိပ် သည်လည်းဖြစ်သော ထိုသူမိုက်၏ ရှေးကပြုခဲ့သော ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက် မနောဒုစရိုက်ဟူကုန်သော ယုတ်မာသော အပြုအမူတို့သည် ထိုသေခါနီး၌ ထင် လာကုန်၏။ ပေါ်လာကုန်၏။ လွှမ်းမိုးလာကုန်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထိုနိမိတ်ထင်ရာ၌ သူမိုက်အား ဤသို့သော အကြံသည်ဖြစ်၏ “ငါသည် ကောင်းမှုကို မပြုမိလေစွ၊ ကုသိုလ်ကို မပြုမိလေစွ၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်းကို တားမြစ်ကြောင်း ကုသိုလ်ကို မပြုမိ လေစွ၊ မကောင်းမှုကို ပြုမိလေစွ၊ ကြမ်းကြုတ်မှုကို ပြုမိလေစွ၊ ညစ်ကျမှုဒုစရိုက် ကို ပြုမိလေစွ၊ အချင်းတို့၊ ကောင်းမှုကိုမပြုကုန်သော ကုသိုလ်ကို မပြုမိကုန်သော ကြောက်ရွံ့ခြင်းကို တားမြစ်ကြောင်း ကုသိုလ်တို့ကိုမပြုမိကုန်သော မကောင်းမှု ကိုပြုမိကုန်သော ကြမ်းကြုတ်မှုကိုပြုမိကုန်သော ညစ်ကျမှုဒုစရိုက်ကိုပြုမိကုန် သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကြင်မျှလောက်သော လားရာဂတိသည် ရှိ၏၊ ထိုဂတိသို့ ရောက်၍ ငါလားရတော့မည်”ဟု (အကြံဖြစ်၏)။ ထိုသူမိုက်သည် ပူဆွေး၏။ ပင်ပန်း၏။ ငိုကြွေး၏။ ရင်ဘတ်စည်တီးမြည်တမ်း၏။ ပြင်းစွာတွေဝေခြင်းသို့ ရောက်၏။

ရဟန်းတို့၊ နောက်တစ်မျိုးကား သေရာအင်းပျဉ်၌ တင်ထားအပ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော သေရာညောင်စောင်း၌ တင်ထားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော သေရာ မြေအရပ်၌ မထဘဲ လျောင်းအိပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော ထိုပညာရှိ၏ ရှေးကပြု ခဲ့သော ကာယသုစရိုက် ဝစီသုစရိုက် မနောသုစရိုက်ဟူသော ကောင်းမှုကံတို့သည် သေခါနီးအခါ၌ ထင်လာကုန်၏။ ပေါ်လာကုန်၏။ လွမ်းမိုးလာကုန်၏။ ရဟန်းတို့၊ ဥပမာအားဖြင့် ကြီးစွာသော တောင်ထွတ်တို့၏ အရိပ်တို့သည် ညနေချမ်းအခါ မြေအပြင်၌ ထင်လာကုန်သကဲ့သို့၊ ပေါ်လာကုန်သကဲ့သို့၊ လွမ်းမိုးလာကုန်သကဲ့သို့၊ ရဟန်းတို့၊ ဤအတူသာလျှင် သေရာအင်းပျဉ်၌ တင်ထားအပ်သည်မူလည်းဖြစ် သော သေရာညောင်စောင်း၌ တင်ထားအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော သေရာမြေ အရပ်၌ မထဘဲ လျောင်းအိပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော ထိုပညာရှိ၏ ရှေးကပြုခဲ့သော ကာယသုစရိုက် ဝစီသုစရိုက် မနောသုစရိုက်ဟူသော ကောင်းမှုကံတို့သည် သေခါနီး အခါ၌ ထင်လာကုန်၏။ ပေါ်လာကုန်၏။ လွမ်းမိုးလာကုန်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထိုနိမိတ် ထင်ရာ၌ ထိုပညာရှိအား ဤသို့သော အကြံသည် ဖြစ်၏ “ငါသည် မကောင်းမှုကို မပြုခဲ့လေစွ၊ ကြမ်းကြုတ်မှုကို မပြုခဲ့လေစွ၊ ညစ်ညမ်းမှုဒုစရိုက်ကို မပြုခဲ့လေစွ၊ ကောင်းမှုကို ပြုခဲ့ရပေ၏။ ကုသိုလ်ကို ပြုခဲ့ရပေ၏။ ကြောက်ရွံ့ခြင်းကို တားမြစ် ကြောင်း ကုသိုလ်ကို ပြုခဲ့ရပေ၏။ အချင်းတို့၊ မကောင်းမှုကို မပြုမိကုန်သော ကြမ်းကြုတ်မှုကို မပြုမိကုန်သော ညစ်ညမ်းမှုဒုစရိုက်ကို မပြုမိကုန်သော ကောင်းမှု ကို ပြုမိကုန်သော ကုသိုလ်ကို ပြုမိကုန်သော ကြောက်ရွံ့ခြင်းကို တားမြစ်ကြောင်း ကုသိုလ်ကို ပြုမိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကြင်မျှလောက်သော လားရာဂတိသည် ရှိ၏၊ ထိုဂတိသို့ ရောက်၍ ငါလားပေလိမ့်မည်”ဟု (အကြံဖြစ်၏)။ ထိုပညာရှိသည် မပူဆွေး၊ မပင်ပန်း၊ မငိုကြွေး၊ ရင်ဘတ်စည်တီးမမြည်တမ်း၊ ပြင်းစွာတွေဝေခြင်း သို့မရောက်။ “ငါသည် ကောင်းမှုကို ပြုအပ်ပြီ၊ မကောင်းမှုကို မပြုအပ်။ မကောင်းမှု ကို မပြုမိသော ကြမ်းကြုတ်မှုကို မပြုမိသော ညစ်ညမ်းမှုဒုစရိုက်ကို မပြုမိသော ကောင်းမှုကိုပြုမိသော ကုသိုလ်ကိုပြုမိသော ကြောက်ရွံ့ခြင်းကို တားမြစ်ကြောင်း ကုသိုလ်ကို ပြုမိသောသူအား အကြင်လားရာဂတိသည် ဖြစ်လိမ့်မည်။ တမလွန်

ဘဝ၌ ထိုဂတိကို ငါ ခံစားရလိမ့်မည်”ဟု နှလုံးမသာယာမှုမဖြစ်။ “ရဟန်းတို့၊ နှလုံးမသာယာခြင်းမရှိသော မိန်းမ၏လည်းကောင်း ယောက်ျား၏လည်းကောင်း လူ၏လည်းကောင်း ရဟန်း၏လည်းကောင်း ကောင်းသောသေခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ကောင်းသော စုတိကာလကို ပြုခြင်းသည် ဖြစ်၏”ဟု ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏။ ဤပါဠိသည် ကမ္မသုတ်မည်၏။ [လူသေလူဖြစ်ဝိနိစ္ဆယ စာအုပ်ကြီး၌ ရှင်ဥက္ကဋ္ဌတို့က “သေခါနီးမှာ ငရဲနိမိတ်စသည်ထင်ခြင်းသည် နောက်ပေါ်သဗ္ဗိဟာကျမ်း၏ ကံချက်”ဟု စွပ်စွဲထားသည်ကို ဝိနည်းခိုရ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးတို့က မဇ္ဈိမနိကာယ် ၃-၂၁၀-၌ လာသော ဤဘုရားဟောသာဓကကို ထောက်၍ ဖြေထားသည်ကို ဖတ်ဖူး၏။]

“ရဟန်းတို့၊ ဒုစရိုက်တို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၃-ပါးတို့နည်းဟူမူကား ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက် မနောဒုစရိုက်တို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဒုစရိုက်တို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ သုစရိုက်တို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၃-ပါးတို့နည်းဟူမူကား ကာယသုစရိုက် ဝစီသုစရိုက် မနောသုစရိုက်တို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ သုစရိုက်တို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း”ဟူသော ဤပုံစံသည် ကမ္မသုတ်မည်၏။

ကမ္မသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး ပြီး၏။

ဝိပါကသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ဝိပါကသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

ရဟန်းတို့ သင်တို့သည် အရတော်ကြကုန်၏။ ရဟန်းတို့ သင်တို့သည် ကောင်းစွာ ရအပ်ကုန်၏။ သင်တို့သည် အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးခြင်းငှာ အခွင့်ကို ရအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ တွေ့ထိမှု၏တည်ရာ ဖဿာယတန ၆-မျိုးရှိသော ဆဖဿာယတနိက ငရဲတို့ကို ငါဘုရား မြင်အပ်ကုန်၏။ ထိုငရဲ၌ မျက်စိဖြင့် အဆင်းအားလုံးကို ကြည့်သော် မလိုလားအပ်သော သဘောကိုသာလျှင် မြင်၏။ လိုလားအပ်သော သဘောကို မမြင်။ မနှစ်သက်အပ်သော သဘောကိုသာလျှင် မြင်၏။ နှစ်သက်အပ်သော သဘောကို မမြင်။ စိတ်နှလုံးကို မပွားစေတတ်သော သဘောကိုသာလျှင် မြင်၏။

စိတ်နှလုံးကို ပွားစေတတ်သော သဘောကို မမြင်။

နားဖြင့် အသံအားလုံးကို နားထောင်သည်ရှိသော် (ပ) နှာခေါင်းဖြင့် အနံ့အားလုံးကို နှမ်းရှူသည်ရှိသော်၊ လျှာဖြင့် အရသာအားလုံးကို လျက်သည်ရှိသော်၊ ကိုယ်ဖြင့်အတွေ့အထိအားလုံးကို ထိသည်ရှိသော်၊ စိတ်ဖြင့်သဘောတရားအားလုံးကို သိသည်ရှိသော် မလိုလားအပ်သော သဘောကိုသာလျှင် သိ၏။ လိုလားအပ်သော သဘောကို မသိ။ မနှစ်သက်အပ်သော သဘောကိုသာလျှင် သိ၏။ နှစ်သက်အပ်သော သဘောကို မသိ။ စိတ်နှလုံးကို မပွားစေတတ်သော သဘောကိုသာလျှင် သိ၏။ စိတ်နှလုံးကို ပွားစေတတ်သော သဘောကို မသိ။ ရဟန်းတို့၊ သင်တို့သည် အရတော်ကြကုန်၏။ ရဟန်းတို့၊ သင်တို့သည် ကောင်းစွာရအပ်ကုန်၏။ သင်တို့သည် အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးခြင်းငှာ အခွင့်ကို ရအပ်၏။

ရဟန်းတို့၊ တွေ့ထိမှု၏တည်ရာ ဖဿာယတန၆-မျိုးရှိသော ဆဖဿာယတနိက နတ်ပြည်တို့ကို ငါဘုရား မြင်အပ်ကုန်၏။ ထိုငရဲ၌ မျက်စိဖြင့် အဆင်းအားလုံးကို ကြည့်သော် လိုလားအပ်သော သဘောကိုသာလျှင် မြင်၏။ မလိုလားအပ်သော သဘောကို မမြင်။ နှစ်သက်အပ်သော သဘောကိုသာလျှင် မြင်၏။ မနှစ်သက်အပ်သော သဘောကို မမြင်။ စိတ်နှလုံးကို ပွားစေတတ်သော သဘောကိုသာလျှင် မြင်၏။ စိတ်နှလုံးကို မပွားစေတတ်သော သဘောကို မမြင်။ နားဖြင့် အသံအားလုံးကို နားထောင်သည်ရှိသော် (ပ) နှာခေါင်းဖြင့် အနံ့အားလုံးကို နှမ်းရှူသည်ရှိသော်၊ လျှာဖြင့် အရသာအားလုံးကို လျက်သည်ရှိသော်၊ ကိုယ်ဖြင့် အတွေ့အထိအားလုံးကို ထိသည်ရှိသော်၊ စိတ်ဖြင့် သဘောတရားအားလုံးကို သိသည်ရှိသော် လိုလားအပ်သော သဘောကိုသာလျှင် သိ၏။ မလိုလားအပ်သော သဘောကို မသိ။ နှစ်သက်အပ်သော သဘောကိုသာလျှင် သိ၏။ မနှစ်သက်အပ်သော သဘောကို မသိ။ စိတ်နှလုံးကို ပွားစေတတ်သော သဘောကိုသာလျှင် သိ၏။ စိတ်နှလုံးကို မပွားစေတတ်သော သဘောကို မသိ။ ရဟန်းတို့၊ သင်တို့သည် အရတော်ကြကုန်၏။ ရဟန်းတို့၊ သင်တို့သည် ကောင်းစွာ ရအပ်ကုန်၏။ သင်တို့သည် အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးခြင်းငှာ အခွင့်ကို ရအပ်၏။ ဤသုတ်သည် ဝိပါကသုတ်မည်၏။ [ဌာန

နတ်ပြည်နှင့် ငရဲပြည်ကို ဌာနီအတွင်းအာယတန ၆-ပါးဖြင့် ခန္ဓာဘက်လှည့်အမည်ပေးထားသောကြောင့် နီးကပ်သော တရားအသိကို ရစေသည်။]

“လောဟကုမ္ဘီ ဤသည့်ငရဲ သံရေထဲ၌ ပူကျက်ကြရကုန်သော ငါတို့အား အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့် အနှစ်ခြောက်သောင်းတို့သည် ပြည့်ကုန်ပြီ။ ဘယ်ချိန်ဘယ်ကာလ၌ အဆုံးသည် ဖြစ်လတ္တံ့နည်း။

ငါတို့အား အဆုံးအပိုင်းအခြားသည် မရှိခဲ့။ ငရဲ၏အဆုံးကား အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း။ ငရဲခံရခြင်း၏ အပိုင်းအခြားသည် မထင်။ မှန်ပေ၏၊ ရောင်းရင်းတို့၊ ထိုဗာရာဏသီပြည်တွင် လူဖြစ်စဉ်အခါ၌ ငါသည်လည်းကောင်း သင်တို့သည်လည်းကောင်း မကောင်းမှုကို များစွာပြုခဲ့မိလေပြီ”ဟူသော ဤဂါထာသည် ဝိပါကသုတ်မည်၏။

ဝိပါကသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

ကမ္မ-ဝိပါကသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

၁၂။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ကမ္မလည်းဖြစ်၍ ဝိပါကလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“အကြင်သူသည် အဓမ္မကိုသာလျှင် ကျင့်လေ့ရှိ၏။ မေ့လျော့၏။ ထိုသူသည် အကြင်အကြင်သို့သော ဒုဂ္ဂတိသို့ လားရ၏။ ထိုထိုဒုဂ္ဂတိ၌ မိမိကျင့်အပ်ခဲ့သော ထိုအဓမ္မသည် ထိုကျင့်သောသတ္တဝါကို မိမိဖမ်းအပ်သော မြွေဟောက်ကဲ့သို့ သတ်၏။

ဒါနစသော ဓမ္မသည်လည်းကောင်း၊ ပါဏာတိပါတစသော အဓမ္မသည်လည်းကောင်း ၂-ပါးကုန်သောတရားတို့သည် တူမျှသောအကျိုးရှိကုန်သည် မဖြစ်ကုန်သည် သာလျှင်တည်း။ အဓမ္မအကုသိုလ်သည် ငရဲသို့ ဆောင်၏။ ဓမ္မကုသိုလ်သည် သုဂတိသို့ ရောက်စေတတ်၏” ဟူသော ဤဂါထာသည် ကမ္မလည်းဖြစ်၍ ဝိပါကလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

ရဟန်းတို့၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို မကြောက်ကြကုန်လင့်။ ရဟန်းတို့၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ဟူသော ဤအမည်သည် အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ် ချစ်ခင်

အပ် မြတ်နိုးအပ်သော ထိုချမ်းသာသုခ၏အမည်ပေတည်း။ ရဟန်းတို့၊ ငါဘုရားသည် ရှည်ကြာစွာသော နေ့ညပတ်လုံး မိမိပြုအပ်သော ကုသိုလ်တို့၏ အလိုရှိအပ်နှစ်သက်အပ်ချစ်ခင်အပ်မြတ်နိုးအပ်သော အကျိုးကို ခံစားဖူးသည်ကို မျက်မှောက်ထင်ထင် သိမြင်တော်မူ၏။ ၇-နှစ်တို့ပတ်လုံး မေတ္တာစိတ်ကိုပွား၍ ၇-ကမ္ဘာတို့ပတ်လုံး ဤကာမဘုံသို့ မလာရောက်ရတော့ပေ။ ရဟန်းတို့၊ ကမ္ဘာပျက်သောအခါ၌ အာဘဿရဘုံသို့ ရောက်နေရ၏။ ကမ္ဘာတည်မိသောအခါ၌ သတ္တဝါကင်းသော ဗြဟ္မာဘုံ၌ ဖြစ်လာ၏။ ရဟန်းတို့ ထိုဗြဟ္မာဘုံ၌ ဗြဟ္မာဖြစ်၏။ မဟာဗြဟ္မာဖြစ်၏။ လွှမ်းမိုးနိုင်သူဖြစ်၏။ မည်သူကမျှ မလွှမ်းမိုးနိုင်သူဖြစ်၏။ စင်စစ် (အလုံးစုံကို) မြင်သူဖြစ်၏။ အလိုအတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်သူဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ငါဘုရားသည် ၃၆-ကြိမ်တိုင်တိုင် နတ်တို့အရှင်သိကြားမင်း ဖြစ်ဖူး၏။ အကြိမ်ရာပေါင်းများစွာ သမုဒ္ဒရာ ၄-စင်းအပိုင်းအခြားရှိသည့် ၄-ကျွန်းလုံးကိုအစိုးရသော ရန်သူအပေါင်းတို့ကိုအောင်သော တိုင်းနိုင်ငံတည်ငြိမ်စေသော ရတနာ ၇-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော တရားစောင့်သော တရားနှင့်အညီ မင်းပြုသော စကြာဝတေးမင်း ဖြစ်ဖူး၏။ ပဒေသရာဇ်မင်းအဖြစ်မှာကား အဘယ်ဆိုဖွယ်ရှိရာအံ့နည်း။ ရဟန်းတို့၊ ထိုငါဘုရားအား “ယခုအခါ ငါဘုရား၏ ဤသို့တန်ခိုးကြီးခြင်း ဤသို့အာနုဘော်ကြီးခြင်းဟူသော ဤအကျိုးတရားသည် အဘယ်ကံ၏အကျိုးနည်း၊ အဘယ်ကံ၏အကျိုးဝိပါက်နည်း”ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထိုငါဘုရားအား “ယခုအခါ ငါဘုရား၏ ဤသို့တန်ခိုးကြီးခြင်း ဤသို့အာနုဘော်ကြီးခြင်းဟူသော ဤအကျိုးတရားသည် ပေးကမ်းလှူဒါန်းမှု၊ ဣန္ဒြေတို့ကိုဆုံးမမှု၊ ကိုယ်နှုတ်ကိုစောင့်စည်းမှုဟူသော ဤကံ ၃-ပါးတို့၏ အကျိုးတည်း။ ဤကံ ၃-ပါးတို့၏ ဝိပါက်တည်း”ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်၏။ ထိုဣတိဝုတ်ပါဠိ၌ အကြင်ပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်စက္ခုစသောဣန္ဒြေကို ဆုံးမခြင်းသည်လည်းကောင်း အကြင်ကာယကံဝစီကံကိုစောင့်စည်းခြင်းသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ဤတရား ၃-ပါးသည် ကမ္မမည်၏။ ထိုကံ ၃-ပါးဟူသော အကြောင်းကြောင့် ခံစားအပ်သော အကြင်အကျိုးသည် ရှိ၏။ ဤအကျိုးသည် ဝိပါကမည်၏။ ထို့အတူ စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်ကို (အောက်ပါအတိုင်း အကျဉ်း) ဆိုအပ်၏။

တောဒေယျပုဏ္ဏား၏သား သုဘလုလင်အား အကြင်စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်ကို ဟောအပ်၏။ ထိုသုတ်၌ အကြင်ကုသိုလ်အကုသိုလ်တရားတို့သည် အသက်တို အသက်ရှည်သည်၏သဘောအကျိုးငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ ရောဂါနည်းရောဂါများသည်၏ သဘောအကျိုးငှာ၊ တန်ခိုးနည်းတန်ခိုးများသည်၏ သဘောအကျိုးငှာ၊ ရုပ်ဆိုး ရုပ်လှသည်၏သဘောအကျိုးငှာ၊ အမျိုးယုတ်အမျိုးမြတ်သည်၏ သဘောအကျိုး ငှာ၊ ဥစ္စာမွဲဥစ္စာချမ်းသာသည်၏သဘောအကျိုးငှာ၊ ပညာမွဲပညာရှိသည်၏သဘော အကျိုးငှာလည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ဤတရားသဘောသည် ကမ္မ မည်၏။ ထိုပါဠိ၌ အကြင်သို့သော အသက်တိုရှည်သည့် သဘောသည် ရှိ၏။ ဤသည်ကား ဝိပါက မည်၏။ ဤသုတ်သည် ကမ္မလည်းဖြစ်၍ ဝိပါကလည်း ဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

ကမ္မ-ဝိပါကသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

ကုသလသုတ်ပုံစံ ၄-မျိုး

၁၂၂။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ဖြူစင်ပုံပြ ကုသလသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“ဝစီဒုစရိုက်ကို ကောင်းစွာရှောင်ကြဉ်ခြင်းအားဖြင့် နှုတ်ကို အစဉ်စောင့်ရှောက် ရာ၏။ စိတ်ဖြင့် မနောဒုစရိုက်ကို စောင့်စည်းရာ၏။ ကိုယ်ဖြင့်လည်း အကုသိုလ်ကို မပြုရာ။ ထိုကမ္မပထတရား ၃-ပါးတို့ကို သုတ်သင်သန့်စင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော မဂ်ကို ပြီးစေရာ၏”ဟူသော ဤဂါထာသုတ်သည် ကုသလ သုတ်မည်၏။

“အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား ကိုယ်နှုတ်စိတ်တို့ဖြင့် မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ် သော အမှုသည်မရှိ။ ၃-ပါးသောအကြောင်းတို့ဖြင့် စောင့်စည်းအပ်၏။ ထိုရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မကောင်းမှုကိုအပပြုပြီးသော ဗြာဟ္မဏဟူ၍ ငါဘုရား ဆို၏”ဟူသော ဤဓမ္မပဒဂါထာသည် ကုသလသုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ကုသိုလ်အရင်းမြစ်ကုသလမူလတို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၃-ပါးတို့နည်းဟူမူကား အလောဘဟုဆိုအပ်သော ကုသိုလ်မူလ၊ အဒေါသဟုဆိုအပ်သော ကုသိုလ်မူလ၊ အမောဟဟုဆိုအပ်သော ကုသိုလ်မူလတို့

တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤကား ကုသိုလ်မူလ ၃-ပါးတို့တည်း”ဟူသော ဤဣတိဝုတ် စကားပြေသည် ကုသလသုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့သို့ရောက်ခြင်းငှာ ပညာသည် ရှေ့သွားဦးဆောင်ဖြစ်၏။ မကောင်းမှုကနေ အရှက်တရားရှိခြင်းဟိရိသည်လည်း ကောင်း မကောင်းမှုကနေ အကြောက်တရားထားခြင်း ဩတ္တပ္ပသည်လည်းကောင်း ပညာသို့ အစဉ်လိုက်သည်သာတည်း”ဟူသော ဤတရားစုသည် ကုသလသုတ် မည်၏။

ကုသလသုတ်ပုံစံ ၄-မျိုး ပြီး၏။

အကုသလသုတ်ပုံစံ ၄-မျိုး

ထို၂၈-သုတ်တို့တွင် ညစ်ညူးပုံပြ အကုသလသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“မာလောန္ဓယ်သည် မှီရာသစ်ပင်ကို လွှမ်းမိုးရစ်ပတ်သကဲ့သို့ စင်စစ် သီလ မရှိသောသူ၏အဖြစ်တည်းဟူသော တဏှာအလွှမ်းမိုးခံရသူသည် ရန်သူအလိုရှိ တိုင်း (မိမိအကျိုးမဲ့ကို) မိမိကိုယ်တိုင်ပင် ပြုလုပ်လေ၏”ဟူသော ဤဓမ္မပဒဂါထာ သည် အကုသလသုတ်မည်၏။

“ကျောက်မှဖြစ်သော စိန်သည် (မိမိမှီရာ)ကျောက်ကို ထွင်းဖောက်ဖျက်ဆီး သကဲ့သို့ ထို့အတူ မိမိပြုအပ်သော မိမိမှဖြစ်သော မိမိကြောင့်ဖြစ်သော မကောင်းမှု သည် မိမိဖြစ်ရာ ပညာမဲ့သူကို ဖျက်စီး၏”ဟူသော ဤဓမ္မပါဠိသည် အကုသလ သုတ်မည်၏။

“နတ်သမီး၊ မလိမ္မာကုန်သူတို့သည် ဆယ်ပါးသောအကုသိုလ် ကမ္မပထတို့ကို မှီဝဲကုန်သောကြောင့် လိမ်မာကုန်သော သူတို့သည် ရှောင်ကြဉ်အပ်ကုန်သည် လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ နတ်တို့သည် ကဲ့ရဲ့အပ်ကုန်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ပညာ နည်းသော သူတို့သည် ငဲ့တို့၌ ကျက်ကုန်၏”ဟူသော ဤဂါထာသည် အကုသလ သုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ အကုသိုလ်မူလတို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၃-ပါးတို့ နည်း။ လောဘဟုဆိုအပ်သောအကုသိုလ်မူလ ဒေါသဟုဆိုအပ်သော အကုသိုလ်

မူလ မောဟဟုဆိုအပ်သောအကုသိုလ်မူလတို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ အကုသိုလ်မူလ
တို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း” ဟူသော ဤတရားစုသည် အကုသလသုတ်မည်၏။
အကုသလသုတ်ပုံစံ ၄-မျိုးပြီး၏။

ကုသလ-အကုသလသုတ် ၂-ပုံစံ

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ကုသိုလ်လည်းဖြစ်၍ အကုသိုလ်လည်းဖြစ်သော သုတ်
သည် အဘယ်နည်း။

(ပုံစံကား) “အကြင်သို့သဘောရှိသော မျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုး၏။ ထိုမျိုးစေ့နှင့်
တူသော သဘောရှိသော အသီးကို စားသုံးရ၏။ ကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသူသည်
ကောင်းကျိုးကို ခံစားရ၏။ မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသူသည် မကောင်းကျိုးကို
ခံစားရ၏”ဟူသတည်း။

ထိုဂါထာ၌ ‘ကောင်းမှုကိုပြုလေ့ရှိသည်’ဟူသော အကြင်စကားကို ဆို၏။
ဤစကားသည် ကုသလမည်၏။ ‘မကောင်းမှုကိုပြုလေ့ရှိသည်’ဟူသော အကြင်
စကားကို ဆို၏။ ဤစကားသည် အကုသလမည်၏။ ဤတရားစုသည် ကုသလ
လည်းဖြစ်၍ အကုသလလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

“တင့်တယ်သော ကံဖြင့် သုဂတိသို့ သွားကုန်၏။ မတင့်တယ်သော ကံဖြင့်
အပါယ်သို့ သွားကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကံ၏ကုန်ခြင်း
ကြောင့်လည်း ကိလေသာမှလွတ်ပြီးသောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ မီးစာကုန်ခြင်းကြောင့်
မီးတောက်သည် ငြိမ်းသကဲ့သို့ ငြိမ်းကုန်၏”ဟူသော

ထိုဂါထာ၌ “တင့်တယ်သော ကံဖြင့် သုဂတိသို့ သွားကုန်၏”ဟူသော အကြင်
စကားကို ဆို၏။ ဤစကားသည် ကုသလမည်၏။ “မတင့်တယ်သော ကံဖြင့် အပါယ်
သို့ သွားကုန်၏”ဟူသော အကြင်စကားကို ဆို၏။ ဤစကားသည် အကုသလ
မည်၏။ ဤ ဂါထာသည် ကုသလလည်းဖြစ်၍ အကုသလလည်းဖြစ်သော သုတ်
မည်၏။

ကုသလ-အကုသလသုတ်ပုံစံပြီး၏။

အနညာတသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး

၁၂၃။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုပုံပြ အနညာတသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“ပျားပိတုန်းသည် ပန်းပွင့်ကိုလည်းကောင်း အဆင်းအနံ့ကိုလည်းကောင်း မပျက်စီးစေဘဲ ပန်းဝတ်ရည်ကိုသာ စုပ်ယူသွားသကဲ့သို့ ရွာ၌ ရဟန်းသည် (ပန်းတည်းဟူသော သဒ္ဓါတရားနှင့် အဆင်းအနံ့တည်းဟူသော စည်းစိမ်ဥစ္စာကို မပျက်စီးစေဘဲ) ကျင့်ရာ၏” ဟူသော ဤဓမ္မပဒဂါထာသည် အနညာတသုတ်မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ရဟန်းတို့ပြုအပ်သောကိစ္စတို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၃-ပါးတို့နည်းဟူမူကား ရဟန်းတို့၊ ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို စောင့်ထိန်းလျက် နေ၏။ အကျင့်အာစာရ၊ ကျက်စားရာဂေါစရနှင့် ပြည့်စုံ၏။ အနည်းငယ်မျှသောအပြစ်တို့၌သော်လည်း ဘေးဟုရှုမြင်လေ့ရှိ၏။ သိက္ခာပုဒ်တို့၌ ကောင်းစွာဆောက်တည်၍ ကျင့်၏။ ကောင်းသော ကာယကံဝစီကံနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ စင်ကြယ်သော အသက်မွေးမှုရှိ၏။ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်စွန့်ခြင်းငှာ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပွားများခြင်းမျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ အားထုတ်အပ်သောဝီရိယရှိ၏၊ အားအစွမ်းရှိ၏၊ မြဲမြံသော လုံ့လရှိ၏၊ တာဝန်ကို ပစ်ချထား။ ပညာရှိ၏၊ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို သိစွမ်းနိုင်သောပညာနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ မြတ်သော ကိလေသာဖောက်ခွဲဖျက်စီးနိုင်သော မှန်ကန်စွာ ဒုက္ခ၏ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေနိုင်သော ပညာနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ရဟန်းတို့၊ ရဟန်းတို့ပြုအပ်သော ကိစ္စတို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း” ဟူသော ဤတရားစုသည် အနညာတသုတ် မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ဤတရား ၁၀-မျိုးတို့ကို ရဟန်းသည် မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။ အဘယ်တရား ၁၀-မျိုးတို့နည်းဟူမူ... “ငါသည် အဆင်းဖောက်ပြန်သည်၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ရ၏” ဟု ရဟန်းသည် မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်၏။ “ငါ၏ အသက်မွေးမှုသည် သူတစ်ပါးနှင့် ဆက်စပ်နေ၏” ဟု မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်၏။ “ငါသည် (လူအမူအရာ အသွင်အပြင်မှ တစ်ပါး) အခြားသောအသွင်အပြင် အမူအရာကို ပြုသင့်

၏”ဟု မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်၏။ “ငါ၏ စိတ်သည် သီလအားဖြင့် (မိမိကိုယ်ကို) မစွပ်စွဲဘဲရှိ၏လော”ဟု မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်၏။ “ငါ့ကို သိနားလည်သော သီတင်းသုံး ဖော်တို့က ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ သီလအားဖြင့် မစွပ်စွဲဘဲ ရှိကြ၏လော”ဟု မပြတ် ဆင်ခြင်အပ်၏။ “ငါ့အား ချစ်ခင်သူနှစ်သက်သူအားလုံးတို့နှင့် ရှင်ကွဲကွဲမှု (ဖြစ်ရ မည်)”ဟု မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်၏။ “ငါသည် ကံသာလျှင် မိမိဥစ္စာရှိသူ၊ ကံ၏ အမွေခံ သူ၊ ကံသာလျှင် အကြောင်းရှိသူ၊ ကံသာလျှင် မိတ်ဆွေရှိသူ၊ ကံသာလျှင် လဲလျောင်း ရာ ရှိသူဖြစ်၏၊ ငါပြုမည့် ကောင်းသောကံ မကောင်းသောကံ၏ အမွေခံဖြစ်ရမည်” ဟု မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်၏။ “ငါသည် အဘယ်သို့ ဖြစ်နေစဉ် နေ့ညတို့သည် ငါ့ကို လွန်ကုန်သနည်း”ဟု မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်၏။ “ငါသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာကျောင်း၌ မွေ့လျော်၏လော” ဟု မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်၏။ “ငါသည် လူတို့၏ ကုသိုလ်ကမ္မပထ တရား ၁၀-ပါးထက် လွန်မြတ်သော ကိလေသာကိုဖျက်ဆီးခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော မြတ်သောဉာဏ်အမြင်ထူးကို ရအပ်လေသလော၊ ငါသည် နောက်ဆုံး (သေခါနီး) ကာလ၌ သီတင်းသုံးဖော်တို့က (ထောက်တည်ရာတရား ရမရ) မေးသည်ရှိသော် မျက်နှာမလှမဖြစ်ရအံ့”ဟု ရဟန်းသည် မပြတ်ဆင်ခြင်အပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤ(ဆို ခဲ့ပြီး)တရား ၁၀-မျိုးတို့ကို ရဟန်းသည် မပြတ် ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏”ဟူသော ဤ ပဗ္ဗဇိတအဘိဏ္ဍာသုတ်သည် အနုညာတသုတ်မည်၏။ [ကိုရင်ဘဝဖတ်စာ သုဓမ္မဝတီ ရှင်ကျင့်ဝတ်၌ ဤဒသဓမ္မသုတ်ပါသဖြင့် ငယ်ကြိုက်တရားဖြစ်ရကား နေတ္တိပါဠိ၌ ပေလျာလ ထိုးထားသော်လည်း အင်္ဂုတ္တိုရ်မှယူ၍ အပြည့်အစုံထည့်လိုက်ပေသည်။]

“ရဟန်းတို့၊ ပြုအပ်သော တရားတို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၃-ပါး နည်းဟူမူကား ကာယသုစရိုက် ဝစီသုစရိုက် မနောသုစရိုက်တို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ပြုအပ်သော တရားတို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း”ဟူသော ဤတရားစုသည် အနုညာတသုတ်မည်၏။

အနုညာတသုတ်ပုံစံ၃-မျိုး ပြီး၏။

ပဋိက္ခိတ္တသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ဘုရားရှင်တားမြစ်ပယ်ရှားပုံပြ ပဋိက္ခိတ္တသုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“သားသမီး(ကိုချစ်ခင်မှု)နှင့်တူသော ချစ်ခင်မှုမျိုးသည် မရှိ။ နွား(ဟူသော) ဥစ္စာနှင့်တူသော ဥစ္စာမျိုးသည် မရှိ။ နေ(၏အရောင်)နှင့်တူသော အရောင်မျိုးသည် မရှိ။ သမုဒ္ဒရာထက်လွန်ကဲသော အိုင်မည်သည် မရှိ”ဟု (နတ်သားသည် ဆို၏။)

“မိမိကိုယ်(ကိုချစ်ခင်မှု)နှင့်တူသော ချစ်ခင်မှုမျိုးသည် မရှိ။ စပါး(ဟူသော ဥစ္စာ)နှင့် တူသော ဥစ္စာမျိုးသည် မရှိ။ ပညာ(၏အရောင်)နှင့်တူသော အရောင်မျိုး သည် မရှိ။ မိုးရေထက်လွန်ကဲသော အိုင်မည်သည် မရှိသည်သာတည်း”ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် မိန့်၏။ ဤနှစ်ဂါထာတို့တွင် နတ်သားဆိုသောရေးဂါထာသည် ဘုရားရှင်၏ ပယ်မြစ်ခြင်းကို ခံရသောကြောင့် ပဋိက္ခိတ္တသုတ် မည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ မပြုအပ်သောအမှုတို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၃-ပါးတို့နည်းဟူမူကား ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက် မနောဒုစရိုက်တို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ မပြုအပ်သော အမှုတို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း”ဟူသော တရားစုသည် ပယ်မြစ်ခံရသည့် တရားများဖြစ်သောကြောင့် ပဋိက္ခိတ္တသုတ် မည်၏။

ပဋိက္ခိတ္တသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး ပြီး၏။

အနုညာတ-ပဋိက္ခိတ္တသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး

၁၂၄။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် အနုညာတလည်းဖြစ်၍ ပဋိက္ခိတ္တလည်းဖြစ်သော သုတ်သည် အဘယ်နည်း။

“နိဗ္ဗာန်လမ်းကို များစွာသောအကြောင်းတို့ဖြင့် ဆိုအပ်၏။ (ထိုသို့ဆိုအပ်လျက်) ဤလောက၌ များစွာသော လူအပေါင်းသည် အဘယ့်ကြောင့် ကြောက်ပါသနည်း။ မြေကြီးအထူနှင့်တူသော ပညာရှိတော်မူသော ဂေါတမနွယ်ဖွား မြတ်စွာဘုရား၊ အရှင်ဘုရားကို မေးလျှောက်ပါ၏။ အဘယ်အရာ၌ တည်သူသည် တမလွန်လောကကို မကြောက်သနည်း” ဟု (မေးလျှောက်၏။)

“နှုတ်ကိုလည်းကောင်း စိတ်ကိုလည်းကောင်း မှန်ကန်စွာ ဆောက်တည်၍ ကိုယ်ဖြင့် မကောင်းမှုတို့ကို မပြုဘဲ များသောထမင်းအဖျော်ရှိသော အိမ်၌ အုပ်စိုး လျက်နေသော သဒ္ဓါတရား၊ နူးညံ့ခြင်း၊ ခွဲခြမ်းဝေဖန်လေ့ရှိခြင်း၊ ပြောဆိုမှု၌လိမ္မာ ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ထို ၄-ပါးသော တရားတို့၌တည်သူသည် တရား၌တည်သည် ဖြစ်၍ တမလွန်လောကကို မကြောက်”ဟု (မိန့်တော်မူ၏။)

ထိုတွင် “နှုတ်ကိုလည်းကောင်း စိတ်ကိုလည်းကောင်း မှန်ကန်စွာ ဆောက် တည်၍”ဟူသော အကြင်စကားကို မိန့်၏၊ ထိုစကားသည် အနုညာတမည်၏။ “ကိုယ်ဖြင့် မကောင်းမှုတို့ကို မပြုဘဲ”ဟူသော ဤစကားသည် ပဋိက္ခိတ္တမည်၏။ “များသောထမင်းအဖျော်ရှိသော အိမ်၌ အုပ်စိုးလျက်နေသော သဒ္ဓါတရား၊ နူးညံ့ ခြင်း၊ ခွဲခြမ်းဝေဖန်လေ့ရှိခြင်း၊ ပြောဆိုမှု၌ လိမ္မာခြင်းဟုဆိုအပ်သော ထို ၄-ပါး သော တရားတို့၌တည်သူသည် တရား၌တည်သည်ဖြစ်၍ တမလွန်လောကကို မကြောက်”ဟူသော ဤစကားသည် အနုညာတမည်၏။ ဤသုတ်သည် အနုညာတ လည်းဖြစ်၍ ပဋိက္ခိတ္တလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

“အလုံးစုံသော အကုသိုလ်ကို မပြုခြင်း၊ ကုသိုလ်ကို ပြည့်စုံစေခြင်း၊ မိမိစိတ် ကိုဖြူစင်စေခြင်း။ ဤ(၃-ပါး)ကား မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အဆုံးအမတော်တည်း”(ဟု ဂါထာအားဖြင့် ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူ၏။)

ထိုဂါထာ၌ “အလုံးစုံသော အကုသိုလ်ကိုမပြုခြင်း”ဟူသော အကြင်စကား ကို မိန့်တော်မူ၏။ ဤစကားသည် ပဋိက္ခိတ္တမည်၏။ “ကုသိုလ်ကို ပြည့်စုံစေခြင်း” ဟူသော အကြင်စကားကို မိန့်တော်မူ၏။ ဤစကားသည် အနုညာတမည်၏။ ဤ ဓမ္မပဒဂါထာသည် အနုညာတလည်းဖြစ်၍ ပဋိက္ခိတ္တလည်းဖြစ်သောသုတ်မည်၏။

နတ်တို့အရှင် သိကြားမင်း၊ ကိုယ်အကျင့်ကာယသမာစာရကိုလည်း မှီဝဲအပ် သော ကိုယ်အကျင့် မမှီဝဲအပ်သော ကိုယ်အကျင့်ဟူ၍ ၂-ပါးအပြားဖြင့် ငါ ဟော၏။ နတ်တို့အရှင် သိကြားမင်း၊ နှုတ်အကျင့်ဝစီသမာစာရကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော နှုတ် အကျင့် မမှီဝဲအပ်သော နှုတ်အကျင့်ဟူ၍ ၂-ပါးအပြားဖြင့် ငါ ဟော၏။ နတ်တို့ အရှင် သိကြားမင်း၊ စိတ်အကျင့် မနောသမာစာရကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော စိတ်

အကျင့် မမှီဝဲအပ်သော စိတ်အကျင့်ဟူ၍ ၂-ပါး အပြားဖြင့် ငါ ဟော၏။ နတ်တို့ အရှင်သိကြားမင်း၊ ရှာဖွေခြင်းပရိယေသသနကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ရှာဖွေခြင်း မမှီဝဲအပ်သော ရှာဖွေခြင်းဟူ၍ ၂-ပါးအပြားအားဖြင့် ငါ ဟော၏။

“နတ်တို့အရှင် သိကြားမင်း၊ ကိုယ်အကျင့်ကာယသမာစာရကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ကိုယ်အကျင့် မမှီဝဲအပ်သော ကိုယ်အကျင့်ဟူ၍ ၂-ပါးအပြားဖြင့် ငါဟော၏” ဟူသော ဤစကားကို ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ၊ အဘယ်ကိုအစွဲပြု၍ ဤစကားကို ဆိုအပ်သနည်း? ဟူမူ အကြင်သို့သဘောရှိသော ကိုယ်အကျင့်ကိုမှီဝဲသူအား အကုသိုလ်တရားတို့သည် တိုးပွားကုန်၏၊ ကုသိုလ်တရားတို့သည် ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏။ ဤသို့သဘောရှိသော အကုသိုလ်ကိုယ်အကျင့်ကို မမှီဝဲအပ်။ ထိုကိုယ်အကျင့် ၂-မျိုးတို့တွင် အကြင် ကိုယ်အကျင့်ကို “ဤကိုယ်အကျင့်ကို မှီဝဲသောငါ့အား အကုသိုလ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏၊ ကုသိုလ်တရားတို့ တိုးပွားကုန်၏”ဟု သိရ၏။ ဤသို့သဘောရှိသော ကိုယ်အကျင့်ကို မှီဝဲအပ်၏။ “နတ်တို့အရှင် သိကြားမင်း၊ ကိုယ်အကျင့် ကာယသမာစာရကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ကိုယ်အကျင့် မမှီဝဲအပ်သော ကိုယ်အကျင့် ဟူ၍ ၂-ပါးအပြားဖြင့် ငါဟော၏”ဟူသော အကြင်စကားကို ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ၊ ထိုစကားကို ဤအကြောင်းပြချက်ကို စွဲ၍ ဆိုအပ်ပေ၏။ နှုတ်အကျင့်ဝစီသမာစာရကိုမူလည်း..၊ စိတ်အကျင့်မနောသမာစာရကိုမူလည်း..။ “နတ်တို့အရှင် သိကြားမင်း၊ ရှာဖွေခြင်း ပရိယေသသနကိုလည်း မှီဝဲအပ်သောရှာဖွေခြင်း မမှီဝဲအပ်သော ရှာဖွေခြင်းဟူ၍ ၂-ပါး အပြားအားဖြင့် ငါ ဟော၏” ဟူသော ဤစကားကို ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ၊ အဘယ်ကိုအစွဲပြု၍ ဤစကားကို ဆိုအပ်သနည်း? ဟူမူ အကြင်သို့သဘောရှိသော ရှာဖွေခြင်းကို မှီဝဲသူအား အကုသိုလ်တရားတို့သည် တိုးပွားကုန်၏၊ ကုသိုလ်တရားတို့သည် ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏။ ဤသို့ သဘောရှိသော ရှာဖွေခြင်းကို မမှီဝဲအပ်။ ထို ရှာဖွေခြင်း ၂-မျိုးတို့တွင် အကြင်ရှာဖွေခြင်းကို “ဤရှာဖွေခြင်းကို မှီဝဲသောငါ့အား အကုသိုလ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်ကုန်၏၊ ကုသိုလ်တရားတို့ တိုးပွားကုန်၏”ဟု သိရ၏။ ဤသို့သဘောရှိသော ကိုယ်အကျင့်ကို မှီဝဲအပ်၏။ “နတ်တို့အရှင် သိကြားမင်း၊ ရှာဖွေခြင်းပရိယေသနကိုလည်း မှီဝဲအပ်သော ရှာဖွေခြင်း မမှီဝဲအပ်သော ရှာဖွေ

ခြင်းဟူ၍ ၂-ပါးအပြားအားဖြင့် ငါ ဟော၏” ဟူသော အကြင်စကားကို ဆိုအပ်ခဲ့ပြီး၊ ထိုစကားကို ဤအကြောင်းပြချက်ကို စွဲ၍ ဆိုအပ်ပေ၏။

ထိုတွင် “မှီဝဲအပ်၏”ဟူသော အကြင်စကားကို မိန့်ဆို၏၊ ဤစကားသည် အနုညာတ မည်၏။ အကြင် “မမှီဝဲအပ်”ဟူသော စကားကို မိန့်ဆို၏၊ ဤစကားသည် ပဋိက္ခိတ္တမည်၏။ ဤသုတ်သည် အနုညာတလည်းဖြစ်၍ ပဋိက္ခိတ္တလည်းဖြစ်သော သုတ်မည်၏။

အနုညာတ-ပဋိက္ခိတ္တသုတ်ပုံစံ ၃-မျိုး ပြီး၏။

ထဝသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး

၁၂၅။ ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ဘုရားရှင်ချီးမွမ်းပုံပြု ထဝသုတ်သည် အဘယ်နည်း။ [ဆဋ္ဌမူဉ် ပါဠိတော်ရော အဋ္ဌကထာမှာပါ နံပါတ် ၁၇၀-ဖြစ်နေသည်။]

“လမ်းခရီးအားလုံးတွင် အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော မဂ်လမ်းခရီးသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ သစ္စာအားလုံးတို့တွင် အရိယသစ္စာ ၄-ပါးသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ သဘောတရားအားလုံးတို့တွင် ရာဂကင်းရာနိဗ္ဗာန်သည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ အခြေ ၂-ချောင်းရှိသော သတ္တဝါအားလုံးတို့တွင် ပညာမျက်စိငါးပါးရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏ ”ဟူသော ဤဓမ္မပဒဂါထာသည် ထဝမည်၏။

“ရဟန်းတို့၊ အမြတ်တို့သည် ဤ ၃-ပါးတို့တည်း။ အဘယ် ၃-ပါးတို့နည်းဟူမူကား ရဟန်းတို့၊ အကြင်မျှလောက်ကုန်သော အခြေမရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော အခြေ၂-ချောင်းရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော အခြေ၄-ချောင်းရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော များသောအခြေရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော ရုပ်ရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော ရုပ်မဲ့သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော သညာရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော သညာမဲ့သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော ရနံ့ရင်းသောသညာကားမရှိ သိမ်မွေ့သောသညာမရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုမျှလောက်ကုန်သော သတ္တဝါတို့တွင် အရဟန္တသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာဘုရားကို ထိပ်ဆုံး၊ အကြီးဆုံး၊ အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့သင်္ခတလည်းဖြစ်ကုန်သော အသင်္ခတလည်းဖြစ်ကုန်သော အကြင်မျှ လောက်ကုန်သောတရားတို့၏ ပညတ်သည် ရှိ၏။ ထိုမျှလောက်ကုန်သောတရား တို့တွင် ရာဂမဒစသည်ဖြင့် မာန်ယစ်ခြင်းမရှိသော(ပ).. ရာဂစသည်တို့၏ချုပ် ရာဖြစ်သော အကြင်ရာဂကင်းရာနိဗ္ဗာန်သည် ရှိ၏။ ထိုတရားတို့တွင် ဝိရာဂနိဗ္ဗာန် ကို ထိပ်ဆုံး, အကြီးဆုံး, အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

ရဟန်းတို့, အကြင်မျှလောက်ကုန်သော သံဃာတို့၏ ပညတ်သည် ရှိ၏။ ဂိုဏ်းတို့၏ ပညတ်သည် ရှိ၏။ များစွာသော လူ့အဖွဲ့စည်းတို့၏ ပညတ်သည် ရှိ၏။ ထိုမျှလောက်ပညတ်ရှိကုန်သော သံဃဂဏသန္နိပါတတို့တွင် အကြင် ၄-ယောက် သောယောကျ်ားမြတ်တို့၏ အစုံအားဖြင့် ၈-ယောက်သောယောကျ်ားမြတ်ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည် ..(ပ).. လူအပေါင်း၏ ကောင်းမှုတည်းဟူသော မျိုးစေ့၏ စိုက်ပျိုးချရာ အကြင်မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား သံဃာတော်သည် ရှိ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား သံဃာတော်ကို ထိပ်ဆုံး, အကြီးဆုံး, အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ [ဤကား စုဏ္ဏိယ, လာလတ္တံ့ကား ဂါထာတို့တည်း။]

အလုံးစုံသောလောကထက် လွန်မြတ်သောမြတ်စွာဘုရားသည်လည်းကောင်း, ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ အပြစ်ကင်း၍ မတူးဖြိုအပ်မထိခိုက်အပ်သော တရားသည် လည်းကောင်း, ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ လူတို့ထက်မြတ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက်လည်းကောင်း (ရှိပေ၏။) ထို ၃-ပါးသောရတနာတို့သည် အလုံးစုံသော ရတနာတို့ထက် ထူးမြတ်ကုန်၏။

ပဒုမာကြာနှင့်တူသော အရိယာရဟန်းတို့၏ အပေါင်းဖြစ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၈-ယောက်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း, ပညာရှိတို့က အရိုအသေပြုအပ်သော တရားမြတ်သည်လည်းကောင်း, လူတို့ကို ဆုံးမတော်မူတတ်သော ပညာမျက်စိ ငါးပါးသောရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်လည်းကောင်း (ရှိပေ၏။) ထို ၃-ပါး သော ရတနာတို့သည် လူအပေါင်း၏ အထက်၌ တည်ကုန်၏။

တုဘက်မရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည်လည်းကောင်း, အလုံးစုံချမ်းသာသော ရာဂစသည်တို့ဖြင့် ပူပန်ခြင်းမရှိသောတရားသည်လည်းကောင်း, ဖြူစင်သောဂိုဏ်း

မြတ်သည်လည်းကောင်း (ရှိပေ၏။) ထို ၃-ပါးသော ရတနာတို့သည် စင်စစ် ထူးမြတ် ကုန်၏။

မဖောက်မပြန်မှန်ကန်သောဂုဏ်ကြောင့်ရလာသည့် နာမည်ရှိတော်မူသော သံသရာဘေးကင်းတော်မူပြီးသော အလုံးစုံသောလောကကို ဂုဏ်တို့ဖြင့် လွှမ်းမိုး၍ တည်သော မာရ် ၅-ပါးကို အောင်တော်မူပြီးသော ဇိနဘုရားရှင်သည်လည်းကောင်း၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော တရားသဘောရှိသောကြောင့် ၎င်းထက်သာလွန် သည့် အခြားတရားမရှိသည့် တရားသည်လည်းကောင်း၊ ပညာရှိတို့က အမြဲတမ်း ပူဇော်အပ်သော အရိယာသံဃာသည်လည်းကောင်း ရှိပေ၏။ ထို ၃-ပါးသော ရတနာ တို့သည် လောက၏ အထက်၌ တည်ကုန်၏။

ဇာတိ၏ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်ကိုမြင်တော်မူသော (သတ္တဝါတို့၏) အစီးအပွားကို အစဉ်စောင့်ရှောက်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် တစ်ကြောင်းတည်းသော (သတိပဋ္ဌာန်)လမ်းကို သိတော်မူ၏။ ဤသတိပဋ္ဌာန်လမ်းဖြင့် (ရှေးဘုရားရှင်တို့သည်) သံသရာ၌ နစ်မြွန်းစေတတ်သော ဝဲဩဇာကို ကူးမြောက်ခဲ့ကုန်ပြီ။ (နောင်ဘုရားရှင် တို့သည်လည်း) ကူးမြောက်ကုန်လတ္တံ့။ (ယခုဘုရားရှင်တို့သည်လည်း) ကူးမြောက် ကုန်၏။

နတ်လူတို့ထက် မြတ်သော ထိုသို့သဘောရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်ပြည့်စုံသော ထိုမြတ်စွာဘုရားကို စင်ကြယ်ခြင်းကို အလိုရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် ရှိခိုး ကုန်၏”ဟူသော ဤတရားစုသည် ထဝမည်၏။

ထဝသုတ်ပုံစံ ၂-မျိုး ပြီး၏။

ဤတွင် သာသနပဋ္ဌာန ၂၈-သုတ်အဖွင့် ပြီး၏။

သုတ်အရောအနှောအဖွင့်

လောကီ-လောကုတ္တရာသုတ်ခွဲနည်း

ထိုသာသနပဋ္ဌာန ၂၈-သုတ်တို့တွင် လောကီသုတ်ကို (သာသနပဋ္ဌာန ၁၆-သုတ်တွင် လာသည့်) သံကိလေသဘာဂိယသုတ်၊ ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ဟူသော ၂-သုတ်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ လောကုတ္တရာသုတ်ကိုကား ဒဿနဘာဂိယသုတ်၊ ဘာဝနာဘာဂိယသုတ်၊ (သာသနပဋ္ဌာန ၁၆-သုတ်တွင်လာသည့်) အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ဟူသော ၃-သုတ်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ လောကီလည်းဖြစ်၍ လောကုတ္တရာလည်းဖြစ်သောသုတ်ကို (ဤဆိုအပ်လတ္တံ့အတိုင်း ညွှန်ပြအပ်၏။) အကြင်သုတ်၌ သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်သော အကြင်အကြင်ပုဒ်သည် ထင်၏၊ သံကိလေသဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ ဝါသနာဘာဂိယလည်းဖြစ်သော ထိုထိုပုဒ်ဖြင့် လောကီဟူ၍ ညွှန်ပြအပ်၏။ အကြင်သုတ်၌ ဒဿနဘာဂိယလည်းဖြစ်၊ ဘာဝနာဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ အသေက္ခဘာဂိယလည်းဖြစ်သော အကြင်အကြင်ပုဒ်သည် ထင်၏။ ဒဿနဘာဂိယလည်းဖြစ်၊ ဘာဝနာဘာဂိယလည်းဖြစ်၍ အသေက္ခဘာဂိယလည်းဖြစ်သော ထိုထိုပုဒ်ဖြင့် လောကုတ္တရာဟူ၍ ညွှန်ပြအပ်၏။ [ထိုတွင် ၂၈-သုတ် စာအသွားအလာအရ ဒဿနသုတ်၊ ဘာဝနာသုတ်ဟု အမည်ပေးမှတိကျသည်။ ဤ၌ ဒဿနဘာဂိယ ဘာဝနာဘာဂိယဟု အမည်ပေးထားသဖြင့် ထို ၂-သုတ်သည် ၁၆-သုတ်တွင်လာသည့် နိဗ္ဗေဒဘာဂိယသုတ်၏ လက်ခွဲ ၂-သုတ်အနေဖြင့် ရခြင်းကို သိစေလိုသဖြင့် ဘာဂိယပုဒ်ထည့်ထားသလားဟု စူးစမ်းစရာဖြစ်သည်။... “အရောအနှော”ဟု ခေါင်းစီးတပ်ရခြင်းမှာ ရှေ့ ၁၆-သုတ်က အချို့သုတ်များကိုပါ ဤ ၂၈-သုတ်၌ ယူပြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။]

ရည်စူးချက်ပါသောသုတ်များ

ဝါသနာဘာဂိယသုတ်သည် သံကိလေသဘာဂိယသုတ်ကို (တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘန ပဟာန်အားဖြင့်) ပယ်သတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ ဒဿနဘာဂိယသုတ်သည် ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ကို (လောကုတ္တရာမဂ်ကုသိုလ်အဆင့်အားဖြင့်) ကျော်လွန်ခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ ဘာဝနာဘာဂိယသုတ်သည် ဒဿနဘာဂိယသုတ်ကို (အထက်အရိယာအဆင့်ရောက်သောအားဖြင့်) စွန့်လွှတ်ခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ အသေက္ခဘာဂိယသုတ်သည် ဘာဝနာဘာဂိယသုတ်ကို တစ်ဖန်စွန့်ခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ အသေက္ခဘာဂိယသုတ်သည် (အရဟတ္တဖလသမာပတ်ဝင်စားသောအားဖြင့်) မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာနေရခြင်းအကျိုးငှာ ဖြစ်၏။

လောကုတ္တရာသုတ်ကို ပုဂ္ဂိုလ် ၂၆-ဦးတို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ပုံ

သတ္တပညတ်လျှင်တည်ရာရှိသောလောကုတ္တရာသုတ်ကိုပုဂ္ဂိုလ်(၅+၁၂+၉=)၂၆-ယောက်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၂၆-ယောက်တို့ကို ဒဿနဘာဂိယသုတ်၊ ဘာဝနာဘာဂိယသုတ်၊ အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ဟူသော ဤ ၃-သုတ်တို့ဖြင့် ကောင်းစွာ အဖန်တလဲလဲ ရှာမှီးစိစစ်အပ်ကုန်၏။

ထို ၃-သုတ်တို့တွင် ဒဿနဘာဂိယသုတ်ကို ဧကဗီဇီသောတာပန်၊ ကောလံ ကောလသောတာပန်၊ သတ္တက္ခတ္တပရမသောတာပန်၊ သဒ္ဓါနုသာရီသောတာပန်၊ ဓမ္မာနုသာရီသောတာပန်ဟူသော ပုဂ္ဂိုလ် ၅-ယောက်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ဘာဝနာဘာဂိယသုတ်ကို (ဆိုလတ္တံ့သော) ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂-ယောက်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ သကဒါဂါမိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာကျင့်သော သကဒါဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာန်၊ သကဒါဂါမိဖလဋ္ဌာန်၊ အနာဂါမိဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာကျင့်သော အနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာန်၊ အနာဂါမိဖလဋ္ဌာန်၊ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီအနာဂါမိ၊ ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီအနာဂါမိ၊ အသင်္ခါရပရိဗ္ဗာယီအနာဂါမိ၊ သသင်္ခါရပရိဗ္ဗာယီအနာဂါမိ၊ ဥဒ္ဓံသောတအကနိဋ္ဌဂါမိအနာဂါမိ၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တသောတာပန်၊ ဒိဋ္ဌိပုတ္တသောတာပန်၊ ကာယသက္ခိယသောတာပန်ဟူသော ဤပုဂ္ဂိုလ် ၁၂-ယောက်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ အသေက္ခဘာဂိယသုတ်

ကို (ဆိုလတ္တံ့သော) ပုဂ္ဂိုလ် ၉-ယောက်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တ၊ ပညာ
ဝိမုတ္တ၊ သုညတဝိမုတ္တ၊ အနိမိတ္တဝိမုတ္တ၊ အပ္ပဏိဟိတဝိမုတ္တ၊ ဥဘတောဘာဂ
ဝိမုတ္တ၊ သမသီသီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသဗ္ဗညု ဘုရားရှင်တို့ဟူသော ဤပုဂ္ဂိုလ် ၉-ယောက်
တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ဤသို့ သတ္တဝါပညတ်လျှင် တည်ရာရှိသော လောကုတ္တရ
သုတ်ကို ဤပုဂ္ဂိုလ်(၅+၁၂+၉=)၂၆-ယောက်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။

လောကီသုတ်ကို ပုဂ္ဂိုလ် ၁၉-ဦးတို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ပုံ

သတ္တဝါပညတ်လျှင် တည်ရာရှိသော လောကီသုတ်ကို ပုဂ္ဂိုလ် ၁၉-တို့ဖြင့်
ညွှန်ပြအပ်၏။ ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၁၉-ယောက်တို့ကို စရိုက်တို့ဖြင့်
(အောက်ပါအတိုင်း) ရှာမှီးအပ်ကုန်၏။ “အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရာဂနှင့်တကွဖြစ်
သောစရိုက် ရှိကုန်၏။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒေါသနှင့်တကွဖြစ်သောစရိုက် ရှိ
ကုန်၏။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မောဟနှင့်တကွဖြစ်သောစရိုက် ရှိကုန်၏။ အချို့
ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရာဂစရိုက်လည်းရှိ၍ ဒေါသစရိုက်လည်း ရှိကုန်၏။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်
တို့သည် ရာဂစရိုက်လည်းရှိ၍ မောဟစရိုက်လည်း ရှိကုန်၏။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်
ဒေါသစရိုက်လည်းရှိ၍ မောဟစရိုက်လည်း ရှိကုန်၏။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရာဂ၊
ဒေါသစရိုက်လည်းရှိ၍ မောဟစရိုက်လည်း ရှိကုန်၏။ ရာဂအကြောင်း၌ တည်သူ
သည် ရာဂစရိုက်ရှိ၏။ ရာဂအကြောင်း၌ တည်သူသည် ဒေါသစရိုက်ရှိ၏။ ရာဂ
အကြောင်း၌ တည်သူသည် မောဟစရိုက်ရှိ၏။ ရာဂအကြောင်း၌ တည်သူသည်
ရာဂစရိုက်၊ဒေါသစရိုက်လည်းရှိ၍ မောဟစရိုက်လည်း ရှိ၏။ ဒေါသအကြောင်း၌
တည်သူသည် ဒေါသစရိုက်ရှိ၏။ ဒေါသအကြောင်း၌ တည်သူသည် မောဟစရိုက်
ရှိ၏။ ဒေါသအကြောင်း၌ တည်သူသည် ရာဂစရိုက် ရှိ၏။ ဒေါသအကြောင်း၌ တည်
သူသည် ရာဂ၊ဒေါသစရိုက်လည်းရှိ၍ မောဟစရိုက်လည်း ရှိ၏။ မောဟအကြောင်း၌
တည်သူသည် မောဟစရိုက်ရှိ၏။ မောဟအကြောင်း၌ တည်သူသည် ရာဂစရိုက်
ရှိ၏။ မောဟအကြောင်း၌ တည်သူသည် ဒေါသစရိုက်ရှိ၏။ မောဟအကြောင်း၌
တည်သူသည် ရာဂ၊ဒေါသစရိုက်လည်းရှိ၍ မောဟစရိုက်လည်း ရှိ၏”ဟု သတ္တဝါ

ပညတ်လျှင် တည်ရာရှိသော လောကီသုတ်ကို ဤ ၁၉-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။

ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ကို ပုဂ္ဂိုလ် ၅-ဦးတို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ပုံ

(သတ္တဝါပညတ်လျှင်တည်ရာရှိ၍ လောကီလည်းဖြစ်သည့်) ဝါသနာဘာဂိယ သုတ်ကို သီလရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ သီလရှိကုန်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပကတိသီလရှိသူ၊ ဆောက်တည်အပ်သောသီလရှိသူ၊ ကံကံ၏အကျိုးရတနာသုံးပါး၌ စိတ်၏ကြည်ညိုခြင်းရှိသူ၊ သမထအအေးရှိသူ၊ ဝိပဿနာအမြင်ရှိသူအားဖြင့် ၅-ယောက်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ (သတ္တဝါပညတ်လျှင်တည်ရာရှိ၍ လောကီလည်းဖြစ် သည့်) ဝါသနာဘာဂိယသုတ်ကို ဤပုဂ္ဂိုလ် ၅-ယောက်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ [အဋ္ဌကထာ၌ ဤနေရာဝယ် သီလ၊ဘာဝနာစကားစဖြင့် ပုညကြိယဝတ္ထု ၁၀-ပါးပါယူဟု ဖွင့်ပြထား၏။]

ထိုထိုသုတ်ချင်း ညွှန်ပြနည်း

တရားလျှင်တည်ရာရှိသော လောကုတ္တရသုတ်ကို ဒဿနဘာဂိယ၊ ဘာဝနာ ဘာဂိယ၊ အသေက္ခဘာဂိယအားဖြင့် ၃-သုတ်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။ လောကီ- လောကုတ္တရာ သုတ်ကိုဖြစ်စေ၊ သတ္တာဓိဋ္ဌာန-ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနသုတ်ကိုဖြစ်စေ လောကီ- လောကုတ္တရာ၊ သတ္တာဓိဋ္ဌာန-ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဟူသော ၂-ပါးစုံဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ဉာဏ် ကို ပညိန္ဒြေဖြင့်၊ ပညာဗိုလ်ဖြင့်၊ အဓိပညာသိက္ခာဖြင့်၊ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်ဖြင့်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့်၊ တိရဏဖြင့်၊ သန္တိရဏဖြင့်၊ ဓမ္မဉာဏ်ဖြင့်၊ အနုယဉာဏ်ဖြင့်၊ ခယ ဉာဏ်ဖြင့်၊ အနုပ္ပါဒဉာဏ်ဖြင့်၊ အနုညာတညဿာမိတိန္ဒြေဖြင့်၊ အညိန္ဒြေဖြင့်၊ အညတာဝိန္ဒြေဖြင့်၊ စက္ခုဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇာဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓိဖြင့်၊ ဘူရိဖြင့်၊ မေဓာဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ထိုမှတပါး အကြင်အကြင်ပညာ၏ အမည်ကို ရအပ်၏။ ထိုပညာ၏အမည်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ [ဤမှစ၍ ဥဘယေန-ပုဒ်ပါသည့်နေရာများကို သတိထား ပြန်ရသည်။ နေတ္တိဝိဘာဝိနီဋီကာနှင့် ရှေ့မာတိကာကြည့်၍ ပြန်ဆိုထားသည်။ မိုးထိမူနှင့် မတူပါ။]

ဧည့်ယျသုတ်ကို အတိတ်အနာဂတ်ပစ္စုပ္ပန်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း အတွင်း အာယတနအပြင်အာယတနတို့ဖြင့်လည်းကောင်း အယုတ်အမြတ်တရားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း အဝေးအနီးတရားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း သင်္ခတအသင်္ခတတရားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ကုသိုလ်အကုသိုလ်အဗျာကတတရားတို့ဖြင့်လည်းကောင်း အကျဉ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း အာရုံ ၆-ပါးတို့ဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်၏။ ဉာဏ-ဧည့်ယျသုတ်ကို ထိုဉာဏ-ဧည့်ယျ ဟူသော ၂-ပါးစုံဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်သောပညာသည်လည်းဧည့်ယျမည်၏၊ အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်သောအတွင်းလည်းဖြစ်စေ* အပြင်လည်းဖြစ်စေ* အလုံးစုံသည် ဧည့်ယျမည်၏။ ထိုဧည့်ယျအလုံးစုံကို သင်္ခတ၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း အသင်္ခတ၏အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်၏။ [စေ*ဖြင့် ဩဠာရိကစသည့် အနတ္တလက္ခဏသုတ်လာ သရုပ်တူများကို ယူပါ။]

ဒဿန၊ ဘာဝနာ၊ သကဝစန၊ ပရဝစန၊ ဝိသဇ္ဇနီယ၊ အဝိသဇ္ဇနီယ ကမ္မ၊ ဝိပါကဤသို့ အစရှိသော အလုံးစုံသော(လုံးချင်း)သုတ်၌ဖြစ်စေ၊ (ဒဿန-ဘာဝနာစသည် ရောသော) ထို ၂-ပါးစုံသုတ်၌ဖြစ်စေ အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် စုံစမ်းဆင်ခြင်၍ ရသင့်ရထိုက်သောအားဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော လောကီလောကုတ္တရာစသည်တို့တွင် တပါးပါးသောသုတ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူ၏။ ထိုအလုံးစုံသောသုတ်ကို ပြအပ်သည့်အတိုင်း ဆောင်မှတ်အပ်၏။ [ဤ၌လည်း တဒုဘယ-ပုဒ် အယူအဆခက်သည်၊ မိုးထိမူ၌ တဒုဘယ-အရ အထက်စာပိုဒ်အဆုံးရှိ သင်္ခတ၊ အသင်္ခတစွဲသည်၊ ဤကျမ်း၌ နေတ္တိဝိဘာဝိနီ စာ-၃၅၂-အောက်ဆုံးပိုဒ်ကြည့်၍ ဘာသာပြန်လိုက်သည်။]

ကံ၊ ကိလေသာတို့အားဖြင့် (ဝိပါကံ၏)အကြောင်း ၂-မျိုး ရှိ၏။ ကံဟူသော သမုဒယ၊ ကိလေသာဟူသောသမုဒယ(၂-မျိုးကို သိအပ်၏။) ထို ၂-မျိုးတွင် ကိလေသာတို့ကို သံကိလေသဘာဂီယသုတ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ သမုဒယကို (အကုသိုလ်ကံအတွက်) သံကိလေသဘာဂီယသုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ (ကုသိုလ်ကံအတွက်) ဝါသနာဘာဂီယသုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ညွှန်ပြအပ်၏။ [ဤနေရာ

ဘာသာပြန်ရခက်သည်၊ သမုဒယနှင့် သံကိလေသကို တတ္ထ-နောက်က အခွဲကို ကြည့်၍ ကွဲပြားအောင် ကနဦးက ပြန်ထားနိုင်သည်။ သမုဒယသစ္စာအရ အကုသိုလ်သာမက သာသဝ လောကီကုသိုလ်များပါရသည်ဟု သိထားလျှင် ဤစာကို နားလည်မည်။]

ထို ၂၈-သုတ်တို့တွင် ကုသလသုတ်ကို ဝါသနာဘာဂိယသုတ်၊ ဒဿနဘာဂိယသုတ်၊ ဘာဝနာဘာဂိယသုတ်၊ အသေက္ခဘာဂိယသုတ်ဟူသော ဤ ၄-သုတ်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ အကုသလသုတ်ကို သံကိလေသဘာဂိယသုတ်ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ကုသလ-အကုသလသုတ်ကို ထိုကုသလ-အကုသလ ၂-ပါးစုံဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ အနုညာတသုတ်ကို မြတ်စွာဘုရား၏ ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ထိုအနုညာတသည် စောင့်စည်းမှု-သံဝရ၊ ပယ်စွန့်မှု-ပဟာန၊ ပွားများမှု-ဘာဝနာ၊ မျက်မှောက်ပြုမှု-သစ္စာကိရိယာ၊ အပ်အပ်စပ်စပ်ခွင့်ပြုချက်အားသင့်လျော်မှု-ကပ္ပိယာနုယောမအားဖြင့် ၅-ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုထိုပုထုဇဉ်ဘုံအစရှိသော ဘုံတို့၌ အကြင်အကြင်သို့သော သံဝရအစရှိသည်သည် ထင်၏၊ ထိုသံဝရစသည်ကို ကပ္ပိယာနုလောမအားဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ပဋိက္ခိတ္တသုတ်ကို မြတ်စွာဘုရားပယ်တော်မူသည့် အကြောင်းဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ အနုညာတ-ပဋိက္ခိတ္တသုတ်ကို ထိုအနုညာတ-ပဋိက္ခိတ္တ ၂-ပါးစုံဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ထဝသုတ်ကို ချီးမွမ်းခြင်းဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ထိုထဝကို မြတ်စွာဘုရားအား ချီးမွမ်းခြင်း၊ အသင်္ခတဓမ္မအား ချီးမွမ်းခြင်း၊ အရိယသံဃာတော်အား ချီးမွမ်းခြင်း၊ အရိယာမဂ်ဖိုလ်တရားတို့အား ချီးမွမ်းခြင်း၊ လောကီဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်ပြည့်စုံသော (သီလသမာဓိပညာ) သိက္ခာအား ချီးမွမ်းခြင်းဟူသော အပြား ၅-မျိုးဖြင့် သိထိုက်၏။ [ဤတွင် သုတ်အရောအနှောဖွင့်ပြချက် သာသနဋ္ဌာနစကားလက်စ အပြီးသတ်သည်။]

နိဒါန်းနှင့် ပြန်ချိတ်ပြသည့် နိဂုံး

ဣန္ဒြေဘုံကို ပုဒ် ၉-ခုတို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်၏။ ကိလေသဘုံကို ပုဒ် ၉-ခုတို့ဖြင့် ညွှန်ပြ အပ်၏။ ဤသို့ ကုသိုလ်ကမ္မပဒ ၉-ခု၊ အကုသိုလ်ကမ္မပဒ ၉-ခုအားဖြင့် ဤမူလပဒ ၁၈-ခုတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုစကားမှန်၏၊ “မူလပဒ ၁၈-ခုတို့ကို အဘယ်၌

မှတ်အပ်ကုန်သနည်း မေးသော်၊ သာသနပဋ္ဌာန၌ မှတ်အပ်ကုန်၏”ဟူ၍ (ပိဒ်ရေ ၈၉-အစ၌) မိန့်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်း မထေရ်သည် -

“ (သမထအစရှိကုန်သော) ၉-ပုဒ်တို့ဖြင့် ကုသိုလ်အသင်းဝင်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ (တဏှာအစရှိကုန်သော) ၉-ပုဒ်တို့ဖြင့် အကုသိုလ်အသင်းဝင်ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကိုလည်းကောင်း ယှဉ်စေအပ်ကုန်၏။ ဤတဏှာအစရှိကုန်သော ၁၈-ပါးကုန်သော ပုဒ်တို့သည်သာလျှင် မူလပုဒ်တို့ ဖြစ်ကုန်၏”ဟု (ပိဒ်ရေနံပါတ် ၃-အဆုံး၌) မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

သာသနာပဋ္ဌာန်ကို ပါဠိတော်အဖွင့်ခံသုတ်မှ အထူးထူးအပြားပြား များစွာသော သုတ်ဥဒါရုဏ်ကို ထုတ်၍ ယှဉ်အပ်ပြီးသတည်း။

ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော သဒ္ဓါအစဉ်အနက်စဉ်ဖြင့် အရှင်မဟာကစ္ဆည်း ဟောတော်မူအပ်သည့် မြတ်စွာဘုရားဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ အနုမောဒနာပြုတော်မူအပ်သည့် မူလသင်္ဂါယနာ၌ ပေါင်းစုရွတ်ကာ သင်္ဂါယနာတင်အပ်သည့် နေတ္တိကျမ်းသည် ပြီးဆုံးပေပြီ။ ဤကား ကျမ်းနိဂုံးတည်း။

အခန်း(၄) ပြီး၏။

နေတ္တိကျမ်းပြီး၏။

